Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស

អភិធម្មបិដកេ

បញ្ចបករណ-អនុដីកា

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ធាតុកថាបករណ-អនុដីកា

គន្ថារម្ភកថា

ធាតុកថាបករណទេសនាយ ទេសទេសកបរិសាបទេសា វុត្តប្បការា ឥទានិ កាលាបទេសំ ទស្សេន្តោ “ធាតុកថាបករណំ ទេសេន្តោ”តិអាទិមាហ។ “តស្សេវ អនន្តរំ អទេសយី”តិ ហិ ឋបិតា វិភង្គានន្តរំ ធាតុកថា ទេសិតាតិ តស្មា ទេសនាកាលោ អបទិដ្ឋោ ហោតិ។ ឯកេ បន “វិភង្គានន្តរំ កថាវត្ថុបករណំ ទេសិត”ន្តិ វទន្តិ, តេសំ វាទំ បដិក្ខិបន្តោ “វិភង្គានន្តរំ...បេ... ទស្សេតុ”ន្តិ អាហ។

“កាយា តេ បទេសា ទេសនា”តិអាទិវចនតោ (ធុ॰ និ॰ ១៣ប័; មហានិ॰ ១ប័; ចូឡនិ॰ នន្ទមាណវបុច្ឆានិទ្ទេស ៣៤) កិលេសវិទ្ធំសនម្បិ ទេវបុត្តមារស្ស ពលវិធមនត្ថំ សក្កា វត្តុំ, “អប្បវត្តិករណវសេន កិលេសាភិសង្ខារមារានំ”ន្តិ បន វុច្ចមានត្តា ឥទ្ធិពលសន្ធាពលាទិអានុភាវេន ឧស្សាហបរិមាណពលកញ្ជនមេវ ទេវបុត្តមារស្ស ពលវិទ្ធំសនំ ទដ្ឋព្វំ។ វិសយាតិក្កមនំ កាមធាតុសមតិក្កមោ។ សមុទយប្បហានបរិញ្ញាវសេនាតិ បហានាភិសមយបរិញ្ញាភិសមយានំ វសេន។ តត្ថ ទេវំ បញ្ចន្នំ មារានំ កញ្ជនំ សាវកេហិបិ លព្ភតេវាតិ ទេវេនំ មតំ កត្វា អាហ “បរូបតិស្សយរហិត”ន្តិអាទិ។ វីរស្ស ភាវោ វីរិយន្តិ កត្វា វុត្តំ “មហាវីរិយោតិ មហាវីរោ”តិ។ មហាវីរិយតា ច បរិបុណ្ណវីរិយបារមិតាយ ចតុរង្គសមន្នាគតវីរិយាធិដ្ឋានេន អនញ្ញសាធារណចតុព្ពិធសម្មប្បធានសម្បត្តិយា ច វេទិតព្ពា។ តេនេវ ឥទ ហិស្ស វីរិយាទានិ និទ្ទិដ្ឋានិ។

ពន្ធាទិកេ ធម្មេ អធិដ្ឋាយ និស្សាយ វិសយំ កត្វា អភិធម្មកថា បវត្តាតិ អាហ “អភិធម្មកថាធិដ្ឋានដ្ឋេន វា”តិ។ តេនំ កថេតាតិ តេនំ ពន្ធាទីនំ កថាការេតា។ ឥមេហិ អត្ថវិសេសវន្តិស្សយោ ញាណវិសមុទាយោ បករណន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ អថ វា ធាតូយោ កថីយន្តិ ឯត្ថ, ឥមេហិ វាតិ ធាតុកថា, តថាបវត្តា ញាណវិសមុទាយោ។ យទិ ឯវំ សព្ពស្សាបិ បករណានំ ធាតុកថាភាវោ អាបជ្ជតីតិ ចោទនំ សន្ធាយាហ “យទិបិ”តិអាទិ។ តត្ថ សាតិសយន្តិ សវិសេសំ វិវិត្តាតិរេកវសេន អនវសេសតោ ច ទេសនាយ បវត្តត្តា។ តថា ហិ វុត្តំ “សព្ពាបិ ធម្មសង្គណី ធាតុកថាយ មាតិកា”តិ (ធាតុ॰ ៥)។ តេនេវាហ “ឥតរេសុ ឯកទេសេន ហិ អញ្ញត្ថ កថា”ន្តិ។

ឋនាតិ សាសនេ ឯវំ ធាតុ-សទ្ទោ និរូឡ្ហោ, តេនំ វសេន អញ្ញេហិបិ អសាធារណំ ឋយស្ស បករណស្ស ធាតុកថាភាវំ ទស្សេន្តោ “ពន្ធាយតនធាតូហិ វា”តិអាទិមាហ។ តត្ថ តត្ថាតិ ពន្ធាយតនធាតូសុ។ មហន្តោ បទេសាតុគតោ វិសយោ ឯតាសន្តិ មហាវិសយា, ធាតុយោ, ន ពន្ធាយតនានិ អប្បតរបទត្តា។ ឯវំ វា សភាវេន ធម្មា សង្គហាសង្គហសម្បយោគវិប្បយោគេហិ វិនិច្ឆិតព្ពេ លភន្តិ, សោ សភាវោ ធាតុ។ សា ធាតុ ឋិត សាតិសយំ ទេសិតាតិ សវិសេសំ ធាតូនំ កថនតោ ឋិទំ បករណំ “ធាតុកថា”តិ វុត្តំ។ សភាវេន្តោ ហិ អយំ ធាតុ-សទ្ទោ “ធាតុយោ, ភិក្ខវេ, សត្តា សំសន្ទន្តី”តិអាទីសុ (សំ॰ និ॰ ២॰៩៨ប័) វិយ។ ធាតុភេទន្តិ ធាតុវិភាគំ បករណន្តិ ចចនសេសោ។ កុតោ បករណ-សទ្ទោ លព្ភតីតិ អាហ “សព្ពត្ថំ បករណានំ ករណេន ចណ្ណនាយ បវត្តត្តា”តិ។ តេន យោជនំ កត្វាតិ តេន

បករណ-សង្ខេត “ធាតុកថាច បករណំ ធាតុកថាបករណ”ន្តិ ឃោះតំ កត្វា តំ ឌីបតន្តិ តំ ធាតុកថាបករណស្ស អត្ថឌីបតំ, អត្ថឌីបតាការេន បចត្តំ ចណ្ណតំ “អត្ថំ ឌីបយិស្សាមី”តិ ចត្វា “តំ សុណាថា”តិ ចគត្តោ សោតត្វានាតុសារេន តត្ថ វុបធារេណ តិឃោរេដតីតិ អាហ “តំឌីបតចចតសចតេត វុបធារេថាតិ អត្ថោ”តិ។

កត្វារម្ភចណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១។ មាតិកាចណ្ណនា

១។ តយមាតិកាចណ្ណនា

១។ចុទ្ទសចិធេតាតិ ចុទ្ទសប្បការេន, ចុទ្ទសហិ បគេហីតិ អត្ថោ។ តត្ថ “សង្គហោ អសង្គហោ”តិ ព្វគយេកំ បគំ, តថា “សម្បយោគោ ចិប្បយោគោ”តិ។ “សង្គហិតេន សម្បយុត្តំ ចិប្បយុត្ត”ន្តិអាឌីនិ បត តីណិ តីណិ បគានិ ឲកេកំ បគំ។ ព្វតរេសុ បគចិភាគោ សុចិញ្ញេយ្យោច។ ឲតេហីតិ សង្គហាឌិប្បការេហិ។ តឃតំ បិបតំ, តំ បត បចត្តតំ ឆាបតព្វោ ហោតីតិ “បចត្តីឃតិ ឆាឃត្តី”តិ ច ឌ្វិធាបិ អត្ថោ ចុត្តោ។ តឃា ឲច វុឌ្ឌិសិយមាតា មាតិកា។ អត្ថទ្វយេបិ បចត្តតឆាណកិរិយាតំ ករណភាវេច សង្គហាឌិប្បការា តឃាតិ ចុត្តា។ តេតាហ អដ្ឋកថាយំ “ព្វមិតា សង្គហាឌិកោត តឃតា”តិ (ធាតុ។ អដ្ឋ។ ១)។ បគានន្តិ អត្ថឌីបកានំ ចចតានំ។ បឌ្ឋតិ ឲតេត អត្ថោតិ ហិ បគំ។ បគានន្តិ ច សំសាមិសម្ពន្ធេ សាមិចចតំ, បករណស្សាតិ បត អចយចាចយចីសម្ពន្ធេ។

១។ អត្ថន្តរមាតិកាចណ្ណនា

១។តគត្វានីតិ បដិច្ចសមុប្បាគត្វានិ។ បដិច្ច សមុប្បជ្ជតិ សង្ខារាឌិកំ ឲតស្មាតិ ហិ បដិច្ចសមុប្បាគោ, បច្ចេកំ អចិជ្ជាឌិកោ បច្ចយធម្មោ។ តថា ហិ ចុត្តំ សង្ខារបិដកេ “ទ្វាគស បច្ចយា, ទ្វាគស បដិច្ចសមុប្បាគា”តិ។ តេសន្តិ លក្ខឌីតំ។ តថាគស្សិតាតន្តិ កណត្ថុទ្ទេសចិកាកយត្តេត គស្សិតានំ។ កស្មា បតេត្ថ បដិច្ចសមុប្បាគោ ទ្វាគសភាវេចតេច កហិតោ, តត្រ តត្ថ ភវោ កម្មភវាឌិភេគេត, សោកាគយោ ច សទ្ធបតោគេយច ព្វឆ បិញ្ញព្វយំ កហិតាតិ ចោគតំ សន្ធាយាហ “តត្ថា”តិអាឌិ។ តត្ថ តត្វាតិ តស្មិំ “បព្ចាឌិសាធិកោត បគសតោតា”តិ ឲចំ ចុត្តេ អដ្ឋកថាចចតេ។ កម្មភចស្ស ភាចតភាវេចត, វុបបត្តិភចស្ស ភចតភាវេចត។ បគត្ថតោ បត កម្មភវោ ភចតិ ឲតស្មាតិ ភវោ, ព្វតរោ ភចតិ, ភចតំ ចាតិ។ តត្ថិធាតក្ខូភាវេចតាតិ ឌរាមរណតិធាតក្ខូភាវេចត។

“សព្វាបិ ធម្មសង្គហី ធាតុកថាឃ មាតិកា”តិ ព្វគម្បិ ធាតុកថាឃ មាតិកាកិច្ចតយេចាតិ “សព្វាបិ...បេ... មាតិកាតិ អយំ ធាតុកថាមាតិកាតោ ពាហិគ្ធា ចុត្តា”តិ ចចតំ អសម្ពុរេចន្តោ “អច ចា”តិអាឌិមាហ ។ បករណត្ថរកតា ចុត្តា ធាតុកថាឃ មាតិកាភាវេចតាតិ អត្ថោ។ កាយព្វោតត្ថ មាតិកាភាវេចត ចុត្តា, បករណត្ថរកតត្ថា បត អញ្ញតោ កហេតព្វាទ្ធបិ ព្វតោ ពាហិក្ខុតា តាយ

ហោន្តិ, សរូបេន គហិតានំ បញ្ចក្ខន្ធាទិអាទិកា អព្ភន្តរា. តេនាហ “សរូបេន ទស្សេត្វា ឋបិតត្តា”តិ. មាតិកាយ អសង្គហិតត្តាតិ មាតិកាយ សរូបេន អសង្គហិតត្តា, ន អត្ថតោ. ន ហិ មាតិកាយ អសង្គហិតោ កោចិ បទត្ថោ អត្ថិ. វិកិណ្ណកទេសនាតិ ឧទ្ទិដ្ឋានីសុ វិសុំ វិសុំ កិណ្ណការទេសនា វិសដការទេសនា.

១. នយមុខមាតិកាវណ្ណនា

១. នយាតិ សង្គហាទិប្បការវិនយនំ បវត្តិ ទេសនា, តស្សា វិនិក្ខេបដ្ឋានតាយ ទ្វារំ យថាវុត្តនយា យថារហំ ខន្ធាយតនធាតុយោ អនុបវិតា ច លទ្ធាតិ តេសំ ទ្វេ ទេសា នយមុខមាតិកា. តេនាហ “នយាន”ន្តិអាទិ. វិយុជ្ជនសីលិ, វិយោគោ វា ឯតេសំ អត្ថីតិ វិយោគិនោ, តថា សហយោគិនោ, សង្គហាសង្គហនយោ ច វិយោគីសហយោគីនយោ ច សង្គហា...បេ... នយោ, សង្គហាសង្គហទេសេន វិយុជ្ជនសំយុជ្ជនទេសេន ច បវត្តនកការនាតិ អត្ថោ. ខន្ធបីតិអាទិកា ទយេចត្តំ បរិការតនំ កទេរាតិ. យេហីតិ យេហិ ខន្ធាទីហិ អនុបក្ខន្ធេហិ ច. តេ ចត្តារោតិ តេ សង្គហាទយោ ចត្តារោ. សង្ខាទីហិបីតិ សម្បយោគវិប្បយោគាទីហិបិ សហ. យថាសម្ភវន្តិ សម្ភវានុរូបំ, យំ យំ បទំ សង្គហិតា អសង្គហិតាតិ ច វត្តុំ យុត្តំ, តំ តន្តិ អត្ថោ.

សោ បនាតិ សង្គហាសង្គហោ. សង្គាហកត្តេនហីតិ សង្គហណកិរិយាយ កត្តុត្តេនហិ. តេហីតិ សង្ខាទីហិ. ន សង្គហត្តេនហីតិ សង្គហណកិរិយាយ ករណត្តេនហិ សង្ខាទីហិ សង្គហាសង្គហោ ន វុត្តោ. តត្ថាបិ ហិ ខន្ធាយតនធាតុយោ ឯវ ករណត្តាតិ ទស្សេតិ. ខន្ធាទីហេវ សង្គហេហីតិ ខន្ធាទីហិយេវ សង្គហណកិរិយាយ ករណត្តេនហិ, “ខន្ធសង្គហេន សង្គហិតា, អាយតនសង្គហេន អសង្គហិតា, ធាតុសង្គហេន អសង្គហិតា, តេ ធម្មា ចតូហិ ខន្ធេហិ, ទ្វីហាយតនេហិ, អដ្ឋហិ ធាតូហិ អសង្គហិតា”តិ សង្គហាសង្គហោ និយមេត្វា វុត្តោ. តស្មាតិ យស្មា សង្ខាទីនិ សង្គាហកការេន វុត្តានិ, ន សង្គហការេន, ខន្ធាទីនិយេវ ច សង្គហការេន វុត្តានិ, តស្មា.

កស្មា បនេត្ថ សង្ខាទយោ សង្គហវសេន ន វុត្តាតិ? តថាទេសនាយ អសម្ភវតោ. ន ហិ សក្កា រូបក្ខន្ធាទីនំ សមុទយសច្ចាទីហិ, សញ្ញាទីនំ វា ឥន្ទ្រិយាទីហិ សង្គហនយេន បុច្ឆិតុំ វិស្សជ្ជិតុំ វាតិ. តថា អរិយផលាទីសុ ឧប្បន្នវេទនាទីនំ សច្ចវិនិមុត្តតាយ “វេទនាក្ខន្ធោ កតិហិ សច្ចេហិ សង្គហិតោ”តិ បុច្ឆាយបិ “ឯកេន សច្ចេន សង្គហិតោ”តិអាទិនា និយមេត្វា សង្គហំ ទស្សេតុំ ន សក្កាតិ. យថាសម្ភវន្តិ យេហិ សម្បយោគា, យេហិ ច វិប្បយោគា, តទនុរូបំ.

រូបំ រូបេន និព្ពានេន ច វិប្បយុត្តំ ន ហោតិ, និព្ពានំ ច រូបេន. កស្មា? សម្បយុត្តន្តិ អនាសង្កនីយសភាវត្តា. ចតុក្ខន្ធនិព្ពានានំ អញ្ញមញ្ញំ សម្បយោគីភាវតោ “រូបនិព្ពានេហិបិ សោ អត្ថិ នត្ថី”តិ សិយា អាសង្កា, តស្មា តេសំ ឋានន្តរេហិ, ឋានន្តរេសង្ខា តេហិ វិប្បយោគោ វុច្ចតិ, ន បន រូបស្ស រូបេន, និព្ពានេន វា, និព្ពានស្ស វា រូបេន កត្ថចិ វិប្បយោគោ អត្ថីតិ តទាសង្កាភាវតោ វិប្បយោគោបិ រូបស្ស រូបនិព្ពានេហិ, និព្ពានស្ស ច តេន ន វុច្ចតិ, អនុបក្ខន្ធេហិយេវ បន វុច្ចតីតិ អាហ “ចតូហេវា”តិអាទិ. អនារម្មណស្ស ចក្ខាយតនាទិកស្ស អនារម្មណអនារម្មណមិស្សកេហីតិ អនារម្មណេន សោតាយតនាទិនា អនារម្មណមិស្សកេន ច

ឆឡាយតនាទិកា៉ មិស្សកស្ស ឆឡាយតនាទិកស្ស៉ អភារម្ហូលអភារម្ហូលមិស្សកេហិ ត ហោតីតិ យោជេតព្វំ៉ យេសំ បត យេហិ ហោតិ, តំ ឥស្សេតុំ “អភារម្ហូលស្ស បភា”តិអាទិ ទុត្តំ៉ យថា ហិ ឋារម្ហូលស្ស អភារម្ហូលេន អភារម្ហូលមិស្សកេន ច ចិប្បយោគោ ហោតិ, ឲចំ ឋារម្ហូលេនបិ យោ ហោតិយេច៉ តេន ចិយ អភារម្ហូលស្ស អភារម្ហូលមិស្សកស្ស ធាតិ ឥដ្ឋព្វំ៉

៣៉ លក្កលយាតិកាចណ្ណនា

៣៉ចិសុំ យោជនា កាតព្វាតិ យោ តីហិ សង្គហោ ធម្មហិ ច ឋយ្យយោគោ ទុត្តា, តំ ឋការកោ ការចា បយោជេតិ, យោ ច តីហិ អសង្គហោ ធម្មហិ ច ចិប្បយោគោ ទុត្តា, តំ ចិឋការកោ ការចាតិ ព្វយបត្ទំ ឥស្សត្តា “សង្គហោ...បេ... ចិព្ពាយតី”តិ អាហ៉ យស្ស សង្គហោ, យោ ឆយ្យា លក្ខាទិកោ ឋការកោ៉ យស្ស អសង្គហោ, យោ ចិឋការកោ៉ តថា ឋយ្យយោគស្សបិ ចេទិតព្វំ៉ ព្វការិ យថាទុត្តំ ឋកាកតំ ឋទ្វបតោ តិដ្ឋាទេត្វា ឥស្សេតុំ “តត្វា”តិអាទិ ទុត្តំ៉ តត្វ ឋយាតការចា សង្គហេ ឋកាកតា, ឲក្យប្បាភាទិកោ ឋយ្យយោគោតិ ព្វមិតា ទ្បប្បតាទិចិត្តេវា អឋយាតឋការចា អសង្គហេ ចិឋកាកតា, តាត្យប្បាភាទិកោ ចិប្បយោគោតិ អយមេត្វា អត្វសិដ្ឋោតិ ត ទុត្តាតិ៉

៤៉ ជាហិរយាតិកាចណ្ណនា

៤៉ឲតេន ឆបភាកាេរភាតិ ឋទ្វបេត អក្កហេត្វា យថាទុត្តេន បករណត្តរយាតិកាយ ព្វឆ យាតិកាកាចកិត្តតឋត្តោតេន ឆបភាកាេរភ៉ បករណត្តរឆបិតាយ យាតិកាយ អចិការេកេន បច្ចុតោ កហល់ ជាហិ ឆបតត្តិ អាហ “ជាហិ បិដ្ឋិតោ ឆបិតត្តា”តិ៉ ព្វឆ អដ្ឋបេត្វាតិ ព្វមិស្សា ឆាត្យកថាយ ឋទ្វបេត អចត្វា៉ តថា បកាសិតត្តាតិ យាតិកាការេចត ឌោតិតត្តា៉ ឆយ្យសង្គហិឋិរេត ហិ ឆយ្យសង្គហិយំ អាកតយាតិកាច កហិតាតិ៉ យេហិ តយេហិ ឆាត្យកថាយ តិដ្ឋេឋោ, តេសុ តយេសុ, តេហិ ចិកឌិតព្វេសុ លក្ខាទីសុ, តេសំ តយាតំ បចត្តិត្វារលក្កលេសុ ច ប្ដិដ្ឋេសុ ឆាត្យកថាយ ប្ដដ្ឋឋចេសេត ចត្តត្តំ ទុត្តយេច ហោតីតិ ឃំ ប្ដដ្ឋឋចេសេត ចត្តត្តំ, តំ ចត្វា បុត យថាទុត្តាតំ លក្ខាទីតំ ក្យឋលិទិចិកាកស្សតត្វ “ឋព្វាបិ ឆយ្យសង្គហិ ឆាត្យកថាយ យាតិកា”តិ ទុត្តត្តិ ឲចយេត្វ យាតិកាយ តិក្កបចិឆិ ចេទិតព្វោ៉

“កាចីតិ អយយាហា”តិ ឲត្វ កាចី-ឋដ្ឋោ ចិយ “សង្គហោ អសង្គហោ”តិ ឲត្វ បឆត្វចិបល្លាឋការិតា ព្វតិ-ឋដ្ឋេត អត្វបឆត្វកោ សង្គហាសង្គហ-ឋដ្ឋោ ឋដ្ឋបឆត្វកោ ឌាយតីតិ អឆិប្បាយេតាហ “អតិដ្ឋារិតត្វស្ស ឋដ្ឋស្សេច ទុត្តត្តា”តិ៉ តេត អត្វដ្ឋារតោ សង្គហឋដ្ឋំ ឋំចល្លតីតិ ឥស្សេតិ៉ អតិដ្ឋារិតចិឋេឋោតិ អសង្គហិតឌាតិឋព្វាតិអាទិចិឋេឋោ៉ ឋាយព្វោត កហេតព្វាតត្តិ សង្គហឋដ្ឋាកិឆេយ្យតាឋាយព្វោត ចិព្ពាយយាតោ ទុច្ចយាតោ ចា៉ ត ចេត្វ ឋាយព្វាញា ឲកទ្វបយេចាតិ ចោឆតា កាតព្វា កេឆារេបក្កត្តា តស្ស៉ យត្តកា ហិ តស្ស ចិឋេឋា, តឆេបក្កយេច តត្តិ៉ “អត្តតោ ឌាតិយា”តិ ចិព្ពាយតិ យថា “យេត្តយ្យា”តិ ទុត្តេ អត្តតោ យាត្យ ហិតាតិ៉

ឆព្វិធេសំ អតិក្កន្តេទ្វាតិ សង្ខិតតាទិកា បុង្គិតក្ខចិត្តេឌ្ឍតក្ខឆព្វាតំ ចិសេសតំ អពត្វា សាយឆ្នោតាតិ អចិសេសេត ឆព្វាតត្តិ

ឈក្កាទិឆព្វាតំ អចសេសា តិក្កន្តេទ្វាតិ “សង្ខិតេន អសង្ខិត”ត្តិអាទិកា អចសេសា ក្វាគសបិ បុង្គិតក្ខចិត្តេឌ្ឍតក្ខឆព្វិធេសំ

តិក្កន្តេទ្វា ឆព្វាតំ បុង្គតចិត្តេឌ្ឍតតទិយាឌេក្ខសាតិ យោឌតា តត្ថ ច “សង្ខិតេន អសង្ខិត”ត្តិអាគយោបិ យឆាចុត្តចិសេសំ អតិក្កន្តេទ្វា

សាយឆ្នោត ឆព្វាតំ បុង្គតចិត្តេឌ្ឍតតយុឌេក្ខសាតិ ចោគតំ សត្តាយាហ “សង្ខិតេន អសង្ខិត”ត្តិអាទិ យស្ស អទ្វោ ទាាយតិ, សទ្ធោ ច ត

បឃុឌ្ឍតិ, សោ លេវិបេតិ ចេចិតឆ្នោ, អាចុត្តិអាទិចសេត ចា អយយេទ្វា ឌឹបេតឆ្នោ តេតាតិ លុត្តតិក្កិឌេត អសង្ខិត-សទ្ធេត

សង្ខិតចិសេសចិសិឌ្ឍោតិ ចក្ខាយតេតត ឈក្ខសង្ខេហត សង្ខិតតាចិសេសចិសិឌ្ឍោ, តេត សោតាយតតាទិកាចេត អសង្ខិតេតា

សោតបសាគាទិកោ យោ រូប្យតសកាចោ ឆព្វិធេសោ តត្តិស្សិតោ តំ ឆព្វិធេសំ តិស្សាយ លក្ខយាតោ “តេ ឆព្វា កតិហិ ឈេក្ខហិ...

េប... ចក្ខហិ ឈេក្ខហិ អសង្ខិតា”តិអាទិកា អសង្ខិតតាសក្ខាតោ បុង្គាចិត្តេឌ្ឍតតយោ បទេតា បុង្គិត្វា ចិត្តេឌ្ឍយាតោ ក្ខឆ ក្រុិឌ្ឍោ

តោតិ ចិសេសតេ ពរេលាចតត្តិ ក្ខយិតា តស្ស ឆព្វស្ស យឆាចុត្តសង្ខិតតាចិសេសចិសិឌ្ឍំយេច ចិកាចេតិ ឲចយេត

បុង្គិតក្ខចិត្តេឌ្ឍតក្ខឆព្វិធេសំ តិក្កន្តេទ្វា បុង្គតចិត្តេឌ្ឍតតយុឌេក្ខសា បចត្វាតិ ចេចិតក្ខា

តត្ថ ច “សង្ខិតេន អសង្ខិត”ត្តិ ឲត្វាចតាបិ អយយេទ្វា លក្ខតីតិ? ត លក្ខតិ តស្ស ឆព្វយត្តឌឹបតេតា តយុឌេក្ខសា តេហសា, ត

ឆព្វឌេក្ខសា តចា ហិ បិឡក្ខយំ សង្ខិតេតអសង្ខិតបឝតិឌេក្ខសេ “ចក្ខាយតេតត យេ ឆព្វា ឈក្ខសង្ខេហត សង្ខិតា, អាយតត...េប...

ឆាត្សង្ខេហត អសង្ខិតា”តិ ចត្វា “តេ ឆព្វា កតិហិ ឈេក្ខហិ...េប... អសង្ខិតា”តិ (ឆាត្ ១៧១) បុង្គិត្វា “តេ ឆព្វា ចក្ខហិ ឈេក្ខហិ

ក្ខិហាយតេតហិ អដ្ឋហិ ឆាត្ហិ អសង្ខិតា”តិ ទុតិយំ អសង្ខិតបឝំ កហិតំ អញ្ញចា “ចក្ខាយតេតត យេ ឆព្វា ឈក្ខសង្ខេហត សង្ខិតា,

តេ ឆព្វា អាយតតសង្ខេហត អសង្ខិតា, ឆាត្សង្ខេហត អសង្ខិតា តេ កតេយ”ក្ខេឆ្វច តិក្កិសិតក្ខំ សិយា

ឲស តយោតិ អតិឌេសេត ឥស្សិតយត្វំ បិពដតទំ កាត្វំ “តេតុប្បិ”តិអាទិ ទុត្តំ តតិយបឌេតាតិ លុត្តតិឌេក្ខសេត កេហតក្ខត្តិ ទុត្តបឝំ

សត្តាយាហ ពត្ថអទ្វេ ពរេលាតិឌេក្ខសោ សង្ខិតាសង្ខិតេតហិ តេហិ ឆេព្វហិ ឆព្វាតំ សង្ខិតតាសង្ខិតតាយ ទុត្តត្វា តចា ហិ តត្វ

បិឡក្ខយំ “តេហិ ឆេព្វហិ យេ ឆព្វា”តិ ឆព្វុឲលេតច សង្ខិតតាសង្ខិតតា ទុត្វា ទុតិយតតិយេសុ បត

សង្ខិតតាសង្ខិតតាសក្ខាតចិសេសតក្វាទេត ឆព្វាតំ អសង្ខិតតាសង្ខិតតា ទុត្តាតិ តត្វ “ចិសេសតេ ពរេលាចត”ត្តិ ទុត្តំ តេតាហ

“តត្វ ហិ...េប... ឆព្វត្តទស្សា”តិ តត្វ សកាចត្តទេតាតិ សង្ខិតតាសង្ខិតតាសក្ខាតេត សកាចត្តទេត បកាទត្តទេត សកាចត្តទស្សាតិ

អសង្ខិតតាសង្ខិតតាសក្ខាតស្ស សកាចត្តទស្ស ឲទេតតិ ចត្វុបក្ខាយេសុ ឆព្វត្តទេតាតិ អញ្ញឆព្វេត ឆព្វត្តទស្សាតិ តទេតា អញ្ញស្ស

ឆព្វស្ស ចិសេសតំ កតំ តត្វ ហិ អត្តទេត បកាទចិសេសាយសតំ ឆព្វុទេតច ឆព្វោ ចិសេសិតោតិ អាទិបឌេតចាតិ

“សង្ខិតេតា”តិអាទិកា ទុទេត្តត បចយបឌេតចា ក្ខតេទហីតិ “សព្វឃុត្តំ ចិប្បយុត្ត”ត្តិអាទិកា ទុទេត្តហិ ទុតិយតតិយបឌេហិ ឲត្វាតិ

ឲពាគសយាឌឹសុ ចក្ខសុ ទុតិយតតិយេសុ ចិយ ចិសេសតេ ឲច ពរេលាចតំ ឌដ្ឋក្ខំ, ត ចត្វុបក្ខាយេសុ ចិយ ពត្ថអទ្វេតិ អធិប្បាយោ

បុង្គាចិត្តេឌ្ឍតាតត្តិអាទិកា តយេចត្វំ ចិកាចេតិ

ចិចិធកប្បតេតាតិ ចិចិធំ ខាហុឆា កប្បតេតា, សង្ខហាសង្ខហាតំ ចិស្សុំ សហ ច ចិសេសតចិសេសិតក្ខកាចកប្បតេតាតិ អទ្វោ តំ បត

ចិកប្បតិ ចុត្តាការេត ចិភេទតិ ហោតីតិ អាហ “ចិការតោតិ អត្ថោ”តិ៑ សត្តិដ្ឋានលក្ខណេន អធិមោក្ខេន សម្បយុត្តត្តា អារម្មណេ តិច្ចឃភាការេន បចត្តិយា សត្តិដ្ឋានចសេន ចុត្តសទ្ធា៑ តេ ច តេហិ សទ្ធិំ ឯកុប្បាទាទិវិគិច្ឆាយ អហេតុកេ ច សត្តហេត្វា អាហ “សត្តិដ្ឋានចសេន ចុត្តា ច សន្តា ច ចិត្តុប្បាទា សត្តិដ្ឋានចសេន ចុត្តសន្តចិត្តុប្បាទា”តិ៑ ទ្ទាតរេតិ ចប្បាទេយា៑ សន្តានត្តិ ខុគ្គតតចុតិយា ចិត្តុប្បាទានំ៑ បរិក្កហេតព្ពាតិ សក្កាមិចសេន បរិក្ខិត្តព្ពា៑ យថាចិសយេន អធិមោក្ខា៑ អនន្តរនត្តិ ចិតក្កាមិតំ៑ ចចតំ សត្ថាយាតិ “អធិមុច្ចតំ អធិមោក្ខោ, សោ សត្តិដ្ឋានលក្ខណោ”តិ ឆម្មសង្គហចណ្ណនាយំ (ឆ៑ ស៑ អដ្ឋ៑ ១១ទាបតតចណ្ណនា)

“តណ្ហាបច្ចយា អធិមោក្ខោ, អធិមោក្ខបច្ចយា ភចោ”តិ បដិច្ចសមុប្បាទចិភង្គេ ច អាគតំ ចចតំ សន្ធាយ៑ អត្ថេ សតីតិ “សត្តិដ្ឋាន…បេ… សាឆារណតោ”តិ ខុចេយតោ ទុច្ចយានោ៑ ចត្តព្ពរូតិ សក្កាមិបរិក្ខត្តេ ចត្តព្ពរុ៑ ទុត្តា ចប្បាទេយា យតសិការបរិយោយសានា៑ តាមិសប្បាតិ ចប្បាមិសមិសប្ប សាឆារណប្ប អធិមោក្ខសមិសប្ប អសាឆារណប្ប អព្ពាប្ប ឆម្មប្ប អភាចា៑

តត្ថ ឌីចិតិត្ថិ័យចិត្តុប្បាទតិយោបិ សាឆារណាតិ? សច្ចំ សាឆារណា, អត្តិ បន ចិសេសោតិ ទេស្សេន្តោ អាហ “ឌីចិតិត្ថិ័យំ បតា”តិអាទិ៑ អសយាមិសភាចា ពលភាចំ អប្បត្តា សាយព្ពាសព្ទេនេច ចត្តព្ពាតិ យោជនា៑ សាយព្ពាចិសេសសព្ទេហិ ចាតិ សាយព្ពាចិសេសសព្ទេហិ ចត្តព្ពា ច សយាមិសភាចា ចិទេត្តកក្កតា៑ ចិសេសសព្ទចចតីយំ អព្ពាត្តិ ពលប្បត្តសយាមិទោតា អត្តា សាយព្ពាសព្ទេត ញ្ញាបេតព្ពំ, ចិសេសសព្ទេត ច តិចេត្តតព្ពំ តត្ថ សយាមិសភាចាយ ខុច ចិទេត្តកក្កតាយ កហិតត្តា៑ ត អព្ពាញ្ញាបកតិចត្តកោ សាយព្ពាចិសេសោ អតព្ពា…បេ… ចិសេសោ, តប្ប ឌីបតោតា៑ តស្សេច ឆម្មប្បាតិ តស្សេច ពលប្បត្តសយាមិឆម្មប្ប៑ ភេទឌីបកោហីតិ ចិសេសឌីបកោហិ សយាមិពលមិឌីចចតេហិ ចត្តព្ពា៑ ចុត្តលក្ខណា អតព្ពាញ្ញាបកតិចត្តកសាយព្ពាចិសេសឌីបតា សទ្ធា៑ តតោ ចិបរីតេហិ អព្ពា ញ្ញាបេតព្ពំ តិចេត្តតព្ពព្ព កហេត្វា បចេត្តហិ សាយព្ពាចិសេសសព្ទេហេច ត បុតាមិសភាចា ចេទតា ចិយ ចត្តព្ពា៑ តប្បាតិ យប្បា អសយាមិសភាចា សយាមិសភាចាតិ ទ្ទេឆា តិន្ទិត្តា កហិតា ចិទេត្តកក្កតា, តប្បា៑ អសយាមិសភាចេយេច បការេយ្យ ចិសេសសព្ទតិរេបក្ខ បចត្តយាតត្តា៑ ទ្ទាតរោតិ សយាមិពលមិឌិកោ ចិសេសសព្ទោ៑ ទ្ទាឆាតិ ទ្ទាយប្ពិ អត្ថត្ថរយាតិក្កសព្ទេស, សាឆារណោ ចប្បាមិកោ, យថាចិសយេ ចា អធិមោក្ខក្ខ័និយមោតោ៑ តត្ថ ច អកិត្តិត្វា កយ្ហមាតា ចិទេត្តកក្កតា ទេចតា ចិយ សាឆារណា ហោតីតិ ទោតេតំ សត្ថាយាហ “អកិត្តាបិ ចា”តិអាទិ៑ “ចិត្តប្ប ឋិតិ ចិទេត្តកក្កតា អចិសាហដមាតសតា (ឆ៑ ស៑ ១១, ១៥)៑ អត្ថុបិតំ ឆម្មាតំ អាយុ ឋិតី”តិ (ឆ៑ ស៑ ១៨) ចចតតោ សយាមិឌីចិតិត្ថិ័យាតំ អព្ពាឆម្មតិប្បយេត ចត្តព្ពតា ទេចិតព្ពា៑ ត អទហតីតិ ទ្ទាឆ ក្ខ័ទេសំ ត អទហតិ សមុលេតេច ចត្តព្ពរុ ចប្បាមិរុ ក្ខ័និយមាតេរូតិ អត្ថោ៑

យាតិកាចណ្ណនា តិដ្ឋិតា៑

១៑ តិទ្ទេសចណ្ណនា

១៑ បទេយតយោ សក្កហាសក្កហបទចណ្ណនា

១៑ ពត្តបទចណ្ណនា

៩. “អភិញ្ញេយ្យធម្មភាវេន វុត្តា ចត្តារោ ធម្មា ហោន្តី”តិអាទិនា, “រូបក្ខន្ធោ អភិញ្ញេយ្យោ”តិអាទិនា ច អភិញ្ញាតលក្ខណវិសយាតិ អាហ “សភាវតោ អភិញ្ញាតាន”ន្តិ. បរិញ្ញេយ្យតាទីហីតិ អាទិ-សទ្ទេន បហាតព្ពសច្ឆិកាតព្ពភាវេតព្ពតា សង្គយ្ហន្តិ. អធិបតិយាទីហីតិ អធិបតិបច្ចយការិតាបដ្ឋានបភវតាទីហិ. សច្ចាទិវិសេសេហិ វិយាតិ ខន្ធសច្ចាទិបរិយាយេហិ អភិញ្ញេយ្យភិន្នអត្ថាទិវិសេសេហិ វិយ. ឧច្ចា គច្ឆាតិ នយុពយាតិការ អភិញ្ញេយ្យតិស្សយេន វុច្ចាតព្ពា ឧច. តេសំ រូបធម្មានំ បច្ចត្តំ ធម្មានំ ធម្មភាវេន វិយ រូបក្ខន្ធភាវេន សភាវតោ ហោតិ, ន វេទនាក្ខន្ធាទិភាវេនាតិ សង្គហលក្ខណមាហ. ឯតីតិ តស្មា, យស្មា រូបធម្មា អញ្ញមញ្ញំ រូបក្ខន្ធភាវេន សភាគា, តស្មាតិ អត្ថោ. រូបក្ខន្ធភាវសង្គហេន រូបក្ខន្ធភាវេន អត្ថយុពេនេវ គហណោ. សង្គហោ ឯន គហណោ រូបក្ខន្ធវចនសង្គហេន វា រូបក្ខន្ធវចនវចនីយតាសង្គហេន. ឯកាតិ តេយេវត្ថំ បកាសេតុំ កាតុំ “រូបក្ខន្ធោតិ ហី”តិអាទិ វុត្តំ.

បុរិមេនាតិ រូបក្ខន្ធេន. សញ្ញាក្ខន្ធបុគ្គលកាតិអាទីសុ “បុរិមេន យោជិយមានេ”តិអាទិ អានេត្វា យោជនាវសេន យោជេតព្ពំ. អនេកទេសា បញ្ហាបុច្ឆាវិស្សជ្ជនំ ធម្មបភេទេន សព្ពបច្ចយេនាតិ អាហ “អនេកទេសា បញ្ហាបុច្ឆាវិស្សជ្ជនានន្តរ”ន្តិ.

អាយតនបភេទវណ្ណនា

៣០. យថាបិ ឧគ្គហេបិ សង្ខិត្តំ វិស្សជ្ជនំ វិស្សជ្ជនំ សមុទយមគ្គសច្ចានំ “សមុទយសច្ចំ ឯកេន ខន្ធេន…បេ… មគ្គសច្ចំ ឯកេន ខន្ធេន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្គហិតំ, ចតូហិ ខន្ធេហិ ឯកាទសហិ អាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតូហិ អសង្គហិត”ន្តិ (ធាតុ. ៣១) និទ្ទិដ្ឋា. ឧត្តាតិ ឧតម្បិ ឆក្កោដ្ឋិយបភេទេន. ចក្ខុសោតចក្ខុវិញ្ញាណធាតូតិ ចក្ខុសោតធាតុ ចក្ខុវិញ្ញាណធាតូតិ ឧភោសំ ធាតូនំ ចក្ខុសោតវិញ្ញាណធាតូនញ្ច “ឯកេន ខន្ធេន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្គហិតំ, ចតូហិ ខន្ធេហិ ឯកាទសហិ អាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតូហិ អសង្គហិត”ន្តិ ឯកេក សង្ខិត្តំ វិស្សជ្ជនំ. ចក្ខុសោតវិញ្ញាណធាតុយា បន “ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ សោតវិញ្ញាណធាតុ ឯកេន ខន្ធេន ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតូហិ សង្គហិតា, ចតូហិ ខន្ធេហិ ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតូហិ អសង្គហិតា”តិ, “ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ សោតវិញ្ញាណធាតុ ទ្វីហិ ខន្ធេហិ ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតូហិ សង្គហិតា, តីហិ ខន្ធេហិ ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតូហិ អសង្គហិតា”តិ ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុយា ច អសង្ខិត្តំ វិស្សជ្ជនំ. តាបិ ទ្វេហិ តិកស្សាតិ ចក្ខុសោតចក្ខុវិញ្ញាណធាតូទ្វេហិ ចក្ខុសោតវិញ្ញាណធាតូតិកស្ស តាបិ សង្ខិត្តំ វិស្សជ្ជនំ. ឯវាតិ សច្ចបភេទេន. តិកេន វាតិ ខន្ធសមុទយមគ្គាទិតិកេន ច. “បញ្ចហិ ខន្ធេហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតូហិ សង្គហិតា, ន កេហិចិ ខន្ធេហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតូហិ អសង្គហិតា”តិ សង្ខិត្តំ វិស្សជ្ជនំ.

៩. បដិច្ចសមុប្បាទវណ្ណនា

៩១. អវិជ្ជាវចនេនាតិ “អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា”តិ ឯត្ថ អវិជ្ជាគ្គហណេន. វិសេសេន ន វត្តព្ពំ, “សព្ពម្បិ វិញ្ញាណ”ន្តិ វត្តព្ពន្តិ អធិប្បាយោ. តត្ថ ការណមាហ “កុសលាទីនម្បី”តិអាទិនា. វិស្សជ្ជនាវសេន សព្ពវិញ្ញាណាទិសង្គហណតោ. តេនវុត្តំ វិញ្ញាណាទិបទានំ.

ឥធាតិ ឥមស្មិំ បឋមនយេ. អកម្មជាតស្សាបិ សង្គហិតតា វិញ្ញាយតិ សឡាយតនស្សាបិ គហិតត្តា.

៧១. ជាយមាន...បេ... មានានត្តំ ជាយមានាទិអវត្ថានំ ធម្មានំ ជាយមានាទិភាវយត្តត្តាតិ និព្ពត្តនាទិអវត្ថាយត្តភាវតោ. វិនិព្ភុជ្ជិត្វាតិ អវត្ថាភាវតោ វិនិព្ភោគំ កត្វា. បរមត្ថតោ អវិជ្ជមានត្តា, សភាវយត្តត្តាតីតិ បរមត្ថធម្មានំ អវត្ថាភាវយត្តត្តាតិ. អបរមត្ថសភាវានិបិ រូបធម្មស្ស និព្ពត្តិអាទិភាវតោ រូប្បនភាវេន គយ្ហន្តិ. តតោ “រូបក្ខន្ធស្ស សភាវាតិ, អរូបីនំ បន ជាតិជរាមរណានី”តិ អានេត្វា វោហារតោ ឯកេកន្តាតីតិ យថា ឯកស្មិំ រូបកលាបេ ជាតិអាទីនិ ឯកេកានិយេវ ហោន្តិ, ឯវំ ឯកស្មិំ អរូបកលាបេបីតិ វុត្តំ. តេនាហ “រូបកលាបជាតិអាទីនិ វិយា”តិអាទិ. អត្ថវចនសញ្ញាណតវិធានតកិច្ចានំ វេទនាទីនំ និព្ពត្តិអាទិក្ខណាតិបិ ជាតិអាទីនិ ឯតា ន គយ្ហន្តីតិ អាហ “វេទនាយ...បេ... អគយ្ហមានានី”តិ. តេន វេទនាក្ខន្ធាទីហិ ជាតិអាទីនំ សង្គហាភាវមាហ. “ជាតិ, ភិក្ខវេ, អនិច្ចា សង្ខតា”តិអាទិវចនតោ ជាតិអាទីនម្បិ សង្ខតបរិយាយោ អត្ថីតិ សង្ខតាភិសង្ខរណកិច្ចេន សង្ខារក្ខន្ធេន តេសំ សង្គហោតិ វុត្តំ “សង្ខតា...បេ... សភាវានី”តិ. តេនេវ ច សង្ខារក្ខន្ធស្ស អនេកត្ថបរមត្ថកិច្ចតា វេទិតព្វា. តថា ទុវិធាតីតិ វុត្តប្បការេន រូបារូបធម្មានំ និព្ពត្តិអាទិភាវេន ទ្វិប្បការានិ. តេនាតិ យថាវុត្តសភាវត្តេន. តេហិ លក្ខណេហីតិ រូបក្ខន្ធសង្ខារក្ខន្ធធម្មាយតនធម្មធាតូហិ.

បឋមនយសង្គហាសង្គហបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

២. ទុតិយនយោ សង្គហិតេនអសង្គហិតបទវណ្ណនា

១៧១. “សង្គហិតេន អសង្គហិត”ន្តិ ឯត្ថ សង្គហិតាសង្គហិតសទ្ទា ភិន្នាធិករណា ន ភវិតព្វា វិសេសនវិសេសិតព្វតាយ ឋិតត្តា. យោ ហិ ធម្មោ សង្គហិតតាវិសេសវិសិដ្ឋោ អសង្គហិតោ ហេដ្ឋា វុទ្ធិដ្ឋា, ស្វេវ ឥធ អសង្គហិតភាវេន បុច្ឆិត្វា វិស្សជ្ជីយតីតិ ទស្សេន្តោ “យំ តំ...បេ... តេនេវ ទស្សេន្តោ”តិ អាហ. យេ ហិ ធម្មា ចក្ខាយតនេន ខន្ធសង្គហេន សង្គហិតា, អាយតនធាតុសង្គហេន ច អសង្គហិតា, តេសំយេវ បុន ខន្ធាទីហិ អសង្គហោ បុច្ឆិត្វា វិស្សជ្ជិតោ. តេន វុត្តំ “ចក្ខាយតនេន...បេ... អាហា”តិ. សព្ពត្ថាតិ សព្ពេសុ នយេសុ វារេសុ ច. ខន្ធាទិសង្គហសាមញ្ញន្តិ “ខន្ធសង្គហេនា”តិអាទិនា អវិសេសេន វុត្តានំ ខន្ធាទិសង្គហានំ. “សាមញ្ញជោតនា វិសេសេ អវតិដ្ឋតី”តិ អាហ “និច្ចំ វិសេសសាបេក្ខតា”តិ. វិសេសាវលោកនត្ថានិ បញ្ហាព្យាករណានីតិ វុត្តំ “ភេទនិស្សិតត្តា ច បុច្ឆាវិស្សជ្ជនាន”ន្តិ. សវិសេសាវ ខន្ធាទិគហណាតិ “ខន្ធសង្គហេនា”តិអាទិនា អវិសេសេន វុត្តាបិ រូបក្ខន្ធាទិនា សវិសេសាវ ខន្ធាទិគហណា, ខន្ធាទិនា សង្គហោតិ អត្ថោ. សុទ្ធាតិ កេវលា អនវសេសា, សាមញ្ញភូតាតិ វុត្តំ ហោតិ.

តត្ថាតិ យថាធិគតេ ទុតិយនយេ. សាមញ្ញជោតនាយ វិសេសនិដ្ឋត្តា អាហ “សង្គហិ...បេ... និទ្ធារិតត្តា”តិ. តីសុ សង្គហេសូតិ ខន្ធាទិសង្គហេសុ តីសុ. អញ្ញេហីតិ វុត្តាវសេសេហិ ទ្វីហិ ឯកេន វា. ឯត្តកេន ទស្សិតត្តា និយមំ តាវតាបិ សង្គហិតេន អសង្គហិតភាវស្ស បកាសិតត្តា. តេសន្តិ សង្គហិតេនអសង្គហិតភាវេន វុត្តធម្មានំ. ឯវំវិធានន្តិ “ចក្ខាយតនំ សោតាយតន”ន្តិអាទិនា

អនិទ្ទិដ្ឋវិសេសានំ អសម្ភវាតិ វុត្តប្បការេន និទ្ទិសិតំ អសម្ភវា សង្គហាទិនយទស្សនត្ថំ នយមាតិកាយ ឋបិតេសុ, យត្ថ បន សង្គហាទយោ, តេ ខន្ធាទយោ កុសលាទយោ ច តេសំ វិសយភូតាតិ តេហិ វិនា សង្គហាទីនំ បវត្តិ នត្ថិ. តេនាហ “នយមាតិកាយ អព្ភន្តរពាហិរមាតិកាបក្ខិត្តា”តិ. សង្គាហកំ អសង្គាហកញ្ចាតិ វុត្តំ. យោ ហិ ធម្មោ សង្គាហកាការេន វុត្តោ ធម្មោ អសង្គាហកាការេនបិ វុត្តោយេវាតិ.

“យេ ធម្មា ខន្ធសង្គហេន សង្គហិតា, អាយតនធាតុសង្គហេន អសង្គហិតា”តិ, “យេ ធម្មា ខន្ធសង្គហេន អសង្គហិតា, អាយតនធាតុសង្គហេន សង្គហិតា”តិ ច យត្ថ បុច្ឆិតព្ពវិស្សជ្ជិតព្ពធម្មនិទ្ទេសោ នត្ថិ, តត្ថ បទនយេ លទ្ធនយេ ច “រូបក្ខន្ធោ កតិហិ ខន្ធេហិ សង្គហិតោ? ឯកេន ខន្ធេនា”តិ (ធាតុ. ៦), “រូបក្ខន្ធោ កតិហិ ខន្ធេហិ សម្បយុត្តោតិ? នត្ថិ. ចតូហិ ខន្ធេហិ វិប្បយុត្តោ”តិ (ធាតុ. ១៧៥) ច ឯវំ បុច្ឆិតព្ពវិស្សជ្ជិតព្ពការេន ឋបីយតិ ទុតិយាទិនយេសុ. តស្ស តស្សាតិ ឯវំ បុច្ឆិតព្ពវិស្សជ្ជិតព្ពញ្ច “យេ ធម្មា”តិ អនិយមិតរូបេន និទ្ទិដ្ឋំ, តស្ស តស្ស “តេ ធម្មា”តិ និយាមកការណំ.

ឯកត្តាតិ ឯកស្មិំ បករណេ. យេន យេន ចក្ខាយតនាទិនា សង្គាហកេន. ខន្ធាទិសង្គហេសូតិ ខន្ធាយតនធាតុសង្គហេសុ. តេន តេនាតិ ខន្ធាទិសង្គហេន. អញ្ញត្ថ តតោ តតោ សង្គាហកតោ អញ្ញំ. តព្ពិនិមុត្តំ សង្គហិតាសង្គហិតំ ឯវំ ធម្មជាតំ អត្ថិ, តំ តទេវ “ចក្ខាយតនេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្គហេន សង្គហិតា, អាយតនធាតុសង្គហេន អសង្គហិតា”តិ សង្គាហកាសង្គាហកការេន ទិដ្ឋំ. អញ្ញោ ធម្មោ នត្ថិ តស្ស សភាគការេន សង្គាហកស្សេវ អភាវតោ. សិយា បនេតំ សភាគេន ឯកទេសេន សង្គហោតិ, តំ បដិក្ខិបន្តោ អាហ “ន ច សោ...បេ... ហោតី”តិ. សព្ពាតិអាទិនា វចនត្ថំ បរិហរតិ.

យទិ ចាតិអាទិនាបិ តស្សេវ តេន សង្គហាការំ វិភាគការទស្សនេន វិភាវេតិ. តត្ថ សោ ឯវាតិ យោ រូបក្ខន្ធោ សង្គាហកភាវេន វុត្តោ, សោ ឯវ តេន រូបក្ខន្ធេន សង្គយ្ហោ សង្គហេតព្ពោ ភវេយ្យ, តេនេវ តស្ស សង្គហាការេ លក្ខណំ ទស្សេន្តោ អាហ “ន ហិ សោ ឯវ តស្ស សភាគោ វិសភាគោ វា”តិ. ឯកទេសា វិយ ចក្ខាយតនាទយោ សមុទាយស្ស រូបក្ខន្ធាទិកស្ស. រូបក្ខន្ធោ ចក្ខាយតនាទីនំ ន សង្គាហកោ អសង្គាហកោ ច សភាគវិសភាគភាវាភាវតោ. ឯស នយោ សេសេសុបិ. សមុទាយន្តោគធានន្តិអាទិនា វុត្តមេវត្ថំ បាកដតរំ ករោតិ. តត្ថ យេនាតិ វិការេន. តេតិ ឯកទេសា. តេសន្តិ ឯកទេសានំ. ឯត្ថ តទន្តោគធតាយ វិការាការា, វិការាការេន សភាគវិសភាគតាការា, តេន សង្គាហកាសង្គាហកតាការា ទស្សិតាតិ វេទិតព្ពា.

យថា សព្ពេន សព្ពំ សភាគវិសភាគាការេន ឯកទេសានំ សមុទាយោ សង្គាហកោ អសង្គាហកោ ច ន ហោតិ, ឯវំ ឯកទេសសភាគវិសភាគតន្តិ ទស្សេន្តោ “យថា”តិអាទិមាហ. តត្ថ យថាតិអាទិ ឧទាហរណទស្សនេន យថាវុត្តស្ស អត្ថស្ស បាកដករណំ. ខន្ធសង្គហេន សង្គហិតំ អសង្គហិតញ្ចាតិ យោជនា. តថា សេសេសុបិ. ន ហិ ឯកទេស...បេ... វិសភាគោ យេន សមុទាយោ សង្គាហកោ អសង្គាហកោ ច សិយាតិ អធិប្បាយោ. ឯត្ថ ច សង្គាហកត្តំ នាម យា ហោតុ, អសង្គាហកត្តំ បន កថំ បដិក្ខិបីយតីតិ ចោទនំ មនសិ កត្វា អាហ “តស្មា”តិអាទិ. តត្ថ តស្មាតិ វុត្តមេវ ហេតុភាវេន បរាមសតិ. អត្ថតោ អញ្ញស្ស, អត្ថិ អនន្តរតោ អញ្ញស្ស,

អត្តេកទេសសភាគតោ អញ្ញស្ស សតិបិ អសង្គាហកត្តេតិ យោជនា។ តំ បនេតំ “រូបក្ខន្ធោ រូបក្ខន្ធេន សង្គហិតោ អសង្គហិតោ ច ន ហោតី”តិអាទិនា វុត្តេ តយោ បការេ សន្ធាយ វុត្តំ សង្គាហកត្តយេវ ឯតេសំ នត្ថីតិ ឯតេសំ អត្តា, អត្តនិ អត្តោគធោ, អត្តេកទេសសភាគោ ចាតិ វុត្តានំ សង្គាហកភាវោ ឯវ នត្ថិ សភាគាភាវតោ។ តេន វុត្តំ “ន ហិ សោ ឯវ តស្ស សភាគោ”តិអាទិ។ យេនាតិ សង្គាហកត្តេន។ ឯវរូបិនន្តិ យថាវុត្តានំ តិប្បការានំ អគ្គហណំ វេទិតព្ពំ សតិបិ វិសភាគភាវេតិ អធិប្បាយោ។

តេនាតិ “ធម្មាយតន”ន្តិអាទិនា វចនេន។ ឯកទេសស្ស វេទនាក្ខន្ធាទិកស្ស សមុទាយស្ស ធម្មាយតនស្ស សង្គាហកត្តំ ឯកទេសេន សមុទាយស្ស សង្គហិតភាវន្តិ អត្ថោ, សមុទាយស្ស រូបក្ខន្ធស្ស ឯកទេសស្ស ចក្ខាយតនស្ស សោតាយតនស្ស ច សង្គាហកត្តំ សមុទាយេន ឯកទេសស្ស សង្គហិតភាវន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ យទិ ឯវំ ន ទស្សេតិ, អថ កិំ ទស្សេតីតិ អាហ “ចតុក្ខន្ធគណនភេទេហី”តិអាទិ។ តត្ថ ចតុក្ខន្ធគណនភេទេហីតិ រូបាទិចតុក្ខន្ធគណនវិភាគេហិ។ បញ្ចធាតិ រូបាទិចតុក្ខន្ធសង្គហោ វិញ្ញាណក្ខន្ធសង្គហោតិ ឯវំ បញ្ចប្បការេន ទិន្នំ។ តេនាហ “គណេតព្ពាគណេតព្ពភាវេនា”តិ។ “ឯកេន ខន្ធេនា”តិអាទីសុ ករណត្ថេ ករណវចនំ, ន កត្តុអត្ថេតិ កត្វា អាហ “សង្គាហកាសង្គាហកនិរបេក្ខាន”ន្តិ។ តេនេវាហ “កម្មករណមត្តសភាវា”តិ។ ទុតិយាទយោ បន នយា។ អគណនាទិទស្សនានីតិ អគណនគណនទស្សនានិ។ តត្ថ ច ទុតិយាទីសុ គណនាទីនិបិ វិជ្ជន្តីតិ? សច្ចំ វិជ្ជន្តិ, តានិ បន វិសេសនត្ថានិ អប្បធានានីតិ វិសេសិតព្ពត្ថានំ បធានានំ វសេនេវ វុត្តំ “ចក្ខាយតនេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្គហេន សង្គហិតា”តិអាទិនា គណនអាទយោ និទ្ទិដ្ឋាតិ អាហ “កត្តុករណកម្មត្តយសភាវា”តិ។

តថា តថាតិ តេន តេន រូបក្ខន្ធាទិប្បការេន។ តំតំខន្ធាទិភាវាភាវោ សភាគវិសភាគតាតិ រូបធម្មាទីនំ រូបក្ខន្ធាទិភាវោ សភាគតា, វេទនាក្ខន្ធាទិអភាវោ វិសភាគតាតិ អត្ថោ។ យថានិទ្ធារិតធម្មទស្សនេតិ “យេ ធម្មា, តេ ធម្មា”តិ និទ្ធារិតប្បការធម្មតិរូបេន សង្គាហកសង្គហេតព្ពានន្តិ ចក្ខាយតនាទិកស្ស សង្គាហកស្ស សោតាយតនាទិកស្ស ច សង្គហេតព្ពស្ស។ សមានក្ខន្ធាទិភាវោតិ ឯកក្ខន្ធាទិភាវោ, រូបក្ខន្ធាទិភាវោតិ អត្ថោ។ តទភាវោតិ តស្ស សមានក្ខន្ធាទិកស្ស អភាវោ អញ្ញក្ខន្ធាទិភាវោ។ អយន្តិ យ្វាយំ បឋមនយេ តថា តថា គណេតព្ពាគណេតព្ពតាសង្គតោ ទុតិយាទិនយេសុ យថាវុត្តានំ សមានក្ខន្ធាទិភាវាភាវសង្ខតោ តំតំខន្ធាទិភាវាភាវោ វុត្តោ, អយមេតេសំ ទ្វិប្បការានំ នយានំ សភាគវិសភាគតាសុ វិសេសោ។

សមុទយសច្ចសុខិន្ទ្រិយាទីតិ អាទិ-សទ្ទេន មគ្គសច្ចទុក្ខិន្ទ្រិយាទិ សង្គយ្ហតិ។ អសង្គាហកត្តាភាវតោតិ សង្គហិតតាវិន្ទ្រិយស្ស អសង្គាហកត្តស្ស អភាវតោ។ ន ហិ សក្កា “សមុទយសច្ចេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្គហេន សង្គហិតា, អាយតនធាតុសង្គហេន អសង្គហិតា”តិអាទិ វត្តុំ ទុក្ខសច្ចសទិសានិ អព្យាកតបទាទីនិ។ ទ្វារេហីតិ អាយតនធាតុសង្គហេហិ។ សង្គាហកត្តាសង្គាហកត្តាភាវតោ ន ឧទ្ធដានីតិ យោជនា។ ឯវន្តិអាទិ យថាវុត្តស្ស អត្ថស្ស និគមនវសេន វុត្តំ។ ន រូបក្ខន្ធោតិ ន សព្ពោ រូបក្ខន្ធធម្មោតិ អត្ថោ។

“ខន្ធបទេនា”តិ ឥទំ ករណត្ថេ ករណវចនំ, ន កត្តុអត្ថេតិ អាហ “ខន្ធបទសង្គហេនាតិ អត្ថោ”តិ។ តេនេវស្ស កត្តុអត្ថំ បដិសេធេន្តោ “ន សង្គាហកេនា”តិ វុត្តំ។ ករណំ បន កត្តុរហិតំ នត្ថីតិ អាហ “កេនចិ សង្គាហកេនាតិ ឥទំ បន អានេត្វា វត្តព្ព”ន្តិ។ សង្គាហកេសុ ន យុជ្ជតិ

ត បក្ខេហតព្វេស្វតិ អធិប្បាយោៈ ទ្ធបក្ខន្ធឆម្មា ហិ “យេ ធម្មា លន្ធបក្ខេហត បក្ខហិតា”តិ ចុត្តាតិៈ បយុតាយេ ចុត្តចិធិ តេចយេចបិ បម្ពុចតីតិ ចោទេតិ បយុដ្ឋាបេន្តោ “ឧតេត តយេតា”តិអាឌិយាហៈ បដិយោគីតិចត្តំ ឧច-បដ្ដេត កទិយតីតិ អាហ “ត ហិ អញ្ញាយត្តតិចារលំ ឧច-បដ្ឋស្ស អត្ថោ”តិៈ តេតាហ “បក្កាហកតោ អញ្ញាតិចារលំ ឧច-បដ្ឋស្ស អត្ថោ”តិៈ យោ ធ...បេ... បេក្ខត្តិ ព្ទយិតា តយេចត្តំ បិកដតទំ កទោតិៈ បក្កាហកាបេក្ខត្ត ហិ “យោ ចា”តិអាឌិចធតស្ស “ចក្ខាយតតេត ទ្ធបក្ខន្តោច បក្ខហិតោ”តិ ឧត្ត ចក្ខាយតតំ បក្កាហកត្តិ យថាធិប្បេតស្ស អត្ថស្ស អបម្ពុចា ឧចាតិ ព្ទតាតិ តំ អបម្ពុចំ ចិកាចេន្តោ “កឆ”ត្តិអាឌិយាហ, តំ ឃុចិញ្ញេយ្យមេច។

ឧត្តាតិ “អដ្ឋកាឌបហិ អាយតតឆាតុហិ”តិ ឧត្ត “ទ្ធបក្ខន្តតា”តិ អាតេត្វា ចត្តញ្ញ អាយតតឆាតុចិបេបតត្តំ ត យោ ឧច តស្ស, បយុតាយោ ចា តេកកេសេត្តំ បក្កាហកោ អបក្កាហកោ ធ ហោតីតិ ចុត្តចាយតេ្តាតិ អាហ “ទ្ធបក្ខន្តា...បេ... ត ហោតី”តិៈ ព្ទយិតា បទិយាយេតាតិ យស្មា ចុត្តប្បការំ បក្កាហកត្ត តត្ថ “យេត បក្ខហិតស្ស អបក្កាហកំ និយា”តិ ព្ទយិតា បទិយាយេតៈ អបក្ខហិតតាយ អកាចោ ចុត្តា អដ្ឋកចាឃំ (ឆាតុៈ អដ្ឋៈ ១៧៤) “យោ ធ...បេ... តត្ថី”តិៈ បក្ខហិតតាយាតិ តិប្បទិយាយេត បក្ខហិតកាចេត អបក្ខហិតតាយ អកាចោ ចុត្តាតិ ត យុជ្ជតីតិ យោជតាៈ បា បក្ខហិតតាតិ អត្តតា អត្តតោ, អត្តកសេបាតំ ចា បក្ខហិតតាៈ តេតាតិ ទ្ធបក្ខន្តៈ តេបត្តិ ទ្ធបក្ខន្តតេកសេបាតំៈ អត្ថិ ធ ចិប្បយុត្តតា ចេតតាក្ខន្តានីហិៈ ចក្ខាយតតានីហិ ចិយាតិ ចិបធិបុតាហលំៈ ឧតេហិ ទ្ធបចេតតាក្ខន្តានីហិ អញ្ញេហិ ធ ឧចទ្ធបេហិៈ ឧតាតិ អញ្ញាតិ ចាតិ ឧត្តាបិ ឧបេច តយោៈ

តេតេច តស្ស បក្ខហិតត្តាកាចធស្សេតត ហេដ្ឋា ធស្សិតេតៈ ឧត្តាតិ ឧតស្មិំ ចាទេៈ អក្កហលោតិ អកឆេត, អសេបតាយត្តិ អត្ថោៈ បយុឥយបច្ចានីស្វតិ បយុឥយបច្ចបុលិត្រ្កិយានីបុ យុជ្ជេយ្យ តំ កាទលំៈ កស្មា? តេហិ បយុឥយបច្ចានីហិ លន្ធាធិបក្ខេហត បក្ខហិតេ ឆម្មជាតេ បតិ តស្ស អាយតតបក្កហានីហិ អបក្ខហិតត្តស្ស អកាចតោៈ ទ្ធបក្ខន្តានីហីតិ ទ្ធបក្ខន្តចេតតាក្ខន្តានីហិៈ បក្ខហិតតេច តត្ថិ, កស្មា? “យោ ឧច តស្ស បក្កាហកោ ត ហោតី”តិ ចុត្តចាយតេ្តាៈ យតិបិ ទ្ធបក្ខន្តានីតា ទ្ធបក្ខន្តានីកស្ស អត្តតោ...បេ... តត្ថីតិ បម្ពន្តោៈ អញ្ញាស្ស បត ចេតតាក្ខន្តានីកស្ស ទ្ធបក្ខន្តានីតា បក្ខហិតត្តាកាចេត អបក្ខហិតត្តំ អត្ថីតិ យោជតាៈ ដ្ឋកយាកាចោតិ

បក្ខហិតត្តាបក្ខហិតត្តាកាចោៈ ឧត្ត ឧតស្មិំ ចាទេៈ ឆម្មាយតតឌីចិតិត្រ្កិយានីតត្ថិ ឆម្មាយតតានីតំ លន្ធចក្រុក្កបក្កាហកតេ្តា, ឌីចិតិត្រ្កិយានីតំ លន្ធទ្រុកបក្កាហកតេ្តាតិ យោជតាៈ បិឡព្ទឃំ អតាកតត្តា “បតី”តិ បាបក្កំ ធេតិៈ អាឌិ-បដ្ដេត បធមេត ឆម្មឆាតុបច្ចអាយតតានីតំ ឃុលិត្រ្កិយានីតត្ថា, ទុតិយេត ឧកក្ខន្តស្ស បក្ខហោ ងដ្ឋតេ្តាៈ ឃុលិត្រ្កិយតីប្បចេតតាក្ខន្តឃេ្យច បក្កាហកំៈ តេបត្តិ លន្ធចក្រុក្កលន្ធទ្រុកានីតំ អបក្ខហិតតា ត តត្ថិ អត្ថចាតិ តស្សា អកាចោ អតេកត្តិកោៈ បុត្តោ ចុត្តតយេតាតិ “ទ្ធបក្ខន្តានីហិ បតា”តិអាឌិតា ចុត្តតយេតៈ

តេត្ថចាតិ តស្មិំយេច បុត្តោ ចុតេ្ត បតិធស្សតបប្បដិឃបេធៈ តិចតេ្តត្តា កល្យាន្តាតិ បុត្តោ ចុត្តំ បដិតិចតេ្តត្តា កល្យាន្តា បច្ចាយបន្តោៈ តេចត្តព្តាតាតិ តេបំ បក្កាហកាបក្កាហកបក្ខហិតត្តាបក្ខហិតត្តាតំ អចត្តព្តតាៈ អបក្កាហកត្តាកាចតោ ឧច...បេ... ត បក្កាហកត្តាកាចតោតិ យស្មា តេបំ អបក្កាហកត្តំ ចិយ បក្កាហកត្តម្បិ តត្ថិ, តតោ ឧច បក្ខហិតត្តាបក្ខហិតត្តម្បីតិ ធស្សេតិៈ

ທຸຕິຍນຍສງ຺ຄຫິເຕນອສງ຺ຄຫິຕປທວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໓. ຕຕິຍນໂຍ ອສງ຺ຄຫິເຕນສງ຺ຄຫິຕປທວຓ຺ຓນາ

໑໗໘. ຣູປກ຺ຂນ຺ເຘນ ຂນ຺ຘສງ຺ຄເຫນ ອສງ຺ຄຫິເຕສູຕິ ນິທ຺ຘາຣເຓ ຠຸມ຺ມໍ. ຕສ຺ມາຕິ ຍສ຺ມາ ເອກເທສສຠາຄຕາ ສມຸທາຍສຠາຄຕາ ນ ໂຫຕິ, ຕສ຺ມາ. ເຕນາຕິ ຣູປກ຺ຂນ຺ເຘນ. ຕານີຕິ ເວທນາທິກ຺ຂນ຺ຘຕ຺ຕຍນິພ຺ພານານິ. ຍຖາ ຈ ເອກເທສວິສຠາຄຕາຍ ນ ສງ຺ຄຫິຕຕາ, ເອວໍ ເອກເທສສຠາຄຕາຍ ອສງ຺ຄຫິຕຕາປິ ນຕ຺ຖີຕິ ທສ຺ເສນ຺ໂຕ "ນ ເກວລ"ນ຺ຕິອາທິມາຫ. ສງ຺ຄຫິຕາເນວ ນ ນ ໂຫນ຺ຕີຕິ ໂຍຊນາ. ເຕຕິ ເວທນາທິກ຺ຂນ຺ຘຕ຺ຕຍນິພ຺ພານສຸຂຸມຣູປທມ຺ມາ. ເຕຫີຕິ ວິຎ຺ຎາຓກ຺ຂນ຺ຘຈກ຺ຂາຍຕນາທີຫິ. ນ ຄຈ຺ຉນ຺ຕິ ສມ຺ພິຍ຺ຍາຕິ ເກນຈິປິ ປກາເຣນ ນ ສມ຺ພິຍ຺ຍາຕິ ອສມ຺ພິຍ຺ຍຕາຍ ສງ຺ຄຫິຕຕ຺ຕາຠາວໍ ສາເຘຕິ. ຣູປກ຺ຂນ຺ເຘນ ວິຍ...ເປ... ນ ໂຫຕີຕິ ຍຖາ ຣູປກ຺ຂນ຺ເຘນ ສຠາຄຕາຠາວໂຕ ນິພ຺ພານໍ ນ ເກນຈິປິ ສງ຺ຄເຫນ ສງ຺ຄຫິຕໍ, ເອວໍ ວິຎ຺ຎາຓກ຺ຂນ຺ຘຈກ຺ຂາຍຕນາທີຫິ ຕໍ ອາຍຕນຘາຕຸສງ຺ຄເຫຫິ ສງ຺ຄຫິຕໍ ນ ໂຫຕີຕິ ຂນ຺ຘສງ຺ຄຫາຠາໂວ ຈ ປາກໂຏ ວຸຕ຺ຕາຈາຕິ ເອວໍ ວຸຕ຺ຕໍ.

ເອວຣູປານນ຺ຕິ ຣູປກ຺ຂນ຺ຘວິຎ຺ຎາຓກ຺ຂນ຺ຘຈກ຺ຂາຍຕນາທີນໍ. ນ ຫິ ນິພ຺ພານໍ ສພ຺ພຖາ "ຣູປກ຺ຂນ຺ເຘນ ວິຎ຺ຎາຓກ຺ຂນ຺ເຘນ ຈກ຺ຂາຍຕເນນ ເຍ ທມ຺ມາ ຂນ຺ຘສງ຺ຄເຫນ ອສງ຺ຄຫິຕາ, ອາຍຕນຘາຕຸສງ຺ຄເຫນ ສງ຺ຄຫິຕາ"ຕິ ສກ຺ກາ ວຕ຺ຕຸໍ. ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ "ສງ຺ຄາຫກຕ຺ຕາຠາວໂຕ ເອວາ"ຕິ. ຕຖາ "ອພ຺ຍາກເຕຫິ ທມ຺ເມຫິ ເຍ ທມ຺ມາ ຂນ຺ຘສງ຺ຄເຫນ ອສງ຺ຄຫິຕາ, ອາຍຕນຘາຕຸສງ຺ຄເຫນ ສງ຺ຄຫິຕາ"ຕິອາທິ ນ ສກ຺ກາ ວຕ຺ຕຸໍ ຕາທິສສ຺ສ ທມ຺ມສ຺ສ ອຠາວໂຕຕິ ອາຫ "ສນິພ຺ພານ...ເປ... ຠາວໂຕ ຈາ"ຕິ. ອຄ຺ຄຫຓໍ ເວທິຕພ຺ພນ຺ຕິ ໂຍຊນາ. ເຕນາຫ "ນ ຫີ"ຕິອາທິໍ. ກຎ຺ຈີຕິ ກຎ຺ຈິ ທມ຺ມຊາຕໍ. ໂຫຕີ ອພ຺ຍາກຕທມ຺ມາຍໂຍ ອຕ຺ຕໂນຕິ ອພ຺ຍາກຕທມ຺ມານິ ສນ຺ຘາຍາຫ. ເອກເທໂສຕິ ຣູປກ຺ຂນ຺ຘາທິໍ. ອເນກເທສສຠາໂຄຕິ ນິພ຺ພານໍ. ຕຎ຺ຫິ ທມ຺ມາຍຕນທມ຺ມຘາຕຸປຣິຍາປນ຺ນຕາຍ ຕເທກເທສສຠາໂຄ. ອສງ຺ຄຫິຕສງ຺ຄາຫກຕ຺ຕາຕິ ຂນ຺ຘສງ຺ຄເຫນ ອສງ຺ຄຫິຕານໍ ສຎ຺ຎາກ຺ຂນ຺ຘາທີນໍ ອາຍຕນຘາຕຸສງ຺ຄເຫນ ສງ຺ຄາຫກຕ຺ຕາຕິ ອຕ຺ໂຖ.

ວິສຠາຄກ຺ຂນ຺ຘນິພ຺ພານສມຸທາຍຕ຺ຕາ ຂນ຺ຘສງ຺ຄເຫນ ທມ຺ມາຍຕເນນ ນ ໂກຈິ ທມ຺ໂມ ສງ຺ຄຫິໂຕ ອຕ຺ຖີຕິ ໂຍຊນາ. ເອຕສ຺ສາຕິ "ທມ຺ມາຍຕເນນ ສງ຺ຄຫິຕາ"ຕິ ເອຕສ຺ສ ປທສ຺ສ ທມ຺ມາຍຕນຠາເວນ ສງ຺ຄຫິຕາຕິ ອຕ຺ໂຖ. ຈຸຎ຺ຍອາທິກຣູປສມ຺ມິສ຺ສໍ ທມ຺ມາຍຕເນກເທສໍ.

ຕຕິຍນຍອສງ຺ຄຫິເຕນສງ຺ຄຫິຕປທວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໔. ຈຕຸຕ຺ຖນໂຍ ສງ຺ຄຫິເຕນສງ຺ຄຫິຕປທວຓ຺ຓນາ

໑໘໑. ຕິຓ຺ຓໍສງ຺ຄຫານນ຺ຕິ ຂນ຺ຘາຍຕນຘາຕຸສງ຺ຄຫານໍ. ສງ຺ຄຫຓປ຺ປຍຸຕ຺ຕໍ ອສງ຺ຄຫຓໍ, ອສງ຺ຄຫຓປ຺ປຍຸຕ຺ຕໍ ສງ຺ຄຫຓຎ຺ຈ ວຸທ຺ທຍານໍ ສງ຺ຄຫຓາສງ຺ຄຫຓານໍ ປວຕ຺ຕິວິເສເສນ ວຸຕ຺ຕໍ ໂຫຕີຕິ ອາຫ "ສງ຺ຄຫຓາ...ເປ... ວຸທ຺ທີ"ຕິ. ສງ຺ຄາຫກາວກາເຕາ ອສງ຺ຄໂຫ

សង្កហេហ្យកោ សង្កហស្ស បចត្តិចិសេសោយេច តាយ ហោតីតិ អាហ “សង្កហលប្យចត្តិចិសេសចិរហេ”តិ៍ កោតចិ សមុទយសច្ចាឌិតា

តីហិបិ សង្កេហហិ សង្កហិតេតត សង្ខារក្ខន្ធបរិយាបន្នេត ឆយ្ចិសេសេត បុត តេឆេច សង្កហិតោ សោ ឲច សមុទយសច្ចាឌិកោ

ឆយ្ចិសេសោ សង្កហិតេតត សង្កហិតោ៍ សង្កាហកត្តាភាចសង្កាចា សង្កាហកភាវេចត ត ឫន្ទ្ចឋិ, ត អសង្កាហកត្តា ឲច៍ យឆា ហិ តីហិ

សង្កេហហិ ត សង្កាហកា, ឲចំ ឌ្ហិ, ឲកោតបិ សង្កេហត ត សង្កាហកា ទ្ធស ត ឫន្ទ្ចឋិ៍ តេហិ សង្កហិតាតិ តេហិ តីហិ សង្កេហហិ សង្កហិតា

ឆយ្ចា៍ យស្សាតិ យស្ស អត្តនោ សង្កាហកស្ស៍

សកលចាចកោតាតិ អតចសេសំ លក្ខាឌិអត្ថំ ចឥន្ទ្រត៍ តេត លក្ខាឌិបេឥតាតិ “តេតេច សង្កហំ កន្ទេយ្យា”តិ ឲត្ត តេត លក្ខាឌិបេឥតាតិ

ឲចំ យោឌេតព្ពំ៍ ឲចំ បត អយោឌេត្វា “យំ អត្តនោ សង្កាហកំ សង្កហិត្វា បុត តេតេច សង្កហំ កន្ទេយ្យ, តំ អញ្ញំ សង្កហិតំ តាយ

តត្ថិ”តិ ឲចំ ត សក្កា ចត្តុំ៍ កស្មាតិ ចេ? ត ហិ យេត សមុទយសច្ចាឌិតា យំ សង្ខារក្ខន្ធបរិយាបត្តំ ឆយ្ឌាតំ លក្ខាឌិសង្កេហហិ សង្កហិតំ,

តេតេច សមុទយសច្ចាឌិតា តស្ស តឥចសិន្ទ្ចស្ស សង្ខារក្ខន្ធឆយ្ចស្ស, ត ច តស្សេច កោចលស្ស សមុទយសច្ចាឌិកស្ស សង្កហោ បុន្ធិតោ

ចិស្សជ្ជិតោតិ យោឌតា, អឆ តោ តេត សង្ខារក្ខន្ធឆេយ្ចត ឋស្សាឌិតា៍ សង្កហិតស្សាតិ សង្កហិតតាចិសិន្ទ្ចស្សាតិ អត្ថោ៍ តស្មា អត្តនោ

សង្កាហកំ សកលក្ខលាឌិ៍ សង្កហិត្វា បុត តេត លក្ខាឌិបេឥត យំ សង្កហំ កន្ទេយ្យ, តំ តាឌិសំ តត្ថីតិ អត្ថោ ចេឌិតព្ពោ៍ ចេឥតា សន្ទ្ចា ច

លន្ទ្ចា អាយតតច្ចាតិ ចេឥតា ចិសុំ លន្ទ្ចា, សន្ទ្ចា ច ចិសុំ អាយតតត្តិ អត្ថោ៍ អញ្ញោត លក្ខន្ធរាឌិតា៍ អសម្ចិស្សត្តិ អញ្ញាកតក្ខសច្ចាឌិ

ចិយ អមិស្សិតំ៍ ត ហិ...បេ... ឲត្តាតិ សង្កហិតតាចិសិន្ទ្ចេត ឆេយ្ចត យោ ឆេយ្ចា សង្កហិតោ, តស្ស សង្កហិតតាចិសិន្ទ្ចារេយច យោ

សង្កហោ, សោ ត ឲត្ត ចាតេ បុន្ធិតោ ចិស្សជ្ជិតោ ច៍ សង្កហោចាតិ កោចលេរិ សង្កហោ , ត កត្តារបន្ទ្វាតិ អត្ថោ៍ ត សង្កាហកោតាតិ

ទ្ធតំ យឆាចុត្តេត អត្ថេត តិចត្តិតស្ស ឥស្សត៍ ត ហឹតិអាឌិ តំសមត្ថតំ៍

ចតុត្ថយសង្កហិតេតសង្កហិតបឥចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

៤៍ បញ្ចមតយោ អសង្កហិតេតអសង្កហិតបឥចណ្ណតា

១៤៧៍ចុត្តតយេតាតិ យស្មា សង្កហប្យចត្តិចិសេសចិរហិតោ អសង្កហិតឆយ្ចិសេសតិស្សិតោ បញ្ចមតយោ, តស្មា យោ ឲត្ត កោតចិ

អសង្កហិតេតត ឆយ្ចិសេសេត បុត អសង្កហិតោ ឆយ្ចិសេសោ អសង្កហិតេតត អសង្កហិតោ អសង្កហិតតាយ បុន្ធិតព្ពោ ចិស្សជ្ជិតព្ពោ ច៍

តេយេច តាច យឆាតិន្ទ្ចារិតំ ឥស្សេន្តោ “រូបក្ខន្ធេត យេ ឆយ្ចា លន្ទ្ច...បេ... អសង្កហិតា, តេហិ ឆេយ្ចហិ យេ ឆយ្ចា លន្ទ្ច...បេ... អសង្កហិតាតិ

អាហា”តិ ចតុត្ថេយ ចុត្តតយាតុសារេត៍ យឆាតិន្ទ្ចារិតឆយ្ចឥស្សតត្តិ បិឮទ្ធយំ តិន្ទ្ចារិតប្យការឆយ្ចឥស្សត៍ សហ សុលុមរូបេតាតិ

សសុលុមរូបំ, តេត សុលុមរូបេត សន្ធិ កហិតំ ចិញ្ញាណំ, តេត សហិតឆយ្ចសមុទាយា សសុលុម...បេ... ទាយា៍ តោ បត តេតិ អាហ

“ក្ខសច្ចា”តិអាឌិ៍ កោសច្ចំតិ តិព្ពាតចក្ខាយតតាឌីតំ៍ តីហិបិ សង្កេហហិ៍ បរិបុណ្ណសង្កេហហិ តីហិបិ សង្កេហហិ អសង្កាហកា

បរិបុណ្ណសង្កហាសង្កាហកា៍ អញ្ញាកតឆយ្ចសឌិសា តេចឥស្សតេតភាចតាយបហាតព្ពតេចសេក្ខាតាសេក្ខាឥយោ៍ ទ្ធតេរតិ

រូបក្ខន្ធាឥយោ៍ តត្ថិបរិយាយេតាតិ ចុត្តចិបរិយាយេត, តីហិបិ សង្កេហហិ អសង្កេហតព្ពស្ស អត្ថិតាយ បរិបុណ្ណសង្កហាសង្កាហកត្តាតិ

អនេត្វា៉

អសង្ខាហកេហ្ស តិណ្ណាតំ អនេត្តាពណំ, តស្មា តំ អតិឥស្សតអប្បដិឥឈេហិ អសង្ខេហតត្តាំ ត ហោតីតិ អនេត្វា៉ តេតាហ “ត ឥ តនេឥច តស្ស អសង្ខាហក”ត្តិ៉ “ទេចឥតាក្លូទេត្ថត ខេឃ ឆយ្វា”តិអាឥទេឃា តច បញ្ហា ត្យតិឃបញ្ហាឥទេឃា, ទេត បឥយបញ្ហេត សង្ខិ ឥស, តាយទ្វបបញ្ហាឥទេឃា បត ឥត្យឌិសតីតិ អាហ “សទេណ្ណបិ ឥត្យត្តិស ហោត្តិ៍”តិ៉ ទ្វបក្លូត្តាឌិចិទេសសកបឥត្តិ “ទ្វបក្លូទេត្តា”តិអាឌិតា អសង្ខាហកទេត្តត ចិទេសសក៌ ទ្វបក្លូត្តាឌិបធិ៉ បុង្ហាឃាតិ ឥ បុង្ហតត្តិ អនេត្វា៉ “ទ្វបក្លូទេត្តា”តិអាឌិ សណ្ណយ្បិ ចា ចិណ្ណាទេបតំ ណ្ណង្ហិតកាទេចត ឥចតំ បញ្ហាកាឥទេតា បុង្ហា៉ ទេតាតាហ អដ្ឋកឆាយំ “បញ្ហា បទេត្វ...ទេប... ឥត្យត្តិស ហោត្តិ៍”តិ៉ ទេត ហិ លក្លូលទេតា ឥស្សិតាតិ ទេត តិង្ខាទិតឆយ្វា ទេតទេតច អសង្ខហិតាសង្ខហិតតាឃ តិង្ខាទេលសង្ខូទេតត លក្លូទេលត ឥស្សិតា៉

តនេឥចាតិ ឲច-សទេដ្ឋតាតិ “តនេឥចា”តិ ឲត្វ ឲច-សទេដ្ឋត៉ “ឃំ បុង្ហាឃ ប្តូដ្ឋិ បធិ, តំ ឈត្តាឌីហិ អសង្ខហិត”ត្តិ ឲត្វ “ឈត្តាឌីទេហចា”តិ អចឆាទលំ តិប្បទេឃាដតំ បកាទេត្តទេស្ស អកាឥទេតា៉ “តីហិ អសង្ខេហា”តិ ហិ ត្យត្តា៉ តឆា “អសង្ខហិតទេយចា”តិ សង្ខហិតតាតិចត្តតស្ស អតឈិទេប្បតត្វា៉ តនេឥចាតិ បត ណ្ណង្ហិតំ ប្តូដ្ឋទេស្សច អសង្ខហិទេតតអសង្ខហិតកាឥស្ស អចឆាទេតណ្ណត្តាតិ ឥទេស្សទេត្វា “ត ពកាឌី”តិអាឌិយាហ៉ តត្វ អណ្ណាស្សាតិ អត្ថដ្ឋស្ស៉ អតិឃតតំ ឥទេស្សតីតិ ណ្ណធិ អចឆាទលឋលឥស្សតំ៉ តិឃយទេតាតិ សក្កា ឥចតទេសទេសា ទេឃាទេដត្តិ ណ្ណឥយ្បិ ឲច-ពាទេទត សិង្ខទេយចត្វ ឋិពដតទិ៍ ពាតំ ត្យត្តា៉ ឃទេតា ហិ ឲច-ពាទេរា, តទេតា អណ្ណាត្វ តិឃទេយាតិ៉ ឲចំបកាទេយចាតិ បុង្ហាឃ ប្តូដ្ឋប្បកាទេយច, ឃំ បកាទិ៍ បុង្ហាឃ ប្តូដ្ឋិ, តំបកាទេយចាតិ អនេត្វា៉ តស្សាតិ អសង្ខហិតស្ស៉ អណ្ណាស្សាតិ បុង្ហាឃ អត្ថដ្ឋប្បកាទស្ស៉ ឲទេតត ទេឃា បុង្ហាឃ ប្តូដ្ឋទេដ៏ តីហិបិ សង្ខេហហិ អសង្ខហិទេតា, តទេស្សច ណ្ណឆ បុង្ហិតណ្ណចិស្សឌ្ឌិតណ្ណកាទេចា, ត អណ្ណាស្សាតិ ឥទេស្សតិ៉ ទេតាតាហ “បុង្ហាឃ ប្តូដ្ឋតិញ្ញ”តិអាឌិ៉ អាឃតតឆាត្យសង្ខហចទេសត ទេចត្វ ទ្វបក្លូត្តាឌិតំ អណ្ណាសហិតតា, ចិណ្ណាលក្លូត្តាឌិតំ អសហិតតា ឥ ទេចឌិតណ្ណា៉

អចទេសសា ទេចឥតាឥទេឃា តទេឃា ឈត្តា តិណ្ណាតឡា សកទេលត ទ្វបក្លូទេត្តត ទេតសំ សង្ខេហា តត្វីតិ “សង្ខហិតា”តិ ត សក្កា ឥត្វំ, ឲពនេឥទេសត បត សង្ខេហា អត្វីតិ “អសង្ខហិតា ត ហោត្តីតិ ឲចំ ឥដ្ឋណ្ណ”ត្តិ អាហ៉ “ទ្វបឆយ្វាចា”តិ តិឃយតំ បុង្ហាឃ ប្តូដ្ឋកាចាទេបក្លូត្តិ ឥទេស្សទេត្វា “បុង្ហាឃ...ទេប... អឈិប្បាទេឃា”តិ អាហ៉ ទេតត ត្យត្ត “អត្ថដ្ឋដ៏ ទេចឥតាឥទេឃាបិ ហិ អសង្ខហិតា ឲចា”តិ៉ ឲត្វាតិ ឲតស្វិ៍ បឡាយតឃតិទេដ្ឋស៉ បឥយ តទេឃតិ បឥយ អត្វចិកទេប្ប៉ តឆា ត្យតិទេឃតិ ឲត្វាបិ៉ ទ្វបចិណ្ណាទេលហីតិ អស្យព្យទ្វបឆទេយ្វហិ ចិណ្ណាទេលត ឥាតិ អឃទេយត្វ អឈិប្បាទេឃាតិ ឥទេស្សទេត្វា “ឰឮអាទិក...ទេប... អនេត្វា”តិ អាហ៉ ពធំ បត ទ្វបឆយ្វាតិ ត្យទេត្ត ឰឮអាទិកទ្វបទេស្សច ពហលត្តិ អាហ “ទ្វទេបកនេឥទេសា ហិ ឲត្វ ទ្វបក្កហទេលត ពហិទេតា”តិ៉

១៨៩៉អសង្ខាហកត្តិ “ឥក្លាឃតទេតត...ទេប... អសង្ខហិតា”តិ ឲចំ អសង្ខាហកកាទេចត ត្យត្តំ បុង្ហិតណ្ណចិស្សឌ្ឌិតណ្ណកាទេចត ត្យត្តយ្បិ ពាយំ ទេចឥតាឌីទេហច ឥត្យហិ អសង្ខហិតំ, តំ បត ត ឥក្លាឃតតទេយចាតិ ឥទេស្សតំ “ឥក្លាឃតទេតត បតា”តិអាឌិ ត្យត្តា៉ ទេឃហិ ឆទេយ្វហីតិ ឈត្តាឌីស្យ ទេឃហិ៉ សណ្ណំ ឆយ្វឌាតំ ទេតច ទ្វបិឌិទេព ឆទេយ្វ ប្តូកាទេតតិ ឋិឮណ្ណយំ៉ ពស្មា បទេតតំ ប្តូកាទេតតីតិ អាហ “សឌិសចិស្សឌ្ឌតា”តិអាឌិ៉ បឥទេយត

រូបាទេតំ។ ទ្វេតិ “ពាហិរា រូបាទា ទ្វេ”តិ ឯត្ថ វុត្តំ ទ្វេ-សទ្ទំ សន្ធាយាហ។ តស្ស អសង្គហិតស្ស យថាទស្សិតស្សាតិ “រូប”ន្តិអាទិនា ទស្សិតប្បការស្ស។ ធម្មវោហារប្បាទេន តយានំ។ “រូបំ ធម្មាយតន”ន្តិអាទីនំ បទានំ វសេន ទ្វេវីសបទិកោ ឯស នយោ។

បញ្ចមនយអសង្គហិតេនអសង្គហិតបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦។ ឆដ្ឋនយោ សម្បយោគវិប្បយោគបទវណ្ណនា

១១២។ “តត្ថា”តិ ឋបិតា “សម្បយោគវិប្បយោគបទំ ភាជេត្វា”តិ ឯត្ថ សម្បយោគវិប្បយោគបទំ ភាជិតំ, សំវណ្ណេតព្ពតាយ ច បធានត្តំ បច្ចាមដ្ឋំ, ន រូបក្ខន្ធាទិបទន្តិ ទស្សេន្តោ “យំ លព្ភតិ...បេ... វេទិតព្ព”ន្តិ វត្វា បុន “រូបក្ខន្ធាទីសុ ហី”តិអាទិនា តមត្ថំ វិវរតិ។ តត្ថ ន លព្ភតីតិ “សម្បយុត្តំ វិប្បយុត្ត”ន្តិ វា គហេត្វា ន លព្ភតិ, អលព្ភមានម្បិ បុច្ឆាយ គហិតំ បដិក្ខេបេន វិស្សជ្ជេតុំ។ បដិក្ខេបោបិ ហិ បុច្ឆាយ វិស្សជ្ជនមេវ។ តថា ហិ យមកេ (យម។ ១។ខន្ធយមក។៥៨-៩១) “យស្ស រូបក្ខន្ធោ ឧប្បជ្ជតិ, តស្ស វេទនាក្ខន្ធោ ឧប្បជ្ជតី”តិ បុច្ឆាយ “នត្ថី”តិ វិស្សជ្ជិតំ។ តេន បទេន រូបក្ខន្ធស្ស សម្បយោគោ ន លព្ភតីតិ អយមេត្ថ ទស្សិតោ ហោតិ។ អលព្ភមានម្បិ សម្បយោគបទំ គហិតន្តិ សម្ពន្ធោ។ សម្ពន្ធាតិ រូបក្ខន្ធវេទនាក្ខន្ធាទីសុ។ ឯកទេសន្តិ រូបនិព្ពានានំ។ វិសភាគតាតិ អវិសភាគតា។ ឯកុប្បាទាទិភាវោ ហិ សម្បយោគេ សភាគតា, ន សង្គហេ វិយ សមានសភាគតា, តស្មា ឯកុប្បាទាទិភាវរហិតានំ រូបនិព្ពានានំ នា ឯកុប្បាទាទិតា វិសភាគតា វុត្តា។ តភាវេនាតិ តស្សា វិសភាគតាយ ឯកុប្បាទាទិតាយ អភាវេន។ វិប្បយោគោបិ និវារិតោ ឯវ ហោតិ, វិសភាគោ ភាវោ វិប្បយោគោតិ វុត្តាចាមតេនាតិ។ “ចតូសុ ហី”តិអាទិនា វុត្តមេវត្ថំ បាកដំ ករោតិ។ តត្ថ តេហីតិ ច អរូបក្ខន្ធេ ឯវ បរាមសតិ។ វិសភាគតា ច ហោតិ រូបនិព្ពានេសុ អវិជ្ជមានត្តាតិ អត្ថោ។ តេនាហ “ន ច រូបេកទេសស្សា”តិអាទិ។ តេនេវាតិ ចតុក្ខន្ធសភាគត្តា ឯវ។

តីហិ វិញ្ញាណធាតូហីតិ ឃានជិវ្ហាកាយវិញ្ញាណធាតូហិ។ វិប្បយុត្តេ អនារម្មណមិស្សកោ រូបធម្មមិស្សកោ ធម្មោ ទីបេតិ រូបភវោតិ យោជនា។ បញ្ចហីតិ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីហិ បញ្ចហិ វិញ្ញាណធាតូហិ។ ឯកាយ មនោធាតុយា។ ន សម្បយុត្តោតិ ន សម្បយុត្តោ ឯវ។ តថា ហិ “វិប្បយុត្តេ អពោហារេត្វ សន្តេហិបិ សម្បយុត្តោ សន្តេបិ វា តា”តិ វុត្តំ។ តេនាតិ វិប្បយុត្តតាបដិក្ខេបេន។ តាហីតិ សត្តវិញ្ញាណធាតូហិ។ សម្បយុត្តោ ទីបេតីតិ សម្បយុត្តោ ទីបេតិ ឯវ, ន សម្បយុត្តោ ឯវាតិ ឯវមវធារណំ គហេតព្ពំ។ ឯស នយោ សេសេសុបិ។ សម្បយុត្តេ វេទនាទីហិ។ សម្បយុត្តវិប្បយុត្តភាវេហិ នវត្តព្ពំ, តំ ឯវ វិញ្ញាណធាតុសត្តកំ។ សម្បយុត្តភាវេន នវត្តព្ពាតិ សម្បយុត្តនវត្តព្ពាតិ, កិត្តសន្តាតិកាតិ, នានាក្ខណិកាតិ ច អរូបិនោបិ ធម្មជាតាតិ។ អនារម្មណមិស្សកសត្តវិញ្ញាណធាតុសម្បយុត្តា ធម្មាយតនាទិបទេហិ ទីបេតព្ពា, អនារម្មណមិស្សកសត្តវិញ្ញាណធាតុយោ អវេតសិកាទិបទេហិ ទីបេតព្ពា, ចតុសមុដ្ឋានា រូបក្ខន្ធាទិបទេហិ ទីបេតព្ពាតិ វេទិតព្ពា។

យទិ ឯវន្តិ យទិ អនារម្មណមិស្សានំ ធម្មានំ វិប្បយោគោ នត្ថិ។ អនារម្មណមិស្សកធម្មាតិ

ទ្វបតិក្ខាតសហិតាសក្ខាចិណ្ណាណធាតុតំសយ្យយុត្តធម្មា៉ លក្ខាឌីរេហចាតិ លក្ខាឃតាតធាតុហិ ឲច, ត អទ្វបក្ខក្ខយតេ្តត៉ អទ្វបក្ខតេ្ខយេច បត សក្ខាឃ “ទេតហិ ធទេ្មហិ ទេឃ ធម្មា ចិប្បយុត្តា”តិ ទុត្តត្តិ តាឃំ ទេគាទេសាតិ ធទេ្យតិ៉ តាទេគាទេសាតិ “អតារទ្ម្ហលាយិន្យា”តិអាឌិតា

ទុត្តធម្មសយុគាឃស្ស ឲពទេសា៉ តាទេគាទេសណ្ណាសយុគាឃាតិ តាទេ្យច ឃធាទុត្តស្ស សយុគាឃស្ស ឲពទេសា ហុត្វា អទេណ្ណាសំ អចឃចាតំ ទ្វបក្ខក្ខាឌីតំ សយុគាឃក្វតា៉ ចិកាកាកាចទេតាតិ ទេកគាកាចទេតា៉ ទេកទេគាតិ ទេចត្វ អដ្ឋត្តទេកទេគា អធិទេប្បទេតា៉ ត ហិ សយុគាឃាចឃចាតំ

សាយណ្ណាចិទេសសាតំ ចិឃ អដ្ឋត្តទេកទេគា អត្វិ ទេកគាទេកគយុត្តត្តា៉ ទេតសំ អដ្ឋត្តទេកទេយេច ហិ សក្ខាឃ “សយុគាឃទេត្តាកធាតំ ឲពទេសាតំ ត ចិកាទេកា អត្វិ”តិ សក្កទេហបិ ទុត្តំ៉ ទេតតាតិ អចិកាកសក្ខាចទេតា សកាកចិសកាកត្តាកាទេចត៉ ទេតសត្តិ

អតារទ្ម្ហលាយិន្យាកសក្ខាចិណ្ណាណធាតុអាឌីតំ ៉ ទេត ច អក្យុសលិញ្យាកតា៉ ទេតសត្តិ ក្យុសលិក្យុសលិញ្យាកតធម្មាតំ៉ តស្មាតិ ឃស្មា ចិកត្តសកាចាតំ ត ទេតសំ សយុគាទេឃកទេសាឌិកាទេចា, តស្មា៉ ឃស្មា បត ក្យុសលិទេឃា ឲច លក្ខាគទេឃាតិ លក្ខាឌិអាឃសទេតត

សយុគាទេឃកទេសាឌិកាទេចា អាបទេត្តា ឲចាតិ ទុត្តតទេឃត ចិប្បទេឃាកាកាទេចា ទេហាតិ, តស្មា តំ បរិហរទេត្តា “លក្ខាឌីតិ អតាឃសិត្វា”តិអាឌិយាហ៉ ទេតសត្តិ ក្យុសលិឌីតំ៉ អណ្ណាយណ្ណាចិប្បយុត្តតា ទុត្តា “ក្យុសទេលហិ ធទេ្មហិ ទេឃ ធម្មា ចិប្បយុត្តា”តិអាឌិតា៉ សទេណ្ណាស្វតិ ទុតិឃាឌិសណ្ណាបទេញ្យសុ៉

លត្តិសាឃ បិដ្ឋិទុកបទេគសុ ចីសតិ ទុកបគាតិ ណ្ណាយស្មិ តទេឃ លព្ភត្តិ, អចសិដ្ឋាតិ ទេសាឮអទេសចាតិ អាហ “ទេសាឮអសាតិ ចត្តណ្ណា”ត្តិ៉ តាទេតា ឲច “ទេតចីសបគសត”ត្តិ ឲត្វ “ទេតចីស”ត្តិ ណ្ណាគព្វា “ឲពចីស”ត្តិ ចត្តណ្ណាត្តិ ទេឃាឌតា៉ សណ្ណាត្វាតិ សណ្ណាបទេញ្យសុ៉ ឲពកាទេលកសក្ខាតាតំ

កិក្ខកាលកិក្ខសក្ខាតាតព្វា អទេតពេកសំ ធម្មាតំ សយុគាឃក្វតា សក្ខារក្ខក្ខធម្មាឃតាតធម្មធាតុទេឃាតិ អាហ “កាលសក្ខាត...ទេប... ធាតុត”ត្តិ៉ ឲពទេគសសម្មិទ្យាតិ ចិត្តិដ្ឋិបិគាឌិតា អត្តទេតា ឲពទេគទេសទេតច លក្ខត្តទាឌីហិ សម្មិទ្យា ណ្ណាដ្ឋិបិគាគទេឃា, អតារទ្មទេលាហិ ទ្វបតិក្ខាទេតហិ ច

អសម្មិទ្យា៉ សយាតកាលសក្ខាទេតហីតិ ឲពកាលសក្ខាទេតហិ កាលសក្ខាតទេកគទហិទេតហិ ឲពទេគសត្តទេទហិ, សក្ខារក្ខក្ខាឌីតំ ឲពទេគសត្តទេទហិ, សក្ខារក្ខក្ខាឌីតំ ឲពទេគសចិទេសសក្វទេតហិ សតិបដ្ឋាតសម្មប្បធាតសណ្ណាក្ខក្ខាឌីហិ ចិកត្តា ឲច សយុគឃសព្វាគទេឃា

សយ្យទេឃាកិចិប្បទេឃាកិកាទេចត, ទ្វបក្ខក្ខាគទេឃា ចិប្បទេឃាកិកាទេចត កហិតាតិ ទេឃាឌតា៉ ទេតហិ សយុគឃសព្វាឌីហិ៉ ទេត សណ្ណាក្ខក្ខាគទេឃា៉ ទេពហិធិ សហុប្បជ្ជតាទេហហិ ឲពទេគសត្តទេទហិ ចិកទេត្តហិ៉ ត ហិ សក្ខារក្ខក្ខាឌិបរិឃាបត្តទេត្តបិ សយុគឃសព្វាគទេឃា យក្កសព្វាឌីហិ សយ្យទេឃាគំ លកត្តិ៉ ទេតសត្តិ ទេចគតាក្ខក្ខសណ្ណាក្ខក្ខាឌីតំ៉ ឲក្យុប្បាគា...ទេប... ចិសកាកតា ធាតិ ឲក្យុប្បាគាឌិតាសក្ខាតា ឃធារហំ សកាកតា ចិសកាកតា ច៉ ទេតត ឃធាទុត្តការទេណាត សយ្យទេឃាកស្ស ចិប្បទេឃាកស្ស ច លកតទេតា៉

កិក្ខកាលិតំ សយុគាឃីតំ សយុគាឃា កិក្ខកាលសយុគាឃា៉ ចត្តយាតា ច ឲពស្មិ សក្ខាទេត ឲទេកកធម្មា ចត្តត្តិ៉ តស្មាតិ ឃស្មា ឲតទេគច, តស្មា៉ ទេតសំ ទេចគតាក្ខក្ខាឌីតំ ចិកឌិតណ្ណាស្ស ឲពទេគសក្វតស្ស អកាចទេតា៉ ស្យុលិត្រ្តិយាឌីតិ ទេចគតាក្ខទេក្ខពទេគសក្វតាតិបិ៉ ទេតត ចិកាកាករទេណាត ៉ ឃឌិ សយាតកាលស្ស ចិកឌិតណ្ណាស្ស អកាចទេតា ចក្ខុចិណ្ណាណធាតាគទេឃា ចិណ្ណាណក្ខក្ខស្ស ចិកាគំ ត ពទេទាត្តិ, អធ កស្មា “ចក្ខុចិណ្ណាណធាតុ...ទេប... យទេតាចិណ្ណាណធាតុ ទេសាឮអសហិ ធាតុហិ ចិប្បយុត្តា”តិ ទុត្តត្តិ ទេចាគតំ យតសិ កត្វា អាហ “លក្ខាឃតាត... ទេប... ចិប្បយុត្តាតិ ទុត្ត”ត្តិ៉ ឲចទេយចត្តិ ឃធា ធាតុចិកាទេកត ចិកត្តស្ស ចិណ្ណាណស្ស, ឲចទេយចំ៉

໑໙໓. ຕໍສມ຺ປເຍາຄິກາວຕ຺ຕີ ເຕຫິ ຂນ຺ເທຫິ ສມ຺ປເຍາຄິກາວໍ. ຍຖາ ຫິ ສມານກາລສນ຺ຕາເນຫິ ເອກຈິຕ຺ຕຸປ຺ປາທເກຫິ ເວທນາສ຺ຍາວິ຺ຍານກ຺ຂນ຺ເທຫິ ສມຸທຍສຈ຺ຈສ຺ສ ສມ຺ປຍຸຕ຺ຕຕາ, ເອວໍ ກິນ຺ຕສນ຺ຕາເນຫິ ກິນ຺ຕກາເລຫິ ຈ ເຕຫິ ຕສ຺ສ ວິປ຺ປຍຸຕ຺ຕຕາຕິ ອາຫ "ເອວໍ ຕໍວິປ຺ປເຍາຄິກາວ...ເປ... ນ ວຸຕ຺ຕ"ນ຺ຕິ. ວິສພາຄຕາທິຕ຺ຖສ຺ສ ວິພາຄສ຺ສ ອພາເວນ ອວິພາເຄຫິ ເຕຫິ ຕີຫິ ຂນ຺ເທຫິ. ວິພາເຄ ຫີຕິອາທິນາ ຕເຍວຕ຺ວໍ ປາກຕໍ ກເຣາຕິ. ວິພາຄຣຫິເຕຫີຕິ ສມານກາລສນ຺ຕາເນຫິ ເອກຈິຕ຺ຕຸປ຺ປາທຄຕຕ຺ຕາ ອວິພເຕ຺ຕຫິ ເວທນາກ຺ຂນ຺ທາທີຫິ ນ ຍຸຕ຺ຕໍ ວິປ຺ປຍຸຕ຺ຕນ຺ຕິ ວຕ຺ວາ ເຕນາຫ "ວິຊ຺ຊມາເນຫິ...ເປ... ພາວເຕາ"ຕິ. ຕຕ຺ຖ ວິຊ຺ຊມານສ຺ສ ສມານສ຺ສ ສມານຊາຕິກສ຺ສາຕິ ອທິປ຺ປາເຍາ. ນ ຫິ ວິຊ຺ຊມານໍ ຣູປາຣູປໍ ອ຺ຍມ຺ຍສ຺ສ ວິສພາຄໍ ນ ເຫາຕິ. ອນຸປ຺ປນ຺ນາ ທມ຺ມາ ວິຍາຕິ ອິທໍ ວິສທິສາທຣນສ຺ສຕໍ. ຍຖາ "ອນຸປ຺ປນ຺ນາ ທມ຺ມາ"ຕິ ອນາຄຕກາລໍ ປຈ຺ຈຸນີຕິ ອາຍຕ຺ຕກາລເພທໍ, ເອວໍ ສໍ ອາຍຕ຺ຕກາລເພທໍ ນ ເຫາຕີຕິ ອເປ຺ກ຺ຂາ ຮູກ຺ຂິຕຕ຺ຕໍ ເສສຕາຍ ເສເສຕຕ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ເຫາຕິ. ວິຊ຺ຊມານສ຺ເສວ ວິຊ຺ຊມາເນນ ສມ຺ປເຍາເຄາ, ສມ຺ປເຍາຄາຣຫສ຺ເສວ ຈ ວິປ຺ປເຍາເຄາຕິ ອຕ຺ຖາວສຕ຺ຕິສ຺ສຍາ ສມ຺ປຍຸຕ຺ຕວິປ຺ປຍຸຕ຺ຕຕາຕິ ອາຫ "ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນກາວ ນິສ຺ສາຍາ"ຕິ. ເຕເນວາຫ "ອວິຊ຺ຊມານສ຺ສາ"ຕິອາທິ. ຕນ຺ທາຕິ ຮູນ຺ທເຣາ.

ວິພາຄຣຫິເຕຫີຕິ ວິສພາຄຕາພາເວນ ອວິພາເຄຫິ. ອນາຍຕ຺ຕກາລເພເທຕິ ອນາຍຕ຺ຕກາລວິເສເສ. ອວິຊ຺ຊມານສ຺ສ...ເປ... ສມ຺ປເຍາຄາ ນຕ຺ຖີຕິ ເອເຕນ ປຣິເສເສເຕາ ວິຊ຺ຊມານສ຺ສ ຈ ວິຊ຺ຊມາເນນ ສມ຺ປເຍາເຄາ ທສ຺ສິເຕາ. ອວິຊ຺ຊມານຕາທີປເກ ເພເທ ຄຫິເຕຕິ ຍຖາຄຫິເຕສຸ ຂນ຺ເທສຸ ເຕຫິ ວິປ຺ປເຍາຄິໍ ອວິຊ຺ຊມານກາວທີປເກ ເຕສໍເຍວ ວິເສເສ "ອຣູປເພທາ ເອເກນ ລກ຺ເຂນ ທສຫາຍຕເນຫິ ເສາຬສຫິ ທາຕູຫິ ວິປ຺ປຍຸຕ຺ຕາ"ຕິອາທິກາ (ທາຕຸ. ໑໓໙) ຄຫິເຕ ເຕເນວ ຣູປ຺ປຕາທິກາ ເພເທນ ເຕສໍ ອ຺ຍມ຺ຍໍ ວິສພາຄຕາປິ ຄຫິຕາ ເອວາຕິ ວິປ຺ປເຍາຄາ ເຫາຕີຕິ ເຍາເຊຕາ. ເພເທ ປນ ອຄ຺ຄຫິເຕ ເຕນ ເຕນ ຄຫເນນາຕິ ຍຖາວຸຕ຺ເຕ ອວິຊ຺ຊມານຕາທີປເກ ວິເສເສ, ວິພາເຄ ວາ ອຄ຺ຄຫິເຕ "ເວທນາ, ສ຺ຍາ, ສງ຺ຂາຣກ຺ຂນ຺ທາ ຕີຫິ ຂນ຺ເທຫິ ເອກາຍຕເນນ ສຕ຺ຕຫິ ທາຕູຫິ ສມ຺ປຍຸຕ຺ຕາ"ຕິອາທິກາ ເຕນ ເຕນ ຄຫເນນ ສພາຄຕາທີປເກນ ວິສພາຄຕາຍ ອຄ຺ຄຫິຕຕ຺ຕາ ສພາຄຕາວ ເຫາຕິ. ຕຖາ ຈ ສຕິ ສພາເຄຕ຺ຕ ກາ ປເນຕ຺ວ ສພາຄຕາຕິ ອາຫ "ວິຊ຺ຊມານຕາຍ...ເປ... ເຫາຕີ"ຕິ. ຕສ຺ສາຕິ ສພາຄຕາຍ. ຕສ຺ມາຕິ ວິສພາຄຕາຍ ອລພ຺ພມານຕ຺ຕາ, ສພາຄຕາຍ ຈ ລພ຺ພມານຕ຺ຕາ.

໑໙໑. ວິຕເກ຺ກາ ວິຍາຕິ ສວິຕກ຺ກສວິຈາເຣສຸ ຈິຕ຺ຕຸປ຺ປາເທສຸ ວິຕເກ຺ກາ ວິຍ. ເຍາ ຫິ ວິຕກ຺ກຣຫິຕຕ຺ຕາ ອວິຕເກ຺ກາ ວິຈາຣມຕ຺ເຕາ ຈ. ເຕນາຫ "ເກາຏ຺ຐາສນ຺ຕຣຈິຕ຺ຕຸປ຺ປາເທສຸ ອລພ຺ພາ"ຕິ. ຕເຕາ ເອວ ເຍາ ອປ຺ປທາເນາ, ທຸຕິຍຊ຺ຌານພູມິຍໍ ເອວໍ ປກາສາຕິ ອາຫ "ເຍາ ປກາສາ"ຕິ. ເຕເນວາຕິ ສວິຕກ຺ກສວິຈາເຣສຸ ຈິຕ຺ຕຸປ຺ປາເທສຸ ວິຕກ຺ກສ຺ສ ອວິຕກ຺ກວິຈາຣມຕ຺ຕຄ຺ຄຫເນນ ຕາວ ອຄ຺ຄຫິຕຕ຺ຕາ, ວິຕກ຺ກຕ຺ຕິເກ ທຸຕິຍຣາສິເຍວ ຈ ອທິປ຺ເປຕຕ຺ຕາ. ອນນ຺ຕຣນເຍຕິ ສມ຺ປຍຸເຕ຺ຕນວິປ຺ປຍຸຕ຺ຕປທທ຺ວເຍ. ສມຸທຍສຈ຺ເຈນ ສມານຄຕິກາ ສຫປ຺ປວຕ຺ຕິກາ. ຕາທີຕິ ຕາທິສາ ກາຣເຓນ. ເຕ ອວິຕກ຺ກວິຈາຣມຕ຺ຕາ ທມ຺ມາ ນ ຄຫິຕາ, ສມຸທຍສຈ຺ຈໍ ວິຍ ນ ເພສຕາຣູປຍຫາ. ນ ສວິຕກ຺ກສວິຈາເຣຫິ ສມານຄຕິກາຕິ ເຍາເຊຕາ. ຍທິ ຫິ ເຕ ສວິຕກ຺ກສວິຈາເຣຫິ ສມານຄຕິກາ ສິຍຸໍ, "ອວິຕກ຺ກວິຈາຣມເຕ຺ຕຫິ ທເມ຺ມຫິ ເຍ ທມ຺ມາ ສມ຺ປຍຸຕ຺ຕາ, ເຕຫິ ທເມ຺ມຫິ ເຍ ທມ຺ມາ ວິປ຺ປຍຸຕ຺ຕາ, ເຕ ທມ຺ມາ ນ ເກຫິຈິ ຂນ຺ເທຫິ, ນ ເກຫິຈິ ອາຍຕເນຫິ, ເອກາຍ ທາຕຸຍາ ວິປ຺ປຍຸຕ຺ຕາ"ຕິ ວຕ຺ຕພ຺ພາ ສິຍຸໍ. ຍສ຺ມາ ປນ ເຕ ສມຸທຍສຈ຺ເຈນ ສມານຄຕິກາ. ຍຖາ ຫິ ເຍ ສມຸທຍສຈ຺ເຈນ ສມ຺ປຍຸຕ຺ເຕຫິ ວິປ຺ປຍຸຕ຺ຕາ, ເຕສໍ ເກຫິຈິ ວິປ຺ປເຍາຄໍ ວຕ຺ຕຸໍ ນ ສກ຺ກາ, ເອວໍ ເຕຫິປິ. ຕຖາ ຫິ ວກ຺ຂຕິ "ສມຸທຍສຈ຺ຈາທີນີ"ຕິອາທິ. ຊນເຍາ...ເປ... ວຸຕ຺ເຕາຕິ ເອຕ຺ຖ ຊນຍເຕຍ ເຕຫິ ອວິຕກ຺ກວິຈາຣມເຕ຺ຕຫິ ວິປ຺ປຍຸເຕ຺ຕຫິ

ចិប្បយុត្តានំ សោត្វអសហិ ឆាត្វហិ ចិប្បយោគេកា ចុរត្តា, ឱ្យសាគតយេ តេហិ ចិប្បយុត្តានំ អដ្ឋារសហិ ឆាត្វហិ សក្កហោ ច ចុរត្តាតិ តស្មា ត តេ សចិតក្កសចិចារេហិ សយាតកាតិកាតិ ឥតេស្សតិ៍

ចិតក្កសហិតេស្វតិ សហចិតក្កេស្ស៍ តេស្វតិ អចិតក្កចិចារយត្តេស្ស សហ ចិតក្កេត ត្វតិយញ្ញាតឆយ្យេស្ស, “អចិតក្កចិចារយត្តា”តិ កហិតេស្ស ចុរត្តស្វតិ អត្ថោ៍ សត្តោបិ តេតិ ត្វតិយញ្ញាតឆយ្យា ចិតក្កោ ចាតិ សត្តោបិ តេ ឆយ្យា សក្កា ចត្តំ៍ តថា ហិ សយ្យោយាកចិប្បយោគបឥតិត្ថេស “អចិតក្កចិចារយត្តា ឆយ្យា ឲុកេត លត្តេត ឲុកេតាយតកេត ឲុកាយ ឆាត្វយា កេហិចិ សយ្យយុត្តា”តិ ចុត្តំ៍ តត្ថ ឲុកេត លត្តេតាតិ សត្តារក្កត្តេត៍ សោ ហិ សយុត្តារយាតិ “អចិតក្កចិចារយត្តា ឆយ្យា”តិ ចុត្តឆយ្យសយុត្តារយា៍ តត្ង ចិតក្កោរបត្ថ ឆយ្យសក្កហំ កតោ, សោ ច ចិចារតោ អត្តោតបិ សយ្យយុត្តោតិ ចោឥតំ សត្តាយាហ “ត ហិ តតេកេតសស្ស...រប... ហោតី”តិ៍ យថាតិអាឌិតា តរេបចត្ថំ ត្តត្ថិបិឥតិឥស្សតេត ចិការេចតិ៍ តស្សត្ថោ – យថា ត្តត្ថិបិឥសយុត្តាយស្ស ឲុកេឥសក្ខតានំ លត្ថិត្ថិបិឥានីតំ តីហិ លត្តេហិ សយ្យោយាកេកា ចុរត្តា, តំសយុត្តាយស្ស ត ហោតិ, ឲុចំ ត្តឆាបិ ចិតក្កស្ស អត្តោហិ សយ្យោយាកេកា អចិតក្កចិចារយត្តស្ស សយុត្តាយស្ស ត ហោតីតិ៍

យឌិ ឲុចំ “ត្តត្ថិបិតោ ត្តិហិ លត្តេហិ សយ្យយុត្តោ”តិអាឌិ ត ចត្តព្វត្តិ តេ? តោ ត ចត្តព្វត្តិ ឥតេស្សត្តោ “យថា បតា”តិអាឌិយាហ៍ តត្ថ តេស្វតិ ត្តត្ថិបិឥស្ស៍ សយុត្តាយស្សាតិ ត្តត្ថិបិឥសយុត្តាយស្ស៍ តេហិ តេចឥតាក្កត្តាឌីហិ សយ្យយុត្តតា ចុត្តា “ត្តត្ថិបិតោ ត្តិហិ លត្តេហិ សយ្យយុត្តោ”តិអាឌិតា៍ តេតាតិ ចិចារេត៍ ត ហីតិអាឌិតា យថាឆិកតឆយ្យានំ សយ្យយុត្តតាយ តចត្តព្វាកាចំ ត្តាហរលាឥស្សតចរេត ចិការេចតិ៍ កេចិ ចិចិកិច្ឆា តំសហកតា ច យោហចត្តា យោហេត សយ្យយុត្តា, កេចិ អសយ្យយុត្តា៍ យោហេតាតិ ចិចិកិច្ឆាសហកតយោហយេច សត្តាយ ចឥតិ៍ ត្តតិ ត្តយិតា ការរលោត ត សយុត្តារយា តេត យោហេត សយ្យយុត្តោ៍ អត្តោ កោចិ ឆយ្យា ហេត្វការេចា តាបិ អត្ថិ, យេត ហេត្វតា សោ ឥស្សតេតបហាតព្វហេត្វកោតិ ចុត្តា សយុត្តារយា៍ ឲុចត្តិ ត្តយិតា តយេត “កាចតា...រប... យោបិ សយ្យយុត្តា”តិ តចត្តព្វតាយ តិឥស្សតព្វាតិ អត្ថោ៍ ឲុចត្តិ យថា ឥស្សតេតបហាតព្វហេត្វកសយុត្តាយស្ស សយ្យយុត្តតា ត ចត្តព្វា, ឲុចំ យេត ឆយ្យេត អចិតក្ក...រប... សិយា, តំ ត តត្ថិ៍ តស្មាតិ យស្មា អចិតក្កចិចារយត្តេស្ស កោចិបិ ចិចារេត អសយ្យយុត្តោ តត្ថិ, តស្មា៍ តេតិ អចិតក្កចិចារយត្តា ឆយ្យា៍ ឲុកឆយ្យបិ...រប... កតោ យថា “អប្បច្ចយា ឆយ្យា អសង្ខតា ឆយ្យា”តិ៍

លដ្ឋតយសយ្យោយាកចិប្បយោគបឥចល្លតា តិដ្ឋិតា៍

៤៍ សត្តយតយោ សយ្យយុត្តតចិប្បយុត្តបឥចល្លតា

១០៩៍តេហិ សយុឥយសច្ចាឌីហិ លត្តត្តយលត្តេកេឥសាឌិកេ សយ្យយុត្ត សតិបិ, សយ្យយុត្តហិ ច ចិប្បយុត្ត ត្វបតិព្វាតាឌិកេ តឥត្តោឆយ្យ សតិបិ ចិប្បយោកាកាចតោ៍ សត្តួបេត ចុត្តយត្ថំ ចិត្ថារេត ឥស្សតុំ “ត ហី”តិអាឌិ ចុត្តំ៍ តតោ លោកសហកតចិត្តប្បាឥតោ អត្តោឆយ្យានំ អចសិដ្ឋានំ ក្យសលាក្យសលាព្យាកតឆយ្យានំ លត្តាឌីស្ស កេតចិ ចិប្បយោគេកា ត ហិ អត្ថិ លត្តបច្ចាកាឌីតំ សក្កហតតោ តេសំ៍ តេ

ខច ចិត្តុប្បាទាតិ ខេ ខលោកសហគតចិត្តុប្បាទា ខច៍ តឝង្ឃាឌយ្ឃាភត្តិ តឝង្ឃាឌយ្ឃាភយ្យិតិ បិ-សង្គលោបេ ឝង្ឃខង្ឃា៍ តធាតិ ឌ្ឋយិតា ត ច ខេ ខច ឌយ្ឃា អឌ្ឍតិឃាឃតភឃាត្យខឃា, អឆ ខណា ខេ ច តខេតា អខង្ឃា ធាតិ ឌ្ឋយយត្ថិ ឋ្ឋបឋ៌ហខតិ៍

តត្ត តឝង្ឃាកាចខេតា ខច ខេតិ ឌ្ឋតខខឋ៌ ចិប្បខឃាខកា សិខឌ្គាតិ អាហ "ត ធា"តិអាឌិ៍ តឝង្ឃាសយ្យាខឃហីតិ តខេតា ខលោកសហគតចិត្តុប្បាឝខេតា អង្ឃាសយ្យាខឃហិ អខង្ឃា ខលោកសហគតា ឌយ្ឃា ចិប្បយុត្តា ត ខេហាត្តិ៍ គប្ហា? សយ្យាខឃ...ខប... ចិប្បខឃាកាកាចខេតា៍ តស្សខត្ថា – សយ្យាខឃត ខលោកសហគតតឝង្ឃាឌយ្យរាសិតា ខគាខឝសាត៌ ខលោកសហគតឌយ្ឃាត៌ ចិប្បខឃាកាកាចខេតា, តធា ខឃ ខគាខឝសា ហុត្វា អខង្ឃាឋ៌ អចឃចាត៌ សយ្យាឃភ្ឋតា, ខេតស្ថ សយ្យាខឃត ចិប្បខឃាកាកាចខេតាតិ៍ អខតត សយ្យាខឃត អចឃចស្ស សយ្យាឃស្ស អចឃខចត ច តស្ស ត ចិប្បខឃាខកា, អចឃចខស្សច បត អចឃខចតាតិ ឝខស្សតិ៍ ខស តខឃាតិ ឃ្វាឃ៌ សយ្យឃសខ្ថ ធុខត្វា ចិឌិ, ខសខច យក្កសខ្ថស្វឋ្វិឃាឌីស្វ អទ្ទបក្ខខត្តគខឝសត្វា ខេតសត្តិ ឝខស្សតិ៍ តិទចខសខសង្វតិ អធាហិគតចិតខក្កស្វ៍ ចិតខក្កា ហិ សយ្យាឃខេតា អធាហិគខេតា៍ "ខសា ហិ សយ្យាខឃា"តិអាឌិខគា ធុត្តតខឃា លខ្ចុតីតិ អាហ "អក្កហខលា គាខសំ ត ឌិស្សតី"តិ៍

អខង្ឃាស្វបិ សយ្យឃសខ្ថាឌីស្វ ចិស្សខ្ចឌតស្ស...ខប... ឝង្ឃា, ឃខេតា សយ្យឃសខ្ថាឌិ ឌ្ឋឆ ត គហិតត្តិ អឆិប្បាខឃា៍ សយ្យយុត្តាឌិគាខេតា "អខង្ឃាតា"តិ បឌិ៍ សយ្យយុត្តខេតា អង្ឃា ចឝតីតិ អាហ "អសយ្យយុខត្តត អសយ្ឃិស្សត្តិ អខត្វា"តិ៍ ឌ្ឋឃាតិ ញ្ញតិខខគាតបិ តឃត្ថិ បតិឋ្ឋាខបត្យ "អទ្ទក្ខឃស្វតា...ខប... គហិតាតី"តិ ធុត្តិ៍ ខតាត លក្ខខលាភាតិ "អសយ្យយុខត្តត អសយ្ឃិស្ស"ត្តិ ធុត្តលក្ខខលាត៍ ចិត្តត្តិ "ចិខត្តហិ ឌខយ្ឃហិ ខឃ ឌយ្ឃា"តិ បឋ៌ញ្ញឋ្ឋបលខក្ខតិ៍ សហយុត្តបខឝហិ សត្តាតិ "ខចតសិខគហិ ឌខយ្ឃហិ ខឃ ឌយ្ឃា"តិអាឌិតា ចិខត្តត សហយុខត្ត ឌខយ្ឃ ឌិបខត្តហិ បខឝហិ អាគតា សត្ត បញ្ញា៍ តិណ្ណិ តិគបឝាតយក្កហខលាត ឋ្វាខតាតិ គត្វា៍ ខឃ សគ្គាឃ "តិខគ តខឃា"តិ ធុត្តិ៍ តំ បត ខចឝតាប៉ីតិត្តិខគាស្វ បឋ្វិយ៌, ចិតក្កត្តិខគ បឆយត្តិ បឝត្តឃ៌ ខចឌិតត្វា៍

១០៤៍ ឋ្វខ្គឋបខឝត បគាសិឃយាតា អត្វា អខកខឝាបធាខខត "ឋ្វខ្គឋបឝ"ត្តិ ធុត្តាតិ អាហ "ឋ្វខ្គឋបខឝត សយ្យយុខត្តហី"តិ៍ ខេតត ច ឃធាធុខត្តត ឋ្វខ្គឋបខឝគ៍ យខតត ឃុត្តាតិ ខត្វ យតតយត្តត្តា យខតាឌាត្យ "យខតា"តិ ធុត្តាតិ អាហ "យខតាឌាត្យឃា ខគាត្តសយ្យយុត្តា"តិ៍

សត្តយតឃសយ្យយុខត្តតចិប្បយុត្តបឝចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

ប៍ អង្គយតខឃា ចិប្បយុខត្តតសយ្យយុត្តបឝចណ្ណតា

១១លិ៍ ទ្វបក្ខខត្តត ចិប្បយុត្តា តាយ ចត្តាខរា អទ្ទបិខតា ឍត្ថា, ខេតស៌ អខង្ឃាហិ សយ្យខឃាខគា តាយ តត្វិ តាឌិសស្ស អង្ឃាស្ស សយ្យខឃាគិខតា អភាចខេតា៍ សយ្យឃាឃស្ស ច ខគាខឝខសត សយ្យខឃាខគា តត្វិតិ ធុខត្វាធាឃយខត្វា៍ ខចឝតាក្កុត្តាឌីហិ ចិប្បយុត្តិ ទ្វឋ៌ តិឌ្ឋាតក្ឋា, តស្ស ខគាតចិ សយ្យខឃាខគា តខត្វធាតិ អាហ "ទ្វបក្កុត្តាឌីហិ...ខប... តត្វិ"តិ៍ ខេតភាតិ "ទ្វបក្ខខត្តត ខឃ ឌយ្ឃា

ចិប្បយុត្តា”តិអាឌិចចគេត៑

អដ្ឋមតយចិប្បយុត្តេតសប្បយុត្តបឌចណ្ណកា តិដ្ឋិតា៑

៩៑ គចមគេយា សប្បយុត្តេតសប្បយុត្តបឌចណ្ណកា

១១៩៑ “សមាសបឆំ ព្ទឌ”ត្តិ ចត្វា អឃំ តាម សមាសេសាតិ ឌេស្សេត្វា “យស្ស ឭគ្គាឌិតោ”តិអាឌិមាហ, យស្ស េចឌតាក្ខត្តាឌិតោតិ អត្ថេ៑ ឃំ ព្ទឆ សប្បយុត្តំ ចុត្តត្តិ ព្ទមស្ថិ គចមគេយ ឃំ ឆម្ពុខាតំ សប្បយុត្តត្តិ ចុត្តំ៑ ទុបក្ខត្តាឌីសុ អទលាេត្តសុ អត្ថគ្គទោហិទមាតិកាឆេម្ពុស្ទុតិ តិដ្ឋារលោ កុម្ពុំ៑ តពីក្សាឆម្ពុខាតំ អត្ថតា សប្បយុត្តេត េចឌតាក្ខត្តាឌិតា សឃំ សប្បយុត្តត្តិ តិដ្ឋាទិតំ៑ អេយាេកាតិ អសប្បេយាេកា៑ ចក្ខុតិ ឌសមគេយ៑ តត្ថ ហិ “ទុបក្ខុេត្តគ េចឌតាឌេយា ចិប្បយុត្តា, េតហិ ទុបក្ខុេត្ត ចិប្បយុេត្តា”តិ ចត្វា តិត្ថាតំ កេឆត្តិ េចាឌតំ សត្តាយាហ “តិត្ថាតំ បគ សុញុមទុបកាតិកេមចា”តិ ចុត្តំ៑ “មគាយតតំ ឲេកតាយតេគគ ឲកាយ ឆាតុយា េកហិចិ ចិប្បយុត្ត”ត្តិ ឲត្ថ ហិ យឆា សុញុមទុបំ ចិយ សទុបេតា អគុដ្ឋមប្បិ តិត្ថាតំ េកហិចីតិបេឌគ កហិតេមច េហាតីតិ ឲឌិេសសុ ឌាេគសុ តិត្ថាតំ សុញុមទុបកាតិកត្តិ ចិត្ថាយតិ, ឲចមិឆាបិ “ទុបមិស្សេកហិ ចា”តិ ឲេតគ អគុបាឌិត្តអគុបាឌាតិយាឌីហិ តិត្ថាគមិស្សេកហិបិ អសប្បេយាេកា ចុេត្តា េហាតីតិ ឌដ្ឋេត្ថា៑ អចិកលចតុក្ខត្តសក្ខាហេកហិ បឌេហិ សហចត្តិេតា អត្ថាស្ស សប្បេយាកិេតា អភាចេតា អតីតាគាកេតហិ ច សប្បេយាេកា គេត្តចាតិ តស្ស អយុឌ្ឌមាគតំ ឌេស្សេត្តា “ចត្តមាគាគេមច...េប... អទុបកចាឌីហីតិ អេត្ថា”តិ អាហ៑ ព្ទតទេតិ េយ សប្បេយាកំ លកត្តិ, េក បគ េត ទុេបគ អសមិុស្សា អទុេបកេឌសក្ខតា៑ េតគាហ “េចឌតាក្ខត្តាឌេយា”តិ៑

គចមគយសប្បយុត្តេតសប្បយុត្តបឌចណ្ណកា តិដ្ឋិតា៑

១០៑ ឌសមគេយា ចិប្បយុត្តេតចិប្បយុត្តបឌចណ្ណកា

១៣១៑ េយ ចិប្បយុត្តេត ចិប្បយុត្តកាេចគ បិត្យព្ទឃំ អក្កហិតា, េតសុ េកចិ ចិប្បយុត្តស្ស ឆម្ពុត្តទស្ស អភាចេតា េកចិ ឭគ្គាឌីហិ ចិប្បេយាកេស្សច អសម្ភចេតាតិ ព្ទមមត្ថំ ឌេស្សេត្តា “ឆម្ពុាយតគាឌិឆម្ពុា”តិអាឌិមាហ៑ តត្ថ សត្ថាចិត្តុប្បាឌកតឆម្ពុកាចេតាតិ ព្ទមិតា កិត្តកាលតាឌិចិេសសចេតា អទុបក្ខុស្ស ចិប្បយុត្តស្ស ឆម្ពុត្តទស្ស អភាចមាហ, អគាទម្ពុលមិស្សកកាចេតាតិ ព្ទមិតា បគ សត្ថាស្សបិ៑ កាមកេចា ទូបបត្តិកេចា សត្តីកេចា បត្ថុេចាការកេចាតិ ព្ទេម ចត្តាេទា មហាកចា៑ ចិប្បេយាកាកាចេតាតិ ចិប្បេយាកាសម្ភចេតា៑ គ ហិ េយ ទុក្ខុសក្ខាឌីហិ ចិប្បយុត្តា, េតហិ ចិប្បយុត្តាតំ េតសំេយច ទុក្ខុសក្ខាឌីតំ ឭគ្គាឌីសុ េកគចិ ចិប្បេយាេកា សម្ភចតិ៑

ឌសមគយចិប្បយុត្តេតចិប្បយុត្តបឌចណ្ណកា តិដ្ឋិតា៑

១១. ឯកាទសមនយោ សង្គហិតេនសម្បយុត្តវិប្បយុត្តបទវណ្ណនា

៣០៨. តេតិ សង្ខារក្ខន្ធធម្មា. សេសេហីតិ អវសិដ្ឋេហិ វេទនាសញ្ញាវិញ្ញាណក្ខន្ធេហិ. “ឯកេន សហ សម្បយុត្តា”តិ ឋបិតា បទានិ សម្ពន្ធស្ស នយេន “សមុទយសច្ចេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា”តិ បុច្ឆាយ អត្ថវិវរណំ បិធេតេន កត្វា កេហិចីតិបទស្សត្ថំ កាតុំ “កេហិចីតិ ឯកស្ស បទា”តិអាទិមាហ. អត្ថំ ទស្សេតុំ អាហាតិ សម្ពន្ធោ. វិសេសេត្វាតិ ឯត្ថ តេសំ ធម្មានំ តណ្ហាវជ្ជានំ សង្ខារក្ខន្ធធម្មាយតនធម្មធាតុបរិយាបន្នតាមត្តំ វិសេសេតិ ឧទ្ទិដ្ឋំ, យតោ តេ សមុទយសច្ចេន ខន្ធាទិសង្គហេន សង្គហិតាតិ វុត្តា. សយំ អត្តនា សម្បយុត្តោ ន ហោតីតិ វុត្តំ “អត្តវជ្ជេហី”តិ. តេន វុត្តំ “ចិត្តំ ន វត្តព្ពំ ចិត្តេន សម្បយុត្តន្តិបិ, ចិត្តេន វិប្បយុត្តន្តិបី”តិ. សម្បយោគាការេហីតិ វិសេសនំ ពុព្ពរូបំ និដ្ឋានន្តិ ឯត្ថ សន្ធាយ គតំ, ន តណ្ហាទិកេ.

ឯកាទសមនយសង្គហិតេនសម្បយុត្តវិប្បយុត្តបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

១២. ទ្វាទសមនយោ សម្បយុត្តេនសង្គហិតាសង្គហិតបទវណ្ណនា

៣១៧. នវមនយេ សម្បយោគវិសិដ្ឋា សម្បយុត្តា ទិដ្ឋា, ទ្វាទសមនយេ ច សម្បយោគវិសិដ្ឋា សង្គហិតាសង្គហិតាតិ ឧភយត្ថាបិ សម្បយោគវិសិដ្ឋាវ គហិតាតិ អាហ “ទ្វាទសម...បេ... លព្ភន្តី”តិ.

ទ្វាទសមនយសម្បយុត្តេនសង្គហិតាសង្គហិតបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

១៣. តេរសមនយោ អសង្គហិតេនសម្បយុត្តវិប្បយុត្តបទវណ្ណនា

៣៣៤. យេហីតិ រូបក្ខន្ធធម្មាយតនាទីហិ. តីហិបិ ខន្ធាយតនាទិសង្គហេហិ. បុន យេហីតិ អរូបភវាទីហិ. ទ្វយារិកាយតនេហិ ហោន្តិ អាយតនធាតុសង្គហេហិបិ អសង្គហិតត្តា. តេតិ ចតុវោការភវេ វុត្តាវសេសាតិ រូបក្ខន្ធធម្មាយតនាទីហិ អវសិដ្ឋា. សតិបិ អសង្គហភាវេ តេហិ អសង្គហិតានំ សម្បយោគោ ន សម្ភវតីតិ វេទនាក្ខន្ធាទយោ ឥធ តេរសមនយេ វិស្សជ្ជនំ ន រុហន្តិ នារោហន្តិ. តេនាហ អដ្ឋកថាយំ “វេទនាក្ខន្ធេន ហិ ខន្ធាទិវសេន រូបារូបធម្មា អសង្គហិតា ហោន្តិ, តេសញ្ច សម្បយោគោ នាម នត្ថី”តិ (ធាតុ. ៣៣៤) អសង្គាហកា ឯវ ន ហោន្តិ អវិកលបញ្ចក្ខន្ធាទិសមុទាយាភាវតោ.

តេតិ “ទុក្ខសច្ចាទី”តិ អាទិ-សទ្ទេន វុត្តធម្មា. អសញ្ញ...បេ... សិយំ អវិតក្កាវិចារាទិធម្មា វិយ. ន តេសំ វិប្បយោគោ នត្ថិ នត្ថីតិយុត្តស្ស ចិត្តុប្បាទស្ស សម្ភវតោ. វេទនាក្ខន្ធេន អសង្គហិតានំ អនារម្មណមិស្សកត្តា ន “វិប្បយោគស្ស អត្ថិតាយា”តិ វុត្តំ. តថា ចាហ “រូបារូបធម្មា អសង្គហិតា”តិ. ឧភយាភាវតោតិ សម្បយោគវិប្បយោគាភាវតោ.

អនារម្មណសហិតសព្ពវិញ្ញាណានំធាតុសម្បយុត្តនុក្កមធម្មា អចេតសិកចេតសិកលោកិយបកាទីនំ ទេសនេ ទេសិតត្តា.

តេរសមនយអសង្គហិតេនសម្បយុត្តវិប្បយុត្តបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

១៤. ចុទ្ទសមនយោ វិប្បយុត្តេនសង្គហិតាសង្គហិតបទវណ្ណនា

៤៥៩. ធម្មសភាវមត្តត្តាតិ សភាវធម្មានំ ធម្មមត្តត្តា អវត្ថាវិសេសមត្តត្តា.

សមុទ្ទិដ្ឋតិ ឯតេនាតិ សមុទ្ទេសោ. សង្គហាទិវិធានបរិនិដ្ឋានក្ខេតា ចុទ្ទសមនយោ. តេនាហ "បរិយោសានេ នយេ"តិ.
វិស្សជ្ជេតព្ពធម្មវិចិត្តា បុច្ឆា មោឃបុច្ឆា, សា តទក្ខាតាបិ វិស្សជ្ជេតព្ពធម្មាភាវស្ស ញាបិកា ហោតីតិ អាហ "តេនំ បុច្ឆាយ មោឃត្តា តេ ន លព្ភន្តី"តិ. មោឃា បុច្ឆា ឯតស្សាតិ មោឃបុច្ឆកោ. អដ្ឋមោ នយោ តត្ថ សព្ពបុច្ឆានំ មោឃត្តា. តេន ច សហាតិ តេន អដ្ឋមេន សទ្ធិំ ទ្វយស្មិំ ឱសាននយេ អដ្ឋមនយេ ច ឱសាននយេ ច ឯតេ ធម្មាយតនាទយោ សព្ពប្បការេន ន លព្ភន្តិ.
វិប្បយោគស្សបិ អភាវាតិ តត្ថ ការណមាហ.

ចុទ្ទសមនយវិប្បយុត្តេនសង្គហិតាសង្គហិតបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

ធាតុកថាបករណ-អនុដីកា សមត្តា.

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨸᨠᩁᨱ-ᩋᨶᩩᨭᩦᨠᩣ

᪑᪨ ᨾᩣᨲᩥᨠᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪨ “ᨵᩣᨲᩩᨠᨳᩴ ᨴᩮᩈᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨲᩔ ᩋᩣᩉ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩅᩥᨽᩣᩅᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨵᨾ᩠ᨾᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᨴᩥᨸᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨴᩦᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩮᨠᩣᨴᩦᨶᨬ᩠ᨧ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨶᩣᨶᩣᨶᨿᩅᩥᨽᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᩩᨸᨴᩅᩥᨽᩣᨣᩮᩣᨸᩥ ᨠᨲᩮᩣ, ᨶ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᩑᩅ, ᩈᩮᩣ ᨸᨶ ᨲᩮᩈᩴ ᨠᩩᩈᩃᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᨴᩥᩉᩮᨲᩩᨴᩩᨠᩣᨴᩥᨲᩥᨠᨴᩩᨠᩮᩉᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩈᨻ᩠ᨽᩣᩅᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨵᨾ᩠ᨾᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮ ᨲᩥᨠᨴᩩᨠᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣᨶᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩉᩥ ᨲᩴ ᨸᨠᩁᨱᩴ “ᨵᨾ᩠ᨾᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ”ᨲᩥ ᩈᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᩃᨽᩥ᪨ ᨠᩣᨾᨬ᩠ᨧ ᨵᨾ᩠ᨾᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᨸᩥ “ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨡᩮᩣ ᨸᨶ ᩈᨾᨿᩮ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᪕᪘) ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨴᩥᩅᩥᨽᩣᨣᩮᩣ ᨴᩔᩥᨲᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨸᨶ ᨶ ᨲᨳᩣ ᩈᩣᨲᩥᩈᨿᩮᩣ, ᨿᨳᩣ ᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᨸ᩠ᨸᨠᩁᨱᩮᨲᩥ ᩈᩣᨲᩥᩈᨿᩴ ᨲᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᩉ “ᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨴᩥᩅᩥᨽᩣᨣᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ”ᨲᩥ, ᨿᨲᩮᩣ ᨲᩴ “ᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮᩣ”ᨲ᩠ᩅᩮᩅ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᩥᨲ᩠ᨳ᪨ ᨵᩣᨲᩩᨠᨳᩣᨿᩣᨲᩥ ᩋᩣᨵᩣᩁᩮ ᨽᩩᨾ᩠ᨾᩴ, ᨲᨳᩣ “ᨵᨾ᩠ᨾᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮ ᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ”ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨸᩥ᪨ ᩋᩣᨵᩣᩁᩮᩣ ᩉᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᨱᩅᩥᨽᨩᨶᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᩁᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩣᨶᩴ ᩋᩅᨿᩅᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨶᩴ ᨲᩴᩈᨾᩩᨴᩣᨿᨽᩪᨲᩣᨶᩥ ᨸᨠᩁᨱᩣᨶᩥ ᨿᨳᩣ “ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮ ᩈᩣᨡᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨠᩁᨱᩅᨧᨶᩴ ᩅᩣ ᩑᨲᩴ, ᨵᩣᨲᩩᨠᨳᩣᨿ ᨠᩁᨱᨽᩪᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨴᩮᩈᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨴᩮᩈᨶᩣᨠᩩᩈᩃᩮᩣ ᨽᨣᩅᩣ ᨲᩥᨠᨴᩩᨠᩅᩈᩮᨶ ᨲᩣᩅ ᨲᩮᩈᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩈᨦ᩠ᨣᩉᩴ ᨴᩮᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᨸᩩᨻ᩠ᨻᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨽᩣᨣᩔ ᨲᨴᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᨽᩣᨣᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩴ ᨴᩮᩈᩮᩈᩥ᪨ ᨸᩩᨶ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩅᩥᨽᩣᨣᩈᨦ᩠ᨣᩉᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩣᩈᨦ᩠ᨣᩉᩣᨴᩥᨶᨿᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᨲᩮᩣ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨵᩣᨲᩩᨠᨳᩴ ᨴᩮᩈᩮᩈᩥ ᨲᩔᩣ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩉᩥ ᨾᩣᨲᩥᨠᩣᩈᩁᩪᨸᨠᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨴᩥᨠᩮ ᨠᩩᩈᩃᩣᨴᩥᨠᩮ ᨧ ᩅᩥᨶᩣ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩣᩈᨦ᩠ᨣᩉᩣᨴᩥᨶᨿᩴ ᨶᩮᨲᩩᩴ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨲᨳᩣᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨽᩮᨴᨲᩣ ᨿᩔᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩅᩈᩮᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨿᩣ ᨧᩣᨿᩴ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩪᨸᩣᨴᩣᨶᩣ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩮᩣ, ᨲᩔ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩥᨽᩣᨣᩮᩣ, ᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩅᩥᨽᩣᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨴᩮᩈᩥᨲᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩴ ᨸᨠᩁᨱᩣᨶᩴ ᨴᩮᩈᨶᩣᨠ᩠ᨠᨾᨠᩣᩁᨱᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨

ᨲᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ᪨ ᩈᨽᩣᩅᨲᩮᩣᨲᩥ “ᨹᩔᩮᩣ ᩅᩮᨴᨶᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᩈᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᩏᨸᩣᨴᩣᨿᩣᨲᩥ “ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᩮᩣᩈᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩣ ᨲᨳᩣ ᩏᨸᩣᨴᩣᨿ᪨ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᩴ ᨿᩣᨿ ᨲᨴᩩᨸᩣᨴᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩣᨿ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩴ᪨ ᨸᨽᩮᨴᨲᩮᩣᨲᩥ ᨶᩣᨾᩣᨴᩥᩈᨾᨿᩅᩥᨽᩪᨲᩣᨴᩥᩅᩥᨽᩣᨣᨲᩮᩣ᪨ ᨿᩣᨿ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩈᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩏᨸᩣᨴᩣᨿ ᨧ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᨲᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩥᩅᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᩈᨽᩣᩅᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣᨸᩥ ᨾᩪᩃᨽᩪᨲᩴ ᩏᨸᩣᨴᩣᨶᩴ ᩈᨽᩣᩅᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩑᩅ, ᨠᩮᩅᩃᩴ ᨸᨶ ᨲᩮᩈᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨠᩣᩁᨽᩮᨴᩈᨶ᩠ᨶᩥᩔᨿᨲᩮᩣ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨿᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ...ᨸᩮ... ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩣᨸᩁᩥᨿᨽᩣᩅᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩮᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨸᨻᨶ᩠ᨵᩈᨶ᩠ᨶᩥᩔᨿᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩅᨴᨲᩥ, ᩋᩅᨲ᩠ᨳᩣᩅᩥᩈᩮᩈᩣᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩈᨾᩪᩉᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩴ᪨ ᨲᩥᩔᩮᩣ ᩉᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᩈᨾᩪᩉᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᩅᨲ᩠ᨳᩣᩅᩥᩈᩮᩈᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮᩣ᪨ ᩈᨾᩩᨴᩣᨿᩮᩣ ᩈᨾᩪᩉᩮᩣ᪨ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣᨴᩥᨠᩮᩣ ᩉᩮᨾᨶ᩠ᨲᩣᨴᩥᨠᩮᩣ ᨧ ᩋᩅᨲ᩠ᨳᩣᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ᪨ ᨲᩮᩈᩩ ᩋᩈᨽᩣᩅᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶ ᩅᩥᨶᩣ ᨸᨻᨶ᩠ᨵᩈᨾᩪᩉᩣᨶᩴ ᩋᩈᨽᩣᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᨶ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩋᩈᨽᩣᩅᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᩈᨽᩣᩅᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ ᨸᨻᨶ᩠ᨵᩈᨾᩪᩉᩅᩥᨶᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩈᨦ᩠ᨣᩉᨲ᩠ᨳᩴ ᨲᩮᨶ

អចត្ថាមិរេលបញ្ញាត្តិយា បរិក្ខេហា ចុរត្តាតិ រេចតិតរេត្ថា៎

រេពរេសត្តិ បុរេត្ថ យំ-សរេក្ខត បរាយដ្ឋាតំ ត្ថត្រ្កិយពន្ធឆយ្ខាតំ៎ រេពរេតចាហ “អរេញ្ញាសញ្ញា ឆាហិរេរូបតិត្ថាតាត”ត្តិ៎
សសកាចសម្ញុហសសកាចប្យរេកឆចរេសតាតិ រូបក្ខត្ថាតិសសកាចសម្ញុហចរេសត ចក្ខាយពតាតិសសកាចមិរេលសចរេសត ច៎
“សសកាចសម្ញុហសកាចរេកឆចរេសតា”តិ ច បរេធា៎ ពត្ថ សម្ញុហសការេចាតិ សកាចសត្តាតំ អចត្ថាមិរេលសចិត្ថរំ សម្ញុហចរេសត
លក្ខហរេយចាហ៎ ពធា ហិ ពត្ថបញ្ញាត្តិយាបិ សកាចបញ្ញាត្តិតា ចុត្តា៎ តាយាតិ អាយពតបញ្ញាត្តិអាតិប្យរេកគាយ សកាចបញ្ញាត្តិយា៎ ចិកត្តា
សកាចបញ្ញាត្តីតិ “ចរេស្សា ចុសតា”តិអាតិតា (ឆ៎ ស៎ ១) ចិកត្តា ចស្សាតិសកាចបញ្ញាត្តិ៎ សត្ថាបីតិ បិ-សរេក្ខត សកាចឆរេយ្យុ
សាយត្ថាចរេសត បចត្តំ ក្យុសលិតិបញ្ញាត្តិ សក្កញ្ញាតិ៎ រូបិតិឆយ្ខាតំ សម្ញុរេហា សត្តារេតត បចត្តយារេតា អចត្ថាមិរេលសសហិរេពា
ឲក្ខត្តក្កហលតិពត្ថរេតា សរេត្តាតិ រេចាហរិយតីតិ រេសា សកាចឆរេយ្យា តាយ បត ត រេហាតីតិ អាហ “បុក្កលបញ្ញាត្តិ បត អសកាចបញ្ញាត្តី”តិ៎
តាយាតិ បុក្កលបញ្ញាត្តិយា៎ យស្មា បត ឆយ្ខាតំ បពរេត្ថ សម្ញុរេហា ច ឆយ្យសត្តិស្សិរេពាតិ ចត្តត្ថាតំ អរេហតិ, តស្មា “បរិរេត្ថាស្សាតិសកាចឆរេយ្យ
ត្ថបិគាយ បចត្តិរេពា”តិ ចុត្តំ៎

ចិត្ថយាតបញ្ញាត្តិ បត “សកាចបញ្ញាត្តី”តិ ចុត្តា, អចិត្ថយាតបញ្ញាត្តិ “អសកាចបញ្ញាត្តី”តិ ចុត្តា៎ សត្ថា បញ្ញាត្តិរេយាតិ
ត្ថបិគាយបញ្ញាត្តិកិច្ចបញ្ញាត្តិអាតរេយា សត្ថា បញ្ញាត្តិរេយា៎ យតិ សត្ថា បញ្ញាត្តិរេយា ត្ថឆ ឆស្សិតា រេហាត្តិ, កថំ “បុក្កលបញ្ញាត្តី”តិ តាយំ
ឌាពត្តិ អាហ “ពត្ថាតិបញ្ញាត្តីស្វ”តិអាតិ៎ អត្ថាត្វាតិ ឆយ្យសក្កហាតីស្វ៎ រេយ ឆរេយ្យតិ រេយ ពត្ថាតិឆរេយ្យ៎ បញ្ញាត្តិយា ចត្វការេចតាតិ
បញ្ញាបតស្ស អឆិដ្ឋាតការេចត៎ អឆិដ្ឋាតឆិញ្ញាបញ្ញារេបតត្ថាឆយ្ខា បញ្ញាបតស្ស៎ ឲចច្ចា កត្វា ពត្ថាតីហិ សត្ថិ បុក្កលិ កហិរេពា៎ រេយ ឆរេយ្យតិ
ចា រេយ បញ្ញាត្តិឆរេយ្យ៎ បញ្ញារេបត្យការេយាតិ តិក្ខិបិត្យការេយា ចត្វរេកឆរេតា អសក្ករេតា ឆរេបត្យការេយា៎ បញ្ញាត្តិបរិរេច្ឆត្តិ ច ចត្វរេកឆកិត្ត
បញ្ញាត្តិក្វតំ បរិរេច្ឆតំ៎ ឲចរេយត្ថ អរេត្ថា ឥដ្ឋរេត្ថា៎

សាយត្ថាប្យរេកបញ្ញាបតាតិ សាយត្ថាក្វតាតំ មិរេលសក្វតាតច្ចា អត្ថាតំ បញ្ញាបតា៎ រេពរេសត្តិ អត្ថ-សរេក្ខរេបក្ខាយ បុលិក្កតិរេក្ខរេសា៎ តត្វាតិ
បញ្ញាបតាយ អត្ថឥស្សតក្វរេពស្វ ឥស្សតាតីស្វ៎ ត្ថតរេយចំតាយកត្តិ ត្ថឥំ រូប្យតាតិអត្ថឌាតំ ត្ថត្ថត្ថាយកំ រូបក្ខត្ថរេចឥតាក្ខត្ថាតិសយត្ថា៎
តំតំរេកាដ្ឋាសិកការេលត្តិ រូបរេចឥតាតិតំតំអត្ថចិកាកបរិយាបត្ថតាបិឥតំ៎ ពធា សត្ថាប្យាឌាតរេយចាតិ អាហ “រេឆាឆតរេយច តិក្ខិបតា”តិ៎
រេឆាឆតិញ្ញារេឆាឆរេតយ្យសត្តារេត រេឆារេឆតត្ថស្ស អត្ថស្ស ឆបតត្តិ កត្វា “តិក្ខិបតា”តិ ចុត្តំ៎ “បញ្ញាបតា”តិអាតិតា កាចសាឆរេតត ចត្វា
សាឆតត្តរាយសរេតត អត្ថត្តរបរិកប្យាសត្ថា សិយាតិ តំ តិចារេពាំ “រេយា បតាយំ...រេប... រេចតិតរេត្ថា”តិ អាហ៎ រេពសំ រេពសំ ឆយ្ខាតត្តិ
តំតំបញ្ញារេបតត្ថាឆយ្ខាតំ ឥស្សតក្វតាយ តាយបញ្ញាត្តិយា ឥដ្ឋតាយ, ឆបតក្វតាយ ឆបិតតាយ៎ តំតិមិត្តតត្តិ តស្ស ឥស្សតស្ស ឆបតស្ស ច
តិមិត្តការេលតំ៎ តិមិត្តឆិញ្ញាកត្វការេចត រេចាហរិយតិ យធា “កិក្ខា ចារេសតី”តិ, “អរិយកាចការាតិ សច្ចាតិ អរិយសច្ចាតី”តិ ច៎

បិញ្ញត្ថយំអតាកពតត្តិ ចិត្ថយាតតាតិមិរេលសចចរេតត សហ បិធាតារុញហតំ៎ ចិត្ថយាតស្ស សរេពាតិ ចិត្ថយាតស្ស សយាតស្សាតិ ត្ថយយត្ថ
ឥរេស្សរេត្ថា “ចិត្ថយាតក្វតស្សាតិ អរេត្ថា”តិ អាហ៎ តធាតិ សច្ចិកដ្ឋបរេយត្ថចរេសត អចិត្ថយាតស្ស អត្យុបលត្ថយាតស្ស៎ តំ បត អត្យុបលត្ថយាតតំ

តថា-សទ្ទេន ព្យតិរេកវសេន ទីបិតំ បាកដំ កាតុំ “យថា កុសលាទីនី”តិអាទិមាហ។ តត្ថ វិនិវត្តសភាវានីតិ វិភត្តសភាវានិ ឧបលទ្ធីតិ គហណំ។ តេនាការេនាតិ តេន រូបវេទនាទិអាការេន អវិជ្ជមានស្ស។ អញ្ញេនាការេនាតិ តតោ រូបវេទនាទិតោ អញ្ញេន តព្ភាវយុត្តេន បញ្ញាបេតព្ពបញ្ញាបនាការេន វិជ្ជមានស្ស។ បញ្ញត្តិទុកេ វុត្តមេវ “អយញ្ហិ វាទោ សេវត្តិកថាយ បដិសិទ្ធោ”តិអាទិនា។ លោកនិរុត្តិមត្តសិទ្ធស្សាតិ ឯត្ថ មត្តគ្គហណំ តស្ស បញ្ញត្តិវត្ថុស្ស ន កេនចិ វិជ្ជមានសភាវតានិវត្តនត្ថមេវ, អថ វា វិបរីតគ្គាហនិវត្តនត្ថម្បីតិ ទស្សេន្តោ “អនភិនិវេសេន វិវត្តនា”តិ អាហ។ វត្ថុសង្ខាតបញ្ញត្តាទិវិនិមុត្តំ សង្កេតវចនត្ថាទិកំ បញ្ចមសង្ខាទិកំ សចេ តំ កោចិ អត្ថីតិ បដិជានេយ្យ, អយាថាវគាហិតស្ស តំ វាចាវត្ថុមត្តមេវស្សាតិ ទស្សេន្តោ អាហ “នាភិនិវេសេន…បេ… វុត្ត”ន្តិ។ ឧទ្ទេសេ និទ្ទេសេ ច សព្វត្ថ បធានភាវេន អាគតំ សន្ធាយាហ “សទ្ទវតោ វិស្សត្ថិ អាគតត”ន្តិ។ គុណការេន បន ឧទ្ទិសនបញ្ញាវិមុត្តបរិសានលេខាទិគ្គហណេសុ ឥតរាបិ តិស្សោ បញ្ញត្តិយោ ឥមស្មិំ បករណេ អាគតា ឯវ។

យថាវុត្តស្ស…បេ… អវិជ្ជមានេនាតិ “វិជ្ជមានបញ្ញត្តិ អវិជ្ជមានបញ្ញត្តី”តិ ឯវំ វុត្តប្បការស្ស អវិសេសិតេន អាធារមានាតិ តេសុ អត្ថនាមតិយោ ទេវិតព្ពា, អញ្ញត្ថ បន អដ្ឋកថា វ។ យថា ច អវិជ្ជមានា ហោតិ, តំ ទស្សេន្តោ “តត្ថា”តិអាទិមាហ។ តត្ថ អវិជ្ជមានត្តា បញ្ញាបេតព្ពមត្ថេន បញ្ញត្តីតិ ឯតេន “អវិជ្ជមានា បញ្ញត្តិ អវិជ្ជមានបញ្ញត្តី”តិ ឥមំ សមាសវិកប្បមាហ។ អវិជ្ជមានបញ្ញត្តីតិ ឯត្ថ ហិ ទ្វេ សមាសា អវិជ្ជមានស្ស, អវិជ្ជមានា វា បញ្ញត្តីតិ អវិជ្ជមានបញ្ញត្តិ។ តេសុ បុរិមេន នាមបញ្ញត្តិ វុត្តា, ទុតិយេន ឧបាទាបញ្ញត្តិអាទិភេទា ឥតរាបិ។ សសភាវំ វេទនាទិកំ តព្ពុបរមត្ថនាមលិខេនាតិ តជ្ជស្ស តទត្ថរូបស្ស បរមត្ថស្ស អត្ថត្ថស្ស នាមស្ស លព្ភនតោ, អនុភវនាទិសភាវានំ ធម្មានំ បរមត្ថិកស្ស វេទនាទិនាមស្ស លព្ភនត្តាតិ អត្ថោ។ ឯតេន វិសេសនិវត្តិអត្ថោ មត្ត-សទ្ទោ, តេន នាមំ វិសេសោ និវត្តិតោតិ ទស្សេតិ។ បរតោ លភិតព្ពន្តិ បរំ ឧបាទាយ លទ្ធព្ពំ យថា រូបាទិកេ ឧបាទាយ សត្តោតិ និស្សាយ សមូហសន្តានាទិ បញ្ញត្តិវត្ថុ ឯកត្តនាតិ អនញ្ញត្តេន អនុបលទ្ធសភាវតា ភាវេន អភូតត្ថសភាវតា, យតោ តេ នវត្តព្ពាតិ វុត្តំ។

សម្មុតិសាលិទាសិអាទិអាការេន និរុត្តិតក្កោ វាសវវាសុទេវាទីនំ វិយ មេធាលិវិសេសោ កិន្តិតំ, សោ បន មញ្ជុវិសេសោបិ ហោតិយេវាតិ អាហ “កិន្តិតំ មញ្ជុ”ន្តិ។ សន្តសមោធានាតិ សន្តានំ វិជ្ជមានបញ្ញត្តិអាទីនំ លទ្ធ បញ្ញត្តីនំ អនេកាការណំ សង្គាហកប្បធានត្តាតិ ឥមំ លក្ខណវចនំ។ ន ហិ សង្ខាបិ ឧបនិធាបញ្ញត្តិសង្គហេន បវត្តា, នាបិ សង្ខា សង្គាហកប្បធានា។ ទុតិយំ តតិយន្តិអាទិកំ បន ឧបនិធាបញ្ញត្តិយា, ទ្វេ តីណិ ចត្តារីតិអាទិកំ ឧបនិក្ខិត្តបញ្ញត្តិយា ឯកទេសំ ឧបលក្ខណវសេន ទស្សេន្តោ តស្ស ច សង្ខ្យាប្បធានតាមាហ “សង្គាហកប្បធានត្តា”តិ។ បុរិមេ ហិ សង្ខា តទត្ថិបទយុត្តេន បុរិមតព្ពមត្ថំ ទីបេតិ។ សោ ច សង្គាហកយោ បធានោ ទុតិយាទីនំ បញ្ញត្តីនំ សង្គាហកប្បធានតា វុត្តា។ យាវ ហិ ទសសង្ខា សង្ខ្យាប្បធានាតិ។ តថា ទ្វេ តីណិ ចត្តារីតិអាទីនម្បិ បញ្ញត្តីនំ។ សង្គាហកេ បន អត្ថេ កោចិ វិជ្ជមានោ, កោចិ អវិជ្ជមានោ, កោចិ សហ វិសុញ្ហា តទុភយំ មិស្សាតិ ឆបិ បញ្ញត្តិយោ ភជតីតិ។

ឥតរាតិ ឧបាទាសមោធានតជ្ជានុវត្តិបញ្ញត្តិយោ វុត្តាវសេសា ឧបនិធាបញ្ញត្តិឧបនិក្ខិត្តបញ្ញត្តិយោ ច។ សត្តាទិភេទា ឧបាទាបញ្ញត្តិ,

ឌិឈរស្សាឌិគេឝា ស្កបតិឆាបញ្ញត្តិ ច អចិជ្ជយាតបញ្ញត្តិ៍ ហត្ថកតាឌិចិឃិដ្ឋា ស្កបតិឆាបញ្ញត្តិ, ឃរយាឆាតបញ្ញត្តិ ច អចិជ្ជយាតេតអចិជ្ជយាតបញ្ញត្តិ៍ តរេឆច “ឃុចល្លចល្លោ ព្រាហ្មស្សទោ”តិអាឌិកា ចិជ្ជយាតកក្កា ចិជ្ជយាតេតអចិជ្ជយាតបញ្ញត្តិ កឌត្តិតិ អាហ “ឃឆារឃោកំ តំ តំ បញ្ញត្តិ”ត្តិ៍ រតត ចុត្ត “ក្ខតិឃំ តតិឃំ...រប... កឌត្តិ”តិ៍ ឃគ្គិញ្ញតិអាឌិ ឃឆាចុទ្ទិត្ថាបតិឆាស្កបតិក្លិត្តបញ្ញត្តិគំ អចិជ្ជយាតេតអចិជ្ជយាតបញ្ញត្តិកាចឃយត្តគំ៍ តត្ថ តញ្ញា ឃដ្ឋាតត្តិ ឃំ “បឆយំ ឲក”ត្តិអាឌិកំ ឃដ្ឋាគំ, តញ្ញា ឃដ្ឋាយុរលត ករេហតត្ថាទ្ទុបំ៍ ច-ឃរទ្ធត ឃរជ្ឈ្យំ ឃក្កល្យាតិ៍ តយ្យិ ហិ បញ្ញារបតត្ថំ បញ្ញត្តិតិ៍ តស្សា បត បររយត្តរតា អការចា ចុរត្តារឃច៍ កិត្តិតត្តិតិ បររយត្តរតា កិត្តិ តត្តិ៍ តឆាតិ ត្តយិតា អចិជ្ជយាតេតអចិជ្ជយាតកាចត្តិ ឲតំ អាកឌ្ឍតិ៍ រតភាហ “ត ហិ...រប... ចិជ្ជយាតេតា”តិ៍

ឌ្ឍការឃតិ អឌិចិបរតិយ៉ិតឆឃចត្តិបរិទ្ធិត្តេ បរឌរឃ៍ រឃា ហិ កាយាឌិដ្ឋាតរតា “ការយា”តិ ចុត្តតិ៍ កយុតិត្តាតក្លេត្តស្ទុតិ ត្តយិតា ស្កត្តរបឌរលិរបត កាយកចំ “ការយា”តិ ចឌតិ៍ ភលគំ ឃទ្ធ្កា រចតតា ចា, តំឃយក្ខិតាឃ តត្ថិឃិដ្ឋ បុក្កលេ ភាលេកាតិ បញ្ញត្តិតិ អាហ “ចិជ្ជយាតេតអចិជ្ជយាតបញ្ញត្តិបក្លិ កឌតិ”តិ៍ រឃក្ខុឃ្យេត ទ្ទុបិឃតតក្កហលយុរលត ទ្ទុបឃដ្ឋារតត ឃល្លាគំ កឃ្យ៉ាតិតិ តស្ស រតត អរកឌាបចារំ កត្វា ចុត្តំ “ទ្ទុបិឃតតឃដ្ឋារតត ឃល្លារតតា”តិ៍ ឃំ អរកឌាបចារំ កិត្តិតំ អឌាតត្តា តិកាឃត្តទិឃា ទ្ទុបិឃតតំ ឃល្លាតឃកាចំ បឌិឌាតត្តិ៍ “កិរឃា បុក្កលិ, ឆ្ទុលិ បុក្កលិ, កិរឃា ឌល្លា, ឆ្ទុលិ ឌល្លា”តិអាឌិតា បុក្កលិឌិគំ បញ្ញាបតា តឆាតឆាឃត្តិចិដ្ឋ ទ្ទុបឃដ្ឋារត កិឃាឌិឃល្លាតបញ្ញត្តិ, ត ទ្ទុបិឃតតយរត្តតិ អាហ “ឃល្លាតត្តិ ចា ទ្ទុបិឃតរត អក្កហិរត”តិ៍ បច្ចត្តឆយុតាយចរឃតាតិ “បឆឌិ ឞរស្សា”តិអាឌិតា ឆយុគំ តំតំតាយចរឃត៍ កិច្ចបញ្ញត្តិអាឌិចិការកេត បចរត្តា អឃយ្យិ អាចទិឃចារឌា “កិច្ចបញ្ញត្តិ ឲកច្ចា ក្ខុយិបញ្ញត្តិ បច្ចត្តបញ្ញត្តិ អឃដ្ឋតបញ្ញត្តិ ច ចិជ្ជយាតបញ្ញត្តិ, លិក្ខបញ្ញត្តិ ឲកច្ចា បច្ចត្តបញ្ញត្តិ ច អចិជ្ជយាតបញ្ញត្តិ, ឲកច្ចា កិច្ចបញ្ញត្តិ ចិជ្ជយាតេតអចិជ្ជយាតបញ្ញត្តិ, ឲកច្ចា ក្ខុយិឃល្លាតបញ្ញត្តិ ចិជ្ជយាតេត ចា អចិជ្ជយាតេត ចា អចិជ្ជយាតបញ្ញត្តិ”តិ ឌស្សិតត្តា “ឆយុកឆា ត្តត្តិលិក្ខ”ត្តិអាឌិគំ ចិជ្ជយាតេតចិជ្ជយាតបញ្ញត្តិការចា, អចិជ្ជយាតេតអចិជ្ជយាតបញ្ញត្តិការចា ច ឌស្សិតតឃោតិ អាហ “ឃត្ថឃក្កាហរកាតិ ឌដ្ឋរត្ថា”តិ៍ ស្កបិឆាបញ្ញត្តិអាឌិការចា រចត្ត កិច្ចបញ្ញត្តិអាឌិគំ កិច្ចបញ្ញត្តិអាឌិការចា ច តាឃំ ឃឆារហំ ចិការចតរត្ថា៍

៙៍ឃរដ្ឋបប្បរគឌចរឃតាតិ “ឃាចតា បច្ចាក្លិត្ត”តិ ឃរត្ថាបិ លរត្ត លត្តកាចឃាយរញ្ញាត ឃំលិបតចរឃត, “ឃាចតា ទ្ទុបក្លិរត្ត”តិអាឌិតា លត្តាគំ តរតា ឃាយញ្ញារតា បការទហិ កិត្តតចរឃត ច៍ អឃំ អរត្តាតិ អឃំ បញ្ញត្តិឃដ្ឋារតា អរត្ត៍ ឃាយញ្ញារតា ចា ហិ ឆយុគំ បញ្ញាបគំ រហាតិ ចិរឃឃរតា ចា៍ ចិរឃរឃា រចត្ត អត្តរតា ឃាយញ្ញារបក្លាឃ រចឌិតរត្ថា, ចិរឃឃាររបក្លាឃ បត រឃាបិ ឃាយញ្ញា ឃយ្យជ្ជតិតិ “កិត្តាចតា លត្តាគំ លត្តបញ្ញត្តិ”តិ បុឆ្នាឃ ឃរដ្ឋបរតា ចិស្សជ្ជតចរឃត “ឃាចតា បច្ចាក្លិត្ត”តិ ចុត្តត្តិ តត្តាបិ “លត្តាគំ លត្តបញ្ញត្តិ”តិ អារតត្វា រឃារឌតត្ថត្តិ អាហ “ឃាចតា...រប... បញ្ញត្តិ”តិ៍ “ឃាចតា បច្ចាក្លិត្ត, ឲត្តាចតា លត្តាគំ លត្តបញ្ញត្តិ៍ ឃាចតា ទ្ទុបក្លិរត្ត...រប... ចិញ្ញាលក្លិរត្ត, ឲត្តាចតា លត្តាគំ លត្តបញ្ញត្តិ”តិ ឲចរយត្ត បិញ្ញត្តិរឃាឌតា កាតត្ថា៍ ឲចគ្គិញ្ញឃរដ្ឋបរតា បរគឌរតា ច លត្តបញ្ញត្តិ ចិស្សជ្ជិតា រហាតិ៍ តឆា ហិ ត្តយរស្សច អត្តស្ស អដ្ឋកឆាឃំ ចុត្តកាចំ ឌរស្សរត្តា “ឃត្តរកាត...រប... អាឌិរកាតា”តិ អាហ៍ តត្វាតិ តឃ្ញិ ចិស្សជ្ជតស្ស អត្តចចរត, តឃ្ញិ ចា ចិស្សជ្ជតបិរឌ តឌត្តចចរត ច៍ បរគឌតិឌស្សតយត្តត្តិ បរគឌស្ស ស្កឆាហរលយត្ត៍ អចុរត្តាបិ ឃរត្ថា ក្ខុតុបិឌិរកា, ឃុលាឌិរកា ច បរគឌា៍ តំ បត ក្ខុយិយុរលត ឌស្សុតំ “ទ្ទុបក្លិរត្ត កាយាចចទោ”តិអាឌិ

វុត្តិ ឧដ្ឋា។

១៦. អដ្ឋកថាយំ អាគតនយេន បាឡិយា អត្ថយោជនំ ទស្សេត្វា ឥទានិ តំ បការន្តរេន ទស្សេតុំ “អយំ វា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ អយំ វាតិ វុច្ចមានំ សន្ធាយាហ។ ឯត្ថាតិ ឯតស្មិំ ខន្ធបញ្ញត្តិវិស្សជ្ជនេ។ ឥទន្តិ ឥទំ បទំ។ យត្តកោ...បេ... ខន្ធបញ្ញត្តិយា បភេទោតិ ឥមិនា សង្ខេបតោ វិត្ថារតោ ច ខន្ធានំ បភេទំ បតិ បញ្ញត្តិវិភាគោតិ ទស្សិតំ ហោតិ។ តេនាហ “វិត្ថារេន...បេ... ទស្សេតី”តិ។ បការន្តរេតិ វិកប្បបការេណ។ តត្ថ ហិ សាតិសយំ ខន្ធានំ វិភាគបញ្ញត្តិ វុត្តា។ តេនាហ អដ្ឋកថាយំ “សម្មាសម្ពុទ្ធេន ហិ...បេ... ភាជិតា”តិ។ ឯត្ថ ច បឋមនយេ សមុខេន, ទុតិយេ វត្ថុមុខេន បញ្ញត្តិយា វិភាគា ទស្សិតាតិ អយមេតេសំ វិសេសោ។

១៧. ឯស នយោតិ ឥមិនា ខន្ធបញ្ញត្តិយា វុត្តនយំ អាយតនបញ្ញត្តិយាទីសុ អតិទិសតិ។ តត្ថ “យាវតា បញ្ចក្ខន្ធា”តិ, “ខន្ធានំ ខន្ធបញ្ញត្តី”តិ ឥទំ បញ្ញត្តិនិទ្ទេសបាឡិយា អាទិបរិយោសានគ្គហណមុខេន ទស្សនំ។ “យាវតា ទ្វាទសាយតនានី”តិ, “អាយតនានំ អាយតនបញ្ញត្តី”តិ ឥមស្ស អត្ថោ “យត្តកេន បញ្ញាបនេន សង្ខេបតោ ទ្វាទសាយតនានី”តិ ឯតេន ទស្សិតោ, “យាវតា ចក្ខាយតន”ន្តិអាទិកស្ស បន “បភេទតោ ចក្ខាយតន”ន្តិអាទិកេនាតិ។ តត្ថ “ចក្ខាយតនំ...បេ... ធម្មាយតន”ន្តិ បភេទនិទស្សនមត្តមេវំ។ ឯតេន អវុត្តាបិ សង្ខា សង្គហិតោ ហោតីតិ “តត្រាបិ ទសាយតនា កាមាវចរា”តិអាទិ វុត្តំ។ អយំ វា ឯត្ថ បាឡិយា អត្ថយោជនា – “យាវតា”តិ ឥទំ សត្តហិ បទេហិ យោជេត្វា “យត្តកានិ ទ្វាទសាយតនានិ...បេ... យត្តកោ ទ្វាទសន្នំ អាយតនានំ, តប្បភេទានញ្ច ចក្ខាយតនាទីនំ បភេទោ, តត្តកោ អាយតនានំ អាយតនបញ្ញត្តិយា បភេទោ”តិ បការន្តរេ វុត្តេន វត្ថុបភេទេន អាយតនបញ្ញត្តិយា បភេទំ ទស្សេតីតិអាទិនា ឥតរបញ្ញត្តីសុបិ នយោ យោជេតព្វោ។

ខិ។ “ឆ បញ្ញត្តិយោ...បេ... បុគ្គលបញ្ញត្តី”តិ ឥមំ អបេក្ខិត្វា “កិត្តាវតា...បេ... ឯត្តាវតា ឥន្ទ្រិយានំ ឥន្ទ្រិយបញ្ញត្តី”តិ អយំ បាឡិបទេសោ និទ្ទេសោបិ សមានោ បការន្តរេ វិត្ថារេន វុត្តំ ខន្ធាទិបញ្ញត្តិប្បភេទំ ឧបាទាយ ឧទ្ទេសោយេវ ហោតីតិ អាហ “ឧទ្ទេសមត្តមេវាតិ អត្ថោ”តិ។

មាតិកាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. និទ្ទេសវណ្ណនា

១. ឯកកនិទ្ទេសវណ្ណនា

១. បច្ចនីកធម្មានំ ឈាបនដ្ឋេន ឈានំ, តតោ វុដ្ឋ វិមុច្ចនដ្ឋេន វិមោក្ខោតិ និប្បរិយាយេន ឈានង្គានេវ វិមោក្ខោតិ អដ្ឋកថាអធិប្បាយោ។ ដីកាការេន បន “អភិភាយតនំ វិយ សម្បយុត្តំ ឈានំ វិមោក្ខោ”តិ មញ្ញមានេន “អធិប្បាយេនាហា”តិ វុត្តំ។

ឈានធម្មា ហិ សម្បយុត្តធម្មេហិ សទ្ធិំ យេវ បដិបក្ខតោ វិមុច្ចន្តិ, ន វិនា, តថា អភិរតិវសេន អារម្មណេ និរាសង្គប្បវត្តិម្បីតិ អធិប្បាយោ។ យថា ច ឈានង្គានិ ឈានបច្ចយេន បច្ចយភាវតោ សវិសេសា ឈានបរិយាយោ, ឯវំ វិមោក្ខកិច្ចយោគតោ តេសំ សវិសេសា វិមោក្ខបរិយាយោ, តទុបការេន សម្បយុត្តានំ វេទិតព្វោ។ បឋមំ សមង្គិភាវត្តិ បដិលាភំ សន្ធាយាហ “ឧបេត្វា វិហរតីតិ បដិលភិត្វា ញាយតី”តិ ហិ វុត្តំ។ អដ្ឋកថាយំ “យេន ហិ សទ្ធិំ...បេ... បដិលទ្ធា នាម ហោន្តី”តិ តេហិ សាធេតព្ពសមាបត្តិបច្ចយលាភេនាយេវត្ថ បដិលាភោ ទដ្ឋព្វោ។ យថា ផស្សោ យត្ថ ឧប្បន្នោ, តំ អារម្មណំ ឧបេតីតិ វុច្ចតិ, ឯវំ សម្បយុត្តធម្មេបិ តំសភាវត្តាតិ អាហ “សម្បយោគេន ឧបគតោ”តិ។ តស្ស “វិចរតី”តិ ញាយិកា សម្ពន្ធោ។ ញាណេហីតិ ឧបធារេហីតិអាទិនា ឧបធារបុរិយន្តាបរិយន្តានំ បដិលាភការណត្តំ វទតិ។ ញាណេន ការណេត្វាតិ “ឧបធារេន...បេ... ឧបេតិ យេវា”តិ វុត្ត ការណត្ថីបទេ អត្ថំ ឧបេតិ ផលំ អធិគច្ឆតិ ឯតាយាតិ ការណភាវស្ស ឧបេតាបរិយាយោ វេទិតព្វោ។

បឋមត្តេយេវាតិ សមង្គិភាវត្តេយេវ។ តានិ អង្គានីតិ ញាយិកា ឈានកោដ្ឋាសភាវេន វុត្តធម្មេយេវ គហិតា, ន ផស្សបញ្ចមាទិកត្តិកង្គាទិកភេទនាតិ វុត្តំ “សេសា...បេ... សង្គហិតានី”តិ។ ឯវំ សតីតិ សុខសន្តានឈានង្គតោ វេទនាសោមនស្សិន្ទ្រិយានំ សេវិតព្វការេ សតិ។ ឯវំ តេសំ ផស្សកោតា ញាតស្ស ផស្សិតព្វាតេវ វិយា។ តេនាហ “សុខស្ស ផស្សិតព្វត្តា”តិ។ វេទយិតាធិបតេយ្យដ្ឋេហីតិ អារម្មណានុភវនសង្ខាតេន វេទយិតសភាវេន, តស្សេវ សាតវិសេសសង្ខាតេន សម្បយុត្តេហិ អនុវត្តនីយភាវេន ច សុខិន្ទ្រិយភាវេនាបិ យថាវុត្តវេទយិតាធិបតេយ្យដ្ឋេហិ វិសិដ្ឋោ ធម្មាធិការស្ស អារម្មណស្ស តិណ្ណាយតនការេន អភិណ្ហការេនាបិ ហិ ធម្មា បុរិមវិសិដ្ឋបច្ចយវិសេសសម្ពន្ធេន វិសេសេន ភិន្នាការា ហុត្វា វិសិដ្ឋផលការំ អាបជ្ជតិ។ យថោកំយេវ កាមំ វក្ខាទិនិព្ពត្តិហេតុកំ កាមំ។ តេន វុត្តំ “វេទយិតា...បេ... វុត្តត្តា”តិ។ អង្គានីតិ នាយំ តប្បការេន ពហុវចននិទ្ទេសោ អនត្ថការណតោ, កេវលទ្ធា អង្គានំ ពហុត្តា ពហុវចនំ, តេន កិំ សិទ្ធំ? បច្ចេកម្បិ យោជនា សិទ្ធា ហោតិ។ តេន វុត្តំ “បច្ចេកម្បិ យោជនា កាតព្វា”តិ។ យទិ “សុខំ ឧបេត្វា”តិ យោជនាយំ សេសា តយោ ខន្ធា ហោន្តិ, សេសា តយោ, ចត្តារោ ច ខន្ធា ហោន្តីតិ ចត្តានំ សិយាតិ? ន, វត្ថុស្ស តិណ្ណំ អនោកាសត្តា។ តេនាហ “សេសយោជនា...បេ... វុត្ត”ន្តិ។

៦។ អសមយវិមោក្ខេនាតិ ហេដ្ឋាមគ្គវិមោក្ខេន។ សោ ហិ លោកិយវិមោក្ខោ វិយ អធិគមវត្វអជ្ឈត្តំ បកប្បេតព្វសមយវិសេសាភាវតោ ឯវំ វុត្តោ។ អគ្គមគ្គវិមោក្ខោ បន ឯកច្ចាសវវិមុត្តិភេទតោ ញាណ នាធិប្បេតោ។ តេនាហ “ឯកច្ចេ អាសវា បរិក្ខីណា ហោន្តី”តិ។ ឯកច្ចេហិ អាសវេហិ វិមុត្តោតិ ទិដ្ឋាសវាទីហិ សមុច្ឆេទវិមុត្តិយា វិមុត្តោ។ អសមយ...បេ... លោកេនាតិ យថាវុត្តអសមយវិមោក្ខស្ស ឧបនិស្សយភូតស្ស អធិគមេន។ តតោ ឯវ សាតិសយេន, ឯកច្ចេហិ កាមាសវេហិ វិមុត្តោ វិក្ខម្ភនវសេនាតិ អត្ថោ។ សោ ឯវ ឯកច្ចវិមោក្ខលាភី យថាវុត្តោ សមយវិមុត្តោ អសមយវិមោក្ខវិសេសស្ស វសេន សមយវិមោក្ខបញ្ញត្តិយា អធិប្បេតត្តា។ សោតិ អសមយវិមោក្ខូបនិស្សយសមយវិមោក្ខលាភី។ តេន សាតិសយេន សមយវិមោក្ខេន តថាវិមុត្តោ ច ហោតីតិ ឯត្ថ ចាតិ-សទ្ទោ ហេតុអត្ថោ។ យស្មា តថាវិមុត្តោ ហោតិ, តស្មា សមយវិមុត្តបញ្ញត្តិំ លទ្ធុំ អរហតីតិ បរិញ្ញាតត្តំ ហេតុនា បតិដ្ឋាបេតិ។ ញាតិរោគមុខេនាបិ តមត្ថំ បាកដតរំ កាតុំ “បុថុជ្ជនោ បនា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ សមុទាចារភាវតោតិ សមុទាចារស្ស សព្ពតោ។ សោតិ ឈានលាភី បុថុជ្ជនោ។

ឃដិ បុគរាចត្តកឆយូតាឃ បុច្ឆ្ជតោ នយឃចិយុត្តោតិ ត ចុត្តោ, តងកាចតោ កយូា អរហា តធា ត ចុត្តោតិ អាហ “អរហតោ បតា”តិអាដិ៉ តងការលកាចត្តិ តោង ចិយោក្លាត់, តឃ្ស ចា នយឃចិយុត្តិកាចឃ្ស អការលកាចំ៉ នត្តោតិ ឃុក្លចិបឃ្សកោបិ នយធឃាតិកោបិ អដ្ឋចិយោក្លលិកីបិ ៉ ឌាហិអត្ថត្តរកាចា អបេក្លានិន្ត, ចត្រ អឆិប្បាឃចេនត កហេតត្ថរូបិ ធាតិ អាហ “ឌាហិរាតត្តិ លេរិក្យត្តរតោ ឌាហិក្វតាត”ត្តិ៉

៦៉ រូបតោអញ្ញា ត រូបត្តិ តត្ត រូបបដិកាក់ កនិលរូបិដិ រូប-នេត្ឋត កហិតត្តិ តងញ្ញា បធេយតតិឃារូប្បចិនឃយត្តំ អរូបក្លត្តិញ្ញាតចិតិយុត្តំ អរូប-នេត្ឋត កហិតំ ដង្ខញ្ញំ៉ បដិបក្លក្វតោហិ កិលេនចោរេហិ អឃ្ទុសិតញ្ញំ ឈាតយេច ចិត្តយញ្ញ្វនំ៉ នយាឆិត្តិ ចា នយាឆិសិយេត ឈាតយេច ចុត្តត្តិ ចេដិតញ្ញំ៉

៧៉ អត្តតោ អត្ថរូបេត បយាដេតាតិ ៤ត្ត អតាកាឃិតោ អឆិក្យនលេឃុ ឆេយូឃុ អនក្កុច្ចអនាតច្ចកិរិឃាឌិតា៉ សិលានចឃ្ស បត តាឌិនេត បយាឌបតិរូបកេត, តាឌិនាឃ ចា អនក្កុច្ចកិរិឃាឃ៉ នា ចឃ្ស ខ្វុឃ្សក្កាកាចតោ ចេដិតញ្ញា៉ បដិប្បឃ្សទ្ធនត្ថ្យឃ្សក្កា ហិ តេ ខ្វត្តយបុរិនា៉ នយតេឃត នយឃត្តិ នយតេឃ នយតេឃ៉ ក្យុធេត្ត ហិ ៤តំ កទលចធត់ ខ្វបឃោកចធតច្ឆ៉ អតិប្បត្តិតោតិ នយាបឌ្ឌតំ អនក្កុលេឃ្យតោ៉ អឃ្សាតិ “តោនតិក្ស”តិអាឌិតា ចុត្តឃ្ស ត្ថិយឃ្ស អដ្ឋកធាចធតឃ្ស៉ តោតាតិ ឃធាកតោត ឃុត្តេត៉

៨៉ ឃេតាឆិប្បាឃេត “ឆេយូហិ”តិ ចត្តញ្ញតិ ចុត្តំ, តំ ចិចរត្តោ “ត្ថរូឆា”តិអាឌិយាហ៉ តត្ត ត្ថរូឆាតិ “បរិហាតឆេយូា អបរិហាតឆេយូា”តិ ៤តឃ្សឹ បដត្វេឃ៉ តត្តាតិ “ក្យប្បឆេយូា អក្យប្បឆេយូា”តិ បដត្វេឃ៉ នតិ ចធតតាតតោ អតេចធ ចធតត្តតាតតត្តិ អាហ “ចធតត្តតាតត្តយតោ្តត ចា”តិ៉ ចធតត្តកហលយុលេត កហេតញ្ញឃ្ស បត ចិកាចធតត្តឃ្ស តតោ្តត តាតត្តំ, ឃតោ តោនំ បរិឃាឃត្តរតានិន្តិ៉

៩-១០៉ នយាបត្តិចេតតាតិ ឃាឃ ចេតតាឃ នយាបត្តិ តិញ្ញតោ្តតិ នយាបឌ្ឌតិ ច៉ តោតាហ “តងាឃ្វហតា”តិ៉ អារក្លបច្ឆ្វបដ្ឋាតា នតីតិ កត្តា អាហ “អត្ថក្លលា...បេ... នតី”តិ៉ តោតាហ “៤ការេក្លា នតារេក្លត ចេតនា ចិហរតី”តិ៉ តធា ហិ នា “ក្យនលិក្យនលិតំ ឆេយូាតំ កតិឃោ នយតេ្ឋនតី”តិ ចុត្តា៉

១១៉ អក្កុយក្កុដ្ឋាបិ ត្ថតរយក្កុដ្ឋា ចិឃ អត្ថុបឆ្ឋិត្តកឃត្តា កឃ្វបរតចោហាន់ លកតីតិ អាហ “អរហត្តយក្កុដ្ឋា ឆ...បេ... កឃ្វបរតោ”តិ៉

១២៉ កេធីតិ តិហេត្យកបដិនន្និកេ យត្ថត្យន្និកេ នត្តាឃាហ៉ តេត ចុត្តំ “ទុប្បញ្ញាតិ ត្ថយិតា កឃ្យត្តី”តិ៉ ទុញ្ញលិ បញ្ញា ឃេឃំ តេ ទុប្បញ្ញាតិ៉

១៣៉ អតិឃតឆេយូនយត្វាកតឃ្សេច បច្ចឃចិនេនេត តិឃតឆេយូបដិលិកេកាតិ អាហ “ឃត្ត...បេ... ហោត្តី”តិ៉ តងកាចាតិ តិឃតាតិឃតចោឃិឃ្សាឃ បចត្តិឃា អកាចា៉

១៩. បរិយាទិយិតព្ពានីតិ បរិយាទកេន មគ្គេន ខេបេតព្ពានិ. តណ្ហាទីនំ បលិពោធកាទិកិរិយាយ យត្ថកប្បត្តិយា សីសការេន វេធិតព្ពា, និព្ពានស្ស បន ចិរសង្ខារកានេតោ សង្ខារសីសតា. តេនាហ "សង្ខារវិវេកតោ និរោធា"តិ. កេនចិ បន "សង្ខារសីសំ និរោធសមាបត្តី"តិ វុត្តំ, តំ តេន បដិបត្តិ បញ្ញត្តិបត្តស្ស សីសកាតុប្បត្តិតោ តទុបដ្ឋា សង្ខារប្បវត្តិសព្ពតោ. សហ វិយាតិ ឯកក្ខណេ ឯកតោ សហ-សទ្ទស្ស អត្ថមាហ. សហតោ ហេស សហ-សទ្ទោ. សមសីសិទ្ធស្ស តស្សាតិ សមសីសី. តស្ស សាមញ្ញស្ស តស្ស.

ទ្ធនាតិ ទ្វិន្នំ បុគ្គលបញ្ញត្តិបាឡិយំ, ទ្វិន្នំ ច យេសញ្ចិតេ. កិលេសបវត្តសីសោតិ កិលេសសីសបវត្តសីសានំ. តេសុ ហិ ឯកតោ ទ្វីសុបិ បរិយាទិយិតព្ពំ កិលេសការេន បរិយាទិយិតព្ពតាមេវាភិហិតេន ឯកតោ ហោតីតិ កិលេសសមាបត្តិ បរិយាទានតោ មគ្គស្ស ទ្វីសមាបត្តិស្សបិ បរិយាទិយនំ. សមាបត្តិយា មគ្គេន ហិ ទីឃតិក្ខិយបិ អនន្តរេ វោ តិប្បត្តីតិ. យស្មា បន វោ បវត្តសីសំ ចិវរំ ឯកតោ នោភនំ សទ្ធាយាហ "បវត្តសីសបិ"តិអាទិ. ឧបាសកោ ច អនាគាមិកោ ច កិលេសបរិយាទានេ សតិ បិដ្ឋិយាតា បច្ចវេក្ខណវារា វោន តិប្បានេតព្ពាតិ វុត្តា. តេនេវាហ "កិលេសបរិយាទានស្សេវ វារា"តិ. ទ្វិកាតិ ហេតុ អាកាសេន សានេវត្តា "ចិយុត្តិ"ត្តិអាទិមាហ. ចុតិចិត្តេន ហោតីតិ ទ្វិន្នំ យថាវុត្តស្ស កិលេសបរិយាទានសមាបត្តិស្ស បច្ចវេក្ខណវារស្ស ចុតិចិត្តេន បរិច្ឆិន្នត្តា វុត្តំ, យស្មា ចុតិចិត្តេន បរិច្ឆេទកេន បរិច្ឆិន្នំ ហោតីតិ អត្ថោ.

១៧. ឋិតកប្បីតិ កប្បបច្ចេកំ ឋាតុំ សក្កោតីតិ ឋិតកប្បី. តេន វុត្តំ "កប្បដ្ឋិតិយា"តិ.

១៨. មហិទ្ធិការាយ តាយ ភុម្មការាទិ មហិទ្ធិការាទិការា.

១៩. អគ្គចិត្តា យស្ស អនន្តរាគាមិចិត្តាភិក្ខណស្ស ហោតិ, សោ ទេ បញ្ញា ចិត្តាភិក្ខណំ អនិក្ខន្តិ, តស្ស បនេវំ អនិក្ខមចិត្តាភិក្ខណស្ស ចិរ អតេចិត្តតាការោ យទិបិ តិប្បរិយាយតា តេចិត្តតា, បនេវំ អនិក្ខមចិត្តាភិក្ខណស្ស បន សា សមិតេសោតិ ទស្សេត្វា "មាយ គតកិច្ចតា"តិអាទិមាហ. តត្ថ អគ្គចិត្តាតិ អាសវក្ខយញាណំ, អគ្គមគ្គញាណេន ចា វេទិតព្ពំ. សា ច តេចិត្តតាតិ វេទិតព្ពា.

២០. តទេវាតិ សង្ខារសេក្ខាទោ ខុទ.

២១. តត្ថ និរោធសមាបត្តិលាភិនោ ឋិតតោភាវេចិយុត្តតាចនំ. វុត្តលក្ខណប្បត្តិកោតិ ធីហិ ការេហិ វត្ថុ ចានេរ ចិយុត្តោតិ ខុទំ វុត្តលក្ខណេន ឋិតប្បត្តិតោ យុត្តិតោ សមត្ថកោតោ. ខុទំ ឯកតោ យថា ចតុន្នំ អរូបសមាបត្តីនំ ខុទោកោតោ និរោធតោ ច វុដ្ឋាយ អរហត្តំ បត្តានំ ចទេវ បញ្ញា ឋិតតោភាវេចិយុត្តា វុត្តា, តថា វេសក្ខានំ បត្តានំ ចទេវ បញ្ញា កាយសក្ខិនោ ហោន្តីតិ គន្ធា វុត្តំ.

ទស្សនការណាតិ ទ្វិន្នំ "ទិដ្ឋា"តិ ខុទ្ធ ទ្ធា-សទ្ទោ ហេតុអត្ថោតិ ទស្សេតិ យថា "សីហំ ទិស្វា ភយំ ហោតី"តិអាទីសុ. ទស្សនេ សតិ

ປຣິກ຺ຂເຍາ, ນາສຕີຕິ ອາຫ "ທ຺ສ຺ສນາຍຕ຺ຕປຣິກ຺ຂຍຕ຺ຕາ"ຕິ. ປຸຣິມກິຣິຍາຕິ ອາສວາທໍ ຄຍກິຣິຍາຍ ປຸຣິມກິຣິຍາ. ສມາຖກາລເຕ຺ຕປິ ຫິ ການລກິຣິຍາ ຜລກິຣິຍາຍ ປຸຣິມສິທ຺ຘາ ເອວ ເວາຫຣີຍຕິ. ຕເຕາ ນາມກາຍເຕາ ມ຺ຸຈ຺ຈນເຕາ. ຍເຕາ ຫິ ເຍນ ມ຺ຸຈ຺ຈິຕ຺ຕ຺ວາ, ຕໍ ນິສ຺ສິເຕາ ເຫາຕີຕິ ວຸຕ຺ຕໍ "ນາມນິສ຺ສິຕເກາ"ຕິ. ຕສ຺ສາຕິ ກາຍທ຺ວຍວິມຸຕ຺ຕິຍາ ຊ຺ຈເຕາກາກວິມຸຕ຺ຕກາຍສ຺ສ. ອຣູປເລາເກ ຫິ ຊິຕາຣຫຕ຺ຕວເສນາມມເຕ຺ຕາ ວຸເຕ຺ຕາ. ເຕນາຫ "ສຸເຕ຺ຕ ຫີ"ຕິອາທິ.

ທ຺ວິຫິ ກາເຣຫີຕິ ວິກ຺ຂມ຺ພນສມຸເຈ຺ຉທກາເຣຫິ. ເທ຺ວ ວາເຣຕິ ກິເລສາທໍ ວິກ຺ຂມ຺ພນສມຸຈ຺ເຉທນວເສນ ທ຺ວິກ຺ຂຕ຺ຕໍ. ກິເລເສຫິ ວິມຸເຕ຺ຕາຕິ ອ຺ຍໍ ປຊມຕຕິຍວາທາທໍ ວເສນ ວຸຕ຺ຕໍ, ອ຺ຍເຕ ທຸຕິຍວາທສ຺ສ. ອຣູປຎ຺ຎາທໍ ມທິປິ ຣູປສ຺ຎາທີຫິ ວິມຸຕ຺ຕໍ ຕໍສມຕິກ຺ກມາທີນາ ປຕ຺ຕ຺ຕາ຺ຕາ,

ປວຕ຺ຕິນິວາຣເກຫິ ປນ ກາມທ຺ຘາທີຫິເມວສ຺ສ ວິມຸຕ຺ຕິ ສາຕິສຍາຕິ ທເສ຺ສເຕ຺ຕາ "ນີວຣນສ຺ຕາຕນາມກາຍເຕາ ວິມຸຕ຺ຕ"ນ຺ຕິ ອາຫ. ມຄ຺ຄາປິ ອຣູປຎ຺ຎາທໍ ຣູປເລາເກ ວິເວກຊ຺ຘາວເສນປິ ຣູປກາຍເຕາ ວິມຸຕ຺ຕໍ, ຕໍ ປນ ຣູປປຕິພ຺ຑຫ຺ຒຣາຄວິກ຺ຂມ຺ພເນເນວ ເຫາຕີຕິ ວິກ຺ຂມ຺ພເນນ

ປຫາເນ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ "ຣູປຕຓ຺ຫາວິກ຺ຂມ຺ພເນນຣູປກາຍເຕາ ຈ ວິມຸຕ຺ຕຕ຺ຕາ"ຕິ. ໂຄເທເສນ ຊ຺ຈເຕາກາກວິມຸຕ຺ຕໍ ນາມ ເຫາຕິ ສມຸເຈ຺ຉທວິມຸຕ຺ຕິຍາ

ອນາວາ.

໑໖. "ສຕ຺ຕິສເຍາ"ຕິ ເອວ ສມຸທາເຍ ປວເຕ຺ຕາ ເວາຫາເຣາ ອວຍເວປິ ທິສ຺ສຕີຕິ ທເສ຺ສເຕ຺ຕາ ອາຫ "ອຊ຺ຎ ວິມາເຣາກ຺ຂເທເສນ...ເປ...ວຸຊ຺ຌຕີ"ຕິ.

໑໗. ຜຊ຺ຊາຕຕ຺ຕິ ຜສ຺ສິຕາທໍ, ອທິຄຕາຕຕ຺ຕິ ອເຕ຺ຕາ. ອເຕ຺ຕາຕິ ອຕ຺ຕສທິເສາ ຜສ຺ສນາຍ ປເຣາເລາ. ຕທຕ຺ຕເຣາ ຫິ ຕປ຺ປຣິເຍາສາເນາ ເອວ ເຫາຕີຕິ. ກາລວິເສເຍາ ວາທໍ ອຕ຺ຕ-ສທ຺ທາ, ນ ປນ ກາລເທ຺ວາ. ເຕນາຫ "ອທິປ຺ປາເຍາ"ຕິ. ນາມກາເຍກເທເສເຕາຕິ ນີວຣນສ຺ຕາຕນາມກາເຍກເທເສເຕາ. ອາເລາວິເຕາ ປກາສິເຕາ ເອວ ເຫາຕິ ວິຘຕ຺ຘວິກ຺ຂມ຺ພເນນ ອາເລາເກນ ປກາສເນນ ສມຸທ຺ສ຺ສ ຎາຓຈກ຺ຂຸນາ ອທິຄ຺ຕາຕສມຸປ຺ປາທເນຕາ. ນ ຈ ວິມຸເຕ຺ຕາຕິ ວິມຸເຕ຺ຕາຕິ ນ ວຸຈ຺ຈເຕ.

໑໘. ຍໍ ປນ ນຍຕ຺ຕິ "ອປິຈ ເຕນ"ຕ຺ຕິອາທິນາ ອາກຕວິທິ. ເຍນ ວິເສເສຕີຕິ ເຍນ ການລວິເສເສນ. ເສາຕິ ທິທ຺ຑິປ຺ປຕ຺ຕສທ຺ທາວິມຸຕ຺ຕໍ ຍຊາວຸເຕ຺ຕາ ປຎ຺ຎາຍ ວິເສເສາ. ປທິເຕ຺ຕເຣາປິ ຫເຕາ ການລສ຺ສ ອວິການວິຕຕ຺ຕາ. ຊ຺ຈເຕາກາກວິມຸເຕ຺ຕາ ວິມ, ປຎ຺ຎາວິມຸເຕ຺ຕາ ວິມ ວາ ສຕ຺ຕຸຉາ ອວິມຸຕ຺ຕສ຺ສ ສາວເສສວິມຸຕ຺ຕິມ຺ປິ ທິທ຺ຑິປ຺ປຕ຺ຕສ຺ສ ວິມ ປຎ຺ຎາຍ ສາຕິສຍາຍ ອນາວເຕາ ສທ຺ທາຍເຕ຺ຕນ ວິມຸຕ຺ຕການເວາ ນ຺ຕເທ຺ຕາ. ສທ຺ທາຍ ອທິມຸເຕ຺ຕາຕິ ທ຺ວທໍ ອາກາຍນວເສນ ສທ຺ທາຍ ອທິກາວໍ ສທ຺ທາຍ ວຸຕ຺ຕໍ, ຍຄ຺ຄາທິມເຕາ ປນສ຺ສ ປຕ຺ຕ຺ເວສ ຎາຓເສ຺ສຕໍ.

໑໙. "ເສາຕາຕິ ອຣິຍມຄ຺ຄສ຺ສ ນາມ"ນ຺ຕິ ນິປ຺ປຣິຍາເຍນ ຕໍສມຄ຺ຄີ ເສາຕາປເນ຺ຕາຕິ ອທິປ຺ປາເຍນ ເວາເທເກາ "ອປິ-ສທ຺ທາ ຄຸຍ຺ຫາ ວຸເຕ຺ຕາ"ຕິ ເວາທຕໍ ຊ຺ຸຕາເຣປຕ຺ວາ "ສຕ຺ຕ"ຕິອາທິນາ ອຕ຺ຕເນາ ອທິປ຺ປາຍໍ ວິວເຣຕິ. ຄ຺ຄເຕເຣາ "ສາປຕ຺ຕ"ນ຺ຕິອາທິນາ ປຣິຫເຣຕິ. ສມປ຺ປາເຕາ ໂຉ ສາຍ ເລາກົຕ຺ຕເຣຄ຺ຄາທໍ ອກຸປ຺ປສາຕຕ຺ຕາ. ຄ຺ຄຕເຣຫີຕິ ທຸຕິຍມຄ຺ຄາທີຫິ. ເສາ ໂຉາຕິ ປເຍຜລເຕ຺ຄາ ໂຉ. ຄ຺ຄສາຕິ ຄ຺ຄມສ຺ສິ ສຕ຺ຕຄ຺ຄຕ຺ຕປເຣມນິເຕ຺ຄເສ. ເສາຕໍ ວາ ອຣິຍມຄ຺ຄໍ ອາທິເຕາ ປເສ຺ຄາ ອທິຄເຕາຕິ ເສາຕາປເນ຺ຄາຕິ ວຸຈ຺ຈມາເນ ທຸຕິຍມຄ຺ຄຈ຺ຈາທີນໍ ນເຕ຺ຕ຺ວ ເສາຕາປເນ຺ຄາກາວປຕ຺ຕິ. ສຸເຕ຺ຕ ປນ

សោតំ អរិយមគ្គំ អាទិតោ មរិយាទំ អមុញ្ចិត្វា ច បត្តោ បដិបន្នោតិ កត្វា មគ្គសមង្គី “សោតាបន្នោ”តិ វុត្តោ។ បរិយាយេន ផលដ្ឋោបិ តស្ស អបរិហានធម្មត្តា សោតាបន្នោតិ វេទិតព្ពោ។ បហីនាវសិដ្ឋកិលេសបច្ចវេក្ខណាយ សមុទយសច្ចំ វិយ ទុក្ខសច្ចម្បិ បច្ចវេក្ខិតំ ហោតិ សច្ចទ្វយបរិយាបន្នត្តា កិលេសានន្តិ អាហ “ចតុសច្ចបច្ចវេក្ខណាទីន”ន្តិ។ អាទិ-សទ្ទេន ផលបច្ចវេក្ខណាបរិមគ្គផលធម្មេ ច សង្គណ្ហាតិ។

១៧។ មហាកុលេនាតិ ឧឡារកុលេន វុច្ចតិ “កុលីនោ កុលបុត្តោ”តិអាទីសុ វិយ។

១៨។ សញ្ញាភេទោ អបរិហីនសញ្ញោ កាលកតោ ព្រហ្មលោកូបគោ ហុត្វា ចសញ្ញាសយោ វេ, ឧបទ្ទុបរិ និព្ពត្តិត្វា និព្ពាយតីតិ អាហ “អភាកាយិសការោ”តិ។ យតោ វេ ធរាភាភាកាយីតិ វុច្ចតិ។ តេនាហ “អភាចត្តិធម្មោ”តិ។

១៩។ បរយោគេ ត្វា-សទ្ទោ ហេតុត្តោ ហុត្វា “បរសទ្ទយោគេ”តិ វុត្តោ, អប្បត្វាតិ វុត្តំ ហោតីតិ “អប្បត្វា ហុត្វា”តិ ឋបិតា វុច្ចតិ។

១៨។ តេនាតិ “ឧបហច្ចា”តិ បទេន។ ភត្វ ច វេមជ្ឈាតិក្កមោ “អតិក្កមិត្វា វេមជ្ឈ”ន្តិ ឋបិតា បកាសិតោ ហោតីតិ អធិប្បាយោ។

៣០។ តម្ហា ច សោតា តម្ហា ច ភវា។ តស្សាតិ សោតស្ស។ សព្ពត្ថេ វេតំ សាមិវចនំ។ ឧទ្ធំសោតស្ស ឧបរិគមនតា ឯកំសិកាតិ អាហ “យត្ថ វា តត្ថ វា គន្ត្វា”តិ។ តស្សាតិ ឧទ្ធំសោតស្ស។ តត្ថាតិ អវិហេសុ។ លហុសាលហុសគតិកាតិ លហុកាលហុកាយុគតិកា, លហុកាលហុកធាតាណកតិកា វា។ ឧប្បជ្ជិត្វា ច និព្ពាយតកានីហីតិ អាទិ-សទ្ទេន “អាកាសំ លង្ឃិត្វា និព្ពាយតី”តិអាទិកា វុត្តា តិស្សោ ឧបមា សង្គណ្ហាតិ។ អន្តរាឧបហច្ចបរិនិព្ពាយីហិ អធិមត្តតា, ឧទ្ធំសោតតោ អភធិមត្តតា ច អសង្ខារសសង្ខារបរិនិព្ពាយីនំ ន វេទិតព្ពាតិ យោជនា។ តេ ឯវាតិ អន្តរាឧបហច្ចបរិនិព្ពាយិឧទ្ធំសោតា ឯវ។ យទិ ឯវំ អសង្ខារសសង្ខារបរិនិព្ពាយីនំ ឧបមាវចនេន កោ អត្ថោ? មហន្តតរេហិ កត្វា វុត្តន្តិ ទស្សេតិ សព្ពថាហ “តតោ មហន្ត…បេ… ទស្សេត្វ”ន្តិ។

តេនាតិ “នោ ចស្ស, នោ ច មេ សិយា”តិ វចនេន។ តេនាតិ វា យថាវុត្តេន តស្ស អត្ថវចនេន។ ឋមស្ស ទុក្ខស្សាតិ ឋមស្ស សម្បតិ វត្តមានស្ស វិញ្ញាណាទិទុក្ខស្ស ឧភយទស្សនំ ធាតោ។ វត្ថុហិបីតិ “នោ ចស្សា”តិ វត្ថុហិ បទេហិ។ ឯវំ អត្ថីតិ ឯវំ បរមត្ថតោ វិជ្ជតិ។ តេនាហ “ភូតត្តិ សសការេ”ន្តិ, ភូតត្តិ ឧត្តបច្ចាកត្តិ អត្ថោ។ យថាហ “ភូតមិទន្តិ, ភិក្ខវេ, សមនុបស្សថា”តិ។ វិវដ្ដយានសោ វិវិច្ចយានហទយោ តម្ហាទិសោតតោ និវត្តញ្ញាសយោ។ ឧបេក្ខកោ ហោតីតិ វត្តករិយោ វិយ បុរិសោ ករំ និក្ខិប្ប បហាយ ឧទាសិនោ ហោតិ។

អភិនិវេដ្ដតិ ហីនេ។ វិនិវេដ្ដតិ ឧត្តមេ។ “ករេ”តិ វត្វា “សម្មេ”តិ វុច្ចយាតំ អវុត្តវាចកំ ហោតីតិ ទស្សេន្តោ “បច្ចុប្បន្នោ”តិអាទិមាហ។ ភូតមេវ វុច្ចតីតិ ឯវំ ភូតត្តិ វុច្ចតិ, តទេវ ករោតិ ន វុច្ចតិ, ករតិ អហោសីតិ វា។ សម្មតិ ឧត្តរាតិ សម្មេ។ តទាហារោ តស្ស ករស្ស បច្ចយោ។ អនុក្កមេន មគ្គបញ្ញាយាតិ វិបស្សនានុក្កមេន លទ្ធាយ អរិយមគ្គបញ្ញាយ។ តេនាតិ សេក្ខោ។

ឲកកតិឌ្ឋវចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៉

១៉ ទ្កតិឌ្ឋវចណ្ណតា

៩១៉ កស្សឌិតិ កស្សចិបិ៉ កឆញ្ញិតិ ខេកតចិ បកាខេត, ចិក្លូក្ខយខេត្តតាបិតិ ចុត្តំ ខេហាតិ៉ អដ្ឋត្តក្កហលស្សាតិ អត្តាតំ អឆិកិច្ច វ្វឌ្ឍិស្ស បចត្តក្កាហស្ស៉

ប័១៉ បុទិយក្កហិតត្តិ "កទិស្សតិ ខេយ"តិអាឌិតា ចិខេត្តត បផយំ កហិតំ៉ តំ កតត្តិ តំ តាឌិឋំ វ្វបកាទេ៉ បុញ្ញាផលំ វ្វបឌីចខេត្តា កតញ្ញាបខេក្លួ តិដ្ឋតិតិ ចុត្តំ "បុញ្ញាផលំ អតុបឌីចខេត្តា"តិ៉

៥០៉ ក្ខហបិទិប្វុទិឃា បទិបុខេណ្ណា ឃាចឌខេត្វា ត្តត តិខេត្តាតិ អាហ "តិដ្ឋិតកិច្ចតាឃ តិទុស្សុខេក្កា"តិ៉

ទ្កតិឌ្ឋវចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៉

១៉ តិកតិឌ្ឋវចណ្ណតា

៥១៉ ខេឋឋសំចទខេកខេឌតាតិ កាឃិកចាឆឋិកឌិតិក្លូយខេតា ខេឋខេឋត សំចទចិតាខេឋត៉ ខេឋា បត ក្វាទចខេឋត ចុច្ចយាខេតា យខេតាក្វាទិខេកា ខេហាតិតិ អាហ "យខេតាសំចទខេកខេឌតា"តិ៉ ត្តដាតិ តំ បកាទខេកខេឌត ឌខេស្សខេត្តា "ឋតិសំចទាឌិខេកខេឌត ចា"តិ អាហ, យដ្ឋ ឋច្ចាឌិប្យចត្តិឃាតិ អខេត្វា៉ ឃំ កិញ្ចិ ឋកាចក្ខតំ ចទិតយ្យិ "ឋីល"ត្តិ ចុច្ចតិតិ អក្យឋលស្សបិ ឋីលបទិឃាខេឃា ចុខេត្តា៉

៥៣៉ ឋយាតចិឋឃាតត្តិ បផយផលិឌិខេកា ឋយាខេតា ឲចទ្វខេបិ ចិឋខេឃា ឲខេតាឋត្តិ ឋយាតចិឋឃា, ខេតាសំ៉

១០លិ៉ តឌខេត្វា តប្យខេឃាឌខេតា ខេលិក្យត្តទឋាឌខេកាតិ អខេត្វា៉ តស្ស បទខេយត្វឋាឋតស្ស៉ ឃ្វខេលកខេឌឋត្តាតិ ឃ្វលកាខេចត ឲកខេឌឋត្តា៉

១១ប័៉ វ្វត្តញ្ញឈ វ្វក្កតត្តច្ឆយាខេតា៉

១១១៉ ឋីលស្ស អតុក្កហ្យត្ត អបទិឋុឌ្ឍិឃំ ខេឋាឆតំ អបិទិប្វុទិឃំ ប្វុខេហញ្ចាតិ អាហ "ខេឋាឆតខេត្តា ច ចខេឌ្ឍតខេត្តា ចា"តិ៉ អឆិឋីលំ តិស្សាឃាតិ អឆិឋីលំ តិស្សឃំ កត្វា វ្វប្យត្តបញ្ញាឃ៉

១១៩· ក្ខមបនិបត្តយេច ធេស្សតិ, ត ក្ខមក្ខបបនិបត្តត្តិ អធិប្បាយោ· ក្ខមចសេតេច ហិ ក្ខបស្សបិ ឌិក្ខដ្ឋិយតាតិ· អយញ្ញា អទេត្វា ក្ខមរាសិយេច ក្ខមក្ខបេបិតិ ញាយស្មិំ បវេគ្គ នចត្តវត្តា សិយា·

១២០· សរកក្ខសត្ថារាទយោ ទូបកចាភិកាយាភិបរិញ្ញំ ពត្វា បញ្ញាបេន្តោ លោកិកំ បរិញ្ញំ សមូទេច បញ្ញាបេន្តីតិ អាហ “យេកុយ្យេត ត សេក្កាត្តី”តិ· អសេយត្វកាចំ ចា សន្តាយ តោ ច បញ្ញាបេត្ំ សេក្កាត្តីតិ ចុត្តត្តិ យោជនា·

តិកនិទ្ទេសចណ្ណនា និដ្ឋិតា·

៤· ចតុក្កនិទ្ទេសចណ្ណនា

១២១· បទេតាតិ អទ្ធាត, អាលាទេត្តាតិ អទេត្វា· អាលាត្តិយា អត្តតា ចាតិ អាលាបកស្ស អាលាត្តិយា, អត្តតា ច អាលាទេត្តត ពតំ តញ្ញា តស្ស អាលាបកស្ស យំ ចឌឹបយោកេត ពតត្តិ យោជនា· អាលាត្តិយា បិបស្សាតិ អាលាបតចសេត បស្ុតបិបស្ស·

១២២· ទេសតាយ ករលាក្ខតាយ· ឆ្មូាតត្តិ ទេសតាយ យធារទោទ្ធេតត្តាត់ សុំលិងិឆ្មូាត់·

១២៣· អតត្តទត្តិ ធាកាលស្ស ក្ខបដ្ឋិតត្តិ អតត្តទំ ចុត្តំ· កិំ បត តត្តិ អាហ “ចចត”ត្តិ· លុទ្ធតីតិ ញាធំ យេត ការលោត លោក-សេទ្ធា តទេត្វ បចទេត្តា, តំ ធស្សតីតិ អាហ “ការលាយុត្ត”ត្តិ·

១២៤· សហិតាសហិតស្សាតិ កុសលសទ្ធយោគេត សាយិចចតំ កុមូទេត្វតិ ធស្សទេត្តា អាហ “សហិតាសហិទេតិ អទេត្វា”តិ· សហិតកាសទេតត ទេសកាសយត្តំ, សហិតាសហិតទេកាសទេល្លត សាចកាសយត្តំ ទេចភិតញ្ញា· បរិសសយត្តំបិ ធាកាលសយត្តស្ស ឆ្មូាធិកស្ស បជិកាតសយទាយ ការណំ ទោតីតិ អាហ “សាចកាសយត្តំយា ទោទេត្ំ សេយត្វតាយា”តិ·

១២៥· កុសលឆ្មូហីតិ សយធចិបស្សតាឆ្មូហិ· ចតុទេត្វា ចុទេត្តា, យោ តេច សដ្ឋ័តិយទេត្តតិ, ត ធាត់ ទេតិ·

១២៦· យមិធំ “ការលេតា”តិ ចុត្តត្តិ “យោ តត្វ អចណ្ណា, តយ្យិ កលតិ ការលេត· យោបិ តត្វ ចណ្ណា, តយ្យិ កលតិ ការលេតា”តិ យំ ញាធំ បិឡញ្ញាយំ ចុត្តំ, តត្រ តស្មិំ ចចទេត ចារញ្ញ យោ បុក្កលោ “ការលេត កលតី”តិ ចុទេត្តា, សោ កឹជិសោតិ ខិចារលាយ តស្ស ធស្សតត្វ “ការលញ្ញា ទោតី”តិអាទិ បិឡញ្ញាយំ ចុត្តត្តិ ធស្សទេត្តា សេក្កទេហ អាហាតិ យោជនា·

១៩ប៉៖ បុព្វប្បត្តបច្ចយចិបត្តីតិ ពស្ទិ អត្តការេច បច្ចុប្បត្តបច្ចយចិបត្តិ៖ តេនំ ចិបត្តិ បចត្តប្បច្ចយចិបត្តីតិ យោជនា៖

១ល៊ិ៦៖ តេសត្តិ បហីតាចសិដ្ឋកិលេសាត៌៖ ចិយុត្តិគស្សតយេច ហោតិ ចិយុត្តិអត្ថត្តា ពំគស្សតស្ស៖

១ល៊ិ៣៖ តត្តាចុតាត៌ ចត្ថាតត្តិ តិដ្ឋារេលោ សាយិចចត៌៖

១ល៊ិប៉៖ តាយការយោតិ តាយសមុហោ៖ ព្ថគយេច ច ក្វយត្តិ សីលសំចរសុរណំ, សាឌីចាឌីតិក្កុយតញ្ញាតិ ព្ថគយេច ក្វយំ៖ តេតាតិ សាឌីចាឌីតិក្កុយតតោ៖ កឆាឃ ហលិដ្ឋរាកាឌិសឌិសតាតិ យោជនា៖ តេតាហ “ត បុក្កលស្សា”តិ៖

១ល៊ិដ៍៖ ព្ថតិ-សេដ្ឋតាតិ “គារុយាសកោ”តិ ៩ត្ថ ចុទ៌ត្តតិ-សេដ្ឋត៖ ៩ចំបការេតិ ព្ថយិតាបិ សលិកាឌិកេ សក្កញ្ញាតិ៖

១ប៉ែ០៖ អចិសជស្ុពត្តិ អចិក្លេបស្ុឋ៖

១ប៉ល៊ិ៖ ពត្ថឆេម្ញូសុតិ សដ្ឋតឆេម្ញុស៖ តគលិកេតាតិ យក្កឋលិលិកេត៖ អតេត្ថតាតិ សីលិឌិអតេត្ថត៖

ចត្យក្កតិដ្ឋេសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៖

៣៖ បញ្ចាកតិដ្ឋេសចណ្ណតា

១ដ៍០៖ យថា តេសុ បដិបន្ថិតព្ពត្តិ តេសុ បញ្ចាសុ បុក្កលេសុ យឆារទំ ដ្ឋបេយេឃ្យាបយាគស្សតយុពេត ហិត្យូបេគសបដិបត្តិយា យថា អត្ថេញ្ញាហិ បដិបន្ថិតព្ពត្តិ អតេត្ថា៖ កិរិយាចាឌី អារេម្ភ-សេដ្ឋា អឆិបេយ្យតោ, ត “អារេម្ភកត្តុស្ស កសាចបុដ្ឋា”តិអាឌីសុ ចិឃ ឆម្ញុចាឌីតិ អាហ “អារេម្ភកិរិយាចាចកោ សេដ្ឋា”តិ៖ “តិវុដ្ឋត្តិ”តិ ចុត្តត្តា “យក្កកិច្ចចេសតា”តិ ចុត្តំ៖

១ដ៍៦៖ កហណំ “៩ចយេត”ត្តិ សយ្យដិដ្ឋត៌៖

១ដ៍ដ៍៖ ត ៩ចំ សព្ពេត្ថា អសយាតឌាតិកត្តា៖

បញ្ចាកតិដ្ឋេសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៖

៩៉ លក្កតិទេ្ទសចណ្ណតា

១០១៉ ព្ចត៉ សច្ឆាកិសទ្ទោឆានិក៌ សក្កហិត៌ ទេហាតិ ឋលស្ស ទេហត្យតា អចិតាកាចទេតា៉ ទេតតាហ “សាយ”ត្តិអានិ៍ អតាចទិឃទេកត អត្តតា ឪប្យានិទេតតាតិ ព្ចត៉ សព្ចាញ្ចាតញ្ញាទេលា ចិឌ្ឋយាតក្យលាកឆត៌, ត តព្ចិត្ស្រឆឃុត្តុទតិចត្តត៌ តឆាទ្ទុបស្ស អញ្ញាស្ស អកាចទេតា៉ ទេតតស្ស សាចទិឃកតា, បទទេតា ច ឪប្យត្តិ បដិក្លិត្តាតិ ព្ចយយត្ធយាហ “តត្ធា”តិអានិតា៉ តត្ធ សាចទិឃកត្តិ បទ្ទុបទេឆសទេហត្យកតា, បទទេតា ឪប្យត្តិ ឪបទេឆទេសត ចិតាបិ សត្តិស្សាឃ តិព្ចត្តិតិ អឃទេយទេតរ៉ ចិទេសទេសា៉

លក្កតិទេ្ទសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៉

ល៏៉ សត្តកតិទេ្ទសចណ្ណតា

១០១៉ ក្យសទេលស្យ ឆទេម្ពស្សតិ អានានេទ ក្សម្ពុ, ត ចិសទេឃតិ ឌទេស្សទេត្តា “ក្យសទេលស្យ ឆទេម្ពស្យ អទេត្តាកឆា”តិ អាហ៉ ព្ចតាតិ ចិសឃលក្លាល៌ ៩ត៌ ក្សម្ពុត្តិ ឌទេស្សទេត្តា “ទេពាឌិបក្លឃឆទេម្ពស្យ ចា”តិអានិយាហ៉ “តក្សបការទេតាឃា”តិ ព្ចត៉ ក្យសទេលស្យ ឆទេម្ពស្យ សាទេឆតទេព្ចាស្សតិ ព្ចយយត្ធ សក្តាឃ ចុត្តិ៉ ឪមុដ្ឋតបញ្ញាឃាតិ ឪមុដ្ឋាបតបញ្ញាឃ, ឪមុដ្ឋតាកាទេទត ចា បចត្តបញ្ញាឃ៉ ទេតទេតចាតិ ឪមុដ្ឋតយត្តតា ៩ច៉ ឃឆា ហិ ទាកាល្យប្យាទេគា ស៌កិទេលសបក្លទេតា ឪមុដ្ឋត៌, ៩ច៌ សក្តុប្យាទេគាបឹតិ អាហ “សក្តាសក្លាតទេយច ឪមុដ្ឋត”ត្តិ៍ ចិត្តចាទេទាតិ ចិត្តប្យពត្តចាទេទា៉ បទេច្ឆក៌ ជាតចិបស្សតាបតទេលបតិកាឆប្យត្តិតិដ្ឋត្តា ទេតរ៌ បុក្កលិត៌ “អទេតទេក បុក្កលិ”តិ ចុត្តិ៉ កម្ពា? ទេតតត្តកាទេចត អទេហត្តស្ស អក្កហលទេតា៉ តតិឃបុក្កលិនិកាចត្តិ ឪមុដ្ឋិត្ធា ជិតបុក្កលិនិកាចិ៉

សត្តកតិទេ្ទសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៉

១០៉ ឌសកតិទេ្ទសចណ្ណតា

១០៥៉ ទេសាតាបត្តាឌទេឃាតិ ចុត្តចិទេសសឃុត្តា ទេសាតាបត្តុសកឌាកាយិឍាតាតាកាយិទេតា៉ អសា…ទេប… បតាតិ ៩ត្ធ បត-សទ្ទោ ចិទេសសត្ធឌឹបទេតា៉ ទេតត “អញ្ញាត្តស៌ទេឃាឌតាត៌ សមុដ្ឋិតត្តា”តិ ព្ចត៉ ចិទេស៌ ឌឹទេបតឹតិ ទេចតិតព្ចា៉

ឌសកតិទេ្ទសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៉

បុក្កលបញ្ញត្តិបកទេណ-អតុដីកា សយត្តា៉

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

កឆាចត្វបការណ-អត្ឋិកា

កត្វារុប្ចណ្ណតា

នយុត្រាវេឃ ឲការេរសា អវេត្ថាកឆាតិ នយុត្រាវេឃា រេតរិ អឆិដ្ឋាតតារេចត ចុវេត្តា ឃឆា “រុវេក្ល នាលា”តិ ឥវេស្សតិ

“កឆានយុត្រាឃស្សា”តិអាឌិតា៍ តត្ថ កឆាតត្តិ តិវេស្សា កឆា ចាវេឌា ឌវេយ្យា ចិតណ្ឌាតិ៍ វេតរុ វេឃត បយាណតវេក្កហិ បក្លបឌិបក្លាតំ

បតិដ្ឋាបតបឌិវេក្លបិ វេហាត្តិ, វេសា ចាវេឌា៍ ឲកាឆិការណា ហិ អឡ្កាយឡ្កាចិរុណ្ឌា ឆយ្ទា បក្លបឌិបក្លា ឃឆា “វេហាតិ តឆាកវេតា បរំ យវេណា,

ត វេហាតិ តឆាកវេតា បរំ យវេណា”តិ (ឌី៍ នី៍ ១៍៩៣)៍ តាតាឆិការណា បត អឡ្កាយឡ្កាចិរុណ្ឌាបិ បក្លបឌិបក្លា តាយ ត វេហាត្តិ ឃឆា “អតិច្ចំ

រុបំ, តិច្ចំ តិឡ្វាត”ត្តិ៍ វេឃត ឈលឌាតិតិក្កហដ្ឋាវេតហិ បក្លបឌិបក្លាតំ បតិដ្ឋាបតំ បឌិវេក្លបិរេយ្កា, វេសា ឌវេយ្យា៍ អាវេយ្កយត្តវេយវេចត្ថ, ត

អត្ថសិទ្ធិតិ ឥស្សតត្ថំ អាវេយ្កក្កហណំ៍ ឃាឃ បត ឈលឌាតិតិក្កហដ្ឋាវេតហិ បឌិបក្លបឌិវេក្លបិឃ ចាឃយត្តិ, សា ចិតណ្ឌា៍ តត្ថ

អត្ថចិកប្បុបបត្តិឃា ចចតចិឈាវេតា ឈលំ ឃឆា “តចកឡ្កវេលិឃំ បុរិវេសា, រាឌា វេតា សក្លិ”តិ ឲចយាឌិ ៍ ត្វុសតកាសា ឌាតវេឃា,

ក្ខត្តវេបតិរុបកាតិ អវេត្ថា៍ តិក្កហដ្ឋាតាតិ បវេវេតា អាចិ កចិស្សត្តិ៍ ឲចំ ចាឆឌប្បចិតណ្ឌប្បវេកឌារុ តឹរុ កឆារុ ឡ្វាឆ ចាឆកឆា “កឆា”តិ

អឆិវេយ្យតា៍ សា ច វេលា អចិបវឹតឆយ្ទតាឃ បតិដ្ឋាបតចវេសត, ត ចិក្កាហិកកឆាកាវេចតាតិ វេចឌិតឡ្កា៍ យាតិកាឆបវេតវេតចាតិ

ក្ខវេច្ចសវេឆសតាឃ ឲច៍ ឆបិតស្សាតិ វេឆសិតស្ស៍ វេឆសតា ហិ វេឆវេសតឡ្កាយត្ថំ ចិវេតឃ្យសត្តាវេតរុ ឆបតវេតា តិក្លិបតវេតា ឆបតំ, តិវេក្លវេបិតិ

ច ចុច្ចតិ៍

កត្វារុប្ចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

តិឌាតកឆាចណ្ណតា

បរិតិឡ្វាតវេយច...វេប... ចុត្តំ៍ អតិត្ថុសកាចយ្បិ ហិ អត្ថំ តឌឡ្កាឆយ្ទវេតា ចិវេសសាចវេនាឆតត្ថំ អឡ្កា ចិឃ កត្វា វេចាហវេត្តិ ឃឆា “អត្តវេតា

សកាចំ ឆាវេវេត្តិតិ ឆយ្ទា”តិ (ឆ៍ ស៍ អដ្ឋ៍ ១)៍ សាតិ អសឌ្ឋតា ឆាតុ៍ ការណកាវេចត ចុត្តា ឃឆាចុត្តស្ស ក្ខបសយស្ស សាឆកតយកាចំ

សត្ថាឃ៍ ឆយ្ទចាឌី...វេប... ចុឡ្កលតា ចុត្តា តឆារុបិឃ បឡ្កាឃ កាវេច តាឌិសាតំ បក្លកាចាកាចវេតា៍ លទ្ធិឃាតិ “អត្ថិ បុក្កវេលិ

សច្ចិកដ្ឋបវេយវេត្ថត, បរិហាឃតិ អវេហា អវេហត្តា”តិអាឌិលទ្ធិឃា៍ រុត្តវេត្តហឹតិ វេឆចតារំឃុត្តាឌីហិ៍ លិក្កាកប្បវេកឆំ បវេវេតា សឃវេយច

ចក្លតិ៍

កិត្តិត្វា យ្ទលសក្កហត្តិ យ្ទលសក្កឹតិ ចិតាវេសត្វា, វេកឆំ ចា កត្វា ឃឆា សា ឌិតា, តវេតា អឡ្កាឆា កត្វា៍ សក្កហិតវេតា ចា អឡ្កាត្រាតិ

យ្ទលសក្កឹតិឃា សក្កហិតវេតា អឡ្កាត្រ៍ វេតតាហ “អសក្កហិតំ រុត្ត”ត្តិ៍ តឹតត្ថំ ឃឆារុតចវេសត ចិវេឡ្កាឃ្យត្ថត្តា៍ វេតឃ្យត្ថំ

ᩅᩥᨸᩁᩥᨱᩣᨾᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩣᩁᩮᨴᨲ᩠ᨳᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨲᩦᩉᩥ ᨬᩣᨱᩮᩉᩦᨲᩥ “ᩈᩩᨲᩣ ᩈᨲᩥᨸᨭ᩠ᨮᩣ ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩅᩤᩈᩮᩣ”ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪕᪨᪑᪑) ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᨲᩦᩉᩥ ᨠᩣᩁᨱᩮᩉᩥ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᩣ ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨿ ᨠᨳᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨠᩴ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩴ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩅᩤᩈᩴ ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨿ ᨠᨳᩥᨲᩴ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᩔᨸᩥ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩅᩤᩈᩔ ᩅᩈᩮᨶ “ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨴᩮᩅᩮᩈᩩ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩅᩤᩈᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩴ (ᨠᨳᩣ᪨ ᪑᪙᪕) ᩋᨬ᩠ᨬᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ᪨ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩣ ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨿ ᨠᨳᩥᨲᩴ ᨲᩮᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩣ ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨿ ᨠᨳᩥᨲᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨸᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ, ᨲᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩣ ᩏᨸᩃᨻ᩠ᨽᨲᩦᨲᩥ ᩑᩅᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣᨴᩦᨲᩥ ᩋᩣᨴᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩋᨶᩩᨾᨲᩣᨴᩥᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨

ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩑᨠᨴᩮᩈᩴ ᨾᩉᩣᨸᨴᩮᩈᨸᩁᩥᩅᩤᩁᩣᨴᩥ᪨ ᩑᨠᨴᩮᩈᩴ ᩈᨠᩃᩴ ᩋᨶᩩᩈᩣᩁᩮᨶ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᩥᨿ ᨯᩮᩣᩈᩮᩈᩩ ᨿᩮᩉᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥᨠᩣ᪨ ᨿᩮ ᩉᩥ ᨲᩴ ᨶ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᨧᩥᨶ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨠᨳᩣᩅᨲ᩠ᨳᩩᩔ ᩅᩥᨸᩣᨠᨲ᩠ᨳᨾᩣᨴᩥ ᨾᩉᩣᩈᩣᩅᨠᩴ ᨶᩥᨴᩣᨶᩈᩩᨠᨳᩣᨿ ᩋᩣᨣᨲᨶᨿᩴ ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨠᩮᨧᩥ ᨸᨶ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣᨸᩥ ᩅᩥᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᨬ᩠ᨬᨶ᩠ᨲᩥ᪨ “ᨲᨲᩥᨿᩈᨦ᩠ᨣᩦᨲᩥᨲᩮᩣ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣᨠᩣᩁᩴ ᨵᩁᩮᨶ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᨳᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶᨶᩩ ᨲᨲᩥᨿᩈᨦ᩠ᨣᩦᨲᩥᨲᩮᩣ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᨸᩥ ᨲᩴ ᨾᩣᨲᩥᨠᩣᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ? ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩴ ᩅᩣ ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨿ ᨲᨳᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨶᩦᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨠᩣᩁᩣᨶᩥ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᨸᨠᩁᨱᩣᨴᩦᨶᩥ ᩋᨠᩁᩥᩴᩈᩩ, ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩣᨶᩥᨸᩥ ᨲᩣᨶᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨭᩥᩈᩮᨵᩮᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨾᨬ᩠ᨬᩈᩥ ᨴᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᨳᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᨲᩴ ᨶᩣᨾᩴ ᨸᩥᨭᨠᨲ᩠ᨲᨿᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥᩉᩥ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ? ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩅᨧᨶᩮᩉᩥ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ ᨶᨿᩮᨶ ᩅᩣ ᩈᩣᩈᨶᩥᨠᨸᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥᩉᩥ ᨶ ᩈᩣᩈᨶᩣᩅᨧᩁᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨶᩥᨠᩣᨿᨶ᩠ᨲᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᩉᩣᩈᩘ᩠ᨥᩥᨠᩣᨴᩥᨶᩥᨠᩣᨿᨶ᩠ᨲᩁᩴ, ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨴᩥᩅᨣ᩠ᨣᨶ᩠ᨲᩁᩴ᪨

ᩈᨦ᩠ᨣᩦᨲᩥᨠᩣᩁᩴ ᨶᩮᨴᩮᩈᩮ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᩤᨴᩦᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᩦᨲᩥᨠᩣᩁᩴ ᩋᨶᩩᨲ᩠ᨳᩮᩁ ᩑᨠᩮᩣ ᨶᩥᨠᩣᨿᨶᩮᨴᩮᩈᩮ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᩤᨴᩦ ᨶᩣᨾ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᩈᨾᩣᨲᩥ ᩑᨠᨩ᩠ᨫᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ, ᨣᩉᩥᨿᨾᩣᨶᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᨴᩩᨸ᩠ᨸᨬ᩠ᨬᩮ ᩅᩣᨴᩮ ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨿᩣᨲᩥ ᨲᨲᩥᨿᩈᨦ᩠ᨣᩦᨲᩥᨠᩣᩃᩮ ᨴᩩᨸ᩠ᨸᨬ᩠ᨬᩮ ᩅᩣᨴᩮ ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨿ᪨ ᨴᩩᨸ᩠ᨸᨬ᩠ᨬᩮᨶᩣᨲᩥ ᨲᩮᨲᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨿᩣᩅ ᩈᨠ᩠ᨠᨲ᩠ᨳᩁᩣᨴᩦᨶᩣ ᩑᨲ᩠ᨳᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᨴᩩᨸ᩠ᨸᨬ᩠ᨬᩮᨶᩮᩣ᪨ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩈᩉᩔᩣᨶᩥᨸᩥ ᨸᨭᩥᨻᩣᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩁᩅᩤᨴᨾᨲ᩠ᨳᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᨠᩅᩤᨴᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨸᨶᨲ᩠ᨳᨬ᩠ᨧ᪨ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨠᨳᩮᩈᩮᩣᨸᩥ ᩉᩥ “ᩈᩩᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᩈᨾᩩᨴᩣᨿᩮᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩔ ᩋᩅᨿᩅᩮᩈᩩᨸᩥ ᨴᩥᩔᨶᨲᩮᩣ ᨿᨳᩣ “ᨸᨭᩮᩣ ᨴᨯ᩠ᨰᩮᩣ, ᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ”ᨲᩥ ᨧ᪨ ᨲᩮ ᨸᨶᩮᨲᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨸᨴᩮᩈᩣ “ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩉᩥᨲᩣᨿ ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩣ ᩋᩣᨣᨲᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᨶᩥᨴᩤᨶᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᨾᩉᩣᩅᨣ᩠ᨣᩮᩣ

᪑᪨ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᨠᨳᩣ

᪑᪨ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩈᨧ᩠ᨧᩥᨠᨭ᩠ᨮᩮᩣ

១. អត្ថុលោយបច្ចិកវណ្ណនា

១. សប្ដុរាឌីហិ បកាសិតចិន្តា, តធាកិសត្ថតាតិ ខ្ចសឆាតិ ច "យាឃា"តិ ចុច្ចត្តិ, ឆ្ពាឆ បត យាឃាយ អាហិតចិសេសា អក្វតេញ្ញាឃ្យាការា អធិប្បេតាតិ ឥសេស្សត្តា "យាឃាយ អយលិអាឥយោ យលិអាឌីអាកាការេត ចិស្សយាតា យាឃាតិ ចុត្តា"តិ អាហ. សច្ចេញ្ញាច សច្ចិកំ, សោ ឧច អត្ថោ អចិបរិតស្ស ញាណស្ស ចិសយភាចដ្ឋេតាតិ សច្ចិកដ្ឋោ. តេតាហ "ភូតដ្ឋោ"តិ. អចិបរិតភាចតោ ឧច បរយោ បធាតោ អត្ថោតិ បរមត្ថោ, ញាណស្ស បច្ចក្ខតោ ឆម្ពាត់ អតិទ្ធិសិតត្ថសភាចោ. តេត ចុត្តំ "ត្តត្ថមត្ថោ"តិ.

អត្ថីតិ ចចតសាយញ្ញាតាតិ "អត្ថិ បុក្កលោ អត្តហិតាយ បដិបន្នោ"តិអាទីសុ (អ. តិ. ៣.៥៩; កថា. ១១) "អត្ថី"តិ បចត្តចចតសាយញ្ញាត. អត្តចិកប្បបចត្តិយា ចចតចិឈោតោ លលត្ថិ ចត្តិ. បតិជ្ញំ បដ្ឋិត្តត្តាតិ តេហាំ ត្វសេត្តា, អតេហាំ កេទេត្តាតិ អត្ថោ. តេហា ហិ បដិញ្ញាយ បតិដ្ឋាបកតោ បតិដ្ឋា, តំ បត តេហាំ អត្តមត្តតោ ឥសេស្សត្តា "យទិ សច្ចិកដ្ឋោ"តិអាទិយាហ. បយោកេតោ បត ត្វសេតត សត្តិ បទេតោ អាចិ កចិស្សតិ. ខ្ចកាសំ អតេមាតេតាតិ យថាត្វរូបំ ឃុត្តិំ ចត្តុំ អចសេ អតេតត្តា. អឆ ចា បតិជ្ញំ បដ្ឋិត្តត្តា, បដិញ្ញំ ឧច បរិចេត្តត្តាតិ អត្ថោ. ត្តបលព្ភតិ បុក្កលោតិ ហិ សកចាទិ ត្តខ្ចិស្ស បទេចាទិតោ បដិញ្ញាច ត ឃុត្តា អប្បសិទ្ធត្តា ចិសេសិតត្ថស្ស. តេតេចាហ "អត្តបលព្ភតេឃ្យតោ ត តច ចាទោ តិដ្ឋតីតិ គិចត្តេត្តា"តិ. ត្វបព្ភា ត្តបលព្ភតិ...បេ... ឥសេស្សតីតិ ឧតេត បទេចាទិតា អធិប្បេតតេហាំតោ ចិបរិតត្តសាឆកត្តំ ឥសេស្សតិ.

ត្តបលព្ភយាតំ តាយ តោហាតីតិ អាកាតេតោ តំអាកាតចត្តាតំ អតញ្ញាត្តាតិ អធិប្បាយោ. អញ្ញថាតិ អាកាត, អាកាតចត្តាតំ តកេត. ឧតិស្សាតិ "តេតោ សោ បុក្កលោ ត្តបលព្ភតិ សច្ចិកដ្ឋបរមដ្ឋេតា"តិ ឧចំ ចុត្តាយ ត្វតិយបុច្ឆាយ. ឧស ចិសេសោតិ សោ យថាចុត្តោ ទ្វិត្តំ បុច្ឆាតំ ចិសយស្ស សភាចាការតេតតោ, ឧស ទ្វិត្តំ បុច្ឆាតំ ចិសេសោ. សភាចឆម្ពាត់ សាយញ្ញាលក្ខណេត អកិត្តាតព្ពំ សលក្ខណតោ តេតតាយេចាតិ អញ្ញឆម្ពស្ស អតញ្ញាតាកាតេត ត កេតាចិបិ ត្តបលព្ភោ កតេចយ្យ. យទិ សិយា, អញ្ញត្តមេច ត សិយាតិ ត្វប្បតាទិសបច្ចយាទិអាកាតេត អត្តបលព្ភយាតោបិ បុក្កលោ អត្តតោ ភូតសភាចដ្ឋេត ត្តបលព្ភតេចាតិ ចត្តុំ បទេចាទិតំ បតិ "តេតា សច្ចិកដ្ឋោ"តិអាទិ ចោតតា អតោកាសាតិ ឥសេស្សត្តា អាហ "យថា បត...បេ... តិក្កហោ ច ត កាតព្ពោ"តិ. តត្ថ តិក្កហោតិ "អាឌាតាហិ តិក្កហ"ត្តិ ឧចំ ចុត្តតិក្កហោ, បរាជយាចេរាបតេត បទេចាទិតោ តិក្កហាហត្តិ អត្ថោ.

ឋានំ បត យស្មា តស្ស ចាទាបរាឆហេតុកោ, តស្មា តំ ឥសេស្សតុំ អដ្ឋកថាយំ ធោរេសាបរាឆបរិយាយេហិ ចិភាចិតោ. អចឌាតតេព្យត្ថ តិក្កហដ្ឋានំ. តថា ហិ បដិញ្ញាហាតិ, បដិញ្ញាត្តរំ, បដិញ្ញាចិទេរាធោ, បដិញ្ញាសញ្ញាសោ, ហេត្វត្តរំ, អត្ថត្តរំ, តិរត្ថកំ, អចិញ្ញាតត្ថំ, អសម្ពន្ធត្ថំ, អប្បត្តកាលំ, ត្វាតំ, អធិកំ, បុតរុត្តំ, អតត្តភាសតំ, អចិញ្ញាតំ, អប្បដិភា, ចិក្ខេបោ, មតាត្តញ្ញា, អត្តយុញ្ជិតត្ថស្ស ត្វបេក្ខតំ, អតត្តយុញ្ជិតត្ថស្ស អត្តយោកោ, អបសិទ្ធត្តំ, ហេត្វាភាសា ចាតិ ទ្វាចីសតិ តិក្កហដ្ឋាតាតិ តាយចាទិតោ ចត្តិ.

តត្ថ ចិសទិស្វាហរណឆម្ពាត្វឌាតតំ បធម្វាហរណេ បដិញ្ញាហាតិ. បដិញ្ញាតត្ថបដិសេធេ តតញ្ញាត្តតិទ្ទេសោ បដិញ្ញាត្តរំ.

បដិញ្ញាវិរុទ្ធហេតុកិត្តនំ បដិញ្ញាវិរោធោ; បដិញ្ញាតត្ថាបគមនំ បដិញ្ញាសញ្ញាសោ; អវិសេសវុត្តេ ហេតុម្ហិ បដិសិទ្ធេ វិសេសហេតុកថនំ ហេត្វន្តរំ; អធិកតត្ថានុបយោគិអត្ថកថនំ អត្ថន្តរំ; មាតិកាបាឋោ វិយ អត្ថហីនំ និរត្ថកំ; តិក្ខត្តុំ វុត្តម្បិ សក្ខិបដិវាទីហិ អវិញ្ញាតំ អវិញ្ញាតត្ថំ; បុព្ពាបរវសេន សម្ពន្ធរហិតំ អសម្ពន្ធត្ថំ; អវយវវិបល្លាសវចនំ អប្បត្តកាលំ; អវយវវិកលំ ឩនំ; អធិកហេតុទាហរណំ អធិកំ; ឋបេត្វា អនុវាទំ សទ្ទត្ថានំ បុនប្បុនំ វចនំ អត្ថាបន្នវចនញ្ច បុនរុត្តំ; បរិសាយ វិទិតស្ស តីហិ វុត្តស្ស អបច្ចាហារោ អននុភាសនំ; យំ វាទិនា វុត្តំ បរិសាយ វិញ្ញាតំ បដិវាទិនា ទុវិញ្ញាតំ, តំ អវិញ្ញាតំ; តំវាទិនា វត្តព្ពំ វុត្ត បរវាទិនោ បដិវចនស្ស អនុបដ្ឋានំ អប្បដិភា; កិច្ចន្តរប្បសង្គេន កថាវិច្ឆិន្ទនំ វិក្ខេបោ; អត្តនោ ទោសានុជាននេន បរបក្ខស្ស ទោសប្បសញ្ជនំ បរមតានុជាននំ មតានុញ្ញា; និគ្គហប្បត្តស្ស និគ្គហណំ អនុយុញ្ជិតព្ពស្ស ឧបេក្ខនំ; អប្បត្តនិគ្គហស្ស អនិគ្គហដ្ឋានេ ច និគ្គហណំ អនុយុញ្ជិតព្ពស្ស អនុយោគោ; ឯកំ សិទ្ធន្តមនុជានិត្វា អនិយមតោ តទញ្ញសិទ្ធន្តកថាប្បសង្គំ អបសិទ្ធន្តោ; អសិទ្ធា អនេកន្តិកា វិរុទ្ធា ច ហេត្វាភាសា, ហេតុបតិរូបកាតិ អត្ថោ; តេសំ កថនំ និគ្គហដ្ឋានន្តិ;

ឥមេសុ ទ្វាវីសតិយា និគ្គហដ្ឋានេសុ ឥទំ បដិញ្ញាយ អបគមនតោ សមេច បច្ចក្ខាតតោ បដិញ្ញាសញ្ញាសោ នាម និគ្គហដ្ឋានំ តេនេវាហ “អវជាននេនេវ និគ្គហំ គស្សតី”តិ; អសិទ្ធត្តាតិ ឯតេន បច្ចក្ខតោ អនុមានតោ ច បុគ្គលស្ស អនុបលព្ភមាហ; ន ហិ សោ បច្ចក្ខតោ ឧបលព្ភតិ; យទិ ឧបលព្ភេយ្យ, វិវាទោ ឯវ ន សិយា, អនុមានម្បិ តាទិសំ នត្ថិ, យេន បុគ្គលំ អនុមិនេយ្យ; តថា ហិ តំ សាសនិកោ បុគ្គលវាទី វទេយ្យ “បុគ្គលោ ឧបលព្ភតិ, អត្ថិ បុគ្គលោ”តិ ភគវតា វុត្តត្តា រូបវេទនាទិ វិយ; យញ្ហិ ភគវតា “អត្ថី”តិ យទិ វុត្តំ, តំ បរមត្ថតោ អត្ថិ យថា តំ រូបំ វេទនា សញ្ញា សង្ខារា វិញ្ញាណំ; យំ បន បរមត្ថតោ នត្ថិ, ន តំ ភគវតា “អត្ថី”តិ វុត្តំ យថា តំ បកតិវាទិអាទីនំ បកតិអាទីតិ, តំ មិច្ឆា; ឯត្ថ ហិ យទិ វោហារតោ បុគ្គលស្ស អត្ថិភាវោ អធិប្បេតោ, សិទ្ធំ សាធនំ, អថ បរមត្ថតោ, អសិទ្ធោ ហេតុ តថា អវុត្តត្តា; វិរុទ្ធោ ច តស្ស អនិច្ចសង្ខតបដិច្ចសមុប្បន្នាទិភាវសាធនតោ រូបវេទនាទីសុ តថា ទិដ្ឋត្តាតិអាទិនា តស្ស អហេតុភាវស្សេវ បកាសកភាវតោ;

យំ បន ពាហិរកា បុន អញ្ញតិត្ថិយា វទន្តិ; អត្ថេវ ច បរមត្ថតោ អត្តា ញាណាទិកិរិយានស្ស បវត្តិយា និមិត្តភាវតោ រូបាទិ វិយ; អថ វា អត្តាតិទិដ្ឋិបវត្តនតោ រូបក្ខន្ធោ លទ្ធសភាវត្តា យថា តំ ឃដតរុក្ខន្ធា; យត្ថ ហិ បវត្តន្តេ, សោ បុគ្គលោតិ អធិប្បាយោ;

ឯត្ថ ច បុរិមស្ស ហេតុនោ បញ្ញត្តិយា អនេកន្តិកតា អសិទ្ធតា ច; ន ហិ អសតោ សកវាទិនំ បតិ បរមត្ថតោ ញាណាទិកិរិយានប្បវត្តិយា និមិត្តភាវោ សិទ្ធោ; វោហារតោ ចេ, តទសិទ្ធសាធនតា រូបាទិសភាវវិនិមុត្តស្សាបិ បុគ្គលោ ន ហោតីតិ ឯវមាទិវិរុទ្ធតា; បច្ឆិមស្ស បន ហេតុនោ សាធនត្តត្វសាមញ្ញបរិគ្គហេ សិទ្ធសាធនតា, រូបក្ខន្ធតោ បវត្តន្តរតោ បរមត្ថន្តរភូតវេទនាទិសមូហស្ស ទិដ្ឋិតត្តា ច; តព្ពិសេសបរិគ្គហេ ច សកវាទិនំ បតិ ឧទាហរណាភាវោ បរបរិកប្បិតជីវបវត្តិវិរហតោ ឃដតរុក្ខន្ធានំ វេទនាទិវិនិមុត្តាកម្មសិទ្ធិជីវបវត្តិសហិតោបិ រូបក្ខន្ធោ ន ហោតិ ឃដតរុក្ខន្ធា វិយាតិ វិរុទ្ធតា ច;

យំ បន កាណាទា “សុខាទីនំ និស្សយភាវតោ”តិ អនុមានំ វទន្តិ, តេ ឥទំ វត្តព្ពា – កិំ សុខាទីនំ អត្តនិ បដិពទ្ធ យតោ

សុខាទិនិស្សយតាយ អត្តា អនុមីយតិ។ យទិ ឧប្បាទោ, ឯវំ សន្តេ សព្ពេបិ សុខាទយោ ឯកតោ ឯវ ភវេយ្យុំ ការណស្ស សន្និហិតភាវតោ អញ្ញនិរបេក្ខតោ ច។ អថ អញ្ញម្បិ កិញ្ចិ ឧត្រ្តិយាទិការណន្តរាបេក្ខិតត្តំ, តទេវ ហេតុ ការណំ, កិមនេន អទិដ្ឋសាមត្ថិយេន បរិកប្បិតេន បយោជនំ។ អថ បន តេសំ អត្តាធីនា វុត្តីតិ វទេយ្យ, ឯវម្បិ ន សិជ្ឈតិ ឧទាហរណាភាវតោ។ ន ហិ រូបាទិវិនិមុត្តោ តាទិសោ កោចិ សភាវធម្មោ សុខាទិសន្និស្សយភូតោ អត្ថិ, យតោ អត្តនោ អត្តត្តសិទ្ធិយា ឧទាហរណំ អបទិសេយ្យុំ។ ឋបិតា នយេន អសមានបភាគិលេយ្យត្តាតិអាទិនាបិ អយុត្តតា វិភាវេតព្វា។ តថា "អញ្ញស្ស សច្ចិកដ្ឋស្ស អសិទ្ធត្តា"តិ ឋបិតា ច បកតិអព្យាទីនម្បិ ពាហិរបរិកប្បិតានំ អសិទ្ធតា វុត្តាវាតិ វេទិតព្វា។ កថំ បន តេសំ អសិទ្ធីតិ? បមាណេន អនុបលទ្ធិតោ។ ន ហិ បច្ចក្ខតោ បកតិ សិទ្ធា កបិលស្សាបិ ឥសិនោ តស្ស អបច្ចក្ខភាវស្ស កាបិលេហិ អនុញ្ញាតត្តា។

យំ បន "អត្ថិ បធានំ ភេទានំ អន្វយទស្សនតោ សកលកលាបមត្ត ចិយា"តិ តេ អនុមានំ វទន្តិ។ ឋបិតា ហិ ភេទានំ សត្តាទីនំ ចិន្តយាភបធានតា បដិញ្ញាតា។ ឯត្ថ ច វុច្ចតេ – សកលាទីនំ បធានំ តព្វិការេហិ កិំ អញ្ញត្តំ, ឧទាហុ អនញ្ញត្តំ, កិញ្ចេត្ថ យទិ អញ្ញត្តំ, សន្តោ លោកា បធានមយោតិ សមយវិរោធោ សិយា, សព្វភេទេសុ អញ្ញត្ថ បដិញ្ញាតតោ ន ទោសោតិ ចេ? តំ ន, វលយកដកាទិសណ្ឋានភេទេបិ ឃដការភេទស្សនតោ។ ន ហិ សណ្ឋានំ វត្ថុភេទនិមិត្តំ តស្ស អនុមានតត្តា។ យំ យស្ស ភេទនិមិត្តំ, ន តំ តស្ស អនុមានំ យថា សុវណ្ណមត្តិកាទីនំ សុវណ្ណឃដោ មត្តិកាឃដោ កោសេយ្យបដោ កប្បាសបដោតិ ច សាធេតព្វមេតំ ឧទាហរណំ។ ន ហិ បធានេកការណបុព្វកត្តំ សកលាទីនំ បកតិវាទិនោ សិទ្ធំ, នាបិ កាបិលានំ ភេទព្វំ អញ្ញត្តានុមានតោ។ អនញ្ញត្តេ បន ឧទាហរណាភាវោ។ ន ហិ តទេវ សាធេតព្វំ តទេវ ច ឧទាហរណំ យុត្តំ, អន្វយទស្សនស្សាបិ អសិទ្ធិ។ ន ហិ តទេវ តេន អន្វិតំ យុជ្ជតិ។ ភេទេន អន្វយទស្សនស្សាបិ អសិទ្ធិ បរវាទិនោតិ ញាយស្ស បទត្ថស្ស អនន្វាគតតោ។ អថ យំ កិញ្ចិ ការណំ បធានំ "បធីយតិ ឯត្ថ ផល"ន្តិ, ឯវម្បិ អសិទ្ធមេវ ការណេ ផលស្ស អត្ថិភាវានុជាននតោ, ហេតុនោ ច អសិទ្ធនិស្សយតាបរាភិមតភេទានុជាននតោ។ អថ វិសេសេន ការណាយត្តវុត្តិតា ផលស្ស សាធីយតិ, ន កិញ្ចិ វិរុទ្ធំ ធម្មានំ យថាសកំ បច្ចយេហិ បដិច្ចសមុប្បត្តិយា ឥច្ឆិតត្តាតិ។

អបិច បកតិវាទិនោ "សត្តរជតមសង្ខាតានំ តិណ្ណំ គុណានំ សមភាវោ បកតិ, សា ច និច្ចា សត្តាទិវិសមភាវតោ អនិច្ចតោ មហតាទិវិការតោ អញ្ញា"តិ បដិជានន្តិ។ សា តេសំ វុត្តប្បការា បកតិ ន សិជ្ឈតិ តតោ វិរុទ្ធភាវតោ វិការតោ អញ្ញត្តា។ ន ហិ អស្សស្ស វិសាណំ ទីឃំ, តញ្ច រស្សតោ ភោគវិសាណតោ អញ្ញត្តំ វុច្ចមានំ សិជ្ឈតិ, កិញ្ច កិយ្យា? តិណ្ណំ ឧភយាការតោ សត្តាទិគុណត្តយតោ ហិ បកតិយា អញ្ញត្តំ ពុទ្ធន្តានំ តេសំ សត្តាទីនម្បិ បកតិយា អញ្ញត្តំ អាបជ្ជតិ, ន ច យុត្តំ តិណ្ណំ ឧភការេនាតិ ឯវម្បិ បកតិ ន សិជ្ឈតិ។ កថំ? អនេកភាវាបត្តិតោ។ យទិ ហិ ព្យត្តសភាវតោ វិការតោ អព្យត្តសភាវា បកតិ អញ្ញា, ឯវំ សន្តេ ហេតុមន្តតា អនិច្ចតា អព្យាបិតា សកិរិយតា អនេកតា និស្សិតតា លិង្គតា សាវយវតា បរតន្ត្រតាតិ ឯវមាទយោ អនេកេ ទោសា បកតិយា អាបជ្ជន្តិ, ន ជាតុ វិការតោ អញ្ញា បដិជានិតព្វា។ តថា ច សតិ សយមេវ វិរោធោតិ កប្បនាមត្តំ បកតីតិ អសិទ្ធា សាតិ និដ្ឋមេត្ថ គន្តព្វំ។

បកតិយា ច អសិទ្ធាយ ចំតិយិត្តកការេចត ចុទ្ធយាភា យហតាគេឃាបិ អសិទ្ធា ឲចៈ យថា ច បកតិ យហតាគេឃា ច, ឲចំ ឋ្កស្សរបខាបតិបុរិសកាលសកាចតិឃតិឃជិទ្ធាគេឃាបិៈ ឲេតាសុ ហិ ឋ្កស្សេរា តាច ត សិទ្ធាតិ ៗបការស្ស អគស្សតេតាៈ សត្តាគតេក្ខា ខាតិឃំ យាតាបិតាត់ ពីឌេពត្តកាេចត កយុស្ស ហឹតតាតិ៍ចិកាកករេលាត, តេតា បទេច្ឆា ៗតាអាហារាត់ ត្វាហតុបត្តដុគេត, ឋ្កត្ថិយាត់ គស្សតាតិកិច្ចសាឈេតត ៗបការេរា ជិស្សតិ, ត, ឲចយិស្សរស្សៈ ហឹតតាតិ៍ចិកាកករលយិស្សរស្សាតិ េច? ចំ ត, អសិទ្ធត្តាៈ យថាចុទ្ធោ ៗបការេចិេសេសា ឋ្កស្សរតិយ្ថិេតា, ត កយុភាតិ សាឈតឹឃេយតំៈ ឋ្កតេ(តាបិ សយាតេយតត្តិ េច? ត, កយុេតា ចលតិឃយសិទ្ធត្តាៈ សតិ ហិ កតាបជិេត កយុទ្ធិ តត្ថ ឃំ អកុសលំ, តេតា ហឹតតា, ឃំ កុសលំ, តេតា បហឹតតាតិ សិទ្ធេយតំៈ ឋ្កស្សេចាតិភាបិ ហិ ត សក្កា កយុំ បជិក្កិបិតុំៈ

អបិេចតស្ស េលាកចិចិត្តស្ស ឋ្កស្សរតិយ្ថាគកាេច ពាហុ េគាសា សម្ភចត្តិៈ កថំ? យជិ សត្តាយិគំ េលាកចិចិត្តំ ឋ្កស្សរតិយ្ថិតំ, សេហច ចេតត បចត្តិតព្ពំ, ត កេយតៈ ត ហិ សត្តិហិតការលាត់ ចលិត់ កេយត ៗបត្តិ យុត្តា, ការលត្តរាេបក្កាឃ ឋ្កស្សរស្ស សាយត្តិឃហាតិៈ ចក្កាជិត់ ចក្កចិត្តាលាជិសុ ការលកាេចា ត យុេត្តាៈ កេរាតិតិ ហិ ការលត្តិៈ ឋ្កស្សេរា ឲច ច ការេកាតិ សត្តាការលាត់ ការលកាចហាតិៈ េឃហិ បុតុចិេសេសហិ ឋ្កស្សេរា បឹសេឃ្យ, តេសេក្ខា សឃំការតា អាបេន្នតិ, តថា សេត្តាសំ េហតុកាត់ ការលកាេចាៈ យេត្តាចំ តិយុាត់, តេក្ខាស្ស អត្តគត្តំ ចា សិឃា, បទត្តំ ចា សិឃាៈ អត្តគត្តាតាឃំ អត្តេតា ឋ្កស្សរកាចហាតិ អកតកិច្ចតាឃ ឋ្កសិតាចសិតាកាចេតាៈ េតត ចា តិយុំេតត ឃំ អត្តេតា កាតត្តាំ, ចំ កយុា សឃេយច ត កេរាតិៈ បទត្តតាឃំ បត បេរា តាេយត្ត េលាេកា ឲចាតិ កិយត្តិឃំ តស្ស តិេឃាតិេរាកាតិចិសាតិតិយុាត់ៈ យា ចស្ស ឋ្កស្សរតា, សា សឃំកតា ចា សិឃា បទំកតា ចា អេហតុកា ចាៈ តត្ថ សឃំកតា េច, តេតា បុេត្តា អតិស្សរកាចាបត្តិៈ បទំកតា េច, បត្តាបិ អតិស្សរកាចាបត្តិ ទ៌សាត្តរតា ច សិឃាៈ អេហតុកា េច, ត កស្សចិ អតិស្សរតាតិ ឲចយិស្សរស្សបិ អសិទ្ធិ េចជិតត្តាៈ

យថា ច ឋ្កស្សេរា, ឲចំ បខាបតិ បុរិេសា ចៈ តាយេយត្តេយច េហតុ ចិេសេសាៈ េតហិ ចាជីហិ បកប្បិតំ យជិគំ "បខាបតិ បុរិេសា"តិៈ ចំតិយិត្តកំ បត េលាកប្បចត្តិ ឋ្កច្ឆន្នាត់ បខាបតិចាេគ បុរិសចាេគ ច ឋ្កស្សរចាេគ ចិឃ េគាសា អសិទ្ធិ ច ចិតាតត្តាៈ យថា េចេត ឋ្កស្សរាគេឃា, ឲចំ ការេលាបិ អសិទ្ធោ លក្ខលាកាចេតាៈ បរេយត្តេតា ហិ ចិខ្ញាយាតាត់ ឥយុាត់ សកាចសត្តាតំ លក្ខលំ ៗបលត្តុតិៈ យថា បថចិយា កចិតតា, ត ឲចំ កាលស្ស, តថ្វា តត្ថិ បរេយត្តេតា ការេលាតិៈ កាលចាជី បតាហ "ចត្តភាលក្ខេលា ការេលា"តិៈ េសា ចត្តេត្តា "កា បភាឃំ ចត្តភា"តិៈ េសា អាហ "សេយឃុហុត្តាជីតំ បចត្តិ"តិៈ តេប្បិ ត, ទ្វាបិជីហិ អត្តត្តរកាេចត អតិទ្ធរិតត្តាៈ បរេយត្តេតា ហិ អតិទ្ធរិតសកាចស្ស ចត្តភាលក្ខលតាឃំ សេសចិសាលាជីតេប្បិ ចំលក្ខលតា អាបេន្នឃ្យៈ

ឃំ បត ចេគត្តិ កាលាគា "អបេទ្វិ អបេរ ឃុកបជិ ចិរំ ខិប្បយិតិ កាលលិក្កាតីតិ លិក្កសត្តាចេតា អត្តិ ការេលា"តិ, ចំ អយុត្តំ លិក្កិេតា អតុបលត្តយាតត្តាៈ សិទ្ធសម្ពន្ធេស្ស ហិ លិេក្កសុ លិក្កយត្តក្កហលាត លិក្កិតិ អចេចាេធា កេចយ្យៈ ត ច េពាតចិ អចិបតីតេចតសា េតត លិេក្កត សហ កេទាចិ កាលសត្តាេតា លិក្កី កហិតបុេត្តាតិៈ អេតា ត យុត្តំ "លិក្កសត្តាចេតា អត្តិ ការេលា"តិៈ "អបេទ្វិ អបេរ"ត្តិអាជិកស្ស ចិេសេសស្ស តិយិត្តកាចេតា យុត្តត្តិ េច? ត, បេឃយខាតតាតិ៍តិយិត្តកត្តា តស្សៈ ត ច បេឃយខាតតាតិ៍ តាយ េកាចិ គេយុា អត្តិ អត្តា(តា

សមញ្ញាយត្ថតោតិ ភតេ្តច បរមត្ថតោ ការលោ កិញ្ចា កិរយ្យោ, ពាហុត៌ ឲុកកាចាបត្តិតោ អតីតានិចិកាកោត ហិ លោកសមញ្ញាចសេត ពាហ្វ កាលកេតា ត្វស្មោតំ ឲុកំ ចឝសីតិ ពាហុត៌ ឲុកកាចាកាចតោ ភតេ្តច បរមត្ថតោ ការលោ តថា ឲុកស្ស អនេភកកាចាបត្តិតោ ឃោ ហិ អយំ អឌ្ឍ ចត្តយាភការលោ, សោ ហិយ្យោ អភាកេតា អហោរិ, ស្វេ អតីតោ កចិស្សតិ ហិយ្យោ ច ចត្តយាភោ អឌ្ឍ អតីតោ អហោរិ, តថា ស្វេ ចត្តយាភោបិ អបរឌ្ឍ ត ចេកសកាចស្ស អនេភកសកាចតា ឃុត្តាតិ អសិទ្ធោ បរមត្ថតោ ការលោ ឆយ្យបេចត្តិ បត ្តុបិគាយ កប្បាភយត្តសិទ្ធាយ លោកសមញ្ញាយ អតីតានិចិកាកេតា ចោហរិយតីតិ ចោហារយត្តកោតិ ឌ្ឍតេ្តា

សកាចតិយតិយឌិច្ឆាឝឃោបិ អសិទ្ធោ កិំ ការណា? លក្ខណាកាចា ត ហិ សកាចតោ តិយតិយឌិច្ឆា សយ្កចតិ អញ្ញាថា ឲុចំចិធោ កោឋិកាចោ អត្ថិ ចេ, តេឃំ សកាចសន្លោតត លក្ខលោត កចិតព្ពំ, បតិដ្ឋាបកហេតុភា ច ត ចត្ថិ គោចលំ បភេតោ ចាគា ចិយថ្ថិយយាភា អហេតុចាឝ ឲុច តិដ្ឋត្តិ, ត ចាហេតុកំ លោកចិចិត្តំ ចិសេសាកាចប្បសក្កតោ អហេតុកការេច ហិ បចត្តិយា ឃ្វាយំ ភវស្សតិវយតិច្ឆាភាឌិស្ស ព្ពត្ថិ្រយាឌិតំ ចិសេសោ, តស្ស អការចា អាបឌ្ឍតិ, ត ចាយំ បណ្ឌិតេហិ ព្ពច្ឆិតោ កិញ្ចា? ឌិដ្ឋកាចតោ ឌិដ្ឋា ហិ ចក្ខាឌិតោ ចក្ខុចិញ្ញាណាឌិតំ តីឌាឌិតោ អក្ក្យរាឌិតំ បចត្តិ, តម្ហាបិ ហេតុតោចាយំ បចត្តិ តថា បុរេ បច្ឆា ច អកាចតោ ឃតោ ឃតោ ហិ បច្ចយសាយក្កិតោ ឃំ ឃំ ផលំ តិព្ពត្តតិ, តតោ បុរេ្ពា បច្ឆា ច ត តស្ស តិព្ពត្តិ សយ្កចតិ, កិញ្ចា ពាហុតា ឃឌិ អហេតុតោ បចត្តិ សិយា, អហេតុកា បចត្តីតិ ព្ពយាបិ ចាចា ឃថាសកបច្ចយសយចាឃតោ បុរេ បច្ឆា ច កចេយ្យ, ត ច កចត្តិ អលទ្ធប្បច្ចយត្តា, យឌ្ឈោឲុច ច កចត្តិ លទ្ធប្បច្ចយត្តា ឲុចំ សព្ពោបិ សត្តា ឆយ្យាតិ ត សិញ្ញាតិ អហេតុចាឝា តម្ហិញ្ចា អសិទ្ធេ បចត្តិយា អហេតុការចា ចិយ អហេតុបរិយាយចិសេសក្វតា សកាចតិយតិយឌិច្ឆាឝឃោបិ អសិទ្ធោ ឲុច ហោត្តីតិ ចេឌិតព្ពា

ឃំ បត កាណាគា “បរយាណចោ តិច្ចា, តេហិ ដ្ឋិអញុកាឌិផលំ តិព្ពត្តតិ, តញ្ចា អតិច្ចំ , តស្ស ចសេភតំ លោកចិចិត្ត”ត្តិ ចឝត្តិ, តយ្យិ យិច្ឆាបរិកប្បយត្តំ ត ហិ បរយាណចោ តាម សត្តិ អញ្ញាឲ្យ ក្វតសញ្ញាតា ឃោ បត អតិច្ចោច, ត ច តិច្ចតោ អតិច្ចស្ស តិព្ពត្តិ ឃុត្តា តស្ស ការណកាចាតុបបត្តិតោ តថា អឝស្សភតោ ច ឃឌិ ច សោ កស្សចិ ការណកាចំ កេច្ឆយ្យ, អតិច្ចោ ឲុច សិយា ចិការាបត្តិតោ ត ចាយំ សយ្កចោ អត្ថិ, ឃំ ចិការំ អតាបឌ្ឍត្តយេច ការណំ ផលំ តិព្ពត្តយ្យាតិ ចិការេច្ចោ អាបឌ្ឍតិ, ក្យតស្ស តិច្ចតាចការសា, តម្ហា ទុត្តប្បការា បរយាណចោ សត្តា អតិច្ចា, អញ្ញោបិ តិច្ចាឌិកាចេត ពាហិរកេហិ បរិកប្បិតា អសិទ្ធា ឲុចាតិ ចេឌិតព្ពំ តេត ទុត្តំ “ឆយ្យភេឝតោ បត អញ្ញាស្ស សច្ចិកដ្ឋស្ស អសិទ្ធត្តា”តិ

ឲុត្តាហ “ឃឌិ បរយត្ថតោ បុក្កលោ ត ្ហុបលព្ភតិ, ឲុចំ បត បុក្កលេ អត្ថុបលព្ភយាភេ អថ កស្មា កកចា ‘អត្ថិ បុក្កលោ អត្តហិតាយ បដិបត្តោ’តិ (អ° តិ° ៣°៥៥; កថា° ១១), ‘ឯត្តារោភយ, ភិក្ខចេ, បុក្កលា សត្តោ សំចិឌ្ឈយាភា លោកស្មិ’ត្តិ (អ° តិ° ៣°៥៥; កថា° ១១) ច តត្ថ តត្ថ បុក្កលស្ស អត្ថិកាចំ បចេចឝសី”តិ ចិភេយ្យញ្ញាសយចសេត តថា តថា ចិភេតព្ពាភញ៉ាបុក្កលាតំ អញ្ញាសយចសេត ចិភេយ្យឝយភក្យសលោ សត្ថា ឆយ្យំ ឝោសេត្តោ លោកសមញ្ញាភុរ្ចបំ តត្ថ តត្ថ បុក្កលក្កហណំ ករោតិ, ត បរយត្ថតោ បុក្កលស្ស អត្ថិកាចតោ

អបិច អដ្ឋហិ ការណេហិ កកចា បុក្កលកថំ កថេតិ ហិរោត្តប្បឌីបតត្ថំ, កម្មស្សកតាឌីបតត្ថំ, បច្ចត្តបុរិសការឌីបតត្ថំ, អាភត្តរិយឌីបតត្ថំ,

ខាហុចិហារឌីបត្តំ, បុព្វេនិចាសឌីបត្តំ, ឥក្កិលាចិសុទ្ធិឌីបត្តំ, លោកសម្មុតិយា អប្បហាតត្តញ្ញាតិ “ឈន្ធា ឆាតុ អាឃតនានិ ហិទិយត្តិ ឧប្បជ្ជត្តិ”តិ ហិ ចុទេត្វា យហាឌតោ ត ញាតាតិ, សមេ្មាហំ អាបជ្ជតិ, បដិសត្តុ ចា ហោតិ “កិមិទំ ឈន្ធា ឆាតុ អាឃតនានិ ហិទិយត្តិ ឧប្បជ្ជត្តិ តាយា”តិ “ឥត្ថិ ហិទិយតិ ឧប្បជ្ជតិ, បុរិសោ, ឥត្ថិយោ, ខាហុណោ”តិ បត ចុទេត្វា ញាតាតិ, ត សមេ្មាហំ អាបជ្ជតិ, ត បដិសត្តុ ហោតិ, តស្មា កកចា ហិទោត្តប្បឌីបត្តំ បុក្កលកំ កថេតិ “ឈន្ធា កម្មស្សកា, ឆាតុយោ អាឃតនានី”តិ ចុទេត្វាបិ ឲសេច តយោ តស្មា កម្មស្សកតាឌីបត្តំបិ បុក្កលកំ កថេតិ “ទេឡ្ហចតាឌយោ យហាចិហារា ឈន្ធហិ កាទាបិតា, ឆាតុហិ, អាឃតនេហី”តិ ចុទេត្វាបិ ឲសេច តយោ តថា “ឈន្ធា យាតរំ ឌីចិតា ចោរោបត្តិ, បិតរំ, អរហត្តំ, រុហិរុប្បាឌកម្មំ, សង្ឃភេឌកម្មំ កទោត្តិ, ឆាតុយោ, អាឃតនានី”តិ ចុទេត្វាបិ, “ឈន្ធា យេត្តាឃត្តិ, ឆាតុយោ, អាឃតនានី”តិ ចុទេត្វាបិ, “ឈន្ធា បុព្វេនិចាសំ អនុស្សរត្តិ, ឆាតុយោ, អាឃតនានី”តិ ចុទេត្វាបិ ឲសេច តយោ តស្មា កកចា បច្ចត្តបុរិសកាទឌីបត្តំ អាតត្តរិយឌីបត្តំ ខាហុចិហារឌីបត្តំ បុព្វេនិចាសឌីបត្តញ្ញា បុក្កលកំ កថេតិ “ឈន្ធា ឌាតំ បដិក្កណ្ហត្តិ, ឆាតុយោ, អាឃតនានី”តិ ចុទេត្វាបិ យហាឌតោ ត ញាតាតិ, សមេ្មាហំ អាបជ្ជតិ, បដិសត្តុ ចា ហោតិ “កិមិទំ ឈន្ធា ឆាតុ អាឃតនានិ បដិក្កណ្ហត្តិ តាយា”តិ “បុក្កលោ បដិក្កណ្ហាតី”តិ បត ចុទេត្វា ញាតាតិ, ត សមេ្មាហំ អាបជ្ជតិ, ត បដិសត្តុ ហោតិ, តស្មា កកចា ឥក្កិលាចិសុទ្ធិឌីបត្តំ បុក្កលកំ កថេតិ លោកសម្មុតិញ្ញា ពុទ្ធា កកចត្តោ តប្បឌហត្តិ លោកសមញ្ញាយ លោកាភិលាបេ ឋិតាយេច ធម្មំ ទេសេត្តិ, តស្មា កកចា លោកសម្មុតិយា អប្បហាតត្តំបិ បុក្កលកំ កថេតីតិ ឥមេហិ អដ្ឋហិ កាទណេហិ កកចា បុក្កលកំ កថេតិ, ត បរមត្ថតោ បុក្កលស្ស អត្ថិភាចតោតិ ចេទិតព្វំ

ធម្មប្បភេទកោសេតចាតិ យធាចុត្តរូបាទិធម្មប្បភេទតោ អញ្ញស្ស បច្ចុកដ្ឋស្ស អសិទ្ធត្តា រូបាទិធម្មប្បភេទកោសេតច បុក្កលស្ស ឧបលទ្ធិយា កចិតព្វត្តិ អត្ថោ តេត “កិំ តច បុក្កលោ ឧបលព្ភមានោ រូប្បតាកាទេត ឧបលព្ភតិ, ឧទាហុ អត្តកចតសញ្ញាតតាភិសង្ខរណាទិញាតតេសុ អញ្ញតទាកាទេតា”តិ ឥស្សតិ តព្ពិតិយុត្តស្ស សភាចធម្មស្ស លោកេ អភាចតោ អចិសេសចិសេសេហិ បុក្កលូបលទ្ធស្ស បដិញ្ញាបដិក្ខេបបក្ខា អត្ថញាតតាចញាតតបក្ខា យថិបិសេ ទេ្វបិ បក្ខា អត្ថលោមបដិលោមតយេស្វ លព្ភត្តិ, អាទិតោ បត បចយំ ឥបេត្វា បចទេត្វា បចយតយោ, ឋាតទោ ឧតិយត្តិ ឋាយំ តេសំ ចិសេសំ ឥស្សេត្តោ “អត្ថញាតតា...ទេប... ចេទិតព្វា”តិ អាហ យធាឆិកតាយ លទ្ធិយា អត្ថលោមតោ ចេត្វ បចយោ តយោ អត្ថលោមបក្ខោ, តព្ពិលោមតោ ឋាតទោ បដិលោមបក្ខោតិ ចុទេត្វាតិ ចេទិតព្វត្តិ

តេត ចត ទេតិ ឲត្វ តេតាតិ កាទណចចនំ យេត បុក្កលូបលទ្ធោ បតិដ្ឋបីយតិ, តេត ហេតុតា ស្វាយំ ហេតុ សាសតិកស្ស ពាហិរកស្ស ច ចសេត ហេដ្ឋា ឥស្សិតោ ឲច ហេតុបតិរូបកោ ចាយំ ហេតុសមញ្ញា បរេយត្វស្ស អធិប្បេតត្តា ហេដ្ឋា “អាញាតាហិ តិក្កហ”ត្តិ តិក្កហស្ស សញ្ញាបតយត្វំ កតំ, តំ ឋាតាតិ “យំ តត្វ ចទេសី”តិអាទិតា តិកយត្ថវេបត មិច្ឆាភាចឥស្សតេត ច ចិភាចិយមានំ បិកោដភាចកទណតោ អាទោបិតំ បតិដ្ឋាបិតំ ហោតីតិ អដ្ឋកថាយំ “អាទោបិតត្តា”តិ ចុត្តំ

ឲត្វ ច “បុក្កលោ ឧបលព្ភតី”តិ បដិញ្ញាចយចោ សរូបេតេច ឥស្សិតោ “តេតា”តិ ឋាមិតា សាមញ្ញតោ ហេតាចយចោ ឥស្សិតោ ស្វាយំ យស្មា បដិញ្ញាឆម្មោ ហុត្វា សធិសបក្ខេ ចិជ្ជមានោ, ចិសធិសបក្ខេ អចិជ្ជមានោយេច ហេតុ លក្ខណូបបត្តោ តាម ហោតិ, ត

ឥតរោ, តស្មា យត្ថ សោ វិជ្ជតិ ន វិជ្ជតិ ច, សោ សទិសាសទិសភាវកិត្តោ ទុបិទេសា ទិដ្ឋន្តាវយវោ។ យថា រូបាទិ ឧបលព្ភតិ, តថា បុគ្គលោ។ យថា ច សសវិសាណំ ន ឧបលព្ភតិ, ន តថា បុគ្គលោតិ ឧបនយោ។ ស្វាយំ “វត្តព្ពោ ខោ បុគ្គលោ ឧបលព្ភតិ សច្ចិកដ្ឋបរមត្ថេនា”តិ ឥមាយ បដិញ្ញាយ ឋបិតោ, យោ អដ្ឋកថាយំ សទ្ធិំ ហេតុទាហរណេហិ “បាបនា”តិ វុត្តោ។ និគមនំ បដិញ្ញាយំ សន្ទស្សេត្វា អារោបិតំ, យា អដ្ឋកថាយំ “រោបនា”តិ វុត្តាតិ។ ឯវំ បោរាណេន ញាយក្កមេន សាធនាវយវា និគ្គហេត្វា យោជេតព្ពា។

ឥធាតិ វុត្តេន បរបក្ខបលក្ខិតេ ហេតុទាហរណោ អន្វយព្យតិរេកទស្សនវសេន និគ្គហេត្វា សាធនបយោគោ យោជេតព្ពា។ ការណំ វត្តព្ពន្តិ កិមេត្ថ វត្តព្ពំ។ ហេតុទាហរណេហិយេវ ហិ សបរបក្ខានំ សាធនំ ទូសនំ ចា, ន បដិញ្ញាយ, តស្មា សាធេតព្ពាធិការតោ។ តំ បន ទ្វយំ “តេន វត រេ”តិអាទិបដិញ្ញាយ វិចារិតំ។ អដ្ឋកថាយំ បាបនារោបនាសីសេន ទស្សិតំ។ បដិញ្ញាឋបនា បន តេសំ វិសយទស្សនំ កថាយំ តំមូលតាយាតិ វេទិតព្ពំ។ តេនាហ “យំ បន វក្ខតី”តិអាទិ។ តេនេវ ច អដ្ឋកថាយំ “ឥទំ អនុលោម...បេ... ឯកំ ចតុក្កំ វេទិតព្ព”ន្តិ វក្ខតិ។ តថា ចាហ “យថា បន តត្ថ”តិអាទិ។ និគ្គហោ ច វិសុំ វុត្តោ, ន បដិកម្មន្តិ អធិប្បាយោ។ វិសុំ វុត្តាតិ ច បាបនារោបនាហិ អសម្មិស្សំ កត្វា វិសុំ អង្គការេន វុត្តោ, ន តទញ្ញតរោ វិយ តទន្តោគធការេន វុត្តោ, នាបិ ឋបនា វិយ អាលម្ពនការេនាតិ អត្ថោ។ យេ បនាតិ បការេ សន្ធាយាហ។ ទុតិយេ...បេ... អាបជ្ជតីតិ តត្ថ និគ្គហស្ស អយថាភូតត្តា បដិកម្មស្ស ច យថាភូតការតោតិ អធិប្បាយោ។

១។ បរមត្ថតោ បុគ្គលំ នានុជានាតិ, វោហារតោ បន អនុជានាតីតិ សកវាទិមតំ ជានន្តេនាបិ បរវាទិនា ឆលវសេន វិការំ អកត្វា “បុគ្គលោ នុបលព្ភតិ សច្ចិកដ្ឋបរមត្ថេនា”តិ បុច្ឆាយ កតាយ សកវាទី តត្ថ អយំ បុគ្គលវាទី, ឥមស្ស លទ្ធិ បដិក្ខិបិតព្ពាតិ បរមត្ថសច្ចំ សន្ធាយាហ “អាមន្តា”តិ។ “ន ឧបលព្ភតី”តិ ហិ វុត្តំ ហោតិ។ បុន ឥតរោ សម្មុតិសច្ចំ សន្ធាយ “យោ សច្ចិកដ្ឋោ”តិអាទិមាហ។ តស្សត្ថោ – យោ លោកវោហារសិទ្ធោ សច្ចិកដ្ឋោ, តតោ ឯវ កេនចិ អបដិក្ខិបិតព្ពតោ បរមត្ថោ តតោ សោ បុគ្គលោ នុបលព្ភតីតិ។ បុន សកវាទី បុព្ពេ បរមត្ថសច្ចវសេន បុគ្គលេ បដិក្ខិត្តេ ឥទានិ សម្មុតិសច្ចវសេនាយំ បុច្ឆាតិ ញត្វា តំ អប្បដិក្ខិបន្តោ “ន ហេវំ វត្តព្ពេ”តិ អាហ។ តេនាហ “អត្តនា អធិប្បេតំ សច្ចិកដ្ឋមេវាតិ សម្មុតិសច្ចំ សន្ធាយាតិ អធិប្បាយោ”តិ។ ឯវមេវ ច “យទិ បរវាទិនា...បេ... នារោបិតព្ពា”តិ ឥទំ ន វត្តព្ពំ បឋមបុច្ឆាយ បរមត្ថសច្ចស្ស សច្ចិកដ្ឋោតិ អធិប្បេតត្តា។ “អថ សកវាទិនា...បេ... អាបជ្ជតី”តិ ឥទម្បិ ន វត្តព្ពំ ទុតិយបុច្ឆាយ សម្មុតិសច្ចស្ស សច្ចិកដ្ឋោតិ អធិប្បេតត្តា។

យទិ ឯវំ អធិប្បេតន្តិ ឥទំ យទិ បឋមបុច្ឆំ សន្ធាយ, តទយុត្តំ តស្សា បរមត្ថសច្ចស្សេវ វសេន បវត្តត្តា។ អថ ទុតិយបុច្ឆំ សន្ធាយ, តស្សា សម្មុតិសច្ចវសេន បវត្តំ វត្វា បុន មិស្សកវសេន វត្តុំ “សម្មុតិសច្ចបរមត្ថសច្ចានិ វា ឯកតោ កត្វាបិ ឯវមាហា”តិ វុត្តត្តា តម្បិ ន វត្តព្ពមេវ។ ទ្វេបិ សច្ចានីតិ សម្មុតិបរមត្ថសច្ចានិ។ តេសុ បរមត្ថសច្ចស្ស និប្បរិយាយេន សច្ចិកដ្ឋបរមត្ថការោ, ឥតរស្ស ឧបចារេន។ តថា ច វុត្តំ “យាយា យទិទំ...បេ... ភូតមយដ្ឋា”តិ។ តស្មា សម្មុតិសច្ចវសេន ឧបលទ្ធិំ ឥច្ឆន្តេនាបិ បរមត្ថសច្ចវសេន អនិច្ឆន្តោ “បុគ្គលោ ឧបលព្ភតិ សច្ចិកដ្ឋបរមត្ថេនា”តិអាទិនា អនុយោគោ យុត្តោ។ “បធានប្បធានេសុ បធានេន កិច្ចសិទ្ធី”តិ ឯតេនេវ “ន ច សច្ចិកដ្ឋការេន អនុយោគោ”តិអាទិ និវត្តិតព្ពំ ហោតិ សច្ចិកដ្ឋការេ សភាវស្សេវ អធិប្បេតត្តា។ តស្ស បរមត្ថសច្ចា

អនុយុញ្ជិតព្វាតិ អស្ស សច្ចិកដ្ឋស្ស បរមត្ថសច្ចតា បរវាទិនា ន អនុយុញ្ជិតព្វា “បុគ្គលោ ឧបលព្ភតិ សច្ចិកដ្ឋបរមត្ថេនា”តិ សកវាទិនោបិ សច្ចិកដ្ឋបរមត្ថេន តស្ស ញាបិតព្វត្តាតិ អធិប្បាយោ។ វោហារិកសច្ចិកដ្ឋស្ស អត្ថិតា អធិប្បេតសច្ចិកដ្ឋតាបិ យុត្តា តស្ស តេន អធិប្បេតត្តា។ ស្វាយមត្ថោ ហេដ្ឋា ទស្សិតោយេវ។ វុត្តនយេន នោសាតិ “នេវបិ សច្ចាតី”តិអាទិនា អនន្តរមេវ វុត្តំ សន្ធាយាហ។ តស្ស បន អនោកាសការណោ ទស្សិតោយេវ។ អថ ន ទាតិ អថ ន វុត្តសកាចសេន ឧបលព្ភេយ្យាតិ យោជនា។ វត្តព្វោតិ យេនេត្ថ វត្តព្វំ, តំ “យោ លោកវោហារសិទ្ធោ”តិអាទិនា វុត្តមេវ, តស្មា ឯត្ថ “បរមត្ថេន បុគ្គលំ នានុជានាតី”តិអាទិនា អធិប្បាយមគ្គំ ទដ្ឋព្វំ។

អនុញ្ញេយ្យមេតំ សិយាតិ ឯតំ អនុបលព្ភំ បឋមបុច្ឆាយំ វិយ ទុតិយបុច្ឆាយបិ អនុជានិតព្វំ សិយា។ ន វា កិញ្ចិ វត្តព្វន្តិ អថ វា កិញ្ចិ ន វត្តព្វំ ឧបនីយត្តា បញ្ហស្ស។ តថា ហិស្ស ឧបនីយាការំ ទស្សេន្តោ “យថា ហី”តិអាទិមាហ។ ឯត្ថ ច កាមំ សច្ចិកដ្ឋាការេន បុគ្គលោ ឧបលព្ភតិ, សម្មុតិយាការេន បន ឧបលព្ភតីតិ ឧបលព្ភនការស្ស វសេន បដិក្ខេបោ កតោតិ អយមេត្ថ អធិប្បាយោ ទដ្ឋព្វោ។ អនុញ្ញាតំ បដិក្ខិត្តញ្ចាតិ បឋមបុច្ឆាយំ អនុញ្ញាតំ, ទុតិយបុច្ឆាយំ បដិក្ខិត្តំ។ ឯតំ ឆលវាទំ និស្សាយាតិ ឯតំ ឯកំយេវ វត្ថុំ ទ្វិន្នស្ស អនុញ្ញាតបដិក្ខិត្តតាការំ ឆលវចនំ និស្សាយ។ ត្វំ និគ្គហេតព្វោតិ យោជនា។ សម្មុតិសច្ចស្ស សាមញ្ញតាតិ និគ្គហដ្ឋានការេន សម្មុតិសច្ចស្ស អនុលោមនយេន អនុញ្ញាតបដិក្ខេបស្ស សមានការេន។ អសម្មុតិសច្ចស្ស កប្បនត្ថិ បច្ចនីកនយេន តស្ស និគ្គហដ្ឋានការេន អសម្មុតិសច្ចស្ស តថា កប្បនំ សំវិធានំ ឆលវាទោ កវិតំ អាហាតិ។ “អត្ថវិកប្បុបបត្តិយា វចនវិឃាតោ ឆល”ន្តិ វុត្តាវាមត្ថោ។ តេនាតិ យថាវុត្តកប្បនំ ឆលវាទោតិ វុត្តត្តា។ វចនសាមញ្ញមត្តំ កប្បិតំ ឆលំ វទតិ ឯតេនាតិ ឆលវាទោ។ តេន វុត្តំ “ឆលវាទស្ស ការណត្តា ឆលវាទោ”តិ។ វចនសាមញ្ញមត្តំ អត្ថន្តរំ ទត្វា ឆលវាទំ និស្សាយ “វិវាទេតព្វា”ន្តិ វុត្តំ, កិមេត្ថ វិវាទេតព្វំ។ យទិបិ បក្ខស្ស ឧបនាយុលកំ អនុជានតាវជានតានំ មិច្ឆាការទស្សនំ តព្ពិសយត្តា, បាបនារោបនាហិ ឯវ បន សោ វិការិយតិ, ន ឧបនាយាតិ បាកដោយមេវ។

៣-៥។ តេនាតិ សកវាទិនា។ តេន និយាមេនាតិ យេន និយាមេន សកវាទិនា ចតូហិ បាបនារោបនាហិស្ស និគ្គហោ កតោ, តេន និយាមេន នយេន។ សោ និគ្គហោ ទុក្កដោ អនិគ្គហោយេវាតិ ទស្សេន្តោ អាហ “អនិគ្គហកាវស្ស វា ឧបនយិតព្វា”តិ, បាបិតព្វាតិ អត្ថោ។ ឯវមេវាតិ យថា “តយា មម កតោ និគ្គហោ”តិអាទិនា អនិគ្គហការូបនយោ វុត្តោ, ឯវមេវ។ ឯតស្សាតិ “តេន ហី”តិអាទិនា ញាយាយ បិញ្ញាយា វុត្តស្ស។

អនុលោមបច្ចនីកវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១។ បច្ចនីកានុលោមវណ្ណនា

៨-១០។ អញ្ញាតាតិ សម្មុតិសច្ចវសេន។ បរស្សាតិ សកវាទិនោ។ សោ ហិ បរវាទិនា បរោ នាម ហោតិ។ បដិញ្ញាបដិក្ខេបានំ

កិត្តចិរយណ្ណា “អចិរេទានិតណ្ណា”តិ ចុត្តំ អកិត្តានិកលោ ចិយ ហិ អកិត្តចិរយលេច ចិរុទ្ធំ ភាយ រិយា, ត ឌាតេត្តិ អធិប្បាយោ តលេចត្តំ ចិការេចត្តំ “ត ហិ...បេ... អាបជ្ជតី”តិ អាហ យទិ ឯចំ កថមិទំ និគ្គហដ្ឋានំ ជាតន្តិ អាហ “អត្តនោ...”តិអាទិ តេន បដិញ្ញាន្តរំ ភាយ អញ្ញាបទេសេន និគ្គហដ្ឋានន្តិ ទស្សេតិ

បច្ចនីកានុលោមបណ្ណតា និដ្ឋិតា

សុទ្ធសច្ចិកដ្ឋបណ្ណតា និដ្ឋិតា

២. ឱកាសសច្ចិកដ្ឋោ

១. អនុលោមបច្ចនីកបណ្ណតា

១១. សាមញ្ញេន ចុត្តំ ចិសេសនិចិដ្ឋំ ហោតីតិ អាហ “សព្វត្ថាតិ សព្វស្មិំ សរីរេតិ អយំ អត្ថោ”តិ សាមញ្ញជោតនា ហិ ចិសេសេ អវតិដ្ឋតីតិ ចិសេសត្ថិនា ចិសេសោ អនុបយុញ្ជិតព្វោតិ ឯតេនាតិ ជេរចរេន សព្វត្ថ បដិក្ខេបចចនេន

៣. កាលសច្ចិកដ្ឋោ

១. អនុលោមបច្ចនីកបណ្ណតា

១២. បញ្ញ្ញជាតិកាលេតិ បច្ចុប្បន្នត្តភាវកាលេ អត្តភាវោ ហិ ឌាឆ “ជាតិ”តិ អធិប្បេតោ តតោ អតីតោ បុរិមជាតិកាលោ, អនាគតោ បច្ឆិមជាតិកាលោ ឌាលេយុ តីសុតិ សព្វត្ថ, សព្វទា, សព្វេសូតិ ឌាលេយុ តីសុ តលេយុ បិឆស្ស រលិក្ខតា សុចិតញ្ញាយ្យាតិ តំ ធលេបត្វា អត្ថស្ស សជិរតំ ចិការេនេត្វា “ឌាឆាបិ ហិ...បេ... យោជេតព្ព”ន្តិ អាហ ឯត្ថាបិ “ត កោតចិ សភាវេត បុគ្គលោ ឧបលព្ភតី”តិ អយមេត្ថ ចុតេត្វា ហោតិ ត ហិ កោតចិ សភាវេត ឧបលព្ភមានស្ស សកលេកជេសចិតិយុត្តោ បចត្តិកាលោ ភាយ អត្ថីតិ

៤. អវយវសច្ចិកដ្ឋោ

១. អនុលោមបច្ចនីកបណ្ណតា

១៣. តតិយនយេ ត សព្វេកឆយុចិតិយុត្តំ បចត្តិដ្ឋានំ ភាយ អត្ថីតិ យោជេតព្វំ

ឯកការានិសទ្ធិកទេ្ទា

១. បច្ចុឹកាកុប្បធម្មវណ្ណនា

១៣. អកុស្លលីយបញ្ហាកស្សាតិអាទីសុ អដ្ឋកថាចចទេតា បុត តត្វាតិ យថាចុត្តេ អដ្ឋកថាចចទេត, ទេតសុ ចា អកុស្លលីយបញ្ហាកបច្ចុឹកេសុ សព្ពត្វ បុគ្គលេ កុបលធ្ធឹតិអាទីកស្ស បដែបយេសស្ស អទេ្វា “សទ្ទំ សទ្ធាយា”តិអាទីតា អដ្ឋកឆាយំ ចុត្តតយេត ទេចតិតទេ្ធា អទេ្វា បដិកយ្ញាទីបិច្ចត្តិ បដិកយ្ញតិក្កទិហាបតយតតិកយតបិច្ចត្តំ ពឹសុ យុទេលស្សតិ “សព្ពត្វា”តិអាទីតា ចុទេត្តសុ ពឹសុ ចាឥយុទេលសុ បច្ចុឹកស្ស បិច្ចត្ត ចុត្តាតិ សព្ពទេត្ត តត្តិ បិច្ចត្តំ សព្ពិបិត្វា អាកតត្តា សទ្ធទេបត អចុទេត្ត សុទ្ធិក…ទេប… ចុត្តំ ទេហាតិ តត្វ “សព្ពត្វា”តិអាទីតា សទ្ទរាទីទេតា បរាយសតំ តត្វិ, ត្ថាឈ អត្ថិតិ អយទេបច ចិទេសទេសា, អញ្ញា សយាតត្តិ

សទ្ធិកទ្ទចណ្ណតា តិដ្ឋិតា

៣. សុទ្ធិកសំសត្តតចណ្ណតា

១៤-១៥. សទ្ធិកទ្ទស្ស, សទ្ធិកទេ្ទ ចា សំសត្តំ សទ្ធិកទ្ទសំសត្តតត្តិ សយាសន្ទយំ កចតឹតិ ឥទស្សទេត្តា “សទ្ធិកទ្ទស្សា”តិអាទីយាហ តត្វ សទ្ធិកទ្ទស្ស បុគ្គលស្សាតិ សទ្ធិកទ្ទសកាចស្ស បទេយត្វទេតា ចិឌ្ឍយាតសកាចស្ស បុគ្គលស្ស ទ្បាបីភីហិ សទ្ធិ សំសត្តតត្តិ សទ្ធិកទ្ទតាសាយទេញ្ញត ទ្បាបីភីហិ សយឹកទេលា សទ្ធិកទេ្ទតិ សទ្ធិកទ្ទទេហតុ, តត្វ ចា តំ អធិដ្ឋាតំ កត្វា “តុល្យទេយាទេក សយុទ្ធទេយា”តិ សយុទ្ធយត្វត្វា ឲច ឥ-ការស្ស សទ្ធិកទេ្ទត ដ្ឋបលទ្ធិសាយទេញ្ញត ត្ថាឈ ទ្បាបយាហដត្តិ តស្ស ដ្ឋធាហដការទេចា យុទេត្តាតិ “យថាទ្បាប”ត្តិ តិឥស្សតចទេសត អទេ្វា ចុទេត្តា, អញ្ញាថា ត្ថាឈ ទ្បាបស្ស អាហទេលាទេយច កិយត្វិយំ ឲចំ ទេសសឥទេយ្ញសុបិ យា បទេតត្វ អញ្ញាត្តបុច្ឆា, សាបិ តិឥស្សតត្វំ ដ្ឋបទ្វាទេហតិ អញ្ញាត្តតិពាគ្គតត្តា តស្ស ឯបយ្ញសំសត្តទេត បត តិឥស្សតទេត្វា កាហឹយតឹតិ ត្ថាយស្មិ សុទ្ធិកសំសត្តទេត ទេកចល់ សយុទ្ធយចទេសទេតច អត្វឥស្សតំ យុត្តត្តិ អធិប្បាទេយា ទ្បាបីភីតិ ដ្ឋបិធាបញ្ញត្តិយត្តត្តា បុគ្គលស្ស ទេសា ទេតហិ អទេញ្ញា, អតទេញ្ញា ចាតិ ត ចត្តទេញ្ញាតិ អយំ សាសតក្កទេយាតិ អាហ “ទ្បាបីភីហិ…ទេប… សយទេយា”តិ អត្ថញ្ញាយយាទេតតិ តស្មិ សយទេយ សុទេត្ត ច អប្បដិក្កិបិយយាទេតា អយត្ថ អទេ្វា សាសតិកស្ស បទេចាទីទេតា ចទេសត ចុទេត្តាតិ ទេចតិតត្តា

“អាឌាតាហិតិក្កហ”ត្តិ បិទេធា ទីទេដ្ឋា កចិស្សតិ, អញ្ញាថា “បដិទេលីយបញ្ហាកាតិ ឥស្សិតាតិ, បដិកយ្ញចត្យក្កាឌីតិ សំលិត្វាតី”តិ ត សក្កា ចត្តិត្តិ អធិប្បាទេយា ទេចាឥតាយ ចិតា បទេចាទីទេតា បដិឌាតាបតំ តត្វិតិ ចុត្តំ “បដិឌាតាបតត្តិ…ទេប… ទេចាឥតត្វ”ត្តិ ទេចាឥតាបុព្ពាកម្យាតស្ស បដិឌាតាបតំ ទេតត ផលទេចាហាទេត ការទេលា ចុត្តត្តិ ឥទស្សតិ អញ្ញាកតត្តាតិ អញ្ញាកទេលីយត្តា, កកចតា ចា ត ញ្យាកតត្តា យដិ ធបតឹយត្តា បដិក្កិបិតត្តត្តិ ត្ថាយស្មិ បច្ចុឹកតទេយ ធបតឹយត្តា បញ្យាស្ស សកចាទីតា បដិក្កិបិតត្តំ បទេទតបីតិ បទេចាទីតាបិ ធបតឹយត្តា

លទ្ធិយេវ និស្សាយ អនុលោមតោ បដិលោមេបិ ករោតីតិ អយមេត្ថ សុទ្ធិកសំសន្ទនាយ អធិប្បាយោ យុត្តា អនុលោមេបិ ទ្វីហិ អញ្ញត្តចោទនាយេវ បរាជិតា បដិលោមស្ស កតត្តាតិ អធិប្បាយោ។

សុទ្ធិកសំសន្ទនា និដ្ឋិតា។

៦។ ឱបម្មសំសន្ទនា

១៥-១៦។ ឧបលទ្ធិសាមញ្ញេន អញ្ញត្តបុច្ឆា ហោតិ ឋបិតា ឧបមាបិ ឧបនេតិ ឧបលទ្ធិសាមញ្ញេន អញ្ញត្តបុច្ឆា, ឧបលទ្ធិសាមញ្ញេន បុច្ឆា ហោតិ។ តត្ថ បច្ឆិមំ សន្ធាយាហ "ឆិន្នា សមាគតា"តិអាទិ។ តស្សត្ថោ – ឆិន្នា រូបវេទនានំ ចិយ រូបបុគ្គលានំ សង្គហេន សមាគតា តេសំ អញ្ញត្តស្ស ការណំ យុត្តំ ន ហោតិ។ អថ ខោ...បេ... ឧបលព្ភតីយេវាតិ ឋានម្បិ សំសន្ទនំ ចិន្ធោតេវិញ្ញូ។ អយំ ហេត្ថ អធិប្បាយោ – យថា សង្គហសាមញ្ញេន រូបបុគ្គលានំ ឧបលទ្ធិសាមញ្ញំ ឋបិតំ, តេនេវ តេសំ អញ្ញត្តម្បិ ឋបិតព្ពំ។ អថ បនេវត្ថុវាហារកេនេវ តេសំ អញ្ញត្តំ ន ឋបិតំ, តទា ឧបលទ្ធិសាមញ្ញម្បិ ន ឋបិតព្ពន្តិ។

១៧-៣៤។ ឧបលទ្ធីតិ បុគ្គលស្ស ឧបលទ្ធិ ចិន្ធយានតា។ "បដិកម្មបច្ចាក"ន្តិ ចិញ្ញាយតីតិ វេយាករា។

ឱបម្មសំសន្ទនា និដ្ឋិតា។

៧។ ចតុក្កនយសំសន្ទនា

៣៦-៤១។ ឧកាសម្មតោបីតិ សច្ចបញ្ញាសនាយ សង្គហេសុ ឧកាសម្មតោបិ។ ឧតេន តតោ សព្ពតោបិ បុគ្គលស្ស អញ្ញត្តានុយោគំ ទស្សេតិ។ តេនាហ អដ្ឋកថាយំ "សកលំ បរមត្ថសច្ចំ សន្ធាយា"តិ។ ទ្វីហិ ឧកេកសម្មេវេន នានុយុញ្ជិតព្ពោ អថយថញ្ញតិវេវេកន សមុទាយស្ស អកាចតោ។ យម្មា បន សមុទាយាចយចា កិត្តសកាចា, តម្មា "សមុទាយតោ...បេ... និក្កហារហោ សិយា"តិ បវេចាឌិតោ អាសង្កាយាហ។ ឧតំ ចចតោការសត្ថិ យទិបិ សច្ចបញ្ញាសម្មសមុទាយតោ បុគ្គលស្ស អញ្ញត្តំ ន ឋាតិ តព្ពិតិយុត្តស្ស សង្គហស្ស អកាចតោ, តតោកតោសតោ បនស្ស អនញ្ញត្តម្បិ ន ឋានេតេ។ ន ហិ សមុទាយោ អចយចោ ហោតីតិ។ តម្មា "តំ បដិក្ខិបតោ កិំ និក្កហដ្ឋានន្តិ ចត្តំ ឃា លព្ភតេ"តិ ឥទស្សតំ "អយញ្ញា"តិអាទិ វុត្តំ។ ទ្វីហិ ឧកម្មប្បកេតចិកាកយុលេតេច អតចសេសតោ បុគ្គលោតិ កហលាការទស្សនេសេន បចតេត្វា បឆយចិកប្បោ, ទុតិយោ បន អចិកាកតោ បរមត្ថសច្ចកាចសាយតេញ្ញាតាតិ អយំ ឋាយេសំ ឆិន្នា ចិកប្បានំ ចិសេសោ។ ឋាតីតិ ទុត្តប្បការបរាយសត្តិំ អាហ "ឧច"ន្តិ។

សកាចចិតិក្ខោកេតាតិ សការេចត ចិតិក្ខុទ្ធិតព្ពតោ។ សកាចកិត្តោ ហិ ឆតេម្មា តឆញ្ញាសម្មតោ ចិតិក្ខោកំ លកតិ។ តេនាហ "រូបតោ

អញ្ញាសកាគត្វា”តិ។ រូបញ្ចេទ្ធតិ រូបឈម្ពវេទ្ធេ ។ តីសុបីតិ “រូបស្មិំ បុគ្គលោ, អញ្ញត្រ រូបា, បុគ្គលស្មិំ រូប”ន្តិ ឥមេសុ ឯវំ បវត្តេសុ តីសុបិ អនុយោគេសុ។ សាសនិកោ ឯវាយំ បុគ្គលវាទីតិ កត្វា អាហ “ន ហិ ឯវំ សក្កាយទិដ្ឋិ ហោតី”តិ។ “រូបវា”តិ ហេយិតា រូបេន សកិញ្ចនតាវ ញាបីយតិ, ន រូបិយត្តវុត្តិតាតិ អាហ “អញ្ញត្រ រូបាតិ ឯត្ថ ច រូបវា បុគ្គលោតិ អយមេត្ថ សង្គហិតោ”តិ។

ចតុក្កនយសំសន្ទនវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

និដ្ឋិតា ច សំសន្ទនកថាវណ្ណនា។

៥. លក្ខណយុត្តិវណ្ណនា

៨៧. លក្ខណយុត្តិកថាយំ “គលចលេសត បន ចត្តារិ អាខាតាហិ និគ្គហ”ន្តិ បិធោ គេហតេន្ទ្ធា។

លក្ខណយុត្តិវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. វចនសោធនវណ្ណនា

៨៨-៨៩. បច្ចយស្ស អត្ថិតា ឧគេត្តិ បច្ចយស្ស ឧគត្តេ សតីតិ អត្ថោ។ បរិកប្បវចនតោញ្ញិ ចោទកស្សត្ថំ “ឯវំ សន្តេ អយំ ចោទនា”តិ។ តយិទំ ឧគត្តំ រូបលក្ខណំ ឧវាតិ បដ្ឋិយបទាបនារក្ខំ វេទិតព្ពំ។ “កេហិចិ បុគ្គលោ កេហិចិ ន បុគ្គលោ”តិ ញ្ញកិចារទស្សនតោ បនេត ន សព្យុដ្ឋិតត្តិ កត្វា តេនេវ អសព្យុដ្ឋិតត្តំ វិការេវន្តោ “បុគ្គលស្ស ហី”តិអាទិមាហ។ តត្ថ អវិករិតព្ពតត្តិ “រូបលក្ខណោ វា”តិ ឯវំ អវិករិតព្ពំ។ វិករិតព្ពតត្តិ “បុគ្គលោ ច តទញ្ញញ្ញា រូបលក្ខណោ”តិ ឯវំ វិករិតព្ពំ។ ឯតេន “បុគ្គលោ រូបលក្ខណោ វោ”តិ បដ្ឋិយបទាបនារក្ខំ វេទិតព្ពំ, ន “បុគ្គលោ ឯវ រូបលក្ខណោ”តិ ព្យាយតព្ពំ ទស្សេតិ។ តំ វិការាគត្តិ យថាវុត្តំ វិករិតព្ពាវិករិតព្ពំ វិការំ វទតោ សគវានិតោ, អញ្ញស្ស វា គស្សចិ។ ឯតស្សាតិ បរវាទិនោ ។ យថាវុត្តវិការាគត្តិ “បុគ្គលោ រូបលក្ខណោ…បេ… កេហិចិ ន បុគ្គលោ”តិ ឯវំ បិញ្ញាយំ វុត្តប្បការេ វិការេ។ យថាអាបាទិតនតាតិ “បុគ្គលោ រូបលក្ខណោតិ បច្ចយស្ស អត្ថិតា ឧគេត្តេ”តិអាទិនា អាបាទិតប្បការេន។ ន កវិតព្ពន្តិ យទិបិ តេន បុគ្គលោ រូបលក្ខណោ ឯវ វុត្តោ, រូបលក្ខណោតិ បន បុគ្គលោ ឯវ ន វុត្តោ, អថ ខោ អញ្ញោបិ, តស្មា យថាវុត្តេន បរវេត្ត ន កវិតព្ពំ។ តេនាហ “បក្ខិតព្ពោ ឯវ អធិប្បាយោ”តិ។

៩០. អត្តនោ បុគ្គលោ នត្ថីតិ វុត្តំ ហោតីតិ អត្ថបុញ្ញាតាទស្សនេន អនត្ថលក្ខណស្ស វិហិតត្តា។

វចនសោធនវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០។ បញ្ញត្តានុយោគវណ្ណនា

៩១-៩៣។ រូបកាយាវិរហំ សន្ធាយ អាហ, ន រូបតណ្ហាសង្ខាតំ។ តថា សតិ អនេកន្តិកត្តា បដិក្ខិបិតព្ពមេវ សិយា, ន អនុជានិតព្ពំ។ “អត្ថិ តាយា”តិ អាហាតិ សព្ពត្ថ។ កាយីភាវស្ស អនេកន្តិកត្តា កស្សចិ កាយធាតុប្បពន្ធស្ស កាយធាតុយា អាយត្តត្តាភាវតោ ច កទាចិ ភាវស្ស ចាតិ យោជនា។

៩៤។ កាយានុបស្សនាយាតិ កាយានុបស្សនានិទ្ទេសនាយ។ សា ហិ កាយេ កាយានុបស្សីនំ វិភាគគ្គហណស្ស ការណត្តា, កាយានុបស្សនា វុត្តា។ វុត្តលទ្ធិកត្តាតិ អញ្ញោ កាយោ អញ្ញោ បុគ្គលោតិ វុត្តលទ្ធិកត្តា។ អាហច្ច ភាសិតត្តំ ធាតុកថាតិ អាហត្តា ពទិតំ, ភាវតា វាយំ ទេសិតន្តិ អត្ថោ។

បញ្ញត្តានុយោគវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១១។ គតិអនុយោគវណ្ណនា

៩៥-៤១។ យានិស្ស សុត្តានិ និស្សាយ លទ្ធិ ឧប្បន្នា, តេនស្ស ទស្សនតោ បរតោ “តេន ហិ បុគ្គលោ សន្ធាវតី”តិអាទិនា បិញ្ឆំ អាគតា, បុរតោ បន “ន វត្តព្ពំ បុគ្គលោ សន្ធាវតី”តិអាទិនា, តស្មា វុត្តំ “ទស្សេន្តោ...បេ... ភវិតព្ព”ន្តិ។ ទស្សេត្វាតិ វា វត្តព្ពន្តិ “យានិស្ស...បេ... នានិ ទស្សេត្វា ‘តេន ហិ បុគ្គលោ សន្ធាវតី’តិអាទិមាហា”តិ វត្តព្ពន្តិ អត្ថោ។ ទស្សេន្តោតិ វា ឥទំ ទស្សនកិរិយាយ ន វត្តមានតាមត្តវចនំ, អថ ខោ តស្សា លក្ខណត្ថវចនំ, ហេតុភាវវចនំ វាតិ ន កោចិ ទោសោ។

៥០។ សោ វត្តព្ពោតិ សោ ឧច្ឆេទវាទីតិ អនញ្ញាតាបដ្ឋភាគោ វត្តព្ពោ, នត្ថិតិ អធិប្បាយោ។ “រូបំ អត្តា”តិ ឥមិស្សា លទ្ធិយា វសេន “សោយេវ រូបសង្ខាតោ អត្តនោ នការណតោ សរីរេន សទ្ធិំ គច្ឆតី”តិ វុត្តំ បន អត្ថេ សតិ សោ អាការោ វុត្តោ វុត្តោ ហោតិ, តថា វ សតិ “រូបំ បុគ្គលោតិ អនុញ្ញាតត្តា”តិ វុច្ចមានំ វត្តំ ន សក្កា។ យស្មា បន “ឥធ សរីរនិក្ខេបោ”តិ អនុត្តំ វទ្ធតិ, តស្មា “សោ វត្តព្ពោ”តិ វុត្តំ។ និរុឃ្ឈមានស្ស បុគ្គលស្ស អត្តនាភាវំ ន ឥច្ឆតីតិ ឥទំ បុរាតនានំ អត្តនាភាវនានិតំ វសេន វុត្តំ។ អនុនាតតា បន “រូបិនោ ច តានេកា”តិ វទន្តា តស្សាបិ អត្តនាភាវំ ឥច្ឆន្តេវ, កេចិ បន អសញ្ញូបកានំ អរូបូបកានំ បន សព្ពេបិ ន ឥច្ឆន្តិ។ តត្ថ យេ “សញ្ញុប្បាទា ច បន តេ ទេវា តម្ហា កាយា ចវន្តី”តិ សុត្តស្ស អត្ថំ មិច្ឆា គហេត្វា ឧប្បបិតកាលេសុ អសញ្ញីនំ សញ្ញា អត្ថីតិ អនុនាភាវតោ វ អសញ្ញូបបត្តិំ ឥច្ឆន្តិ, តេសញ្ញេវ វសេន “សវេទនោ...បេ... បដិក្ខិបតី”តិ ទស្សេន្តោ “ខេម បនា”តិអាទិមាហ។ កេ បនេវំ ឥច្ឆន្តិ? សព្ពត្ថិវាទីសុ ឯកច្ចេ។

᪕᪙᪨ ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩮᨲᩥ ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩮ ᨽᩅᩮ, ᩋᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮ ᩅᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩍᨧ᩠ᨨᩦᨲᩥ ᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ ᨿᨲᩮᩣ ᩈᩮᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨽᩅᩮᨶ ᩋᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩮᩣ, ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩁᨽᩣᩅᩮᨶ ᨧ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩮᩣ᪨

᪕᪙᪨ ᩍᨶ᩠ᨵᨶᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩮᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᩥ ᩅᩥᨿ ᩍᨶ᩠ᨵᨶᩮᨶ ᩁᩪᨸᩥᨶᩦᩁᩪᨸᩣᨴᩣᨶᩮᩣ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᩁᩪᨸᩥᨶᩦᨶᩣ ᩅᩥᨶᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᨿᨾᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩅᩥᨽᩣᩅᨶᩣ – ᨿᨳᩣ ᨶ ᩅᩥᨶᩣ ᩍᨶ᩠ᨵᨶᩮᨶ ᩋᨣ᩠ᨣᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᩦᨿᨲᩥ, ᨶ ᨧ ᨲᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᩍᨶ᩠ᨵᨶᨲᩮᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᨸᨭᩥᨩᩣᨶᩥᨲᩩᩴ, ᨶᩣᨸᩥ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩴ᪨ ᨿᨴᩥ ᩉᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᩈᩥᨿᩣ, ᨶ ᩏᨱ᩠ᩉᩴ ᩍᨶ᩠ᨵᨶᩴ ᩈᩥᨿᩣ, ᩋᨳ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩴ, ᨶᩥᨯᩉᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴᨿᩮᩅ ᨯᩣᩉᨠᩴ ᩈᩥᨿᩣ, ᩑᩅᩴ ᨶ ᩅᩥᨶᩣ ᩁᩪᨸᩥᨶᩦᩉᩥ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᩦᨿᨲᩥ, ᨶ ᨧ ᨲᩮᩉᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩣ, ᨶᩣᨸᩥ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩈᩔᨲᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᨽᩣᩅᨸ᩠ᨸᩈᨦ᩠ᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᨸᩁᩅᩣᨴᩥᨶᩮᩣ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᨴᩥ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨶ᩠ᨵᨶᩮᩣᨸᨾᩣ ᩃᩮᩣᨠᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᩋᨸᨧ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᨭ᩠ᨮᩣᨴᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩴ ᨶᩥᨯᩉᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ, ᨸᨧ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᩣᩁᩩᩁᩪᨸᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨯᩣᩉᨠᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩏᨱ᩠ᩉᩁᩪᨸᨠᩁᩪᨸᩴ ᨸᨲᨶ᩠ᨵᨶᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ᪨ ᨿᨴᩥ ᩑᩅᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᩁᩪᨸᩥᨶᩦᩉᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩮᩣ ᨧ ᩋᩣᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᩋᨳ ᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨧ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴᨿᩮᩅ ᨠᨭ᩠ᨮᩣᨴᩥᩈᨬ᩠ᨬᩥᨲᩮ ᩁᩪᨸᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᨸᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩮ ᨿᩴ ᩏᨱ᩠ᩉᩴ ᩈᩮᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᩥ ᨲᩴᩈᩉᨩᩣᨲᩣᨶᩥ ᨽᩪᨲᩣᨶᩥ ᩍᨶ᩠ᨵᨶᩴ᪨ ᩑᩅᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩴ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᨽᩮᨴᨲᩮᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨶ᩠ᨵᨶᩣᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᩥ ᩅᩥᨿ ᩍᨶ᩠ᨵᨶᨲᩮᩣ ᩁᩪᨸᩥᨶᩦᩉᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩮᩣ ᨧ ᩋᩣᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ᪨

ᨣᨲᩥᩋᨶᩩᨿᩮᩣᨣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪑᪙᪨ ᩏᨸᩣᨴᩣᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᨿᩮᩣᨣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪕᪖᪨ ᨶᩦᩃᨣᩩᨱᨿᩮᩣᨣᨲᩮᩣ ᨶᩦᩃᩮᩣ, ᨶᩦᩃᩮᩣ ᩑᩅ ᨶᩦᩃᨠᩮᩣ, ᨲᩔ, ᩋᨿᩴ ᨸᨶᩔ ᨶᩦᩃᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩦᩃᩁᩪᨸᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨶᩦᩃᩴ...ᨸᩮ... ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨸᨶ ᨸᩥᨲᩮ ᨮᩥᨲᩮ ᨶᩦᩃᩴ ᩏᨸᩣᨴᩣᨿ ᨶᩦᩃᩮᩣᨲᩥ ᨣᨧ᩠ᨨᨿᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨴ᩠ᨵᩣᩁᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨶᩦᩃᩴ ᩁᩪᨸᩴ...ᨸᩮ... ᩑᩅᩴ ᨿᩮᩣ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨶᩦᩃᩴ ᩏᨸᩣᨴᩣᨿ ᨶᩦᩃᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩑᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩑᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᨧᨶᩮ᪨ ᨶᨿᩣᨶᩦᩈᩩᨸᩥ “ᨸᩦᨲᩴ ᩁᩪᨸᩴ ᩏᨸᩣᨴᩣᨿᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᩋᩣᨴᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨣᩉᩥᨲᩮᨿᩮᩅ ᨲᨴᨲ᩠ᨳᨴᩔᨶᩅᩈᩮᨶ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ᪨

᪕᪗᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ “ᨿᨠ᩠ᨠᩩᩈᩃᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩩᩈᩃᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨠᩩᩈᩃᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩴ᪨

᪑᪑᪙᪨ ᨸᩩᨭ᩠ᨮᩣᨸᨠ᩠ᨡᩮ ᨮᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᨿᩣᩉᩣᨲᩥ ᨸᩁᩅᩣᨴᩦ ᨸᩩᨭ᩠ᨮᩣᨸᨠ᩠ᨡᩮ ᨮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨠᩅᩣᨴᩥᩔ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᨿᩣᩉ᪨

᪑᪑᪓᪨ “ᩁᩪᨸᩴ ᩁᩪᨸᩅᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᨿᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩁᩅᩣᨴᩥᩅᩣᨴᩴ ᨶᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲᩩᩴ “ᨿᨳᩣ ᨶ ᨶᩦᩃᨣᩩᨱᩮᩣ ᨶᩦᩃᨣᩩᨱᨠᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩈᨠᩅᩣᨴᩥᩅᩣᨴᩮᩣ ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨿᩔ ᩁᩪᨸᩴ ᩈᩮᩣ ᩁᩪᨸᩅᩣᨲᩥ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᨸᨠ᩠ᨡᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᨧᨶᩴ ᩅᩥᨽᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ”ᨲᩥ᪨

᪑᪑᪗᪨ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨶᩥᩔᨿᨠᩣᨿᩩᨸᩣᨴᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᨶᩥᩔᨿᨠᩣᨿᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩴ᪨ ᨲᨾᩥᨴᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᩴ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩔᩣᨲᩥ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨠᩣᨶ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᨶ᩠ᨲᩥ ᨶ ᨣᨲᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩴ᪨

ឧបាទាបញ្ញត្តានុយោគវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១៦. បុរិសការានុយោគវណ្ណនា

១៦៦. កម្មានន្តិ កុសលាកុសលកម្មានំ។ តគ្គហណេនេវ ហិ តំតំកិច្ចករណីយំ កិរិយានម្បិ សង្គហោ ទដ្ឋព្ពោ។ និប្ផាទកប្បយោជកការវេទកាតិ ការកការាបកវេទកា។

១៦៧. កម្មការកស្ស បុគ្គលស្ស យោ អញ្ញោ បុគ្គលោ ការកោ។ តេនបីតិ ការកការកេនបិ។ តស្សាតិ ការកការកស្ស។ អញ្ញាត្តិ អញ្ញោ កម្មំ ឯវន្តិ ទុដ្ឋិតា វុត្តប្បការោ។ តេហិ តេហិ ការកេហិ បុគ្គលោ វិយ អញ្ញានិ កម្មានិ កាតព្ពានីតិ សស្សតិ។ តេនាហ "កម្មវដ្ដស្ស អនុបច្ឆេទំ វទន្តី"តិ។ ឯវំ សន្តេ បុគ្គលស្ស ការកោ, កម្មស្ស ការកោតិ អយំ វិការោ ទុក្ខ អនាទិតោ ហោតិ, តថា វ សតិ ការកបរម្បរាយ វដ្ដំ វិច្ឆេទស្សាតិ អាហ "បុគ្គលស្ស...បេ... វិវាទេតព្ពោយេវា"តិ។ តស្ស ការកត្តិ បុគ្គលស្ស ការកំ ទុក្ខស្សាតិ ន កេវលំ បុគ្គលការកស្ស កម្មការកតាបត្តិយេវ ទោសោ, អថ ខោ ទុក្ខំ កម្មការកតាយ ការកបរម្បរាបច្ឆេទម្បិ វិវាទេតព្ពំ, ន យុជ្ជតីតិ អធិប្បាយោ។ បុគ្គលោតិវាទី បដិបាទិយា ការកការោ ការកបរម្បរា។

១៧០. ឯកោ អនត្តាតិ "ការោហា"តិ វស្សនកាលវប្បាទេនា អនត្តាតិ អត្ថោ។

១៧១. សិយា អញ្ញោ, សិយា អនញ្ញោ, សិយា ន វត្តព្ពោ "អញ្ញោតិ វា អនញ្ញោតិ វា"តិ, ឯវំ បវត្តតិកាលវាទសមិទ្ធត្តា សោ ឯវ ឯកោ នេវ សោ ហោតិ, ន អញ្ញោតិ លទ្ធិយុត្តំ។ តេនាហ "ទុក្ខំ បន នវេទោ"តិ។ បរស្ស ទុក្ខាវសេនេវាតិ បរវាទិនោ លទ្ធិវសេនេវ។ ឯកំ អតិច្ឆន្តស្សាតិ ឯកំ "សោ ករោតិ, សោ បដិសំវេទេតី"តិ គហិតំ សស្សតទិដ្ឋិកសេន បដិក្ខិបន្តស្ស ទុតិយំ ឧច្ឆេទគ្គហិតំ អាបន្នំ។ តថា បដិក្ខិបន្តស្ស អញ្ញំ មិស្សកំ និច្ចានិច្ចគ្គហិតំ, វិក្ខេបគ្គហិតម្បិ អាបន្នំ ការកវេទកភិន្នាយ ឆត្តាតិ យេវ ការកោ វេទកោ វាតិ ទុក្ខម្បិ អាទាយ ឆត្តា។ តំតំអតិច្ឆាយាតិ តស្ស តស្ស វាទស្ស អសម្បដិច្ឆនេន។ អាបន្នវសេនបីតិ អាបន្នាហវសេនបិ អយំ អនុយោគោ វុត្តោតិ យោជនា។ សន្តានំ អាបន្នាតិ ហេដ្ឋា វុត្តនយេន សន្តានំ វិកប្បានំ អនុក្កមេន អាបន្នា នាមយនុយោគោ កតោតិ យោជនា។ ឯកេកស្សេវាតិ តេសុ វិសុំ វិសុំ ឯកេកស្សេវ អាបន្នា។ នត្ថិ វសេន បន តេ វិកប្បា ឯកច្ចសស្សតាទិ អធិប្បាយោ។ ឯកតោ យោជេតព្ពំ វទតព្ពម្បិ បរេស្សំ ឯកតោ បុច្ឆា។

បុរិសការានុយោគវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

កល្យាណវគ្គោ និដ្ឋិតោ។

១៣. អភិញ្ញានុយោគវណ្ណនា

១៨៩. វិកុព្ពតីតិ ឯត្ថ ឥតិ-សទ្ទោ អាទិអត្ថោ, បការត្ថោ វា. តេន “ទិព្ពាយ សោតធាតុយា សទ្ទំ សុណាតី”តិអាទិកំ សង្គណ្ហាតិ. អភិញ្ញានុយោគោ ឧទ្ធដោតិ យោជនា. ឆឡភិញ្ញាវតោតិ អាសវក្ខយាភិញ្ញាវតោ. អរហតោ សាធកន្តិ អរហតោ សច្ឆិកដ្ឋបរមត្ថេន បុគ្គលត្តាភាវសាធកំ. តញ្ញាវស្សាតិ អរហត្តស្ស. អរហត្តធារាតព្យាលត្ថា នាម បុគ្គលត្តំ តស្សាបិ ហោតីតិ.

អភិញ្ញានុយោគវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

១៤-១៥. ញាតកានុយោគាទិវណ្ណនា

២០៨. តតិយកោដិក្ខតស្សាតិ តតិយកោដិសភាវស្ស សព្វាសព្វវិនិមុត្តសភាវស្ស. សភាវស្សាតិ ច សភាវធម្មស្ស. លទ្ធិ និគ្គហិត្វាតិ បុគ្គលោ នេវ សព្វោ, នាសព្វោតិ លទ្ធិ អវិចារេត្វា.

ញាតកានុយោគាទិវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

១៦. បដិវេធានុយោគាទិវណ្ណនា

២១៥. បដាគតំ នាម ន ហោតិ និព្ពត្តិតំ អប្បច្ចយត្តា. បរិច្ឆេទកសមយត្តេតព្វា ទស្សេតីតិ សម្ពន្ធោ.

២១៧. សហរូបកាលោ រូបេន សមង្គិតា, វិនារូបកាលោ តតោ វិនិស្សដតាតិ. ឯតេន រូបស្ស អត្ថង្គមនំ ទាហិនិព្ពានំ ហោតិ. តស្មា តំ ទ្វយំ សហរូបកាលវិនារូបកាលានំ លព្ភមានន្តិ វុត្តំ.

២១៨. ខន្ធាទិកោតិ ទ្វេលោ. អាហិតោ អហំ មានោ ឯត្ថាតិ អត្តា, អត្តការកោ. សោ ឯវ យថាសកំ កម្មុនា បដិលភិតព្វតោ បដិលាភកោ. បច្ចយតោបិ កាយាទិធម្មការកោ គហិតោ. យតោ យោ អត្តបដិលាភកោ រូបាទិធម្មការកោ. សោ ហិ ធាតុយនេកនិដ្ឋាតព្វតា យេតា យេយា. អរូបិ អត្តបដិលាភោតិ អរូបិធម្មការកោ. សោ ហិ រូបេន អមិស្សីកតត្តា អរូបីតិ វេទិតព្វោ. “អត្តា”តិ បន ទីឃេ លោកវោហារោ និរុឡ្ហោ, អសតិបិ ឥធ តថានិរុឡ្ហំ លោកវោហារំ គហេត្វា សព្វញ្ញូបិ វោហរន្តីតិ ទស្សេន្តោ “ឥមា ខោ ចិត្ត លោកស្ស សមញ្ញា, យាហិ តថាគតោ វោហរតី”តិ វត្វា ឥមានិ យថា វោហរន្តិ, តំ បការំ វិភាវេន្តោ “អបរាមសន្ត”ន្តិអាទិមាហ.

ປຈ຺ຈຕ຺ຕສາມຎ຺ຎລກ຺ຂຓວເສນາຕິ ກກ຺ຂຬຜຸສນາທິສລກ຺ຂຓວເສນ ອນິຈ຺ຈຕາທິສາມຎ຺ຎລກ຺ຂຓວເສນ ຈ. ອິມິນາຕິ “ປຈ຺ຈຕ຺ຕສາມຎ຺ຎລກ຺ຂຓວເສນາ”ຕິອາທິນາ ວຸຕ຺ເຕນ ປຣມຕ຺ຖເຕາ ປຸຄ຺ຄລິກາວວຈເນນ. ອິເຕາ ປຸຣິມາຕິ ຕຕ຺ຖ ຕຕ຺ຖ ສກວາທິປຏິເກ຺ຂປິທິຏ຺ຐິກາວນວເສນ ປວຕ຺ຕາ ອິເຕາ ອຕ຺ຖສໍວຓ຺ຓນເຕາ ປຸຣິມາ. ອິມິນາຕິ ວາ “ຍຖາ ທ຺ວິປິເຘຍາ ຘມ຺ມາ”ຕິອາທິນາ ອຏ຺ຐກຖາຍໍ ວຸຕ຺ຕວຈເນນ. ຍຖາ ວາຕິ ເອຕ຺ຖ ຈ-ສເທ຺ທາ ສມຸຈ຺ຈຍເຕ຺ຖາ. ເຕນ ສມຎ຺ຎາຕິຘາວນໍ ສມ຺ປິເຓ຺ຑຕິ. ອິທໍ ວຸຕ຺ຕໍ ເຫາຕິ – ຍຖາ ປຣາຍເຣສາ ຈ ນ ເຫາຕິ ທນປນຕິທ຺ວຕ຺ຕິຍາ ອກິຕິວິສິຕຕ຺ຖເຕາ, ຍຖາ ຈ ສມຎ຺ຎາຕິຘາວນໍ ນ ເຫາຕິ, ເອວໍ ອິເຕາ ປຸຣິມາ ຈ ອຕ຺ຖວຓ຺ຓນາ ເຍາເຊຕ຺ພາ. ສມຎ຺ຎາຕິຘາວເນ ຫິ ສຕິ ສພ຺ພເລາກເວາຫາຣຸປເຈ຺ເຊາ ສິຍາຕິ.

ຕສ຺ມາ ສຈ຺ຈນ຺ຕິ ຍສ຺ມາ ຕຕ຺ຖ ປຣມຕ຺ຖາກາເຣນ ອນາເຣາເປຕ຺ວາ ສມຎ຺ຎາ ນາຕິຘາວເນ຺ຕາ ເກວລໍ ເລາກສມ຺ມຸຕິຍາວ ເວາຫຣຕິ, ຕສ຺ມາ ສນ຺ຕິ ປເຣສໍ ອວິສໍວາທນເຕາ. ຕຖາກາຣວຸຕ຺ຕິ ຕເຖາ ອວິຕເຖາ ຘມ຺ມສພາວເຕາ ກາຣຓໍ ປວຕ຺ຕິເຫຕຸ ເອຕສ຺ສາຕິ ຕຖາກາຣຓໍ, ປຣມຕ຺ຖວຈນໍ, ອວິປຣີຕຘມ຺ມສພາວວິສຍນ຺ຕິ ອເຕ຺ຖາ. ເຕນາຫ “ຘມ຺ມານໍ ຕຖຕາຍ ປວຕ຺ຕ”ນ຺ຕິ.

ປຏິເວສານຸເຍາຄາທິວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

ປຸຄ຺ຄລກຖາວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໒. ປຣິຫານິກຖາ

໑. ວາທຍຸຕ຺ຕິປຣິຫານິກຖາວຓ຺ຓນາ

໒໒໕. ອິທໍສຸຕ຺ຕນ຺ຕິ ອິທໍ ລກ຺ຂຓຍຸຕ຺ຕໍ ສນ຺ຘາຍ “ປຎ຺ຈິເມ, ພິກ຺ຂເວ, ຘມ຺ມາ ສມຍວິມຸຕ຺ຕສ຺ສ ພິກ຺ຂຸເນາ ປຣິຫານາຍ ສໍວຕ຺ຕນ຺ຕີ”ຕິ (ອ. ນິ. ໕. ໑໔໙-໑໕໐) ອິທມ຺ປິ ຫິ ສຸຕ຺ຕໍ ອນາຄາມິອາທີນໍເຍວ ປຣິຫານິນິສ຺ສເຍາ, ນ ອຣຫເຕາ. ສມຍວິມຸຕ຺ເຕາຕິ ອຏ຺ຐສມາປຕ຺ຕິລາພິເນາ ເສກ຺ຂສ຺ເສຕໍ ນາມໍ. ຍຖາຫ –

“ກຕເມາ ຈ ປຸຄ຺ຄເລາ ສມຍວິມຸຕ຺ເຕາ? ອິເທກເຈ຺ຈາ ປຸຄ຺ຄເລາ ກາເລນ ກາລໍ ສມເຍນ ສມຍໍ ອຏ຺ຐ ວິເມາເກ຺ຂ ກາເຍນ ຜຸສິຕ຺ວາ ວິຫຣຕິ, ປຎ຺ຎາຍ ຈສ຺ສ ທິສ຺ວາ ເອກເຈ຺ຈ ອາສວາ ປຣິກ຺ຂີຓາ ເຫານ຺ຕິ. ອຍໍ ວຸຈ຺ຈຕິ ປຸຄ຺ຄເລາ ສມຍວິມຸຕ຺ເຕາ”ຕິ (ປຸ. ປ. ໑).

“ປຣິຫານິຘມ຺ເມາ”ຕິ ຈ ປຸຖຸຊ຺ຊເນາ ຈ ເອກເຈ຺ຈາ ຈ ເສເກ຺ຂາ ອທິເປ຺ປເຕາ, ນ ອຣຫາຕິ. ຕສ຺ມາຕິ ຍສ຺ມາ ຍຖາທສ຺ສິຕານິ ສຸຕ຺ຕານິ ອນາຄາມິອາທີນໍ ປຣິຫານິລທ຺ທິຍາ ນິສ຺ສເຍາ, ນ ອຣຫເຕາ, ຕສ຺ມາ. ຕໍ ນິສ຺ສາຍ ຕໍ ອເປກ຺ຂິຕ຺ວາ ຍສ຺ມາ “ອຣຫເຕາປີ”ຕິ ເອຕ຺ຖ ອຣຫເຕາປິ ປຣິຫານິ, ເກາ ປນ ວາເທາ ອນາຄາມິອາທີນນ຺ຕິ ອຍມເຕ຺ຖາ ລພ຺ພຕິ, ຕສ຺ມາ ປິ-ສທ຺ທສມ຺ປິຓ຺ຑິຕມຕ຺ຖໍ ທສ຺ເສນ຺ເຕາ “ອຣຫເຕາປິ...ເປ...

យោទេត្ថា”ន្តិ អាហ។ យស្មា វា ការណេត្វ ទុតិយសុត្តំ សេក្ខេន អាគតំ, បឋមតតិយសុត្តានិ បន អសេក្ខេនបិ អាគតានីតិ តេសំ លទ្ធិ, តស្មា “អរហតោបី”តិ អដ្ឋកថាយំ វុត្តំ។ តេនាហ “ទ្វេ សុត្តំ អរហតោ”តិអាទិ។

តតិយស្មិន្តិ “សព្ពេ សព្ពត្ថ អរហត្តានិ បរិហានី”តិ ឯតស្មិំ បទេ សោ ហិ “សព្ពត្ថ អរហន្តា”តិអាទិនា អាការេនស្ស ឯតេសោ បទេសោ។ ទេសេន្តិ យុតិន្ទ្រិយានំ ឯតស្មិំយេវាតិ បិ-សទ្ទោ វុត្តត្ថសមុច្ចយោ។ តេន បទេសបញ្ញាសមុច្ចិនោតិ “ឯតម្បិ ឯកិន្ទ្រិយា អធិប្បេតា”តិ។

សោយេវ ន បរិហាយតីតិ សោតាបន្នោយេវ សោតាបត្តិការណេន ន បរិហាយតីតិ អត្ថោ។ ន ហេវ សកទាគាមិភាវបត្តិយា សោតាបត្តិភាវាបគមោ បរិហានិ ហោតិ វិសេសាធិគមការណតោ។ បត្តវិសេសតោ ហិ បរិហានីតិ។ ទុតិយេតិ សកទាគាមិអាទិកា។ ឧបរិមគ្គត្តយាតិ ឧបរិមគ្គត្តយបដិលាភត្ថាយ “និយតោ”តិ វុត្តមត្តំ អគ្គហេត្វា។

វាទយុត្តិបរិហានិកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១. អរិយបុគ្គលសំសន្ទនបរិហានិកថាវណ្ណនា

១៣០. តតោតិ អរហត្តតោ។ តត្ថាតិ ទស្សនមគ្គផលេ។ វាយាមេនាតិ វិបស្សនុស្សាហនេន។ តទនន្តរន្តិ សោតាបត្តិផលានន្តរំ។ បឋមំ ទស្សនមគ្គផលានន្តរំ អរហត្តំ បាបុណាតិ, តតោ បរិហីនោ បុន វាយមន្តោ តទនន្តរំ ន អរហត្តំ បាបុណាតីតិ កា ឯត្ថ យុត្តីតិ អធិប្បាយោ។ បរវាទី តាយ យុត្តិយា វទតិ អយុត្តិយាតិ កិំ តស្ស វាទេ យុត្តិគវេសនាយាតិ បន ទដ្ឋព្ពំ។ អបរិហានសភាវា ការណភាវតោ អរិយមគ្គា ទស្សនាទស្សនមគ្គេ វិយ។ ន ហេវ អភិន្ទមានស្សា លោកុត្តរមគ្គស្ស បវត្តិបិ អរិយមគ្គការណស្ស វិទ្ធត្តា, តាបិ លោកិយមគ្គេន អនេកត្តិកតា អរិយមគ្គេន វិសេសិតត្តា។ តថា ន វិរុទ្ធតា ទុតិយមគ្គាទីនំ ការណភូតការណស្ស ឆន្ទាទិកិលេសប្បហានាទីនញ្ច បរស្សបិ អាគមតោ សិទ្ធត្តា។

អរិយបុគ្គលសំសន្ទនបរិហានិកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១. សុត្តសាធនបរិហានិកថាវណ្ណនា

១៩៣. បុគ្គលបញ្ញត្តិអដ្ឋកថាយំ “បត្តិ, ផុសនា”តិ ច បច្ចត្តតោ អធិគមោ អធិប្បេតោតិ វុត្តំ “បត្តព្ពំ ជនេតីតិ អាហ ផុសនារហ”ន្តិ។

១៩៤. កតវត្ថុកាតស្សាតិ ឋានស្មិំ សត្តាហេ យាវ ពុទ្ធបិ អន្តោវស្សស្ស វា អញ្ញា អារាធេស្សាមីតិ កតិកវត្តស្ស។

សុត្តសាធនបរិហានិកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

បរិហានិកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. ព្រហ្មចរិយកថា

១. សុទ្ធព្រហ្មចរិយកថាវណ្ណនា

១៩៥. ហេដ្ឋាបីតិ បរនិម្មិតវសវត្តិទេវេហិ ហេដ្ឋាបិ។ យក្ខាវនម្បិ ន ពុទ្ធន្តិតិ វិញ្ញាយតិ “នត្ថិ ព្រហ្មចរិយវាសោ”តិ វុត្តត្តា “ទេវេបិ ព្រហ្មចរិយវាសោ នត្ថិ ទេវេសូតិ ឧបលទ្ធិវសេនា”តិ វុត្តត្តា។

១៩៦. តស្សេវាតិ បរវាទិនោ។ ឯវំ បុគ្គលវសេនាតិ “គិហីនញ្ច ឯកច្ចានញ្ច ទេវាន”ន្តិ ឯវំ បុគ្គលវសេន។ តស្សាតិ បរវាទិនោ។ បដិក្ខេបោ ន យុត្តោតិ ឯវំ បុគ្គលវសេន អត្ថេវាតិ ន យុត្តោតិ អធិប្បាយោ។ បុគ្គលនិទ្ទេសេន បន កថាបិ អត្ថវណ្ណនា ឋានវសេន បរិច្ឆិន្ទីតិ នាយំ ទោសោ។ តស្សាយំ អធិប្បាយោតិ អយំ “គិហីនញ្ចា”តិអាទិនា វុត្តោ តស្ស បរវាទិនោ យទិ អធិប្បាយោ, ឯវំ សញ្ញាយ បរវាទិនោ សកវាទិនា សមានាការោតិ ន និគ្គហារហោ សិយា។ តេនាហ “សក...បេ... នត្ថា”តិ។ បធំ បន អនុជានិត្វា បច្ឆា បដិក្ខេបនេន និគ្គហេតព្ពតា វេទិតព្ពា។ កថំ “យត្ថ នត្ថិ បព្ពជ្ជា, នត្ថិ តត្ថ ព្រហ្មចរិយវាសោតិ បុច្ឆាយ ឯកច្ចានំ មនុស្សានំ បព្ពជ្ជាភាវំ សន្ធាយ បរវាទិនោ បដិក្ខេបោ។ យទិបិ សោ ទេវានំ បព្ពជ្ជាភាវំ ន ពុជ្ឈតិ, សព្ពត្ថ បន សព្ពេ ទេវេស្សុ អដ្ឋកថាយំ ‘គិហីន’ន្តិ ឥទំ អវត្វា ‘ឯកច្ចានញ្ច ទេវាន’ន្តិ វុត្ត”ន្តិ វទន្តិ, តំ ន សុន្ទរំ “សន្ធាយា”តិ វុត្តត្តា, បុរិមោយេវ អត្ថោ យុត្តោ។

សុទ្ធព្រហ្មចរិយកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. សំសន្ទនព្រហ្មចរិយកថាវណ្ណនា

១៩៧. រូបីវចរយក្កាតិ រូបាវចរវិញ្ញាណេន តទុប្បាទកកម្មុបបត្តិយា ឧបរិយកាវចរោ យក្ខោតិ វុត្តោ។ យថាហ “រូបូបបត្តិយា មគ្គំ ភាវេតី”តិ (ធ. ស. ១៩០)។ វុត្តន្តិ វុត្តំ រូបាវចរវិញ្ញាណំ “ពុទ្ធវិហារនិទ្ទេសតោ រូបាវចរយក្កា”តិអាទីសុ ទីបេត្វា ចតុ អនាគាមិមគ្គស្ស ភាវនាទិបេតព្ពំ “ពុទ្ធ កាមាវចរេ”តិអាទីនិ កម្មំ សុគតិតិ ទោទេត្វា យថា សុគតិ, តំ ទស្សេតុំ “បុគ្គលោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ “បុគ្គលោ”តិ វុត្តោ “ពុទ្ធ កាមាវចរេ”តិអាទិនា វទន្តិ, ពុទ្ធាបិ បន “រូបាវចរយក្កា”តិអាទិនា។ តត្ថ អនាគាមី ឯវាតិ អនាគាមិផលដ្ឋោ ឯវ។ ឃាតានាគាមីតិ អសមុច្ឆិន្នសញ្ញោជនោបិ រូបភវេ ឧប្បជ្ជិត្វា អនាវត្តិធម្មតោ កាមភវេ

ᨸᩁᩥᨠᩥᨭ᩠ᨭᩣᨿᨲᩮᨲᩣ᪨ ᩋᨽᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᩅᨧᨶᩣᨶᩴ ᩋᩅᩥᩁᩮᩣᨵᨴᩦᨸᨠᩮᩣ ᩋᨽᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨

ᩍᨵᩣᨲᩥ ᨠᩣᨾᩃᩮᩣᨠᩮ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᩮ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨸᨶᩮᨲᩴ ᩅᨧᩴ ᨸᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᨭ᩠ᨮᩣ “ᨲᩦᩉᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨮᩣᨶᩮᩉᩦ”ᨲᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩥᩴ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᨠᩣᩁᨱᨲ᩠ᨲᩴ, ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨿᩣᩈᩥᨲ᩠ᨲᩴ? ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᩣᨶᨿᩣᨶᩮᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨿᩣᩈᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩮᨾᩮᩈᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ “ᨸᩁᩥᨿᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩣᨶᩥ ᨡᩮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ “ᨾᩮᨶ ᨧ ᨴᩣᨶᨴᩥᩈ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨲᩔ “ᩈᩮᨿ᩠ᨿᨳᩣᨸᩥ ᨾᩮᨶᩮᩉᩥ ᨴᩣᨶᨴᩥᩈᩮᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨿᨶ᩠ᨲᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩥᨿ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᨾᩮᨶᩁᩣᨩᩣᨶᩴ ᩈᩩᨸᩥᨶᩣᨿ ᨠᩣᨿᩣᨶᨶᩁᨾᩮᨶᩮᩈᩩ ᨴᩣᨶᨴᩥᩈᨾᩮᨶᩣ ᨸᩥᨠᨭᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣᨲᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᨠᨳᩴ, ᨶ ᨲᩮᨿᩮᨶ ᩋᨽᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩣᨲᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨸᨴᩔ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨿᩣᩈᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᨿᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ, ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩍᨵ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩅᩣᩈᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩋᨬ᩠ᨬᩣᩈᨿᨠᩣᩈᨿᨶᨲᨠ᩠ᨠᩁᩩᩈᨿᩣᨵᩥᨶᨲ᩠ᨳᩥᩈ᩠ᨶᨿᨠᩣᩁᩮᨶ ᨿᩉᩣᨲᩥᩴᨶᨲᩣᨿ ᨶᩣᨶᩮᨲ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ “ᩍᨵ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩅᩣᩈᩮᩣ”ᨲᩥ ᩍᨵᨿᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨽᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩴ᪨ ᨶᩣ ᩉᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩁᨠᩣᨶᩴ ᨶᩮᨶᩣᨲᩔ ᩋᨶᩣᨠᩣᩁᨠᩣᨶᩮᨲᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨠᩁᩣ ᨴᩩᩃ᩠ᩃᨽᩣ ᨧ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩩᩁᩥᨿᨸᩁᩥᩅᨲ᩠ᨲᩣᨴᩦᩉᩥᨸᩥ ᨶᩮᨶᩮᩈᩩ ᨿᨠ᩠ᨡᨸᨭᩥᩃᩣᨽᩣᨿ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨲᩣ ᩅᩥᨠᩣᩁᩮᨶᨲᩮᨭ᩠ᨮᩣ, ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩁᨠᩣᨶᩴ ᨸᨶ ᩅᩥᩈᩮᩈᨶᩣᨶᨽᩥᨠᨿᨠᩣᩁᩮᨶ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩍᨵᨿᩥ ᩍᨭ᩠ᨮᩮᨲᩣ ᩅᨶᩣᨲᩥ᪨

ᩑᩅᨾᨶᩩᨲ᩠ᨲᨻᩕᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪖᪨ ᩏᨸᩈᩮᨶᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪖᪔᪨ ᩏᨸᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᨽᩣᨠᩮᨶᩣ, ᨽᩣᩁᩮᨠᨲᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨽᩣᩁᨠᩣ ᨶᩣᨿ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩮᩁᨾᨱᩮᨶᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ “ᩅᩮᩁᨾᨱᩮᨶ ᩅᩮᩁᨾᨱᩮᨶᨲᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᨴᩥ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩴ ᨿᨠ᩠ᨡᩣᨶᩴ ᨧᨶᩮᨶ ᨶᨿᩩᨲ᩠ᨲᨸᨠ᩠ᨡᩥᨠᩔ ᨠᩥᩃᩮᩈᨠᩣᨿᩔ ᨧᨲᩩᨽᩣᩁᨠᩮᩉᩥ ᨸᩉᩣᨶᩴ “ᩏᨸᩈᩮᨶᩣ ᨸᩉᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨽᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩴ, ᩍᨭ᩠ᨮᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᨧᩴ ᨶᨠᨧᩣᨴᩦᩈᩩ “ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᨶᩥᩅᩣᩁᨱᩣᨶᩴ ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᨿᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨠᨲᩣᨶᩴ ᨸᩉᩣᨶᩣᨿᩣ”ᨲᩥ ᨧ ᩋᩣᨴᩦᨶᨶᩮᨲᩣ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶ ᨿᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᨧᨲᩩᩈᩩ ᩈᨧ᩠ᨧᩮᩈᩩ ᨽᩣᨽᩣᨠᩥᨶᨿᨿᨧᨶᩮᨶ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨠᩁᩣ, ᨶ ᩅᩮᨠᩣᨠᩥᨶᨿᨿᨧᨶᩮᨶᨲᩣᨲᩥ ᨸᩁᨧᩣᨴᩦᨶᩮᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨿᨳᩣ “ᨿᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᨠᩣᩁᩮᩃᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨸᩁᩥᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᨠᩣᩁᩮᩃᨶ ᨶᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨩᩉᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨽᩣᨽᨠ᩠ᨡᩃᨧᨶᩮᨶ ᩈᨧ᩠ᨧᩮᩈᩩ ᨸᨧᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᩍᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ, ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨠᩣᨿᩥ ᨽᩣᨽᨠ᩠ᨡᩃᨧᨶᩮᨶ ᨸᨧᨲ᩠ᨲᨾᩮᨶ᪨ ᨲᨳᩣ ᩈᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨴᩦᨶᩴ ᩅᩮᩁᨾᨱᩮᨶᩅᩮᩁᨾᨱᩮᨶᩮᨿᨧ ᨸᩁᩥᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ᨸᨩᩉᨲᩦᨲᩥ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣᨲᩴ ᨸᩥᨭ᩠ᨮᨠᩴ “ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥ...ᨸᩮ... ᩅᩮᩁᨾᨱᩮ ᨸᨩᩉᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩈᨲᩥ ᩉᩥ ᨽᩣᨽᨠ᩠ᨡᨿᩮ ᨸᨷᨿᨿᨠ᩠ᨡᩣᨴᩦᩉᩥ ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᨶᩥᩅᩣᩁᨱᨲ᩠ᨲᨿᩣᨴᩦᨶᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᩔᨲᩣᨴᩦᩉᩥ ᩅᩮᩁᨾᨱᩅᩮᩁᨾᨱᨸ᩠ᨸᩉᩣᨶᩴ ᩈᩥᨿᩣᨲᩥ ᩅᩮᩁᨾᨱᩮᨶᩮᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᨠ᩠ᨡᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨲᩣ, ᨲᩮᨲᩣ ᩅᨧ ᩅᩮᩁᨾᨱᩮᨶᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨶ᩠ᨶᩣᨶᩥᨲᩣ ᨧ ᩋᩣᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᩈᩩᨡᩃᨲ᩠ᨲᩣ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨠᩩᩈᩃᩴ, ᨶ ᨧ ᨲᩴ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᨠᩣᩃᨽᩮᨴᩮᨶ ᩅᩥᨶᩣ ᩈᩮᩣ ᩅᨧ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᩋᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩩᩴ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩅᩮᩁᨾᨱᩮᨶ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᩅᩮᩁᨾᨱᩮᨶ ᨶ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨

ᩋᨸᩥᨧᩣᨿᩴ ᨽᩣᨽᩣᨠᩥᨶᨿᨿᨧᩣᨴᩦ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᨭ᩠ᨮᩣ “ᨿᨠ᩠ᨡᨶᩣᨠᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᨸᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᨲᩥ ᨠᩥᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩮᩣ ᨸᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᨲᩥ, ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨿᨴᩥ

អារម្មណតោតិ វទេយ្យ, តស្ស វិបស្សនាកាលស្ស វិយ ទុក្ខសមុទយានំ អច្ចន្តបរិច្ឆេទសមុច្ឆេទា ន យុត្តា តតោ អនិស្សដត្តា, តថា មគ្គស្សនំ ន ហិ សមយេ ច អត្តានំ អារម្ភ បវត្តតីតិ យុត្តំ, មគ្គត្តបរិញ្ញាតាយំ អនុបដ្ឋានំ អាបជ្ជតីតិ, តស្មា តីណិ សច្ចានិ កិច្ចតោ, និរោធំ កិច្ចតោ អារម្មណតោ ច បដិវិជ្ឈតីតិ ឯវយសម្មោហតោ បដិវិជ្ឈនស្ស មគ្គកាលស្ស នេត្វ ច នានាភិសមយោ វុត្តញ្ហេតំ “យោ, ភិក្ខវេ, ទុក្ខំ បស្សតិ, ទុក្ខសមុទយម្បិ សោ បស្សតី”តិអាទិ។ ន ចេតំ កាលន្តរវសេន សន្ធាយ វុត្តំ “យោ នុ ខោ, អាវុសោ, ទុក្ខំ បស្សតិ, ទុក្ខសមុទយម្បិ សោ បស្សតិ, ទុក្ខនិរោធម្បិ…បេ… ទុក្ខនិរោធគាមិនិបដិបទម្បិ សោ បស្សតី”តិ (សំ. និ. ៥.១១០០) ឯកសច្ចទស្សនសមង្គិតោ អញ្ញសច្ចទស្សនសមង្គិកាលវិភាគាភាវំ តទត្ថសាធកត្តំ អាយស្មតា គវម្បតិត្ថេរេន អាគតត្តា បច្ចេកញ្ច សច្ចត្តយទស្សនស្ស យោជិតត្តា។ អញ្ញថា បុរិមទិដ្ឋស្ស បុន អទស្សនតោ សមុទយាទិទស្សនេ ទុក្ខាទិទស្សនមយោជាគតិយំ សិយា។ ន ហិ លោកុត្តរមគ្គោ លោកិយមគ្គោ វិយ គតគតាទិការេន បវត្តតិ សមុច្ឆេទកត្តា។ តថា យោគេ ច សន្តំ ទស្សនំ ទស្សនន្តរបត្តិ ទស្សនានុបរោធោ សិយា។ ឯវំ អាកាយតោ យុត្តិតោ ច នានាភិសមយស្ស អសម្ភវតោ បច្ចេកំ មគ្គានំ ភូមិសោ បហានំ តព្ពីតិ និដ្ឋមេត្ថ គន្តព្វំ។

ភូមិសោកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. ឧហតិកថាវណ្ណនា

១. សុត្តាហរណកថាវណ្ណនា

១៥០. យទិបិ បាឡិយំ “តយោ មគ្គេ ភាវេតី”តិ វុត្តំ, មគ្គភាវនា បន យាវទេវ កិលេសសមុច្ឆេទត្ថាតិ ញាត្វា “កិច្ចសម្បាទត្ថំ តីហិ បហាតព្វស្ស បហីនត្ត”ន្តិ អាហ។ តត្ថ តីហីតិ ហេដ្ឋិមេហិ តីហិ អរិយមគ្គេហិ បហាតព្វស្ស អដ្ឋន្នសំយោជនស្ស បហីនត្តំ សមុច្ឆិន្នត្តំ អវេសន្តំ បន កិច្ចំ អវសេសកាមរាគសំយោជនស្ស មគ្គស្ស បហាតាភិសមយកិច្ចំ។ តេនេវ មគ្គេនាតិ អនាគាមិមគ្គេនេវ។ ឯតំ ន សមេតីតិ ឯវំ មគ្គព្យាករតោ បរោច កាមរាគព្យាបាទា បហីយន្តីតិ លទ្ធិកិត្តនំ ភូមិតា មគ្គស្ស កិច្ចសម្បាទកភាវេន ន សមេតិ ន យុជ្ជតិ។ តស្មាតិ ភូមិតា យថាវុត្តមេវ វិរោធំ បច្ចាមសតិ។ បហីនានន្តិ វិក្ខម្ភិតានំ។ យោ ហិ លោកិយេន មគ្គេន យថាវិក្ខម្ភិតោ កិលេសោ មគ្គេន សមុច្ឆិន្តិ, សោ ភូតាទិព្យោតោ។ តេនាហ “ទស្សនមគ្គោ…បេ… អធិប្បាយោ”តិ។

ឧហតិកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. សន្តូមតិ្ថតិកថាវណ្ណនា

១. ចាគយុត្តិវណ្ណនា

១៥១. សព្ពំអត្ថីតិ ឯត្ថ យស្មា បច្ចុប្បន្នំ វិយ អតីតានាគតម្បិ ធរមានសភាវន្តិ បរវាទិនោ លទ្ធិ, តស្មា សព្ពន្តិ កាលវិភាគតោ អតីតាទិភេទំ សព្ពំ។ សោ បន “យម្បិ នត្ថិ, តម្បិ អត្ថី”តិ កាលវិយុត្តស្ស វសេន អនុយោគោ, តំ អតិប្បសង្គទស្សនវសេន បរវាទិបដិញ្ញាយ ទោសារោបនំ។ នយទស្សនំ វា អតីតានាគតានំ នត្ថិភាវស្ស។ អត្ថីតិ បន អយំ អត្ថិភាវោ យស្មា ទេសកាលាការធម្មេហិ វិនា ន ហោតិ, តស្មា តំ តាវ តេហិ សទ្ធិំ យោជេត្វា អនុយោគំ ទស្សេតុំ “សព្ពត្ថ សព្ពមត្ថី”តិអាទិនា បាឡិំ ឋត្វា។ តត្ថ យទិបិ សព្ពត្ថាតិ ឥទំ សាមញ្ញវចនំ, តំ បន យស្មា វិសេសនិវិដ្ឋំ ហោតិ, បរតោ ច សព្ពស្មិន្តិ ធម្មា វិភាគតោ វុត្តន្តិ, តស្មា ចក្ខុអាទិកស្ស បិណ្ឌស្ស រូបធម្មសមុទាយស្ស វសេន អត្ថំ ទស្សេតុំ អដ្ឋកថាយំ “សព្ពត្ថាតិ សព្ពស្មិំ សរីរេ”តិ វុត្តំ, និទស្សនមត្តំ វា ឯតំ ទដ្ឋព្ពំ។ តថា ច កាលាទិកា បរេហិ បដិញ្ញាយមានា អាកាសកាលទិសត្តបកតិបុរិសា វិយ បរវាទិនា បដិញ្ញាយមានំ សព្ពំ សព្ពព្យាបីតិ អាបន្នមេវ ហោតីតិ។ “សព្ពត្ថ សរីរេ”តិ ច “តិលេ តេល”ន្តិ វិយ ព្យាបនេ ភុម្មន្តិ សរីរបរិយាបន្នេ សព្ពេន ភវិតព្ពន្តិ វុត្តំ “សិរសិ បាទា...បេ... អត្ថោ”តិ។

សព្ពស្មិំ កាលេ សព្ពមត្ថីតិ យោជនា។ ឯតស្មិំ បក្ខេ យេវស្ស អញ្ញវាទោ បរិទីបិតោ សិយា “យំ អត្ថិ, អត្ថេវ តំ, យំ នត្ថិ, នត្ថេវ តំ, អសតោ នត្ថិ សម្ភវោ, សតោ នត្ថិ វិនាសោ”តិ។ ឯវំ សព្ពាការេន សព្ពំ សព្ពេសុ ធម្មេសុ សព្ពំ អត្ថីតិ អត្ថោតិ សព្ពេនា។ ឥមេហិ បន បក្ខេហិ “សព្ពំ សព្ពសភាវំ, អនេកសត្តិនិចិតភាវា អសតោ នត្ថិ សម្ភវោ”តិ វាទោ បរិទីបិតោ សិយា។ យោគវិហិតន្តិ ភេទវិយុត្តាយុត្តលក្ខណាសំយោគវិហិតំ។ តំ បន ឯកសភាវន្តិ សំយោគវិហិតំ នាម អត្ថតោ ឯកសភាវំ, ឯកធម្មោតិ អត្ថោ។ ឯតេន វេទវាទិនំ ព្រហ្មទស្សនំ អត្តវាទិវាទោ បរិទីបិតោ សិយា។ អត្ថីតិ បុច្ឆតីតិ យទិ សព្ពមត្ថីតិ តវ វាទោ, យថាវុត្តាយ មម ទិដ្ឋិយា សម្មាទិដ្ឋិភាវោ អត្ថីតិ ឯកន្តេន តយា សម្បដិច្ឆិតព្ពោ, តស្មា “កិំ សោ អត្ថី”តិ បុច្ឆតីតិ អត្ថោ។

វាទយុត្តិវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១. កាលសំសន្ទនកថាវណ្ណនា

១៥២. អតីតំ...បេ... ភវិត្វាតិ ឯត្ថាយំ សង្ខេបត្ថោ – អតីតំ អនាគតន្តិ រូបស្ស ឥមំ វិសេសំ, ឯវំ វិសេសំ វា រូបំ អគ្គហេត្វា បច្ចុប្បន្នតាវិសេសវិសិដ្ឋរូបមេវ អប្បិយំ បច្ចុប្បន្នរូបភាវានំ សមានាធិករណត្តា ឯតស្មិំយេវ វិសយេ អប្បេតព្ពំ, ឯកីភាវំ ឋបេតព្ពំ សតិបិ តេសំ វិសេសនវិសេសិតព្ពតាសម្ពន្ធេ វិភាគេ តថាបិ អវិភជិតព្ពំ កត្វាតិ។ យស្មា បន បាឡិយំ “បច្ចុប្បន្នន្តិ វា រូបន្តិ វា”តិ បច្ចុប្បន្នរូបសទ្ទេហិ តទត្ថស្ស វត្តព្ពាការោ ទ្វិសទ្ទេហិ ទស្សិតោ, តស្មា “បច្ចុប្បន្នសទ្ទេន...បេ... វុត្តំ ហោតី”តិ អាហ។ រូបបញ្ញត្តីតិ រូបាយតនបញ្ញត្តិ។ សា ហិ សភាវធម្មុបាទានា តជ្ជាបញ្ញត្តិ។ តេនេវាហ “សភាវបរិច្ឆិន្នេ ឋត្វា វិជ្ជមានបញ្ញត្តី”តិ។ រូបសមូហំ ឧបាទាយាតិ តំតំអត្តបញ្ញត្តិយា ឧបាទានភូតានំ អភាវវិភាវនាការេន បវត្តមានានំ រូបធម្មានំ សមូហំ ឧបាទាយ។ ឧបាទានុបាទានម្បិ ហិ ឧបាទានមេវាតិ។ តស្មាតិ សមូហុបាទានាធីនតាយ អវិជ្ជមានបញ្ញត្តិភាវតោ។ វិការាវត្តព្ពតាតិ វិការស្ស

ចត្តការបាបាយស្ស អចត្តត្តា។ ត ហិ ឱ្ឲគតតាចិកេយត អចត្តំ ហោតិ។ ត បត ឃុត្តា ទ្វុបការស្ស ចិកយាចត្តត្តាតាតិ ឃោឌតា។ ទ្វុបការេចាតិ ច ទ្វុបិឃតតសការេចា ចក្កុចិន្នាណស្ស កោចទការេចា។ ត ហិ តស្ស បច្ចុប្បន្នការចិកេយ ចិកយាចត្តត្តាតា ឃុត្តា។

កាលសំសគ្គកថាចណ្ណនា ត្តិដ្ឋិតា។

ចចតសោឌតចណ្ណនា

១៥៥។ អតាកាតំ ចា បច្ចុប្បន្នំ ចាតិ ឲត្ថ ចា-សទ្ទោ អតិឃយត្ថោ ឃថា "ឍដិទេ ចា ពត្តិតត្ថា បលិសេ ចា"តិ។ តស្មា "ហុត្វា ហោតី"តិ ឲត្ថ ហោតិ-សទ្ទោ អតាកាតបច្ចុប្បន្នេសុ ឃំ កិញ្ចិ បតាគំ កត្វា សព្ទត្តំ លភតីតិ ឥស្សេន្តោ "អតាកាតំ...បេ... ឥដ្ឋត្ថ"ត្តិ អាហ។ តត្ថ បច្ចុប្បន្នំ ហោន្តត្តិ បច្ចុប្បន្នំ ឌាឃយាគំ បច្ចុប្បន្នការចំ លភត្តិ។ តេតាហ "តទ្ឋោច អតាកាតំ តំ បច្ចុប្បន្នត្តិ លទ្ធិចយេតា"តិ។ តយ្បិ ហុត្វា ហោតីតិ ឃំ អតាកាតំ ហុត្វា បច្ចុប្បន្នការចប្បត្តិយា "ហុត្វា ហោតី"តិ ចុត្តំ, កិំ តេបិ បុត ហុត្វា ហោតីតិ បុច្ឆតិ។ តត្ថាចាចិកយេតាតិ បច្ចុប្បន្នការេតា ហុត្វាហោតិការចាត្បកាយេតា។ បច្ចុប្បន្នការេតាតិ បច្ចុប្បន្នតាឃ អការេតា។

ចចគំអទហតីតិ ព្ពយិតា ចចតយត្ថ ត គោចិ ឥកេសោតិ ឥស្សេតិ។ ព្ពដំ ចុត្តំ ហោតិ – ឃដិបិ តស្ស បុត ហុត្វា ត្វតស្ស បុត ហុត្វាហោតិការេចា តត្ថិ, បុតប្បុគំ ពាកេបតត្ថតាឃ បត ឥតិឃំ តេតា បទេយ្បិ តថា ចត្តត្តំ អទហតីតិ "អាយត្តា"តិ បដិឌាតាតីតិ។ ឥយេ្ចតិ សការឥយេ្ច តប្បដិក្កេបតា អឥយេ្ច អការឥយេ្ច។ តេតាហ "សសចិសាលោ"តិ។

បដិក្កិត្តតយេតាតិ "ហុត្វា ហោតិ, ហុត្វា ហោតី"តិ ឲត្ថ បុគ្គ ឃេតតំ តឃា "អតាកាតំ ហុត្វា បច្ចុប្បន្នំ ហោតី"តិ ចឥតា "តំឃេច អតាកាតំ តំ បច្ចុប្បន្ន"ត្តិ លទ្ធិចយេត "អតាកាតំ ចា បច្ចុប្បន្នំ ចា ហុត្វា ហោតី"តិ ចុត្តំ, "កិំ តេ តយ្បិ ហុត្វា ហោតី"តិ បុច្ឆិតេ ឃោ បទេចាឌិតា ហុត្វា ត្វតស្ស បុត ហុត្វាអការេតា "ត ហេចា"តិ បដិក្កេបិ កតោ, តេត បដិក្កិត្តតយេត។ ស្វាយំ ឃេតេច ទ្វុបិធិ អតាកាតំ, តេតេច បច្ចុប្បន្នត្តិ ឃតិបិ អត្ថោកេន អតាកាតបច្ចុប្បន្នត្តិ បត អត្ថោច កាលកេឌោតិ តំកាលកេឌចិទោឌាឃ បដិក្កេបិ បចត្តោតិ អាហ "បដិក្កិត្តតយេតាតិ កាលតាគត្ថោតា"តិ។ តេត ហិ ឃោ អឃត្ថោ បដិក្កេបិ គឹតោ បចត្តិតោតិ។ បដិន្នាតតយេតាតិ ព្ពឥយ្បិ ឃថាចុត្តបដិក្កេបិតត្ថេ ឃំ បដិន្នាតំ, តំ សត្ថាយាហ។ ឃថា ហិ សា បដិន្នា អត្ថោកេឥត គឹតា បចត្តិតា, តថាឃយ្បិ។ តេគតចាហ "អត្ថាគាគត្ថោតា"តិ, អតាកាតាឌិប្បកេឥាឃ កាលបន្នត្តិយា ប្អុបិឥាគត្ថតស្ស អត្ថស្ស អកេឥតាតិ អត្ថោ។ ឃថា ប្អុបិឥាគត្ថទ្វុបិឌិអត្ថោកេឥបិ តេសំ ឍឍត្តឃាគាចត្តិ តំសយក្កិតា អតាកាតបច្ចុប្បន្នការចាចត្តិតា, តថា តត្ថ ចុច្ចយាតា ហុត្វាហោតិការចា ឃថាក្កេំ បុទិយបន្និយេសុ បចត្តិតា បុទិយបន្និយកិទិឃាតិ កត្វាតិ ព្ពយេយត្ថំ ឥស្សេន្តោ "អត្ថាគាគត្ថំ...បេ... បដិឌាតាតី"តិ ចត្វា បុត "អត្ថាគាគត្ថេយេច ហី"តិអាឌិតា តទេយេច អត្ថំ សយេត្ថតិ។ ឃថា បត "តំ ជីចំ តំ សទីទ"ត្តិ បដិឌាគត្តស្ស ជីចេចាច សទីទំ, សទីទេយេច ជីចេចាតិ ជីចសទីទាគំ អគន្ញាត្តំ អាបជ្ជតិ, ឲចំ "តទ្ឋោច អតាកាតំ តំ បច្ចុប្បន្ន"ត្តិ ច បដិឌាគត្តស្ស អតាកាតបច្ចុប្បន្នាគំ អគន្ញាត្តំ អាបគ្គត្តិ បច្ចុប្បន្នាតាកាតេតាបុ ចុត្តា ហោតិការចហុត្វាការចា អតាកាតបច្ចុប្បន្នេសុបិ អាបជ្ជេយ្យុត្តិ ចុត្តំ អដ្ឋកថាយំ "ឲចំ សន្តេ

អនាគតម្បិ ហុត្វា ហោតិ នាម, បច្ចុប្បន្នម្បិ ហុត្វា ហោតិយេវ នាមា”តិ។

អនុញ្ញាតបញ្ហស្សាតិ “ននុ ច អនាគតំ តំ បច្ចុប្បន្នន្តិ? អាមន្តា”តិ ឥទំ អទ្ធានាគតំ សន្ធាយ អនុញ្ញាតស្ស អត្ថស្ស។ ញាតុំ ឥច្ឆិតោ ហិ អត្ថោ បញ្ហោ។ ទោសោ វុត្តោតិ អនាគតំ ហុត្វា បច្ចុប្បន្នត្តស្ស បុន អនាគតំ ហុត្វា បច្ចុប្បន្នភាវាបត្តិសម្ភវតោ ទោសោ វុត្តោ បុរិមនយេ។ បច្ឆិមនយេ បន អនាគតបច្ចុប្បន្នេសុ ឯកេកស្ស ហុត្វាហោតិភាវាបត្តិសម្ភវតោ ទោសោ វុត្តោតិ អត្ថោ។ បដិក្ខិត្តបញ្ហេតិ “តំយេវ អនាគតំ តំ បច្ចុប្បន្នន្តិ? ន ហេវំ វត្តព្វេ”តិ ឥទំ ខណានាគតំ សន្ធាយ បដិក្ខិត្តបញ្ហោ។ តេនាតិ អនាគតបច្ចុប្បន្នានំ ហោតិហុត្វាភាវបដិក្ខេបេន។ ចោទេតីតិ អនាគតំ តេន ហោតិ នាម, បច្ចុប្បន្នំ តេន ហុត្វា នាម, ឧភយម្បិ អនញ្ញត្តា ឧភយសភាវន្តិ ចោទេតិ។ ឯត្ថាតិ “ហុត្វា ហោតី”តិ ឯតស្មិំ បញ្ហាកម្មំ ហោតិ ទោសោតិ ចោទេតីតិ។ “តស្សេវា”តិ បរិហរតិ។ កថំ កត្វា ចោទនា, កថញ្ច កត្វា បរិហារោ? អនុញ្ញាតបដិក្ខេបិតំ ភិន្នវិសយតាយ ចោទនា, អទ្ធាខណកាលេខណវិសយត្តា អភិន្នាការតាយ តេន បរិហារោ។ តស្សេវាតិ ហិ បទវាចិតោ ឥធាតិ អត្ថោ។

តទុភយំ គហេត្វាតិ “តំ អនាគតំ តំ បច្ចុប្បន្ន”ន្តិ ឧភយំ ឯកជ្ឈំ គហេត្វា។ ឯកេកន្តិ តេសុ ឯកេកំ។ ឯកេកមេវាតិ ឧភយំ ឯកជ្ឈំ អគ្គហេត្វា ឯកេកមេវ វិសុំ វិសុំ ទ្វយម្បិ បក្ខេ តថា ន យុត្តន្តិ អត្ថោ។ ឯស នយោតិ អតិទេសំ កត្វា និក្ខិត្តត្តា តំ វិត្ថារេតុន្តិ “អនាគតស្ស ហិ”តិអាទិនា វិវរតិ។ បដិជានិតព្ពា សិយា អនាគតបច្ចុប្បន្នានំ យថាក្កមំ ហោតិហុត្វាភាវតោតិ អធិប្បាយោ។ “យេនេតំ នយា”តិអាទិនា បវត្តោ សំវណ្ណនានយោ បុរិមនយោ, តត្ថ ហិ “យទិ តេ អនាគតំ ហុត្វា”តិអាទិនា ហុត្វាហោតិភាវោ ចោទិតោ។ “អបរោ នយោ”តិអាទិកោ ទុតិយនយោ។ តត្ថ ហិ “អនាគតស្ស...បេ... ហុត្វា ហោតិយេវ នាមា”តិ អនាគតាទីសុ ឯកេកស្ស ហុត្វាហោតិនាមតា ចោទិតា។

វចនសោធនវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

អតីតញាណាទិកថាវណ្ណនា

១៨០។ កិំ វុច្ចតីតិ កស្មា វុត្តំ។ តេនាតិ ហិ ឋបិតា ទុតិយបុច្ឆាយ “អតីតំ ញាណ”ន្តិ ឋានំ បច្ចាមដ្ឋំ, តញ្ច បច្ចុប្បន្នំ ញាណំ, អតីតារម្មណតាយ អតីតន្តិ វុត្តំ។ តេនាហ អដ្ឋកថាយំ “បុន បុដ្ឋោ អតីតារម្មណំ បច្ចុប្បន្នំ ញាណ”ន្តិអាទិ។

អតីតញាណាទិកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

អរហន្តាទិកថាវណ្ណនា

១៥៨។ “អរហំ ឥលាបនេវា”តិអាទិនា សុត្តវិរោធា បិកេឋីតិ វុទ្ធេយេវ ទស្សេត្វា “យុត្តិវិរោធា…បេ… ឋបេត្វា”តិ អាហ។ តត្ថ អនាគតត្តិ អវិរេរេរា។ ឧវយាទិកោតិ អាទិ-សទ្ទេន កតកិច្ចតាការេវា អនាធិគតការតាតិ ឧវយាទីនំ សង្គហោ ឋបេត្វា។

អរហន្តាទិកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

បទេសាធនកថាវណ្ណនា

១៥៩។ យេ អតីតសង្ខារនិទ្ទេស្សា អនេត្វា, យេ អត្ថិសង្ខារនិទ្ទេស្សាតិ ទ្វេបិ សមានាធិករណត្វាតិ កត្វា វុត្តំ “អតីតអត្ថិសង្ខារំ ឧកត្វត្វា”តិ, ន, អតីតសង្ខារនិទ្ទេស្សេស្សេវ អត្ថិសង្ខារនិទ្ទេស្សត្វា។ តេនាហ “អត្ថិសទ្ទស្ស ច នាតីតភាវេនា”តិ។ តេន កិំ សិទ្ធំ អាហ “អតីតំ នាតីតំ, នាតីតញ្ច អតីតំ ហោតី”តិ។ វុត្តំ ហោតិ – យទិ តវ យេន អតីតំ អត្ថិ, អត្ថិ ច នាតីតន្តិ អតីតញ្ច នោ អតីតំ សិយា, តថា អត្ថិ នោ អតីតំ អតីតញ្ច នោ អតីតំ អតីតំ សិយាតិ, យថា “អតីតំ អត្ថី”តិ វុត្តេ អតីតមេវ អត្ថីតិ នាយំ និយមោ កហេតព្វោ អនតីតស្សបិ អត្ថិភាវស្ស វត្តិតត្តា។ តេនេវាហ “អត្ថិ សិយា អតីតំ, សិយា នាតីត”ន្តិ។ យេន ហិ អាការេន អតីតស្ស អត្ថិភាវោ បរវាទិនា វុត្តោ, តេនាការេន អនតីតស្ស អនាគតស្ស បច្ចុប្បន្នស្ស ច សោ វុត្តោ។ កេន បន អាការេន វុត្តោតិ? សព្វតាការេន។ តេន វុត្តំ “តេនាតីតំ នាតីតំ, នាតីតំ អតីត”ន្តិ។ តស្មា អតីតំ អត្ថិយេវាតិ ឯវមេវ និយមោ កហេតព្វោ។ អត្ថិភាវោ ហិ អតីតំ និយមិតំ, ន អតីតេ អត្ថិភាវោ និយមិតោ, “ន បន និព្វានំ អត្ថី”តិ វុត្តេ បន និព្វានមេវ អត្ថីតិ អយម្បិ និយមោ សម្ភវតីតិ សោ ឯវ កហេតព្វោ។ យទិបិ ហិ និព្វានំ បរវាទិនោ អត្ថិភាវំ ឧបគមយ ឧត្តរវាទានំ លក្ខតិ តទញ្ញស្សបិ អភាវតោ, តថាបិ អសព្វតាការេន អញ្ញស្ស អនុបលក្ខនតោ តថា និព្វានមេវ អត្ថីតិ បុរិមវាទានំ អនុ កយ្យមានេ “អត្ថិ សិយា និព្វានំ, សិយា នោ និព្វាន”ន្តិ ចោទនា អនោកាសា។ អតីតាទីសុ បន បុរិមវាទានំ បរវាទិនា ន គហិតន្តិ នេត្ថ អតិប្បសង្គោ។ អគ្គហណស្ស បិញ្ញូតោ វុត្ត វិញ្ញាយតិ។ វុត្តមេវ អតីតាទីនំ អត្ថិតំ វទន្តស្ស បរវាទិស្សាយំ ទោសវិភាគារោបនត្ថំ, ន បន និព្វានស្ស អត្ថិតំ វទន្តស្ស សកវាទិស្សាតិ។ បដិបិវតា បដិដ្ឋាបនា វេទិតព្វា។

វុត្តាហ “អតីតំ អត្ថី”តិអាទិនា កិំ បនាយំ អតីតានាគតានំ បវត្តតោ អត្ថិភាវោ អធិប្បេតោ, ឧទាហុ ន បវត្តតោ។ កិញ្ចេត្ថ – យទិ តាវ បវត្តតោ, សព្វកាលំ អត្ថិភាវតោ សព្វទានំ សស្សតភាវោ អាបជ្ជតិ, ន ច តំ យុត្តំ អាការវិចារណតោ យុត្តិវិចារណតោ វា។ អថ ន បវត្តតោ, “សព្វមត្ថី”តិអាទិកា វាទា និរត្ថិកា សិយា, ន និរត្ថិកា។ សោ ហិ បរវាទី “យំ កិញ្ចិ រូបំ អតីតានាគត”ន្តិអាទិនា អតីតានាគតានម្បិ លក្ខណស្ស វុត្តត្តា អសតិ ច អតីតេ កុសលាកុសលស្ស កម្មស្ស អាយតិំ ផលំ កថំ ភវេយ្យ, តត្ថ ច បុព្វេនិវាសញាណានិ អនាគតេ ច អនាគតំសញាណានិ កថំ បវត្តេយ្យុំ, តស្មា អត្ថេវ បវត្តតោ អតីតានាគតន្តិ យំ បដិជានាតិ, តំ សន្ធាយ អយំ កថាតិ។ វុត្តេន្តេន តេនេតំ សម្បដិច្ឆិតព្វំ។ យេបិ “សព្វំ អត្ថី”តិ វទន្តិ អតីតំ អនាគតំ បច្ចុប្បន្នញ្ច, តេ សព្វត្ថិវាទាតិ។

ចតុត្ថីនា វេនេត តេ សព្វត្ថិវាទា។ តត្ថ កេចិ ភាវញ្ញថិកា។ តេ ហិ “យថា សុវណ្ណការស្ស ភិន្ទិត្វា អញ្ញថា ករិយមានស្ស សណ្ឋានស្សេវ

អញ្ញថត្តំ, ន វណ្ណាទីនំ, យថា ច ខីរំ ទធិភាវេន បរិណមន្តំ រសវីរិយវិបាកេ បរិច្ចជតិ, ន វណ្ណំ, ឯវំ ធម្មាបិ អនាគតទ្ធតោ បច្ចុប្បន្នទ្ធំ សង្កមន្តា អនាគតភាវមេវ ជហន្តិ, ន អត្តនោ សភាវំ។ តថា បច្ចុប្បន្នទ្ធតោ អតីតទ្ធំ សង្កមេ"តិ វទន្តិ។ កេចិ លក្ខណញ្ញត្ថិកា, តេ បន "តីសុ អទ្ធាសុ បវត្តមានោ ធម្មោ អតីតោ អតីតលក្ខណយុត្តោ, ឥតរលក្ខណេហិ អយុត្តោ។ តថា អនាគតោ បច្ចុប្បន្នោ ច។ យថា បុរិសោ ឯកិស្សា ឥត្ថិយា រត្តោ អញ្ញាសុ អរត្តោ"តិ វទន្តិ។ អញ្ញោ អវត្ថញ្ញត្ថិកា, តេ "តីសុ អទ្ធាសុ បវត្តមានោ ធម្មោ តំ តំ អវត្ថំ បត្វា អញ្ញោ អញ្ញោ និទ្ទិសីយតិ អវត្ថន្តរតោ, ន សភាវតោ។ យថា ឯកំ អង្គំ ឯកង្កេ និក្ខិត្តំ ឯកន្តិ វុច្ចតិ, សតង្កេ សតន្តិ, សហស្សង្កេ សហស្សន្តិ, ឯវំសម្បទមិទ"ន្តិ។ អបរេ អញ្ញថញ្ញត្ថិកា, តេ បន "តីសុ អទ្ធាសុ បវត្តមានោ ធម្មោ តំ តំ អបេក្ខិត្វា តទញ្ញសភាវេន វុច្ចតិ។ យថា តំ ឯកា ឥត្ថី មាតាតិ ច វុច្ចតិ ធីតា"តិ ច។ ឯវមេតេ ចត្តារោ សព្ពត្ថិវាទា។

តេសុ បឋមោ បរិណាមវាទិតាយ កាបិលបក្ខិកេសុ បក្ខិបិតព្ពោតិ។ ទុតិយស្សបិ កាលសង្ករោ អាបជ្ជតិ សព្ពស្ស សព្ពលក្ខណយោគតោ។ ចតុត្ថស្សបិ សង្ករោវ ឯកស្សេវ ធម្មស្ស បវត្តិក្ខណេ តយោបិ កាលា សមោធានំ គច្ឆន្តិ។ បុរិមបច្ឆិមក្ខណា ហិ អតីតានាគតា, មជ្ឈិមោ បច្ចុប្បន្នោតិ។ តតិយស្ស បន អវត្ថញ្ញត្ថិកស្ស នត្ថិ សង្ករោ ធម្មកិច្ចេន កាលវវត្ថានតោ។ ធម្មោ ហិ សកិច្ចក្ខណេ បច្ចុប្បន្នោ, តតោ បុព្ពេ អនាគតោ, បច្ឆា អតីតោតិ។

តត្ថ យទិ អតីតម្បិ ធរមានសភាវតាយ អត្ថិ អនាគតម្បិ, កស្មា តំ អតីតន្តិ វុច្ចតិ អនាគតន្តិ វា, ននុ វុត្តំ "ធម្មកិច្ចេន កាលវវត្ថានតោ"តិ។ យទិ ឯវំ បច្ចុប្បន្នស្ស ចក្ខុស្ស កិំ កិច្ចំ, អនវសេសបច្ចយសមវាយេ ផលុប្បាទនំ។ ឯវំ សតិ អនាគតស្សបិ ចស្ស តេន ភវិតព្ពំ អត្ថិភាវតោតិ លក្ខណសង្ករោ សិយា។ ឥទញ្ចេត្ថ វត្តព្ពំ, តេនេវ សភាវេន សតោ ធម្មស្ស កិច្ចំ, កិច្ចករណេ កោ វិសេសោ, យេន កទាចិ ករោតិ កទាចិ ន ករោតិ បច្ចយសមវាយភាវតោ, កិច្ចស្ស សមវាយាភាវតោតិ ចេ? តំ ន, និច្ចំ អត្ថិភាវស្ស ឋិតត្តា។ តតោ ឯវ ច អទ្ធានំ អវវត្ថានំ។ ធម្មោ ហិ តេនេវ សភាវេន វិជ្ជមានោ កស្មា កទាចិ អតីតោតិ វុច្ចតិ កទាចិ អនាគតោតិ កាលស្ស វវត្ថានំ ន សិយា។ យោ ហិ ធម្មោ អជាតោ, សោ អនាគតោ។ យោ ជាតោ ន ច និរុទ្ធោ, សោ បច្ចុប្បន្នោ។ យោ និរុទ្ធោ, សោ អតីតោ។ ឥទមេវេត្ថ វត្តព្ពំ។ យទិ យថា វត្តមានំ អត្ថិ, តថា អតីតំ អនាគតញ្ច អត្ថិ, តស្ស តថា សតោ អជាតតា និរុទ្ធតា ច កេន ហោតីតិ។ តេនេវ ហិ សភាវេន សតោ ធម្មស្ស កថមិទំ សិជ្ឈតិ អជាតោតិ វា និរុទ្ធោតិ វា។ កិំ តស្ស បុព្ពេ នាហោសិ, យស្ស អភាវតោ អជាតោតិ វុច្ចតិ, កិញ្ច បច្ឆា នត្ថិ, យស្ស អភាវតោ និរុទ្ធោតិ វុច្ចតិ។ តស្មា សព្ពថាបិ អទ្ធត្តយំ ន សិជ្ឈតិ, យទិ អហុត្វា សម្ភោតិ ហុត្វា ច វិនស្សតីតិ ន សម្បដិច្ឆន្តិ។ យំ បន វុត្តំ "សង្ខតលក្ខណយោគតោ ន សស្សតភាវប្បសង្គោ"តិ, តយិទំ កេវលំ វាចាវត្ថុមត្តំ ឧទយវយាសម្ភវតោ, អត្ថិ ច នាម សព្ពទា សោ ធម្មោ, ន ច និច្ចោតិ កុតោយំ វាចាយុត្តិ។

សភាវោ សព្ពទា អត្ថិ, និច្ចោ ធម្មោ ន វុច្ចតិ;

ធម្មោ សភាវតោ នាញ្ញោ, អហោ ធម្មេសុ កោសលំ។

ᨿᨬ᩠ᨧ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨿᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩁᩪᨸᩴ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᩣᨶᩴ ᩃᨠ᩠ᨡᨽᩣᩅᩔ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩅᩣᨲᩥ, ᩅᨴᩣᨾ. ᩋᨲᩦᨲᩴ ᨽᩪᨲᨸᩩᨻ᩠ᨻᩴ, ᩋᨶᩣᨣᨲᩴ ᨿᩴ ᩈᨲᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ, ᨲᨴᩩᨽᨿᩔᨸᩥ ᩁᩩᨸ᩠ᨸᨶᩣᨴᩥᩈᨽᩣᩅᩣᨲᩥᩅᨲ᩠ᨲᨶᨲᩮᩣ ᩁᩪᨸᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ. ᨿᨳᩣᨵᨾ᩠ᨾᩈᨽᩣᩅᩣᨲᩥᩅᨲ᩠ᨲᨶᨲᩮᩣ ᩋᨲᩦᨲᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᨶᩣᨣᨲᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨲᩥ, ᨶ ᨵᩁᨾᩣᨶᩈᨽᩣᩅᨲᩣᨿ. ᨠᩮᩣ ᨧ ᩑᩅᨾᩣᩉ “ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩦ”ᨲᩥ. ᨠᨳᩴ ᨸᨶᩮᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ?
ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᩈᨽᩣᩅᩮᨶ. ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨸᨶ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ, ᨠᨳᩴ ᨲᩴ ᩋᨲᩦᨲᩴ ᩋᨶᩣᨣᨲᨬ᩠ᨧ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨿᨴᩥ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨠᩣᩃᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ.

ᨿᩴ ᨸᨶ “ᨶ ᨲᩣᩅ ᨠᩣᩃᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᨿᩣᩅ ᨶ ᨲᩴ ᨸᩣᨸᩴ ᨻ᩠ᨿᨶ᩠ᨲᩦ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨾ. ᨶᩥ. ᪓.᪒᪕᪐) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩴ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨲᩪᨸᨧᩥᨲᩴ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩮᨶᩣᩉᩥᨲᩴ ᨲᩴᨹᩃᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᨶᩈᨾᨲ᩠ᨳᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶ ᩋᨲᩦᨲᩔ ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᨵᩁᨾᩣᨶᩈᨽᩣᩅᨲ᩠ᨲᩣ. ᨲᨳᩣ ᩈᨲᩥ ᩈᨠᩮᨶ ᨽᩣᩅᩮᨶ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩴ ᨠᨳᩴ ᨲᩴ ᩋᨲᩦᨲᩴ ᨶᩣᨾ ᩈᩥᨿᩣ. ᨻᩩᨲ᩠ᨳᩮᨬ᩠ᨧᩣᨲᩴ ᩑᩅᩴ ᩈᨸ᩠ᨸᨭᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ, ᨿᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ “ᩋᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ, ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨭᩥᩅᩮᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᩏᨴᨿᨲᩮᩣ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᩅᨿᨲᩮᩣ ᨧ ᨸᨧ᩠ᨨᩣ ᨶ ᨠᩣᨧᩥ ᨮᩥᨲᩥ ᨶᩣᨾ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨿᨲᩮᩣ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᩮᨿ᩠ᨿ. ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ –

“ᩋᨶᩥᨵᩣᨶᨣᨲᩣ ᨽᨣ᩠ᨣᩣ, ᨸᩩᨬ᩠ᨩᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᨶᩣᨣᨲᩮ;

ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ ᨿᩮᨸᩥ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᩣᩁᨣ᩠ᨣᩮ ᩈᩣᩈᨸᩪᨸᨾᩣ”ᨲᩥ. (ᨾᩉᩣᨶᩥ. ᪑᪐, ᪓᪙);

ᨿᨴᩥ ᨧᩣᨶᩣᨣᨲᩴ ᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩈᩥᨿᩣ, ᩋᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ. ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨠᩣᩃᩮ ᩋᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨧᩮ? ᨶ, ᨵᨾ᩠ᨾᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨾᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᩣᩃᩔ. ᩋᨳ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᨽᩣᩅᩮᨶ ᩋᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ, ᩈᩥᨴ᩠ᨵᨾᩮᨲᩴ ᩋᨶᩣᨣᨲᩴ ᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ. ᨿᨬ᩠ᨧ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩋᩈᨲᩥ ᩋᨲᩦᨲᩮ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᩔ ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᩋᩣᨿᨲᩥᩴ ᨹᩃᩴ ᨠᨳᩴ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿᩣ”ᨲᩥ, ᨶ ᨡᩮᩣ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨲᩦᨲᨠᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᨹᩃᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᩍᨧ᩠ᨨᩥᨲᩣ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨲᩔ ᨠᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᨴᩣᩉᩥᨲᩅᩥᩈᩮᩈᨲᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᨲᩮᩣ. ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᨽᨣᩅᨲᩣ “ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩔ ᨠᩩᩈᩃᩔ ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᨠᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩏᨸᨧᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨸᩣᨠᩴ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨵ. ᩈ. ᪔᪓᪑). ᨿᩔ ᨸᨶ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᩴ ᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩔ ᨹᩃᩴ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨾᩮᩅ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨠᩥᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᩈᩣᨾᨲ᩠ᨳᩥᨿᩴ. ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᨶᩮ ᨧᩮ, ᩈᩥᨴ᩠ᨵᨾᩥᨴᩴ ᩋᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᩅᨲᩦᨲᩥ. ᨿᩴ ᨸᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩋᩈᨲᩥ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᩮ ᨠᨳᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨬᩣᨱᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᩣ”ᨲᩥ, ᨿᨳᩣ ᨲᩴ ᩋᩣᩃᨾ᩠ᨻᨱᩴ, ᨲᩴ ᨲᨳᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨠᨳᨬ᩠ᨧ ᨲᩴ ᩋᩣᩃᨾ᩠ᨻᨱᩴ, ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ ᨧᩣᨲᩥ. ᨶ ᩉᩥ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᩋᨲᩦᨲᩴ ᩋᨶᩩᩔᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩋᨶᩩᩔᩁᨲᩥ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩦᨲᩥ. ᨿᨳᩣ ᨸᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩋᨶᩩᨽᩪᨲᩴ, ᨲᨳᩣ ᨲᩴ ᩋᨲᩦᨲᩴ ᩋᨶᩩᩔᩁᨲᩥ. ᨿᨳᩣ ᨧ ᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩴ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨴᩦᩉᩥ ᨣᨿ᩠ᩉᨲᩥ. ᨿᨴᩥ ᨧ ᨲᩴ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᨾᩮᩅ ᨲᩴ ᩈᩥᨿᩣ. ᩋᨳ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩴ “ᩋᩈᨶ᩠ᨲᩴ ᨬᩣᨱᩔ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ. ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩴ ᩅᩣ ᩉᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨬ᩠ᨬᩣᨲᩴ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩴ ᩅᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩑᨲᩮᩈᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩣ, ᨶ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᨾᩮᩅ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶᨲᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨾᩮᩅ ᨵᩁᨾᩣᨶᩈᨽᩣᩅᩴ ᨶ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨶ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᩥᩅᩣᨴᩮᩣ. ᨠᩮᨧᩥ ᨸᨶ “ᨶ ᩋᨲᩦᨲᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨲᩣᨸᨭᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᩥᩅᩣᨴᩣ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᩋᩣᨿᨲᨶᩈᨻ᩠ᨻᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨲᩣᨸᨭᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿᩣ”ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮᩈᩴ ᨾᨲᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩅ ᩈᩣᩈᨶᩥᨠᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᩥᩅᩣᨴᩣ ᩈᩥᨿᩩᩴ.

ᨸᩁᩈᩮᩣᨵᨶᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ.

ສພ຺ພມຕ຺ຖີຕິກຖາວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໙. ອຕີຕກ຺ຂນ຺ຘາທິກຖາ

໑. ນສຸຕ຺ຕາຫຣຓກຖາວຓ຺ຓນາ

໑໕໗. “ອຕີຕໍ ອນາຄຕໍ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນ”ນ຺ຕິ ອຍໍ ກາລວິພາຄປຣິຈ຺ຉິເນ຺ນາ ເວາຫາເຣາ ຘມ຺ມານໍ ຕໍ ຕໍ ອວຕ຺ຖາວິເສສໍ ອຸປາທາຍ ປຎ຺ຎເຕ຺ຕາ. ຘເມ຺ມາ ຫິ ສກິຈ຺ຈກ຺ຂເຓ ປຈ຺ຈຸປ຺ປເນ຺ນາ, ຕເຕາ ປຸເພ຺ພ ອນາຄເຕາ, ປຉ຺ຉາ ອຕີເຕາຕິ ວຸເຕ຺ຕາຈາຍເຕ຺ຖາ. ຕຕ຺ຖ ຍທິປິ ຘມ຺ມາ ອນິຈ຺ຈຕາຍ ອນວຏ຺ຐິຕາ, ອວຕ຺ຖາ ປນ ເຕສໍ ຍຖາວຸຕ຺ຕາ ວວຕ຺ຖິຕາຕິ ຕທຸປາທານາ ກາລປຎ຺ຎຕ຺ຕິປິ ວວຕ຺ຖິຕາ ເອວ. ນ ຫິ ອຕີຕາທິ ອນາຄຕາທິພາເວນ ເວາຫາຣີຍຕິ, ຂນ຺ຘາທິປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ປນ ອນເປກ຺ຂິຕກາລວິເສສາ. ຕີສຸປິ ຫິ ກາເລສຸ ຣູປກ຺ຂເນ຺ຘາ ຣູປກ຺ຂເນ຺ຘາວ, ຕຖາ ເສສາ ຂນ຺ຘາ ອາຍຕນຘາຕຸເຍາ ຈ. ເອວມວຏ຺ຐິເຕ ຍສ຺ມາ ປຣວາທີ “ອຕ຺ຖີ”ຕິ ອິມໍ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນິຍໍ ເວາຫາຣໍ ອຕີຕານາຄເຕສຸປິ ອາເຣາເປຕິ, ຕສ຺ມາ ເສາ ອທ຺ຘສງ຺ກຣໍ ກເຣາຕີຕິ ປຣມຕ຺ຖເຕາ ອວິຊ຺ຊມາເນ ວິຊ຺ຊມາເນ ກຕ຺ວາ ເວາຫຣຕີຕິ ຕເຕາ ວິເວເຈຕຸໍ “ອຕີຕໍ ຂນ຺ຘາ”ຕິອາທິກາ ອຍໍ ກຖາ ອາຣທ຺ຘາ.

ຍສ຺ມາ ປນ ຣຸປ຺ປນາທິສພາເວນ ອຕີຕາທິເພທພິເນ຺ນ ຘເມ຺ມ ເອກຊ຺ຌໍ ຄເຫຕ຺ວາ ຕຕ຺ຖ ຣາສຏ຺ຐໍ ອຸປາທາຍ ຂນ຺ຘປຎ຺ຎຕ຺ຕິ, ຈກ຺ຂຸຣູປາທີສຸ ກາຣຓາທິອຕ຺ຖໍ ສຸຎ຺ຎຕຏ຺ຐໍ ອຸປາທາຍ ອາຍຕນປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ຘາຕຸປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ຈ, ຕສ຺ມາ ສາ ອທ຺ຘຕ຺ຕຍສາຘາຣຓາ, ນ ອຕີຕາທິປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ວິຍ ອທ຺ຘວິເສສາຘິຏ຺ຐານາຕິ ອາຫ “ຂນ຺ຘາທິກາວາວິຊຫຕເຕາ ອຕີຕານາຄຕານ”ນ຺ຕິ. ເຕ ປນ ເຕ ອຕີຕາທິເກ ຂນ຺ຘາທິເກ ວິຍ ສພາວຘມ຺ມເຕາ ສຎ຺ຊານເນ຺ຕາ ປຣວາທີ “ອຕ຺ຖີ”ຕິ ປຏິຊານາຕີຕິ ອາຫ “ອຕີຕານາຄຕານໍ ອຕ຺ຖິຕໍ ອິຈ຺ຉນ຺ຕສ຺ສາ”ຕິ. ເສສເມຕ຺ຖ ຍໍ ວຕ຺ຕພ຺ພໍ, ຕໍ ເຫຏ຺ຐາ ວຸຕ຺ຕນຍເມວ.

“ຕເຍາເມ, ພິກ຺ຂເວ, ນິຣຸຕ຺ຕິປຖາ”ຕິ ສຸຕ຺ຕໍ ນິຣຸຕ຺ຕິປຖສຸຕ຺ຕໍ. ຕຕ຺ຖ ຫິ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນສ຺ເສວ ອຕ຺ຖິພາເວາ ວຸເຕ຺ຕາ, ນ ອຕີຕານາຄຕານໍ. ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ “ອຕ຺ຖິຕາຍ ວາຣິຕຕ຺ຕາ”ຕິ. ຍທິ ເອວໍ “ອຕ຺ຖິ, ພິກ຺ຂເວ, ນິພ຺ພານ”ນ຺ຕິ ອິທໍ ກຖນ຺ຕິ? ຕໍ ສຎ຺ຎານາ ອຸປລທ຺ຘິເຕາ ວຸຕ຺ຕໍ ນິຈ຺ຈສພາວທີປນຕ຺ຖໍ ອສງ຺ຂຕຘມ຺ມສ຺ສ, ອິທ ປນ ສງ຺ຂຕຘມ຺ມານໍ ຂຓຕ຺ຕຍສມງ຺ຄິຕາຍ ອຕ຺ຖິພາເວາ ນ ຕເຕາ ປຸເພ຺ພ ປຉ຺ຉາ ວາຕິ ປຎ຺ຎາປນຕ຺ຖໍ “ຍໍ, ພິກ຺ຂເວ, ຣູປໍ...ເປ... ນ ຕສ຺ສ ສງ຺ຂາ ຠວິສ຺ສຕີ”ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ເອເຕນ “ອຕ຺ຖີ”ຕິ ສມຎ຺ຎາຍ ອນຸປາທານເຕາ ອຕີຕໍ ອນາຄຕໍ ປຣມຕ຺ຖເຕາ ນຕ຺ຖີຕິ ທສ຺ສິຕໍ ເຫາຕິ. ອິມິນາທິປ຺ປາເຍນາຕິ “ຂນ຺ຘາທິກາວາວິຊຫຕເຕາ”ຕິ ເອວໍ ວຸເຕ຺ຕນ ເຫຕຸນາ. ອຸປປຕ຺ຕິສາຘນຍຸຕ຺ຕິ ຫິ ອິທ “ອຸປາເຍາ”ຕິ ວຸຕ຺ຕາ.

ນສຸຕ຺ຕາຫຣຓກຖາວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໒. ສຸຕ຺ຕາຫຣຓກຖາວຓ຺ຓນາ

໑໕໘. ເອເຕ ຘມ຺ມາຕິ ເອເຕ ຂນ຺ຘອາຍຕນຘາຕຸຘມ຺ມາ. ສຸຕ຺ຕາຫຣຓນ຺ຕິ ນິຣຸຕ຺ຕິປຖສຸຕ຺ຕາຫຣຓໍ. ເນສຕ຺ຖິ ອຕີຕານາຄຕານໍ.

សុត្តរាឆភកចាចណ្ណតា និដ្ឋិតា។

អតិតក្ខត្តាឌិកចាចណ្ណតា និដ្ឋិតា។

ល៏។ ឧកាទ្ធិអត្ថិតិកចា

១។ អតីតាឌិឧកាទ្ធុកចាចណ្ណតា

១២៨៨។ ទេយ កត្បបទិតា ក្បុសលិក្បុសលិ ឆយ្យា ចិបិលកឌាតាយ អកទេតាកាសា, កទេតាកាសា ច ទេយ “ឌ្កាសកត្បប្បត្តា”តិ ចុច្ចត្តិ។ ទេយ ច ចិប្បកតចិបិលកា, តេ សទេត្តាបិ “អចិបក្កចិបិលកា”តិ ទេចទិតព្វា។ ទេតសំ ចិបិលកឌាតសាយតិ្ឋឃំ អតបាតត្ថិ អឆិប្បាទេឃត បទេចាឌី អត្ថិតំ ព្ថុត្តិ។ ទេយ បត បទេចាឌី សទេត្តាត សត្តា ចិបក្កចិបិលកា ក្បុសលិក្បុសលិ ឆយ្យា, ទេតសំ អបាតត្ថិ តត្ថិតំ ព្ថុត្តិ។ ទេតភាហ “អត្ថិតិ ឧកាទ្ធិ អត្ថិ ឧកាទ្ធិ តត្ថិ”តិអាឌិ។ ឧចំ ព្ថុត្តត្បស្ស បត បទេចាឌិទេតា ឃឆា អចិបិទេកាស្សបិ ឧកាទ្ធិ តត្ថិតិ អាបជ្ជតិ, ឧចំ ចិបក្កចិបិទេកាស្ស អចិបក្កចិបិទេកាស្ស ច អាបជ្ជទេតចាតិ ឌទេស្សតំ “អចិបក្កចិបិលកា ឆយ្យា ឧកាទេច្ចា”តិអាឌិតា បិញ្ញា បចត្តា។ ទេតត ចុត្តំ “តិណ្ណំ រាសីនំ ចទេសតា”តិអាឌិ។

ទេចាហាទេចទេសតាតិ ចលស្ស អតុបទេយទេចាហាទេចទេសត, ទេហតុកិច្ចំ បត អតុបទេតំ អតុបត្ថិត្តំ អត្ថិតិ លត្ថិឃំ ថិតត្វា ទេចាទេឌទេត្តាច។ អចិទេច្ឆឌទេសត បចត្តយាតញ្ញាចលស្ស បតត្តទេចាហាទំ បទេចាឌី ទេចាហាទេតា អត្ថិតិ ព្ថុត្តិ, ទេហតុ បតស្ស កយុំ បទេយត្តទេតា ច កយ្យបចឃចាឌិភាចទេតា បត្តិអប្បត្តិសកាចតាឌទេឃា ចិឃ ចិត្តចិប្បយុទេត្តា កយ្យបចទេឃា តាយ ឧទេកា សព្វាទេឆយ្យា អចិបទេត្តា, ទេសាបិ តទេស្សច ទេចចចតត្ថិ បទេចាឌី។ ឃំ សត្តាឃាហ –

“តប្បចឃត្ថិ កយ្យាតិ, អបិ កប្បសហស្សទេតា;

បត្តា បច្ចឃសាយក្កិ, កាទេល បច្ចត្ថិ បិលិតត”ត្តិ។

ឃញ្ចា សត្តាឃ បទេតា បទិទេភាកយឃបុញ្ញកចាឃ “បទិទេភាកយឃំ បត ចិត្តចិប្បយុត្តំ ក្ខប្បជ្ជតីតិ លត្ថិឃា បឌិឌាតាតី”តិ ចក្ខតិ។

ឧកាទ្ធិអត្ថិតិកចាចណ្ណតា និដ្ឋិតា។

ប័។ សតិបដ្ឋាតកចាចណ្ណតា

៦០៨. បរេយត្តសតិបដ្ឋានត្តាតិ ឲ្យេតន លោកុត្តរាយ ឲ្យច សម្មាសតិយា តត្ថាបិ មគ្គក្ខណាយ តិប្បរិយាយេន សតិបដ្ឋានការោ តិយ្យាតិកត្តា ឆ្កតរាយ បរិយាយេនាតិ ងស្សេតិ។ មគ្គផលសម្មាសតិយា ឆម្មានុស្សតិកាចបរិយាយោ អត្ថីតិ "លោកិយលោកុត្តរសតិបដ្ឋានសមុទាយក្ខតស្សា"តិ ចុត្តំ។ សតិសមុទាយក្ខតស្ស ត សតិគោចរក្ខតស្សាតិ អធិប្បាយោ។ សតិគោចរស្ស ហិ សតិបដ្ឋានតំ ចោរេត្វា បិឡុត្តយំ "ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា"ត្តិ អាចឌ្ឍំ។ តេន ចុត្តំ "សព្ពេធម្មានំ បកេឆបុច្ឆាចសេន ចុត្តា"ត្តិ។ សុត្តសាធនាយំ បន បឋមំ លោកិយសតិបដ្ឋានចសេន, ទុតិយំ មិស្សកចសេន, តតិយំ លោកុត្តរចសេន ងស្សិតត្តិ ចេទិតព្ពំ។

សតិបដ្ឋានកថាចណ្ណនា តិដ្ឋិតា។

៥. ហេចត្ថិកថាចណ្ណនា

៦០៩. ហេចត្ថិកថាយំ "សព្ពោ ធម្មោ សកភាវេន អត្ថិ បរភាវេន នត្ថី"តិ បចត្តោ បរចាទីចាទោ យថា ចិកឌ្ឍ បដិបុច្ឆា ចា ត ញ្ញាកាតព្ពោ, ឲ្យេច ឲ្យកំសតោ ត ញ្ញាកាតព្ពោ ចិសេសាភាចតោ, គេចលំ ឆបតិយបញ្ហេ តិដ្ឋតីតិ អធិប្បាយេនាហ "អចត្តព្ពត្តតា"តិ។ យថា ហិ សព្ពោ ចាទោ សប្បដិចាទោចាតិ បដិញ្ញា ក្ខតកឆតត្តា អចត្តព្ពត្តរា ឧ្ហបក្កិតព្ពា, ឲ្យចមយម្បីតិ ចេទិតព្ពំ។ តេនាហ "ឧ្ហបក្កិតព្ពតា"តិ។ អឆ ចា អចត្តព្ពំ ឧ្ហត្តំ អចត្តព្ពត្តំ។ យថា អតិច្ឆចាទិតំ បតិ អតិច្ឆោ សច្ឆោ បច្ឆយាឌីតចុត្តិតោតិ, ឧ្ហត្តំ ត ចត្តព្ពំ សិទ្ធសាធតកាចតោ, ឲ្យចំ ឆ្កសាបិ ងដ្ឋព្ពំ។ សិទ្ធសាធតញ្ញាងដ្ឋស្ស ឆហតសទិសត្តា តិរត្ថកមេច សិយា, អដ្ឋកថាយំ បន យស្មា បរចាទីតា យេន សការេន យោ ឆម្មោ អត្ថិ, តេនេច សការេន សោ ចិតា កាលភេទាទិបរាមសនេន តត្ថីតិ បតិដ្ឋាបីយតិ, តស្មា "អយោតិសោ បតិដ្ឋាបិតត្តា"តិ ចុត្តំ។

៦១០ ច "ហេចត្ថិ, ហេចំ តត្ថី"តិ បដិញាតត្ថេត បរចាទីតា យថា សបរភាចេហិ ទ្បូបិឌីតំ អត្ថិតា បដិញ្ញាតា, ឲ្យចំ កាលភេសាទិភេទេហិបិ សា បដិញ្ញាតា ឲ្យច។ តេនេតចាហ "អតីតំ អតាគតបច្ចុប្បន្នចសេន, អតាគតបច្ចុប្បន្នាតិ ចា អតីតាទិចសេន តត្ថី"តិ។ ឲ្យចំ សតិ តិគណ្ណោចលកចាទោ បរិទីបិតោ សិយា។ តេ ហិ "សិយា អត្ថិ, សិយា តត្ថិ, សិយា អត្ថិ ច តត្ថិ ចា"តិអាទិតា សព្ពបឆត្ថុ បត្តការេក បដិញាតត្តិ។ តត្ថ យទិ ចត្ថុតោ សការេចតេច, ភេសកាលសត្តាតចសេន ចា តត្ថិតា អធិប្បេតា, តំ សិទ្ធសាធតំ សកចាទិតោបិ ឆ្កដ្ឋិតត្តា។ យស្ស ហិ ឆម្មស្ស យោ សការោ, ត សោ តទតា អញ្ញថា ឧ្ហបលព្ភតិ។ យទិ ឧ្ហបលព្ភេយ្យ, អញ្ញោ ឲ្យច សោ សិយា។ ត ចេត្ថ សាមញ្ញាលក្ខណំ តិងស្សេតព្ពំ សលក្ខណស្ស អធិប្បេតត្តា តស្ស តត្ថិកាចស្ស អភាចតោ។ យថា ច បរភាចេត តត្ថិតាយ ត ចិចាទោ, ឲ្យចំ ភេសកាលត្តរេសុបិ ឆ្កត្តរកាលត្តា សង្ការាតំ។ ត ហិ សង្ការា ភេសត្តរំ, កាលត្តរំ ចា សង្កមត្តិ ខណិកកាចតោ។ ឲ្យតេតច បរិយាយត្តរេត តត្ថិតាបិ បដិក្ខិត្តា ចេទិតព្ពា។ យថា ច អត្ថិតា, តត្ថិតា ចិតា កាលភេទេត ឲ្យកស្មិំ ឆម្មេ បតិដ្ឋំ ត លភត្តិ អញ្ញមញ្ញចិរុទ្ធត្តា, ឲ្យចំ សព្ពភាបិ តិច្ចតា។

យំ បន តេ ចទត្តិ "យថា សុចណ្ណំ កដកាទិរូបេត ធិតំ រុចកាទិភាចំ អាបជ្ជតីតិ តិច្ចាតិច្ចំ។ តត្រាបិ សុចណ្ណភាចាចិជហនតោ តិច្ចំ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

᪑᪐᪨ ᨿᩴ ᩅᩥᨶᨿᨭᩦᨠᩣᨿᩴ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩴ "ᩉᨲ᩠ᨳ ᩉᩦ"ᨲᩥ ᨷᨴᩮ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣᨲᩥᨲᩥ ᩋᨽᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᨶᩣᩉ "ᨠᩣᩁᨱᩮᨶᩣᨲᩥ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ"ᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨶᨿᨭᩦᨠᩣᨿᩴ ᨷᨶ

ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ "ᩉᨲ᩠ᨳ ᩉᩦ"ᨲᩥ ᨷᨴᩮ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣᨲᩥᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ "ᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨿᩮᨲ᩠ᩅ"ᨲᩥ᪨

ᨷᩁᩥᩅᩣᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪓᪨ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪑᪘᪨ ᩑᩅᩣᨲᩥ ᨷᨮᨾᨸᩣᩁᩣᨩᩥᨠᩴ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ "ᩅᩥᩁᩣᨣᩮᩣ ᩅᩥᩁᩣᨣᩴ ᩅᩥᨽᩅᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᨸᩉᩣᨶᩣᨿ ᩋᨶᩩᨸᩣᨴᩣᨿ 'ᨿᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩈᨾᩩᨴᨿᨵᨾ᩠ᨾᩴ, ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨲᩴ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨵᨾ᩠ᨾᩴ'"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᩋᨶᩩᨷᩔᨶᩣᨿ ᨶᩥᩔᩁᨱᩮᨶ ᨷᨮᨾᩮᨶᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ "ᩑᩅᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾᩥᨴᩴ ᩅᨲ᩠ᨳᩩ ᨠᩣᩁᨱᩴ"ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨

᪑᪑᪙᪨ ᨮᩥᨲᩮᨲᩥ ᨷᩁᩅᩣᨴᩥᨶᩣ ᨶᩥᨿᩣᨾᩥᨲᩮ᪨ ᩋᨶᩩᩁᩮᩣᨷᩮᨲᩥ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᨶ ᨲᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨷᩮᨲᩥ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨷᨶᨾ᩠ᨾᩮᩅ ᨷᨶ ᨷᨮᨾᩴ ᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᩩᨱᩣᨲᩦᨲᩥ ᨮᩥᨲᩮ ᨶ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᩑᩅᩣᨲᩥᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᨷᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩋᨽᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᨶᩣᨷᩥ ᩈᩩᨱᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᩅᩣᨲᩥᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ "ᩑᩅᩴ ᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᩩᨱᩣᨲᩦ"ᨲᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨

᪑᪑᪑᪨ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶᩣᨲᩥ ᨷᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩥᨠᩔ ᨷᨮᨾᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᩅᩈᩮᨶ᪨ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᩈᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᩈᩣᩁᩮᨶ ᩋᨽᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ ᩑᨠᩮᨶ ᨶᨿᩮᨶ ᨶᨿᩣᨶᩩᩈᩣᩁᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ "ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᩈᩣᨵᨠ"ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪔᪨ ᨴᩩᨲᩥᨿᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪑᪓᪨ ᩑᩅᨶ᩠ᨲᩥ "ᩑᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨿᩣᩅᨲᩣᨿᩩᨠᩴ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩦ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨠᩣᩁᩮᨶ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣᨲᩥ ᩋᨶᩩᨷᨵᩣᩁᩮᨲᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᩑᨠᩮᨶᩣᨲᩥ "ᩑᨠᩮᨶᩮᩅ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩈᨦ᩠ᨡ᩠ᨿᩴ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ, ᨿᩣᩅᨲᩣᨿᩩᨠᩴ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩦ"ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩅᩣᨴᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶᩣᨷᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᨠᨳᩣ ᨷᨶ᩠ᨲᩥᨲᩣ ᨷᨮᨾᨠᨳᩣᨿ ᩅᩥᨶᩣᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨲ᩠ᩅ
ᨠᩣᩁᩅᩥᨠᩣᩁᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨽᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨ ᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶᩣᨲᩥ "ᨿᩣᩅᨲᩣᨿᩩᨠᩴ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩦ"ᨲᩥ ᨷᨴᩮᩈᩮᨶ ᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ "ᩅᩔᩈᨲᩴ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩦ"ᨲᩥ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨱ᩠ᩉ
"ᩋᩣᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ"ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᨬ᩠ᨬᩣ ᨠᨲᩣ, ᨷᨭ᩠ᨮᩣᨿᩴ ᨷᨶ "ᨿᨲ᩠ᨳᩣᨿᩩᨠᩴ ᩑᨠᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨿᩣᩅᨲᩣᨿᩩᨠᩴ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩦ"ᨲᩥ "ᨶ ᩉᩮᨲᩩ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨭᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᩮᩣ ᨠᨲᩮᩣ᪨
ᩋᨴᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ ᩅᩥᨠᩣᩁᩅᨲᩮᩣ, ᨿᨲᩮᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᩅ ᩋᨲ᩠ᨳᨬ᩠ᨬᩣ ᨠᨲᩣ, ᨶ ᨷᨮᨾᩣᨲᩥ ᩋᨽᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨ ᩅᩔᩈᨲᩣᨴᩦᨲᩥ ᩅ ᩋᩣᨴᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨶ ᨠᩮᩅᩃᩴ "ᩅᩔᩈᨲᩣᨴᩦ"ᨲᩥ ᩅᩔᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ "ᩑᨠᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩥᩅᩈᩴ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩦ"ᨲᩥ ᩅᩔᩣᨴᩦᨶᩦᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨ "ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᨧᩥᩁᨭ᩠ᨮᩥᨲᩦ"ᨲᩥ ᨷᨴᩮᩈᩮ
ᩈᨠᩅᩣᨴᩥᨶᩣ ᨷᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ"ᨲᩥ ᨲᩣᨴᩥ ᩅᩥᩅᩣᨴᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ "ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᨧᩥᩁᨭ᩠ᨮᩥᨲᩦ"ᨲᩥ ᨷᨴᩮᩈᩮ ᨷᩁᩅᩣᨴᩥᩔ᪨
"ᨧᩥᩁᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥᨠᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᩥᩁᩮᩣᨵᩮᨶ ᨷᨭᩥᨬ᩠ᨬᩣ ᩈᨠᩅᩣᨴᩥᩔᩣᨲᩥ ᩉᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ឌិត្តុដ្ឋិ តិកឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៉

៨៉ អត្បុប្ដ្បាកិឃយឃកឆាចណ្ណតា

១១៨៉ “តាតិ ចា ចត្តារិបិ ឆាកាលាតិ ឲុកោ ឃោតាបត្តិយក្កោឃចាតិ បដិឌាតាតី”តិ ឌ្ឋាយំ ឃត្ថាឃាហ “អឆ ចា”តិអាឌិ៉ ចត្បត្ថិ ឆាកាលាតត្តិ ក្ឫក្លូឆាកាលាឌិតំ ចត្បត្ថិ ឆាកាលាតំ៉ ឲុកយក្កកាចតោតិ ឃោតាបត្តិអាឌិឲុកយក្កកាចតោ៉ កយេត បចត្តយាតាតិបិ ហិ តាតិ ឆាកាលាតិ តំតំយក្កកិច្ចស្ស ឃាឆតតោ ឲុកោឃេច យក្កោ ហោតីតិ អឆិប្បាយោ៉ តេតាហ “ឲុកយក្កស្ស...បេ... បដិឌាតាតី”តិ៉

១៣៉ ឌស្សេតិ យក្កឌស្សេត៉

១៣៩៉ ឆយ្ចត្ថាតំ ហេត្បផលកាចតោ ឆយ្ចត្បដិឃម្ពិដាតំ ឃិឃា ឃោតាបត្តិផលហេត្បតា, តឌកាចតោ ត ឌ្ឋាតបដិឃម្ពិដាតត្តិ អាហ “តិរុត្តិ...បេ... ចិឆាតេតត្ថា”ត្តិ៉ ឃត្ថាឃយ្បិ បត បដិឃម្ពិដាតំ បឆយផលឃឆ្ឋិកិរិយាហេត្បតា ចិឆាតេតត្ថា យក្កាឆិកយេតច លឌ្ឍត្តា ផលិតំ ចិឃ, តស្មា “អដ្ឋហិ ឆាកាលហិ”តិ ឲុត្ត តិកក្លូបកល្ឌ អាកាតតយេត ក្យក្លាឌិឆាកាលាតំ បុត្តាត្តាឌិឆាកាលាតច្ចា ចយេត “អដ្ឋហិ ឆាកាលហិ”តិ ឃុត្តំ ចិឃ ឌិស្សតិ៉

អត្បុប្ដ្បាកិឃយឃកឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៉

១០៉ ចោហារកឆាចណ្ណតា

១៣៧៉ចិឃយចិឃយឹស្វតិ ទ្វបចក្លាឌិកេ ឃត្ថាឃាហ៉ តេ ហិ ទ្វបក្លូឆ្ឋបរិឃាបត្តត្តា ឲុកត្តត លោកិយា៉ ចិឃយស្សចាតិ ឃច្ចស្សច៉ ឃោ ហិ ចោហរិតត្ថាតោ ចោហារកលេតាឃ ច “ចោហារោ”តិ បិត្សត្ថាយំ ក្ឫតត្តា៉ តតត្ត្ត កាលណំ ចិឃយឹតំ ចិឃយស្សបិ អាឃចាឌិអតារម្ភលតាកាចតោ៉ អឃិឆ្ឋលោកុត្តរកាចស្ស ឲុកត្តឃាឃចត្តា តស្ស ឃច្ចាឃតតស្ស ឃឆា លោកុត្តតោ តច យតេតាតិ អឆិប្បាយោ៉

បដិហញ្ញោឃ្យាតិ ឌ្ឋាឌំ បរិកប្បចចតំ៉ បរិកប្បចចតច្ចា អឃាឆាចត្តិ អាហ “ត ហិ...បេ... អត្ថិ”តិ៉ ត ហិ ឌលំ អតលត្តិ បរិកប្បិតំ ឌហតិ បចតិ ចា៉ កិំ លោកិយេត ឆាកាលត ឌាតិតត្ថាតោ លោកិយោ ទ្វបិឃតតាឌិ ចិឃ, ក្ខាហ្យ លោកុត្តរោ បច្ចចក្លិឃយាតយក្កាឌិ ចិឃាតិ ឲុចយេត្ត ហេត្បស្ស អតេកត្តកាចោ ចេឌិតត្ថោ៉ តេតាហ “លោកិយេ លោកុត្តរេ ច ឃម្មុចតោ”តិ៉

វោហារកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១១. និរោធកថាវណ្ណនា

៣៥៣។ យេសំ ទ្វិន្នន្តិ យេសំ ទ្វិន្នំ ទុក្ខសច្ចានំ។ ទ្វីហិ និរោធេហីតិ អប្បដិសង្ខាបដិសង្ខាសង្ខាតេហិ ទ្វីហិ និរោធេហិ។ តត្ថ ទុក្ខាទីនិ បដិសង្ខាតិ បដិសង្ខា, បញ្ញាវិសេសោ។ តេន វត្តទ្ធោ និរោធោ បដិសង្ខានិរោធោ។ យោ សាសវេហិ ធម្មេហិ វិសំយោគោតិ វុច្ចតិ, យោ បច្ចយវេកល្លេន ធម្មានំ ឧប្បាទស្ស អច្ចន្តវិពន្ធភូតោ និរោធោ, សោ បដិសង្ខាយ នវត្តព្ពតោ អប្បដិសង្ខានិរោធោ នាមាតិ បរវាទិនោ លទ្ធិ។ បដិសង្ខាយ វិនា និរុទ្ធាតិ បច្ចយវេកល្លេន អនុប្បត្តិំ សន្ធាយ វុត្តំ។ តេនាហ “ន ឧប្បជ្ជិត្វា ភគ្គា”តិ។ អនុប្បាទោបិ ហិ និរោធោតិ វុច្ចតិ យតោ “ឥមស្សុប្បាទា ឥទំ ឧប្បជ្ជតី”តិ លក្ខណុទ្ទេសស្ស បដិលោមេ “ឥមស្ស និរោធា ឥទំ និរុជ្ឈតី”តិ ទស្សិតោ។ តេនាតិ បដិសង្ខាយ និរោធស្ស ខណិកនិរោធស្ស ច ឥធ នាធិប្បេតត្តា។

និរោធកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ទុតិយវគ្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. តតិយវគ្គោ

១. ពលកថាវណ្ណនា

៣៥៤។ និទ្ទេសតោតិ “អដ្ឋានមេតំ អនវកាសោ”តិអាទិនា និទ្ទិដ្ឋប្បការតោ។ សោ បន យស្មា វិត្ថារោ ហោតិ, តស្មា វុត្តំ “វិត្ថារតោ”តិ។ ញាណំ កិលេសាវរណាទិ, តមេវ បច្ចេកំ បវត្តិអាការភេទតោ ញាណាការា។ “ញាណ”ន្តិ ហិ ឥទំ សរូបតោ គហណំ, “ញាណាការតោ”តិ បវត្តិអាការភេទតោ។ ភគវា ហិ ធម្មេ ជានន្តោ តេសំ អាការភេទេ អនវសេសេត្វាវ ជានាតិ។ យថាហ “សព្វេ ធម្មា សព្វាការេន ពុទ្ធស្ស ភគវតោ ញាណមុខេ អាបាថំ អាគច្ឆន្តី”តិ (មហានិ។ ១៥៦; ចូឡនិ។ មោឃរាជមាណវបុច្ឆានិទ្ទេស ៨៥; បដិ។ ម។ ៣។៥)។ ឧទ្ទេសតោតិ ឧទ្ទេសតោ។ ឧទ្ទេសោ ច វិត្ថារោ ន ហោតីតិ អាហ “សង្ខេបតោ”តិ។ យថា ជានន្តីតិ សព្វត្ថ។ ឧទ្ទេសមត្តកម្បីតិ ទិដ្ឋិគតយថាភូតញាណាទិប្បភេទានំ អាសយាទីនំ ឧទ្ទេសមត្តកម្បិ។ តេនាហ “ឥន្ទ្រិយានំ តិក្ខមុទុភាវជាននមត្តំ សន្ធាយា”តិ។ ធេទនាតិ អនុសន្ធេត្វោទេន។ ឧបេយ្យាតិ ឧទ្ទេសតោ ឋានាទិយុត្តជាននាការេន ច។ ស្វាយំ ច សកវាទិនាបិ ឥច្ឆិតោយេវាតិ អាហ “កថមយំ ចោទេតព្វោ សិយា”តិ។

៣៥៦។ សេសេសូតិ ឥន្ទ្រិយបរោបរិយត្តញាណតោ សេសេសុ។ បដិក្ខេបោបីតិ អសាធារណតាបដិក្ខេបោបិ។ តត្ថ ច សេសានំ អសាធារណតាបិ

ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨧᩮᩣᨴᨶᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᩣᩉ “ᨮᩣᨶᩣ...ᨸᩮ... ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ”ᨲᩥ᪨

ᨻᩃᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪒᪨ ᩋᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪒᪓᪗᪨ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᨸᨭᩥᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩔᩣᨲᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᨸᩁᩥᨠᨸ᩠ᨸᩥᨲᩮᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩮ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ “ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᨬ᩠ᨧ ᨾᨶᩈᩥ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᨿ “ᩋᩣᨾᨶ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ ᨸᨭᩥᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩔ᪨ ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨹᩔᩣᨶᩴ ᩈᨾᩮᩣᨵᩣᨶᩴ ᨠᨳᩴ ᩋᩣᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨮᩣᨶᩣᨮᩣᨶᨣᨲᩮ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩴ ᨾᨶᩈᩥ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩔᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩣᨲᩥ “ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᨸᩁᩥᨠᨸ᩠ᨸᩥᨲᩮᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣ”ᨲᩥ ᨸᨠᩣᩁᩮᨶ ᨶᨿᩮᨶ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩣᨲᩥ “ᨮᩣᨶᩣᨮᩣᨶᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᩣ, ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᩣ”ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ᪨ “ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᨸᨭᩥᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩔᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ “ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨹᩔᩣᨶᩴ ᩈᨾᩮᩣᨵᩣᨶᩴ ᨠᨳᩴ ᩋᩣᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᩈᨲ᩠ᨲᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩣᨿ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩮᨸᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩣᩅ ᨮᩣᨶᩣᨮᩣᨶᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᩣ, ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᩣᨲᩥ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩮᩅ ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨹᩔᩣᨶᩴ ᩈᨾᩮᩣᨵᩣᨶᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨧᩮᩣᨴᨶᩣ, ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᨸᨭᩥᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩔ ᨸᨶ ᨠᨳᩴ ᩋᩁᩥᨿᨽᩣᩅᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥ ᨮᩣᨶᩣᨮᩣᨶᨬᩣᨱᩣᨴᩦᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨧᩣᩁᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨠᩥᩴ ᩅᩣ ᩑᨲᩣᨿ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥᨧᩥᨶ᩠ᨲᩣᨿ᪨ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨠᨸᨭ᩠ᨮᩥᩈᨾᩮᩈᩣ ᩉᩥ ᨸᩁᩅᩣᨴᩥᩅᩣᨴᩮᩣ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩈᩩᨸᩥ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᨻ᩠ᨿᩣᨴᩥᩈᩮᩈᩩ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᩋᩣᩁᩮᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩍᨲ᩠ᨳᩥᨸᩩᩁᩥᩈᩣᨴᩥᩋᩣᨠᩣᩁᩴ, ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨠᩣᩁᨾᩮᩅ ᩅᩣ ᩋᩈᨲ᩠ᨲᩴ ᩁᩪᨸᩣᨴᩥᩁᩪᨸᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩋᩣᩁᩮᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣᨸᨶᨬ᩠ᨬ ᨸᩃᩥᩅᩮᨮᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩴ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨸᩁᩥᨠᨸ᩠ᨸᨶᩅᩈᩮᨶᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᩃᩥᨵᩥ᪨ ᩑᨠᩣᨴ᩠ᨴᩥᨿᩥ ᨻᩮᨴ᩠ᨵ᪨

ᩋᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪓᪨ ᩅᩥᨾᩩᨧ᩠ᨧᨾᩣᨶᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪒᪔᪔᪨ ᨾᨣ᩠ᨣᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩑᨠᨴᩮᩈᩮᨶ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩑᨠᨴᩮᩈᩮᨶ ᩋᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨿᩴ “ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨾᩩᨧ᩠ᨧᨾᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩃᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩑᨠᨴᩮᩈᩴ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩑᨠᨴᩮᩈᩴ ᩋᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᨬ᩠ᨧ “ᨲᨩ᩠ᨩᩣᨲᨠᩮᩣ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᨠᨴᩮᩈᩮᨶ ᩅᩥᨾᩩᨧ᩠ᨧᨾᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥᩔ ᩃᨴ᩠ᨵᩦ”ᨲᩥ ᨴᩔᩥᨲᩮᩣᩅᩣᨿᨾᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨠᨲᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᨲᩥ ᩅᩥᨾᩩᨧ᩠ᨧᨶᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᩋᨸᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩥᨲᨲᩣᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ᪨ ᨿᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᩣᩉ “ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨾᩩᨧ᩠ᨧᨾᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨠᨲᨽᩣᩅᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᨸᩁᩅᩣᨴᩥᨶᩣ᪨ ᩅᩥᨾᩩᨧ᩠ᨧ...ᨸᩮ... ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨾᩩᨧ᩠ᨧᨾᩣᨶᩔ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ, ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᨠᨴᩮᩈᩮᨶ ᨸᨶ ᨲᨳᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨ ᩈᨲᩥ ᨧ ᨴᩮᩣᩈᩮ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨠᨲᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᨲᩥ ᩋᩣᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩑᨠᨴᩮᩈᩮᩣ ᩅᩥᩈᩮᩈᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨶᩥᨸ᩠ᨸᨴᩮᩈᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩋᩅᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᨲᩮᩣ᪨ ᨹᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᨸᨮᨾᨹᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ᪨

ᩅᩥᨾᩩᨧ᩠ᨧᨾᩣᨶᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪅᪨ ᩋᨭ᩠ᨮᨾᨠᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪁᪆᪉᪨ ᨸᩉᩦᨶᩣᨶᩣᨾ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ, ᨶ ᨸᩉᩥᨿ᩠ᨿᨾᩣᨶᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨

ᩋᨭ᩠ᨮᨾᨠᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪆᪨ ᩋᨭ᩠ᨮᨾᨠᩔ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪁᪇᪀᪨ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩣᨶᩥᨿᩮᩅ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨴᩦᨶᩥ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨽᩣᩅᩮᩣ, ᨶ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩁᩅᩣᨴᩥᨶᩮᩣ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩅᩈᩮᨶᩣᩉ “ᩋᨸ᩠ᨸᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨶᩥᨠᩣᨶᩥ ᨽᩣᩅᩮᨶ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨶᩥᨠᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨶ᩠ᨲᩣ ᨻᩕᩪᩉᩮᨶ᩠ᨲᩣ ᩅᩣ᪨ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨽᩣᩅᩴ ᨸᨶ ᨸᨲ᩠ᨲᩔ ᨲᩔ ᨸᩩᨶ ᨽᩣᩅᨶᩣᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨲᩔ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ “ᨶ ᨸᨶ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ ᨽᩣᩅᩮᨶ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ᪨

ᩋᨭ᩠ᨮᨾᨠᩔ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪇᪨ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨧᨠ᩠ᨡᩩᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪁᪇᪁᪨ ᩅᩥᩈᩥᨶᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᨻᨶ᩠ᨵᨲᩥ ᩅᩥᩈᨿᩥᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨸᨭᩥᨻᨴ᩠ᨵᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᩈᨿᩮᩣ, ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ, ᩋᨶᩩᨽᩅᨲᩥ ᩑᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨶᩩᨽᩣᩅᩮᩣ, ᩈᩣᨾᨲ᩠ᨳᩥᨿᩴ, ᨻᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᨣᩮᩣᨧᩁᨠᩁᨱᩴ ᨣᩮᩣᨧᩁᩮᩣ, ᩅᩥᩈᨿᩮ ᩋᨶᩩᨽᩣᩅᨣᩮᩣᨧᩁᩮᩣ ᩅᩥᩈᨿ...ᨸᩮ... ᨧᩁᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩮᩉᩥ ᨿᨳᩣ ᩅᩥᩈᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᩅᩥᩈᨿᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨽᩪᨲᩮᨶ ᨫᩣᨶᨵᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᩋᩣᩉᩥᨲᨻᩃᩴ ᨠᨲᨻᩃᩦᨠᨲᩴ᪨ ᩅᩥᩈᨿᨣ᩠ᨣᩉᨱᩈᨾᨲ᩠ᨳᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨶᩩᨽᩣᩅᨣᩮᩣᨧᩁᨠᩁᨱᩣᨶᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩔ ᨲᩴ ᨿᩔ ᨲᩮᩉᩥ ᩏᨸᨲ᩠ᨳᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᩣ ᨻᩃᩥᨿᩣᨲᩴ ᩅᩥᨠᨸ᩠ᨸᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨿᩣᨴᩥᩈᩮ ᩅᩥᩈᨿᩮ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨻᩃᩥᨿᩣᨲᨬ᩠ᨧ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩥᨿᨲ᩠ᨳᩔ ᨽᩪᨲᩮᩣ ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᨽᩪᩅᩥᩈᩮᩈᨲᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩉᩥ ᨸᨱᩦᨲᩮᩉᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨩᩁᩪᨸᩮᩉᩥ ᩅᩥᩈᩮᩈᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᩑᨠᩮ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨸᩩᩁᩥᨾᩴ ᨾᩴᩈᨧᨠ᩠ᨡᩩᨾᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨻᩃᩥᨿᩣᨲᨶᨲᩮᩣ ᨸᩩᩁᩥᨾᩴ ᨾᩴᩈᨧᨠ᩠ᨡᩩᨾᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ᪨ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᨠᩣᩁᩮᩣ᪨ ᩅᩥᩈᨿᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ ᨸᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿᩴ ᨠᨲᩴ᪨ ᨶ ᩅᩥᩈᨿᩅᩥᩈᩮᩈᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨶ ᩅᩥᩈᨿᩔ ᩅᩥᩈᩮᩈᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ᪨ ᨿᨲᩮᩣ ᩏᨠ᩠ᨠᨭ᩠ᨮᨾ᩠ᨸᩥ ᩁᩪᨸᩣᨿᨲᨶᨾᩮᩅ ᩅᩥᩈᨿᩮᩣᨲᩥ ᩅᩥᩈᨿᩔ ᩈᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᩅᩥᩈᩮᩈᩴ ᩋᩣᩉ, ᩈᨾᨶ᩠ᨲᩔ ᨧ ᩅᩥᩈᩮᩈᩴ ᨴᩦᨸᩮᨲᩦᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᪨

ᨵᨾ᩠ᨾᩪᨸᨲ᩠ᨳᨴ᩠ᨵ...ᨸᩮ... ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ, ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩥᨿᩮᩅ ᨶ ᩈᩥᨿᩣᨲᩥ ᨽᩣᩅᩮᩣ᪨ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣᨲᩥ ᩏᨸᩣᨿᩮᩣ, ᨠᩣᩁᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨸᨠᨲᩥᨧᨠ᩠ᨡᩩᨾᨲᩮᩣ ᩑᩅ ᩉᩥ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨧᨠ᩠ᨡᩩ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᨠᩈᩥᨱᩣᩃᩮᩣᨠᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨧᨠ᩠ᨡᩩᨬᩣᨱᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᨶᩴ, ᩈᩮᩣ ᨧ ᨠᩈᩥᨱᨾᨱ᩠ᨯᩃᩮ ᩏᨣ᩠ᨣᩉᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩅᩥᨶᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨾᩴᩈᨧᨠ᩠ᨡᩩᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᨶᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩣᨲᩥ “ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᨧᨶᩮᨶ᪨ ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᨬᩣᨱᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶᩣᨲᩥ ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᨬᩣᨱᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨽᩪᨲᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᨲᩥ ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᨬᩣᨱᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨲᩥ᪨ ᨫᩣᨶᨠᨾ᩠ᨾᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩮᩉᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨲᩮᨿᩮᩅ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨲᩔ ᩉᩮᩈᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩥ᪨

᪒᪗᪖. ᨿᩮᨶ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨧᨠ᩠ᨡᩩᨲᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨧᨠ᩠ᨡᩩᨠᩔ ᨻ᩠ᨿᩪᩉᨶᩮᨶ ᨸᨭᩥᨽᩣᨶᩮᨶ. ᨲᩦᨱᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩪᨶᩥ ᨿᩴ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨸᨬ᩠ᨬᩣᨧᨠ᩠ᨡᩪᨶᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨲ᩠ᨲᨿᨠᩣᨶᩥ ᨧᨲᩮᩣ ᨠᨲᨾᩮᨿ᩠ᨿᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩴ ᨶ ᨻ᩠ᨿᩪᩉᨲᩦᨲᩥ ᩋᩉᩮᨲᩩ.

ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨧᨠ᩠ᨡᩩᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭᩛᩥᨲᩣ.

᪙. ᨿᨳᩣᨠᨾ᩠ᨾᩪᨸᨣᨲᨬᩣᨱᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪒᪗᪗. ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨧᨠ᩠ᨡᩩᨸᩣᨴᨠᨲ᩠ᨲᩣ “ᨿᨳᩣᨠᨾ᩠ᨾᩪᨸᨣᨲᨬᩣᨱᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶ ᨿᨳᩣᨠᨾ᩠ᨾᩪᨸᨣᨲᨬᩣᨱᨠᩥᨧ᩠ᨧᩮᨶ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨧᨠ᩠ᨡᩩᨠᩥᨧ᩠ᨧᩔ ᨲᩴᨠᩥᨧ᩠ᨧᨠᨲᩣᨠᩣᩁᨱᩮᨶ. ᨿᨲᩮᩣ ᨿᩴ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩣ, ᨲᨿᩮᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨻᩃᩥᨿᩣ...ᨸᩮ... ᨠᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨳᩣ”ᨲᩥ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨲᨲᩕᨠᩣᨶᩴ ᨶᩥᨴᩣᨶᩮᨲᩥ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨧᨠ᩠ᨡᩩᨬᩣᨱᩔ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᨾ᩠ᨾᩣ ᨿᨳᩣᨠᨾ᩠ᨾᩪᨸᨣᨲᨬᩣᨱᩔ ᨲᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨲᩕᨠᩣᨶᩴ ᨶᩥᨴᩣᨶᨲᩥ. ᨲᩔ ᩉᩥ ᨲᩴ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᨬᩣᨱᩴ. ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨧᨠ᩠ᨡᩩᩔ ᨿᨳᩣᨠᨾ᩠ᨾᩪᨸᨣᨲᨬᩣᨱᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨲᩕᨠᩣᨶᩴ ᨶ ᨶᩥᨴᩣᨶᨲᩥ ᩋᨸ᩠ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ. ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨧᨠ᩠ᨡᩩᩔ ᨿᨳᩣᨠᨾ᩠ᨾᩪᨸᨣᨲᨬᩣᨱᨠᩥᨧ᩠ᨧᨲᩣ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨻ᩠ᨿᩪᩉᩥᨲᩣ, ᨶ ᨿᨳᩣᨠᨾ᩠ᨾᩪᨸᨣᨲᨬᩣᨱᩔ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨧᨠ᩠ᨡᩩᨠᩥᨧ᩠ᨧᨲᩣᨲᩥ ᨲᨾᨲ᩠ᨳᩴ “ᨿᨳᩣᨠᨾ᩠ᨾᩪᨸᨣᨲᨬᩣᨱᩮᨶ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨧᨠ᩠ᨡᩩ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩅᩩᨲ᩠ᨲ-ᩈᨴᩥᩈᩴ ᨶ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ.

ᨿᨳᩣᨠᨾ᩠ᨾᩪᨸᨣᨲᨬᩣᨱᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭᩛᩥᨲᩣ.

᪑᪐. ᨶᩥᨣᩁᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪒᪗᪘. ᩋᩣᨣᩥᨶ᩠ᨶᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣᨲ᩠ᨲ “ᩈᨲ᩠ᨲᩥ, ᨠᩥᨾᩥᩃᩮ, ᨿᨣ᩠ᨣᩣ ᩅᩮᨿᩩᩁᩮᩈᩩ ᨸᩥᩃᩮᩣᨲᩥᨸᩥᨲᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩣ”ᨲᩥ (ᨴᩦ. ᨶᩥ. ᪒.᪒᪗᪙, ᪒᪕᪙) ᩋᩣᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨵᩣᨲᩩᨿᩉᩣᩁᩣᨴᩥᨠᩣᨶᩴ ᩈᨽᩣᩅᩈᨽᩣᩅᩈᨾ᩠ᨾᩩᩈᩮᨶ ᩋᨽᩥᨵᩣᨶᩈᩥᨴ᩠ᨵᩴ. ᨿᨲ᩠ᨳ ᨸᨶ ᨽᩥᨵᩣᨶᩮ, ᨲᨿᩮᨶ ᨶᩮᨿ᩠ᨿᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᨲᩣᨶᩥᨶᩣᨶᩮᨿᩣ ᨣᩉᩥᨲᩣᨲᩥ ᨻᩃᨿᨲᩴ ᨶᩮᨿ᩠ᨿᨲᩴ “ᨵᩣᨲᩩᨿᩉᩣᩁᩣᨴᩥᨠᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᩒᨽᩴ ᩈᨲᩦᨲᩥ ᨿᨴᩥ ᨲᩣᨶᩥᩈᩮᩈᩩ ᩈᨽᩣᩅᩈᨽᩣᩅᩮ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᩒᨽᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩩᩁᩣᨸᩥᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩒᨲ᩠ᨳᩣᨸᩥ “ᩈᩩᨿ᩠ᨿᨲᩦ”ᨲᩥ ᨸᨴᩴ ᩋᩣᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ. ᨠᨳᩴ ᩈᩩᨿ᩠ᨿᨲᩦᨲᩥ? ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᨲᩴ ᨽᨣ᩠ᨣᩅᨲᩣ –

“ᨿᩴ ᨶᩮ ᨸᩥᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩮᩅ ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ,

ᨲᩥᨷᩅᩣ ᨽᨲᩣ ᩈᩈ᩠ᨿᨲᩥᨾᩣ ᩈᨿᩣᨾᩣ;

ᨲᩴ ᨲᩣᨷᩥᩈᩴ ᨿᨧ᩠ᨨᩩᨾᩥᨾᩴ ᨠᩥᩁᩮᨲ᩠ᩅ,

ຊານໍ ມຫາຣາຊ ກຖໍ ປິເວຍ຺ຍາ”ຕິ. (ຊາ. ໑.໑໙.໓໕);

ຕຕ຺ຖ ປຸພ຺ພເທວາ ນາມ ອສຸຣາ. ເຕ ຫິ ຕາວຕິໍສານໍ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິໂຕ ປຸພ຺ພເທວາຕິ ປຍ຺ຍາຍິໍສຸ. ມຕ຺ຕາຕິ ສຸຣາປີເຕນ ປມາທໍ ອາປນ຺ນາ. ຕິທິວາຕິ ມນຸສ຺ສຈາຕຸມຫາຣາຊິກເລາເກ ອຸປາທາຍ ຕຕິຍໂລກຕ຺ຕາ ເທວຏ຺ຐານາ, ນາມເມວ ວາ ເອຕໍ ຕສ຺ສ ເທວຏ຺ຐານສ຺ສ. ສສ຺ສຕິຍາຕິ ເກວລໍ ທີຆາຍຸກໍ ສນ຺ຘາຍ ວທຕິ. ສມາຍາ ສຫ ອຕ຺ຕເນາ ອສຸຣມາຍາຍ, ອສຸຣເມຕ຺ຕຫິ ສທ຺ຘິໍ ຄຸຕາຕິ ອເວຈ຺ຈ. ອຊ຺ຈກາລມ຺ຫາ ວຸຕ຺ຕໍ “ອາກຕ຺ຖກເທວປຸຕ຺ຕາ ອາຄຕາຕິ ເນວາສິກາ ກນ຺ທປິໍ ສຊ຺ຊຍິໍສຸ. ສເກ຺ກາ ສກປຣິສາຍ ສຍ຺ຍມທາສິ”ຕິ. ເຕນາຫ “ເຕສໍ ສຸຣາປິໍ ອທໍສເຣາ ນ ເທວາຕີຕິ ສຕ຺ຕຸໍ ເທວາຕີ”ຕິ. ອຕ຺ຖ ວ ຕາວຕິໍສານໍ ປິຕຸກາເລາ ປຍ຺ຍາຍ ສຸຣາປີສຍິໍ ຕຕ຺ຖ ນາເທວາສິ, ປເກວ ປີນາຕິປີຕາເທມາຕິ ອິຣມິຕຍ຺ຍາກາເລາ ອຸຈ ຕາວຕິໍສເຕາ ປຍ຺ຍາຍ ອຸປຣິ ເທວເລາເກສຸ ສມາເທາສມປຍ຺ຕຸອິຣຕິວເສນ ປຸເຣຕຍ຺ຍາ ອໍວເຣາ ນ ສຕ຺ຕິ, ເລາກຸຕ຺ຕຣາ ປນ ສຕ຺ຕິເມວ. ຕທາ ເຕຫິ ປຫາຕຍ຺ຍາ ອໍວເຣາ. ນ ຫິ ອປ຺ປຫີນານຸສຍານໍ ມຄ຺ຄຍ຺ຍາ ກິເລສາ ນ ສຕ຺ຕີຕິ.

ອໍວເຣກວາວຍ຺ຍນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

ຕຕິຍວຄ຺ຄວຍ຺ຍນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໔. ວຕຸຕ຺ຖວຄ຺ຄ

໑. ຄິຫິສ຺ສ ອເວຫາສິກວາວຍ຺ຍນາ

໓໔໑. ຄິຫິລກ຺ຂຣາຍສມ຺ປຍຸຕ຺ຕຕາຍາຕິ ຄິຫິຍາເວ ກາມເກາຄິຍາເວ ລກ຺ຂຣາຍສຫິຕຕາຍ.

ຄິຫິສ຺ສ ອເວຫາສິກວາວຍ຺ຍນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໒. ສມນ຺ນາຄຕກວາວຍ຺ຍນາ

໓໔໓. ປຕິຕ຺ຕິ ອນາຄເມາ ອນາຄເມາ ນາມ ສມນ຺ນາຄເມາ ເຫາຕີຕິ ປຍ຺ຍາຍມ຺ປິ ວຕຸຫິ ທສ຺ສາຄີຫິ ສມນ຺ນາຄເມາ ເຈາທິເຕາຕິ ທຕ຺ຖໍ.

ສມນ຺ນາຄຕກວາວຍ຺ຍນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

៥។ ឧបេក្ខាសមន្នាគតកថាវណ្ណនា

២៩៧។ សម្បយោជេតព្ពន្តិ ឯត្ថ យទិ តេ អរហា ចតូហិ ឆក្ខេហិ វិយ ឆហិ ឧបេក្ខាហិ សមន្នាគតោ, ឯវំ សន្តោ ឆ ឧបេក្ខា បច្ចេកំ ផស្សានិសហិតាតិ “ឆហិ ផស្សានីហិ សមន្នាគតោ”តិអាទិនា យោជេតព្ពា។

ឧបេក្ខាសមន្នាគតកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦។ ពោធិយាពុទ្ធោតិកថាវណ្ណនា

២៩៨។ បត្តិធម្មវសេនាតិ “បត្តិធម្មោ នាម”តិអាទិនា វុត្តស្ស ចិត្តវិប្បយុត្តស្ស សង្ខារស្ស វសេន “ពោធិយា ពុទ្ធោ”តិ បុច្ឆា។ “ពោធិយា និរុទ្ធាយ វិគតាយ បដិប្បស្សទ្ធាយ អពុទ្ធោ ហោតី”តិ អនុយោគោ។ ឧភយត្ថាបិ បុច្ឆានុយោគា វេទិតព្ពា។

ពោធិយាពុទ្ធោតិកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧។ លក្ខណកថាវណ្ណនា

៣០២។ តស្មាតិ យស្មា អពោធិសត្តស្សាបិ ចក្កវត្តិនោ លក្ខណេហិ សមន្នាគមោ ពោធិសត្តស្សាបិ ចរិមភវតោ អញ្ញត្ថ អសមន្នាគមោ ហោតិ, តស្មា លក្ខណសមន្នាគតោ ពោធិសត្តោវាតិ ឥមស្សត្ថស្ស អសាធកំ។ តេនាហ “អាគតម្បិ អនាគតសមីបេវា”តិ។

លក្ខណកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨។ និយាមោក្កន្តិកថាវណ្ណនា

៣០៣។ បារមីបូរណត្ថំ ញាណំ ពោធិចរិយាយ ឧបលក្ខណំ, ន បរិមិតំ បុញ្ញកាមស្សតំ។ តេន តេសំ អារម្ភសមាគមាគតម្បិ សង្គហោ កតោតិ ឥជ្ឈតិ។ មហាភិនីហារតោ បដ្ឋាយ ហិ មហាសត្តា និយតាតិ វុច្ចន្តិ។ យថាហ – “ឯវំ សព្ពង្គសម្បន្នា, ពោធិយា និយតា នរា”តិ, “ធុវំ ពុទ្ធោ ភវិស្សតី”តិ ច, ន និយាមស្ស នាម កស្សចិ ធម្មស្ស ឧប្បន្នត្តា ព្យាករោន្តិ, អថ ខោ ឧក្កំសគតាយ បារមិយា បូរេត្វា ពុទ្ធោ ភវិស្សតីតិ ញត្វា ព្យាករោន្តីតិ បរវាទិបរិកប្បិតំ ធម្មន្តរំ បដិសេធេតិ, ន ពោធិយា និយតត្តំ។ តេនាហ “ជោតិបាល”ន្តិអាទិ។

និយាមោក្កន្តិកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០៍ សទ្ទសំនេយាដតប្យហាតកចាចណ្ណតា

៣១៦៍ សតិបិ ពេលសត្ថិ សំនេយាដតាត់ ទេហដ្ឋិយយេក្កហិ បហឹតទ្តេ “បញ្ចាត្ត ឌ្ជួរយ្ហាកិឃាត់ សំនេយាដតាត់ បរិក្ខឃា”តិអាឌឹស្ ចិឃ ចណ្ណកលាតប្យុរេលត អតចនេសសតញ្ចា សគ្គាឃ សទ្ទសំនេយាដតប្យហាតកិត្តត់ បរិឃាឃចចតគ្គិ អាហ “ឌ្តុយំ បរិឃាឃំ អក្កុទេហទ្តា”តិ៍ អរទហត្តុយេក្កត បដហតទោា ឲចាតិ ពណ្យាតីតិ អក្កុយេក្កា ឲច សទ្ទសំនេយាដតាតិ បដហតីតិ លង្គ្លិ ពណ្យាតីតិ ចគត្តិ បគពារា៍ ឲចំ សតីតិ ឃគិ អតចនេសសតាយទ្តេត តឆា បដិឌាតាតិ៍

សទ្ទសំនេយាដតប្យហាតកចាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

ចត្យត្តចក្កចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

ទ៍ បញ្ចាយចេក្កា

១៍ ចិយុត្តិកចាចណ្ណតា

៣១ប៉៍ ឋលពាឈ៍ ត ទេហាតិ, នេសសាតិ ចិបស្សតាយក្កបច្ចទេចក្ខលពាលាតិ ចិយុត្តាតឹតិ ត ចត្តត្ឋាតឹតិ សត្ថទេគ្គា៍ ឲត្តាតិ ឲទេតស្ ចត្យស្ ពារទេលស្៍ ចិបស្សតាក្កហទេលត ពហិតំ យក្កាឌិកិច្ចចិទ្ទ្ធរកិច្ចត្តា ចិបស្សតាបរិទេឃាសាតត្តា ច៍

ចិយុត្តិកចាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

៦៍ អទេសលពាលាកចាចណ្ណតា

៣៦០៍ អទេសទេល អារក្ខ បចត្តត្តា អទេសលពាលត្តិ បទស្ស លគ្គ្លិ, ត អទេសទេល អទេសលឆទេឲ្យ បរិឃាបគ្គត្តិ ឌ្តុយយត្តយាហ “ឲទេតត…ទេប… ឌទេស្សតី”តិ៍

អទេសលពាលាកចាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

៣៍ ចិបរីតកចាចណ្ណតា

៣៦៣. អបិ ច និចាតិ វោហារំ វិយ អញ្ញានេន...បេ... វទតិ.

វិបរីតកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៣. និយាមកថាវណ្ណនា

៣៦៤-៣៦៥. យន្តិ យំ ញាណំ. សច្ចានុលោមិកន្តិ សច្ចប្បដិវេធានុកូលំ. វិបរីតានុយោគតោ បក្ខិ ករណត្ថា "វត្តុ"ន្តិ អាហ ន អនិយតស្ស និយាមគមនាយាតិ អវិបរីតានុយោគតោ បក្ខិ ករណត្ថា, តថា ហោតិ បដ្ឋានកាធរតោ វិរោធកាធរតោ ច.

និយាមកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៤. បដិសម្ភិទាកថាវណ្ណនា

៣៦៦-៣៦៧. សព្វំ ញាណន្តិ ឥទំ "អរិយានំ"ន្តិ ឥមិនា ន វិសេសិតន្តិ អធិប្បាយេនាហ "អនរិយានម្បិ ហិ ញាណំ ញាណមេវា"តិ. អថ ចោ បរិយាយំ អវិសេសេន សព្វំ ញាណន្តិ វុត្តំ ករោន្តោ ឧបយាហ. អរិយស្ស នេ ញាណន្តិ, សោ បន បដិក្ខិបិស្សតីតិ អាហ "អនរិយស្ស ឧតំ ញាណំ សន្ធាយា"តិ.

បដិសម្ភិទាកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៧. ចិត្តារម្មណកថាវណ្ណនា

៣៦៨-៣៦៩. វត្តព្ពបដិញ្ញាតិ ផស្សារម្មណេ ញាណំ វត្តុំ ចេតោបរិយញាណន្តិ ឧចិ បចត្វា បដិញ្ញា.

ចិត្តារម្មណកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៨. អនាគតញាណកថាវណ្ណនា

៣៦៩-៣៧០. អនន្តរានាគតេបិ និវត្តេ ញាណំ នត្ថីតិ, តត្ថ បន តេលបជ្ជោតេ វិយ ទានិសេន បរិកោដេន កតាទិ ញាណំ ឧប្បជ្ជេយ្យ.

ខេតាហ “អគត្តូខេ ខុកាខេត្តូខេតច ខោាលំ តត្តិ”តិ៑

អតាពតខោាលកឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៑

៥៑ បដុប្បត្ត្តខោាលកឆាចណ្ណតា

៣៣១-៣៣៦៑ “សត្តូសង្ខារខេសុ អតិច្ចខេតា ឌិខេដ្ឋ ស្ម”តិ ចុខេត្តូ ឃំ ខស្សតក្ខុតំ ខោាលំ, តយ្យិ សង្ខារសកាចត្តា តឆាឌិដ្ឋិ សិឃាតិ អត្តូខេតា អាបដ្ឋតិ, ខុចិក្ខុតំ ចចតំ សត្តាឃាហ “អត្តូខេតា អាបត្តិ ចចត”ត្តិ៑ តំ បត ឃុស្មា “តយ្យិ ខោាលំ អតិច្ចខេតា ឌិដ្ឋិ ខេហាតិ”តិ បដិឌាតតចខេសត បចត្តិ, តស្មា “អត្តូខេតតចចត”ត្តិ ចុត្តិ៑ កក្កាត្បស្សតាតំ បតាត្តូចខេសត បចត្តូយាតាតំ៑

បដុប្បត្ត្តខោាលកឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៑

១០៑ ឲលខោាលកឆាចណ្ណតា

៣៣៦-៣៣៣៑ ឲលបខេរាបទិឃត្តិ ឲលស្ស ដ្ឋាចចតា៑ ខាខេលតាតិ ខោាលខាខេលត៑

ឲលខោាលកឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៑

បច្ចាយចក្កចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៑

យហាបណ្ណាសខេកា សយខេត្តា៑

៩៑ លដ្ឋចខេក្កា

១៑ តិឃាយកឆាចណ្ណតា

៣៣៥-៣៣៧៑ ខុតស្ស អទិឃស្ស បុក្កលស្ស៑

តិឃាយកឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៑

២. បដិច្ចសមុប្បាទកថាវណ្ណនា

៣៣៥. ការណដ្ឋេន ឋិតតាតិ ការណភាវេន ព្យភិចារណាភាវាយាហ. យោ ហិ ធម្មោ យស្ស ធម្មស្ស យថា ការណំ ហោតិ, ន តស្ស តថា អញ្ញថាភាវោ អត្ថិ, សា ច អត្ថតោ ការណភាវោយេវាតិ “ការណភាវោយេវា”តិ អាហ.

បដិច្ចសមុប្បាទកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៣. និរោធសមាបត្តិកថាវណ្ណនា

៣៣៧-៣៣៨. សភាវធម្មំ បដិសេធេតិ តទុភយលក្ខណរហិតស្ស សភាវធម្មស្ស អភាវា. “វោទានម្បិ វុដ្ឋាន”ន្តិ វចនតោ “វោទានញ្ច វុដ្ឋានបរិយាយោវា”តិ អាហ. សភាវធម្មេត្ត និរុទ្ធ សង្ខតចិត្តតាយ អសង្ខតំ សិយាតិ អាហ “សភាវធម្មត្តាសង្ខតត្តា”តិ.

និរោធសមាបត្តិកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

រូបកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៨. សត្តមវេក្ខា

១. សង្គហកថាវណ្ណនា

៣៨១-៣៨២. សង្គហិតាតិ សង្គហណាទិវសេន សង្ខិ គហិតា. តេ បន យស្មា ឧកចិធតាទិសាមញ្ញេន ពន្ធា វិយ ហោន្តិ, តស្មា អាហ “សម្ពន្ធា”តិ.

សង្គហកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

២. សម្បយុត្តកថាវណ្ណនា

៣៨២-៣៨៣. អនុប្បវិសិតណ្ណានុប្បវិសនាការេន តេសំ ភេទេ សតិ យុជ្ជេយ្យ, នានាធាតិ ឧបយាតិត្តេន ឧបមេយ្យស្ស កិត្តំ ចេតស្សន្តា

“ᨽᩣᨣᨲ᩠ᨲᨴᨴᨲ᩠ᩅᩣ...ᨷᩮ... ᨴᩮᨿ᩠ᨿᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨

ᩈᨻ᩠ᨿᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭᩛᩥᨲᩣ᪨

᪗᪨ ᨶᩮᩅᩈᩥᨠᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪓᪑᪔-᪓᪑᪑᪨ ᨹᩔᩥᨠᩣᨴᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᨴᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩣ ᨶᨶᨲ᩠ᩅᩣᨶᩤᩉᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨶ ᩈᩣᨿᩴ ᨴᩮᨿ᩠ᨿᩥᨲᩩᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᨶᨶᨽᩣᨴᩮᨿᩣ ᨠᩣᨿᨲ᩠ᨲᩥ, ᨽ ᨲᩴᩈᨻ᩠ᨻᨭ᩠ᨮᩣᨽᩣ ᨯᩩᨷᨴᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᨲᩣᨴᩥᨧᩥᩁᩉᩥᨲᩣ ᩈᩉᨩᩣᨲᨲᩣ ᨽᨲ᩠ᨲᩥ”ᨲᩥ᪨

ᨶᩮᩅᩈᩥᨠᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭᩛᩥᨲᩣ᪨

᪘᪨ ᨴᩣᨽᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪓᪑᪖᪨ ᨹᩃᨴᩣᨽᨠᩣᨧᨴᩦᨷᨽᨲ᩠ᨲᩥ ᨹᩃᨴᩣᨽᩈᨾ᩠ᨷᩣᨧᨴᩦᨷᨽᨲ᩠ᩅᩣ ᨹᩃᨴᩣᨽᩴ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᩥᨿ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨧᩥᨶᩮᨲ᩠ᨲᨽ ᨹᩃᨴᩣᨽᩴ ᨷᨴᩣᨽᨠᩣᩁᩮᨧ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᩥᨿ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ ᨴᩣᨽᨠᩣᩁᨧᩣᨲᩥ ᨽ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩩᩴ᪨ ᨴᩣᨽᨠᩣᩁᨧᩣᨷᩥ ᩉᩥ “ᨴᩣᨽᩴ ᩋᨽᩥᨭᩛᨹᩃ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨽᩣ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩣᨿᩮᨧᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨶ᩠ᨲᩥᨧᩣᩁᩃᨲ᩠ᨲᩥ ᨹᩃᨴᩣᨽᨽᩥᨧᩣᩁᩃᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᩏᨲ᩠ᨲᩥ “ᨴᩣᨽᩴ ᩋᨽᩥᨭᩛᨹᩃ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨧᨧᨶᩴ᪨ ᨠᩮᩈᨬ᩠ᨬᩣᨴᩥᨧᩮᩈᨽ ᩋᩣᨧᩥᨲᩣᨽᩥᨭᩛᨲᩣ ᨴᩮᨿ᩠ᨿᨴᩮᨿ᩠ᨿ ᩋᨽᩥᨭᩛᨹᩃᨲᩣᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨿᩣ ᨴᩥᨭᩛᩮᩣ᪨

ᨠᩥᩴ ᨲᩮᨧᨧ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨠᨧᩣᨴᩥᨷᩁᨧᩣᨴᩥᨧᩣᨴᩮᩈᩩ ᨿᩩᨭᩛᩦᨲᩥ ᨧᩮᩣᨴᨶᩣᨿ “ᨽ ᨷᨽ ᩏᨠᨽᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨧᩥᨠᩣᩁᨧᨲ᩠ᩅᩣ “ᨴᩮᨿ᩠ᨿᨴᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣᨧ ᨴᩣᨽ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨽᩥᨧᨲ᩠ᨲᨷᩮᨠ᩠ᨡᩮᨿᨧ ᩏᨧ-ᨠᩣᩁᩮᩣ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨽ ᩈᩣᨴᨽᨷᩮᨠ᩠ᨡᩮᨶ᩠ᨲᩩᩈᩥ ᨴᩣᨽᨠᩣᨧᩔ ᨬᩣᨭᩛᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨶᩮᩅᩈᩥᨠᩣᨧᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨴᩥᨭᩛᩮᩣ, ᨴᩮᨿ᩠ᨿᨴᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣᨧᩣ”ᨲᩥ ᨧ᪨ ᨲᩮᨶᩮᨲᨧᩣᩉ “ᨴᩥᨭᩛᨭᩛᩣᨴᩣᨽᩣᨲᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᩈᨭᩛᨠᩣᨧᨿᩮᩣᨧᨲ᩠ᨲᩥ ᩈᨲᩥᨷᩥ ᨴᩣᨽᨠᩣᩁᨧ ᩈᨠᩣᨧᩈᨠ᩠ᨠᩁᨿᩮᩣᨧᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨶᩮᩅᩈᩥᨠᩔᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨

ᨴᩣᨽᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭᩛᩥᨲᩣ᪨

᪙᪨ ᨷᩁᩥᨽᩮᩣᨣᨿᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪓᪑᪙᪨ ᨲᩔ᩠ᩈᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣᨲᩥ ᨷᨬ᩠ᨧᨶ᩠ᨶᩴ ᨧᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨶᩴ ᩈᨿᩮᩣᨣᩣᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩃᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ᪨ ᩏᨲ᩠ᨲᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩩᨿᩣᨽᨧᩥᨲ᩠ᨲᨷᩁᩥᨽᩮᩣᨣᨿᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩴ᪨

໓໔໙. ອຍໍ ວາເຣາ ຫີຍຕິ ປຣິໂພຄສ຺ເສວ ອພາວໂຕ. ວາຄເຈຕນາຍ ເອວ ປຸຠ຺ຠພາເວາ, ນ ຈິຕ຺ຕວິປ຺ປຍຸຕ຺ຕສ຺ສ. ເອວຕ຺ຖີ ຖປິຕາ ປກາເຣນ,

ອປຣິກ຺ເຂຕ຺ຕ ເທຍ຺ຍທເມ຺ມ ປຸຠ຺ຠການເຈຕາຕິ ອເຕ຺ຖາ. ອປຣິກ຺ເຂຕ຺ຕ ເທຍ຺ຍທເມ຺ມ ປຸຠ຺ຠາວເຕາ ເອວ ຫິ ປຸທ຺ຄລການເລ ນິຕ຺ຍໍ ອເນາຫາ ຫຸຕ຺ວາ

ປຣິກ຺ຂາເຕ຺ຕ ຕສ຺ມິ ປຸທ຺ຄເລ ທານໍເວທາຕິ ກິຈ຺ຈໍ. ປເວຈືປຈິເກ຺ກປປຸເພນ ນຄວາທິ ປຕິຏ຺ຐາເປຕິ ປເທເສ ອຕ຺ຕຈິກເປ຺ປ, ຄຸຕິເມາ ປນ

ຏ຺ຐຸກເມວ ນຄວາທິ ປຕິຏ຺ຐາເປຕີຕິ ອມເມເຕນໍ ຈິເນເນ.

ປຣິໂພຄມຍປຸຠ຺ຠກຖາວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໙. ຖເຕານຸກ຺ກົມກຖາວຓ຺ຓນາ

໓໔໔-໓໕໐. ເຕນເວຈືວຣານິທານເນນາຕິ ອນຸເມາທນໍ ວິນາ ທາມເຄນ ປວຕ຺ຕິຕວືວຣານິທານເນນ. ເຕນາຫ “ນມໍກເຕນ ກຍຸນາ ວິນາປີ”ຕິ.

ຖຸມິນາ ກາຣເຣນາຕິ ອນຸເມາທິຕຕ຺ຕາວ ເຕນໍ ຕຕ຺ຖ ເຄາກາ ຏຸປ຺ປຊ຺ຊຕ຺ຕີຕິ ອເຕນ ກາຣເຣນ. ມທິ ມຕ຺ຕິອາທິ ປເວທິເນາ

ລທ຺ທປຕິຏ຺ຐາປນາການເທສ຺ສນໍ. ຕຕ຺ຖ ມທິ ນ ມາເປຍ຺ຍ, ກໍ ອນຸເມາເທຍ຺ຍ, ຈິຕ຺ຕໍ ປສາເທຍ຺ຍ, ປີຕິ ຏຸປ຺ປາເທຍ຺ຍ, ເສາມນສ຺ສໍ ປວິເທເຍ຺ຍນ຺ຕິ

ອຸກເຈ຺ຊ ອເຊ຺ຌ ເປເຕ ອນຸເມາທນາທີນິ ກຕ຺ວາ ມາເປເຕ຺ຕ ນິສ຺ວາ ອນຸເມາທນາທີນິ ກເຣາຕ຺ຕິ, ຕສ຺ມາ ເຕ ຖເຕາ ນິເຕ຺ຕນ ມາເປຕ຺ຕີຕິ

ອທິປ຺ປາເມາ.

ຖເຕານຸກ຺ກົມກຖາວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໑໐. ປທຈືກຍຸຈິປິເກາຕິກຖາວຓ຺ຓນາ

໓໕໑. ອຕ຺ຕວເຊ຺ຊຫືຕິ ວຍ຺ຍວເຊ຺ຊຫິ. ນ ຫິ ເສາ ເອວ ເຕນ ສຍ຺ຍຸເຕ຺ຕາ ເຫາຕິ. ເສາຕິ ວຍ຺ຍເມວ ປທ຺ທາມສຕິ. ສາວເຊ຺ຊນຕິ

ອາວເຊ຺ຊນສຫິເຕ, ອາວເຊ຺ຊນໍ ປຸເຣວາທິກໍ ກຕ຺ວາ ເອວ ປວຕ຺ຕນເກຕິ ອເຕ຺ຖາ. ກຍຸປນິສ຺ສຍນ຺ຕເມວາຕິ ເມນ ກຍຸນາ ມທາຍຸຕ຺ຕາ ວຍ຺ຍາທເມາ

ນິຏ຺ຐຕ຺ຕິຕາ, ຕສ຺ສ ກຍຸສ຺ສ ຏຸປນິສ຺ສຍນ຺ຕເມວ. ທຸກ຺ລສ຺ສາຕິ ອາມຕີ ຏຸປ຺ປຊ຺ຊນກທຸກ຺ລສ຺ສ. “ມູລຕຓ຺ຫາ”ຕິ ທເສ຺ສຕີຕິ ເມາຊນາ, ຕວາ

“ຏຸປນິສ຺ສຍນ຺ຕ”ນ຺ຕິ ເອຕ຺ຖາປິ. ກຍ຺ຍາມຫນສ຺ສ ກາຣເຣນາ ປຸຣິມສິທ຺ທາ ຕຓ຺ຫາ ກຍຸສ຺ສ ຏຸປນິສ຺ສເມາ, ກຕ຺ປທິເຕ ກເມ຺ມ ພວາທີສຸ ນມນວເນນ

ປວຕ຺ຕາ ຫິ ຈິປາກສ຺ສ ຏຸປນິສ຺ສເມາ.

໓໕໒. ຂຸກາສກຕ຺ປປ຺ປນ຺ຕິ ອເທເປຕ຺ວາ ປຣິນິຏ຺ຐາພກາເຈາ ສກສມມວເສນ ເຈາທນາມ ມຸຊ຺ຊມານຕາ.

໓໕໓. ກເມ຺ມ ສຕີຕິ ຖປິຕາ ກຍຸສ຺ສ ປທຈືອາທີໍ ປທ຺ມຕາມຕ຺ຕມາຫ, ນ ຊນກຕ຺ຕໍ. ເຕນາຫ “ຕໍ ນິຈຕ຺ຕິກໍ ນາມ ເຫາຕີ”ຕິ.

បចឋិកាលុចិបរិពោតិកទាចណ្ហតា គិដ្ឋិតា៑

ប៑ ឌរាយរហ៑ចិបរិពោតិកទាចណ្ហតា

៣៥៑ ឲការរុណាតិ ឰង៏ អភាររុណតាឃាឆតចរេត ឃរេយាកលក្ខណាកាចឞ្ស រ្ភដ្ឋតា ចុត្តិ, ត ពរេឞ្សច ឃរេយាកលក្ខណត្តា៑

៣៥៩៑ អញ្ញាកតាតត្ថិ ចិបរិកាញ្ញាកតាត៑ ញ្ញតរត្ថុ ចត្តព្ញរេយច តត្ថិ៑

៣៥៧៑ តត្ថិ "អបរិឃុទ្ធចណ្ហតា ឌរាឃេចា"តិ ចចត៑

ឌរាយរហ៑ចិបរិពោតិកទាចណ្ហតា គិដ្ឋិតា៑

១០៑ ចិបរិពោចិបរិកឆលុឆរេលុតិកទាចណ្ហតា

៣០១៑ ចិបរិពោ ចិបរិកឞ្ស បច្ចយោ ពោរេត្តា អញ្ញមញ្ញបច្ចយោ ពោតីតិ អធិប្បាយតាហ "យឞ្ស ចិបរិកឞ្ស ចិបរិពោ អញ្ញមញ្ញបច្ចយោ ពោតី"តិ៑ "តប្បច្ចយាបិ អញ្ញឞ្ស ចិបរិកឞ្ស រ្ភប្បត្តិ ឃត្ថាយា"តិអាឌិចចតពោ បត ឌាតិឌរាយរណាឌិត រ្ភបតិឞ្សយបច្ចយាតិ ឃក្កា ចិញ្ញាតុំ៑ បុរិមបដិញ្ញាយាតិ "ចិបរិពោ ចិបរិកឆលុឆរេលុ"តិ បដិញ្ញាយ៑ ញ្ញមឞ្ស ទោឆតឞ្សាតិ "ចិបរិពោ ច ចិបរិកឆលុឆរេលុ ចា"តិអាឌិតា បចត្តឞ្ស ទោឆតឞ្ស៑

ចិបរិពោចិបរិកឆលុឆរេលុតិកទាចណ្ហតា គិដ្ឋិតា៑

ឃត្តមចក្កចណ្ហតា គិដ្ឋិតា៑

ប៑ អដ្ឋមចរេក្កា

១៑ លកតិកទាចណ្ហតា

៣០៦-៣០៣៑ ចណ្ហា ឲច តីលិឌិចរេត តិកាតីតិ ចណ្ហតិកា, ចណ្ហាយតត្ថិ អរេត្តា៑ ឃណ្ហាត ឌិឈាឌិ៑

លកាតិកឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា។

១។ អត្តទាកចកឆាចណ្ណតា

៣០៥។ អត្តទ្ធាតាតីតិ អត្តទិកទ្ធាតាតិ។ តិចាទកទ្ធាតាតិ កិត្តិត្វា ច អាកាសេរត ច កយតសេតា។ ឃជិ សេរា កចាតំ អត្តទា ត បិឃាតិ សេរា អត្តទាកសេចា កាយកចាឌីតំ កចាតំ អត្តទេ ឃជិ ត កសេចឃ្យ។ ត តាយ អត្តទាកសេចាតិ "សសេ្តាត សត្ថាំ តត្វិ តាយ អត្តទាកសេចា"តិ ឲុចំ បចត្តស្ស សកចាឌិចចតស្ស បដិសេក្ខសេប កាទណំ តត្វិ, តស្ស បដិសេក្ខសេប កាទណំ ហជសេឃ ជសេបត្វា ត បដិក្ខិបតិ, អឆ សេលា តឆា អតិដ្ឋសេត្តា សេកចលំ លដ្ឋិឃា បដិក្ខិបតីតិ អសេត្វា។

៣០៩។ ឌាតីតិ ត ព្ពន្ធីតិ សប្ពុសេត្ថា។

៣០៧។ ឲុចំតំ តត្វ ត ព្ពន្ធីតិ កាយកចាឌីសុ ចិឃ តំ ទុតិបដិសត្ថិបទេយ្យទំ តត្វ អត្តទាកចាចត្វាឃ ត ព្ពន្ធតិ។ សេរា ហិ តស្ស កាចិកចតិត្ថតក្កកយុសេតា ឲុច បចត្តិ ព្ពន្ធតិ, តស្មា ឌាតិឌទាយទេលាតិ អតិដ្ឋសេតា ក្យសេតា ទុតិបដិសត្ថិបទេយ្យទា។ អឃត្ថា ចាសេជា អត្តទាកចចាឌីតំ ឲុកដ្ឋាតំ ទុសេត្តា។ សេឃ "អប្បសេកត កាសេលត សត្តាសេហសេតច ចា បដិសត្ថិ បិបុណាតី"តិ ចជត្តិ, សេឃ បត "តសេត្វច ចចិត្វា អាឃាតីតិ សត្តសត្តាហាតី"តិ ចជត្តិ, សេតហិ អត្យុញ្ញាតាច ទុតិបដិសត្ថិបទេយ្យទាតិ សេត អត្យុតាតតា ជដ្ឋា បិឡុព្ពឃំ "អត្តទាកសេច សត្តា ឌាឃត្តិ ឌីឃត្តិ ឃិឃត្តិ ចចត្តិ ក្កបបជ្ជត្តីតិ? ត សេហចំ ចត្តុសេត្ថា"តិ អាកតត្តា។ ឃឆា សេចតំ, ឲុចំ តិទឃ្យុបកាឌីកាចយ្យិស្ស អត្យុតាតតា បដិឌាតត្តិ។ តឆា ហិ សេត ចជត្តិ "ក្កដ្ឋិបិសេជា ត្យ តាទសេកា"តិអាជិ។ តត្វ ឃំ តិស្សាឃ បទចាឌី អត្តទាកចំ តាឃ បទិកសេប្យតិ, តំ ជសេស្សត្យំ អដ្ឋកឆាឃំ "អត្តទាបទិតិត្ថាឃីតិ ស្យុត្តបជំ អសេឃាតិសេរា កសេហត្វា"តិ ទុត្តំ។ ព្ពឃស្ស ហិ "អចិហាឌីសុ តត្វ តត្វ អាឃ្យុសេចយ្យ៉ាអតតិក្កយិត្វា អត្តទា អក្កយក្កាឌិកសេឃត អតចសេរសកិសេលសបទិតិត្ថាសេតត បទិតិត្ថាឃតិ, អត្តទាបទិតិត្ថាឃី"តិ ស្យុត្តបជស្ស អឃយសេត្វា, ត អត្តទាកចក្យសេតាតិ។ តស្មា ទុត្តំ "អត្តទាបទិតិត្ថាឃីតិ ស្យុត្តបជំ អសេឃាតិសេរា កសេហត្វា"តិ។

សេឃ បត "សព្ពុសេចសីតិ ចចតសេតា អសេត្វច អត្តទាកសេចា។ សេរា ហិ សព្ពុចំ ក្កបបត្តិ ឲុសតីតិ សព្ពុសេចសី"តិ ចជត្តិ, សេតបិ សេឃ ក្យតាច ត បុត កចិស្សត្តិ, សេត តិណាសចា "ក្យតាតំ ចា សត្តាតំ ជិតិឃា"តិ ឲុត្វ "ក្យតា"តិ ទុត្តា។ តត្ថិទ្យុទតាឃ សព្ពុចសេយសត្តិតិ សព្ពុសេចសិសេតា, អប្បហីតកចសំសេឃាឌតត្តា សេសក្កា បុទុជ្ជតា។ ចត្យសុ ចា សេឃាតីសុ អល្លុឌជលិត្យឌា សត្តា ឃាច អល្លុសេកាសំ ចត្វិសេកាសត្ថា ត កិដ្ឋត្តិ, តាច សព្ពុសេចសី តាឃ, អល្លុសេកាសសេតា ចត្វិសេកាសសេតា ច តិក្កត្តា ក្យតា តាឃ។ សំសេសជឌុប្បបិតីកា ច បជឃចិត្តក្កសេលា សព្ពុសេចសី តាឃ, ទុតិឃចិត្តក្កលាសេតា បដ្ឋាឃ ក្យតា តាឃ។ សេឃត ចា ព្ពទិឃាបសេឆត ឌាឃត្តិ, ឃាច តសេតា អញ្ញា ត បិបុលាត្តិ, តាច សព្ពុសេចសី តាឃ, តសេតា បទំ ក្យតា តាឃាតិ ឲុចំ ក្កដ្យុសេក បិឡុព្ពអត្យុសេត អសេត្វ សតិ កិំ អតិដ្ឋទិតស្ស បត្វិសេឃត អត្តទាកសេចត អត្តកាសេចត បទិកប្បិសេតត បសេឃាឌតត្តិ បដិក្ខិបិតព្ពា។

ឃំ បនេតេក “សត្តាតចរេសត បចត្តយាតាត៌ ឆយ្ខាត៌ អចិរេឆ្លេគត រេគសត្តុរេទស្ម បិត្យការេចា ឌិរេដ្ឋា៎ ឃចា ត៌ ឌីហិអាឌីអចិន្តាលាកសត្តារេត, ៜចំ សចិន្តាលាកសត្តារេតបិ អចិរេឆ្លេគត រេគសត្តុរេទ បិត្យការេចត កចិតន្តាំ៎ អឃក្ខា តរេឃា សតិ អត្តុទាករេច ឃុដ្ឋតិ, តាន្តាចា”តិ ឃុត្តិ ចគត្តិ, រេតហិ ក្ខុក្តិ៍យរេតា រេចរេតាចសិប្បត្តស្ស ចិត្តាត្យាតិក៌ កាឃំ អឆិដ្ឋហត្តស្ស លរេលាត ព្រាហុ្ខរេលិករេតា ក្ខុឆ្សុបសក្តយរេត ក្ខុរេតា ចា ព្រាហុ្ខរេលិក្សុបកាយរេត ឃុត្តិ ចត្តក្តា៎ ឃឌី សក្តារេត្វច ចិត្តិ៍ស្កុរេគរេស ឆយ្ខាត៌ បចត្តិ ត ក្ខុស្ថិតា, ឃឌីបិ សិឃា “ក្ខុក្តិ៍យត្តាត៌ ក្ខុក្តិ៍ចិសរេឃា អចិរេត្តុរេឃ្យា”តិ, ត៌ ក្ខុឆាបិ សយាត៌ “កាយ្ខចិបិរេកា អចិរេត្តុរេឃ្យា”តិ ចចតរេតា, តស្ខា ត៌ រេតសំ យតិយត្តុរេយច៎ អចិរេត្តុឃ្យសកាចា ហិ សកាចឆយ្ខា, រេត កត្វចិ បច្ចុឃចរេសត ចិត្តិ៍ស្កុរេគរេស បិត្យកចត្តិ, កត្វចិ អចិត្តិ៍ស្កុរេគរេស ច៎ តចា ហិ យុលរេឈាឃសាឌីហិ បច្ចុរេឃហិ អក្តាម្ថិ៍ រេគរេស អាគាសបក្តាតបរេគសាឌីរេក បឌិតិយ្ខបឌិរេឈាឃសាឌិក៌ តិក្តាត្តយាត៌ ឌិដ្ឋត្តិ៍

ៜត្វាហ – បឌិតិយ្ខំ តាច អសិឌ្ឋត្តា អសឌិសត្តា ច ត តិគយ្សត៌៎ បឌិតិយ្ខរិព្វតាយ អក្តារេគច ទ្យុបត្តុទំ ដ្ឋុប្បដ្ឋតីតិ អសិឌ្ឋរេយត៌៎ សិឌ្ឋិ៍យបិ អសឌិសត្តា ត តិគយ្សត៌ សិឃា ៜកាស្ថិ៍ ឌារេត ខ្ចិត្តិ៍ សហឌាតាកាចរេតា៎ ឃរេត្វច ហិ អាគាសទ្យុបំ បឌិតិយ្ខទ្យុបក្ខា ឌិស្សតិ, ត ច ៜកាស្ថិ៍ រេគរេស ទ្យុបច្ចុឃស្ស សហការេចា ឃុរេត្តា តិស្សឃក្យុតរេគសរេតា, អសឌិសរេក្ខាត៌ សក្ខិ៍តរេតា៎ ត ហិ យុលស្ស បឌិតិយ្ខសក្ខិ៍តក្យុត៌ អាគាសសក្ខិ៍តសយ្ខុក្តត្តា សក្ខិ៍ត៌ ដ្ឋុក្តិ៍ស្ស អចិរេឆ្លេគត រេគសត្តុរេទ បិត្យការេចា ចុច្ចុតិ, ត អសត្តាតត្តិ អសយាតរេយច តត្តិ៍

តត្វ ឃំ ចុត្តិ “បឌិតិយ្ខំ តាយ អក្តារេគច ទ្យុបត្តុទំ ដ្ឋុប្បដ្ឋតីតិ អសិឌ្ឋំ ៜកាស្ថិ៍ ឌារេត ខ្ចិត្តិ៍ សហឌាតាកាចរេតា”តិ, តឃិគំ អសត្តាតរេយច សហឌាត៌ រេចាឌិត៌ កិត្តិ៍តិស្សឃត្តា៎ ត ហិ កិត្តិ៍តិស្សឃាត៌ សហឌាត៌ អត្វិ៍៎ ឃចា អតេរេកាសំ យលិឌីបិឌីត៌ បកាទ្យុបំ ៜកាស្ថិ៍ បរេគរេស បចត្តយាត៌ អស្ថិតយាតតាឃ តិរេត្តុរេតាឃ ច អកិត្តុដ្ឋាត៌ ចិឃ បក្តាឃតិ, កិត្តិ៍តិស្សឃត្តា បត កិត្តុដ្ឋាតរេយច ត៌, កាហលចិរេសរេសត តចាអកិត្តុដ្ឋាតយត្តិ, ៜចំ អាគាសទ្យុបបឌិតិយ្ខទ្យុរេបសុបិ ឌដ្ឋក្តា៎ តាឌិសបច្ចុឃសរេយចារេឃត ហិ តត្វ ត៌ ដ្ឋុប្បដ្ឋតិ រេចច ចិកន្ថតិ ច, ៜចរេក្ខាត៌ សយ្យដ្ឋិ៍ស្ថិតក្តិ៍ ចក្ខុចិក្តាលាស្ស រេកាចរេកាច្សុបាយតរេតា៎ អក្តាចា អារេលិរេកត ចិតាបិ បក្តារេឃយ្យ, ចក្ខុចិក្តាលាស្ស ចា ត រេកាចរេទា ចិឃ សិឃា៎ តស្ស បត សាយក្តិ៍ឃា រេសា អាត្យការេចា, ឃំ តចា គស្សត៌ រេហាតីតិ៎ អចិរេត្តុរេឃ្យា ហិ ឆយ្ខាត៌ សាយត្វិ៍យរេករេគាតិ ចគរេត្តតបិ អឃរេយចរេត្វា សាឆិរេតា កិត្តិ៍តិស្សឃស្សបិ អកិត្តុដ្ឋាតស្ស ចិឃ ដ្ឋុបដ្ឋាតរេតា៎ ៜរេតរេតច ដ្ឋុគកាឌីស្ម បឌិតិយ្ខទ្យុបិកាចរេចាគតា បឌិក្ខិត្តា រេចឌិតក្តា៎

សិរេឌ្ឋ ច បឌិតិយ្ខទ្យុរេប តស្ស តិគយ្សតការេចា សិរេឌ្ឋរេឃច រេហាតិ រេហត្យុចលិត៌ ចិត្តិ៍ស្កុរេគសតាចិកាចតរេតា៎ ឃំ បត ចុត្តិ “អសឌិសត្តា ត តិគយ្សត”ត្តិ, តគឃុត្តិ៍ កស្ខា? ត ហិ តិគយ្សត៌ តាយ តិគយ្សិតរេន្តត សក្តាគា សឌិសរេយច រេហាតិ៍ ក្យុតិក្ខក្តិ៍ឆាតរេតា ចិត្តិ៍ស្កុរេគរេស ដ្ឋុបបត្តិក្ខក្តិ៍ បិត្យកចត្តីតិ ៜតស្ស អត្វស្ស សាឆតត្វំ យុលទ្យុបរេតា ចិត្តិ៍ស្កុ ឌារេត តស្ស ចលក្យុត៌ បឌិតិយ្ខទ្យុបំ តិក្តាត្តតីតិ ៜត្វ តស្ស តិគយ្សតត្វស្ស អឆិរេប្បតត្តា៎ ៜរេតត អសត្តាតរេចាគតា បឌិក្ខិត្តា រេចឌិតក្តា៎

ឃស្ខា ចា យុលបឌិតិយ្ខទ្យុបិត៌ រេហត្យុចលការេចា សិរេឌ្ឋ, តស្ខាបិ សា បឌិក្ខិត្តាច រេហាតិ៍ រេហត្យុចលកាចសយ្ខុត្តុរេស្ម ហិ សត្តាតរេចាហារេទា៎ ឃចាចុត្តុក្តិ៍ហិការេលាហិ បឌិតិយ្ខំ ដ្ឋុប្បដ្ឋតិ តិយ្ខរេតា អាគាសរេតា ច, ត រេចចំ ដ្ឋុបបត្តិក្ខក្តិ៍ត៌ ចិត្តិ៍ស្កុរេគស្មប្បត្តិ៍ ឃចា រេចត្វ បឌិតិយ្ខទ្យុបំ តិគយ្សិត៌, ៜចំ បឌិរេឈាឃសាឌីបយុក្តាគរេឃាបិ តិគយ្សិតក្តា៎ ឃចា ហិ បឌិរេឈាឃសាឌីបយុក្តាគរេឃា សក្តាឌីរេហត្យុកា រេហាត្តិ, អក្តាព្រ អកត្តុ

ហោន្តិ, ឯវមេវ ទ្វន៍ ចិត្តន្តិ។

អបិចាយំ អត្ថោរាកចចាតឹ ឯវំ បុគ្គិតព្ពា – យទិ “ធម្មានំ ចិន្តិតស្សុប្បត្តិ ន យុត្តា”តិ អត្ថោរាកចោ បរិកប្បិតោ, រាហុអាតីតំ បទិទេ កមេរតកេយាដតបហស្សត្តទិកេសុ បិតដ្ឋាតហតយដ្ឋាតេសុ កាយចិញ្ញាណេតោចិញ្ញាណុប្បត្តិ ចិន្តិតេតេន យុត្តា។ យទិ ឯកបត្តាតកាចតោ, ព្ពធាបិ តំបយាត់។ ត ចេត្វ អរូបធម្មកាចតោ អលំ បរិហារាយ បញ្ចេចាកាទេ រូបាទិរូបធម្មាត់ អញ្ញមញ្ញា បម្ពន្ធតា។ ចត្តយាតេហិ តាច បច្ចយេហិ ចិន្តិតេតេន ផលស្ស ឧប្បត្តិ សិទ្ធា, កិមង្គ បត អតីតេហិ បញ្ចេចាការកចេហិ។ យត្វ ចិបាកចិញ្ញាណស្ស បច្ចយោ, តព្វស្ស តិស្សយក្ខតស្ស ចព្វស្ស បហកាចីតញ្ញា លក្ខាត់ បម្ពុចោតិ លទ្ធោការេបត កម្មតា តិដ្ឋត្តិយយាតស្ស អចេបបច្ចយត្តទបហិតស្ស ចិបាកចិញ្ញាណស្ស ឧប្បត្តិយំ តាលំ ចិន្តិតេតបតា ចិតក្ខាយ។ យថា ច អតេកកប្បបហស្សត្តទិកាបិ ទុតិក្ខក្ខា ឧបបត្តិក្ខក្ខាត់ អតត្តរបច្ចយោតិ ត កាលទ្វទតា, ឯវំ អតេកកេយាដតបហស្សត្តទិកាបិ តេ តេតំ អតត្តរបច្ចយា ហោន្តីតិ ត តេបទ្វទតា។ ឯវំ ទុតិក្ខត្តិទោធាតត្តទំ ឧបបត្តិដ្ឋាតេ បច្ចយត្តទបយចាតេយត បដិបត្តិក្ខត្តា បិតុកចត្តីតិ តទេវ្វច អត្ថោរាកចោ។ អបតិ ច តស្មិំ យំ តស្ស តេចិ “កាចិកចតិដ្ឋត្តកម្មតោ តតោ ឯច កាចិបុទិមកាលកចាការទោ បដាតិបុទ្ធដិដ្ឋចក្ខុកោចទោ អហឹតិត្រិយោ តេតចិ អប្បដិហតកាមតោ កន្លាហារោ”តិ ឯចមាទិការណាការាទិ ចណ្ណត្តិ, តំ ចញ្ញាតតយស្ស ទស្សតីលបាយតាទិចិចាតបទិបត្តិ ចេទិតព្ពា។

អត្ថោរាកចកថាវណ្ណនា តិដ្ឋិតា។

១។ កាយក្យហកថាវណ្ណនា

២១០។ បទេដ្ឋបីតិ កុសលាកុសលក្ខត្តាតយោបិ។ តេបប្បិ ហិ អាលម្ពតត្តិកតាលក្ខណស្ស កត្តុកម្មតាលក្ខស្ស ចទេបត បិយា កមតដ្ឋតាតិ អធិប្បាយោ។ ធាតុកថាយំ “កាយកចោ បញ្ចហិ លក្ខតិ ឯកាទសហិ អាយតតេហិ បត្តទបហិ ធាតូហិ បដ្ឋហិតោ។ កតិហិ អបដ្ឋហិតោ? ត តេហិចិ លក្ខតិ ឯតេតាយតតេត ឯតាយ ធាតុយា អបដ្ឋហិតោ”តិ អាកតត្តា អាហ “រូបាទិក្ខត្តេត ច កាយកចកាតចោ ធាតុកថាយំ ទស្សិតោ”តិ។ បញ្ចាតិ កណតបរិច្ឆេទោ, តទញ្ញកណតតិចត្តតត្វាតិ “បញ្ច កាយក្យហា”តិ ចចតំ តតោ អញ្ញាតំ តត្តាចំ តិចត្តតីតិ អាហ “បញ្ចេច កាយកោដ្ឋាសា កាទយាតិ ចុត្តា”តិ។ តតោ ឯច កាយធាតូតិ ចចតំ ត អញ្ញាស្ស តាមំ, តេតំមេច តាមត្តិ អត្វា។ តយិដំ បទចាតិតោ មតិមត្តិ ចុត្តំ “ធម្មិតា អធិប្បាយេតា”តិ។ ឯវំ ចចតមត្តិ ឯវំ “បញ្ចិមេ កាយក្យហា”តិ ចចតមត្តំ តិស្សាយ, ត បតត្វស្ស អចិបរីតំ អត្តត្តិ អត្វា។

កាយក្យហកថាវណ្ណនា តិដ្ឋិតា។

២។ រូបធាតុកថាវណ្ណនា

᪒᪐᪒-᪒᪐᪓᪨ ᩁᩪᨷᨵᩣᨲᩪᨲᩥ ᩅᨧᨶᨲᩮᩣᨲᩥ “ᨠᩣᨾᨵᩣᨲᩩᩁᩪᨷᨵᩣᨲᩩᩋᩁᩪᨷᨵᩣᨲᩪ”ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩁᩪᨷᨵᩣᨲᩪᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩁᩪᨷᩦᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩮᩅᩣᨲᩥ ᩁᩩᨷ᩠ᨷᨶᩈᨽᩣᩅᩮᩉᩥᨿᩮᩅ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ᪨ “ᨲᨿᩮᩣᨾᩮ ᨽᩅᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣᨲᩥ ᨲᨿᩮᩣᨾᩮ ᨽᩅᩣ , ᨲᩥᩔᩮᩣ ᨵᩣᨲᩩᨿᩮᩣᨲᩥ ᨧ ᩑᩅᩴ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣ᪨ “ᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᩋᩣᨣᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨽᩅᩮᨶ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᨽᩅᩔ ᩋᩣᨣᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩉᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨠᩣᨾᩁᩪᨷᩴᩁᩪᨷᩴᩅᨧᩁᨵᨾ᩠ᨾᩣᩅ ᨲᩴᨲᩴᨽᩩᨾ᩠ᨾᨽᩣᩅᩮᨶ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨

ᩁᩪᨷᨵᩣᨲᩩᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪓᪨ ᩋᩁᩪᨷᨵᩣᨲᩩᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪒᪐᪔-᪒᪐᪕᪨ ᨷᩩᩁᩥᨾᨠᨳᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩁᩪᨷᨵᩣᨲᩩᨠᨳᩣᨿᩴ᪨ ᩋᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᩈᩮᩈᩴ ᩋᨠᨲ᩠ᩅᩣ᪨

ᩋᩁᩪᨷᨵᩣᨲᩩᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪔᪨ ᩁᩪᨷᨵᩣᨲᩩᨿᩣᩋᩣᨿᨲᨶᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪒᪐᪖᪨ ᩒᨠᩣᩈᨽᩣᩅᩮᨶᩣᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨽᩣᩅᩮᨶ᪨ ᨲᨳᩣᩅᩥᨵᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩣᨶᩣᨴᩥᩋᩣᨠᩣᩁᩴ᪨

ᩁᩪᨷᨵᩣᨲᩩᨿᩣᩋᩣᨿᨲᨶᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪕᪨ ᩋᩁᩪᨷᩮᩁᩪᨷᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪒᪑᪒-᪒᪑᪓᪨ ᨶᩥᩔᩁᨱᩴ ᨶᩣᨾ ᨶᩥᩔᩁᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮ ᩈᨲᩥ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨶ ᩋᩈᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ “ᩋᩁᩪᨷᨽᩅᩮ ᩈᩩᨡᩩᨾᩁᩪᨷᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨿᨲᩮᩣ ᨶᩥᩔᩁᨱᩴ ᨲᩴ ᩋᩣᩁᩩᨷ᩠ᨷ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨

ᩋᩁᩪᨷᩮᩁᩪᨷᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪖᪨ ᩁᩪᨷᩴᨠᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩥᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪒᪑᪔-᪒᪑᪔᪨ ᨷᨠᨷ᩠ᨷᨿᨾᩣᨶᩣᨲᩥ ᨷᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᨠᨷ᩠ᨷᨿᨾᩣᨶᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᩈᨾᨲ᩠ᨳᨿᨾᩣᨶᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩋᨵᩥᨠᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨷᩣᩁᩴ ᨠᩩᩁᩩᨾᩣᨶᩣ”ᨲᩥ᪨

ᩁᩪᨸᩴᨠᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩥᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭᩛᩥᨲᩣ.

᪑᪐. ᨩᩦᩅᩥᨲᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪕᪓᪐. ᩋᨲ᩠ᨲᨠᩮᩉᨲ᩠ᨳᩣ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ "ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᩁᩪᨸᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩋᩣᨿᩩ ᨮᩥᨲᩥ ᨿᨸᨶᩣ ᨿᩣᨸᨶᩣ ᩍᩁᩥᨿᨶᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᨸᩣᩃᨶᩣ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᩁᩪᨸᨩᩦᩅᩥᨲᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨧᨶᩴ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᨲᩥ.
"ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᩁᩪᨸᨩᩦᩅᩥᨲᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᩉᩮ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨸᩁᩥᨿᩮᩈᨶᩣᨿ ᨠᨳᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩅᨴᨲᩥ. ᩅᨲ᩠ᨳᩩ ᩈᨾᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩈᨾᩣᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᨸᨶ᩠ᨶᩣᨽᩣᩅᩮᨶ ᨷᩅᩦᩅᩮᨾᩮᨲᩦᨲᩥ. ᨶ ᩉᩥ
ᩋᩅᩥᨿᩮᩅᩉᩥ ᩅᩥᨽᩣ ᩈᨾᩣᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ.

᪕᪓᪑. ᨲᨴᩮᩅᩣᨲᩥ ᩋᩁᩪᨸᩴ ᩅᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ.

᪕᪓᪒. ᨲᨴᩣᨷᩦᨲᩥ ᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭᩛᩥᨲᩔᩣᨲᩥ.

᪕᪓᪓-᪕᪓᪕. ᩈᩮᩈᩣ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᩁᩪᨸᩣᩁᩪᨸᨩᩦᩅᩥᨲᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ.

ᨩᩦᩅᩥᨲᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭᩛᩥᨲᩣ.

᪑᪑. ᨠᨾ᩠ᨾᩉᩮᨲᩩᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪕᪓᪖. "ᨸᩣᨱᩣᨲᩥᨸᩣᨲᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᩉᩮᨲᩩ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩔ ᨸᩁᩥᩉᩣᨶᩥᨠᨳᩣᨿ ᩋᨶᩣᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ ᩈᩮᩣ, ᨲᩮᩈᨾ᩠ᨷᩥ ᩅᨧᨶᩔᩮᩅ "ᩈᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩥ...ᩈᩮᩣ...
ᨧᨣᨲᩦ"ᨲᩥ ᩋᩣᩉ. ᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨶᨧᨣᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨷᨶ᩠ᨶᩣᨲᩥ ᨲᩴ ᨷᩁᩥᨧᩣᨣᩥ ᨲᩴᨲᩴᩃᨴ᩠ᨵᩥᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨧᩣ ᨠᩣᩉᩣᨷᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩈ᩠ᩈᩮᩣ
"ᨸᨠ᩠ᨠ"ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᩉᩣᨿᩣᩉ.

ᨠᨾ᩠ᨾᩉᩮᨲᩩᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭᩛᩥᨲᩣ.

ᩋᨭ᩠ᨮᨾᩅᨣ᩠ᨣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭᩛᩥᨲᩣ.

᪙. ᨶᩅᨾᩅᨣ᩠ᨣᩮᩣ

᪑. ᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᨴᩔᩣᩅᩦᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪅᪄᪈᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᨲᩮᩣ ᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᨲᩮᩣ ᨧ ᨿᨴᩥᨸᩥ ᨸᩁᩅᩣᨴᩥᨶᩣ ᨸᨧ᩠ᨨᩣ ᨶᩣᨶᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩈᩮᨶ ᨸᨭᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩴ, ᨸᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨸᨶ ᩑᨠᨲᩮᩣ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨭᩥᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᨶ ᨧ ᨲᩴ ᩃᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᨩᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩔ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᨸᨠ᩠ᨡᩴ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅᩣᩉ “ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧ…ᨸᩮ… ᨸᨭᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨠᩁᨱᩅᩈᩮᨶ, ᨶ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨶᩥᨸ᩠ᨹᨲ᩠ᨲᩥᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨ ᨬᩣᨱᩴ ᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᨠᨳᩣᨶᩩᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᨴᩔᨶᨬ᩠ᨧ᪨ ᨬᩣᨱᩴ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣ ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᨬᩣᨱᩔ ᩅᩥᨿ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨬᩣᨱᩔᨸᩥ ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᩦᩈᩩ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨠᩁᨱᩴ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨

ᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᨴᩔᩣᩅᩦᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪂᪨ ᩋᨾᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪅᪄᪉᪨ ᩏᨽᨿᩣᨴᩥᨶᩣ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨠᩮᨿᨲᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᨴᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ “ᩋᨶᩣᩈᩅᨬ᩠ᨧ ᩅᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨴᩮᩈᩥᩔᩣᨾᩥ ᩋᨶᩣᩈᩅᨣᩣᨾᩥᨶᩥᨬ᩠ᨧ ᨸᨭᩥᨸᨴ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨸᨴᩣᨶᩥ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᩣᨲᩥ᪨

ᩋᨾᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪃᪨ ᩁᩪᨸᩴᩈᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨶ᩠ᨲᩥᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪅᪅᪂-᪅᪅᪃᪨ “ᩋᨸ᩠ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᩋᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ “ᩁᩪᨸᩣᨿᨲᨶᩴ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᨲᩴᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᩮᩣᩃᩩᨻ᩠ᨽᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᩮᩣᩃᩩᨻ᩠ᨽᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩏᨽᨿᩴ ᩅᩥᨽᩣᨣᩮᨶ ᩅᩥᨽᩣᩅᩮᨲᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣᨿᨲ᩠ᨲᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨭ᩠ᨮᩮᩣ, ᨴᨱ᩠ᨯᩁᨩ᩠ᨩᩩᩋᩣᨴᩥ ᩅᩥᨿ ᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᩔ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩣᨶᩴ ᩋᩣᩃᨾ᩠ᨻᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲᩣᨿ ᩏᨸᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᨠᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩋᩮᩣᩃᩩᨻ᩠ᨽᨭ᩠ᨮᩮᩣ᪨ ᩅᩥᩈᩮᩈᩣᨠᩣᩁᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨽᩣᩅᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᩮᨶ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩣ᪨

ᩁᩪᨸᩴᩈᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨶ᩠ᨲᩥᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪄᪨ ᩋᨶᩩᩈᨿᩣᩋᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨲᩥᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪅᪅᪄-᪅᪅᪆᪨ “ᨬᩣᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨲᩦ”ᨲᩥ ᨬᩣᨿᩥᨲᩣ ᨿᩮᨶᨠᩮᨶ ᩋᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨸᩥ ᩈᩘᨣᩉᩥᨲᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩋᨸ᩠ᨸᩉᩦᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᨶ ᨸᨶ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩋᩅᨵᩣᩁᨱᩮᨶ ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨵᩁᨾᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᩃᨲ᩠ᨲᨿᩈᨾᨦ᩠ᨣᩥᨽᩣᩅᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᩋᨶᩩᩈᨿᩣᩋᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨲᩥᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪓᪨ ᨬᩣᨱᩴᩋᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨶ᩠ᨲᩥᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪓᪓᪔-᪓᪓᪕᪨ ᨿᩔ ᩋᨵᩥᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨶᩅᩈᩮᩈᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᩉᩮᩣ ᩅᩥᨣᨲᩮᩣ, ᨲᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ “ᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩔᩣ”ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩔ ᩈᨻ᩠ᨻᩔ ᩈᨲᩮᩣᨠᩣᩁᩥᨲᩣ ᩅᩥᨿ ᩈᨾ᩠ᨸᨩᩣᨶᨠᩣᩁᩥᨲᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩮᨶ ᨬᩣᨱᩮᨶ ᩈᩮᩣ ᨬᩣᨱᩦ᪨ ᩈᨲᩥᨸᨬ᩠ᨬᩣᩅᩮᨸᩩᩃ᩠ᩃᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩥ ᩈᩮᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᨾᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ᪨

ᨬᩣᨱᩴᩋᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨶ᩠ᨲᩥᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪔᪨ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩣᨶᩩᨸᨲᩥᨲᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪓᪙᪑᪨ ᨴ᩠ᩅᩦᩉᩥᨸᩦᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩦᩉᩥ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩉᩥ, ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᩅᩥᩈᩮᩈᩴ ᩋᨠᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩣᨶᩩᨸᨲᩥᨲᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪕᪨ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩅᩥᨸ᩠ᨹᩣᩁᩈᨴ᩠ᨴᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪓᪙᪒᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᨲᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨸᨶ ᨸᨠᩣᩁᩮᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨠᩣᩃᩅᩈᩮᨶ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩣ ᩅᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨲᩮ ᩅ ᨫᩣᨶᨠᩣᩃᩥ “ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᨿᨲᩮᩣ”ᨲᩥᩌᨴᩥᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᩈᩮᩈᩅᩈᩮᨶ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩈᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ”ᨲᩥ᪨ “ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩣᨧᩴ ᨽᩥᨶ᩠ᨴᨲᩦ”ᨲᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨸᨴᩴ ᩋᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩅᩥᨸ᩠ᨹᩣᩁᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨

ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩅᩥᨸ᩠ᨹᩣᩁᩈᨴ᩠ᨴᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪖᪨ ᨶᨿᨳᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔᩅᩣᨧᩣᨲᩥᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪓᪙᪓᪨ ᨾᩩᩈᩣᩅᩣᨴᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨶᩣᨸᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨

ᨶᨿᨳᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔᩅᩣᨧᩣᨲᩥᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

១១៖ អតីតាភាកតឃយត្តាកតកទាចណ្ណភា

៣៩ប័-៣លិ០៖ ឃយត្តាកតបញ្ញត្តិយាតិ ឃយក្ខិកាចបញ្ញត្តិយា៖ តេតេភចាហ "បច្ចុប្បន្នញ្ចឃយក្ខិ ឃយត្តាកេតាតិ ចុច្ចតី"តិ៖ បជិលិកបញ្ញត្តិយាតិ អឆិកយភបញ្ញត្តិយា៖ អឃត្តិ "ឃយត្តាកេតា"តិ ចុច្ចយាភប្បុក្កលឃ្ស តេឃា តទា ចត្តត្តាកាទេទា, អឃំ ឃយត្តាកតបញ្ញត្តិ ភាយ៖ ៦ឃ ភតេឃា តេឃតេឃឃុបិ៖

អតីតាភាកតឃយត្តាកតកទាចណ្ណភា តិដ្ឋិតា៖

ភចយចក្កចណ្ណភា តិដ្ឋិតា៖

១០៖ ឌឃយចក្កា

១៖ តិទោឆកទាចណ្ណភា

៣លិ១-៣លិ១៖ ឃកឃយតេឃ "បុទិយចិត្តឃ្ស តិទោឆាភត្តទិ បដ្ឋិយចិត្តំ ខ្ចប្បជ្ជតី"តិ ឰដ្ឋិតំ, បទចាឌី បភ "ឃិទ្ធិំ លតេលា កចក្កចិត្តំ, តទ្ធិំតេឃច លតេលា កិទិឃយឃចិត្តំ ខ្ចប្បជ្ជតី"តិ ចឌតិ៖ ៦ចំ ឃតិ បុទិយបដ្ឋិយចិត្តាតំ ឃហការទាបិ អត្ថញ្ញាទេតា តោហតិ៖ តេតាភាហ "កក្កក្លលេភ ឃតេហចា"តិ៖ តទា ច ឃតិ ចិបិកកិទិឃក្ក្កត្តាតំ ចិឃ កិទិឃចិបិកក្ក្កត្តាតំ ចិបិកចិបិកក្ក្កត្តាតំ កិទិឃកិទិឃក្ក្កត្តាភង្គា ចុត្តភតេឃភ ឃហការទា ចត្តទេត្តាតិ ឰឃយត្តំ ឌតេឃ្សទេត្តា "កចក្កចិត្តឃ្សា"តិអាឌិយាហ៖ តត្ត ខ្ចបត្តិកចការទេភ ៦ឃិឃា ឰដ្ឋិតត្តាតិ ខ្ចបទេត្តឃិឃា ចិបិកក្ក្កត្តា, តេ ច តេឃក្សុឃ្យភ កចក្កបទិឃាឃកាតិ អដ្ឋកទាឃំ ចុត្តំ "ខ្ចបទេត្តឃិឃត្តិ ឃក្ខ កតឃ្ស កចក្កចិត្តឃ្សា"តិ៖ អាឌិបទិតេឃាឃាភយត្តឃិញ្ញាតឃ្ស បជិឃក្ខិចុតិចិត្តំ, តគាទេយុលំ កចក្កទេត្តច ចុច្ចតីតិ៖ ចក្កុចិត្តាលាឌីតំ កិទិឃាទេចយខ្លេបតិតត្តា កិទិឃាចត្តក្កក្កហលេភ កហលំ ឃុត្តត្តិ ចុត្តំ៖ ចក្កុចិត្តាលាឌីភត្តិ ហិ អាឌិ-ឃទេក្ខ ភ តេឃាតចិត្តាលាឌីតំតេឃច កហលំ, អឆ តេទា ឃយ្យដ្ឋិភឃត្តិទលាភយ្យីតិ ឌដ្ឋត្តំ៖

តិទោឆកទាចណ្ណភា តិដ្ឋិតា៖

១៖ បញ្ហាចិត្តាលាឃយក្ខិឃ្សយក្កកទាចណ្ណភា

៣លិ៤៖ លក្កលត្តិ បញ្ហាចិត្តាលាតំ ខ្ចប្បត្តាទេយុលតាឌិអចិតទេឆកប្បការតាលក្កលំ៖ កាយំ យតេភាចិត្តាលំ អចត្តកយ្យិ តោហតិ, ឃចត្តកទេត្ត

បន តយិទំ ឧប្បន្នត្តិកេបិ។ តថា ហិ ធម្មសង្គណិយំ “ហេតុ បញ្ចវិញ្ញាណា ឧប្បន្នារម្មណា”តេវ វុត្តំ។ មនោវិញ្ញាណស្សាបិ ឧប្បន្នត្តិកតាបរិយាយោ អត្ថីតិ “បញ្ច វិញ្ញាណា”តិ អវត្វា “ឆ វិញ្ញាណា ឧប្បន្នត្តិកា”តិ វុត្តំ “នោ ច ចត ទេ ចត្តេញ្ញ បញ្ចវិញ្ញាណសម្បយុត្តស្ស អត្ថិ មគ្គាធិបតី”តិ វត្វា ន សក្កាតិ ទស្សេន្តោ អាហ “ឆ វិញ្ញាណា…បេ… អធិប្បេតា”តិ។

២៥៥។ “អតិយិត្តំ វុត្តាតំ អប្បដិហិតា”ន្តិ និញ្ញាតស្ស តេ បរិយាយោ។ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស អតិយិត្តកាហិកាទេ វុត្តាតារម្មណតាបិ សិយាតិ វុត្តំ “តទេវ វុត្តាតន្តិ អធិប្បាយោ”តិ។

បញ្ចវិញ្ញាណសម្បយុត្តយុគ្គលធាតុវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣។ បញ្ចវិញ្ញាណាសារកាកាតិកធាតុវណ្ណនា

២៧៣-២៧៤។ សោ បន ភយិត្វា បវត្តិ។ អារម្មណប្បការគ្គហណន្តិ អារម្មណស្ស ឥដ្ឋានិដ្ឋប្បការស្ស គហណំ។ តេន អារម្មណប្បការគ្គហណេន កុសលចិត្តស្ស អលោភាទីហិ សម្បយោគោ អកុសលចិត្តស្ស លោភាទីហិ សម្បយោគោ ហោតិ, សោ អានោកាតិ ទស្សេតិ។

បញ្ចវិញ្ញាណាសារកាកាតិកធាតុវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤។ ទ្វិហិសិលេហិតិកធាតុវណ្ណនា

២៧៥-២៧៨។ អប្បវត្តិភិទោធត្តិ អត្ថុប្បាទភិទោធំ។ សិលស្ស ចិតិក្កមោ ភិទោធោ សិលចិតិក្កមភិទោធោ។ ភិត្តាភិ លោភិកភិទោធំ សល្លេក្ខេត្តា។

ទ្វិហិសិលេហិតិកធាតុវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥។ សិលអនេតសិកត្តិកធាតុវណ្ណនា

២៨០-២៨៣។ ធិតេន អចិតន្ទេន ឧបនយេភាតិ សិលក្ខណេន កព្ពបនយេភ “ភាភិ អនេតសិក”ន្តិ កធាយំ វុត្តភយេភាតិ យថា “ភ ចត្តាញ្ញំ នេតសិកោ ធម្មោ ភាភន្តិ? អាមន្តា។ ភាភិ អភិដ្ឋផលន្តិ…បេ… តេន ហិ នេតសិកោ ធម្មោ ភាភ”ន្តិ បដិញ្ញា បវត្តា, ឯវំ ពទន្តសោ “ភ ចត្តាញ្ញំ នេតសិកំ សិលន្តិ? អាមន្តា។ សិលំ អភិដ្ឋផល”ន្តិអាទិនា សិលស្ស នេតសិកភាវសាធកាភិ វុត្តបភាភិ ន អានេត្វា ពទត្តទស្សនធបន អនេតសិកោ ទុបធិធម្មោ អាយតិ ចិបាកំ ទេតិ។ យទិ សោ សិលំ ភនេយ្យ, ចិតា សំនរយាភាទេភ ចិតា ចិរតិយា

ឞីលចា តាយ និឃា៝ ឃស្មា បត នយាកាតទេចតតា ចិទតិ ឯចទេទា ឞីលំ, តស្មា “ឞីលំ ព្ញចលំ កត្តចល”ត្តិអាគិតា ទេឃាឌតា កាតទ្ធាតិ ព្ញយបត្តំ នគ្គាឃ ចុត្តំ “ចុត្តតទេឃតា”តិ, ចុត្តតឃាតុនាទេទតាតិ អទេត្តា៝ ឃស្មា បត បិឡព្ញឃំ ឃចា “ឞីលំ អទេចតនិក”ត្តិ កចា អាកាតា, តចា “ឌាតំ អទេចតនិក”ត្តិ ចិនុំ អាកាតា កចា តត្តំ, តស្មា “នា បត កចា យក្កិតទ្ធា”តិ ចុត្តំ៝

ឞីលំអទេចតនិកត្តិកចាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៝

៥៝ នយាកាតទេហតុកចាចណ្ណតា

៩៥ប៉-១០០៝ នយាកាតទេហតុកចាឃំ “ចទេស្សា ទេគតី”តិ អាទកិត្វា ឃាច កណ្ហុក្កនបជ្ជិកាកា ឆឃ្មា នឃ្ឍិកាចំ អាកច្ឆត្តីតិ អាទាឃទេទាបិឌិវុត្តាហទលេប្បាតិ ឲត្តកទេយច បទិទេកាកកចាឃ នគិនត្តិ អាហ “នយាកាត…ទេប… គដ្ឋទ្ធា”តិ៝

នយាកាតទេហតុកចាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៝

១១៝ អចិន្តាត្តិកុស្សិល្យត្តិកចាចណ្ណតា

១០១-១០៣៝ យហាក្មតាតិ ក្លបិកាឃ បចទេត្តា អព្ញាចិត្តក្លទេលបិ លព្ភយាទេតា កុនលិកុនលិត្មពទេគ្គា អចិន្តាត្តីតិ អឃំ ចាទេគា “ចិត្តចិប្បយុទេត្តា អបុព្ញាបចទេឃា”តិ ព្ញយិតា នក្កហិទេតាតិ តទេតា អព្ញាត្មពគ្គាឃំ “អាលត្តិឃា”តិអាគិ ចុត្តត្តិ តំ គទេស្សេតុំ “អាលត្តិឃា… ទេប… អឆិប្បាទេឃា”តិ ចុត្តំ៝ តត្វ អាលទេត្តា ឃគា អាលត្តកាទេចត ចិហិំនាគិកិទិឃំ នាទេឆតិ, តគា អាលត្តិឃា បិលាតិបិតាគឹវុ អក្កកាទេចា ទេចគិតទ្ធេា៝ នា បតាលត្តិ បិទិចានិកកាទេចត ចិន្តាត្តិទហិតា តាយ ទេហាតីតិ បទចាគិទេតា អឆិប្បាទេឃា, តំ គទេស្សេតុំ “ឲកស្មិំ គិចទេឞ”តិអាគិ ចុត្តំ៝

អចិន្តាត្តិកុស្សិល្យត្តិកចាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៝

គនយចក្កចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៝

ក្មតិទេឃា បណ្ណានទេកា នយទេត្តា៝

១១៝ ឲកាគនយចទេក្កា

᪓᪨ ᨬᩣᨱᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪖᪘᪓-᪖᪘᪔᪨ “ᩋᨲ᩠ᨳᨠᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩮᩈᩩ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩋᨷᩁᩮᩈᩃᩥᨿᩁᩣᨩᨠᩥᩁᩥᨠᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥᨠᩣᨷᩥ ᩅᩮᨴᩮᩈᨷ᩠ᨷᩮᩉᩥᨿ ᨾᩉᩣᩈᨦ᩠ᨥᩥᨠᩣ ᩑᨶᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮ…ᨸᩮ… ᨠᩁᩮᨿ᩠ᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ ᨶᨶᩩ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥ ᨠᨳᩣᨲᩥ ᩁᩪᨷᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨠᨳᩣᨶᩮᨲᩣ᪨ ᨷᩩᩁᩥᨿᨠᩣᨶᩮᩅ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩈᨾᨦ᩠ᨣᩥ “ᨬᩣᨱᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨠᩥᨾᩮᩅᩴ ᩈᩮᩣ ᩑᩅ “ᨬᩣᨱᩦ”ᨲᩥ ᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ᪨ ᩁᩣᨣᩅᩥᨣᨾᩮᨶ ᩁᩣᨣᩔ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᨳᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᩅᩥᨣᨾᩮᨶ᪨ ᨿᨳᩣ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣᩅᩥᨩ᩠ᨩᩮᩣ “ᨬᩣᨱᩦ”ᨲᩥ, ᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ “ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᩦ”ᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩋᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣᩅᩥᨩ᩠ᨩᩮᩣ “ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᩦ”ᨲᩥ, ᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ “ᨬᩣᨱᩦ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᩅᩥᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᨶ “ᨬᩣᨱᩦ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩋᩣᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨶ ᨸᨶ ᩈᨲᨲᩴ ᩈᨾᩥᨲᩴ ᨬᩣᨱᩔ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨

ᨬᩣᨱᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪔᪨ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨻᩃᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪖᪙᪑-᪖᪙᪓᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᩣᨿᩩᨠᨷ᩠ᨸᩮ ᨠᨾ᩠ᨾᨠ᩠ᨡᨿᩮᨶ ᨾᩁᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᩅᩥᨷᩣᨠᩅᩈᩮᨶᩣ”ᨲᩥ, ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᨶ ᩋᩣᨿᩩᨠ᩠ᨡᨿᩮᨶ ᨾᩁᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ “ᩅᩔᨣᨱᨶᩣᨿᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ “ᨶ ᨧ ᨲᩣᩅ ᨠᩣᩃᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᨿᩣᩅ ᨶ ᨲᩴ ᨷᩣᨷᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨻ᩠ᨿᨶ᩠ᨲᩦ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓᪨᪒᪕᪐; ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓᪨᪓᪖) ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᨶᩥᩁᨿᩮ ᨠᨾ᩠ᨾᨠ᩠ᨡᨿᩮᨶ ᨾᩁᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᩅᩥᨷᩣᨠᩅᩈᩮᨶ ᩅᩣᨲᩥ ᨶᩥᩁᨿᩮ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ “ᩅᩔᩈᨲᩴ ᩅᩔᩈᩉᩔᩴ ᩅᩔᩈᨲᩈᩉᩔᩣᨶᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩣ ᨾᨶᩩᩔᩣᨶᩴ ᨴᩮᩅᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩋᩣᨿᩩᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᨾᩁᨱᩴ ᨲᩮᨶ ᩋᩣᨿᩩᨠ᩠ᨡᨿᩮᨶ ᨾᩁᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩅᩔᨣᨱᨶᩣᨿ ᩅᩣᨲᩥ ᨾᨶᩩᩔᩮ ᨧᩣᨲᩩᨾᩉᩣᩁᩣᨩᩥᨠᩮ ᩅᩣ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᩅᩩᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩁᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩁᨱᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨

ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨻᩃᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪕᪨ ᩈᨾᩣᨵᩥᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪖᪙᪔-᪖᪙᪖᪨ ᩈᨾᩴ ᨹᩃᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨲᩥ ᩈᨾᩴ ᩅᩥᩈᨾᩴ ᩃᩦᨶᩩᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩣᨴᩥᩴ ᨸᨭᩥᨻᩣᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᩮᨶ ᨧ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨹᩃᨭ᩠ᨮᩮᨶ “ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥ ᩈᨾᩣᨵᩦ”ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩔ ᨲᩔ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᨽᩣᩅᩮᨶ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩋᨷ᩠ᨸᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᩋᩣᩉᩥᨲᩅᩥᩈᩮᩈᩣᨿ ᩑᨠᨣ᩠ᨣᨲᩣᨿ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩅᩥᩈᩮᩈᩈᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᩮᨷᩥ ᨧᩃᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᨸᨶᩔ ᩋᨽᩣᩅᩥᨲᩅᩥᩈᩮᩈᩣᨿ ᩑᨠᨣ᩠ᨣᨲᩣᨿ ᩈᩣᨿᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩈᩣᨿᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩮᨶᩣ”ᨲᩥ᪨

ᩈᨾᩣᨵᩥᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪖᪨ ᨵᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩥᨲᨲᩣᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

៩៦លិ៍៓ អចិន្ដាយយា ឋិតតាតិ អចិន្ដាយ សន្លាទាត់ អតត្តូរបច្ចយការេច យា តិយតតា ឆយុតិយាយតាសន្លាតា, យា ឋិតសកាចតា តិបៀត្កា , ត ឆយុយត្តតាឌ្ជិតតាយ តិបៀត្កាយ ចសេត, អតត្តូរបច្ចយកាចសន្លាតា ឋិតតា បច្ចយតា ហោតីតិ អទេត្វា៓ អញ្ញាយញ្ញាបច្ចយកាចទហិតស្សាតិ ត្តគំ សហឌាតតិស្សយាឌិបច្ចយាត់ បឌិក្លេបបគំ ឌដ្ឋុំ, ត អញ្ញាយញ្ញាបច្ចយតាយត្តស្ស៓ សទេត្ថា តាឌិសោតិ ត្តយិតា សយតត្តូរអតត្តូរូបតិស្សយតត្តិ៍ចិកតាសេចតាឌិកំ សក្កញ្ញាតិ៓ អញ្ញាយញ្ញាបច្ចយតច្ចាតិ ឲត្វាបិ ចុត្តតសេយត អទេត្វា ចេឌិតទេត្ថា៓ ឲត្ត បត បច្ចយុបៀត្កស្សបិ បច្ចយកាចេតា សន្លាទាតយ្យិ ចសេត ឃោឌេតត្ថា៓ តេតាហ "តស្សា ច ត្តតទា"តិ៓

ឆយុឌ្ជិតតាកឆាចល្លតា តិឌ្ជិតា៓

១០៓ អតិច្ចតាកឆាចល្លតា

៩៦ប័៓ រូបិឌីត់ អតិច្ចតា រូបិឌីកេ សតិ ហោតិ, អសតិ ត ហោតីតិ ត្តយិតា បរិយាសេយត តស្សា តេហិ សហ ឧប្បាឌតិទោឆា ចុទេត្វា, ឧប្បាឌាឌីសុ តីសុ លក្ខណេសុ អតិច្ចតាចោហារោ ហោតីតិ យឆា តយោ ឌល្ហ ឧបិឌាយ បចេត្វា តិឌល្ហចោហារោ តេសុ សទេត្ថាសុ ហោតិ, ឲចំ ឌាតិឌរាយរលឆយោ ត តិច្ចា អតិច្ចា, តស្ស ឌាតិអាឌិបកតិតា អតិច្ចតាសទ្ទេត ចុច្ចតីតិ ឧប្បាឌាឌីសុ លក្ខណេសុ អតិច្ចតាចោហារោ សយុចតីតិ ចុត្តំ "តីសុ...បេ... ហោតី"តិ៓ ចិកាកាតុយុញ្ញតចសេតាតិ បកេឌាតុយុញ្ញតចសេត៓ តត្ត យឆា ឌរាកក្កចសេត អតិច្ចតា បិកឌៃ ហោតិ, ត តឆា ឌាតិចសេតាតិ បិត្យត្តយំ ឌរាយរលចសេតេច អតិច្ចតាចិកាកោ ឌស្សិតោតិ ឌដ្ឋុំ៓

អតិច្ចតាកឆាចល្លតា តិឌ្ជិតា៓

ឲកាឌសយចក្កចល្លតា តិឌ្ជិតា៓

១៦៓ ក្កាឌសយចក្កា

១៓ សិចទោកយុត្តិកឆាចល្លតា

៩៦០-៩៦៦៓ សត្តស្សបិ យតសោ យតោក្កាទកាចេតា "ចិបិកក្កាទត្តិ កចក្កយត់ ចឌតី"តិ អាហ៓

សិចទោកយុត្តិកឆាចល្លតា តិឌ្ជិតា៓

៧ៈ កយុកឆាចណ្ណតា

៤១១-៤១៥ៈ ឋចិបិកាបិងឃ្សិតាេឃច តាយ េហាតិ ចុត្តាចសិដ្ឋា ឋចិបិកាតិ អត្ថសិទ្ធត្តាៈ

កយុកឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតាៈ

៨ៈ ឋឡអាឃតតកឆាចណ្ណតា

៤១៦-៤២០ៈ យតាឃតេតកេងឋឃ្ស ចិបិកឃ្ស អត្ថិតាឃ “អចិេឋេឋតា”តិ ចុត្តិៈ

ឋឡអាឃតតកឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតាៈ

៩ៈ ឋត្តក្លត្យុបទេយកឆាចណ្ណតា

៤២១-៤២៥ៈ អឃ្សាតិ ព្ទយឃ្ស ឋត្តក្លត្យុបទេយឃ្សៈ េតតាហ “ឋត្តក្លត្យុបទេយកាេច ច តិឃាយំ ព្ទដ្ឋឹ”តិៈ េឃត អាតត្តិទិឃកេយុតៈ អត្តទាតិ ឋត្ត កេច អតិដ្ឋេតុត្ថា េតឋំ អត្តេទេឃចៈ េពឌិតិ អកឃពិទិចាឋិេតាៈ អបេទតិ បងកាទាៈ តឃ្សាតិ េឃា ឋត្តក្លត្យុបទេយាតិ ចា, េកាល៉េកាេលាតិ ចា, ឲកពិឌិតិ ចា កកចតា ខាេលត បទិដ្ឋិត្តិត្ថា ឡាេកតា, តឃ្ស ឃឆាចុត្តបទិេដ្ឋងា អត្តទា ក្ខបទិយក្កាឆិកេយា តត្ថិ អចិតឆេងឋតត្តាៈ ឃឆាបទិេដ្ឋងេយច តឃ្ស អកិឋយេឃា, ស្ថាឃំ ចិកាេកា េតឋំេឃច បុក្កលិតំ ព្ទត្រិ្តឃបេទាបទិឃេត្តត េចឌិតេទ្ធា កចតិឃាេយត តាឌិឋឃ្ស កឃ្សចិ អកាចេតាៈ ឃស្មា កឃ្សចិ យុត្យុកាតិបិ ព្ទត្រិ្តឃាតិ បច្ចឃចិេឋេឋត តិក្លកាចំ អាបេដ្ឋឃ្យំ, តស្មា តាឌិឋំ ឋត្ថាឃ “កេទ្ធាតិ ចុច្ចតិ, ត េឋា អកេទ្ធា តាយា”តិ ច ចុត្តិៈ ឃស្មា បត កកចា ត តាឌិឋំ “ឋត្តក្លត្យុបទេយា”តិអាឌិតា តិឃេយត្ថា ឡាេកេទាតិ, តស្មា អាហ “ត បត អត្តទា អកិឋយេឃត្យំ កទ្ធាតា ចុត្តា”តិៈ អឃច្ចា តេឃា ឲកេត្តត ព្ទដ្ឋិតេទ្ធាៈ អទ្ធាឆា បុក្កលឃ្ស ឋដ្ឋេទា ឋិឃាតិ ងេឃ្សេត្តា “ឃឌិ ចា”តិអាឌិយាហៈ

ឋត្តក្លត្យុបទេយកឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតាៈ

ក្ខាងឋយចក្កចណ្ណតា តិដ្ឋិតាៈ

១០ៈ េតទឋយចេក្កា

១។ កប្បដ្ឋកថាវណ្ណនា

៦៥៥-៦៥៨។ “ហេដ្ឋា វុត្តាធិប្បាយមេវា”តិ ឥទំ ឥទ្ធិពលកថាយំ យំ វុត្តំ “អតីតំ អនាគតន្តិ ឥទំ អវសេសេន កប្បំ តិដ្ឋេយ្យាតិ បដិញ្ញាតត្តា ចោទេតី”តិអាទិ, តំ សន្ធាយ វុត្តន្តិ អាហ “ហេដ្ឋាតិ ឥទ្ធិពលកថាយ”ន្តិ។ តត្ថ “ឋេកប្ប”តិអាទិអាយុបរិច្ឆេទាតិក្កមវសេន បវត្តា ចោទនា ចោទេសេន អាគតា, ឥធ បន សណ្ឋហនតោ អាយុកប្បវសេន អដ្ឋត្វា យទិ ឥទំ មហាកប្បំ តិដ្ឋេយ្យ, យថា ឥទំ, ឥធ អនេកេបិ កប្បេ តិដ្ឋេយ្យាតិ ចោទនា កាតព្ពា។

កប្បដ្ឋកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២។ និយតស្សនិយាមកថាវណ្ណនា

៦៦៧-៦៦២។ អប្បត្តនិយាមានន្តិ យេ អនុប្បន្នមិច្ឆត្តសម្មត្តនិយតធម្មា បុគ្គលា, តេសំ ធម្មោ។ កេ បន តេ? យថាវុត្តបុគ្គលសន្តានបរិយាបន្នា ធម្មា។ តេ ហិ កុសលាកុសលបរិយាបន្នតាយ “តេភូមកា”តិ វុត្តា។ តេ បន បត្តនិយាមានំ សន្តានេ បវត្តា អនិយតធម្មា, ន តេសំ សន្តានេ បវត្តា អនិយតធម្មា, ន តេ សមេន សង្ខេហា កតោ។ ន ហិ តេហិ សមន្នាគតោ អនិយតោ អត្ថិ។ តេនេវាហ “តេហិ សមន្នាគតោបិ អនិយតោ នាមា”តិ។ ឥមិនា ចោទនាសមត្ថំ ឥមិនា និយាមេន នាម ហោតិ ធម្មា តត្ថ, រូបមិតសមន្នាគតោ អភិសម្ពុជ្ឈិតុំ កប្បតាយ តថា វុច្ចតីតិ វេទិតព្ពោ។ និយតោតិ ចេតស្ស ការណាការេន វុត្តាតិ ទោសោ។ រូបមស្សាបីតិ និយតោ និយាមំ ឱក្កមតីតិ ចេតនាយស្ស។

និយតស្សនិយាមកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣។ អសាតរាគកថាវណ្ណនា

៦៨៣។ ឥធ បច្ចយាភាតិ “អហោ វត មេ ភវេយ្យា”តិ ឥធ បត្ថនាការេន បច្ចយាភា។ អញ្ញថាតិ ភគ្គនាទិអាការេន។

អសាតរាគកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤។ ធម្មតណ្ហាអព្យាកតាតិកថាវណ្ណនា

៦៨៤-៦៨៥។ កេហត្វាតិ ឥធេន គហណវត្ថុនេវ តំ, ន បន សា តាទិសី អត្ថីតិ ទស្សេតិ។ ន ហិ លោកុត្តរារម្មណា អព្យាកតា ច តណ្ហា អត្ថីតិ។ តីហិ កោដ្ឋាសេហីតិ កាមភវវិភវតណ្ហាកោដ្ឋាសេហិ។ រូបតណ្ហាទិភេទា ឆបិ តណ្ហា។

ឆឡុតហ្យាអញ្យាកតាតិកឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

តេទរយចក្កចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

១៣៍ ទុក្ខរយចេក្កា

១៍ ក្យរលាក្យរលបដិរក្ខហតកឆាចណ្ណតា

៩ប័៩-៩៥០៍ អតត្តទបច្ចយកាទេចាទេយខេចត្ត បដិរត្ថាតំ ឈេតត្ថាតិ អាហ “អតត្តទំ ក្តប្បាទេតី”តិ៍

ក្យរលាក្យរលបដិរក្ខហតកឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

១៍ រញ្ញអាយតត្យប្បត្តិកឆាចណ្ណតា

៩៥១-៩៥១៍ពេកធិ ចាឌិតេតាតិ កាបិលេ រត្ថាយាហ៍ តេ ហិ អកិញ្ញត្តចាឌិតេតា ចិដ្ឋយាតខេច កាទេណ ឋលំ អតកិញ្ញត្តំ ហុត្វា ជិតំ បន្ធា អកិញ្ញត្តិ កន្ធតីតិ ចតត្តា តីដាចត្វាយ ចិដ្ឋយាតាបិ ទ្បក្ខាឌីតំ ត អក្កទាឌេយា អាចិកចត្តិ, តីដយត្តំ អាចិកាចំ កន្ធតីតិ កទេឆត្តិ៍

រញ្ញអាយតត្យប្បត្តិកឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

១៍ អតត្តទបច្ចយកឆាចណ្ណតា

៩៥១-៩៥លិ៍អតត្តទ្បប្បត្តិ រលួខេក្ខេត្តាតិ ចក្ខុចិញ្ញាណាតត្តទំ ខេរាតចិញ្ញាណុប្បត្តិ យញ្ញាយាខេតា៍ ខេរាតចិញ្ញាណត្តិ ចចខេតខេតច តរ្យ ចក្ខុរត្តិរ្យយតា ទ្វបិទេឃុណតា ច បដិក្ខិត្តា, បដិញ្ញាតា ច ខេរាតរត្តិរ្យយតា រក្ខាទេឃុណតា ចាតិ អាហ “ត ខេរា ចក្ខុយិប្បរក្ខាទេឃុណ”ត្តិ៍ តត្ត រក្ខាទេឃុណត្តិ “ខេរាតចិញ្ញាណំ ក្តន្ធតី”តិ អាខេតត្វា រឃ្ឋត្តិតត្តា៍ តឃិចំ ចក្ខុចិញ្ញាណរ្យ អតត្តទំ ខេរាតចិញ្ញាណំ ក្តប្បដ្ឋតីតិ លក្ខិយា ៩ចំ ចាយតីតិ អាហ “អតត្តទ្បលក្ខិចខេរត អាបត្តត្វា”តិ៍

អតត្តទបច្ចយកឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

៣៍ អរិយរូបកឆាចណ្ណតា

៩៥ប៉-៩៥៥៍សយ្ងាចាចាឌីតិ សយ្ងាចាចាកយ្ឆ្នា៍ ពត្វ សយ្ងាចាចា សក្ខសកាចា, ត្ថពទេរា ច កាយចិន្តាត្តិសកាទេចា, ក្ខកឃយ្យិ ចា ចិន្តាត្តិតិ អឆិប្បាយេត រូបត្តិស្ស លក្ខិ៍

អរិយរូបកឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

៥៍ អនេឡាអត្សសេឃាតិកឆាចណ្ណតា

៤០០-៤០១៍តស្ថិ សយេឃតិ ក្យសលិញ្យាកតចិត្តក្លលោ៍ ទេសា ហឹតិ បន្ធិយបិទេធ៍

អនេឡាអត្សសេឃាតិកឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

៩៍ បរិឃុដ្ឋាគិចិត្តចិប្បឃុត្តត្តិកឆាចណ្ណតា

៤០៧៍តេតិ ទាកាងេឃា៍ តន្វាតិ ឃន្វា ចិបឃ្សត្តស្សបិ ទាកាងេឃា ក្ខប្បជ្ជត្តិ, តន្វា៍

បរិឃុដ្ឋាគិចិត្តចិប្បឃុត្តត្តិកឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

៤៍ បរិឃាបន្នកឆាចណ្ណតា

៤០៧-៤០៥៍កិលេសចតុក្ខកាសចសេភាតិ កិលេសកាយចតុក្កាយក្សមិចសេត៍ រូបឆាត្សសហកតចសេត អត្សសេតីតិ កាយទាកោ ឃធា កាយចិតក្កសទ្ធាតាឃ កាយឆាត្យឃា សហ បច្ចឃសយចាឃ ក្ខប្បជ្ជតាទេហា, តេយច រូបឆាត្យឃាបឹតិ អនេត្វា៍ ទាកាឌិកាទលលិកេ ក្ខប្បត្តិអទហតា ហិ អត្សសឃគិ៍

បរិឃាបន្នកឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

ប៉៍ អញ្យាកតកឆាចណ្ណតា

៤០៩-៩០៦។ សណ្ឋាបីតិ អវិបាកការណម្បិ សម្បុតាធិការណម្បិ។

អព្យាកតកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨។ អបរិយាបន្នកថាវណ្ណនា

៤០៨-៤១០។ តស្មា ទិដ្ឋិ លោកិយបរិយាបន្នា ន ហោតីតិ អត្ថំ គណ្ហន្តិ, ឯវំ សតិ អតិប្បសង្គោ ហោតីតិ ចិត្តវោសានាទិវោហារការណេតាតិ។ តេតា អញ្ញថា អត្ថំ គណ្ហន្តា "រូបធាតុយា"តិអាទិមាហ។ តត្ថ អាទិ-សទ្ទេន អរូបធាតុអាទិំ សង្គណ្ហាតិ។ បរេទានិ អធិប្បាយមជានន្តា អយមត្ថោ វិការណាតិ អាហ "យទិ ច បរិយាបន្នា សិយា"តិ។ តថា ច សតីតិ ធាតុយា កាមធាតុបរិយាបន្នត្តេ សតីតិ អត្ថោ។ តស្មាតិ "ធាតុធាតុកោ"តិ ឯវំ វោហារានុក្កមេតា។ ន ហិ សា តស្ស អធិគតា ធាតុ, យតោ សា ធាតុធាតុកោតិ ន វុច្ចតិ។ វេយតាតិ កាមធាតុការណេ។

អបរិយាបន្នកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ចុទ្ទសមវគ្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១៥។ បន្នរសមវគ្គោ

១។ បច្ចយតាកថាវណ្ណនា

៤១១-៤១៤។ វវត្ថិតោតិ អសំកិណ្ណោ។ យោ ហិ ធម្មោ យេន បច្ចយភាវេន បច្ចយោ ហោតិ, តស្ស តេនេវ អញ្ញេនបិ បច្ចយភាវេន សតិ បច្ចយតា សំកិណ្ណា តាយ ភវេយ្យ។ វិរុទ្ធាសមុដ្ឋិតំ វិយ តព្ពិធុរានំ បច្ចយភាវានំ សហភាវំ បដិក្ខិបតិ។

បច្ចយតាកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២។ អញ្ញមញ្ញបច្ចយកថាវណ្ណនា

៤១៦-៤១៨។ សហជាតាតិ វុត្តត្តា ន សង្ខារបច្ចយា ច អវិជ្ជាតិ វុត្តត្តាតិ អធិប្បាយោ។ អភត្តភាវីតាបិ ហិ សង្ខារា អវិជ្ជាយ បច្ចយា ហោន្តិយេវ។ អញ្ញមញ្ញភត្តំ អវត្វា អវិគតាភត្តំ សម្បយុត្តស្ស វេនតំ ពហេកទោ, អត្ថិវហលេណេវ វហិតោ អត្ថិបច្ចយត្ថំ វោហារយេវ

ᨧᩮᨾ᩠ᨾᩣ ᨶᩥᩔᨿᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ᪨ ᩋᩈᩣᨵᩣᩁᨱᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣᩈᩣᨵᩣᩁᨱᨲᩣᨿ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩴ ᩉᩥ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨

ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᨸᨧ᩠ᨧᨿᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪉᪨ ᨲᨲᩥᨿᩈᨬ᩠ᨬᩣᩅᩮᨴᨿᩥᨲᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪇᪁᪁᪨ ᨿᨴᩥᨸᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᨶᩣᨾ ᨠᩉᩥᨲᨲᩮᨲᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩣ, ᨲᨳᩣᨸᩥ ᨸᨠᩁᨱᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩅᩮᨴᨶᩴ ᨲᩴ ᨠᩣᨿᩥᨠᨲᩦᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᨿᩮᨾᩴ...ᨸᩮ... ᩋᨽᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᨶ ᩋᨶᩅᩈᩮᩈᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᩋᩈᨬ᩠ᨬᩈᨲ᩠ᨲᩪᨸᩥᨠᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᩋᨽᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᪨ ᨸᩣᩊᩥᨿᩴ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᩔᩣᨸᩥ ᨠᩣᨿᨲ᩠ᨲᩥᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩴ ᩈᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩣ᪨

᪇᪁᪂-᪇᪁᪃᪨ ᨸᨬ᩠ᨧᩉᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᩉᩥ ᨶ ᨵᨲᩥ, ᨶ ᩅᩁᨸᨭ᩠ᨭᩦᨲᩥ ᩅᩣᨴᩴ ᨸᩁᩅᩣᨴᩦ ᨶᩣᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩈᩩᨲ᩠ᨲ...ᨸᩮ... ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣ”ᨲᩥ᪨

ᨲᨲᩥᨿᩈᨬ᩠ᨬᩣᩅᩮᨴᨿᩥᨲᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪁᪀᪨ ᩋᩈᨬ᩠ᨬᩈᨲ᩠ᨲᩪᨸᩥᨠᩣᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪇᪁᪄᪨ ᨿᨳᩣ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩅᩥᨧᩣᩁᨸᩦᨲᩥᩈᩩᨡᩅᩥᩁᩣᨣᨽᩣᩅᨶᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩣᨴᩥᩁᩉᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᩁᩣᨣᨽᩣᩅᨶᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣᨸᩥ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩁᩉᩥᨲᩣᩅ ᩈᩥᨿᩣᨲᩥ ᨿᩔ ᩃᨴ᩠ᨵᩥ, ᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩋᩣᩉ “ᩈᩣᨸᩥ ᩋᩈᨬ᩠ᨬᩦᨲᩣ...ᨸᩮ... ᨴᩔᩥᨲᩣ”ᨲᩥ᪨

᪇᪁᪅᪨ ᨿᨴᩥ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨩ᩠ᨫᩣᨶᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᨠᩥᩴ ᩋᩈᨬ᩠ᨬᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨧᩮᩣᨴᨶᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᩣᩉ “ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᩁᩣᨣᨽᩣᩅᨶᩣ ᩈᨾᩣᨸᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩈᨬ᩠ᨬᩦᨲᩣ, ᨶ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ”ᨲᩥ᪨

ᩋᩈᨬ᩠ᨬᩈᨲ᩠ᨲᩪᨸᩥᨠᩣᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪁᪁᪨ ᨠᨾ᩠ᨾᩪᨸᨧᨿᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪇᪁᪆-᪇᪁᪈᪨ “ᨠᨾ᩠ᨾᩪᨸᨧᨿᩮᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᩈᩉᨩᩣᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᨸᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩈᩉᨩᩣᨲᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᨲᩥ, ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩈᩉᨩᩣᨲᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᨸᨭᩥᨩᩣᨶᩣᨲᩦᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩔᩣᨸᩥ ᩉᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩈᩉᨩᩣᨲᨲᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩁᩪᨸᩔ ᩅᩥᨿᩣᨲᩥ ᩋᨽᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨

សិ៲៧៑តិណ្ណត្ថិ កឫ្កឫ្ទបចឃកឫ្ចិបិកាត៑

កឫ្ទបចឃកឆាចណ្ណភា តិ៉្ចិតា៑

បត្ថុរសយចក្ខចណ្ណភា តិ៉្ចិតា៑

តតិឌឃា បណ្ណាសឌកា សយឌត្តា៑

១៩៑ ឌសាញអសយចឌក្ខា

៦៑ ឃុ៣ាត្យប្បដាភកឆាចណ្ណភា

សិ៲សិ-សិ៲ប័៑ភ តឃ្សាតិ ឃឃ្ស ត៌ អត្យប្បឌិឃ្សតិ, ភ តឃ្ស៑ ឌឃា ហិ អត្យប្បឌេតិ, ឃឃ្ស ច អត្យប្បឌេតិ, តក្ខុកឃចិតិឫ្យត្តា ទ្ថាឆ បឌទតិ អឆិឌប្បតា៑

ឃុ៣ាត្យប្បដាភកឆាចណ្ណភា តិ៉្ចិតា៑

៲៑ អឆិកឃ្សឃភសិការកឆាចណ្ណភា

សិ៲ដ៍-សិ៲៦៑ត៌ចិត្តតាឃាតិ ៦ត្ត៍ យភសិកឌទារត្តា ឃឌិ សត្ថាសក្តារឌ ៦កឌតា យភសិ កឌទាតិ, ឌឃភ ចិឌត្តភ យភសិ កឌទាតិ, សត្ថាសក្តារឌត្តាកឆត្តា តស្ទិ៍ឌឃច ៣ឌ៣ ត៌ ចិត្តំ យភសិ កាតត្ថំ ៦តឃ្សាតិ ត៌ចិត្តតា ភាយ ឌកាឌសា អាបដ្ឋិតិ ឌឃ្សឌត្តា អាហ “តឌឌច អារឫ្យ៣ក្ខត”ត្តិអាឌិ៑ ៦ឌតភ តឌឃ្សច ឌតភ យភសិករ៣ាសឃ្កចយាហ, ត៌ ចាតិអាឌិភា បភ សសំឌចឌភាចាកាបត្តិត្ថិ អឃឌយឌតសំ ចិឌសឌសា៑

អឆិកឃ្សឃភសិការកឆាចណ្ណភា តិ៉្ចិតា៑

ឌសាញអសយចក្ខចណ្ណភា តិ៉្ចិតា៑

១សិ៑ សត្តុរសយចឌក្ខា

១៉ អត្ថិអរហេតាបុញ្ញាបងយកធាចល្ហភា

សិសិ៩-សិសិ៨៉ កិរិយចិត្តអញ្ញាកតំ អភាឌិឃិត្វាតិ “កិរិយចិត្ត អញ្ញាកត”ន្តិ អក្កហេត្វា, ភាភាឌិបចត្តភេន ភាភយឃាឌិបុញ្ញាេត្តន ច កហេត្វាតិ អេត្ថ៉

អត្ថិអរហេតាបុញ្ញាបងយកធាចល្ហភា និដ្ឋិតា៉

៧៉ ភត្ថិអរហេតាអកាលយច្ចតិកធាចល្ហភា

សិប័០៉ អលច្ចិបិកចារាភន្តិ ចិបិកភាគំ បតិ អលេច្ចាកាឃាគំ៉ ញត្តិកាចន្តិ ចិកតត្តតំ, ចិកយំ អចិបិកន្តិ អេត្ថ៉

សិប័១៉ តេតា បរន្តិ ញតិរេកភ អត្តសិទ្ធិ, ភ រកចរលភ អត្ថរយភាតិ អាហ “តាច ភ កយតិ, តេតា បរំ កយតីតិ លទ្ធិឃា បដិក្ខិបតី”តិ៉ តត្ត តេតា បរន្តិ បុរេត្ត កតឃ្យ កយ្ហឃ្យ បរិក្ខិឃកយភេតា បរំ៉ ភត្ថិ បិលាតិបិតេតា បិលាតិបិតលក្ខលាកាចេតាតិ អឌិប្បាយឃា៉ តយេច លក្ខលាកាចំ ឝឃ្យតំ “បិលាបិលាឃញ្ញាតា”តិអាឌិ ចុត្តំ៉ តត្ត ភ តេតាតិ ឃោ បរេភ ខ្ចបក្កយោ កតោ , តេភ ខ្ចបក្កយេភ ភ យតោ, ឝយ្យាយររហេភច យេតាតិ ឝត្តិន្ទ្រិយំ អចិយេឃចិទ្ទុហិ, ឝត្តិន្ទ្រិយំ ចា ហោតុ បុចិន្ទ្រិយំ ចា, អក្កបិរិបុរិឃាច បិលាតិបិតេតា៉

ភត្ថិអរហេតាអកាលយច្ចតិកធាចល្ហភា និដ្ឋិតា៉

៧៉ ឃត្តយិឌំកយ្ហេតាតិកធាចល្ហភា

សិប័៣៉ អតីឌេតាតិ ឃេត្តភ ឃត្តំ អតីឌេតា អត្តាតីឌេតា ច៉ តត្តិ ឌេឃ្យឆយ្ហ, កិលិភបច្ចយត្តិ អេត្ថ៉

ឃត្តយិឌំកយ្ហេតាតិកធាចល្ហភា និដ្ឋិតា៉

៣៉ ញត្រ្តិយតទ្ធកធាចល្ហភា

សិប័ប័៉ ចិភាបិ អតិច្ចេដ្ឋភាតិ អតិច្ចដ្ឋំ ឌេបត្វាបិ អដ្ឋេបត្វាបីតិ អេត្ថ, ភ អតិច្ចដ្ឋចិរេហភាតិ៉ ភ ហិ អតិច្ចដ្ឋចិរហិតំ អតិត្រ្តិយតទ្ធំ អត្ថិ៉

ອິນ຺ທ຺ຣິຍພທ຺ຘກຖາວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໗. ນວຕ຺ຕພ຺ພໍສງ຺ເຆາທກ຺ຂິຓໍວິເສາເຘຕີຕິກຖາວຓ຺ຓນາ

໗໙໒-໗໙໓. ອປ຺ປຏິຄ຺ຄຫຓເຕາຕິ ປຏິຄ຺ຄາຫກຕ຺ຕາຠາວເຕາ.

ນວຕ຺ຕພ຺ພໍສງ຺ເຆາທກ຺ຂິຓໍວິເສາເຘຕີຕິກຖາວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໑໑. ທກ຺ຂິຓາວິສຸທ຺ຘິກຖາວຓ຺ຓນາ

໘໐໐-໘໐໑. ປຏິຄ຺ຄາຫກນິຣເປກ຺ຂາຕິ ປຏິຄ຺ຄາຫກສ຺ສ ຄຸຓວິເສສນິຣເປກ຺ຂາ, ຕສ຺ສ ທກ຺ຂິເຓຍ຺ຍຠາເວນ ວິນາຕິ ອເຕ຺ຖາ. ເຕນາຫ “ປຏິຄ຺ຄາຫເກນປຈ຺ຈຍກ຺ຂຸເນນ ວິນາ”ຕິ. ສຈ຺ຈເມຕນ຺ຕິ ລທ຺ຘິກິຕ຺ຕເນນ ວຸຕ຺ຕກາຣເຍວ ປຏິຊານາຕິ. ປຏິຄ຺ຄາຫກສ຺ສ ວິປາກນິຏ຺ຐຕ຺ຕໍ ທານເຈຕນາຍ ມຫາຜລຕາ. ປຈ຺ຈຍຠາເວາເຍວ ຫິ ຕສ຺ສ, ນ ຕສ຺ສາ ກາຣຓຕ຺ຕໍ. ເຕນາຫ “ທານເຈຕນານິຏ຺ຐຕ຺ເຕນ ຍທິ ຠເວຍ຺ຍາ”ຕິອາທິ.

ທກ຺ຂິຓາວິສຸທ຺ຘິກຖາວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

ສຕ຺ຕຣສມວຄ຺ຄວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໑໘. ອຏ຺ຐາຣສມວເຄ຺ຄາ

໑. ມນຸສ຺ສເລາກກຖາວຓ຺ຓນາ

໘໐໒-໘໐໓. ຄຫຓນ຺ຕິ ມິຈ຺ຉາຄຫຓໍ.

ມນຸສ຺ສເລາກກຖາວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໒. ຘມ຺ມເທສນາກຖາວຓ຺ຓນາ

៤០៣-៤០៦។ តស្ស ច និម្មិតពុទ្ធស្ស ទេសនំ សម្បដិច្ឆិត្វា អាយស្មតា អានន្ទេន សយមេវ ច ទេសិតា។

ធម្មទេសនាកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦។ ឈានសង្កន្តិកថាវណ្ណនា

៤១២-៤១៦។ វិតក្កវិចារេសុ វិរត្តចិត្តតា តត្ថ អាទីនវមនសិការោ, តទាការោ ច ទុតិយជ្ឈានូបចារោតិ អាហ “វិតក្កវិចារោ អាទីនវតោ មនសិ កតត្តា, តតោ ទុតិយជ្ឈានេន ភាវិតត្តា”តិ។

ឈានសង្កន្តិកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧។ ឈានន្តរិកកថាវណ្ណនា

៤១៧-៤១៨។ ន បឋមជ្ឈានំ វិតក្កាភាវតោ, នាបិ ទុតិយជ្ឈានំ វិចារសព្ភាវតោតិ ឈានន្តរំ ន ហោតីតិ ទស្សេន្តោ អាហ “បឋមជ្ឈានាទីសុ អញ្ញតរាការាភាវតោ ន ឈាន”ន្តិ។

ឈានន្តរិកកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨។ ចក្ខុនារូបំបស្សតីតិកថាវណ្ណនា

៤២៦-៤២៧។ “ចក្ខុនា រូបំ ទិស្វា”តិ ឥមិនា ចក្ខុវិញ្ញាណេន បដិជាននស្ស អព្ភុហណេ អរុចិំ សូចេន្តោ អាហ “មនោវិញ្ញាណបដិជាននំ កិរ សន្ធាយា”តិ។ តេនេវាហ “មនោវិញ្ញាណបដិជាននំ បនា”តិអាទិ។ តស្សាតិ មនោវិញ្ញាណបដិជាននស្សេវ អធិប្បេតត្តាតិ អត្ថោ។ ឯវំ សន្តេតិ យទិ រូបេន រូបំ បដិវិជានាតីតិ, រូបំ បដិវិជានត្តេបិ មនោវិញ្ញាណំ រូបវិជាននំ ហោតិ, ន រូបទស្សនន្តិ អាហ “មនោវិញ្ញាណបដិជាននំ បន រូបទស្សនំ កថំ ហោតី”តិ។

ចក្ខុនារូបំបស្សតីតិកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

អដ្ឋារសមវគ្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

᪑᪙᪨ ᩑᨠᩪᨶᩅᩦᩈᨲᩥᨾᩅᨣ᩠ᨣᩮᩤ

᪑᪨ ᨠᩥᩃᩮᩈᨸᨩᩉᨶᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪘᪒᪘-᪘᪓᪑᪨ ᨲᩮ ᨸᨶᩣᨲᩥ ᨿᩮ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨸᩉᩦᨶᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ, ᨲᩮ ᨸᨶ᪨ ᨠᩣᨾᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩋᩈᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶᩣᩁᩉᩣ ᨠᩣᩃᨲ᩠ᨲᨿᩴ ᨶ ᩋᨲᩦᨲᩣᨲᩥ ᨧ ᩋᨶᩣᨣᨲᩣ ᨶᩣᨾ ᩈᩥᨿᩩᩴ, ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶ ᨲᩮ ᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᨳᩣ ᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ ᨴᩦᨸᩥᨲᩴ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅᩣᩉ “ᨶᩣᨸᩥ ᨽᩅᩥᩔᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

ᨠᩥᩃᩮᩈᨸᨩᩉᨶᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪒᪨ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪘᪓᪒᪨ ᨿᩮᨶ ᩋᩅᩈᩅᨲ᩠ᨲᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨸᩁᨸᩁᩥᨠᨸ᩠ᨸᩥᨲᩮᩤ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩑᨲᩮᩈᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᩮᩤ ᩅᩥᩈᨿᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ, ᩈ᩠ᩅᩣᨿᩴ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨲᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩋᩅᩈᩅᨲ᩠ᨲᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩤ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨲᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩈᩣ ᨸᨶᩣᨿᩴ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩮᩤ ᩋᩈᩣᩁᨠᨲᩣᨿ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᨴᩣᨠᩣᩁᩮᩈᩩ ᨲᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩋᨲ᩠ᨲᩮᩤ ᨵᩩᩅᩈᩣᩁᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩮᩣ ᩅᩣ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᩑᩅᩴ ᩈᨲᩥ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩣ ᩈᩥᨿᩣ, ᨲᩮᨶᩔ ᨸᨭᩥᨻᨴ᩠ᨵᩴ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᨠᩥᨲ᩠ᨲᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᩋᨶᩩᨸᩔᨶᩣᨲᩥ ᩋᩅᩈᩅᨲ᩠ᨲᨶᩣᨠᩣᩁᨲᩣᨿ ᩑᩅᩴ ᩉᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩔ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᨲᩣ᪨

ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪓᪨ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨹᩃᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪘᪓᪔-᪘᪔᪐᪨ ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨵᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨲᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨾᨶ᩠ᨲᩣᨿᨾᩣᩉ᪨

ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨹᩃᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪔᪨ ᨲᨳᨲᩣᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪘᪔᪑-᪘᪔᪓᪨ ᩁᩪᨸᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᨽᩣᩅᨲᩣᨲᩥ ᩑᨲᩮᨶ ᩁᩪᨸᩣᨴᩦᨶᩴ ᩑᩅ ᩈᨽᩣᩅᨲᩣᨲᩥ ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᩴ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᨲᩥ᪨ ᨿᨲᩮᩤ ᨲᩴ ᨸᩁᩅᩣᨴᩦ ᩁᩪᨸᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᩴ

គណ្ហាតិ។ តេនាហ “កាមំ ហេតុ តទតាតិ វទតិ, ន កាមយោគ”ន្តិ។ តត្ថ កាមន្តិ ឥច្ឆិតព្ពំ, បកតីតិ អវត្វា “ជាតិឥច្ឆ”ន្តិអាទីសុ វិយ។ រូបាទីនិគ្គហរូបាទិបកតិ តថា អវុត្តាតិ ច បរចាទិតោ លទ្ធិ។ តេន វុត្តំ “ន កាមយោគ”ន្តិ។ យេន ហិ ការេន ឯកាមឥច្ឆា យុជ្ជតិ, ឧក្កំកាមយេច គណ្ហតិ, តំ រូបាទិលក្ខណំ កាមយោគោ។ តំ បន រូបាទិតោ អញ្ញំ, តតោ ឯវ វត្តុំ, អធិប្បេតដ្ឋេន បន “តច”ន្តិ វុត្តន្តិ។

តចតាកទាចណ្ហតា និដ្ឋិតា។

៩។ កុសលកាមច្ឆន្ទតា

ប៉ៈ៣៣-ប៉ៈ៣៩។ អកចដ្ឋកាមយេច្ចកេច កុសលន្តិ យោជនា។ តស្មាតិ យស្មា អចដ្ឋហិតំ អកចដ្ឋំ, អកចដ្ឋកាមយេច្ចកេច ច កុសលំ, តស្មា និច្ចានំ កុសលន្តិ។

កុសលកាមច្ឆន្ទតា និដ្ឋិតា។

៤។ អច្ចុត្តនិយាយកាមច្ឆន្ទតា

ប៉ៈ៣៤។ យំ “ឧកចារំ និយុក្កោ តថា និយុក្កោច ហោតិ, ឧតស្ស បុន កចតោ វុដ្ឋានំ នាយ នត្ថី”តិ អដ្ឋកថាយំ អាគតំ, សោ បន អាចរិយវាទោ, ន អដ្ឋកថានយោតិ ទស្សេន្តោ “តាយ ជាតិយា...បេ... យញ្ញាយាតោ”តិ អាហ។ តត្ថ តាយ ជាតិយាតិ យស្សំ ជាតិយំ បុគ្គលោ កម្មាចរណាទិអាចរណេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ, តាយ ជាតិយា។ សំសារខាណុកការេចា ចស្សកញ្ញាទីនំ វិយ យក្ខលិអាទីនំ វិយ ច ឥដ្ឋោន្តា។ សោ ច អហេតុកាទិមិច្ឆាទស្សនស្ស ផលការេចកេច ចេទិតន្តោ, ន អច្ចុត្តនិយាមស្ស នាយ កស្សចិ អត្ថិកាមតោ។ យថា ហិ ចិយុច្ចុត្តស្ស កោចិ និយាមោ នាយ នត្ថិ ឥបេត្វា យកេកុន កចបរិច្ឆេទំ, ឧចំ អចិយុច្ចុត្តស្សបិ កោចិ សំសារនិយាមោ នាយ នត្ថិ។ តាទិសស្ស បន មិច្ឆាទស្សនស្ស ពលចការេច អបរិមិតកប្បបរិច្ឆេទេ ចិរតរំ សំសារប្បពន្ធោ ហោតិ, អបាយុបបត្តិ ច យត្ថ សំសារខាណុសយញ្ញា។

យំ បនេតេ វទន្តិ “អនេចច អច្ចុត្តំ សំសរិតា អនន្តត្តា សព្ពគិកាយស្សា”តិ, តម្បិ អបុញ្ញាភិហុលំ សព្ពសត្តានំ សន្តាយ វុត្តំ សិយា។ ន ហិ យាគុយាគាតកាទីនំ ខេតត្តការេចន សយុត្តនិយាមោក្កមតត្តខាយក្ខតោ មិច្ឆត្តនិយាមោ វិយ សត្តានំ ចិយុត្តត្តខាយកមោ សំសារនិយាមោ នាយ នត្ថិ។ យាច បន ន យក្កុផលស្ស ឧបនិស្សយោ ឧបលព្ភតិ, តាច សំសារោ អបរិច្ឆិន្នោ។ យទា ច សោ ឧបលទ្ធោ, តទា សោ បរិច្ឆិន្នោ ឧចាតិ វេទិតព្ពំ។

យថា និយតសយ្ហាទស្សនំ, ឧចំ និយតមិច្ឆាទស្សនេនបិ សចិសយេ ឧក្កំសកាហចសេន ឧក្កិសភាចេន កចិតព្ពន្តិ ចេន សយន្ទកាចស្ស បុគ្គលស្ស

សតិ អជ្ឈត្តិកាយេ ពតំ ហត្ថិ អកិតិចេបចិបេយ អចេតក៌បការេហា ក្តប្បខ្ញេយ្យ, អកិតិចេបត្តាទ៌ ចា ចិទ្ធ៌ ឃតិ ក្តប្បខ្ញេយ្យ, អជ្ឈត្តិកាយេយា ឲច ត បិឃាតិ បិញ្ញាឃំ ចិចិកិច្ឆប្បត្តិកិឃាយត្តាប្បត្តិចោគតា ពតា៍ ត ហិ ចិចិកិច្ឆា ចិឃ បមុត្តកិឃតបុក្កលិត៌ ឃធាក្កូយំ យិច្ឆត្តបមុត្តកិឃតបុក្កលិត៌ បមុត្តយិច្ឆត្តកិឃតា ឆមូា ពគាចិបិ ក្តប្បជ្ជត្តិ, អចិទ្ធ៌ បត កិឃាយត្តាខេមច ហោតីតិ អាតត្តាទិកត្តាទ៌ ចិឃ យិច្ឆាគស្សតត្តាទ៌ បយាតឌាតិក៌ ត កិចេត្តតីតិ ចិទ្ធ៌េឃច គេស្សត៌ បិញ្ញាឃំ ចិចិកិច្ឆា ចិឃ បស្សតុច្ឆេគតិចំ៌ឃោ ឲច ក្តប្ប៍ ឲចមេត្ត ចិចិកិច្ឆប្បត្តិកិឃាយត្តាប្បត្តីត៌ កិឃាយត្តាប្បត្តិកិចត្តពការេចា ចេចិតខ្ញា, អជ្ឈត្តិកាយេយា ច កិចត្តិស្សតីតិ ច ចិទ្ធេយតត្តិ បត “ចិចារទ្វាច កេហតញ្ញា”តិ ទុត្តិ បិឃា៍

អជ្ឈត្តិកាយពធាចល្លកា តិចិតា៍

ប៍ ឮក្រ្កិឃពធាចល្លកា

ប័ឌ៍១-ប័ឌ៍៩៍ ឃធា លេកិក្យត្តខា បក្ខាគេឃា ឲច បក្ខិក្រ្កិឃាគិតិ, ឲចំ លេកិកិឃាបិ៍ ពស្វា ? តត្វាបិ អឆិយោក្កូលក្កូលាគិតា ឮត្តដ្ឋ បក្ខាចេតា៍ បខេ្ខយ្យាគិចត្វស្ស បក្ខហតាគិយត្តមេច ហិ តត្តិ ឮយយត្វំ គេស្សត្តា អាហ “លេកិក្យត្តខាត៌...បេ... គដ្ឋខ្ញា”តិ៍

ឮក្រ្កិឃពធាចល្លកា តិចិតា៍

ឲក្យតចិវតិយចក្កចល្លកា តិចិតា៍

១០៍ ចិវតិយចក្កា

១៍ ឯកាលពធាចល្លកា

ប័៩១-ប័៩៍៍ ពាយំ បុត្តកាពេបិ អចេត្វច ទុក្កូបខិញ្ញា, អត្វសាឆិកា បត សា យក្កក្កូលិកា ឲចាតិ ក្តក្កិសពតំ ទុក្កូបខិញ្ញា បក្ខាឃ អចឆាខេខេត្តា អាហ “ទុក្កូ...បេ... យក្កឯកាលមេច ចិបេតី”តិ៍ តំ បត អចឆាខលំ ត ឯកាលត្តាខកិចត្តត៌, អឆ លោ ឯកាលត្តាខស្ស ឃធាឆិពតកិច្ឆកិចត្តត៌ គដ្ឋក្តា៍ តេតតាហ “ត តស្សេច ឯកាលកាច”ត្តិអាគិ៍

ឯកាលពធាចល្លកា តិចិតា៍

១៍ កិខេឃបិលពធាចល្លកា

២៩៩-២៩២។ នេរយិកេ និរយេ បាលេន្តិ, តតោ និក្ខន្តុំ អប្បទានវសេន រក្ខន្តីតិ និរយបាលា។ និរយបាលតាយ វា នេរយិកានំ នរកទុក្ខេន បរិយោនទ្ធាយ អលំ សមត្ថាតិ និរយបាលា។ កិំ បនេតេ និរយបាលា នេរយិកា, ឧទាហុ អនេរយិកាតិ។ កិញ្ចេត្ថ – យទិ តាវ នេរយិកា, និរយសំវត្តនិយេន កម្មេន និព្ពត្តាតិ សយម្បិ និរយទុក្ខំ បច្ចនុភវេយ្យុំ, តថា សតិ អញ្ញេសំ នេរយិកានំ យាតនាយ អសមត្ថា សិយុំ, “ឥមេ នេរយិកា, ឥមេ និរយបាលា”តិ វវត្ថានញ្ច ន សិយា។ យេ ច យេ យាតេន្តិ, តេហិ សមានរូបពលប្បមាណេហិ ឥតរេសំ ភយសន្តាសា ន សិយុំ។ អថ អនេរយិកា, តេសំ តត្ថ កថំ សម្ភវោតិ? វុច្ចតេ – អនេរយិកា និរយបាលា អនិរយគតិសំវត្តនិយកម្មនិព្ពត្តា។ និរយូបបត្តិសំវត្តនិយកម្មតោ ហិ អញ្ញេនេវ កម្មុនា តេ និព្ពត្តន្តិ រក្ខសជាតិកត្តា។ តថា ហិ វទន្តិ –

“កោធនា កុរូរកម្មន្តា, បាបាភិរុចិនោ តថា;

ទុក្ខិតេសុ ច នន្ទន្តិ, ជាយន្តិ យមរក្ខសា”តិ។

តត្ថ យទេកេ វទន្តិ “យាតនាទុក្ខស្ស អប្បដិសំវេទនតោ, អញ្ញថា បុន អញ្ញមញ្ញំ យាតេយ្យុ”ន្តិ ច ឯវមាទិ, តយិទំ អាកាសរោមន្ថំ និរយបាលានំ នេរយិកភាវស្សេវ អភាវតោ។ យេ បន វទេយ្យុំ – យទិបិ អនេរយិកា និរយបាលា, អយោមយាយ បន អាទិត្តាយ សម្បជ្ជលិតាយ សជោតិភូតាយ និរយភូមិយា បរិវត្តមានា កថំ តាយ ទុក្ខំ នានុភវន្តីតិ? កម្មានុភាវតោ។ យថា ហិ ឥទ្ធិមន្តោ ចេតោវសិប្បត្តា មហាមោគ្គល្លានាទយោ នេរយិកេ អនុកម្បន្តា ឥទ្ធិពលេន និរយភូមិំ ឧបគតា តត្ថ ទាហទុក្ខេន ន ពាធីយន្តិ, ឯវំ សម្បទមិទំ ទដ្ឋព្ពំ។

តំ ឥទ្ធិវិសយស្ស អចិន្តេយ្យភាវតោតិ ចេ? ឥទម្បិ តំសមានំ កម្មវិបាកស្ស អចិន្តេយ្យភាវតោ។ តថារូបេន ហិ កម្មុនា តេ និព្ពត្តា យថា និរយទុក្ខេន អពាធិតា ឯវ ហុត្វា នេរយិកេ យាតេន្តិ, ន ចេត្តកេន ពាហិរវិសយាភាវោ វិជ្ជតិ ឥដ្ឋានិដ្ឋតាយ បច្ចេកំ ទ្វារបុរិសេសុ វិកប្បសភាវត្តា។ តថា ហិ ឯកច្ចស្ស ទ្វារស្ស បុរិសស្ស ឥដ្ឋំ ឯកច្ចស្ស អនិដ្ឋំ, ឯកច្ចស្ស ច អនិដ្ឋំ ឯកច្ចស្ស ឥដ្ឋំ ហោតិ។ ឯវញ្ច កត្វា យទេកេ វទន្តិ “នត្ថិ កម្មវសេន តេជសា បរូបតាបន”ន្តិអាទិ, តទបាហតំ ហោតិ។ យំ បន វទន្តិ “អនេរយិកានំ តេសំ កថំ តត្ថ សម្ភវោ”តិ នេរយិកានំ យាតកភាវតោ។ នេរយិកសត្តយាតនាយោគ្យញ្ហិ អត្តភាវំ និព្ពត្តេន្តំ កម្មំ តាទិសនិកន្តិវិនាមិតំ និរយដ្ឋានេយេវ និព្ពត្តេតិ។ តេ ច នេរយិកេហិ អធិកតរពលារោហបរិណាហា អតិវិយ ភយានកសន្តានកុរូរតរបយោគា ច ហោន្តិ។ ឯតេនេវ តត្ថ កាកសុនខាទីនម្បិ និព្ពត្តិ សំវណ្ណិតាតិ ទដ្ឋព្ពំ។

កថមញ្ញគតិកេហិ អញ្ញគតិកពាធនន្តិ ច ន វត្តព្ពំ អញ្ញត្ថាបិ តថា ទស្សនតោ។ យំ បនេកេ វទន្តិ “អសត្តសភាវា និរយបាលា និរយសុនខាទយោ វា”តិ, តំ តេសំ យតិយត្តំ អញ្ញត្ថ តថា អទស្សនតោ។ ន ហិ កាចិ អត្ថិ តាទិសី ធម្មប្បវត្តិ, យា អសត្តសភាវា, សប្បតិសត្តេហិ អប្បយោជិតា ច អត្ថកិច្ចំ សាធេន្តី ទិដ្ឋបុព្វា។ បេតានំ បានីយនិវារកានំ ទណ្ឌាទិហត្ថបុរិសានម្បិ អសត្តភាវេ

ចិនេសនការេលា តត្ថិ៍ ឞុបិត្ឋុបឈារេតាបិ អត្តកិច្ចសមត្តតាយ អព្យាយាលា ឥស្សតាឌិយេត្តតបិ ពឥត្តសិទ្ធិេតា៍ ពធា ហិ ឞុបិនេត

អាហារុបេភាកាឌិតា ត អត្តសិទ្ធិ អត្ថិ, តិយ្ញាតរុបំ បេតត្ត លទ្ធបរិហារំ ពួទ្ធិចិនយស្ស អចិេត្តយ្យភាចេតា៍ ពួឆាបិ កមុចិបិកស្ស

អចិេត្តយ្យភាចេតាតិ េច? ពំ ត, អសិទ្ធត្តា៍ េតទយិកាតំ កមុចិបិេកា តិទយបិលិតិ អសិទ្ធេយពំ, ចុត្តតេឃត បត េតសំ សត្តភាេចា ឲច

សិេទ្ធា៍ សក្កា ហិ ចត្តុំ សត្តសន្តាពា តិទយបិលសញ្ញាតា ឆមុប្បចត្តិ សាកិសត្តិកា បទុបឈាតិ អត្តកិច្ចសគ្គាចេតា ឍួឌាហារាឌិទក្ខសសត្តតិ

ចិឃាតិ៍ អកិសត្តិបុគ្គកតា េចត្ត ត សក្កា បឌិក្លិបិតុំ ពធា ពធា អកិសត្តិឃា ឃាពតេតា, ពេតា ឲច ត សឈ្ឈុងបគ្គតាឌឹហិ

អេតកត្តិកតា៍ េឃ បត ចឥត្តិ "ក្វពចិេសសា ឲច េព ចល្លសណ្ហតាឌិចិេសសចេត្តា េភទចាការា តទកបិលិតិ សយញ្ញា លកត្តី"តិ, ពឥសិទ្ធិ៍

ក្តុកេយច បិឭពួយំ "អត្តិ តិទេឃ តិទយបិលិ"តិ ចាឥស្ស បតិដ្ឋាបិតត្តា៍

អបិច ឃធា អទិឃចិតេឃ តទកបិលិតំ ក្វពយត្តតា អសិទ្ធា, ពធា បញ្ញត្តិយត្តចាឌិេតាបិ េពសំ ក្វពយត្តតា អសិទ្ធាច៍ ត ហិ ពស្ស ក្វតាតិ

តាយ សត្តិ៍ ឃឌិ បទេយត្តុំ កេហត្វា េចាហេតិ, អឆ កស្វា េចឥតាឌិេក ឲច បឌិក្លិបតីតិ? តិដ្ឋេពសា អតចដ្ឋិពពក្កាតំ

អព្យហឹតសេយ្ញាហចិបល្លាសាតំ ចាឥចីយំសា, ឲចំ អេត្តច តិទយបិលិតិ តិដ្ឋេយត្ត កត្តត្តំ៍ សតិ ច េតសំ សគ្គាេច, អសតិបិ ត់ាហិេទ ចិសេឃ

តទេក ចិឃ េឥសាឌិតិយេយា េហាតីតិ ចាេឥា ត សិទ្ឋាតិ ឲចាតិ ឥដ្ឋត្តំ៍

តិទយបិលកធាចល្លតា តិដ្ឋិតា៍

៩៍ ពិទច្ឆាតកធាចល្លតា

ប័៩៥-ប័សិ០៍តស្សាតិ ឲទាចលាតាយកស្ស េឥចបុត្តស្ស៍ ពហិ កឹឭអតការេល ហត្តិចេល្លត ចិកុឌ្ឍតំ សត្ថាឃ "ហត្តិតាកស្សា"តិ ចុត្តំ៍

ឌិត្តឃាតស្សាតិ ឲត្តាបិ ឲេសច តេឃា៍ ត ហិ ឲកត្តសុលព្យច្ចឃដ្ឋាេត សេក្ក ទុក្លាឆិដ្ឋាតស្ស អក្សលកមុសមដ្ឋាតស្ស អត្តកាចស្ស សម្ពុេចា

ឃុេត្តា៍ េពតាហ "ត ពិទច្ឆាតកពស្សា"តិ៍

ពិទច្ឆាតកធាចល្លតា តិដ្ឋិតា៍

៩៍ ឥាលាកធាចល្លតា

ប័សិ៩-ប័សិសិ៍ "ក្ខាឥសចត្តុកំ ឥាលា េលិកុត្តូទ"ត្តិ ឲត្ត ក្ខាឥសចត្តកស្ស ឥាលាស្ស េលិកុត្តទេតា បតិដ្ឋាបីឃតីតិ ឥេស្សេត្តា បឆយចិកប្បំ

ចត្វា បុត េលិកុត្តទឥាលាស្ស ក្ខាឥសចត្តកតា បតិដ្ឋាបីឃតីតិ ឥេស្សតុំ "ពំ ចា...េប... អេត្តា"តិ អាហ៍ បទិេញ្ញាយ្យត្តិ ឲត្ត ឮតិ-សេទ្ធា

អាឌិអេត្តា, បការេត្តា ចា៍ េពត "បហាតព្វា"ត្តិ ឲចយាឌិ៍ សក្កល្យាតិ៍ បទិញ្ញាតត្តិ ឲត្តាបិ ឲេសច តេឃា៍ "បទិេញ្ញាឃ្យ

បទិញ្ញាត"ត្តិអាឌិតា បទិឌាតតាឌិកិទិយាឃ តិត្ថុេត្តតព្វតា តិត្ថុត្តិពតា ច ឥស្សិតា, ត តិត្ថុត្តិឃយាតតាតិ៍ េឃត បត សា េហាតិ, ពំ

ᨶᩮᩅᩔᩩᨲᩴ “ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᨷᨲᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨴᩥᩈᨧ᩠ᨧᩈᨠᩣᨴᩣᨶᨴᩮᨿ᩠ᨿᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ, ᩑᩅᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩮ “ᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨿᨳᩣᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨷᩥ-ᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶ ᨲᩮᨲᩣ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩣᨷᨠᩣᩁᨠᩮᨶᩣᨲᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩴ᪨ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨧᩣᨣᨧᩮᨲᨶᩣᨿ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᨽᩣᩅᩮᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩋᩈᩮᨿ᩠ᨿᩣᩈᩮᨲᩣ ᨧᩥᩈᨿᩮᨲᩣ ᨷᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᩣ᪨

ᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᩣᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨠᨳᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᩈᨲ᩠ᨲᩁᩈᨾᩮᩣ ᩅᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩣ᪨

ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨷᨱ᩠ᨱᩣᩈᨠᩮᩣ ᩈᨾᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨

᪑᪘᪨ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈᨾᩅᨣ᩠ᨣᩮᩣ

᪑᪨ ᨾᨶᩩᩔᩃᩮᩣᨠᨠᨳᩣ

᪗᪔᪗᪨ᩍᨴᩣᨶᩥ “ᨾᨶᩩᩔᩃᩮᩣᨠᩮ ᨮᩥᨲᩮᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩣ ᨠᨳᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨷᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨲᩩᩃ᩠ᩃᨠᩣᨶᩴ᪨ ᩏᨷᩮᩣᩈᨳᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᨠᩮ ᨲᩩᩈᩥᨲᨽᩅᨶᩮ᪨ “ᨲᩩᩈᩥᨲᨷᩩᩁᩮ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩩᩔᨲᩥ”ᨲᩥ ᩏᨷᩣᨴᩣᨿ ᨠᨳᩣᨶᩣᨿᩮᨶ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᨾᨶᩩᩔᩃᩮᩣᨠᨠᨳᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪒᪨ ᨵᨾ᩠ᨾᨴᩮᩈᨶᩣᨠᨳᩣ

᪗᪗᪖-᪗᪗᪒᪨ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᨾᩮᩅᩮᨲᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣ ᨲᨳᩣ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᨾᩮᩅᩮᨲᩣ᪨

ᨵᨾ᩠ᨾᨴᩮᩈᨶᩣᨠᨳᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪔᪨ ᨠᩁᩩᨱᩣᨠᨳᩣ

᪗᪗᪔-᪗᪗᪗᪨ ᩁᩣᨣᩅᩈᩮᨶ ᩁᩣᨣᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩁᩣᨣᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨠᩁᩩᨱᩣ ᩁᩣᨣᩅᩈᩮᨶ ᩋᨶᩩᨠᨾ᩠ᨷᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ”ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨷᨶ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩣ ᩋᨶᩩᨠᨾ᩠ᨷᩴ, ᨶ ᨲᩴ ᨲᩴᩈᨾᩣᨶᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩁᩣᨣᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩋᨶᩩᨠᨾ᩠ᨷᩣ ᩁᩣᨣᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ”ᨲᩥ, ᩁᩣᨣᩮᨿᩮᩅ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᨳᩣᨣᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩁᩣᨣᩮᩣ

អញ្ញោ រូបដ្ឋោ នត្ថិ, រូបដ្ឋតោ ច អញ្ញំ រូបំ, តស្មា រូបំ រូបមេវ រូបសភាវមេវាតិ ឯវ-ការេន និវត្តិតំ ទស្សេតិ “ន វេទនាទិសភាវ”ន្តិ។ អធិប្បាយេនាតិ រូបរូបដ្ឋានំ អនញ្ញត្តាធិប្បាយេន។ អញ្ញថាតិ ឯតំ អញ្ញេន រូបដ្ឋេន និយមេន រូបំ និយតន្តិ វត្តព្វន្តិ យោជនា។ ទស្សិតោយេវ ហោតីតិ អត្ថតោ អាបន្នត្តា។ ន ហិ អកិត្តេ វត្ថុស្មិំ បរិយាយន្តរេកេន គេនាតិ។ អញ្ញាតន្តិ រូបសភាវានំ រូបរូបដ្ឋានញ្ញំ សមាយិនិទ្ទេសនិទ្ទេសកេនា “បិឡន្ធនកស្ស សទ្ទ”ន្តិ វិយ, កប្បនាយត្តតោ ចាយំ ទោសោ, ន បយោជនតោតិ អាហ “គហេត្វា វិយ បវត្តា”តិ។ វេទនាទីហិ នានត្តមេវាតិ វេទនាទីហិ អញ្ញត្តមេវ។ សោ សភាវោតិ សោ រូបសភាវោ។ នានត្តសញ្ញាបនត្ថំ រូបស្ស សភាវោ, ន វេទនាទីនន្តិ ឯវំ កេនស្ស ញាបនត្ថំ តថា វទន្តិ “រូបំ រូបដ្ឋេន ន និយត”ន្តិ វទតិ។ វុត្តប្បការេនាតិ “រូបដ្ឋេន អញ្ញស្ស រូបស្ស អភាវា”តិអាទិនា វុត្តាការេន។ យទិ សទោសំ, អថ កស្មា បដិជានាតីតិ យោជនា។

វុត្តមេវ ការណន្តិ “រូបំ រូបមេវ, ន វេទនាទិសភាវ”ន្តិ ឯវំ វុត្តមេវ យុត្តិំ។ បរេន ចោទិតន្តិ “ន វត្តព្វំ រូបំ រូបដ្ឋេន និយត”ន្តិអាទិនា បរវាទិនោ ចោទនំ សន្ធាយាហ។ តមេវ ការណំ ទស្សេត្វាតិ តមេវ យថាវុត្តំ យុត្តិំ “ឯវំ ហិ”តិអាទិនា ទស្សេត្វា។ ចោទនំ និវត្តេតីតិ “អថ កស្មា បដិជានាតី”តិ វុត្តំ ចោទនំ និវត្តេតិ។ យមត្ថំ សន្ធាយ “ឥតោ អញ្ញថា”តិ វុត្តំ, តំ ទស្សេតុំ “រូបាទី”តិអាទិ វុត្តំ។

ទុកកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ឯកវីសតិមវគ្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២២. ទ្វាវីសតិមវគ្គោ

២. កុសលចិត្តកថាវណ្ណនា

៨៧៣-៨៧៤។ បុរិមទវត្តព្វេនាតិ បរិនិដ្ឋានចិត្តតោ អនន្តរាតីតបុរិមទវតវារព្វេន។

កុសលចិត្តកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. អានេញ្ជកថាវណ្ណនា

៨៧៥។ ហេតុសម្ភារិយណ្ណសម្បយុត្តធម្មារម្មណាទិតោ កចក្កសទិសត្តា ចុតិចិត្តំ “កចក្កចិត្ត”ន្តិ អាហ។

អានេញ្ជកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ឞ-ស៊ិ៍ ពិរេយ្យាបិកទាចណ្ហតា

ប័៥ប័-៥០០៍ អរហត្តប្បត្តិបិ កត្ថុរេឃច អត្ថិ៍តិ យញ្ញាតិ៍ សត្តចស្សិកា ហិ រសាបិកសាយរលោទាគរឃា អរហត្តំ បត្តា៍ សត្តចស្សិកោបិ កត្ថុទា អត្ថិ៍តិ បរចាឌិរតា អឆិប្បារឃា៍ អាកាសេត កច្ឆរត្តា ចិឃ ស្សបិតំ អាកាសស្សបិតំ៍ ពំ អកិញ្ញាតិញ្ញាត្តំ យញ្ញាតីតិ តិគស្សតំ កត្វា គរស្សរត្តា អាហ "អាកាសកយតាឌិអកិញ្ញា ចិឃា"តិ៍ រហដ្ឋិយាតំ ចត្សត្ថំ ចា យក្កាតំ អឆិករយត ឆយ្ហាកិសយរឃា អក្កុចលិឆិករយត អរហត្តប្បត្តិ ច ស្សបិរត អត្ថិ៍តិ យញ្ញាតីតិ រឃាឌតា៍

ពិរេយ្យាបិកទាចណ្ហតា តិដ្ឋិតា៍

៥៍ អាររសចតបច្ចឃកទាចណ្ហតា

៥០៦-៥០ឞ៍ ពីឌ៉ ចត្សយស្សរកាចំ ត កឈ្យាតីតិ ញាតំ សកសយឃចរសត ចុត្តំ, បររសយរឃ បត ទ្សបឆយ្ហាបិ អទ្សបឆរយ្ហហិ សយាតក្កលា ៦ច ញាដ្ឋិតា៍ រពរតចាហ "សរព្ហ ឆយ្ហា ពលិកា"តិ៍ ពលិករព្ហបិ ចា អរចពរតស្សបិ អតិត្រ្គិឃពដ្ឋរបេស្ស កាចតាចិរសរសា លក្ខតិ, កិយដ្ឋ បត សរចពរតស្សតិ គរស្សតំ "ឃចា ពីឌ៉ ចត្សយស្សរកាចំ ត កឈ្យាតី"តិ តិគស្សតត្តិ ឌដ្ឋញ្ញា៍ អាររសចរត្តា តាឃ រកាចិ ឆរយ្ហា តត្ថិ ញាត្តរពាឃ អតចដ្ឋាតរពាតិ អឆិប្បារឃា៍ ញាត្តរលលពាឃ ៦ច បត អាររសចតំ លក្ខតិ៍ កុសលិឌិការចត ហិ អត្តសឌិរស្ស បរឃារកត ការលិឃស្ស បុតប្បុតំ ការលប្បចត្តតំ អត្តសឌិសពាបិរតំ ចារសតំ ចា អាររសចតំ បុររ បរិចិពារត្វា ចិឃ បដ្ឋិយស្សាតិ៍

អាររសចតបច្ចឃកទាចណ្ហតា តិដ្ឋិតា៍

១០៍ ពលិកកទាចណ្ហតា

៥០៩-៥០ស៊ិ៍បចចិឃាឌិទ្សបេស្សតិ អរតកកលិបសយុគាឃក្សរពស្ស សសយុក្ខរបចចឹអាឌិទ្សបេស្ស៍ ពត្ថ ហិ រកាស្សចិ បុរិយុប្បរត្ថស្ស ចិរពស្ស រកាសដ្ឋិ ពគរញ្ញាសំ ដ្ឋប្បារគា, ពរពា បុរិយត្តទ្សប្បត្ថាតំ រកាសដ្ឋិ តិររាឆោ រហាតិ ៦រកកកលិបទ្សបេស្ស សយាត្សប្បាគតិររាឆត្តា រពសំ៍ ៦ចំ បតិដ្ឋាតត្តិ ៦ចំ ចុត្តប្បការរត អសយាត្សប្បាគតិររាឆត បពារត្ថត បតិដ្ឋាតបចត្តិ៍តិ អរត្វា៍ សា បតាឃំ ឃចាចុត្តា បចត្តិ កស្ហា ទ្សបសត្តតិឃា ៦ចាតិ អាហ "ត ហិ ទ្សបិត"ត្តិអាឌិ៍ ពស្សរត្វា – ឃឌិ សរព្ហ សព្ហពឆយ្ហា សយាតក្កលា, ពចា សតិ អទ្សបសត្តតិឃា ចិឃ ទ្សបសត្តតិឃាបិ អតត្តទាឌិបច្ចរឃត ចិឆិតា បចត្តិ សិឃា, ត រចពំ អត្ថិ៍ ឃឌិ សិឃា, ចិត្តក្កលរលា ចិត្តក្កលរលា បចចីអាឌិតំ ដ្ឋប្បាគតិររាឆហិ កចិពញ្ញាត្តិ៍

ᨻᩃᩥᨠᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭᩛᩥᨲᩣ.

ᨴ᩠ᩅᩤᨴᩈᨾᩅᨣ᩠ᨣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭᩛᩥᨲᩣ.

᪑᪓. ᨲᩮᩁᩈᨾᩅᨣ᩠ᨣᩮᩣ

᪑. ᩒᨠᩣᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨿᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪒᪐᪕/᪖᪑-᪖᪒. ᩅᨴ᩠ᨵᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨲᩮᩣᨷᩥ ᩉᩮᩣᨲᩥ “ᨻ᩠ᩁᩮᨲ᩠ᨲᨠᩮ ᩋᨠᩥᨧ᩠ᨧᨠᨲ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩥᨿ, ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨲᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨿᨲᩮᩣ ᨧᩮᨲᩥᨲᨲ᩠ᨳᩴ, ᨷᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩔ ᨷᨶ ᩅᩮᨶᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᨷᩁᩥᨿᩮᩣᨠᩣᩈᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ “ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨿᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨿᩮᩣᩅᩣᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ. ᨠᩮᩣ ᨷᨶ ᩈᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨿᩮᩣᨲᩥ? ᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨿᩮᩣ. ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨿᩮᨶ ᩒᨠᩣᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨿᩮᩣ”ᨲᩥ. ᩋᨿᨾᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ ᨴᩩᨲᩥᨿᩮ ᨯᩥᩅᩥᨲᨠᩣᩃᨠᨲᩮ ᨠᩣᩁᩩᨬ᩠ᨬᩮᨶ ᨿᩮᨶᩣᨿᨲᨶᩮ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩔ ᨴᩮᩅᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨿᩔ ᩈᩅᨶᩅᩥᨲᩣᨿᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩒᨠᩣᩅᩣᨴᩥᨶᩴ ᨷᨿᩮᩣᩅᩣᨴᩥ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᨷᩃᩥᨲᩣᨶᩣᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨿᩅᩣᨴᩥᨶᩴ ᨷᨶ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ “ᩒᨠᩮᩣ ᩋᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨿᩮᩣᩅᩣᨲᩥ ᩒᨠ᩠ᨠᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᨷᩩᨲ᩠ᨲᨿᩩᨣᩃᩔᨶᩣᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨿᩮᩣᨷᩥ ᩒᨠᩮᩣᩅ ᩈᨦ᩠ᨠᩴ ᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᨴᩮᩈᩥᨲᩴ. ᩒᨠᨲᩮᩣᩉᩣᩁᩮᩅᨲᩥ ᩈᩉᩣᩁᩮᩅ.

ᩒᨠᩣᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨿᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭᩛᩥᨲᩣ.

᪒-᪔. ᨴᩩᩔᩥᩁᩥᨿᨠᩣᨿᨠᩣᩁᩥᨠᩣᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪒᪐᪖-᪒᪐᪘. ᨴᩩᩔᩥᩁᩥᨿᨲᩣᨲᩥ ᨴᩥᨭᩛᩥᩔᩥᩁᩥᨿᨲ, ᨲ ᩅᩮᩅᨲᩣᩅᩈᩥᨠᩣᩅᨲᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨠᩣᨿᨠᩣᩁᩥᨠᩴ ᨿᨳᩥᨭᩛᩥᨲᨶᩥᨷ᩠ᨷᩣᨶᩴ ᨴᩩᩔᩥᩁᩥᨿᨠᩣᨿᨠᩣᩁᩥᨠᩣᩉᩮᨲᩩᨲᩥ ᨴᩩᩔᩥᩁᩥᨿᨠᩣᨿᨠᩣᩁᩥᨠᩣᩅᨶᩥᨷᩥᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩔ ᨶᩥᨭᩛᩣᨲᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨷᩥᨭᩛᩣᨴᩥᨭᩛᩥᨿᩣ ᨠᩥᩁᩥᨿᨲᩦᨲᩥ ᨷᩥᨭᩛᩣᨶᩥᨶᩥᩅᩮᩈᨶᩮᩅ ᨿᩣ ᨠᩣᨴᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨠᩁᨠᩣᩁᩥᨠᩣ ᨠᩥᩁᩥᨿᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ.

ᨴᩩᩔᩥᩁᩥᨿᨠᩣᨿᨠᩣᩁᩥᨠᩣᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭᩛᩥᨲᩣ.

᪕. ᨷᨭᩥᩁᩪᨷᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪒᪐᪙-᪒᪑᪐. ᩅᩮᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᩅᩮᨿᩮᩣ ᩅᩥᨿᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᩅᩮᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᩁᩩᨱᩣ ᨿᩩᨯᩥᨲᩣ ᨧ ᩈᩥᩁᩥᩉᩈᨠᩣᨲᩣᨷᩥ ᩋᩁᩪᨷᨷᩈᨠᩣᨲᩣ ᩋᩈᨦ᩠ᨠᩥᩃᩥᨭᩛᩣ ᨧ ᨶ ᩁᩣᨣᩮᩣ, ᩒᨠᩥ ᩁᩣᨣᨷᨭᩥᩁᩪᨷᨠᩮᩣ ᨠᩮᩣᨵᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨷᩮᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᩅᩮᨿᩮᩣ, ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨴᩥᨭᩛᩔ ᩈᩥᨶᩥᩔᨿᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᩁᩣᨣᩔᩮᩅ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨠᩣᩁᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨲᩮᨶᩮᩅᩣᩉ “ᩁᩣᨣᩮᩣᨷᩅ ᨠᩁᩩᨱᩣ”ᨲᩥ. ᩒᨠᩥ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣᨷᩦᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩅᩮᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᩅᩮᨿᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨶ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᨴᩮᩣᩈᨷᨭᩥᩁᩪᨷᨠᩮᩣ ᨠᩮᩣᨵᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨴᩮᩣᩈᩅᩮᩅ

កល្យាតីតិ ឃោរេពត្តំ ធេបត្វា ហិ ឮស្សាគេឃា អញ្ញាចិត្តស្ស ទ្យស្សតាកាកេរា គោរសស្សេច បចត្តិអាកាកេរាតិ។

បតិរូបកឆាចល្លតា តិដ្ឋិតា។

៥។ អបរិតិប្យត្តកឆាចល្លតា

៥០៧-៥០៨។ អតិច្ចាឌិកោការេចាតិ អតិច្ចសង្ខារបដិច្ចសមុប្បន្នតាឌិកោ ការេចា ឆម្ងា បកតិ ទុតស្សាតិ អេត្វា។ ទ្យល្លញ្ញេច បរិតិប្យត្តត្តិ “ទ្យល្លសច្ចំ សន្តាឃ បុដ្ឋា កតា, ត ទ្យល្លតាយត្តួ”ត្តិ អឃយេត្វា ចិញ្ញាឃតិ “ត កោចលញ្ញាបឆយសច្ចយេច ទ្យល្ល”ត្តិ ចឆេតត។ តឆា សតិ បរេចាឌិតា ចល្លាឃតតាឌីតំ អញ្ញោសច្ចា តំសរិល្លកាតំ ឆម្ងាតំ បរិតិប្យត្តតា តាត្យឌាតិតញ្ញា សិឃា។ កម្ងា? តេសម្បិ ហិ ទ្យល្លសច្ចេត សក្ខេហា, ត ឮតរេសច្ចេហិ។ ឃញ្ញាសមុទឃសច្ចេតា តិញ្ញាត្តំ, តំ តិប្យរិឃាឃេតា ទ្យល្លសច្ចំ , ឮតរេំ សង្ខារទ្យល្លតាឃ ទ្យល្លត្តិ ឮយេត្វំ ធេស្សត្តា “ត កោចលញ្ញ”តិអាឌិយាហ។ តត្វ ត ហិ អត្យបិឌិត្តាតីតិ ឮយិតា ចល្លាឃតតាឌីតំ សមុទឃសច្ចេត សក្ខហាកាចយាហ។ លោកុត្តរាតីតិ ឮយិតា តិរោធយក្ខសច្ចេហិ។ ឃឌិ ទុចរេត្វ ឃុត្តិ ចត្តញ្ញា, កិរេត្វ ចត្តញ្ញំ? សការេចា ហេស បរេចាឌិចាគស្ស, ឃឌិធំ បុរញ្ញតាបរេមសំសត្ថតំ។ តឆា ហិ រេសា ចិញ្ញាហិ បដិល្លិត្តា។ តឆា ចេច តំ អរេម្យតិ តត្វ តត្វ ចិកាចិតំ។ ទុតត្តិ “រូបំ អបរិតិប្យត្តំ, ទ្យល្លញ្ញេច បរិតិប្យត្ត”ត្តិ ឃេធតំ តឃា ទ្យត្តំ, ទុតំ តេតា ចត រេ ចត្តញ្ញា។ កម្ងា? រូបស្ស ច ទ្យល្លត្តា។ រូបញ្ញាអតិច្ចំ ទ្យល្លាឆិដ្ឋាតច្ចា។ តោត ទ្យត្តំ “ឃឌតិច្ចំ តំ ទ្យល្ល។ សំលិត្វត បញ្ចាបិគោតល្លត្តា ទ្យល្លា”តិ ច។

អបរិតិប្យត្តកឆាចល្លតា តិដ្ឋិតា។

តេចីសតិយចក្កចល្លតា តិដ្ឋិតា។

កឆាចត្ថុបករេលា-អត្យដីកា សយត្តា។

តយោ តស្ស ភកចេតា អរេហតោ សម្ងាសម្ពុទ្ធស្ស

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ᨿᨾᨠᨸᨠᩁᨱ-ᩋᨶᩩᨭᩦᨠᩣ

ᨣᨶ᩠ᨳᩣᩁᨾ᩠ᨽᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᩮᨶᩮᩅᩣᨲᩥ ᩑᨠᨴᩮᩈᩮᨶᩅ᪨ ᨿᩴ “ᨾᩣᨲᩥᨠᩣᨮᨸᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩪᨲᩥ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨴᩥᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨠᩩᩈᩃᩣᨴᩥᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨧ᪨ ᩋᩅᩥᨸᩁᩦᨲᨲᩮᩣ ᨣᩉᩥᨲᩮᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨾᩪᩃᨿᨾᨠᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᨾᩣᨶᩣ ᨴᩮᩈᨶᩣ ᩅᩮᨶᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᩴ ᨶᩣᨶᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩣᩅᩉᩣ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨠᩥᨧ᩠ᨧᩈᩣᨵᨶᩦ ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨶ ᩅᩥᨸᩁᩦᨲᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩅᩥᨸᩁᩦᨲᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ...ᨸᩮ... ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᨲᩮᨶ ᨠᨳᩣᩅᨲ᩠ᨳᩩᨸᨠᩁᨱᨴᩮᩈᨶᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨿᨾᨠᨸᨠᩁᨱᨴᩮᩈᨶᩣᨿ ᨠᩣᩁᨱᨾᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᨸᩁᩦᨲᨣ᩠ᨣᩉᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᨱᩣᨴᩥᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨣᩣᩉᩴ᪨ ᨵᨾ᩠ᨾᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣᨠᩣᩈᩣᨴᩥᨶᩥᩔᨿᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ “ᨿᩮ ᨠᩮᨧᩥ ᨠᩩᩈᩃᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨲᩮ ᨠᩩᩈᩃᨾᩪᩃᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ (ᨿᨾ᪨ ᪑᪨ᨾᩪᩃᨿᨾᨠ᪨᪑) ᨵᨾ᩠ᨾᩮ, “ᨿᩔ ᩁᩪᨸᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᩔ ᩅᩮᨴᨶᩣᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ (ᨿᨾ᪨ ᪑᪨ᨡᨶ᩠ᨵᨿᨾᨠ᪨᪕᪐) ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩴ “ᨿᨲ᩠ᨳ ᩁᩪᨸᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩮᨴᨶᩣᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ (ᨿᨾ᪨ ᪑᪨ᨡᨶ᩠ᨵᨿᨾᨠ᪨᪕᪑) ᩒᨠᩣᩈᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ᪨ ᩋᩣᨴᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣᨠᩣᩈᩅᩣᩁᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᨲ᩠ᨲᨿᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᩴᩈᨿᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᨠᨲᩥᨸᨭᩥᩅᨧᨶᩈᩁᩪᨸᨴᩔᨶᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᨶᨸᨭᩥᩈᩮᨵᨶᩮᩉᩥ ᨿᨳᩣᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩔ ᨶᩥᨧ᩠ᨨᨿᨠᩁᨱᩴ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨲᨴᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩈᩴᩈᨿᩴ ᩈᩴᩈᨿᩮᩣ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᩴᩈᨿᩣᨶᩴ᪨

ᨠᩣᨾᨬ᩠ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᨵᨾ᩠ᨾᨸᨭᩥᨣ᩠ᨣᩣᩉᨠᩣᨶᩴ ᩈᩴᩈᨿᨸᩩᨻ᩠ᨻᨠᩴ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨮᨾᩴ ᩈᩴᩈᨿᩮᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ, ᨴᩮᩈᩮᨶ᩠ᨲᩔ ᨸᨶ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨸᩩᨻ᩠ᨻᨠᩮᩣ ᩈᩴᩈᨿᩮᩣᨲᩥ ᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨿᩴ ᨸᨴᩣᨶᩩᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ ᨠᨲᩮᩣ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᨶ ᩉᨲ᩠ᨳᩣᨾᩃᨠᩴ ᩅᩥᨿ ᨸᨧ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩔ ᨵᨾ᩠ᨾᩔᩣᨾᩥᨶᩮᩣ ᨶ ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᩈᩴᩈᨿᩮᩣ, ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᩮᨲᩩᨠᩣᨾᨲᩣᨿ ᨸᨶ ᩅᩥᨶᩮᨿ᩠ᨿᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩣᨶᩴ ᩈᩴᩈᨿᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩴᩈᨿᩥᨲᩅᩈᩮᨶ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶᨸᩩᨧ᩠ᨨᨶᩅᩈᩮᨶ ᨶ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᩴᩈᨿᩣ ᩃᨠ᩠ᨡᩥᨲᩣᨲᩥ ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᨴᩔᩥᨲᩮᩣ, ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩈᩴᩈᨿᨵᨾ᩠ᨾᩅᩈᩮᨶ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᩴᩈᨿᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ “ᨠᩩᩈᩃᩮᩈᩩ ᨠᩩᩈᩃᩣ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ, ᨶ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᩣᨲᩥ ᩈᨶ᩠ᨴᩮᩉᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨧ “ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᩴᩈᨿᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ, “ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᩴᩈᨿᩅᩈᩮᨶᩣ”ᨲᩥ ᨧ ᨸᨮᨾᩴ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ ᨠᨲᩴ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᨾᨠᨸᨠᩁᨱᩴ᪨ ᨲᩔ ᨿᩮ ᩈᨾᨿᩣᨴᨿᩮᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᨲᩮ ᨠᨳᩣᩅᨲ᩠ᨳᩩᨸᨠᩁᨱᨴᩮᩈᨶᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩮᩣ ᨴᩮᩈᨶᩣᩈᨾᨿᩮᩣ, ᨲᩣᩅᨲᩥᩴᩈᨽᩅᨶᩮ ᨴᩮᩈᨴᩮᩈᩮᩣ, ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᨾᩪᩃᩣᨴᩥᨿᨾᨠᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨴᩮᩈᨶᩣᨲᩥ ᩅᩥᨽᩣᨣᨲᩮᩣ “ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᩮᨶᩮᩅᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨣᩣᨳᩣᩉᩥ ᩅᩥᨽᩣᩅᩥᨲᩣ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨶᩥᨴᩣᨶᨸᨭᩥᨬ᩠ᨬᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᨻ᩠ᨿᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᩈᨾᨿᨴᩮᩈᨴᩮᩈᨶᩣᩅᩈᩮᨶᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ ᨶᩥᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨿ, ᨿᨳᩣᨴᩦᨶᩴ ᨠᨾᩣᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨣᨲᩣᨠᩣᩁᩅᩣᩉᩥᨲᩣ ᨧ ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣᨶᩴ ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᨠᩥᨧ᩠ᨧᨠᩣᩁᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᨴᩔᩥᨲᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩣᨴᩥᨴᩔᨶᩮ᪨ ᨿᨾᨠᩴ ᩏᨸᩁᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨾᩮᩣ ᨾᩁᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨩᩣᨲᩥᨿᩣ ᩈᨲᩥ ᨾᩁᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ...ᨸᩮ... ᩅᩥᩈᨿᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᨳᩣ “ᨩᩣᨲᩥᨿᩣ ᩈᨲᩥ ᨾᩁᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᨩᩣᨲᩥ ᨾᩁᨱᩔ ᩅᩥᩈᨿᩮᩣ, ᩑᩅᩴ “ᩁᩪᨸᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᩈᨶ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨾᩁᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᩁᩪᨸᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣ ᨾᩁᨱᩔ

វិសយោតិ យោជេតព្ពំ។ តេ ហិ មរណធម្មិនោតិ។ អនុប្បត្តមរណំយេវ និដ្ឋិសការិតំ បុគ្គលំ យមបុរិសា វិវិធា កម្មការណា ករោន្តិ, ន អប្បត្តមរណន្តិ មរណំ យមស្ស វិសយោ វុត្តោ។ អាណាបវត្តិដ្ឋានន្តិ ឋានំ វិសយ-សទ្ទស្ស អត្ថវចនំ។ ទេសំ វាតិ កាយាទិធាតុត្តយទេសំ សន្ធាយាហ។ ធាតុត្តយិស្សរោ ហិ មច្ចុរាជា។ បញ្ញាតត្តរិយាតិ អញ្ញមត្ថានុទ្ទេសោ ច, តេន វា សទ្ធិំ បញ្ច វេទាតិ ល អភព្ពដ្ឋានាតិ។ អាវត្តាតិ បសក្លិហាវត្តា។ តត្រូហាតិ លេយា។

គន្ថារម្ភកថា និដ្ឋិតា។

១. មូលយមកំ

ឧទ្ទេសវារវណ្ណនា

១. យមកសមូហស្សាតិ មូលយមកាទិកស្ស យមកសមូហស្ស។ មូលយមកាទយោ ហិ បករណប្បទេសា អវយវភូតាបិ សមុទាយប្បទេសា យមកសមូហោតិ វុត្តា។ តេនាហ “តំសមូហស្ស ច សកលស្ស បករណស្សា”តិ។

កុសលាកុសលមូលវិសេសនាត្តិ ទុតិយបុច្ឆាយ វុត្តានំ សំសយបទសង្គហិតានំ កុសលសង្ខាតានំ, តថា បឋមបុច្ឆាយ វុត្តានំ កុសលមូលសង្ខាតានំ វិសេសនានំ អត្ថយមកភាវស្ស វុត្តត្តាតិ យោជនា។ យថា ហិ បឋមបុច្ឆាយ វិសេសវត្តភាវេន វុត្តាយេវ កុសលធម្មា ទុតិយបុច្ឆាយំ វិសេសភាវេន វុត្តា, ឯវំ បឋមបុច្ឆាយំ វិសេសភាវេន វុត្តាយេវ កុសលមូលធម្មា ទុតិយបុច្ឆាយំ វិសេសវត្តភាវេន វុត្តា។ វត្តុមិច្ឆាវសេន ហិ ធម្មានំ វិសេសវិសេសវត្តាវិភាគា ហោន្តីតិ។ កុសលមូលកុសលវិសេសេហិ សំសយិតបទសង្គហិតេហិ កុសលកុសលមូលេហិ វិសេសវត្តាន្តិ អធិប្បាយោ។ ឯត្ថ ច វិសេសវត្តាបេក្ខវិសេសវសេន បឋមោ អត្ថវិកប្បោ វុត្តោ, ទុតិយោ បន វិសេសាបេក្ខវិសេសវត្តវសេនាតិ អយមេតេសំ វិសេសោ។ តេនាហ “ញាតុំ ឥច្ឆិតានំ ហី”តិអាទិ។

តត្ថ ញាតុំ ឥច្ឆិតានន្តិ បុច្ឆាយ វិសយភូតានន្តិ អត្ថោ។ វិសេសនានន្តិ កុសលកុសលមូលវិសេសនានំ។ វិសេសវត្តាបេក្ខានន្តិ កុសលមូលកុសលសង្ខាតេហិ វិសេសវត្តេហិ អាបេក្ខានំ។ វិសេសវត្តន្តិ កុសលមូលកុសលានំ។ វិសេសាបេក្ខានន្តិ កុសលកុសលមូលវិសេសេហិ អាបេក្ខានំ។ ឯត្ថាតិ ឯតស្មិំ មូលយមកេ។ បធានភាវោតិ បឋមវិកប្បេ តាវ សំសយិតប្បធាតុត្តា បុច្ឆាយ វិសេសានំ បធានភាវោ វេទិតព្វោ។ តេ ហិ សំសយិតានំ វិសេសវត្តោតិ។ ទុតិយវិកប្បេ បន វិសេសា នាម វិសេសវត្តានីតិ វិសេសវត្តានំ តត្ថ បធានភាវោ ឥដ្ឋោ។ ទ្វិន្នំ បន ឯកជ្ឈបធានភាវោ ន យុជ្ជតិ។ សតិ ហិ អប្បធានេ បធានំ នាម សិយា។ តេនាហ “ឯកេកាយ បុច្ឆាយ ឯកេកោ ឯវ អត្ថោ សង្គហិតោ ហោតី”តិ។ ឯវញ្ចេតំ សម្បដិច្ឆិតព្ពំ, អញ្ញថា វិតិដ្ឋិតវិសេសិតព្ពភាវេហិ ឧភយ បធានភាវោ ន យុជ្ជតេវាតិ។ ន ធម្មវាចកោតិ ន សភាវធម្មវាចកោ។ សភាវធម្មោបិ ហិ អត្ថោតិ វុច្ចតិ “គម្ភីរបញ្ញា និបុណត្ថទស្សី”ន្តិអាទីសុ (សុ. និ. ១៧៦)។ “ហេតុផលេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា”តិអាទីសុ (វិភ. ៧២០) អត្ថ-សទ្ទស្ស ហេតុផលវាចកតា

ລທ຺ຘາ. ອາທິ-ສທ຺ທສ຺ສ “ອຕ຺ຖາພິສມຍາ”ຕິອາທີສຸ (ສໍ. ນິ. ໑.໑໒໘) ອາຄຕາ ຫິຕາທິວາດຄຕາ ສງ຺ຄຍ຺ຫຕິ. ເຕເນວາຕິ
ປິຍ຺ຍຸອຕ຺ຖວາດຄຕ຺ຕາ ເອວ.

ຕີນິປິ ປທານີຕິ ເອຕ຺ຖ ປິ-ສທ຺ໂທ ສມຸຈ຺ຈຍຕ຺ໂຖ, ສມຸຈ຺ຈໂຍ ຈ ຕຸລ຺ຍໂຍເຄ ສິຍາ. ກິໍ ກາມ-ປເທນ ອເນກເສສເຕາ ກຸສລນ຺ຕິ ສງ຺ເຫາຕິ
ອາສງ຺ກາຍ ຕທາສງ຺ການິວຕ຺ຕນຕ຺ຖມາຫ “ຕີນິປິ...ເປ... ສງ຺ຫິຕາ”ຕິ. ຕຕ຺ຖ ສງ຺ຫິຕາເຍວາຕິ ເອວ-ສທ຺ໂທ ວິເສສນິວຕ຺ຕິອຕ຺ໂຖຕິ. ເຕນ
ນິວຕ຺ຕິຕໍ ວິເສສໍ ທສ຺ເສຕຸໍ “ນ ນິຣວເສສສງ຺ຫິຕາ”ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ນ ຫິ ສພ຺ພໍ ກາມ-ປເທນ ສງ຺ຄຍ຺ຫຕິ ກຸສລໍ ເອວ ກາມນ຺ຕິ ນິມເມາ ລທ຺ໂທ,
ນ ກາມໍ ເອວ ກຸສລນ຺ຕິ ນິມໍ ສທ຺ທາມາຫ “ກຸສລໍ ສງ຺ຫິຕໍ ມທ຺ທເອວ ສທ຺ທາມ ວຸຕ຺ຕ”ຕິ. ມທິປິ ກາມ-ປທໍ ນ
ນິຣວເສສກຸສລໍ ສງ຺ຫິຕໍ, ກຸສລໍ ສງ຺ຫິຕໍ ປນ ເຫາຕິ, ຕທຕ຺ໂຖເອວ ຈ ຕໍ ຄຫິຕນ຺ຕິ ກາມສ຺ສ ກຸສລຕ຺ຕິກປຣິມາປນ຺ນຕາ ວຸຕ຺ຕາຕິ
ທສ຺ເສນ຺ໂຕ ອາຫ “ກຸສລໍ...ເປ... ວຸຕ຺ຕ”ຕິ.

ອຸທ຺ເທສວາຣວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

ນິທ຺ເທສວາຣວຓ຺ຓນາ

໑໙. ທຸຕິຍນມເຍຕິ ເອກມູລນມເຍ. ເອກມູລກາປີຕິ ມທາ ເອກມູລນມເຍ “ເມ ເກຈິ ກຸສລາ”ຕິອາທິນາ ພຸທ຺ຘາ ອາຣທ຺ທາ, ເອວໍ ອຖາປິ
ອຍ຺ຍມຍ຺ຍມູລນມເຍປິ “ເມ ເກຈິ ກຸສລາ”ຕິອາທິນາ ພຸທ຺ຘາ ອາຣທິຕພ຺ພາ ສິມາ. ກສ຺ມາ? ປຸຣິມນມກ...ເປ... ອປ຺ປວຕ຺ຕຕ຺ຕາຕິ. ອຖວາ
ທຸຕິມນມກສ຺ສ ຕທາ ອປ຺ປວຕ຺ຕຕ຺ຕາ ວຸຕ຺ຕໍ, ຕຕິມນມກໍ ປນ ຕເທວ ປວຕ຺ຕໍ ເກນີຕິ ປທກາຣາ. ເຕ ຫິ ມທາ ປຈ຺ຉິມນມເກສຸ
ປຸຣິມພຸທ຺ຘາ ເອວ ປວຕ຺ຕນເວສນ ປຈ຺ຉິມພຸທ຺ຘາ ຄຕາຕິ ປຈ຺ຉິມພຸທ຺ຘາຍ ປຸຣິມພຸທ຺ຘາ ສມານາ ໂສເປຕ຺ວາ ປຏິໂລມກາວໍ, ນ ຕທາ
ອຍ຺ຍມຍ຺ຍນມເຍ. ຕຕ຺ຖ ຫິ ເທ຺ວປິ ພຸທ຺ຘາ ອຍ຺ຍມຍ຺ຍາທິສທິສາ. ມທິ ຕຕ຺ຖາປິ ເທ຺ວຫິປິ ພຸທ຺ຘາຫິ ສທິສາຫິ ກທິຕຕ຺ໍ, “ເມ ເກຈິ ກຸສລາ”ຕິ
ປຈ຺ຉິມພຸທ຺ຘາ ອາຣທິຕຕ຺ຖາ, ປຈ຺ຉິມພຸທ຺ຘາ ວາ “ສທ຺ທາ ເຕ ຍມ຺ມາ ກຸສລມູເລນ ເອກມູລາ”ຕິ ວຕ຺ຕຕ຺ຖາ ສິມາ. ເອວໍ ປນ ອວຕ຺ວາ
ປຈ຺ຉິມນມເກສຸ ວິມ ປຸຣິມປຈ຺ຉິມພຸທ຺ຘາ ສທິສາ ອຄຕ຺ວາ ຕຕິມນມເຍ ຕາສໍ ວິສທິສຕາ “ເມ ເກຈິ ກຸສລາ”ຕິ ອນາຣທ຺ຘຕາ, ຕສ຺ມາ
ປຏິໂລມພຸທ຺ຘານຸຣູປໍມ ອນຸໂລມພຸທ຺ຘາຍ ກທິຕຕ຺ຕິ ທ຺ວິມຕ຺ຖ ສທ຺ທາມ “ເມ ເກຈິ ກຸສລາຕິ ອພຸທ຺ຘິຕ຺ວາ”ຕິ ວຸຕ຺ຕນ຺ຕິ ວທນ຺ຕິ.

ອຕ຺ວເສສາຕິ ສມ຺ພນ຺ຘາ ຕິຕ຺ຖິຕມໍສມິຕາຕໍ ອຕ຺ຖາຕໍ ວເສນ. ຕທນຸຣູປມາຕິ ຕສ຺ສາ ປຸຣິມພຸທ຺ຘາຍ ອຕ຺ເຕາ ຍ຺ຍາຕເຕາ ຈ ອນຸຣູປິກາມ.
ປຸຣິມປ຺ຸຍອເປກ຺ຂິຕ຺ວາ ປຈ຺ຉິມາຍ ກທິຕຕ຺ຕາ. ເຕນາຕິ ຕສ຺ມາ. ມສ຺ມາ ອນຸໂລເມ ນໍມນເທ຺ວນ ອາເຕປິ ປຏິໂລເມ ນໍສເມາ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ມທິ ນ
ອຸປ຺ປເຊ຺ຊມ຺ມ, ປຏິໂລມພຸທ຺ຘາຍ ປເມາຄນເມວ ນ ສິມາ, ຕສ຺ມາ ນ ປຈ຺ຉິມພຸທ຺ຘານຸຣູປິ ປຸຣິມພຸທ຺ຘາ, ອຖ ເຂາ ວຸຕ຺ຕນເຍນ ປຸຣິມພຸທ຺ຘານຸຣູປິ
ປຈ຺ຉິມພຸທ຺ຘາ, ຕາມ ຈ ອນຸຣູປຕາມ ອຕ຺ຖາທິວເສນ ເທ຺ວິນ຺ນໍ ປທານໍ ສທ຺ທຕຕ຺ຕາ ອຕ຺ຖາທິມກຕາ ວຸຕ຺ຕາ. ເທສນາກ຺ກເມາ ເປຕ຺ຖ
ອນຸໂລມປຏິໂລມຕາ ເວທິຕພ຺ພາ “ກຸສລໍ ກຸສລມູລໍ”ຕິ ວຕ຺ວາ “ກຸສລມູລໍ ກຸສລໍ”ຕິ ຈ ວຸຕ຺ຕຕ຺ຕາ. ເສສນມເກສຸປິ ເອເສວ ນເຍາ.
ວິເສສນວຕ຺ວິເສສໍ, ວິເສສນວິເສສນວຕ຺ຕກ຺ຫນເຕາ ວາ ອຍ຺ຍ ອນຸໂລມປຏິໂລມຕາ ເວທິຕພ຺ພາ. ປຈ຺ຉິມພຸທ຺ຘາມຍ຺ຍເມວ ສທ຺ທາ ວິເສສນວຕ຺ຕາ,

តេ និច្ឆយាធិដ្ឋានេ គហេត្វា ទស្សេន្តោ “យេ កេចិ កុសលា ធម្មា”តិ វត្វា តេសុ យស្មិំ វិសេសោ សំសយាធិដ្ឋានតោ, តំទស្សេតុំ “សព្វេ តេ កុសលមូលា”តិ បុច្ឆា កតា។ ទុតិយបុច្ឆាយំ បន តប្បដិលោមតោ យេន វិសេសេន តេ វិសេសវន្តោ, តំ វិសេសំ សន្និដ្ឋានំ កត្វា ទស្សេន្តោ “យេ វា បន កុសលមូលា”តិ វត្វា តេ វិសេសវន្តេ សំសយាធិដ្ឋានភូតេ ទស្សេតុំ “សព្វេ តេ ធម្មា កុសលា”តិ បុច្ឆា កតា។ អនិយតវចនកា ហិ សន្និដ្ឋានសំសយា អនេកញ្ញាយត្តា សត្តាតិ។

ឋបិតាបិ ព្យញ្ជនតោតិ “យេ កេចិ កុសលមូលេន ឯកមូលា”តិ ឋបិតាបិ វាក្យេន ឯវំ ន សក្កា វត្តុន្តិ យេនាធិប្បាយេន វុត្តំ, តមេវាធិប្បាយំ វិវរតិ “ន ហី”តិអាទិនា។ តត្ថ តេនេវាតិ កុសលព្យញ្ជនត្តស្ស កុសលមូលេន ឯកមូលព្យញ្ជនត្តស្ស ហិត្វា ឯវ វិស្សជ្ជនត្តិ វិកដំ។ ឋបេត្វាតិ កុសលមូលេន ឯកមូលព្យញ្ជនេន បុច្ឆាយ កតាយ។ តានិ វចនានីតិ កុសលវចនំ កុសលមូលេន ឯកមូលវចនញ្ច។ កុសលចិត្តសមុដ្ឋានរូបវសេន ចស្ស អព្យាកតេហិបិ ឃដ្ឋា។ ឯត្តាតិ “ឋបិតាបិ ព្យញ្ជនេន តស្ស វចនស្ស សម្ភវតោ”តិ ឯតស្មិំ វចនេ “យេ កេចិ កុសលា…បេ… សម្ភវតោតិ ឯតេន កុសលានំ កុសលមូលេន ឯកមូលតាយ ព្យភិចារាភាវំ ទស្សេតិ។ តេនេវាហ “ន ហិ…បេ… សន្តី”តិ។ វុត្តព្យញ្ជនស្ស សម្ភវតោតិ ហិ ឋបិតា អវុត្តព្យញ្ជនស្ស សម្ភាវនវចនេន ឋាយាធិប្បាយេត្វា វិភាវិតោ។ យថា ហិ កុសលមូលេន ឯកមូលព្យញ្ជនតោ កុសលព្យញ្ជនត្តំ ព្យភិចរតិ, ន ឯវំ តំ កុសលព្យញ្ជនតោ។ កិំ កត្វា ចោទនា, កថំ កត្វា បរិហារោ? កុសលមូលេន ឯកមូលា កុសលា ឯវាតិ ចោទនា កតា, កុសលមូលេន ឯកមូលា ឯវ កុសលាតិ បន បរិហារោ បវត្តោតិ វេទិតព្វំ។ ទុតិយយមកេ វិយ អបុច្ឆិត្វាតិ “យេ កេចិ កុសលា”តិ អបុច្ឆិត្វា។ កុសលមូលេហីតិ កុសលេហិ មូលេហិ។ តេនាតិ កុសលមូលេន ឯកមូលា។

ឯកតោ ឧប្បជ្ជន្តីតិ ឯត្ថ ឥតិ-សទ្ទោ អាទិអត្ថោ បការត្ថោ វា។ តេន “កុសលមូលានិ ឯកមូលានិ ចេវ អញ្ញមញ្ញមូលានិ ចា”តិអាទិបាឡិប្បទេសំ ទស្សេតិ។ យំ សន្ធាយ “ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ វិស្សជ្ជនំ កាតព្វំ ករេយ្យា”តិ វុត្តំ។ តត្ថ ហេដ្ឋាតិ អនុលោមបុច្ឆាវិស្សជ្ជនេ។ វុត្តនយេនាតិ “មូលានិ យានិ ឯកតោ ឧប្បជ្ជន្តី”តិអាទិនា វុត្តនយេន។ តស្សាតិ “កុសលមូលានី”តិអាទិ អដ្ឋកថាវចនម្បិ។ តថាតិ តេន បការេន, អនុលោមបុច្ឆាយំ វិយ វិស្សជ្ជនំ កាតព្វំ ករេយ្យាតិ ឋបិតា បការេនាតិ អត្ថោ។ យេន ការណេន “ន សក្កា វត្តុ”ន្តិ វុត្តំ, តំ ការណំ ទស្សេតុំ “យេ វា បនា”តិអាទិមាហ។ តត្ថ “អាយត្តា”ឋានេ ច វិស្សជ្ជនេន កថិតត្តាតិ “សព្វេ តេ ធម្មា កុសលា”តិ បុច្ឆាយំ វិយ “សព្វេ តេ ធម្មា កុសលមូលេន ឯកមូលា”តិ បុច្ឆាយបិ បដិវចនវិស្សជ្ជនមេវ លព្ភតិ, ន អនុលោមបុច្ឆាយំ វិយ សរូបទស្សនវិស្សជ្ជនំ វិភជិត្វា ទស្សេតព្វស្ស អភាវតោ។ យេ ហិ ធម្មា កុសលមូលេន ឯកមូលា, ន តេ ធម្មា កុសលមូលេន អញ្ញមញ្ញមូលាវ។ យេ បន កុសលមូលេន អញ្ញមញ្ញមូលា, តេ កុសលមូលេន ឯកមូលាវ។ តេនាហ “ន ហិ…បេ… វិការេកា កាតព្វា ករេយ្យា”តិ។

តត្ថ យេនាតិ យេន អញ្ញមញ្ញមូលេសុ ឯកមូលស្ស អភាវេន។ យត្ថាតិ យស្មិំ ញាណសម្បយុត្តចិត្តុប្បាទេ។ អញ្ញមញ្ញមូលកត្តា ឯកមូលកត្តា ចាតិ អធិប្បាយោ។ ទ្វិន្នំ ទ្វិន្នញ្ហិ ឯកេកេន អញ្ញមញ្ញមូលកត្តេ វុត្តេ តេសំ ឯកេកេន ឯកមូលកត្តម្បិ វុត្តមេវ ហោតីតិ សមានេត្វា ឯកសទ្ទោតិ កត្វា។ តេនេវាហ “យត្ថ បន…បេ… ន ឯកមូលានី”តិ។ តយិទំ វិច្ឆា, ទ្វីសុបិ ឯកេកេន ឋិតស្ស ឯកមូលកត្តំ

សម្ពន្ធោ ឯចាតិ៍ តេនាហ “ឯតស្ស គហណស្ស និបាតនត្ថំ”ន្តិអាទិ៍ “តេឃ ឆន្ទោ កុសលមូលេន អញ្ញមញ្ញមូលំ, តេ កុសលមូលេន ឯកមូលំ”តិ ឧបយត្ថំ បិកាតេចត្តេន ឧទ “អាយត្តា”តិ បទេន ឃត្ថ តេ្ថ មូលានិ ស្បជ្ជន្តិ, តត្ថ ឯតោកេន ឧតាន្ស្ស ឯកមូលកត្ថំ បកាសិតមេចាតិ អាហ “អាយត្តាតិ ឧយិនាច បិស្សជ្ជនេន ចំកហណនិបាតនតា”តិ ៍ និទ្ទិតត្តាតិ ឯត្ថ ឯកតោ ស្បជ្ជយាតានំ ចិណ្ណន្នំ តាច មូលានំ និទ្ទិចំ តោហត្យ អញ្ញមញ្ញកមូលកត្ថំ, ក្ចិត្តំ បន កចន្តិ អាហ “អញ្ញមញ្ញមូលានំ ហី”តិអាទិ៍ សមានមូលតា ឯចាតិ អចឆារណោន និចត្តិតត្ថំ ឥស្សត្យំ “ន អញ្ញមញ្ញសមានមូលតា”តិ ចុត្តំ៍ តេន អញ្ញមញ្ញមូលានំ សមានមូលតាមត្តចននិទ្ទាឃ ឯកមូលក្កហណំ, ន តេសំ អញ្ញមញ្ញបច្ចយតាបិសិទ្ធ សមានមូលតាឥស្សនត្ថន្តិ ឧបយត្ថំ ឥស្សតិ៍ ក្ចិត្តំ មូលានន្តិ ក្ចិត្តំ ឯកមូលានំ ឯកតោ ស្បជ្ជយាតានំ៍ ឃចា តេសំ សមានមូលតា, ចំ ឥស្សត្យំ “តេសុ ហី”តិអាទិ ចុត្តំ៍ ចំមូលេហិ អញ្ញេហីតិ ឧតាន្មូលេហិ មូលន្តរេតា អញ្ញេហិ សហជាតធម្មេហិ៍

ឧទាតិ តេឃន អធិប្បាយេឃន បដិសេធេ “កុសលំ”ឧច្ចេច បុច្ឆា កតា, ន “កុសលមូលេន ឯកមូលំ”តិ, ចំ ឥស្សត្យំ “អញ្ញមញ្ញមូលេន្តួ បន...បេ... កតាតិ ឥដ្ឋព្វ”ន្តិ អាហ៍ ន ហិ កុសលមូលេន អញ្ញមញ្ញមូលេសុ កិញ្ចិ ឯកមូលំ ន តោហតីតិ ចុត្តោចាឃមេត្ថ៍ មូលយុត្តតមេច ចនតិ, ន មូលេហិ អយុត្តត្ថិ អធិប្បាយោ៍ អញ្ញថា បុនេត្តាបរំ បិរុន្តិស្សំ៍ តេនេចាតិ មូលយុត្តតាឃ ឯច ចុច្ចយាតត្តា៍ ស្វកឃត្វាបីតិ អញ្ញមញ្ញមូលំ ឯកមូលំតិ ក្ចិសុបិ បទេសុ “កុសលមូលេនា”តិ ចុត្តំ, កុសលមូលេន សម្បយុត្តេតាតិ ហិ អត្ថោ៍ ឃទិ ស្វកឃប្បិ ចនតំ មូលយុត្តតមេច ចនតិ, អថ កស្មា អនុលោមបុច្ឆាឃមេច ឯកមូលក្កហណំ កតំ, ន បដិសេធបុច្ឆាឃន្តិ ស្វកឃត្វាបិ ចំ កតេហតព្វំ ន ចា កតេហតព្វំ៍ ឯចតាំមូលេកមូលឃមកតេសនតាហិ អយំ អញ្ញមញ្ញឃមកតេសនតា សមានតេសា សិឃាតិ តោចតំ មតសិ កត្វា អាហ “តត្វា”តិអាទិ៍

តត្ថ តត្វាតិ តស្មិំ អញ្ញមញ្ញឃមតេក៍ ឃទីបិ ឯកមូលំ អញ្ញមញ្ញមូលំតិ ឧទំ បទេទ្វយំ ចុត្តនតេឃន មូលយុត្តតមេច ចនតិ, តថាបិ សាមញ្ញចិសេសវលក្ខណោ អតេ្ថច នេកនោតិ ឥស្សត្យំ “មូលតោឃាកសាមតេញ្ញ”តិអាទិ ចុត្តំ៍ សមូលកានំ សមានមូលតា ឯកមូលត្តិ ឯកមូលចនតំ តេតសុ អចិសេសតោ មូលសព្វាចមត្តំ ចនតិ, ន អញ្ញមញ្ញមូលសន្ទោ ចិឃ មូលេសុ លព្ភមានំ ចិសេសំ, ន ច សាមតេញ្ញ និទ្ទេឃា ចិសេស សំសឃំ ចិឆមតីតិ ឧបយត្ថមាហ “មូលតោឃាកសាមតេញ្ញ...បេ... បចត្តា”តិ ឧយិនា៍ ចិសេសតេស បន និទ្ទេឃា សាមតេញ្ញ សំសឃំ ចិឆមតេត្តា ឯច បចត្តតីតិ អាហ “មូលតោឃាកចិសេសតេស បន...បេ... និទ្ទិតមេច តោហតី”តិ៍ តប្ពាតិ ចុត្តតេស្សច តស្ស តេហត្យកាតេចន បទាមសនំ, ចិសេសសនិទ្ទេឃតេតច អចិនាភាចតោតា, សាមញ្ញស្ស និទ្ទិតត្តា តត្ថ ចា សំសឃាភាចតោតាតិ អតេ្ថា៍ តេនាហ “ឯកមូលំតិ បុត្ថិ អកត្វា”តិ៍ កុសលភាចឌីបកំ ន តោហតីតិ កុសលភាចស្សេច ឌីបកំ ន តោហតិ តទញ្ញជាតិកស្សបិ ឌីបនតោតា៍ តេនាហ “កុសលភាតេច សំសឃសព្ភាចា”តិ៍ អញ្ញមញ្ញមូលចចនន្តិ ពោចលំ អញ្ញមញ្ញមូលចចនន្តិ អធិប្បាយោ៍ កុសលំនិការស្ស អនុចត្តមានត្តាតិ ឧយិនា “សន្តេ តេ ឆន្ទោ កុសលំ”តិ កុសលក្កហណោ ការណមាហ៍ ឯកមូលក្កហណោ ហិ បតេឃាជនាភាតេចា ឥស្សិតោ, កុសលស្ស ចតេសន ចាចំ ទេសនតាតិ៍

វ៦-៩០៍ មូលនតេឃ ចុត្តេ ឯច អតេ្ថតិ មូលនតេឃ ចុត្តេ ឯច កុសលំនិឆ្ឆេ៍ កុសលំនិតេឃា ហិ សកាចឆន្ទោ ឧទ បិញ្ញត្តអត្ថតាឃ អតេ្ថាតិ ចុត្តោ៍ កុសលមូលកាតេចន, មូលស្ស ចិសេសនតេន, មូលតោឃាកឌីបតេនន ច បការេសត្យំ៍ កុសលមូលក្ខតា មូលំ កុសលមូលមូលំតិ

សមាសយោជនា៍ ម្ុលចចតគ៏្យាតិចទេត្តតន្តាកេហតន្តាសាឝារេហ៊៍ អក្ុសលវិញ្យាកតាបិ ម្ុលឆម្ុា អត្តិតិ ក្ុសលម្ុលការេចត ម្ុលឆម្ុា ចិនេសសិតា៍ ម្ុលក្កហេណត ច ម្ុលចត្តាត៌ ម្ុលេឃារេកា ឌីបិនេតា េហាតិ៍ សមាេតត ម្ុេលត, ម្ុលស្ស ចិនេសសេតត, ម្ុលេឃាកឌីបេតត ច បការេសត្ស “ឧកម្ុលម្ុលិ”តិ, អញ្ញាមញ្ញាស្ស ម្ុេលត ម្ុលការេចត, ម្ុលស្ស ចិនេសសេតត, ម្ុលេឃាកឌីបេតត ច បការេសត្ស “អញ្ញាមញ្ញាម្ុលម្ុលិ”តិ ម្ុលម្ុលតេឃា ចុេត្តាតិ េឃាឌតា៍ តឹស្ុបិ ឃមេកស្ុ ឃធាចុត្តចិនេសសតមេចត្ត បរិយាឃត្តាទ៍ ឥដ្ឋព្វិ៍

ម្ុលេឃាក៌ឌីបតុត្តិ ម្ុលេឃាកេមច បឆាត៌ សាតិសឃញ្ហា កត្វា ឌីបតុត្តិ អឆិប្បាេឃា៍ ឃធា ហិ ក្ុសលិតិ ម្ុលិតិ ឧេតាសត្តិ ក្ុសលម្ុលកាតីតិ ឆាហិទេត្តសមាេស ម្ុលេឃារេកា បឆាតការេចត ចុេត្តា េហាតិ, ត ឧចំ “ក្ុសលសញ្ញាតា ម្ុលិ ក្ុសលម្ុលិ”តិ េកាចល៌, “ក្ុសលម្ុលម្ុលិ”តិ សចិនេសសត៌ ចា ចុេត្ត ង្គត្តរបឆត្តប្បឆាតសមាេស៍ េតតាហ “អញ្ញាបឆត្ត…េប… ឌីបតុ”ត្តិ៍ ចុត្តប្បការេទាចាតិ “ក្ុសលម្ុលការេចត ម្ុលស្ស ចិនេសសេតតា”តិអាឌិតា ម្ុលម្ុលតេឃ ច, “អញ្ញាបឆត្តសមាសេត្តត ក-ការេតា”តិអាឌិតា ម្ុលកតេឃ ច ចុត្តប្បការេទា ឧចា៍ ចចតបរិយាេឃា ម្ុលម្ុលកតេឃ ឧកត្ត្យាកត្វា េឃាេជតព្វោ៍

លិ៖-ប៉ ័ ៍ត ឧកម្ុលការាច លកយាេតតិ៏តិ អញ្ញាកតម្ុេលត ត ឧកម្ុលក៌ តធាចត្តទ្ធត៌ លកយាេតតិ អដ្ឋាេរសអេហតុកចិត្តប្បឝាេហតុកសមុដ្ឋានរូបតិដ្ឋាេតតិ ឧកេតា អលព្ភមាតត្តា៍ ឃធា ហិ ឃធាចុត្តចិត្តប្បឝាឝេឃា េហតុបច្ចយចិទេហិតា អេហតុកេចាហារទ៍ លកត្តិ, ត ឧចំ សេហតុកសមុដ្ឋាត៌ រូប៌៍ េតតាហ “អេហតុកេចាហារេទហិត៌ កត្វា”តិ៍ ឧត្ត ច “សត្តិ រូប៌ ត េហតុកេមច, អេហតុកេមចា”តិ ចុត្តត្តា កិញ្ចាបិ សេហតុកសមុដ្ឋាតម្បិ រូប៌ អេហតុក៌, “អញ្ញាកេតា ឆម្មោ អញ្ញាកតស្ស ឆម្មស្ស េហតុបច្ចេឃត បច្ចេយា, ចិបិកាញ្ញាកតា កិរិយាញ្ញាកតា េហតុ សម្បយុត្តកាត៌ ខន្ធាត៌ ចិត្តសមុដ្ឋាតាតញ្ច រូបាត៌ េហតុបច្ចេឃត បច្ចេយា”តិ (បដ្ឋា៍ ១៍១៍៣០១) បត ចចតេតា េហតុបច្ចេឃាេរាកត សេហតុកសមុដ្ឋាតស្ស រូបស្ស អេហតុកេចាហារាការេចា ចុេត្តា៍ េកាឌិ បត “អេទ្ធាហារិក៌ កត្វាតិ សេហតុកេចាហារេទត អេទ្ធាហារិក៌ កត្វាតិ អត្ថំ ចត្វា អញ្ញាធា ‘អេហតុក៌ អញ្ញាកត៌ អញ្ញាកតម្ុេលត ឧកម្ុល’ត្តិ ត សក្កា ចត្តុ”ត្តិ ចចត្តិ៍ តត្ថ ឃំ ចត្តព្វំ, ត៌ ចុត្តេមច អេហតុកេចាហារាការេចត សេហតុកតាបរិយាឃស្ស អត្ថសិទ្ធត្តា៍ អបិច េហតុបច្ចយសព្ភាចេតា តស្ស សេហតុកតាបរិយាេឃា លព្ភេតច៍ េតតាហ “ត ចា សេហតុកេក្ខក ចិឃ…េប… អេទ្ធាហារិក៌ កត”ត្តិ៍ ឧត្ត ឧត្តាតិ ឧតស្មិ ឧកម្ុលកេក្ខក៍ េហតុបច្ចយេឃាេការេឃាកចេសតាតិ េហតុបច្ចេឃត េឃាេការេឃាកចេសត, េហតុបច្ចយស្ស សព្ភាចាសព្ភាចចេសតាតិ អេត្ថា៍ សេហតុកេចាហារេមច លកតិ បច្ចយគ្គុតេហតុសព្ភាចេតា៍

អបេរ បត កលាត្តិ “សេហតុកចិត្តសមុដ្ឋាត៌ រូប៌ អេហតុក៌ អញ្ញាកតត្តិ ព្ចមិតា ចចេតត សព្ភំ កន្ធត្ថម្បិ សម្ុលកត្វា ‘អញ្ញាកតម្ុេលត ត ឧកម្ុល’ត្តិ ត សក្កា ចត្តុំ, សតិបិ សម្ុលកេត្ត តិប្បរិយាឃេត សេហតុក៌ ត េហាតីតិ ‘អញ្ញាកតម្ុេលត ឧកម្ុល’ត្តិ ច ត សក្កា ចត្តុំ, តស្មា ‘អេហតុក៌ អញ្ញាកត៌ អញ្ញាកតម្ុេលត ត ឧកម្ុលំ, សេហតុក៌ អញ្ញាកត៌ អញ្ញាកតម្ុេលត ឧកម្ុល’ត្តិ ឌ្វីស្ុបិ បេទស្ុ អតចេទាឆេតា អេទ្ធាហារិក៌ កត្វាតិ ចុត្ត”ត្តិ, ត៌ េតសំ មតិមត្តំ “សេហតុកអញ្ញាកតសមុដ្ឋាត៌ រូប៌ អញ្ញាកតម្ុេលត ឧកម្ុលំ េហាតី”តិ អដ្ឋកធាឃំ តស្ស ឧកម្ុលការាចស្ស តិឆ្ចិតត្តា, តស្មា ចុត្តតេឃេតច េចត្ត អេត្ថា េចឌិតេព្វា៍

᪅᪙-᪆᪁᪨ ᨠᩩᩈᩃᩤᨠᩩᩈᩃᩤᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩁᩣᩈᩥᨲᩮᩣ ᨶᨾᨶᩣᨾᨶᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᨶ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᩋᩁᩪᨸᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨣᩉᨱᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩤᨶᩴ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ "ᨶᩣᨾᩣᨶᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩤᨶᨴᩥᨲᨲ᩠ᨲᩤ"ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨵᩥᨠᩣᩁᨾᩣᩉ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨿᩣᨶᩈᩮᨿ ᨸᨠᩁᨱᩮᨶ ᩋᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨿᨴᩥ ᩑᩅᩴ "ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩴ ᨶᩣᨾᩴ ᩈᩉᩮᨲᩩᨠᩴ ᨶᩣᨾ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩮ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨶᩣᨾᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ ᨠᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ "ᩈᩩᨸᩥᨶᩣᨴᩥᨠᩣᩃᩮᨲ᩠ᨳ"ᨶ᩠ᨲᩥ, ᨸᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩩᩁᩮᨲ᩠ᨲ ᨠᩥᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩤᨿᩮᩣ᪨

ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩤᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩤ᪨

ᨾᩪᩃᨿᨾᨠᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩤ᪨

᪂᪨ ᨡᨶ᩠ᨵᨿᨾᨠᩴ

᪁᪨ ᨸᨱ᩠ᨱᨲ᩠ᨲᩥᩅᩤᩁᩮᩤ

ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩤᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪁-᪂᪨ ᨡᨶ᩠ᨵᨿᨾᨠᩮ…ᨸᩮ… ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣ ᨧ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨸᨬ᩠ᩉᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩔᩩᨲᩴ᪨ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨠᨳᩣ ᩉᩥ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ, ᩈᩣ ᨧ ᨿᩣᩅᨴᩮᩅ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᩈᩩ ᨧ ᨶ ᩅᩥᨶᩣ ᨲᩦᩁᨱᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨸᩉᩣᨶᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣ, ᨲᩦᩁᨱᨬ᩠ᨧ ᩈᨾ᩠ᨾᩪᩊ᩠ᩉᨸᨴᨲ᩠ᨳᨣ᩠ᨣᩉᩔ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᩣᩃᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣᨠᩣᩈᩅᩥᨽᩣᨣᨾᩩᨡᩮᨶ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩈᩉ ᨧ ᩏᨸ᩠ᨸᩤᨴᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩃᨠ᩠ᨡᨱᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩅᩈᩮᨶ ᩈᩣᨲᩥᩈᨿᩴ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩥ, ᨶᩣᨬ᩠ᨬᨳᩣᨲᩥ ᩍᨾᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ "ᨲᩦᩈᩩ ᨠᩣᩃᨽᩮᨴᩮᩈᩩ…ᨸᩮ… ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣ ᨧ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩤ"ᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᩉᩣᨲᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᩮᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᨶ ᨿᨳᩣ ᨶ ᨲᩦᩁᨱᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩅᩥᨶᩣ ᨸᩉᩣᨶᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣ, ᩑᩅᩴ ᨲᩦᩁᨱᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣ ᩅᩥᨶᩣ ᨬᩣᨲᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ᪨ ᩈᩣ ᨧ ᩈᩩᨲᨾᨿᨬᩣᨱᨾᩪᩃᩥᨠᩣᨲᩥ ᨴᩮᩈᨶᩣᨠᩩᩈᩃᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᩋᨶ᩠ᩅᨿᨲᩮᩣ ᨻ᩠ᨿᨲᩥᩁᩮᨠᨲᩮᩣ ᨧ ᩈᨾᩩᨴᩤᨿᩤᩅᨿᩅᨸᨴᨲ᩠ᨳᩅᩥᨽᩣᨣᨴᩔᨶᨾᩩᨡᩮᨶ ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᩴ ᨸᨠᩣᩈᩮᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣ "ᨸᨬ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᩋᩣᩁᨽᩦᨲᩥ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ "ᨲᩮ ᨸᨶ ᨡᨶ᩠ᨵᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨸᨬ᩠ᨧᩉᩥ ᨸᨴᩮᩉᩦᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᩉᩥ ᩈᨾᩩᨴᩤᨿᨸᨴᩮᩉᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨲᩮᩈᩩ ᩈᨾᩩᨴᩤᨿᩤᩅᨿᩅᨸᨴᩮᩈᩩ᪨ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣᨲᩥ ᩁᩪᨸᨲᩣᨴᩥᨠᩮᩣ ᨴᩮᩣᨿᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ᪨ ᩈᨾᩩᨴᩤᨿᨸᨴᩔᩣᨲᩥ ᩁᩪᨸᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨴᩥᩈᨾᩩᨴᩤᨿᨸᨴᩔ᪨ ᨿᨴᩥᨸᩥ ᩋᩅᨿᩅᩅᩥᨶᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩈᨾᩩᨴᩤᨿᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨿᨳᩣ ᨸᨶ ᩋᩅᨿᩅᩮᩣ ᩈᨾᩩᨴᩤᨿᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨶ ᩈᨾᩩᨴᩤᨿᩮᩣᨸᩥ ᩋᩅᨿᩅᩮᩣᨲᩥ ᩈᨲᩥᨸᩥ ᩈᨾᩩᨴᩤᨿᩤᩅᨿᩅᩣᨶᩴ ᨽᩮᨴᩮ ᨽᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨸᨴᩣᨶᩴ ᩈᨾᩣᨶᩣᨵᩥᨠᩁᨱᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩋᨽᩮᨴᩪᨸᨧᩣᩁᨲᩮᩣᨲᩥ ᨸᨴᨴ᩠ᩅᨿᩔ ᩈᨾᩣᨶᨲ᩠ᨳᨲᩣᨿ ᩅᩥᩈᨿᩣ ᩋᩣᩈᨦ᩠ᨠᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ "ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩅᩥᩈᨿᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ"ᨲᩥ᪨ "ᨧᨠ᩠ᨡᩣᨿᨲᨶᩴ ᩁᩪᨸᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᨣᨱᨶᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᨲᨩ᩠ᨩᩣ ᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩤᨲᩩ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩑᨠᨴᩮᩈᩮ ᩈᨾᩩᨴᩤᨿᨸᨴᩔ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ, "ᨿᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩁᩪᨸᩴ…ᨸᩮ… ᩋᨿᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᩁᩪᨸᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪂) ᨸᨶ ᩈᨠᩃᩮᨲᩥ ᩋᩣᩉ "ᩁᩪᨸᩣᨴᩦ…ᨸᩮ… ᩋᨲ᩠ᨳᩮ"ᨲᩥ᪨ ᩋᩅᨿᩅᨸᨴᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩅᩥᩈᩮᩈᨶᩅᩥᩈᩮᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩅᩥᩈᨿᩣᨶᩴ ᩈᨾᩣᨶᩣᨵᩥᨠᩁᨱᨲᩣᨿ ᩈᨾᩩᨴᩤᨿᨸᨴᨲ᩠ᨳᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᨲᩮᩣ ᩑᩅ ᩈᨾᩩᨴᩤᨿᨸᨴᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ

អចយចបេត្តតា៓ ត ហិ ចិរេបនតចិរេបសិតត្តានំ អត្តានំ អច្ឆត្តំ រេករេកា អរេករេកា ចា ព្ភុមិរេតា, អឆ រេលា រេកកាេករេកា, តស្មា អរេកេកស្សតចរេបត បឍមតរេយា ចុរេត្តា, រេកេកស្សតចរេបត ទុតិយតរេយា៓ រេយា ហិ រុប្បតាឌិបដ្ឋារេតា រាបរេដ្ឋ អចយចបេរេកហិ រូបាឌិបេរេដ្ឋហិ ច លត្តបរេដ្ឋត ច ចិរេបនតចិរេបសិតត្តាការេចត កិត្តិត្វា ចុរេត្តា, ប្វាឃំ អត្តរេតា រាសិការេចត អរេបក្ខិរេតា រុប្បតាឌិអរេត្តា ឲចាតិ៓

យធា អចយចបេរេកហិ ចុច្ឆារេតាបិ បយុកាឃបេកស្ស អរេត្តា រេហាតិ, ឲចំ បយុកាឃបេរេកហិ ចុច្ឆារេតាបិ អចយចបេកស្ស អរេត្តាតិ “រូបក្ខរេន្ធា រូបរេញ្ចច រូបក្ខរេន្ធា ច, រូបក្ខរេន្ធា រូបត្តិ? អាមន្តា”តិអាឌិតា បេរេបាឆតា ពតាតិ ឌរេស្សរេន្តា អាហ “រូបាឌិអចយចបេរេកហិ… រេប… បេរេបាឆតចារេទា ចុរេត្តា”តិ៓ តត្ថ ឲពច្ចស្ស អចយចបេកស្ស អញ្ញត្ថ ចុត្តិយា អចយចបេត្តស្ស បយុកាឃបេត្តតាយ សិយា អរេតពត្តិពតា, បយុកាឃបេកស្ស បត ចំ តត្ថិតិ បយុកាឃបេត្តស្ស អចយចបេត្តតាយ ញ្ញកិចារាការេចា “រូបក្ខរេន្ធា រូបត្តិ? អាមន្តា”តិ បិញ្ញត្ថយា បកាសិរេតាតិ ចុត្តំ “រូបាឌិ…រេប… ឌរេស្សតុ”ត្តិ៓

“រូបក្ខរេន្ធា”តិអាឌីសុ លត្តត្តស្ស ចិរេបសិតត្តត្តា ចុត្តំ “បឆាតក្ខតស្ស លត្តបេកស្សា”តិ៓ រេចេតាឌិរូបបេត្តស្ស ច បយុត្តរេតា “រេចេតាក្ខរេន្ធា”តិអាឌីសុ៓ រូបាចយចបេរេត ចុត្តស្សាតិ រូបបដ្ឋារេតត អចយចបេរេត ចិរេបនតការេចត ចុត្តស្ស លត្តត្តស្ស រូបក្ខត្តការេចា រេហាតិ៓ រេតត ចុត្តំ “រូបក្ខរេន្ធា រូបត្តិ? អាមន្តា”តិ៓ តត្ថាតិ តស្មឹ រូបក្ខត្តបេរេ៓ បឆាតក្ខរេតត ចិរេបសិតត្តត្តា លត្តាចយចបេរេត ចុត្តស្ស រុប្បតដ្ឋស្ស កិំ រេចេតាក្ខត្តាឌិការេចា រេហាតីតិ រេយាជតា៓ បយារេត អចយចបតាកិឆេយ្យការេច អប្បឆារេតត បេរេត រេយា អរេត្តា ចិញ្ញាយតិ, រេសា ពស្មា បឆារេតត ត ចិញ្ញាយតីតិ អធិប្បារេយា៓ លត្តាចយចបេរេត ចុរេត្តា ឌរេមុាតិ រាបរេដ្ឋយាហ៓ តត្ថ រេពាឌីតិ រុប្បតរេដ្ឋា៓ រេពតធិ បយុកាឃបេរេតាតិ រូបក្ខត្តបេរេត, ត រេចេតាក្ខត្តាឌិបេរេត៓ រេតតាហ “ត បរេញ្ញា បរេញ្ញតា”តិ៓ ឲប តរេយា រេចេតាក្ខត្តាឌីសុ៓ រូបរូបក្ខត្តាឌិអចយចបយុកាឃបេរេបាឆតមុរេលត តត្ថ ច ចតុក្ខត្តចរេបត បចត្តា បិញ្ញត្តកាតិ បេរេបាឆតម្ងលចក្កចារេទា៓ ឲចញ្ចា ឌរេស្សរេត្តតាតិ ព្ថមិតា ប្វាឃំ រូបាឌិអចយចបេរេកហិ រូបក្ខត្តាឌិបយុកាឃបេរេកហិ ច ឌស្សិតាពារេទា អត្តចិរេបរេសា, តំ បច្ចាមបតិ៓ ចិរេបនតការេចា រេកេពតាយ បាមញ្ញារេតា អចរេឆ្ឆតពត្តា, ចិរេបសិតត្តាការេចា អរេកេរេយារេពត រេកេត្តាររេតា អចិច្ឆិត្តិតត្តត្តា, បយាតាធិពរេណការេចា រេតសំ រេកេអារេកោតំ ឲពចត្តុបត្តិស្សយត្តា៓

រេតតាតិ យធាចុរេត្តត ចិរេបនតចិរេបសិតត្តាការេចត៓ ឲត្តាតិ ឲតស្មឹ បយាតាធិពរេណ៓ រេតតាតិ ចា បយាតាធិពរេណការេចត៓ ឲត្តាតិ រូបក្ខត្តបេរេ៓ យធា តិលុប្បលបេរេ ប្បលចិរេបនតក្ខតំ តិលំ ចិសិដ្ឋរេយច រេហាតិ, ត យំ កិញ្ចិ, ឲចមិធាបិ លត្តចិរេបនតក្ខតំ រូបមេវ ចិសិដ្ឋរេយច សិយាតិ ឌរេស្សរេន្តា “កិំ លត្តរេតា…រេប… រេហាតី”តិ អាហ៓ តធា “រូបញ្ចា តំ លត្តា ចា”តិ បយាតាធិពរេណការេចរេតច យំ រូបំ, រេសា លត្តា៓ រេយា លត្តា, តំ រូបត្តិ អយម្បិ អាបត្តោ ឲចាតិ អាហ “បរេញ្ញច…រេប… ចិរេបសិតត្តា”តិ៓ ចិរេបនតរេតត ច តាយ តិដ្ឋារិតរូបរេបត កចិតត្តំ អចរេឆ្ឆតពត្តា, ត អតិដ្ឋារិតរូបរេបតាតិ អាហ “កិំ បត ត”ត្តិអាឌិ, តរេស្សច ពហិតត្តា ត បិយរូបសាតរូបស្សាតិ អធិប្បារេយា៓ ត ហិ តំ លត្តចិរេបនតការេចត ពហិតំ, ចិស្សជ្ជតំ ពតំ តរេស្សចាតិ រេយាជតា៓ ត លត្តរេតា អញ្ញំ រូបំ អត្ថីតិ ព្ថចំ រុប្បតរេដ្ឋា រូបត្តិ ពត្វា ចុត្តំ, ត ហិ រេសា លត្តចិតិយុរេត្តា អត្ថិ៓ រេតរេតចាតិ យធាចុត្តរូបស្ស លត្តចិតិយុត្តស្ស អការេចរេតច៓ “បិយរូបំ សាតរូបំ,

ឥទស្សេត្ថប្យោ”ត្តិ ច អាទីសុ អវយវស្ស រូបសទ្ទស្ស លព្ភមានត្តា “ទេតត រូបសទ្ទេកា”តិ ចិន្តេន្តេត្វា ចុត្តំ ចុច្ចមានំ ក្វចាបិ ការណេហិ ទេកំ ឯឃុជាតំ សុទ្ធេកាតិ គោចរលេត, រូបសទ្ទេត ចិកាបីតិ អវត្វា តយិទំ បកណោតិអចឆ្ហិត្វំ សន្តាយ ចុត្តំ, សមាតាឌិកណោតំ ចា ឃោ ហិ រូបសទ្ទេត សមាតាឌិកណោ ខន្ធសទ្ទោ, ទេតត យថាចុត្តរូបសទ្ទេត ចិយ ពគត្វា ចុច្ចទេចា ទេតាហ “ខន្ធា រូបក្ខន្ធោ”តិ ឃទិបិ យថាចុត្តំ រូបំ ខន្ធោ ឲច ច, ខន្ធោ បក ត រូបមេចាតិ អាហ “ត ច សន្តោ...បេ... ចិន្តេសិតព្វា”តិ ទេតតេចាតិ អរូបសកាចស្ស ខន្ធស្ស អត្ថិកាចេតេចា ទេតិ ខន្ធា ចិកឌិតព្វាតិ “ខន្ធា រូបក្ខន្ធោ”តិ បទំ វត្តទិត្វា “រូបក្ខន្ធោ ខន្ធោ ចេច រូបក្ខន្ធោ ច, អចសេសា ខន្ធា ត រូបក្ខន្ធោ”តិអាទិតា ចិកាគោត ឥទស្សិតព្វា

ខន្ធាតំ រូបចិសេសត...បេ... សំសយោ ហោតីតិ ឲត្ថ កិំ ខន្ធទោ អញ្ញាបិ ចេឥតា អត្ថិ, ឃទោ ចិតិចត្វា ចេឥតា ខន្ធចិសេសតំ ហោតិ, សន្តោ ច ខន្ធា កិំ ខន្ធចិសេសតក្វាយ ចេឥតាយ ចិន្តេសិតព្វាតិ ឲចំ ឃោជតា ចេឌិតព្វា គោឌីតិ អត្ថចតាឌិប្យការោ គោតចិ ចិសេសតេតាតិ ចេឥតាឌិតា ចិសេសតេត

ឲត្ថ ច រូបាឌិបណ្ណត្តិ ខន្ធបណ្ណត្តិ ច “រូបំ ខន្ធោ, ខន្ធា រូបក្ខន្ធោ”តិអាទិតា ចិស្ស សហ ច រូប្យតាឌិគោ អត្ថេ បចត្តយាតា គតាចិ អចយចក្វទេ បចត្តតិ, គតាចិ សមុទាយក្វទេ, តស្សា បត តថា បចត្តតាកាទេ តិន្តាទិទេ ឃព្វា រូបាឌិក្ខន្ធា បឥទោ អត្ថទោ ច ចិសោឌិតា តាយ ហោត្តិ តព្វិសឃកក្ខាបតោឥតទោ, តព្វា “រូបក្ខន្ធោ រូបញ្ចេច រូបក្ខន្ធោ ច, រូបក្ខន្ធោ រូបត្តិ? អាមន្តា”តិអាទិតឃប្យចត្តេត បឲមចាទេត រូបាឌិអចយចបទេហិ អចយចត្វា ចិយ សមុទាយត្វាបិ ចុច្ចតិ, តថា សមុទាយបទេហិបីតិ អឃមត្វា ឥស្សិតោ “រូបំ រូបក្ខន្ធោ, ខន្ធា ចេឥតាក្ខន្ធោ”តិអាទិតឃប្យចត្តេត បត ទុតិយចាទេត ចិសេសចាឌី ចិយ រូបាឌិអចយចបទេហិ សាមញ្ញក្វទេតបិ តំតំចិសិដ្ឋេត ខន្ធាចយចបទេត សោ សោ ឲច សមុទាយត្វា ចុច្ចតិ, ត សន្តាតិ អឃមត្វា ឥស្សិតោ ខន្ធចិតិមុត្តស្ស ឃថាឌិប្បេតស្ស អកាចា ឃទិបិ ខន្ធោ ឃច រូបំ, សោ បត ត សន្តោ រូបំ, អឆ ទោ តទេគទេសោ, តថា ចេឥតាឥឃោបីតិ អឃមត្វា “រូបំ ខន្ធោ, ខន្ធា រូប”ត្តិអាទិតឃប្យចត្តេត តតិយចាទេត ឥស្សិតោ “រូបំ ខន្ធោ, ខន្ធា ចេឥតាក្ខន្ធោ”តិអាទិតឃប្យចត្តេត បត ចតុត្ថចាទេត “រូបំ ខន្ធោ”តិ រូបស្ស ខន្ធកាចេ តិដ្ឋិទេ ខន្ធោ តាមាយំ ត គោចលំ រូបមេច, អឆ ទោ ចេឥតាឌិ ចាតិ ចេឥតាឌីតម្បិ ខន្ធកាចប្យកាសេត ត សន្តោ ខន្ធា ចេឥតាឌិចិសេសចត្តា, គោចិទេច បត ទេត ទេត ចិសេសេត តថា ចុច្ចត្តីតិ អឃមត្វា ឥស្សិតោ ឲចំ ឥទស្សត្តី ចេសា បិឡ្ពត្ត ខន្ធាតំ យថាចុត្តបណ្ណត្តិសោធតមុខេត សរូបចឆារណាយ សំចត្តតិ, តញ្ច ទេតំ ឃាចទេច ជ្ឈប្យាគាឌិតិដ្ឋយត្ថត្តិ ឥទស្សេត្វា “ឲចំ ទេឃំ...បេ... ចេឌិតព្វោ”តិ អាហ

ឲកទេសេបិ សមុទាយចោហារោ ឌិស្សតិ ឃថា បដោ ឥឌ្ឍោ, សមុទ្ទោ ឌិដ្ឋោតិ អាហ “ចក្ខាចយចកាចទោ ចក្ខាតីតិ ឃយកាតិ ចុត្តាតី”តិ ជាត្តិត្វាតិ ឃយកកាចេត ជាត្តិត្វា, ឃយកមូលកាចេតេច ចា មូលកាចេត គហណំ សព្ពត្ថកាចោ, តំសព្ពត្ថតា ច មូលបឌាឌីតំ តាកិអាឌិសឌិសតា ឥដ្ឋព្វា អបុព្វស្ស ចត្តព្វស្ស អកាចទោ តយិឆ ទេសតា យណ្ឌលកាចេតេច សព្ពញ្ញូតិ អាហ “ត យណ្ឌលកាចេត សព្ពញ្ញុតោ”តិ ឃទិបិ រូបក្ខន្ធមូលគេ អបុព្វំ តត្ថិ, ចេឥតាក្ខន្ធាឌិមូលគេសុ បត សព្ពាឌិមុខេត ទេសតប្យចត្តិយំ អបុព្វចសេតេច គទោ សិយា យណ្ឌលកាចេត សព្ពទេត្វា, ត តថា បិទេធា បចត្តោតិ អាហ “ចេឥតាក្ខន្ធ...បេ... សព្ពទេត្វា”តិ បច្ឆិមស្ស បុរិមេត អសព្ពញ្ញុតមេច ហិ

ហេដ្ឋិមនយោឆក្កំ សុទ្ធក្ខន្ធលិកយមកេន គហេត្វាតិ “ខន្ធា រូប”ន្តិ ឯត្ថ ខន្ធាតិ ខន្ធវចនេន លព្ភមានំ រូបាទីហិ អសម្មិស្សំ ខន្ធដ្ឋមត្តមេវ ឧទ្ទេសវចនេន គហេត្វា យទិបិ ឧទ្ទេសេន ខន្ធវិសេសនំ រូបាទិ “ខន្ធា រូប”ន្តិ សុទ្ធរូបាទិមត្តមេវ គហិតំ, តថាបិ វិសេសនរហិតស្ស សាមញ្ញស្ស អភាវតោ តត្ថ សុទ្ធរូបាទិមត្តតាយ អដ្ឋត្វា ខន្ធវិសេសនភាវសង្ខាតត្តំ យថាធិគតំ ខន្ធានំ វិសេសនភាវេន ឋិតំ រូបាទីនំ វិសេសនត្តំ ទស្សេតុំ កេវលមេវ តំ អគ្គហេត្វា ខន្ធវចនេន សហ យោជេត្វា...បេ... វិភត្តត្តា សុទ្ធក្ខន្ធវារោតិ វុត្តោតិ យោជនា។

ឧទ្ទេសវារវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១. បណ្ណត្តិវារោ

និទ្ទេសវារវណ្ណនា

១៩. ឯវំ វុត្តន្តិ ឯវំ ទ្វារាលម្ពនេហិ សទ្ធិំ ទ្វារប្បវត្តធម្មវិភាគវសេន វុត្តំ។ បិយសភាវំ បិយជាតិកំ “ចក្ខុំ លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ”តិអាទីសុ វិយ បិយសភាវដ្ឋេន រូបំ, ន រុប្បនដ្ឋេនាតិ វុត្តំ “បិយរូបំ...បេ... រូបំ ន រូបក្ខន្ធោ”តិ។ រុប្បនដ្ឋេន រូបក្ខន្ធបរិយាបន្នម្បិ ចក្ខាទិ បិយសភាវមត្តវចនិច្ឆាវសេន បិយរូបមេវ អនុប្បវិសតិ, ន រូបក្ខន្ធំ អាហ “បិយសភាវ...បេ... ន រូបក្ខន្ធោតិ វុត្ត”ន្តិ។ “ឯវំ បន យត្ថ វិសេសោ”តិ វុត្តោ វិសេសសទ្ទោ នានុប្បត្តីតិ អធិប្បាយេនាហ “វចនវិសេសោ”តិ។ ន ហិ អធិការតោ លព្ភមានស្ស អញ្ញាហរណកិច្ចំ អត្ថិ។ ទិដ្ឋិសញ្ញាតិ ច បទុទ្ធារេយំ វេទិតព្ពោ។ វិសេសតា បនស្សា “វិសេសំ វណ្ណយិស្សាមា”តិ បដិញ្ញាយ ឯវ បាកដា។ “អវសេសា សញ្ញា”តិ ឯត្ថាបិ ឯវមេវ នយោ។ សំយោជនវសេន ជាតាតិ អភិនិវិសតីតិ សញ្ញា ទិដ្ឋីតិ អាហ “ទិដ្ឋិ ឯវ សញ្ញា”តិ។ ទិដ្ឋិ ចាតិ ច-សទ្ទេន អវសិដ្ឋំ បបញ្ចំ សង្គណ្ហាតិ។ តថា ហិ “បបញ្ចសញ្ញាសង្ខា”តិ ឯត្ថ បបញ្ចសុត្តវណ្ណនាយំ (ម. និ. អដ្ឋ. ១.២០១) វុត្តំ “សញ្ញានាមេន ច បបញ្ចា ឯវ វុត្តា”តិ។

១៦. “ខន្ធា វេទនាក្ខន្ធោ”តិ ឯវម្បិ អនុលោមេ យថា សរូបទស្សនេន វិស្សជ្ជនំ លព្ភតិ, ន ឯវំ “ន ខន្ធា ន វេទនាក្ខន្ធោ”តិ បដិលោមេ, ព្យាស បន បដិវចនេន វិស្សជ្ជនន្តិ ទស្សេតុំ វិវរន្តោ “ខន្ធសទ្ទប្បវត្តិយា ច អភាវេ វេទនាក្ខន្ធសទ្ទប្បវត្តិយា ច អភាវោ”តិ អាហ។ តេន សព្ពាបដិសេធេ អយំ ន-ការោតិ ទស្សេតិ។ សង្គហណតោ បន សង្គហិតត្តា បញ្ញត្តិយា សង្ខតភាវំ ច សន្ធាយ ភវំ បណ្ណត្តិសោធនតោ វោហារំ តេនាហ “បណ្ណត្តិសោធនមត្តមេវ ភវនោតី”តិ។ តេន និទ្ទេសតោ ឋាតព្ពស្ស ធម្មស្ស អភាវំ ទស្សេតិ។ យតោ វុត្តំ “ន អញ្ញាធម្មសព្ភាវតោ ឯវេតំ បយាហ”ន្តិ។ ឯវញ្ច គត្វាតិអាទិនា យថាវុត្តមត្ថំ បាកដតរំ ករោតិ។ កាមំ គត្វាបិ សតិបិ ខន្ធេ តត្ថ វេទនាក្ខន្ធោ, អខន្ធត្តាសភាវា បន តត្ថ វេទនាតិ “ន ខន្ធា ន វេទនាក្ខន្ធោតិ? អាមន្តា”តិ វុត្តន្តិ ឯវំ ច ឯតំ ទដ្ឋព្ពំ។ តេនាហ អដ្ឋកថាយំ “បញ្ញត្តិនិទ្ធារណសង្ខាតា”តិអាទិ។

១៨. “រូបតោ អញ្ញោ”តិ ឯត្ថ ភូតុបាទាយ ធម្មោ វិយ បិយសភាវោបិ រូបសង្ខាតំ គច្ឆតីតាយ អញ្ញេន គហិតោតិ អាហ “វេទនាក្ខន្ធោ

ចេចគាគយោគ្ទ្ឋា”តិ៍ អប្បចត្តិយត្តយេចាតិ ពត្ថសត្ថប្បចត្តិយា អការេច ទ្វបសត្ថប្បចត្តិយា ច អការេចាតិ បណ្តិត្តិសោឆតយត្តត៌េយច សន្ថាយ ចគតិ, តថា ចាហ “ឧចក្ខោ ពត្វា”តិអាទិ៍ តេតេតត៌ គេស្សតិ – យថា ចក្ខុតោ អញ្ញស្ស សត្តស្សបិ សកាចឆយូស្ស អាយតនក្កហលោត គហិតត្តា តក្ខុកយចិតិយុត្តំ កិញ្ចិ តត្តីតិ កោចល៌ បញ្ញាត្តិសោឆតត្តុំ តយេច អកាចំ គេស្សតុំ “ចក្ខុញ្ច អាយតនេ ច ឆេបត្វា អចសេសា ត ចេច ចក្ខុ ត ច អាយតន”ន្តិ ទុត្តំ, ឧចយិឆាបិ តគត្តុយេច ក្ខកយចិតិយុត្តស្ស អកាចំ គេស្សតុំ “ទ្វបញ្ញា ពេត្ថ ច ឆេបត្វា អចសេសា ត ចេច ទ្វបំ ត ច ពត្ថា”តិ ទុត្តន្តិ៍ ចិសយោបញ្ញាសោ៍ “ចក្ខុញ្ញា អាយតនេ ច ឆេបត្វា”តិ ឧត្តុ ហិ អចសេសក្កហលោត គយ្ហាតំ កិញ្ចិ តត្តីតិ សក្កា ចត្តុំ អាយតនចិតិយុត្តស្ស សកាចឆយូស្ស អកាចា៍ តេតាហ “យទិ សិយា”តិ៍ “ទ្វបញ្ញា ពេត្ថ ច ឆេបត្វា”តិ ឧត្តុ បត ត តថា សក្កា ចត្តុំ ពត្ថចិតិយុត្តស្ស សកាចឆយូស្ស អត្តិកាចតោ៍ យទិ បត តាទិសំ ពត្ថាគំ ឆយូខាតំ តត្តីតិ ឧចយិទំ ទុត្តំ សិយា, ឧចំ សតិ យុត្តយេតំ សិយា៍ តថា ហិ “អដ្ឋកថាយំ បតា”តិអាទិតា បញ្ញាត្តិក្កហលយេច ក្ខុទិយតិ៍ តល្យាចត្តុ ច ត សិយា អចសេសក្កហលោត គយ្ហាតត្តិ អាគេត្វា សព្ទត្ថោ៍ ពេត្ថា ច សិយាតិ យោខតា៍

តិចេទ្ទសចារចេណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

១៍ បចត្តិចារចេណ្ណតា

៥០-១០៥៍ យិស្សកកាលកេគេសុ យយកោសុ បគាតំ កិត្តកាលត្តា សិយា អត្ថុចិសេសោតិ អាហ “អយិស្សកកាលកេគេសុ ចារេសុ អត្ថុចិសេសាកាចតោ”តិ៍ ទ្ធគាតិ តយេចត្តុ “បុរិយស្ស ហិ”តិអាទិតា ចិចរតិ៍ តេតាតិ អត្ថុចិសេសាការេចត៍ ឧត្តាតិ ឧតាប្ប៊ិ បចត្តិចារបិខេ, ឧតិស្មិំ ចា បចត្តិចារចេណ្ណតាយំ៍ ៧ ឧច ទុត្តា, ត តចាតិ អធិប្បាយោ៍ តេតាហ “អតីតេតា”តិអាទិ៍ ឧតេ បត តយោតិ អត្តតា ចិសុំ អតត្តទំ គស្សិតេ សន្ថាយាហ៍ យចាគស្សិតាតិ អដ្ឋកថាយំ តិទ្ធារេត្វា គស្សិតញ្ញាការា បត្តប្បទេត្តកាតីតាគយោ តេយ បិញ្ចុត្តយំ ក្ខក្កុកយេច អាកតា៍ “ត ចិសុំ ចិទ្ធត្តី”តិ ទុត្តយេចត្តុ “តត្តុ តត្តុ ហិ”តិអាទិតា បិកេដតទំ កេរាតិ៍ តត្តុ បឌិលេយិបុគ្ធាហិតិ “យស្ស ចា បត ចេចគាក្កុទត្ថោ ក្ខប្បជ្ជិត្តុ, តស្ស ទ្វបក្កុទត្ថា ក្ខប្បជ្ជតី”តិ ឧចយាទិកាហិ បឆយបគេ ទុត្តស្ស បឌិលេយិចសេត បចត្តាហិ៍ តេតេតចាតិ តយតោ យោរេជុំ សក្កុលោឃ្យត្តា ឧច៍ យិស្សកកាលកេគេសុ ចាតិ ត កោចល៌ អយិស្សកកាលកេគេសុយេច, អឆ តោ យិស្សកកាលកេគេសុ ចាតិ អតេត្វា៍ ត យោខតាសុកាតោយ ឧច បុរិយេ អយោខតា, អឆ តោ សុលក្កហលត្តុយ្យឹតិ គេស្សេត្តា អាហ “អយិស្សក...យេប... ទុត្តាតី”តិ៍

យេត កាចេលោតាតិ យេត ឧកបគ្គយសក្កហិតាតំ ពត្ថាតំ ក្ខប្បាគស្ស តិចេទាគស្ស លិកសញ្ចាតេត កាចេលោត៍ យថាក្កុយំ បុចេបចញ្ចោ បច្ឆាបចញ្ចោតិ ច តាយំ ទុត្តំ៍ ច-សទ្ទេត បុចេបច្ឆាបចញ្ចោតិ ច តាយំ ទុត្តន្តិ តិទ្ធារេត្វា យោរេជតញ្ញា៍ តត្តុ បត “ឧកបគ្គយសក្កហិតាត”ន្តិ ទ្ធគំ ឧកញ្ញកត្វា កេហតញ្ញា៍ តយេចត្តុយ្យឹ ចិចរតិ “យស្ស ហិ”តិអាទិតា៍ តត្តុ យស្សាតិ យស្ស បញ្ញស្ស៍ “បចញ្ញោ”តិ ចេចត្តុ បុគ្ធតចសេត បចត្តុ ចចតំ ចេទិតញ្ញា៍ តេតេតចាហ “បរិបុទេត្វា ចិស្សជ្ជេតញ្ញត្តសក្កហណាតោតា”តិ៍ តំ សទ្វបគស្សតេត ចិស្សជ្ជតំ តំចិស្សជ្ជតំ, តំ ចា យថាទុត្តំ ចិស្សជ្ជតំ ឧតស្សាតិ តំចិស្សជ្ជតោ, តស្ស តំចិស្សជ្ជតស្ស៍ បុរិយកោដ្ឋាសេតាតិ បុរិយេត ក្ខទ្ទេសបគេត៍ តេត ហិ ចិស្សជ្ជតបគស្ស

សយាគត្តតា ឆ្លង សង៉ិសត្តតា៉ ឧទេកត បទេគតាតិ ឧទេកត បឆាតាប្យឆានេតត ឃយកបទេគ, ត បផយបទេគតេចាតិ អទត្វា៉ ក្ដប្យាគតិទេរាឆលិកសាយឡាយទេត្តតាតិ ក្ដប្យាគស្ស ចា តិទេរាឆស្ស ចា លក្ខយាគតាឃ សយាគតាយទេត្តត៉ សត្តិក្ខាតបគ...ទេប... ឃុត្តត្តិ ឆ្លាង៉ អដ្ឋកថាយំ “ឃត្ត ទ្ធបក្ខទេន្ធា ត្បជ្ជតិ”តិអាឌិតា បុទេរបញ្ញស្ស គស្សិតត្វា ចុត្តំ៉ ឃឌិបិ តត្ត “ក្ដប្យជ្ជតិ”តិ ចិស្សជ្ជិតត្វា ទេចគតាក្ខន្ធស្ស ក្ដប្យាទេគា លក្ខតីតិ ចុត្តំ, ទេឃា បត សត្តិក្ខាតបគសង្កហិទេតា ទ្ធបក្ខន្ធស្ស អត្យប្យាទេគា បិច្ចត្ថយំ អត្ថញ្ញាតទ្ធទេបត ឋិទេតា, តស្ស ចទេសត បុទេរបញ្ញោ ឃុទេត្តាតិ អធិប្យាទេឃា៉ ឧចញ្ញាបុរិយទេកាដ្ឋាទេសត សង៉ិសត្តតា ទេហាតិ៉

“ឃស្ស ទ្ធបក្ខទេន្ធា ត្បជ្ជិត្ថ, តស្ស ទេចគតាក្ខទេន្ធា ត្បជ្ជិត្ថា”តិ ឧត្ត ទ្ធបក្ខន្ធស្ស អត្យប្បត្តបុគ្គតាបដិទេក្ខបយុទេលត ឆ្លាតទេស្ស បដិក្ខិបិឃតីតិ ទ្ធបក្ខន្ធទេស្សច ឃធាចុត្តបដិទេក្ខទេបិ បឆាតកាទេចត ចុទេត្តា៉ ឧទេសច តទេឃា អទេញ្ញាស្សុបិ ឧឌិទេសស្ស ផាទេតស្វតិ អាហ “សត្តិក្ខាតត្តទេស្សច បដិក្ខិបត៉ំ បដិទេក្ខទេបិ”តិ ៉ “ឃស្ស ទ្ធបក្ខទេន្ធា ក្ដប្យជ្ជតិ, តស្ស ទេចគតាក្ខទេន្ធា តិទ្ធជ្ឈតិ”តិ ឧត្ត បត ទ្ធបក្ខន្ធស្ស ក្ដប្យាគលក្ខណំ កត្វា ទេចគតាក្ខន្ធស្ស តិទេរាទេធា បុច្ឆិឃតីតិ ទេសា ឧច “ទេគា”តិ បដិទេសធិឃតិ៉ ឧស តទេឃា អទេញ្ញាស្សុបិ ឧឌិទេសស្ស ផាទេតស្វតិ ចុត្តំ “សំសឃត្តតិចារណំ បដិទេសទេធា”តិ៉ “ត-ការចិទេហិត”ត្តិ ឧទេតត បដិទេសធស្ស បដិទេសធិតយាហ៉ ឃឌិ ឧចំ បិច្ចត្ថកាតិបដិទេសធចិស្សជ្ជតាតំ ទេកា ចិទេសទេសាតិ អាហ “តត្ត ក្ដប្យត្តិ”តិអាឌិ៉

តទេគកទេគសបទេក្ខបចទេសតាតិ ទេតសំ ចតុន្នំ បញ្ញាតំ បញ្ហាត្តន្នា ចិស្សជ្ជតាតំ ឧកទេគសស្ស បក្ខិបតចទេសត៉ ទេតតាហ អដ្ឋកថាយំ “បផទេយ ផាទេត បរិបុណ្ណបញ្ញស្ស បុរិយទេកាដ្ឋាទេស សទ្ធបគស្សទេតតា”តិអាឌិ៉ ទេឃា បទេតត្ត បទេញ្ញស្ស ចិស្សជ្ជទេតស្ស ច សត្តធឹសតិឃា ផាទេតស្ស បទេក្ខបំ លកតិ, តំ គទេស្សតុំ “បរិបុណ្ណបទេញ្ញា ឧចា”តិអាឌិ ចុត្តំ៉ បិច្ចត្ថចចត្វាតគស្សតាឌិទេតាតិ ឧត្ត អាឌិ-សទ្ទេគ បុច្ឆាចិកទេក្កា ចិស្សជ្ជតាផាតាតិ ឧកស្មិំ បទេញ្ញាទេឃាឌតាតទេឃាតិ ឆ្លាទេយសំ សក្កទេហា គដ្ឋទេព្វា៉

ស្សទ្ធាចាសាគត្តិអាឌិ បិច្ចត្ថឃា បធំ ក្ដន្ទិត្វា អត្តគស្សតត្តំ អារទ្ធំ “ឃស្ស ឃត្ត ទ្ធបក្ខទេន្ធា ត្បជ្ជិត្ថ, តស្ស តត្ត ទេចគតាក្ខទេន្ធា ត្បជ្ជិត្ថា”តិ ឆ្លាយស្ស ចិស្សជ្ជតំ ទេហាតិ “ស្សទ្ធាចាសាតំ ទេតសំ តត្ថា”តិ៉ តត្ត ឧកត្វយិយំ ក្ទតិឃា ក្ដបបត្តិ តត្តីតិ ឧកិស្សា ត្វយិឃា ឧកស្ស អរិឃបុក្កលស្ស ក្ទតិឃចាទេ បដិសត្តិក្កហណំ តត្តីតិ អទេត្វា៉ តតិឃចារាឌីស្ស ចត្តត្ថទេយច តត្តិ៉ ស្លាឃយទេត្វា ឃធា ឌាបិទេតា ទេហាតិ, តំ គទេស្សតុំ “បដិសត្តិទេតា បក្ទតិ ហិ...ទេប... បចត្តា”តិ ចុត្តំ៉ ទេតត អដ្ឋាបធុប្បត្តចទេសតាយំ ទេគសតា បចត្តាតិ គទេស្សតិ៉ អាគាតតិទេក្ខបបរិច្ឆិត្តំ កយូឌសត្តាតំ ឧកទេត្តត កទេហត្វា តស្ស ចទេសត ក្ដប្យាគតិទេរាទេធស្ស ចុច្ចុយាតេស្ស អកយូទេឌស្ស កុសលីឌីស្ស កឆត្តិ ទេចាគតាយំ ទេតបិ ឆ្លាង តំតិស្សិតា ឧច កតាតិ គទេស្សទេត្តា អាហ “តស្មិំញ្ញ...ទេប... គស្សិតា”តិ៉ ទេតទេតចាតិ កយូឌសត្តាទេតទេតច៉ តស្មាតិ ឧកកយូតិត្ថាតត្តស្ស ចិបិកសត្តាតស្ស ឧកទេត្តត កហិតត្វា៉ តស្សាតិ កយូឌសត្តាតស្ស៉ បញ្ហាស្ស ស្សទ្ធាចាទេសស្ស ឃធា បទេច្ឆកំ “ឧកិស្សា ត្វយិឃា ក្ទតិឃា ក្ដបបត្តិ តត្តិ”តិ ឃធាចុត្តបិច្ចត្ថឃា ចិញ្ញាឃតិ, ឧចំ “ស្សទ្ធាចាសាត”ត្តិ អចិទេសសចចតទេតា សកទេលបិ ស្សទ្ធាចាទេស សា តត្តីតិ តាឃ កស្មា ត ចិញ្ញាឃតីតិ ទេចាគតំ សមុដ្ឋាទេបត្វា សឃទេយច បរិហរិតុំ “កស្មា បតា”តិអាឌិយាហ៉ តត្ត ស្សទ្ធាចាទេសស្ស ទេហដ្ឋាត្វយិកស្ស អសតិ ឆ្លាត្រ្តិយបរិបិទេក ក្ដបរិត្វយិសមុប្បត្តិ ត សក្កា បដិទេសទេធតុំ ក្ដន្ទិទេសាតចចតទេតា៉ ក្ដន្ទយស្ស តណ្ហាទេសាតំ ចដ្ឋទេសាតញ្ហាតិ ហិ ក្ដន្ទិទេសាទេតា៉ ទេតតាហ “ក្ដន្ទិទេសាតបិច្ចត្ថសក្ខាចា”តិ៉ សំសទេគ្គតត្ថាតិ ឃធា ត ចិទ្ធជ្ឈត្តិ, ឧចំ ទេគតត្ថា៉ តធា ទេចច សំចណ្ណិតំ៉

ឯតេន សន្និដ្ឋានេនាតិ អន្តិមេនាកាសកាមរូបុប្បាទសន្និស្សយេន និច្ឆយេន។ វិសេសិតា តថាកាមរូបកាមិនោ។ អសញ្ញសត្តាបីតិ ន កេវលំ បញ្ចវោការា ឯវ, អថ ខោ អសញ្ញសត្តាបិ។ តេ ឯវ អសញ្ញសត្តេ ឯវ គហេត្វា បុរិមកោដ្ឋាសេតិ អធិប្បាយោ។ តេន យេ សន្និដ្ឋានេន វជ្ជិតាតិ តេន យថាវុត្តសន្និដ្ឋានេន យេ វិរហិតា, តេ តថា ន វត្តព្វាតិ អត្ថោ។ ញាណាតិ “តេ តថា”តិអាទិនា ទស្សេតិ។ តេនាតិ អសញ្ញាកវសេន។ បច្ឆិមកវិការត្ថិ ឯត្ថ បច្ឆិមកំ សរូបេន ទស្សេតុំ “កិំ បញ្ចវោការាទី”តិអាទិ វុត្តំ។ អបច្ឆិមកវិការស្សាបិ អរូបីនំ អរូបភវេ យថា រូបក្ខន្ធោ នុប្បាទិ, ឯវំ តត្ថ បច្ឆិមកវិការំ វេទនាក្ខន្ធោបីតិ អាហ “ឯតេន សន្និដ្ឋានេន សង្គហិតត្តា”តិ។ តេនាហ “តេសំ...បេ... អាហា”តិ។ តត្ថ តេសន្តិ បច្ឆិមកវិការំ។ តត្ថាតិ អរូបភវេ។ ញាតរាទុប្បត្តិកាលញ្ញាតិ ញាតស្ស វេទនាក្ខន្ធស្ស អនុប្បជ្ជនក្ខណេបិ។ សព្វេសំ សន្តិកាលេបិ ពុទ្ធានំ វេនេយ្យានំ ខន្ធកេនស្ស បរិនិព្ពានបរិយោសានា ខន្ធអាទិកលាបប្បហានតោ កិលេសុប្បត្តិយា អរហត្តំ វុត្តាតិ វេទិតព្វំ។

សព្ពសត្តានមេកត្តំ ពំពំក្ខមិទំ និតានំ សព្ពសំ ពុទ្ធានុភាវំ។ យថា បនាតិអាទិនា វុត្តនយេន បរិយាទានំ ករោតិ។ អត្ថោ លោកធាតុយោតិ ញាណំ ឱកាសស្ស បរិច្ឆេទាការំ វេទ ទស្សេតុំ វុត្តំ។ បុគ្គលវសេន សមានាធារតាយ សមានកាលត្តេន អសម្ភវន្តោ ឱកាសវសេន បន សម្ភវន្តោ និក្ខិត្តា វិយ ហោន្តីតិ អាហ “និក្ខិត្តា ហោតី”តិ។

បវត្តិវារវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១. បរិញ្ញាវារវណ្ណនា

១០៩-១១០. យស្សាបីតិ បុគ្គលោកាសវារស្សាបិ។ ឱកាសេ បុគ្គលស្សវាតិ យថាលព្ភតោ ឱកាសេ យោ បុគ្គលោ, តស្សេវ ឱកាសវិសិដ្ឋបុគ្គលស្សវាតិ អត្ថោ។ យថា បន បុគ្គលវារេ លព្ភមានោ បុគ្គលោកាសវារោបិ លព្ភតិ, ឯវំ ឱកាសវារោបិ លព្ភេយ្យាតិ ចោទនំ សន្ធាយាហ “ឱកាសវារោបិ វា”តិ។ តស្មាតិ យស្មា វុច្ចមានោបិ ឱកាសោ បុគ្គលស្ស វិសេសកោ វោហារេន វុច្ចេយ្យ, ន វិសុំ, តស្មា។

អញ្ញាវាតិ បវត្តិវារេ វិយ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នកាលវសេន ឯកទេសំ គហេត្វា តស្ស ឧប្បាទនិរោធវសេន បរិញ្ញាវសេន “យោ រូបក្ខន្ធំ បរិជានាតី”តិ សន្និដ្ឋានបទសង្គហិតត្តាភាវទស្សនមុខេន ញាតព្វស្សបិ អភាវំ ទស្សេតុំ “រូបក្ខន្ធបរិជាននស្ស អភាវា”តិ វុត្តំ។ “អរហត្តា”តិ ច ពលំ, តស្មា បវេទេតុ ចិត្តក្ខណវសេនេវេត្ថ តយោ អទ្ធា លព្ភន្តីតិ អត្ថោ។ “អគ្គមគ្គសមង្គិញ្ច អរហន្តញ្ចា”តិ ឋបេត្វា បនានំ “រូបក្ខន្ធញ្ច ន បរិជានន្តិ វេទនាក្ខន្ធញ្ច ន បរិជានិត្វា”តិ ឯវំ បនេវ យថាក្កមំ សម្ពន្ធោ។ “ឋបេត្វា អវសេសា បុគ្គលា”តិ បន បវត្តំ យោគាវចរតា។ អគ្គមគ្គ...បេ... នត្ថីតិ ញាណិនា អរហត្តមគ្គក្ខណស្សេវ បរិញ្ញាមគ្គប្បត្តិយា បរិញ្ញាកិច្ចំ នាតិទីឃំ, តណ្ហាវា ន ញាតរេសន្តិ ទស្សេតិ។ យតោ តស្សេវ វជ្ជរូបមតា វុត្តា, សេសានញ្ច វិជ្ជរូបមតា។ តេនាតិ តេន យថាវុត្តេន វចនេន។

តឥចរសសសន្តបុក្កលេតិ តរតា អក្កុយក្កុសយក្កិ៍រតា អចរសសសន្តបុក្កលេ៍ ទ្ពាយំ បត ឃឆាចុត្តរោាសំ បរិហរន្តា “បុទ្ធុជ្ជតាឥរឃា សន្តាឃា”តិ ចឥត្តិ៍

បរិញ្ញាចារចណ្ណកា និដ្ឋិតា៍

ពន្ទឃយពចណ្ណកា និដ្ឋិតា៍

១៍ អាឃតតឃយព៌

១៍ បណ្ណត្តិចារទា

ដ្ករដ្ឋសចារចណ្ណកា

១-៥៍ចុត្តតរឃតាតិ “អចឃចបរឥហិ ចុរត្តា ឲកររឥរសា សករលិ ចា សយុគាឃបកាត់ អរត្តា, សយុគាឃបរឥហិ បត ចុរត្តា ឲករត្តត អចឃចបកាត់ អរត្តា”តិអាឌិតា ចុរត្តត តរឃត៍ ឲរតត ឃឆាចុត្តអត្តចណ្ណតាតឃគ្សុតតាឃ សន្តបណ្ណត្តិចារទាឌឹសុ ឃឆារហំ អរត្តា រតតរន្តាតិ ឥរស្សុតិ៍

ដ្ករដ្ឋសចារចណ្ណកា និដ្ឋិតា៍

តិរដ្ឋសចារចណ្ណកា

១០-១៤៍ចាឃត់ សចិសឃំ ញារបត្តា បចត្តត់, តឃិឥំ ឃឆា កន្តាឃតរត លក្កតិ, ឲចំ ឃឹលិឌឹសុបឹតិ បិញព្ពាឃំ “ឃឹលករន្តា”តិអាឌិ ចុត្តំ “ឃឹលិឌិរឃច ករន្តា”តិ កត្តា៍ រតតាហ អដ្ឋកឆាឃំ “ឃឹលករន្តា...រប... តាយាតី”តិ៍ ឃថ្មា បត សចិសឃញាបត់ តត្ត បសដការរចា បិកដការរចា ចា រហាតិ, តថ្មា “បសារលារដ្ឋត បិកដកាចរដ្ឋត ចា”តិ ចុត្តា៍ អត្តរតា ចត្តស្សុ ឃ្មចត់ ចា ចាឃត់៍ “ឥរចកាឃា សយាកតា (ឌឹ៍ តិ៍ ១៍១១១; សំ៍ តិ៍ ១៍១៤), បណ្ណត្តិឆយ្មា”តិអាឌឹសុ (ឆ៍ ស៍ ទ្ធកយាតិកា ១០ប័) សម្មហបន្តាត្តឹសុបិ កាឃឆយ្មសង្កា អាកតាតិ “សសកាច”ត្តិ ចិរសរសតិ៍ កាឃចចរតត...រប... តត្តិតិ ឪ្ពាឥំ “ត ឆរយ្មា តាឃតត”ត្តិ ឲត្ត ឆយ្មសង្កស្ស ចិតិចត្តចិរសសសន្តសកាចឆយ្មចាចពត់ សន្តាឃ ចុត្តំ, ត ឆយ្មាឃតតសន្លាតឆយ្មចិរសសចាចពតត្តិ ឥដ្ឋន្តា៍

តិរដ្ឋសចារចណ្ណកា និដ្ឋិតា៍

១៌ បចត្តិចារចណ្ណតា

១ប័-១១៌ ៦តស្មិត្តិ បចត្តិចារេៈ បុន្ថាយត្តលិរេកតាតិ ខេយាឈបុន្ថាកាចយាហៈ ៦ខេកកត្តិ “ឃស្ស ចក្ខាឃតត់ ក្តប្បជ្ជតិ, តស្ស សក្តាឃតត់ ក្តប្បជ្ជតី”តិអាឌិកំ ៦ខេកំៈ បញ្ចាតិ “ឃស្ស សក្តាឃតត់ ក្តប្បជ្ជតិ, តស្ស កន្ធាឃតត់ ក្តប្បជ្ជតី”តិអាឌីតិ បញ្ចៈ បុន្ថាយត្តលិរេកត សក្កហំ អត្ថុខាតខេត្តា “ចិស្សជ្ជតចខេសត ហារេបតន្តាតី”តិ អាហៈ “ចក្ខុតិ ហិ”តិអាឌិតា ឃឆាចុត្តយត្តិ អដ្ឋកឆាឃ សយខេត្តតិៈ

សឌិសចិស្សជ្ជតត្តិ សាយញ្ញចចត់ ចិខេសសតិចិដ្ឋខេយច ខេហាតីតិ តំ ចិខេសសំ ឌខេស្សខេត្តា “បុក្កលចារខេយច សន្ធាឃ ចុត្ត”ត្តិ ចត្វា តស្សា បត សឌិសចិស្សជ្ជតតាឃ អញ្ញាបិតត្តា ឃត្ត សឌិសំ, តត្ថាបិ ចិស្សជ្ជិតត្តិ ឌខេស្សខេត្តា “ឱកាសចារេខ បត…ខេប… ចិស្សជ្ជិត”ត្តិ អាហៈ តត្ត តត្តិ ចុតិឃំៈ បុក្កលចារខេបីតិ ឃត្ត សឌិសំ ចិស្សជ្ជតំ, តត្ត បុក្កលចារខេបិ ចិស្សជ្ជិតំ, បខេកច ឱកាសចារខេតិ អធិប្បារេយាៈ ចិខេត្តកាយកយ្ទុតិន្តត្តស្សាតិ កាចតាតខេលត ចិខេត្តា កាខេយា ៦ខេតតាតិ ចិខេត្តកាយំ, ទ្វុបិចចខេកយ្ទុំ, តខេតា តិន្តត្តស្សៈ បដិសត្ថិ ៦ច ចីខំ បដិសត្ថិចីខំ, តស្សៈ “៦ចំសកាចត្តា”តិ ៦ខេតត ៦កត្តខេតា កាយតណ្ហាតិឌាតកយ្ទុខេហត្យកាតិ ឈាតាឌីតិតិ ឌខេស្សតិៈ កន្ធាឌខេយា ច ត សត្តិតិ សខេន្តាត សន្តា ខេតសយ្យិ អកាចំ សន្ធាឃ ចឌតិៈ តត្ត ឃំ ចត្តន្តាំ, តំ ខេហដ្ឋា ចុត្តខេយចៈ

“សន្ថ”ត្តិ ឃឆាចុត្តចខេសត កខេហតន្តាំ ខេចាឌខេកត ចុត្តយត្តិ សយ្យដិន្ថិត្វា បុត ខេឃតាធិប្បារេឃត តាតិ ឃយកាតិ សឌិសចិស្សជ្ជតាតិ, តំ ឌខេស្សតំ “ឃឆា បតា”តិអាឌិ ចុត្តំៈ តព្រាឃំ សខេន្លបខេត្តា – តត្ត ចក្ខាឃតតយ្ទុលខេកាស្ ឈាតាឃតតឃយខេកត “សចក្ខុកាតំ អឈាតកាតំ ក្តបបជ្ជត្តាត”ត្តិអាឌិតា តខេឃត ខិច្យាកាឃាឃតតឃយកាតិ ឃឆា សឌិសចិស្សជ្ជតាតិ, តឆា ត្ថាឌ ឈាតាឃតតយ្ទុលខេកាស្ ឈាតាឃតតឃយខេកត តាតិ ខិច្យាកាឃាឃតតឃយកាតិ “ឃស្ស ឈាតាឃតត់ ក្តប្បជ្ជតិ, តស្ស ខិច្យាឃតត់ ក្តប្បជ្ជតីតិ? អាយត្តា”តិអាឌិតា តខេឃត សឌិសចិស្សជ្ជតាតីតិៈ ៦ចខេយត្តក្តកខេឃសំ ចិសុំ អញ្ញាយញ្ញា សឌិសចិស្សជ្ជតតាឃ ត្ថាឌំ ចុត្តំ, ត ៦កញ្ញ៉ាអញ្ញាយញ្ញា សឌិសចិស្សជ្ជតតាឃៈ ខេតតាហ “តស្មា តត្ត តខេត្តច សឌិសចិស្សជ្ជតតា បិញ្ញូតអតាទ្ទ្យហតាឃ កាខេលា”ត្តិៈ ៦ចញ្ច សតិ ចក្ខាឃតតយ្ទុលក្កហណំ កិយត្តិឃត្តិ អាហ “តិឌស្សតកាខេចតា”តិអាឌិៈ តត្ត តិឌស្សតកាខេចតាតិ តិឌស្សតក្ខុតាតំ អញ្ញាយញ្ញាសឌិសចិស្សជ្ជតតាសន្លាខេតត តិឌស្សតកាខេចតេច, ត បត ខេតសំ តិឌស្សិតខេន្តាហិ សន្តាឆា សឌិសចិស្សជ្ជតតាឃាតិ អធិប្បារេយាៈ “ខេឃក្ឃ្យតាឃា”តិ ចុត្តំ ខេឃក្ឃ្យតំ ឌខេស្សតំ “ខេតសុ ហិ”តិអាឌិ ចុត្តំៈ

៦ចត្តិ ត្ថាយិតា “អាយត្តា”តិ បដិចចតចិស្សជ្ជខេតត ឃឆាចុត្តចចតខេស្សច ចិស្សជ្ជតកាចាត្ថុខាតត់ កត្តន្តាតិ ត្ថាយយត្តិ អាកដ្ឋតិៈ សាតិ ចុតិឃបុន្ថាៈ ឈាតាឃតតឃយខេកតាតិ ចក្ខាឃតតយ្ទុលខេកាស្ ឈាតាឃតតឃយខេកខេតចៈ តំខេសសាតីតិ ខេតត ឈាតាឃតតយ្ទុលកកាឃាឃតតឃយខេកត សត្ថិ ខេសសាតិៈ សឌិសចិស្សជ្ជតត្តា អតាទ្ទ្យហាតីតិ ៦ត្ត “អតាទ្ទ្យហាតី”តិ ៦ត្តកខេយច តឆា-សខេដ្ឋត អត្ថុកន្ថឹយតិ, ត “សឌិសចិស្សជ្ជតត្តា”តិ ឌខេស្សខេត្តា “តឆាតិ…ខេប… សយខេញ្ញាតា”តិ ចត្វា ត្ថាឌាតិ “កាខេលាសាយខេញ្ញាតា”តិ ចុត្តស្ស សឌិសចិស្សជ្ជតត្តស្ស តត្ត អកាចំ ឌខេស្សតំ “ឈាតខិច្យាកាឃាឃតតាតំ បតា”តិអាឌិ ចុត្តំៈ តត្ត អកាត្ថខេសឃ្យខេកាស្ បចត្តយាតាតត្តិ ៦ត្តាបិ

“សហចារិតាយា”តិ បទំ អានេត្វា សម្ពន្ធិតព្ពំ, តថា “កក្ខុសេយ្យកេសុ ច បវត្តមានាន”ន្តិ។ ឥតរានិ ឃានាយតនមូលកានិ ជិវ្ហាកាយាយតនយមកានិ ទ្វេ ន វិស្សជ្ជិយន្តិ, ឃានាយតនមូលកេសុ ច យមកេសុ វិស្សជ្ជិតេសុ ឥតរទ្វយមូលកានិ ជិវ្ហាកាយាយតនមូលកានិ ន វិស្សជ្ជិយន្តិ អវិសេសត្តា អប្បវិសេសត្តា វាតិ វេទិតព្ពំ។ តត្ថ កាយាយតនយមកេ ទុតិយបុច្ឆាវសេន អប្បវិសេសោ, ឥតរវសេន អវិសេសោ វេទិតព្ពោ។ រូបាយតនមនាយតនេហិ សទ្ធិន្តិ ឥទំ រូបាយតនមូលកមនាយតនវសេន វុត្តន្តិ អាហ “រូបាយតន…បេ… អធិប្បាយោ”តិ។ តេនេវាហ “រូបាយតនមូលកេសុ ហី”តិអាទិំ។ យមកានន្តិ រូបាយតនមូលកគន្ធរសផោដ្ឋព្ពាយតនយមកានំ។ ទុតិយបុច្ឆានន្តិ យថាវុត្តយមកានំយេវ ទុតិយបុច្ឆានំ។ វុត្តនយេនាតិ “សរូបកានំ អចិត្តកាន”ន្តិអាទិនា វុត្តេន នយេន។ អាទិបុច្ឆានន្តិ តេសំយេវ យមកានំ បឋមបុច្ឆានំ។

ហេដ្ឋិមេហីតិ ឥទំ អវិសេសវចនម្បិ យេសុ សទិសវិស្សជ្ជនតា សម្ភវតិ, តទបេក្ខន្តិ អាហ “កត្ថចិ…បេ… អត្ថោ”តិ។ ឧទ្ទិដ្ឋធម្មេសុ ឧទ្ទេសានុរូបំ លព្ភមានវិសេសវសេន វិស្សជ្ជនំ, យោ តត្ថ ន សព្ពេន សព្ពំ ឧទ្ទេសានុរូបេន ឧបលព្ភតិ, តស្ស អភាវតោបិ អត្ថតោ វិស្សជ្ជនមេវ នាម ហោតីតិ អាហ “អវិស្សជ្ជនេនេវ អលព្ភមានតាទស្សនេន វិស្សជ្ជិតានិ នាម ហោន្តី”តិ។

ចក្ខុវិកលសោតវិកលា វិយ ចក្ខុសោតវិកលាបិ លព្ភន្តីតិ សោ បន អដ្ឋកថាយំ បិ-សទ្ទេន សង្គហិតោតិ ទស្សេន្តោ “ឧភយម្បិ…បេ… វេទិតព្ពា”តិ អាហ។ បរិបុណ្ណាយតនេនេវ ឧបបត្តិំ សន្ធាយ វុត្តន្តិ ឯត្ថ អដ្ឋានប្បយុត្តោ ឯវ-សទ្ទោតិ តស្ស ឋានំ ទស្សេន្តោ “វុត្តមេវាតិ អត្ថោ”តិ វត្វា តេន បរិបុណ្ណាយតនស្ស តត្ថ អនិយតត្តា អបរិបុណ្ណាយតនស្សាបិ សង្គហោ សិទ្ធោតិ ទស្សេន្តោ “តេន ឧភយត្ថភាវិនោបិ សន្ធាយ វុត្តតា ន និវារិតា ហោតី”តិ អាហ។

១១-១៥។ តស្មិំ បុគ្គលស្ស អនាបន្នត្តាតិ កស្មា វុត្តំ, យថា “រូបីព្រហ្មលោកំ បុច្ឆតី”តិ ឥមិនាបិ ឧទាហរណេន អាមដ្ឋោតិ។ “អាមន្តា”តិ បដិញ្ញាយ ការណវិភាវនាធិប្បាយេនេវ “កស្មា បដិញ្ញាត”ន្តិ ចោទនំ សមុដ្ឋាបេត្វា តំ ការណំ ទស្សេតុកាមោ “នត្ថ”តិអាទិមាហ។ កក្ខុសេយ្យកាវំ កត្វា បរិនិព្ពាយិស្សតីតិ បច្ឆិមភវិកំ សន្ធាយាហ។ តទនន្តរស្សាតិ បច្ឆិមភវានន្តរស្ស។ ភវិស្សន្តស្សាតិ ភាវិនោ។ បដិញ្ញាតព្ពត្តាតិ “ឧប្បជ្ជិស្សតី”តិ បដិញ្ញាតព្ពត្តា។

អថ កស្មាតិ ឯត្ថាយំ សម្ពន្ធោ – យទិ “យស្ស រូបាយតនំ ឧប្បជ្ជិស្សតិ, តស្ស ចក្ខាយតនំ ឧប្បជ្ជិស្សតី”តិ បុច្ឆាយំ វុត្តេន វិធិនា បដិញ្ញាតព្ពំ, អថ កស្មា អថ កេន ការណេន បដិលោមេ “យស្ស វា បន រូបាយតនំ នុប្បជ្ជិស្សតិ, តស្ស ចក្ខាយតនំ នុប្បជ្ជិស្សតី”តិ បុច្ឆាយ “អាមន្តា”តិ បដិញ្ញាតំ, ននុ ឥទំ អញ្ញមញ្ញំ វិរុទ្ធន្តិ? នត្ថីតិអាទិនាបិ ចោទកោ តមេវ វិរោធំ វិភាវេតិ។ នោ ច នុប្បជ្ជិស្សតិ ឧប្បជ្ជិស្សតិ ឥច្ចាតិ វត្វា “តស្មិំ ភវេ”តិអាទិ តស្ស បរិហារោ។ តត្ថ តស្មិំ ភវេតិ យស្មិំ ភវេ “រូបាយតនំ នុប្បជ្ជិស្សតី”តិ វុត្តំ បវត្តមានត្តា, តស្មិំ ភវេ។ អនាគតភាវេន អវចនតោតិ ភាវីភាវេន អវត្តព្ពតោ អារទ្ធុប្បាទភាវេន បវត្តមានត្តាតិ អធិប្បាយោ។ តេនេវាហ “ភវន្តេ ហី”តិអាទិំ។ ន បន វុច្ចតីតិ សម្ពន្ធោ។ ឧបន្នា កត្វាតិអាទិនា បិធត្តេន យថាវុត្តមត្ថំ សមេតិ។

ຍສ຺ມິໍ ອຕ຺ຕຠາເວ ຈ ເຍຫິ ອາຍຕເນຫິ ກຖິຕຕ຺ຕາ, ຕໍຕໍອາຍຕນນິພ຺ພຕ຺ຕກກມ຺ເມນ ອວສ຺ສໍຠາວີອາຍຕນສ຺ສ ສຕ຺ຕສ຺ສ, ສນ຺ຕານສ຺ສ ວາ, “ຍສ຺ສ ວາ ປນ ຣູປາຍຕນໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊິສ຺ສຕິ, ຕສ຺ສ ຈກ຺ຂາຍຕນໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊິສ຺ສຕີຕິ? ອາມນ຺ຕາ, ຍສ຺ສ ວາ ປນ ຣູປາຍຕນໍ ນຸປ຺ປຊ຺ຊິສ຺ສຕິ, ຕສ຺ສ ຈກ຺ຂາຍຕນໍ ນຸປ຺ປຊ຺ຊິສ຺ສຕີຕິ? ອາມນ຺ຕາ”ຕິ ຈ ເອວໍ ປວຕ຺ເຕ ປຸຈ຺ຉາທ຺ວຍວິສ຺ສຊ຺ຊນໍ ອາຍຕນປຏິລາຠສ຺ສ ຊາຕິຠາວໂຕ ສ຺ເວວ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິ ຠວຕິ. ປຈ຺ຉິມຠວິການໍເຍວາຕິ ເອຕ຺ຖ ອາທິ-ສທ຺ເທນ ອຣູເປ ອຸປ຺ປຊ຺ຊິຕ຺ວາ ປຣິນິພ຺ພາຍກາ ສງ຺ຄຍ຺ຫນ຺ຕິ. ເຕສມ຺ປິ ວິສ຺ສຊ຺ຊນໍ ອຠິນ຺ນຕ຺ຕາຕິ “ອາມນ຺ຕາ”ຕິ ສມ຺ປຏິຈ຺ຉິຕຕ຺ຕາ.

ຍໍ ປນ ອຌານການໍ ກາມາວຈເຣ ອຸປ຺ປຊ຺ຊນ຺ຕານນ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕນ຺ຕິ ສຏ຺ເຐ. ຍສ຺ສ ວິປາໂກ ຌານາຍຕນຸປ຺ປຕ຺ຕິໂຕ ປຸເຣຕຣເມວ ອຸປຈ຺ຉິຊ຺ຊິສ຺ສຕິ, ຕໍ ຌານາຍຕນນິພ຺ພຕ຺ຕກກມ຺ມນ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ກຖໍ ປນິທໍ ກມ຺ມໍ ອຕ຺ຖີຕິ ວິຎ຺ຎາຍຕີຕິ ອາຫ “ຍສ຺ສ ຍຕ຺ຖ”ຕິອາທິ. ເອວມ຺ປິ ກມ຺ມເວຍ຺ຍໂກ ເອວ ເຕສໍ ອຌານໂກຕິ ອຘິປ຺ເປໂຕຕິ ກຖມິທໍ ວິຎ຺ຎາຍຕີຕິ ໂຈທນາຍ “ນ ຫີ”ຕິອາທິ ວຕ຺ວາ ຕມຕ຺ຖໍ ສາເຘຕຸໍ “ຉມຸຫນຍວິເກນ຺ທ”ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ. ອວຈນຕ຺ຕມ຺ປິ ຫິ ຍຖາຘມ຺ມສາສເນ ອຠິຘມ຺ເມ ປຏິກ຺ເຂປາຠາວໂຕ. ເຕສນ຺ຕິ ເຕສມ຺ປິ ອາຍຕນຍມເກ ຍຖາທສ຺ສິຕາສ຺ເວຕິ “ຍສ຺ສ ວາ ປນ ໂສຕາຍຕນໍ ນຸປ຺ປຊ຺ຊິສ຺ສຕິ, ຕສ຺ສ ຈກ຺ຂາຍຕນໍ ນຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ຍສ຺ສ ຍຕ຺ຖ ຌານາຍຕນໍ ນ ນິຣຸຊ຺ຌຕິ, ຕສ຺ສ ຕຕ຺ຖ ຣູປາຍຕນໍ ນ ນິຣຸຊ຺ຌິສ຺ສຕີ”ຕິ ຈ ທສ຺ສິຕປ຺ປກາເຣສຸ ປຸຈ຺ຉາສຸ ອາມນ຺ຕາຕິ ວຸຕ຺ຕຕ຺ຕາ ອຖ ກສ຺ມາ ນ ວິຎ຺ຎາຍຕີຕິ ໂຍຊນາ. ເອຕາສຸ ປຸຈ຺ຉາສຸ ກສ຺ມາ ປຏິວຈເນນ ວິສ຺ສຊ຺ຊນໍ ນ ກຕນ຺ຕິ ອຘິປ຺ປາໂຍ. ສນ຺ນິຏ຺ຐາເນນ ຄຫິຕຕ຺ຖສ຺ສາຕິ “ຍສ຺ສ ວາ ປນ ໂສຕາຍຕນໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊິສ຺ສຕິ, ຍສ຺ສ ຍຕ຺ຖ ຌານາຍຕນໍ ນ ນິຣຸຊ຺ຌິສ຺ສຕີ”ຕິ ຈ ເອວມາທິເກນ ສນ຺ນິຏ຺ຐານປເທນ ຄຫິຕສ຺ສ ອຕ຺ຖສ຺ສ. ເອກເທເສ ສໍສຍຕ຺ຖສ຺ສ ປຸຈ຺ຉນຕາຕິ ເອກເທເສ ສໍສຍິຕຕ຺ຖສ຺ສ ອຕ຺ຖສ຺ສ ປຸຈ຺ຉນ ສນ຺ນິຏ຺ຐານຕ຺ຖປຏິໂຍຄີສໍສຍຕ຺ຖສ຺ສ ປຏິວຈນສ຺ສ ອຠາວໂຕ “ອາມນ຺ຕາ”ຕິ ປຏິວຈນວິສ຺ສຊ຺ຊນສ຺ສ ອກຕ຺ຕພ຺ພໂຕ ອຕ຺ຖສ຺ສ ອຠິນ຺ທິຕ຺ວາ ເອກຊ຺ຌໍ ກຕ຺ວາ ອວຕ຺ຕພ຺ພໂຕ. ເຕນາຫ “ຠິນ຺ທິເຕ ຫິ ນ ປຏິວຈນວິສ຺ສຊ຺ຊນໍ ໂຫຕີ”ຕິ.

ຍທິ ສິຍາຕິ ຠິນ຺ທິຕ຺ວາ ວຕ຺ຕພ຺ພມ຺ປິ ອຕ຺ເຖ ຍທິ ປຏິວຈນວິສ຺ສຊ຺ຊນໍ ສິຍາ, ປຣິປຸຓ຺ຓວິສ຺ສຊ຺ຊເນເນວ ນ ສິຍາ ອເນກາກາຣຠາວໂຕ ຠິນ຺ທິຕພ຺ພໂຕ ວາຕິ ອຕ຺ໂຖ. ຕຖາ ຫິ “ປຎ຺ຈໂວກາເຣ ປຣິນິພ຺ພນ຺ຕານໍ, ອຣູເປ ປຈ຺ຉິມຠວິການໍ, ເຍ ຈ ອຣູປໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊິຕ຺ວາ ປຣິນິພ຺ພາຍິສ຺ສນ຺ຕິ, ເຕສໍ ຈວນ຺ຕານໍ ເຕສໍ ໂສຕາຍຕນຎ຺ຈ ນຸປ຺ປຊ຺ຊິສ຺ສຕິ, ຈກ຺ຂາຍຕນຎ຺ຈ ນຸປ຺ປຊ຺ຊຕີ”ຕິ ຈ, ຕຖາ “ຣູປາວຈເຣ ປຣິນິພ຺ພນ຺ຕານໍ, ອຣູປານໍ ເຕສໍ ຕຕ຺ຖ ຌານາຍຕນຎ຺ຈ ນ ນິຣຸຊ຺ຌຕິ, ຣູປາຍຕນຎ຺ຈ ນ ນິຣຸຊ຺ຌິສ຺ສຕີ”ຕິ ຈ ຕຕ຺ຖ ວິຠາຄວເສນ ວຕ຺ວາ ວິເສເສຕພ຺ພໂຕ. ອຖ ກສ຺ມາຕິ ຍທິ ອຠິນ຺ທິຕ຺ວາ ປຏິວຈນວິສ຺ສຊ຺ຊນໍ, ນ ຠິນ຺ທິເຕ, ເອວໍ ສນ຺ເຕ “ຍສ຺ສ ວາ ປນ ໂສມນສ຺ສິນ຺ທ຺ຣິຍໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ຕສ຺ສ ຈກ຺ຂຸນ຺ທ຺ຣິຍໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີຕິ? ອາມນ຺ຕາ”ຕິ ອິມິນາ ປຏິວຈນວິສ຺ສຊ຺ຊເນນ ຄພ຺ຠເສຍ຺ຍການໍ ໂສມນສ຺ສປຏິສນ຺ຘິ ນຕ຺ຖີຕິ ກສ຺ມາ ນ ວິຎ຺ຎາຍຕິ, ຠິນ຺ທິເຕ ນ ປຏິວຈນວິສ຺ສຊ຺ຊນໍ ໂຫຕີຕິ ສມ຺ປຏິຈ຺ຉິຕຕ຺ຕາ? ຕໍ ນ, ອຎ຺ຎາຍ ປາຬິຍາ ຕທຕ຺ຖສ຺ສ ວິຎ຺ຎາຍມານຕ຺ຕາຕິ ທສ຺ເສນ຺ໂຕ “ກາມຘາຕຸຍາ”ຕິອາທິມາຫ.

“ຍໍ ຈິຕ຺ຕໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ນ ນິຣຸຊ຺ຌຕິ, ຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ນິຣຸຊ຺ຌິສ຺ສຕິ, ນຸປ຺ປຊ຺ຊິສ຺ສຕີຕິ? ອາມນ຺ຕາ”ຕິ ຕສ຺ເສວ ຈິຕ຺ຕສ຺ສ ນິໂຣໂຘ ອນາຄຕຠາເວນ ຕສ຺ສ ອຸປ຺ປາທກ຺ຂເຓ ຍຖາ ວຸຕ຺ໂຕ, ເອວໍ ຕສ຺ເສວ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນສ຺ສ ນິໂຣໂຘ ຕສ຺ສ ອຸປ຺ປາເທ ອນາຄຕຠາເວນ ວຕ຺ຕພ຺ໂພ. ເຕເນຕໍ ທສ຺ເສຕິ “ເອກຈິຕ຺ຕສ຺ສ ຕາວ ອຸປ຺ປາທກ຺ຂເຓ ນິໂຣໂຘ ອນາຄຕຠາເວນ ວຸຈ຺ຈຕິ, ກິມງ຺ຄ ປນ ເອກສນ຺ຕານສ຺ສາ”ຕິ. ສພ຺ພຕ຺ຖ ສພ຺ພສ຺ມິໍ ອນາຄຕວາເຣ ອຸປ຺ປນ຺ນໍ ເອວ ວຈເນ ໂສ ນິໂຣໂຘ ຕຖາ ອນາຄຕຠາເວນ ວຸຕ຺ໂຕ, ກສ຺ມາ ປເນຕ຺ຖ ນິໂຣໂຘ ອຸປ຺ປນ຺ນໍ ວຈເນ ນ ວຸຕ຺ໂຕຕິ ອາຫ

“ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᨳ ᨷᨶᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦ᪨ ᨲᩔᩮᩅ ᨿᨳᩣᨷᨧ᩠ᨧᨿᩔ ᨠᩣᨿᩅᨲ᩠ᨲᩣᨶᩔ ᩅᩈᩮᨶ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᨠ᩠ᨡᨱᨲᩮᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᩴ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ᪨ ᨽᩮᨴᩮ ᩈᨲᩥᨷᩥ ᨠᩣᩃᨽᩮᨴᩣᨽᩣᩅᩔ ᨠᩣᩁᨱᩮ ᩈᨲᩥᨷᩥ᪨ ᩋᨶᩣᨣᨲᨠᩣᩃᩥᨿᩅᩈᩮᨶᩮᩅ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩅᩈᩮᨶ ᨷᨶ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶᩴ ᩁᩪᨷᨷᨠ᩠ᨡᩮᨿᩮᩅ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᨿᩮᩅ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩈᩴ ᨷᨶ ᩅᩈᩮᨶ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩅᩈᩮᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᩋᩈᨠ᩠ᨠᩩᨱᩮᨿ᩠ᨿᨲ᩠ᨲᩣ “ᩋᩁᩉᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᨿᨴᩥ ᩁᩪᨷᨷᨲ᩠ᨲᩥᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᨳ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨴᩩᨲᩥᨿᩣ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩅᩣᩁᩮ ᨶᩮᩣᨴᩮᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᨿᩣᩉ “ᨲᨲᩥᨿᨬᩣᨱᨠᩣᩃᨲᩮᩣ ᨷᨶ ᨴᩩᨲᩥᨿᩣ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩅᩣᩁᩮ”ᨲᩥ᪨ ᨲᨲᩥᨿᨬᩣᨱᨠᩣᩃᨲᩮᩣᨲᩥ ᨲᩔ ᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᨬᩣᨱᨠᩣᩃᨲᩮᩣ᪨ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᨴᩩᨲᩥᨿᩅᩣᩁᩔ ᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᨠᩣᩃᩮ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩔ ᩈᨲ᩠ᨲᩔ᪨ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨷᩥ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩮ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩴ ᩋᨲᩦᨲᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩩᨲᩥᨿᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩅᩣᩁᩮ ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᨷᩥᨿᨲ᩠ᨲᩣᩁᩅᩈᩮᨶ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨿᩔ ᨧᨠ᩠ᨡᩣᨿᨲᨶᩴ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩮ ᩋᩣᨿᨲᨶᨿᨾᨠᩮ᪨ ᨿᨴᩥ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩮ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨲᩥᨷᩥ ᨴᩩᨲᩥᨿᩣ ᩅᩣ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᩮᩣ, “ᩅᨧᨠ᩠ᨡᩩᨠᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᨠᨳᩴ ᩋᩣᩉ “ᩅᨧᨠ᩠ᨡᩩᨠᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨧ ᨷᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᨧᨠ᩠ᨡᩩᨠᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣᨿᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩋᨶᩩᨠ᩠ᨠᨾᨧᩥᨶ᩠ᨲᨶᩣ ᨶᩣᨾᩣᨶᩮᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᪨

ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᩅᩣᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᩋᩣᨿᨲᨶᨿᨾᨠᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪓᪨ ᨵᩣᨲᩩᨿᨾᨠᩴ

᪑-᪑᪘᪨ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᨵᩣᨲᩩᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨿᩣᨶᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨵᩣᨲᩣᨴᩦᩈᩩ ᩃᩮᨠᩮᩈᩩ ᩈᨦ᩠ᨡᨿᨾᨠᩣᨶᩥ, ᩈᨾ᩠ᨷᩣᨶᩥ ᨧ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᨵᩣᨲᩩᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᩣᨶᩥ, ᨲᩣᨶᩥ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᨲᩣᨶᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩣᨴᩥᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩅᩥᨿ ᨴᩩᨲᩥᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᩮᩅᩮᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩥ, ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩋᩣᨿᨲᨶᨿᨾᨠᩮᨷᩥ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᩅᩣᩁᩮ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᨵᩣᨲᩩᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨿᨾᨠᩣᨶᩴ ᩋᩃᨻ᩠ᨽᨾᩣᨶᨲᩣ ᨧ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᨵᩣᨲᩩᨿᨾᨠᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪔᪨ ᩈᨧ᩠ᨧᨿᨾᨠᩴ

᪑᪨ ᨷᨱ᩠ᨱᨲ᩠ᨲᩥᩅᩣᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪐-᪒᪗᪨ ᩈᩮᩣᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨧ᩠ᨧᩴ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨸᩁᩥᨿᩣᨿᨴᩩᨠ᩠ᨡᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨳᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᨠᨴᩮᩈᩮᨲᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᨶᩥᨷ᩠ᨹᨶ᩠ᨶᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᨠᨴᩮᩈᩮ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ ᩋᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨳᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᨠᨴᩩᨠ᩠ᨡᨴᩩᨠ᩠ᨡᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩔᩮᩅ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨶᩥᩅᩣᩁᩮᨲᩥ᪨ ᩅᩥᩈ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨧ᩠ᨧᩴ “ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨧ᩠ᨧ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨴᩮᩅᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨧ᩠ᨧᩴ᪨ ᨲᨳᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ᪨

“ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨧ᩠ᨧ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨾᩮᩅ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᨿᩥᨴᩴ ᩋᩅᨵᩣᩁᨱᩴ ᩍᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨧ᩠ᨧᨾᩮᩅᩣᨲᩥ ᨷᨶ ᩍᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩑᨠᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨧ᩠ᨧᨾᩮᩅᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩁᨱᩮ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩔ ᩈᨾᩩᨴᨿᩔ ᨻᩮᩣᨵᩥ ᨹᩃᨬᩣᨱᩔ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩁᨱᩮ ᨷᨩᩉᩣᩈᩣ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩔ ᩈᨾᩩᨴᨿᩔ ᩑᨠᩮᩣᨷᩥ ᨹᩃᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨹᩃᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ “ᨹᩃᨬᩣᨱᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩦ”ᨲᩥ ᨧ ᨷᩅᩮᨴᩮᩣ᪨ ᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩣ ᨧ ᨹᩃᨦ᩠ᨣᩔᩣᨲᩥ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨹᩃᨦ᩠ᨣᩔ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ “ᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᨷᩁᩥᨿᩣᨷᨶ᩠ᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪃᪈᪁, ᪃᪈᪃) ᩋᩣᨣᨲᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᨹᩃᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ ᨠᩣᩁᨱᩪᨷᨧᩣᩁᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨶ ᨾᨣ᩠ᨣᨠᩥᨧ᩠ᨧᩈᨻ᩠ᨽᩣᩅᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᨴᩮᩈᨶᩣᨿ ᨷᨠᨲᩣᨴᩥᩈᨽᩣᩅᩣ ᩑᩅ ᨾᨣ᩠ᨣᩣ ᩈᨾᩩᨴᩣᨿᩣᨴᩥᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᨶ ᩋᨷ᩠ᨷᨠᩅᩣᨴᩥᩈᨽᩣᩅᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨲᩮᨠ᩠ᨡᩩᨾᨠᨾᨣ᩠ᨣᩣᨶᩴ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨾᩩᨴᨿᩈᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩣᨣᨾᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩈᨧ᩠ᨧᩈᨽᩣᩅᩮ ᩈᨽᩣᩅᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᨧ ᨶᩥᩔᩁᨲᩥ ᨹᩃᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᩑᩅ ᨶᩥᩔᩁᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶ ᨾᨣ᩠ᨣᩈᨧ᩠ᨧᨷᨲ᩠ᨲᩣᨷᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩣ ᩋᩈᨧ᩠ᨧᩈᨽᩣᩅᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥ ᨶᩥᩔᩁᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ? ᨶ, ᩅᩮᨴᩥᨿ ᨾᨣ᩠ᨣᨲᩥᨠᨲ᩠ᨲᩣ “ᨹᩃᨾᨣ᩠ᨣᩔᩣ”ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨾᨣ᩠ᨣᩈᩉᨩᩣᨲ ᨧᩣ ᨹᩃᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩴ ᨧᩥᨿ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨣᩉᨱᩴ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᨷᨭᩥᨷᩣᨭᩥᨿᩣ...ᨷᩮ... ᨻᩩᨴ᩠ᨵ ᨣᩉᩥᨲᩣᨲᩥ ᩑᨲᩮᨶ ᩋᩈᨾ᩠ᨽᩅᨠᩣᩁᨱᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩣᨶᩴ ᨷᨠᩣᩁᩮᨶ ᨶᩥᨧ᩠ᨨᩥᨲᩴ ᩋᩣᩉ᪨ ᨲᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨴᩦᨶᩴ᪨ ᨲᨻ᩠ᨻᩥᩈᨿᨶᩥᨿᩮᩣᨣᩅᩥᩈᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩮᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨴᩥᩅᩥᩈᨿᨶᩥᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᩅᩥᩈᩥᨭ᩠ᨮᩴ᪨ ᩈᨧ᩠ᨧᩅᩥᩈᨿᨶᩥᨿᩮᩣᨣᩅᩈᩮᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨴᩦᨶᩴ ᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨲᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩑᨠᨲ᩠ᨲᩈᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᩑᨠᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᨾᨿᩮᨠ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩈᨧ᩠ᨧᩅᩣᩁᩮ ᩈᨧ᩠ᨧᩅᩥᩈᨿᨶᩥᨿᩮᩣᨣᩣ ᩑᩅ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨴᨿᩮᩣ ᨣᩉᩥᨲᩣ᪨ ᩑᩅᩴ ᩃᨴ᩠ᨵᨿᨾᨠᩣᨴᩦᩈᩩᨷᩦᨲᩥ ᨶ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩈᨧ᩠ᨧᩅᩣᩁᩮ ᩑᩅ ᩋᨿᩴ ᨶᨿᩮᩣ ᨴᩔᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨷᨭᩥᨷᩣᨭᩥᨿᩅᩣᩁᩮ ᨾᩪᩃᨧᨠ᩠ᨠᩅᩣᩁᩮ ᨧ “ᩁᩪᨷᩴ ᩁᩪᨷᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩈᨾᩩᨴᩣᨿᨷᨴᩣᨶᩴ ᨾᩮᩅ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨾᩮᩅ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ “ᩈᩩᨴ᩠ᨵᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨴᩥᩅᩣᩁᩮᩈᩩ”ᨲᩥ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨳᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᩣᨷᩥ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩅᩣᩁᩮ ᩑᩅ ᩋᨿᩴ ᨶᨿᩮᩣ ᨴᩔᩥᨲᩮᩣ᪨ ᨿᨴᩥ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨴᩥᩅᩣᩁᩮᩈᩩ ᩃᨴ᩠ᨵᩣᨴᩥᩅᩥᩈᨿᨶᩥᨿᩮᩣᨣᩣᨶᩮᩅ ᩁᩪᨷᩣᨴᩦᨶᩴ ᨣᩉᨱᩴ ᨠᨳᩥᨲᩴ, ᩋᨳ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩣᨴᩥᩅᩥᩈᨿᨶᩥᨿᩮᩣᨣᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩁᩪᨷᩣᨴᩦᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᩋᨿᩴ ᨶᨿᩮᩣ ᨴᩔᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᩣᨴᨶᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᩣᩉ “ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᨷᨶ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨷᩩᩁᩥᨾᩣ ᩑᩅ ᩋᨿᩴ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩅᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ᪨

ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩅᩣᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪁᪨ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᩅᩣᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪁᪄-᪁᪅᪨ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣ ᨿᩣᩅ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨾᩩᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨷᨴᩮᩈᩴ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩣᨷᩥ ᩈᩣ ᨲᨴᩅᨲ᩠ᨳᩣᩅᩉᩣ ᨠᨳᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ ᨣᩉᩥᨲᩴ ᩋᩣᩈᨦ᩠ᨠᩣ ᩈᩥᨿᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ “ᩋᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩣ...ᨷᩮ... ᨣᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩩᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨠᩮᨶᩥ ᨷᨶᩮᨲ᩠ᨳ “ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨾᨶᩮᩅ ᩅᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩴ ᨶ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩅᩥᩅᩣᩁᨲ᩠ᨲᩣ, ᨶ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣᩅᩣᩈᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨾᨠᩅᩥᨠᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᩈᨾᨲ᩠ᨲᩅᨶ᩠ᨲᩮᩣ᪨ “ᨿᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨧ᩠ᨧᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩦ”ᨲᩥ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨧ᩠ᨧᨷᩁᩥᨿᩣᨷᨶ᩠ᨶᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᩁᩮᨶᩮᩅ ᨲᩴᩈᨾᨦ᩠ᨣᩦ ᨧ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᨴᩔᩮᨲᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩣᨿᨾᩮᩅ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨶᩥᨿᨾᩁᩪᨷᩮᨶ ᨣᩉᩥᨲᩣ, ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᨾᩔᩅ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨳᩔ ᩅᩥᨠᩣᩁᨴᩔᨶᩮᨶ ᨠᨳᩥᨲᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ “ᨲᩮᩈᩴᩅ...ᨷᩮ... ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᨾᩮᩅᩣ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩮᩈᩴᩅ ᨠᩮᨶᩥ ᨴᩔᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩑᨠᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩩᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᩈᨾᨦ᩠ᨣᩥᨶᩮᩣᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩩᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᩈᨾᨦ᩠ᨣᩥᨶᩮᩣ᪨ ᨲᩮᩈᩩᨲᩥ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨶ ᨣᩉᩥᨲᩮᩈᩩ᪨ ᨾᨣ᩠ᨣᨹᩃᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩈᨾᨦ᩠ᨣᩦᩈᩩᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᨹᩃᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩈᨾᨦ᩠ᨣᩦᨶᩴ, ᩋᨿᨾᩮᩅ ᩅᩣ ᨷᩣᨮᩮᩣ᪨

ឯត្ថ ចាតិអាទិនា “សព្ពេស”ន្តិអាទិបាឡិយា បិណ្ឌត្ថំ ទស្សេតិ។ តត្ថ សមុទយសច្ចុប្បាទចោយិស្សស្ស ទុក្ខសច្ចុប្បាទស្សាតិ ឥទំ អនាគតេរ នាយិច្ឆតិ។ កត្ថចិ សមុទយសច្ចុប្បាទចោយិស្សេបិ ទុក្ខសច្ចេ វិរហិតស្ស សមុទយសច្ចុប្បាទវិរហិតស្ស ទុក្ខសច្ចុប្បាទស្ស ទស្សនវសេន វុត្តន្តិ យោជនា។ កេចិ បន “សមុទយសច្ចាទចោយិស្សស្សា”តិ បឋន្តិ, តេសំ “វិរហិតស្សា”តិ ឥទំ បុរិមបទស្ស អត្ថវិវរណំ វេទិតព្ពំ។ វិរហិតស្សាតិ សមុទយសច្ចុប្បាទសហិតស្ស ទុក្ខសច្ចុប្បាទស្ស ទស្សនវសេន វុត្តន្តិ យោជនា។ តេសន្តិ អសញ្ញសត្តានំ, បវត្តិយំ ទុក្ខសច្ចស្ស ឧប្បាទោ “បវត្តេ”តិអាទិនា វុត្តេសុ ទ្វីសុបិ កោដ្ឋាសេសុ ន គហិតោតិ អត្ថោ។ បដិសន្ធិយំ បន តេសំ ឧប្បាទស្ស បឋមកោដ្ឋាសេន គហិតតា ទស្សិតា ឯវ។ តថា និរោធោ ចាតិ យថា អសញ្ញសត្តានំ បដិសន្ធិយំ ទុក្ខសច្ចស្ស ឧប្បាទោ បឋមកោដ្ឋាសេន គហិតោ, បវត្តិយំ បន សោ ទ្វីហិ កោដ្ឋាសេហិ ន គហិតោ, តថា តេសំ ទុក្ខសច្ចស្ស និរោធោបីតិ អត្ថោ។ តថា ហិ “សព្ពេសំ ចវន្តានំ បវត្តេ តណ្ហាវិប្បយុត្តចិត្តស្ស ភង្គក្ខណេ”តិអាទិនា (យម. ១. សច្ចយមក. ៩៩) និរោធវារេ បាឡិ បវត្តា។ ឯវេច នេយោតិ យ្វាយំ “ឯត្ថ ចា”តិអាទិនា សមុទយសច្ចយមកេ បាឡិយា អត្ថនយោ វុត្តោ, មគ្គសច្ចយមកេបិ ឯវេច នេយោ, ឯវមេវ តត្ថាបិ អត្ថោ នេតព្ពោតិ អត្ថោ។ តថា ហិ “សព្ពេសំ ឧបបជ្ជន្តាន”ន្តិអាទិនា តត្ថ បាឡិ បវត្តា។

ឯវញ្ច សតីតិ ឯវំ ខណវសេន ឱកាសគ្គហណេ សតីតិ យថាវុត្តមត្ថំ អនុញ្ញាតនយេន បច្ចាមសតិ។ ឯតស្ស វិស្សជ្ជនេតិ ឯតស្ស យមកបទស្ស វិស្សជ្ជនេ “អគ្គមគ្គស្ស ឧប្បាទក្ខណេ, អរហន្តានំ ចិត្តស្ស ឧប្បាទក្ខណេ, យស្ស ចិត្តស្ស អនន្តរា អគ្គមគ្គំ បដិលភិស្សន្តិ, តស្ស ចិត្តស្ស ឧប្បាទក្ខណេ, អសញ្ញសត្តំ ឧបបជ្ជន្តានំ តេសំ តត្ថ ទុក្ខសច្ចំ ឧប្បជ្ជតិ, នោ ច តេសំ តត្ថ សមុទយសច្ចំ ឧប្បជ្ជិស្សតី”តិ (យម. ១. សច្ចយមក. ៤១) បុរិមកោដ្ឋាសស្ស អាគតត្តា វិរោធោ នត្ថីតិ “បច្ឆិមកោដ្ឋាសេ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តស្មាតិ យស្មា ន ឧបបត្តិចិត្តុប្បាទក្ខណោ កាចិតោ សមុទយសច្ចុប្បាទស្ស អាធារោ, អថ ខោ កាមាវចរាទិឱកាសោ, តស្មា។ បុគ្គលោកាសវារោ ហោតីតិ យស្មា បុគ្គលោកាសវារោ ឯស, តស្មា “តេសំ តត្ថា”តិ ឯត្ថ ឱកាសវសេន តត្ថ-សទ្ទស្ស អត្ថោ វេទិតព្ពោ។ យទិ បុគ្គលោកាសវារោ កាមាវចរាទិឱកាសវសេនេវ អត្ថោ គហេតព្ពោ, ន ខណវសេន, អថ កស្មា “សព្ពេសំ ឧបបជ្ជន្តាន”ន្តិអាទិនា ឱកាសំ អនាមសិត្វា តត្ថ វិស្សជ្ជនំ បវត្តន្តិ ចោទនំ សន្ធាយាហ “តត្ថ…បេ… សោ ឯវា”តិ។ តត្ថ តត្ថាតិ ឱកាសវារេ បុគ្គលវិសេសទស្សនត្ថន្តិ បុគ្គលសង្ខាតវិសេសទស្សនត្ថំ។ យត្ថ តេតិ យស្មិំ កាមាវចរាទិឱកាសេ តេ បុគ្គលា។

កោចីតិ ធម្មសិរិត្ថេរំ សន្ធាយាហ។ សោ ហិ “បវត្តេ ចិត្តស្ស ភង្គក្ខណេ ទុក្ខសច្ចំ និរុជ្ឈតី”តិ ឯត្ថ ចិត្តជរូបមេវ អធិប្បេតំ ចិត្តបដិពទ្ធវុត្តិត្តាតិ ការណំ វទតិ។ អបរេ “អរូបេតិ ឥទំ បុរិមាបេក្ខម្បិ ហោតីតិ តេន បវត្តំ និវេសេត្វា អរូបកវចនេន អយមត្ថោ វុត្តោ , តស្មា ‘យស្ស វា បន សមុទយសច្ចំ និរុជ្ឈតិ, តស្ស ទុក្ខសច្ចំ ឧប្បជ្ជតីតិ? នោ’តិអាទីសុបិ ឯវមត្ថោ វេទិតព្ពោ”តិ វទន្តិ។ បុគ្គលោ ន ចិត្តំ អបេក្ខិត្វាន គហិតោតិ ឥទំ ចិត្តស្ស អនធិកតត្តា វុត្តំ។ យត្ថ បន សមុទយសច្ចស្ស ឧប្បាទនិរោធា, តទេវ តស្ស អនុប្បាទនិរោធេនាបិ កថិតត្តា ចិត្តេន ច វិនា បុគ្គលស្សេវ អនុបលក្ខិតោតិ “យស្ស សមុទយសច្ចំ ឧប្បជ្ជតី”តិ ឯត្ថ សមុទយសច្ចាធារំ ចិត្តំ អត្ថតោ គហិតមេវាតិ សក្កា វិញ្ញាតុំ។ អបិច ឥន្ទ្រិយពទ្ធេបិ ន សព្ពោ រូបុប្បាទោ ឯកន្តេន ចិត្តុប្បាទាធីនោតិ សក្កា វត្តុំ ចិត្តុប្បត្តិយា វិនាបិ តត្ថ រូបុប្បត្តិទស្សនតោ, តស្មា ចិត្តជរូបមេវ ចិត្តស្ស ឧប្បាទក្ខណេ ឧប្បជ្ជតិ, ន ឥតរំ, ឥតរំ បន តស្ស តីសុបិ

ທເຫສຸ ຮູປຸປ຺ປັຕ຺ຕີຕິ ກິຣິເຍຕ຺ວ ຄຫຕ຺ຕ຺ວາ ຈິກຂິຕ຺ຕາ ອຈິກ຺ຕາ ຕາຍ ຕຕ຺ທີຕິ ນິຍາມໍ ປນເກ຺ກາ ປຖມວາເຣ, ດຸຕິຍວາເຣ ປນ ຈິກຂຕາ ໂອຈ ນາຕິ ຕາມໍ ປນເກ຺ກາ ລຕ຺ຄຕິ, ປຖມວາເຣປິ ຈາ ຕາມໍ ປນເກ຺ກາ ຄຕ຺ວາ? ໂອນາ ຫິ ວຍຄສ຺ສ ປຄຕິ, ວຂິຂໍ ວຈາລິກຈເຣນ ເຍາຊນາ‧

ດຸຕິເຍ ຈິເຕ຺ຕ ຈຕ຺ຕຍາເຣຕິ ໂອຕ຺ຕ “ປຖມໍ ກຈກ຺ກໍ, ດຸຕິຍໍ ຈິຕ຺ຕ”ນ຺ຕິ ຈຊນ຺ຕິ‧ ກຈຕິຄນ຺ຕິຍາ ອາຈຊ຺ຊຕຍ຺ຍິ ຈິປິຄປ຺ປຈຕ຺ຕິເຕາ ຈິນຂິນຕ຺ຕາ “ດຸຕິຍ”ນ຺ຕິ ຈຕ຺ຕໍ ນກ຺ກາ, ຕເຕາ ປຖ຺ມາຍ ປຸເຣ຺ຕ ຕສ຺ສ ຕຕ຺ຖ ນຍຸຊຍນ຺ຖໍ ຕຸປ຺ປຊ຺ຊິຕ຺ຕາຕິ ຈຕ຺ຕາຕາຕິ ອປເຣ‧ ກຈຕິຄນ຺ຕິຍາ ປນ ນຫຂາຕໍ ປຖມໍ ຈິຕ຺ຕໍ ພຸຄ ດຸຕິຍໍ ຈິຕ຺ຕນ຺ຕິ ອຄິເປ຺ຕໍ‧ ຕເຕາ ປຸເຣ຺ຕ ປຈຕ຺ຕໍ ນຕ຺ຕໍ ອຍ຺ຍາຄຕກາເຣຈ ນຍາຕຂາຕິຄຕ຺ຕາ ໂອຄນ຺ຕິ ຄຕ຺ວາ ຕເຕາ ປຖ຺ມາຍ ເຫຖ຺ມາ ຕສ຺ສ ຕຕ຺ຖ ນຍຸຊຍນ຺ຖໍ ຕຸປ຺ປຊ຺ຊິເຕ຺ວຈາຕິ ‧ ເຕນາຫ “ນຕ຺ຕນ຺ຕິເຍນ ປຣິເຈ຺ຈຊນາ”ຕິອາທິ‧ ຕສ຺ມິນ຺ຕິ ດຸຕິເຍ ຈິເຕ຺ຕ‧ ເຕນ ນຍາຕຄຕິຄຕ຺ຕາຕິ ເຕນ ຍຈາວຸຕ຺ຕດຸຕິຍຈິເຕ຺ຕນ ຈ ຕໍນຍຊ຺ກິເນາ ຈາ ດຸຄ຺ຄນຊ຺ຖໍ ຮູປຸປ຺ປຊ຺ຊິຕ຺ຕ, ເນາ ຈ ນຍຸຊຍນ຺ຖນ຺ຕິ ຈຕ຺ຕາກາເຣຈ ນຍາຕຄຕິຄຕ຺ຕາ‧ ໂອຈຊ຺ຍາ ຄຕ຺ວາຕິ ເຕນ ນຍາຕຄຕິຄຕາຍ ຈສ຺ສິຕຕ຺ຕາ ໂອຈ‧ ຍຈາວຸຕ຺ຕາຕິ ດຸຕິຍາກຸນລຈິຕ຺ຕເຕາ ປຸຣິຍນຕ຺ຕຈິຕ຺ຕນຍກ຺ກິເນາ ອກ຺ຄິຕາ ເຫາຕ຺ຕິ ພຸຕຣກາຈາກາຈເຕາ‧ ວຸຕ຺ຕເຍຈຕ຺ຕ ປິຕຕ຺ຕເຣນ ນຍເຕ຺ວຕໍ “ຍຈາ”ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ‧ ເຕຕິ ຈຕຸເຈາກາຣາ‧ ຈເຊ຺ຊຕຕ຺ຕາຕິ “ພຸຕເຣນ”ນ຺ຕິ ຈິເຣນເຣນ ກິຈເຕ຺ວຕຕ຺ຕາ‧ ປຊ຺ຈເຈາກາຣາ ຈິຍ ຍຈາວຸຕ຺ຕາ ນຸຊ຺ຊາຈານາຕິ ດຸຕິຍຈິຕ຺ຕຄ຺ຄນນຍກ຺ກິກາເຣຈ ວຸຕ຺ຕປ຺ປກາຣາ ຍຈາ ນຸຊ຺ຊາຈານຄ຺ຄຕາ ປຊ຺ຈເຈາກາຣາ ປຸເຣ຺ຕ ວຸຕ຺ຕາ ນນ຺ຕິ, ໂອຈໍ ຈຕຸເຈາກາຣາ ປຸເຣ຺ຕ ວຸຕ຺ຕາ ນ ຫິ ນນ຺ຕີຕິ ເຍາຊນາ‧

“ຍສ຺ສ ຍຕ຺ຖ”ຕິ ປຸຄ຺ຄໂລກາສາ ອາເສວ຺ຍາສາຣກາເຣຈ ອເນກ຺ຄຕາຕິ ອາຫ “ປຸຄ຺ຄໂລກາສາ ອຍ຺ຍມຍ຺ຍປຣິຈ຺ຈິນ຺ນາ ຄຫິຕາ”ຕິ‧ ກາມາວຈເຣ... ເປ... ຮູປຸປ຺ປນ຺ນາຕິ ໂອຕ຺ຕ ກາມາວຈເຣ ອຄິນເຍຕາຈິເຕາ ຣູປາວຈເຣ ຮູປຸປ຺ປນ຺ນາ, ຣູປາວຈເຣ ອຄິນເຍຕາຈິເຕາ ອຣູປາວຈເຣ ຮູປຸປ຺ປນ຺ນາ, ຈາ-ນເຊ຺ຕ ກາມາວຈເຣ ອຄິນເຍຕາຈິເຕາ ອຣູປາວຈເຣ ຮູປຸປ຺ປນ຺ນາຕິ ຈ ເຍາເຊຕພ຺ພໍ‧ ຕຕ຺ຖາຕິ ຮູປຸປເຕ຺ຕກາເລ‧ ອຄິນຍເຍາຕິ ຮູປຣິຍກ຺ຄິນຍເຍາ ຍາວ ຮູປຸປເຕ຺ຕ ນ ກຈິສ຺ສຕິ, ຕາວ ເຕ ຕຕ຺ຖ ຮູປຸປນ຺ນປຸຄ຺ຄລີ ໂອຕ຺ຕ ໂອຕສ຺ມິ “ອຄິນເຍຕາຈິນ”ນ຺ຕິອາທິນາ ວຸເຕ຺ຕ ດຸຕິຍໂກຕ຺ຖາເສ ນ ຄຍ຺ຫນ຺ຕິ ປຸຄ຺ຄໂລກາສານໍ ອຍ຺ຍມຍ຺ຍ ປຣິຈ຺ຈິນ຺ນຕ຺ຕາ‧ ຍທິ ໂອຈໍ ກໍ ເຕ ພຸຍສ຺ມິ ຍເຍເກ ອສຄ຺ຄຫິຕາຕິ ອາຫ “ເຕ ປນາ”ຕິອາທິ‧ ຕຕ຺ຖ ຍໍ ວຸຕ຺ຕໍ “ນຍາຕຄຕິກາຕິ ຈິສຸ ນ ຈສ຺ສິຕາ”ຕິ, ຕໍ ປິຄເຂຕເຣ ກາຕຸໍ “ອນຄິນເຍຕາຈິນ”ນ຺ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ‧ ຕສ຺ສເຕ຺ວ – “ອນຄິນເຍຕາຈິນ”ນ຺ຕິ ພຸປິນາ ປຖປເທນ ຄຫິຕາ ນຕ຺ຕ຺ວ ຍກ຺ຄປ຺ປຕ຺ຕິເຣເຫ ນປ຺ປຕ຺ຕິກເຈ ຕຕ຺ວ ນຸຊ຺ຊາຈາເຣ ເຍ ອນຄິນເຍຕາຈິເນາ, ເຕສຸ ຈີປ຺ປກາເຣສຸ ນຸຊ຺ຊາຈານາ ຍສ຺ມິ ກາເລ ຕຕ຺ວ ອນຄິນເຍຕາຈິເນາຕິ ຄເຫຕພ຺ພາ, ຕຕ຺ວ ເນສໍ ຕຖາ ຄເຫຕພ຺ພກາລສ຺ສ ຈິເຣນເຣນຕ຺ວ “ນຸຊ຺ຊາຈານາສໍ ດຸຕິເຍ ຈິເຕ຺ຕ ຈຕ຺ຕຍາເຣ”ຕິ ວຸຕ຺ຕນ຺ຕິ‧

ໂອເຕນາຕິ ໂອເຕນ ຈຈເຣນ‧ ເຈາຂາກຈິຕ຺ຕໍ ຕາຍ ຍກ຺ຄິຕ຺ຕານໍ ອນນ຺ຕຣປຊ຺ຈຍຄ຺ຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ, ພຸຄ ປນ ອກ຺ຄຍກ຺ຄິຕ຺ຕສ຺ສ‧ ຕເຕາຕິ ຍຈາວຸຕ຺ຕເຈາຂາກຈິຕ຺ຕເຕາ ປຸຣິຍຕຣຈິຕ຺ຕນຍກ຺ກິເນາ, ອຕຸເລາຍາຍາລນຍ຺ຍຍຸຕ຺ຕຈິຕ຺ຕນຍກ຺ກິເນາ, ອຈນິຊ຺ຊວຸຊ຺ຊາຕກາຍິຄິຈິປສ຺ສຕາຈິຕ຺ຕາຄິນຍກ຺ກິເນາປິ‧ ເຕນາຫ “ຍາວ ນຕ຺ຕນ຺ຕິຍຕລ຺ຍານຍຍຸຕ຺ຕຈິຕ຺ຕນຍກ຺ກີ, ຕາວ ຈສ຺ສິຕາ”ຕິ‧

ປຂິນນ຺ຊິວຸຕິຈິຕ຺ຕານໍ ກຊ຺ປຍາຂກ຺ຄລາ ປເຈເຕ຺ຕ ຈິຕ຺ຕສ຺ສ ກຊ຺ປຍາຂກ຺ຄເລຫິ ດຸຄ຺ຄນຊ຺ຈາຄິນໍ ຕຸປ຺ປາຂາຄິສຸ ນຍາຕຄຕິກາຕິ ຄຕ຺ວາ ວຸຕ຺ຕໍ “ປເຈເຕ຺ຕ ຈິຕ຺ຕສ຺ສາ”ຕິອາທິ‧ ຕຕ຺ຖ ວຸຕິຈິຕ຺ຕສ຺ສປິ ຮູປຸຂກ຺ຄລສ຺ສ ຄຫໍ ຈຊ຺ຊຕ຺ຕິ ເຍາຊນາ‧ ຂີວສຸປິ ເກາຊ຺ຊາເຣນສ຺ວຕິ ນຍຸຊຍນ຺ຈສ຺ສ ກາຈິເຕາ

តិរោធស្ស អប្បដិក្កូលបដិក្កូលបទេសេត បចទេ្តស្ស បុរិយបច្ឆិយកោដ្ឋាសេសុ ត ចិរេសសិតត្ថិ ឃថាចុទេ្ត អប្បដិក្កូលេប ច សតិបិ ចិរេសរេទា ត ចុទ្តត្ថិ អទេ្វា ឲកស្សបិ បុក្កលស្ស ទាឌិសស្ស យក្គស្ស ច ផលស្ស ច កដ្ឋក្កលាសយដ្ឋិរោទា បុរិយកោដ្ឋាសស្សេច អកដតទោទា កោដ្ឋាសទ្វយសម្ពចាកាចទោទាតិ អទេ្វា ធ្លាតាតិ ទរេមចត្វំ ចិចទិទ្យំ "ឃស្ស ទុក្កលសច្ច"ត្តិអាឌិ ចុត្តំ កោសញ្ចិ បុក្កលិគំ តិដ្ឋាទោណ ទេចតំ សាមិចចគំ "យក្គស្ស ច ផលស្ស ចា"តិ ចុទ្តយក្កផលិតំ ឌទេស្សទេ្តា "តិណ្ណំ ផលិតំ ធ្វិត្តន្នំ យក្កាត"ត្តិ អាហ តាតិ បត ទេហដ្ឋិយាតិ តីណិ ផលិតិ យឡៀច ទេ្វ យក្កា ទេចតិទព្វា គិទត្តទំ អតុប្បាទេទេ្វាតិ បដិបក្ខធម្មេហិ អទេចាកិណ្ណំ កត្វា សហ ចិបស្សតាយ យក្កំ ឧប្បាទេទេ្វត ឃា សាទច្ចកិរិយា កាតព្វា, តំ អកត្វាតិ អទេ្វា ទេតភាហ "អត្តទត្តទា...ទេប... ឧប្បាទេទ្វា"តិ "អទ្ធទេប យក្កស្ស ច ផលស្ស ច កដ្ឋក្កទោណ"តិ អចិរេសរេទា ចុទេ្ត កធមំ ចិរេសរេសា លទ្ធព្វតីតិ អាហ "សាមញ្ញចទេនតបឺ"តិអាឌិ ទេតត អបទាឌចិសឃបរិឃាទេឃត ឧបសក្កា អភិតិចិសត្តីតិ លេហិកសិទេ្ធាយំ ធាទាទេឃាតិ ឌទេស្សតិ

បចត្តិចារចណ្ណភា តិដ្ឋិទា

៨ បរិញ្ញាចារចណ្ណភា

១៩៥-១៥០ ឲទេព្វចាតិ ធ្លាមិ សច្ចឃមកេ ឲច អបរិញ្ញេឃ្យភាឌស្សតតត្តិ ឲព្វ អ-ការទោ ត បរិញ្ញេឃ្យាកាចចទោ, តាបិ បរិញ្ញេឃ្យបដិបក្ខចទោ, អធ ទោ តតញ្ញចចទោតិ ឃធាទាហំ សទេ្ចសុ លព្ភយាភាគំ បហាតព្ពភាឌិតមេ្បិ ឌស្សទេត អាបទេ្ធឃេច សមឃធាទោ ឌស្សតបទោ, ទេឃសញ្ហា ត ឌស្សតបទោ, ទោតសុ កោសុចិ សទេ្ចសុ លព្ភយាភាគមេ្បិ កោសញ្ចិ ចិរេសសាគំ អឃំ ចាទោ ត ឌស្សតបទោតិ ឌទេស្សទេ្តា "សន្តិកោណ...ទេប... ឌស្សតព្វញ្ញា"តិ អាហ សមុទេឃ បហាតបរិញ្ញាច ចុទ្តា, ត តីរណបរិញ្ញាតិ ឃុត្តំ តាទេចតំ សមុទេឃស្សបិ តីទេទព្វាសកាចទ្តា, "ទុក្កេ តីរណបរិញ្ញាចចុទ្តា, ត បហាតបរិញ្ញា"តិ ធ្លាធំ បត កស្មា ចុទ្តំ, តត្ថ ទុក្កំ អប្បហាតព្វមេចាតិ? សមុទឃសច្ចចិភទេ្គ ចុទ្តាគំ កោសញ្ចិ សមុទឃកោដ្ឋាសាគំ ទុក្កសទេ្ច សង្គហលទោទា ទុក្កសមុទេឃ ចា អសង្គ្រទោទាច កទេហត្វា ក្ខទាកធតមេចតំ ឌដ្ឋព្វំ ឧកឃត្វាតិ ទុក្ខេ សមុទេឃ ច ចុទ្តា កស្មា? ទោរ៉ំ សាធារណាតិ ឲចំ សាធារណាសាធារណទេកឌភិត្តំ ឃធាចុទ្តំ បរិញ្ញាកិច្ចំ បុព្វភាគេក តាតក្ខទោណ លព្ភយាគមេ្បិ យក្កកាលេ ឲកក្ខទោណ ឲច លព្ភតិ ឲកធាណាលកិច្ចតាតិ ឌទេស្សទ្យំ "យក្កធាណាលឆ្វិ៍"តិអាឌិ ចុទ្តំ

បរិញ្ញាចារចណ្ណភា តិដ្ឋិទា

សច្ចឃមកចណ្ណភា តិដ្ឋិទា

៩ សង្ខារឃមកំ

១៎ បណ្ណត្តិវារវណ្ណនា

១៎ សតិបិ កុសលមូលាទីនម្បិ វិភត្តការេន ខន្ធាទិវិការកា តតោ សាតិសយាតិ ទស្សេន្តោ “ខន្ធាទយោ វិយ បុដ្ឋា អវិភត្តា”តិ អាហ៎ បការត្ថេ វា ឯត្ថ អាទិ-សទ្ទោ “ខន្ធាទយោ”តិអាទីសុ វិយាតិ កុសលមូលាទីនម្បិ សង្គហោ ទដ្ឋព្វោ៎ អវិញ្ញាតត្តា តិសារេយន្តោហិ៎ ហេតុអត្ថោ វា ឯត្ថ លុត្តនិទ្ទិដ្ឋោ អវិញ្ញាបិតត្តាតិ អត្ថោ៎ យទិបិ កាយសង្ខារានំ វិភជ្ជនេយបិ ហេតុផលភាវាវោធ ឋិតា, សាមញ្ញតោ បិតិវុត្តា បន អត្ថេន អត្ថោតិ ទស្សេន្តោ “កាយស្ស…បេ… កត្វអត្ថោ”តិ អាហ៎ សោ បនាតិ កត្វអត្ថោ៎

១-៤៎ សុទ្ធិកទុកេកបទវសេនាតិ “កាយោ សង្ខារោ”តិអាទីសុ ឯកេកស្មិំ បទេ អញ្ញមញ្ញំ អសម្មិស្សទុកេកបទវសេន៎ អត្ថាភាវេនាតិ យថានិទ្ទិដ្ឋត្ថាភាវេន៎ អញ្ញថា ករជកាយាទិកោ អត្ថោ អត្ថេវ៎ តេនេវាហ “បវត្តេ…បេ… អវិជ្ជមានត្តា”តិ៎ ឧទាហរណំ

តយេន អត្ថាភាវំ ទស្សេតុំ ចាតុទ្ទិសេន ទស្សេន្តោ “យថា”តិអាទិមាហ៎ កស្មា បន ឯកមេកំ សមានេ សមានបទេន តត្ថ អត្ថោ លព្ភតិ, ឥធ ន លព្ភតីតិ? ភិន្នលក្ខណត្តា៎ តត្ថ ហិ រូបក្ខន្ធាទិបទានិ សមានាធិករណានីតិ បទត្ថានំ ឯកោ អត្ថោ លព្ភតិ, ឥធ បន កាយសង្ខារាទិបទានិ ភិន្នាធិករណានីតិ តថារូបោ អត្ថោ ន លព្ភតីតិ៎ តេនាហ “យថានិទ្ទិដ្ឋត្ថាភាវេនា”តិ៎

វិសុំ អវិទ្ធត្តាតិ “កាយសង្ខារោ”តិអាទិនា សហ វុច្ចមានោបិ កាយសង្ខារសទ្ទោ វិសុំ វិសុំ អត្ថេនោ អត្ថំ អវេទេត្វា ឯកំ អត្ថំ វទតីតិ បរិកប្បវសេន វុត្តំ៎ តេន កាយសង្ខារសទ្ទានំ សមានាធិករណតំ ទស្សេតិ៎ “កាយសង្ខារសទ្ទោ កាយសង្ខារេ វត្តមានោ”តិ កស្មា វុត្តំ, “សង្ខារសទ្ទោ សង្ខារេ វត្តមានោ”តិ បន វត្តព្វំ សិយា៎ ឧបមិតិ ខន្ធេ វត្តមានោ ខន្ធសទ្ទោ វិយ រូបសទ្ទេន កាយសទ្ទេន វិសេសិតព្វោតិ ទស្សនំ វុត្តំ យុជ្ជេយ្យ, កាយសង្ខារសទ្ទានំ បន សមានាធិករណត្តេ ន ហោតិ សង្ខារសទ្ទោ យេវ សង្ខារេ វត្តតិ, អថ តោ កាយសទ្ទោបីតិ ទស្សេតុំ ទស្សេតុំ “កាយសង្ខារសទ្ទោ កាយសង្ខារេ វត្តមានោ”តិ វុត្តំ សិយា, កាយសទ្ទេន សមានាធិករណេនាតិ អធិប្បាយោ៎ ព្យធិករណេន បន សង្ខារស្ស វិសេសិតព្វតា អត្ថេវាតិ៎

ទុយស្ស វារស្សាតិ សុទ្ធសង្ខារវារស្ស៎ បវត្តនេន ទស្សិតានន្តិ ឯត្តកេន វុត្តយានេ តត្ថ ទស្សិតភាវសាមញ្ញេន សុទ្ធកាយាទីនម្បិ កហណំ អាបជ្ជេយ្យាតិ តំនិវារណត្ថំ “យថានិទ្ទិដ្ឋានមេវា”តិ អាហ៎ កាយាទិបទេហិ អក្កហិតត្តាតិ សុទ្ធកាយាទិបទេហិ អក្កហិតត្តា៎ ឥធ បនាតិ អដ្ឋកថាយំ៎ សុទ្ធសង្ខារវារេ សង្ខារ វុត្តម្បិ សុទ្ធសង្ខារវារេ វេវ អននុញ្ញាតន្តោ សកលសង្ខារយមកវិសយត្តំ អាហ “ឥធ បន សង្ខារយមកេ”តិ៎ អធិប្បេតត្ថបរិច្ឆេទកាតិ អស្សាសបស្សាសាទិកស្ស អធិប្បេតត្ថស្ស អក្កហណំ ចេតនាកាយអភិសង្ខរណសង្ខារាទិ អនធិប្បេតត្ថបរិក្កហោ៎ យទិ “កាយោ សង្ខារោ”តិអាទិនា សុទ្ធសង្ខារវារមូលចក្កវារោ អត្ថាភាវេន ឥធ ន គហិតព្វា, អថ កស្មា បវត្តិវារេ អនាវត្តិត្វា អញ្ញថា ទេសនា អារទ្ធាតិ អាហ “បវត្តេ អនវារមូលចក្កវារេហី”តិអាទិ៎ និយមោ ហោតិ សង្ខារសទ្ទេន វិសិដ្ឋាយ តាសំ ញាណតោ កាយសង្ខារាទិបទានំ ព្យធិករណភាវេន៎ តេនេវាហ “អសមានាធិករណេហិ…បេ… ទស្សិតាយា”តិ៎

បណ្ណត្តិចារចណ្ណតា និដ្ឋិតា

១. បចត្តិចារចណ្ណតា

១៨. សង្ខារានំបុគ្គលិតទ្វា ខ្ពការវត្តាតិ សព្យយុត្តានំ និស្សយបច្ចយតាយ, សង្ខារានំ សយាបន្នីតត្តតាយ បុគ្គលានំ ឈាតស្ស ខ្ពការវតា ខេចឌិតត្តា, ក្ខមិ បត យងរេក្កត បុគ្គលានំ ខ្ពការេសា, តងរេក្កត សង្ខារានម្បិ ខ្ពការេសា “ឱុតិយេ ឈារេត តតិយេ ឈារេត”តិអាឌិតា ឈានំ, “កាយាចចរេ ទ្ធបិចចរេ”តិអាឌិតា ក្ខមិ ច ចិសុំ ខ្ពការវការេចត គហិតា. ខ្ពតីតិ រេហតុអត្ថោ, យស្មា ឈាតម្បិ ខ្ពការវការេចត គហិតំ, តស្មាតិ អត្ថោ. បុគ្គលចារេ ច ខ្ពការវចរេសត បុគ្គលក្កហណេតិ បុគ្គលចារេ ច យងា បុគ្គលេហិការសង្ខារានីតំ ខ្ពការវការេចត គយ្ហតិ, តងា តេសំ ខ្ចិត្តំ ខ្ពការវសានំ ចរេសត គយ្ហតំ រេហាតីតិ យត្ថ សោ បុគ្គលោ, យត្ថ តស្មិំ បុគ្គលេ ឈានំ ខ្ពលព្ភតិ, តេសំ ខ្ចិត្តំ ក្ខមិឈាតសង្ខាតានំ ខ្ពការវសានំ ចរេសត យទារេហំ កាយសង្ខារានីតំ គហណំ កតំ រេហាតីតិ. តស្មាតិ យស្មា ឲតរេគច, តស្មា ឱុតិយតតិយជ្ឈារេតាការវចរេសតាតិ ឱុតិយតតិយជ្ឈាតសង្ខាតខ្ពការវចរេសត គហិតា. កថំ? “ចិតា ចិតក្កចិចារេហិ អស្សាសបស្សាសានំ ក្ខប្បាគក្ខណេ”តិ ឲចំ គហិតា បុគ្គលា ចិរេសរេសត្វា ឥស្សិតា. រេកត? តេតេច ចិតក្កចិចារេហិតអស្សាសបស្សាសុប្បាគក្ខណេតាតិ

រេឃារេឌតត្ថំ.

បឋមកោដ្ឋារេស ឈារេតាការវចរេសត បុគ្គលឥស្សនំ គតត្តិ ចុត្តំ “បុត…រេប… ឥស្សតី”តិ. ក្ខមិខ្ពការវចរេសត បុគ្គលំ ឥស្សតីតិ សព្ពត្ថេ ខ្ចិប្បការាតត្តិ ឈាតក្ខមិខ្ពការវការេគត ទុចិឌានំ. តេសត្តិ បុគ្គលានំ “បឋមំ ឈានំ សយាបន្នានំ កាយាចចរានំ”ត្តិ ច ព្ពឌំ និចរេត្តតត្ថាគរេហតត្ថសានូរេណចចនំ, តស្ស ច អចរេច្ឆេទំ “អស្សាសបស្សាសានំ ខ្ពប្បាគក្ខណេ”តិ ព្ពឥត្តិ ចុត្តំ “ចិរេសស…រេប… ឥរេណ”តិ. រេតត ចិរេសសរេតត កាយាចចរានម្បីតិ បិ-សទ្ទោ សម្បិណ្ឌរេត្ថោ. រេតត ត រេកចលំ ទ្ធបិទ្ធបិចចរេសុ បឋមជ្ឈានំ សយាបន្នានំ, អថ រេខា កាយាចចរានម្បីតិ ចុត្តរេមចត្ថំ សម្បិណ្ឌេតិ. គីឌីសានំ កាយាចចរានត្តិ អាហ “គព្ភគតានីត”ត្តិ. អាឌិ-សទ្ទេត ខ្ពគតិយុក្កចិសត្តិក្ខតា សង្គហិតា, ត យតចតុត្ថជ្ឈាតសយាបត្តិតិរោធសយាបន្នា. តេ ហិ អកាយាចចរេតាយ ចិយ ទ្ធបិទ្ធបកចសយដ្ឋិរេតា ចិតក្កចិចារុប្បត្តិយាច និចត្តិតា. ឲគត្តិគត្តាតិ អស្សាសបស្សាសាការចស្ស ឲគត្តិគត្តា. តិឥស្សិតាតិ ទ្ធបិទ្ធបិចចរា តិឥស្សតការេចត ចុត្តា, ត តត្ថិរេហិតានំ អរេញ្ញសំ អភាចរេតាតិ អធិប្បារេយា. បឋមជ្ឈារេតាការសា អស្សាសបស្សាសចិរហចិសិដ្ឋាតិ រេឃាឌតា. បឋមរេជ្ឈាត្ថេ បឋមជ្ឈាតសយដ្ឋីតំ ទ្ធបិទ្ធបិចចរានំ គហណំ, ឱុតិយំ យថាចុត្តគព្ភគតានីតំ. ព្ពមិតា តរេយតាតិ ឃ្វាយំ “សង្ខារានំ បុគ្គលិតទ្វារ”តិអាឌិតា ឈារេតាការសក្ខមិខ្ពការវចរេសត បុគ្គលចិកាគតរេយា ចុរេត្តា, ព្ពមិតា តរេយត ខ្ចបិរេយត. សព្ពត្ថ សព្ពបុច្ឆាសុ.

១៩. ឲតស្មិំ បត អត្ថេ សតីតិ ឃ្វាយំ ខ្ចប្បត្តិក្ខមិយា ឈានំ ចិរេសរេសត្វា អត្ថោ ចុរេត្តា, ឲតស្មិំ អត្ថេ គយ្ហមារេត អញ្ញត្ថាបិ ខ្ចប្បត្តិក្ខមិយា ឈានំ ចិរេសសិតព្ពា តរេចយ្យ, តថា ច អតិដ្ឋំ អាបជ្ជតីតិ ឥរេស្សរេត្តា “ចតុត្ថជ្ឈារេត”តិអាឌិយាហ. កិំ បត តំ អតិដ្ឋត្តិ អាហ “ក្ខមីតំខ្ពការវកាចរេស្សច អក្កហិតតាបត្តិរេតា”តិ. យត្ថ យត្ថ ហិ ឈានំ គយ្ហតិ, តត្ថ តត្ថ តំ ខ្ចប្បត្តិក្ខមិយា ចិរេសសិតព្ពំ រេហាតិ. តថា សតិ ឈារេតាការេសាច គហិរេតា សិយា, ត ក្ខមិខ្ពការេសា ក្យណក្ខតត្តា. កិញ្ចា “ចតុត្ថជ្ឈារេត ទ្ធបិចចរេ អទ្ធបិចចរេ”តិ ឲត្ថ ទ្ធបិទ្ធបក្ខមិយា

ចតុត្ថជ្ឈានេ ចិនេសិឃយានេ តនេកនេនេសាច ឌ្ឍកាសចនេសត កហិតេតា សិឃា, ត សង្ហុំ ចតុត្ថជ្ឈានំ ទេតភាហ “សង្ហុចតុត្ថជ្ឈានស្ស ឌ្ឍកាសចនេសត អក្កហិតតាបត្តិតេតា ចា”តិ៍ ឈានគ្ឃេយាកាសានន្តិ ឈានេគាកាសគ្ឃមិឌ្ឍកាសានំ

តត្ថ ច ឈានគ្ឃមិឌ្ឍកាសេស អសង្គហេតា ឃោឌិឃយានេ ត សង្ហុស្មិំ បឆយញ្ញានេគាកាសេស កាយសង្ខារោ ចឹសង្ខារោ ច អត្ថិ, តថា សង្ហុស្មិំ កាយាចចេរាកាសេសតិ ចោទេគុប្បត្តិំ សន្ធាយ តស្ស បរិហារំ ចត្តុ “ឃដិបិ”តិអាដិយាហ៍ តត្វាតិ បឆយញ្ញានេគាកាសេស កាយាចចេរាកាសេស ច៍ តំទ្ធឃុប្បត្តីតិ តស្ស កាយចឹសង្ខារទ្វយស្ស ឱប្បត្តិ៍ ឌ្ឍកាសទ្វយស្ស អសង្គហេតា កហេណ អឃញ្ញា គុណោ លទ្ធោ ហោតីតិ អាហ “ចិសុំ...បេ... ត ចត្តុត្ថំ ហោតី”តិ៍ តត្វ អក្កយត្តចនេសតាតិ ចិតក្កាដិឈានក្កយត្តចនេសត៍ តត្វ ចត្តុត្ថំ អឌ្ឍកឆាយំ ចុត្តនេយច៍ ចិតក្កទហិតេតាបិ ចិចានេទា ចឹសង្ខារទាឃចាតិ អាហ “អចិតក្ក...បេ... កន្ធតី”តិ៍ យុទ្ធគ្ឃតំ ខុតិឃញ្ញានន្តិ ចតុក្កនេឃ ខុតិឃញ្ញានយាហ៍ តជ្ជិរាសកាលទេក្លាកការឆយូចិកេយត ចិតក្កកក្កប្បហាឃិកេតា សាតិសឃត្តា “យុទ្ធគ្ឃត”ន្តិ ចត្តុត្ថំ លកតិ៍ អសញ្ញាសត្តា ចិឃាតិ ឌ្ឍកំ ចិសជិសុដាហរណំ ឥក្ខុត្តំ៍

១លិ៍ អាចឌ្ឍតេតា បុទ្ធោ បចត្តំ សង្ហុំ ចិត្តំ បដិសន្ធិចិទេត្តត សយាភកាតិកត្វា ឲកំ កត្វា ចុត្តំ “បឆយេតា”តិ៍ ទេតភាហ “អចិតក្កអចិចារេតា”តិអាដិ៍ ចិត្តសង្ខារស្ស អាដិឥស្សគត្តន្តិ សុទ្ធាចារេស ចិត្តសង្ខារស្ស អាដិឥស្សគត្តំ៍ តថា “ចឹសង្ខារស្ស អាដិឥស្សគត្វ”ន្តិ ឲត្វាបិ៍

បចត្តិចារចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

សង្ខារឃយកចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

លិ៍ អគ្គុសឃឃយកំ

បរិច្ឆេទបរិច្ឆិគ្គច្ឆេសចារចណ្ណតា

១៍ “អចិន្ទ្រាសយុឥឃា ទ្វបសយុឥឃោ, តញ្ញាសយុឥឃា ទ្វបសយុឥឃោ, កយ្ហូសយុឥឃា ទ្វបសយុឥឃោ៍ ទេលិកោ តិកានំ កយ្ហានំ សយុឥឃាឃា”តិ ច ឲចយាដិតា កុសលមូលកុសលដិតិំ បច្ចឃការេចា ចុទេត្តាតិ អាហ “បច្ចឃឹបកោត មូលឃយកោតា”តិ៍ “ទេសា ‘អតិច្ចំ ទ្វបំ, អតិច្ចំ ទ្វប’ន្តិ ឃថាគ្ឃតំ បឌាភាតិ៍ ចក្ខុ អតិច្ចំ, ទ្វបំ អតិច្ចា”តិ ច អាដិតា ពាហុលពន្ធាដិយុទេលត អតិច្ចាគុបស្សតាឥទេឃា ចិហិតាតិ ចុត្តំ “លន្ធាដិសុ តីទេណពាហុល្លទេតា”តិ៍ កិទេលសានំ សយុច្ឆិន្ទគតេតា បទំ បហាតកិច្ចំ គត្ថីតិ អាហ “អគ្គុសឃបហាតគ្គា បហាតបរិញ្ញា”តិ៍ ឃដិបិ អគ្គុសឃេហិ សយ្យឃោកេតា អារយ្មណេតា ចា បហាតបរិញ្ញា គប្បចត្តតិ, អគ្គុសឃាការេច បគ តដារម្មុដា ឲច គត្ថីតិ កត្វា ចុត្តំ “អគ្គុសឃេហិ បហាតបរិញ្ញា ចិការេចត្យ”ន្តិ៍ អគ្គុសឃការេចត លទ្ធឃាភាគន្តិ អគ្គុសឃការេចត ចិឌ្ឍយាភានំ, អគ្គុសឃសកាចាគន្តិ អទេត្វា៍

តីហាការេហីតិ បរិច្ឆេទាទីហិ តីហិ បការេហិ។ អត្ថសេយស្ស ពលាតសទ្ទបប្បចត្តិដ្ឋានតោ អនោឡិតេស្ស បុគ្គលិកាសាទិចេសត បចត្តិឃយាតា តត្ថិសយា ឥេសតា ត ស្សុចិត្តេញ្ញាឃ្យា ហោតីតិ ឥស្សេត្តា អាហ “តេស្ស តឆា...បេ... ត្ស្រចនោឆត្តា”តិ។

ឲត្ថ បុរិមេយ្ហតិ បត្ថ្ថារេ អតត្ថរេស្ស ចិឥិ បដិសេឆា ចាតិ ពត្វា សាត្ថសឃចារាទិអបេត្តា, ត អត្ថសឃចារាទិអបេត្តា អត្ថសឃចារេ បិញ្ញចចត្វាតស្ស បរោច ពតត្តាតិ ឥស្សេត្តា “ឲតេស្ស សាត្ថសឃចារាទីស្ស បុរិមេយ្ហតិ អត្វោ”តិ អាហ។ សាត្ថសឃចារាទីស្ស ហិ តីស្ស បុរិមេស្ស ឌ្ឍការសចារេ ឃតោ តតោតិ ឥេសតា បចត្តា, ត អត្ថសឃចារាទីស្ស។ អត្វចិសេសាកាចតោតិ “កាយឆាត្យា ត្សតស្សា”តិអាទិតា (ឃយ។ ១។អត្ថសឃយក។១០១) បិញ្ញអាគតបឥស្ស, “កាយឆាត្យ៌ ចា បត ដ្ឋបជ្ជត្តស្សា”តិអាទិតា ឃយកកាចេត អដ្ឋកឆាអាទិកតបឥស្ស ច អត្វចិសេសាកាចតោ។ កឆយំ ឃយកឥេសតា សិឃា ត្សតិឃស្ស បឥស្ស អកាចតោតិ អត្វោ។ ឃឥ តាយំ ឃយកឥេសតា, អឆ កស្មា ពូឆាគតាតិ អាហ “បុរិមចារេ ហី”តិអាទិ។ តត្វ អត្ថសឃដ្ឋានបរិច្ឆេឥស្សតត្ថិ អត្ថសដ្ឋានតាឃ បរិច្ឆេឥស្សត៌។ ឲចយ្បិ កឆយិគិ អត្ថសឃឃយកំ ឃយកឥេសតាសញ្ញាចតោតិ អាហ “ឃយកឥេសតា...បេ... តាយំ ឥដ្ឋាត្ថិ”។ អត្វចេសតាតិ បដិលោមត្វចេសត។ បឆយបេគត ហិ ត្សត្តស្ស ចិបរិចត្តតចេសតបិ ឃយកឥេសតា ហោតិ “ទ្វបំ ទ្វបក្ខន្ធោ, ទ្វបក្ខន្ធោ ទ្វប”ត្តិអាទីស្ស (ឃយ។ ១។ឲក្ខឃយក។១), តត្វ បត អត្វចិសេសោ អត្ថិ, ពូឆ តត្ថិ, តស្មា ត តឆា ឥេសតា កតាតិ ឥស្សេត្តា អាហ “អត្វចិសេសាកាចតោ បត ត ត្សត្តា”តិ។ លក្ខយាតតាចេសតាតិ បុច្ឆាឃ លក្ខយាតតាចេសត។

ដ្ឋប្បត្តិអទេហតំ ឥស្សតីតិ ពូយិតា តិប្បរិឃារេឃត អត្ថសឃា អតាគតាតិ ឥស្សិតំ ហោតិ ឃតោ តេ យក្ខចញ្ញា, ត ច អតីតបច្ចុប្បន្នា ដ្ឋប្បត្តិទេហាតិ ត្សច្ចត្តិ ដ្ឋប្បត្តត្វា។ ឃំសកាចា បត ឆយ្ហា អតាគតា អត្ថសឃាតិ ត្សច្ចត្តិ, តំសកាចា ឲច តេ អតីតបច្ចុប្បន្នា ត្សត្តា។ ត ហិ ឆយ្ហាត៌ អត្ថារេគេត សកាចេគេគោ អត្ថិ, តស្មា អត្ថសឃាត៌ អតីតបច្ចុប្បន្នកាចា បរិឃាឃតោ លក្ខត្តីតិ អដ្ឋកឆាឃំ (ឃយ។ អដ្ឋ។ អត្ថសឃឃយក ១) “អតីតោបិ ហោតី”តិអាទិ ត្សត្តំ។ ឲចំបការាតិ អត្ថសឃប្បការា, ការលលិគេ សតិ ដ្ឋប្បជ្ជតារេហាពូច្ចេច អត្វោ។ សោ ឲចំបការោ ដ្ឋប្បជ្ជតចារេ ដ្ឋប្បជ្ជតិ-សន្ធេត គហិតោ ដ្ឋប្បជ្ជតារេហតាឃ អចិន្តិត្តកាចឌិបតត្វត្តិ អឆិប្បាយោ។ តេតាហ “ត ពត្ថឃយកាទីស្ស ចិឃ ដ្ឋប្បជ្ជយាតតា”តិ, បច្ចុប្បន្នតាតិ អត្វោ។ តេគតចាតិអាទិតា ឃឆាត្សត្តយត្វំ បិកាដតទ៌ កេរាតិ។ តត្វ តិត្ថាតាការណោតិ តិត្ថិសេសោ។ ដ្ឋប្បជ្ជតាត្ថសឃាត៌ តិត្ថាតាការលត្តា ឲច ហិ “ឲតេ្វសា តល្យា ដ្ឋប្បជ្ជយាតា ដ្ឋប្បជ្ជតិ, ឲត្វ តិចិសយាតា តិចិសតី”តិ ចិកគ្គ (ចិក។ ១០១) អាគតំ។ អត្ថសឃតញ្ញាឲត្វ តិចិសតត្ថិ អឆិប្បេតំ។

ពូឆាតិ ឃេត បរិឃារេឃត អតីតបច្ចុប្បន្នេស្ស អត្ថសឃចោហារោ, តំ ឥស្សេត្យការេយា អតាគតយ្បិ តេហិ សទ្ធិំ ឲកញ្ញកត្វា ឥស្សេត្តា “អត្ថទ្វបំ ការលំ បត...បេ... ត្សច្ចត្តី”តិ អាហ។ ឲតេត ក្សតបុព្វាគតិឃា អតីតបច្ចុប្បន្នេស្ស ដ្ឋប្បត្តិទេហតា ចេឌិតព្វាតិ ឥស្សេតិ។ ដ្ឋប្បត្តិអទេហតា តាយ កិលេសាត៌ យគ្គេត អសយុដ្ឋិត្តតាឃ ចេឌិតព្វា។ សា ច អតីតបច្ចុប្បន្នេស្សបិ អត្វេចាតិ បការត្តរេតបិ តេសំ បរិឃាឃតោច អត្ថសឃកាចំ បការេសតិ។ តេតេចាហ “យក្ខស្ស បតា”តិអាទិ។ តាទិសាតត្ថិ ឃេ យក្ខកាចតាឃ អសតិ ដ្ឋប្បត្តិទេហា, តាទិសាត៌ ឆយ្ហា ឲច ច ដ្ឋប្បជ្ជតិ, ត ឆយ្ហាការោតិ អឆិប្បាយោ។ ត ហិ ឆយ្ហាការា អតិច្ចតាឥយោ ដ្ឋប្បជ្ជត្តីតិ ត្សច្ចត្តិ។ ឃឥ បត តេ ដ្ឋប្បាឥាទិសយក្ខិតោ សិឃំ, ឆយ្ហា ឲច សិឃំ។ តេត ត្សត្តំ “អប្បហីតាការោ ច ដ្ឋប្បជ្ជតីតិ ចត្តំ ត ឃុជ្ជតី”តិ។

ວຸຕ຺ຕມ຺ປິ ຖາມຄມນໍ ອຄ຺ຄເຫຕ຺ວາ ອປ຺ປຫີນຏ຺ຐມຕ຺ຕເມວ ຄເຫຕ຺ວາ ໂຈທໂກ ໂຈເທຕີຕິ ທສ຺ເສນ຺ໂຕ ອາຫ “ຍຕ຺ຖານຸສຍ...ເປ... ອາປຊ຺ຊຕີຕິ ເຈ”ຕິ. ນ ຫິ ຖາມຄມເນ ຄຫິເຕ ໂຈທນາຍ ໂອກາໂສ ອຕ຺ຖິ. ເຕນາຫ “ນາປຊ຺ຊຕີ”ຕິອາທິ. ວຸຕ຺ຕໍ ອຏ຺ຐກຖາຍໍ, ນ ເກວລມຏ຺ຐກຖາຍເມວ ປາລິໂຕປິ ຖາມຄມເນເນວ ສິທ຺ໂທ, ຕສ຺ມາ ເອວເມວ ຄເຫຕພ຺ພາຕິ ທສ຺ເສນ຺ໂຕ “ຖາມຄໂຕ...ເປ... ຍຸຕ຺ຕ”ນ຺ຕິ ວຕ຺ວາ ກິໍ ປນ ຕໍ ຖາມຄຕນ຺ຕິ ປທາລງ຺ກໍ ນິວຕ຺ເຕນ຺ໂຕ “ຖາມຄຕນ຺ຕິ ຈ...ເປ... ວຸຕ຺ຕາ”ຕິ ອາຫ. ຕຕ຺ຖ ອຎ຺ເຎຫິ ອສາທາຣໂຓຕິ ກິເລສວຕ຺ຖຸອາທີຫິ ກິເລສຕາທິສຠາໂວ ວິຍ ກາມຣາຄາທີໂຕ ອຎ຺ຎຕ຺ຖ ອລພ຺ຠມາໂນ ເຕສໍເຍວ ອາເວຓິໂກ ສຠາໂວ, ຍໂຕ ເຕ ຖາມໍ ຖາມຸຕ຺ຕິ ຈ ວຸຈ຺ຈຕິ. ຍສ຺ມາ ຈ ຖາມຄມນໍ ເຕສໍ ອຎ຺ເຎຫິ ອສາທາຣໂຓ ສຠາໂວ, ຕສ຺ມາ ອນຸສຍນ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ໂຫຕີຕິ ທສ຺ເສນ຺ໂຕ “ຖາມຄໂຕຕິ ອນຸສຍສມ຺ປຏ຺ໂຄຕິ ອຕ຺ໂຖ”ຕິ ອາຫ.

“ຍສ຺ສ ກາມຣາຄານຸສໂຍ ອນຸເສຕິ, ຕສ຺ສ ປຏິຆານຸສໂຍ ອນຸເສຕີຕິ? ອາມນ຺ຕາ”ຕິອາທິນາ (ຍມ. ໓.ອນຸສຍຍມກ.໑໑) ອນຸສຍວາເຣ ວຸຕ຺ຕາ ເອວ ອຕ຺ໂຖ “ຍສ຺ສ ກາມຣາຄານຸສໂຍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ຕສ຺ສ ປຏິຆານຸສໂຍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີຕິ? ອາມນ຺ຕາ”ຕິອາທິນາ (ຍມ. ໓.ອນຸສຍຍມກ. ໑໐໐) ວຸຕ຺ຕາຕິ ອນຸສຍນາກາເຣາ ເອວ ອຸປ຺ປຊ຺ຊນວາເຣ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ-ປເທນ ຄຫິໂຕຕິ “ອຸປ຺ປຊ຺ຊນວາເຣາ ອນຸສຍວາເຣນ ນິນ຺ນານາກຣໂຓ ວິເຈຕ຺ວາ”ຕິ ອິໍ ວຸຕ຺ຕໍ, ຕຕ຺ຖ ວິວາເທ ອາຣພຕິ “ອນຸສໂຍ ນາປ຺ປຊ຺ຊນວາຣາໍ ປມາຓຄຕິກຕ຺ຕາ”ຕິອາທີນາ. “ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີ”ຕິ ເອຕໍ ປທໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊນວາເຣ “ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີ”ຕິ ເອຕໍ ອປ຺ປຫີນາກາຣທີປກໍ ປທໍ. ຕໍ ອນຸ ປຕິ ຍຖາ “ອຸປຍ຺ສ ອຸປ຺ປາໂທ”ຕິ ເອຕ຺ຖ ອຸປຍ຺ສ ອຕິເຣກາທີນິ ອມເຍຕ຺ວາປິ ຍາມຍຕິ, ເອວໍ “ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີ”ຕິ ວຸຕ຺ເຕ ອຕ຺ເຖາ “ນ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີ”ຕິ ອມເຍຕ຺ວາ ວຸຕ຺ເຕາ ໂຫຕິ ອປ຺ປຫີນາກາຣສ຺ສ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິຣຫກາວສ຺ສ ອນຸປ຺ປຊ຺ຊມານກາວຕ຺ຕາຕິ ໂຈເທຕິ ທສ຺ເສນ຺ໂຕ “ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີຕິ ເອເຕນ຺ສ຺ສ ອວຸຕ຺ຕາ ນ ສກ຺ກາ ວຕ຺ຕຸນ຺ຕິ ເຈ”ຕິ ອາຫ. ເອເຕນ໌ວິເສເສນ ຕໍ໌ຄຍ຺ສ ວຸຕ຺ຕຕ຺ຕາຕິ ເອເຕນ ອຍ຺ມຕາຕຕ຺ຕາກາເຣປິ ປເອ຺ຕາເນຕ຺ເວນ ວາຣຕ຺ຕຣເສນາ ໂຫຕິ ຍຖາ ປຫາຕພ຺ພສ຺ຸວາເຣສ຺ວຕິ ທສ຺ເສຕິ. ອນຸສ຺ຍຸປໍ ກາເຣຓໍ ລກ຺ຂິຕ຺ວາຕິອາທິ ຕເມວ ວິເສສຕ຺ເວນ ວິເສເສໍ ວິກາເຣຕໍ ອາເຣທ຺ທ໌ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິໂຍຄ຺ຄຕ຺ຕິ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິຍາ ໂຍຄ຺ໂຄ, ອຸປ຺ປຊ຺ຊນວາກາຄຕ຺ຕິ ອເຕ຺ວາ. ຍໂຕ ອນຸສຍາ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິຣຫາຕິ ວຸຈ຺ຈນ຺ຕິ, ເອກເຕ຺ຕນ ເວທິເຕວ ປຍ຺ປວິຊ຺ຊິຕໍ “ຍສ຺ສ ກາມຣາຄານຸສໂຍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ຕສ຺ສ ປຏິຆານຸສໂຍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີຕິ? ອາມນ຺ຕາ”ຕິອາທິວຈເນນ (ຍມ. ໓.ອນຸສຍຍມກ.໑໐໐). “ອນຸເສນ຺ຕີຕິ ອນຸສຍາ”ຕິ ເອຕ຺ເຕນ ວຸຕ຺ເຕ ປທາ ວິຊ຺ຊມານາ ນ ໂຫນ຺ ເຕ ອປຣິນິປ຺ຜນ຺ນານຸສຍຕ຺ເຕນ “ອນຸສຍາ”ຕິ ວຸຕ຺ຕີຕິ ອມເຍຕ຺ວາ ອາປຊ຺ຊຕີຕິ ຕໍນິເທ຺ສຕ຺ເຕ “ອນຸສ຺ຍຸປໍ ກາເຣຓໍ ລກ຺ຂິຕາ ອຸປ຺ປຊ຺ຊນ຺ຕີ”ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ອຸປ຺ປຕ຺ຕິອາເຣຫກາເຣນ ສາມຄ຺ຄຕາ ອນຸສຍເຏ຺ຐາຕິ ອິໍ ເຕສໍ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິໂຍຄເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ, ຕໍ ປໂມເຈ ວຸຕ຺ຕນ຺ຕິ ອຸປຍເຕ຺ວາຫ

“ອນຸສຍປຏ຺ຍສ຺ສາ”ຕິອາທິນາ. ເຕນ ວາຣທ຺ວເຍເນນຸປ຺ປາທິກາ ອນຸສຍປຏ຺ເຕ຺ຕິສ຺ຏາຣໂຓຕິ ທສ຺ເສຕິ. ຕສ຺ສ໌ ສຸວຸຕ຺ຕເມວ ອຸປິກາ ຕຕ຺ຖິປ຺ປມາໂຓນາຕິ ອຸເຕສ຺ສ “ອຸກິເສໂຍ ຕາຈາ”ຕິອາທິນາ ອາຄຕໍ ຕິວິເທເມວ ຕຕ຺ຖ ປຕ຺ຕາມາຫາຕິ ທສ຺ເສນ຺ໂຕ ອາຫ “ຕຕ຺ຖຕ຺ເຖມປິ ຫິ ວິຕ຺ຕປຍ຺ຍຸຕ຺ຕຕາ ອິປິຕາ ໂຫຕີ”ຕິ.

ປຣິເຈ຺ຉທປຣິເຈ຺ຉິນ຺ນຸທ຺ເທສວາຣວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

ອຸປ຺ປຕ຺ຕິຏ຺ຐານວາຣວຓ຺ຓນາ

១.៤៦ សតីតិ ចេតនាតំ ចិសេសិតព្ពការេច កាយធាតុយា ច ចិសេសតការេច សតិ. កាយាធាតុយា អត្ថុសយតដ្ឋានតា ត ចុត្តា ហោតិ អប្បធាតកាចេតា, បធាតាប្បធានេតស្ស បធានេត កិច្ចេតស្សតេតា, ចិសេសតការេចត ចរិតព្ពតាយ ចាតិ អធិប្បាយោ. ហោតុ កោ ចោទេសាតិ កចាធិ ចចេឃ្យាតិ អាសង្កាយាតោ អាហ "ខ្ចិស្ស បតា"តិអាទិ. ខ្ចិស្សតិ គិន្ទ្ធារណេ កុម្មំ, តថា "តីស្ស ធាតុស្ស"តិ ៤ត្ថាបិ. តស្មាតិ យស្មា ធាតុអាទិកេចេត តិចិធំ អត្ថុសយដ្ឋានំ, តត្ថ ច ទ្វុបិទ្វុបធាតូតំ កចរាកស្ស អត្ថុសយដ្ឋានតា ចុត្តាតិ កាយធាតុយា កាយរាកស្ស អត្ថុសយដ្ឋានតា ៤កទេត្តត ចត្តព្ពា, តស្មា. តីស្ស ធាតុស្ស តីស្ស ចេតនាស្សុតិ ច គិន្ទ្ធារណេ កុម្មំ, កាយធាតុយា ខ្ចិស្ស ចេតនាស្សុតិ ច អាធារេ.

ខ្ចិស្មេចាតិ ខ្ចិស្ស ស្សុលោបេក្កាស្ស ៤ចំ. សព្ពាស្ស ខ្ចិស្សុតិ យាស្ស កាស្សចិ ខ្ចិស្ស. តេតាតិ "កាយរាកោ ខ្ចិស្ស ចេតនាស្ស អត្ថុសេតី"តិ ចចតសាយត្តិយលទ្ធេត ចិសេសតិច្ចយេតេច. កចរាកាត្ថុសយដ្ឋានំ ទ្វុបិទ្វុបធាតុយោ តទត្ថុទ្វុបិ ច ចេចតា. ត ហិ ខ្ចិស្ស ចេចតាស្ស កាយរាកាត្ថុសយោច អត្ថុសេតីតិ អចធារណំ ឡព្ភតំ, ខ្ចិស្ស ៤ច បត ចេចតាស្សុតិ ឡព្ភតំ. តេតេចាហ "ខ្ចិស្មេច អត្ថុសេតិ, ត តីស្សុ"តិ. អដ្ឋានត្ថា អត្ថុសយាតំ, កិំ តំ អបរិយាបត្តំ សក្កោយ? សទ្ធា លោកុត្តរោ ធម្មោ. ច-សទ្ទេត បដិឃាត្ថុសយដ្ឋានំ សង្កណ្ហាតិ. តេត ចុត្តំ "យថា ចា"តិអាទិ. អត្ថាតិ កាយរាកាត្ថុសយដ្ឋានត្វាតា ទេ្វ ចេចតា.

អទេ្ធាស្សុ ខ្ចិហិ ចេចតាហិ ចិប្បយុត្តេស្សុ. បិយទ្វុបសាតទ្វុបេស្វុតិ បិយាយិតព្ពយទ្វុបសការេចស្សុ ចិសេសតទ្វោតំ ទ្វុបិឌីតំ សព្ពទ្វារសព្ពបុរិសេស្សុ ឡព្ភកាចស្ស អតិយតតាយ កតំ. សាតសត្តុស្សុលកិទ្ធិយាតិ សាតស្សុខេ សត្តុស្សុខេ ច កិឡ្សាភាការេត អភិកង្ខភាការេត. តត្ថ សាតស្សុខំ កាយិកំ, សត្តុស្សុខំ ចេតសិកំ. សាតស្សុខំ ចា កាយិកស្សុខំ, សត្តុស្សុខំ វូបេក្ខាស្សុខំ. តថា ចាហុ "វូបេក្ខា បត សត្តត្តា, ស្សុលមិទេ្ធច ការិតា"តិ (ចិស្សុទ្ធិ. ១.៩៩; យហាតិ. អដ្ឋ. ១លិ). បរិត្តំ ចា ឡូឡូអាទិកំ ស្សុខំ សាតស្សុខំ, អតោឡូអាទិកំ សត្តុស្សុខំ. បរិត្តក្កហណេត្ថោ កាយរាកាត្ថុសយស្ស អធិប្បេតត្តា. អឡ្ញាត្ថាតិ ចេចតាហិ អឡ្ញាត្ថ. សោតិ កាយរាកាត្ថុសយោ. ចេចតាស្សុ អត្ថុកេតា ហុត្វា សេតីតិ ចេចតាបេក្ខា ៤ច ហុត្វា បចត្តតិ យថា បុត្តាបេក្ខាយ ធាតិយា អត្ថុក្កហណ្ហប្បចត្តិ, សយតស្ណាតា បចត្តិ ច កាយរាកស្ស តិកាយតសេច. តេតាហ "ស្សុលមិទេ្ធច អភិលបតី"តិ. យថា តស្ស, ៤ចំ បដិឃាត្ថុសយាឌីតម្បិ ចុត្តតិយាមេត យថាសកំ កិច្ចការណេច ទ្វុក្ខចេចតាឌីស្សុ អត្ថុសយតំ ទដ្ឋព្ពំ. តេត ចុត្តំ "៤ចំ បដិឃាត្ថុសយោ ចា"តិអាទិ. តីស្សុ ចេចតាស្សុ អត្ថុសយតចចតេតាតិ តីស្សុ ចេចតាស្សុ យថារហំ អត្ថុសយតចចតេត. ឡព្ភានិការេចត កហិតេស្វុតិ ឡព្ភានីស្សុ អារម្មណបកតិយា ចសេត ឡព្ភានិការេចត កហិតេស្សុ ចិបរិតសញ្ញាយ ចសេត អតិដ្ឋានីស្សុ ឡព្ភានិការេចត កហិតេស្វុតិ យោជតា. ត ហិ ឡព្ភានិការេចត កហណំ ចិបរិតសញ្ញា.

តត្ថាតិ ឡព្ភារម្មណាឌីស្សុ. ៤ត្ថាតិ អត្ថុសយតេ. កាយស្សារាឌិចត្ថុក្ខតាតំ កាយកចាឌីតត្តិ កាយស្សារកចស្សារចត្ថុក្ខតាតំ កាយទ្វុបិទ្វុបកចាតំ កហណំ ចេចឌីតព្ពត្តិ យោជតា. តត្ថាតិ ចេចតាត្តយធាតុត្តយេស្សុ. គិន្ទ្ធារណេ ចេតំ កុម្មំ. ទុក្ខបដិឃាតោ ទុក្ខេ អតភិរតិ. យត្ថ តត្ថាតិ ទុក្ខចេចតាយ តំសម្បយុត្តេស្សុ អតិដ្ឋទ្វុបិឌីស្សុ ចាតិ យត្ថ តត្ថ. យហក្កតា វូបិឌីត្តព្ពត្តា ទ្វុបិទ្វុបកចា, អត្ថុបិឌីត្តព្ពត្តា ទ្វុបិទ្វុបិចចរធម្មោ. តត្ថាតិ យថាចុត្តេស្សុ យហក្កតធម្មេស្សុ កចរាកោឡុទេ្ធច ចេចឌីតទ្ធោ. តេត ចុត្តំ "ទ្វុបធាតុយា អទ្វុបធាតុយា ៤ត្ថ កាយរាកាត្ថុសយោ គាត្ថុសេតី"តិ. ឌិដ្ឋាត្ថុសយាឌីតត្តិ អាទិ-សទ្ទេត ចិចិកិច្ឆាត្ថុសយអចិជ្ជាត្ថុសយាឌីតំ សង្កហោ ទដ្ឋព្ពោ.

ឆាត្តាយចេតនាត្តាយចិតិយុត្តំ ឌិដ្ឋានុសយានំ អនុសយតដ្ឋានំ ត ចុត្តន្តិ ឬចុត្តយេតំ ឌិដ្ឋានុសយានំ ប្បប្បត្តិដ្ឋានបុច្ឆាយំ “សត្តាសក្កាយបរិយាបន្នេសុ ធម្មេសុ”ត្តិចេ្ចច ចិស្សន្ទិតត្តា៑ កាមរាគោ បត យត្ថ នានុសេតិ, តំ ទុក្ខចេតនាទ្វបិទ្វបឆាតុចិតិយុត្តំ ឌិដ្ឋានុសយានំ អនុសយតដ្ឋានំ អត្ថីតិ ធស្សេតុំ “នតុ ចា”តិអាទិ អារទ្ធំ៑ តត្ថ តធនុសយតដ្ឋានតោតិ តស្ស កាមរាគានុសយស្ស អនុសយតដ្ឋានតោ៑ អញ្ញា នេក្ខម្មស្សិតនេមយតស្សូបេក្ខាសទ្ធាតា៑ អយមេត្ថ សទ្ធេបត្ថោ – នេក្ខម្មស្សិតទោមនស្ស ចិយ បដិឃានុសយោ នេក្ខម្មស្សិតនេមយតស្សូបេក្ខាសុ កាមរាគានុសយោ នានុសេតីតិ “យត្ថ កាមរាគានុសយោ នានុសេតិ, តត្ថ ឌិដ្ឋានុសយោ នានុសេតី”តិ សក្កា ចត្តន្តិ តស្មា តំ ប្បដ្ឋិតត្វា ត ចុត្តន្តិ៑ ហោត្តុតិ តាសំ ចេតនានំ អត្ថិតំ បដិជានិត្វា ប្បដ្ឋិត្វា អចចតស្ស ការណំ ធស្សេន្តោ អាហ “ត បត...បេ... តំ ត ចុត្ត”ន្តិ៑ តធនុសយតដ្ឋានត្តិ តេសំ ឌិដ្ឋានុសយានំ អនុសយតដ្ឋានំ៑ តស្មាតិ យស្មា សតិបិ កាមរាគានុសយតដ្ឋានតោ អញ្ញាស្មិំ ឌិដ្ឋានុសយានំ អនុសយតដ្ឋានេ តំ បត ឆាតុត្តាយចេតនាត្តាយចិតិយុត្តំ នត្ថិ ចេតនាធ្វយកាចតោ, តស្មា៑ តំ ចេតនាធ្វយំ ត ចុត្តំ ចិស្សុំ ត ប្បដ្ឋន្តិ អតេ្ថា៑ តស្មាតិ យស្មា “យត្ថ កាមរាគាធយោ នានុសេត្តិ, តត្ថ ឌិដ្ឋិចិចិកិច្ឆា នានុសេត្តី”តិ អយមត្ថោ “អាយត្តា”តិ ត្តបិតា បដិចចតចិស្សន្ទនេត អចិកាកតោ ចុទេត្វាតិ “យត្ថ កាមរាគាធយោ អនុសេត្តិ, តត្ថ ឌិដ្ឋិចិចិកិច្ឆា អនុសេត្តី”តិ អយម្បិ អតេ្ថា អចិកាកតោធ លព្ភតិ, តស្មា៑ អចិកាកតោ ធ ទុក្ខ បដិឃស្ស អនុសយតដ្ឋានត្តិ ឌីបិតំ ហោតិ៑ តេនាហ “អចិសេសេន...បេ... ចេឌិតព្ព”ន្តិ៑ តត្ថ អចិសេសេនាតិ ពោហស្សិតំ នេក្ខម្មស្សិតន្តិ ចិសេសំ អកត្វា៑ សមុទាយចសេនកហេត្វាតិ យឆាចុត្តអចយចានំ សមូហចសេន ទុក្ខន្តេ្ចច កហេត្វា៑ “អចិសេសេន សមុទាយចសេន កហេត្វា”តិ ត្តយមត្ថំ តឆា-សទ្ទេន អនុពន្ធតិ “ទ្វិសុ ចេតនាសុ”តិ ឲត្តាបិ ពោហស្សិតាឌិចិកាកស្ស អតិដ្ឋិតត្តា៑

យឌិ ឲចំ “បដិឃំ តេន បជហតិ, ត តត្ថ បដិឃានុសយោ អនុសេតី”តិ ត្តាធំ ឬត្តបធំ ពឆត្តិ ចោធតំ សន្តាយ “អបិចា”តិអាទិ ចុត្តំ៑ តត្វាតិ តស្មិំ ទោមនស្សេ, តំសម្បយុត្តេ ចា បដិឃេ៑ នេក្ខម្មស្សិតំ ទោមនស្សន្តិអាឌិតា នេយ្យត្ថមិធំ ឬត្តំ, ត នីតត្ថន្តិ ធស្សេតិ៑ យឆា បត ឬត្តំ ប្ដាហធំ, តឆា ត្តឆ ពស្មា ត ចុត្តន្តិ អាហ “បដិឃុប្បត្តិទហដ្ឋានតាយា”តិអាឌិ៑ ឲចម្បិ ឬត្តាភិធម្មបិធានំ ពឆមចិទោឆាតិ អាហ តិប្បរិយាយទេសនា ហេសា, សា បត បរិយាយទេសនាតិ៑ ឲចន្ទា ពត្វាតិ បរិយាយទេសនត្តា ឲច៑ រាគានុសយោតិ កាមរាគានុសយោ អធិប្បេតោ៑ យតោ “អនាកាមិមគ្គេន សមុគ្ឃាតធំ សន្ធាយា”តិ ចុត្តំ, តស្មា តស្ស ត យហក្កតធម្មា អនុសយតដ្ឋានត្តិ តំ បធមជ្ឈានញ្ញា អនាមសិត្វា “ត ហិ លោកិយា...បេ... នានុសេតីតិ សក្កា ចត្ត”ន្តិ ចុត្តំ៑ អចត្ថុកាចតោតិ សការចតេច អនុប្បត្តិដ្ឋានត្តា៑ ត្តឆាតិ ត្តមស្មិំ អនុសយយមកេ៑ ចុត្តតយេតាតិ “នេក្ខម្មស្សិតំ ទោមនស្សំ ប្បប្បាទេត្វា”តិអាឌិតា ចុទេត្តត តយេត ៑ តំបដិបក្ខកាចតោតិ តេសំ បដិឃាឌីតំ បដិបក្ខស្ស យក្កស្ស សត្តាចតោ៑ ត ពោចលំ យក្កសត្តាចតោ, អធ តោ ពលចចិបស្សតាសត្តាចតោបីតិ ធស្សេន្តោ អាហ “តំសម្ពុត្ត...បេ... កាចតោ ចា”តិ៑

ត្តធាតិ យទេតំ តត្ថ តត្ថ “អនុសយតដ្ឋាន”ន្តិ ចុត្តំ, តំ កហេតព្វធម្មចសេន ចា សិយា ពហលចិសេសេន ចាតិ ទេ្វ ចិកប្បា, តេសុ បធមំ សន្ធាយាហ “អារម្មណេ អនុសយតដ្ឋានេ សតី”តិ៑ ទ្វបិឌិអារម្មណេ អនុសយានំ អនុសយតដ្ឋានត្តិ កយ្ហមានេ យមត្ថំ សន្ធាយ “ត សក្កា ចត្ត”ន្តិ ចុត្តំ, តំ ធស្សេតុំ “ទុក្ខាយ ហី”តិអាឌិមាហ៑ យឌិ សិយាតិ យឌិ កាមរាគានុសយោ សិយា៑ ឲតស្សាបីតិ ឌិដ្ឋានុសយសម្បយុត្តលោភស្សាបិ “សត្តាសក្កាយបរិយាបន្នេសុ ធម្មេសុ”តិ កាមរាគស្ស ធានំ ចត្តព្វំ សិយា, ត ធ ចុត្តំ៑ អធ បតាតិអាឌិ

ទុតិយវិកប្បេ សន្ធាយ វុត្តំ។ អញ្ញាសយវសេន តំនិដ្ឋតាយាតិ អសតិបិ អារម្មណករណេ យត្ថ កាមរាគាទយោ អញ្ញាសយតោ និដ្ឋា, តំ តេសំ អនុសយដ្ឋានំ។ តេន វុត្តំ “អនុគតោ ហុត្វា សេតី”តិ។ អថ បន វុត្តន្តិ សម្ពន្ធោ។ យថាតិអាទិ យថាវុត្តស្ស អត្ថស្ស ឧទាហរណវសេន និទស្សនំ។ ទុក្ខេ បដិហញ្ញនវសេនេវ បវត្តតិ, នារម្មណករណវសេនាតិ អធិប្បាយោ។ ទុក្ខេវ តស្ស អនុសយដ្ឋានំ វុត្តន្តិ អញ្ញាសយស្ស តត្ថ និដ្ឋា ទុក្ខេវ តស្ស បដិឃស្ស អនុសយដ្ឋានំ វុត្តំ, នាលម្ពិតំ រូបាទិ សុខវេទនា ចាតិ អធិប្បាយោ។ ឯវន្តិ យថា អញ្ញារម្មណស្សបិ បដិឃស្ស អញ្ញាសយតោ ទុក្ខនិដ្ឋតាយ ទុក្ខេវ អនុសយដ្ឋានំ វុត្តំ, ឯវំ។ ទុក្ខាទីសុ...បេ... វុត្តន្តិ “ទុក្ខេន សុខំ អភិកង្ខិតំ។ តត្ថ និដ្ឋ”ន្តិ ច អាទិនា កាមកិលេសទុក្ខ ទានានុការាទិកេ ច មិច្ឆាភិនិវេសវសេន ឧប្បជ្ជមានេន ទិដ្ឋានុសយេន សម្បយុត្តោ អញ្ញារម្មណោបិ លោភោ “ឯវំ សុខំ ភវិស្សតី”តិ អញ្ញាសយតោ សុខាភិនន្ទនវសេនេវ បវត្តតីតិ សុខុបេក្ខាភេទំ សាតសន្តសុខស្មិំយេវ អស្ស លោភស្ស អនុសយដ្ឋានំ វុត្តំ បិយរូបំ, ន យថាវុត្តំ ទុក្ខាទិំ, តស្មា ភវរាគ...បេ... ន វិន្ទញ្ញាតិ។ ឯកស្មិំយេវ ចាតិអាទិ ទុតិយវិកប្បេនេវ ឧបព្រូហនត្ថំ វុត្តំ។ តត្ថ រាគស្ស សុខញ្ញាសយតា តំសមង្គិនោ បុគ្គលស្ស វសេន វេទិតព្ពា, តន្និដ្ឋការណេ វា ទុក្ខស្ស វិសយញ្ញាសយតា វិយំ។ ឯស នយោ សេសេសុបិ។ តេសំ រាគបដិឃានំ នានានុសយដ្ឋានតា ហោតិ ឯកស្មិម្បិ អារម្មណេតិ អត្ថោ។

ឯវញ្ច កត្វាតិ អសតិបិ គហេតព្ពភេទេ គហណវិសេសេន អនុសយដ្ឋានស្ស នានត្តា ឯវំ “យត្ថ...បេ... តោ”តិ វុត្តំ, អញ្ញថា វិនិទ្ទេយ្យុំ។ គហេតព្ពភេទេន ហិ រាគបដិឃានំ អនុសយដ្ឋានភេទេ គយ្ហមានេ វិបាកវេទនា ធាតុត្តំ សិយា, ន ច តំ យុត្តំ, នបិ សព្ពេសំ បុរិសទ្វារានំ ឥដ្ឋានិដ្ឋំ និយតន្តិ។ យទិបិ យថាវុត្តលោភស្ស វុត្តនយេន កាមរាគានុសយតា សម្ភវតិ, យថា បន សុខុបេក្ខាសុ ឥដ្ឋារម្មណេ ច ឧប្បជ្ជន្តេន ទោមនស្សេន សហ បវត្តោ ទោសោ ទុដ្ឋុល្លភាវេន បដិឃានុសយោ ន ហោតិ, ឯវំ យថាវុត្តលោភោបិ កាមរាគានុសយោ ន ហោតីតិ ឥមមត្ថំ ទស្សេតុំ “អដ្ឋកថាយំ បន”តិអាទិ វុត្តំ។ ន បដិឃានុសយោតិ ឯត្ថ ន-ការោ បដិសេធនត្ថោ, ន អញ្ញត្ថោ, ភាវេត្ថ បន សម្ភវោ ឯវ នត្ថីតិ ទស្សេន្តោ “យំ បនេត”ន្តិអាទិមាហ។ តត្ថ “ន ហិ ទោមនស្សស្ស បដិឃានុសយភាវាសង្កា អត្ថី”តិ ឥមិនា ន-ការស្ស អញ្ញត្ថតាភាវទស្សនមុខេន អភាវត្ថំ សមត្ថេតិ។

ទេសនាសង្កិណ្ណា វិយ ភវេយ្យាតិ ឯត្ថ ទេសនាសង្ករំ ទស្សេតុំ “ភវរាគស្សបិ...បេ... ភវេយ្យា”តិ វុត្តំ។ តស្សត្ថោ – យថា កាមរាគស្ស កាមធាតុយា ទ្វីសុ វេទនាសុ អារម្មណករណវសេន ឧប្បត្តិ វុត្តា “កាមរាគោ កាមធាតុយា ទ្វីសុ វេទនាសុ អនុសេតី”តិ, ឯវំ យទិ “ភវរាគោ កាមធាតុយា ទ្វីសុ វេទនាសុ អនុសេតី”តិ វុច្ចេយ្យ, ភវរាគស្សបិ...បេ... ភវេយ្យ។ យតោ ច កាមរាគេន សទ្ធិំ ភវរាគស្ស ទេសនា សង្កិណ្ណា ភវេយ្យ, កាមរាគតោ ច ភវរាគស្ស វិសេសោ ទស្សេតព្ពោ។ សោ ច សហជាតានុសយវសេន ន សក្កា ទស្សេតុន្តិ អារម្មណករណវសេន ទស្សេតព្ពោ។ តេន វុត្តំ “តស្មា អារម្មណ...បេ... អធិប្បាយោ”តិ។ តត្ថ អារម្មណវិសេសេនាតិ រូបារូបធាតុសង្ខាតអារម្មណវិសេសេន។ វិសេសទស្សនត្ថន្តិ កាមរាគតោ ភវរាគស្ស វិសេសទស្សនត្ថំ។ ឯវំ ទេសនា កតាតិ “រូបធាតុយា អរូបធាតុយា ឯត្ថ ភវរាគានុសយោ អនុសេតី”តិ ឯវំ វិសេសំ កត្វា ទេសនា កតា។ តេនាហ “សហជាតវេទនាវិសេសាភាវតោ”តិ។

ឧប្បត្តិដ្ឋានវារវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

មហាវារោ

១. អនុសយវារវណ្ណនា

២. បវត្តាវិរាមវសេនាតិ អនុសយបវត្តិយា អវិរាមវសេន, អវិច្ឆេទវសេនាតិ អត្ថោ។ កថំ បន កុសលាព្យាកតចិត្តក្ខណេ អនុសយានំ បវត្តីតិ អាហ "មគ្គេនេវ...បេ... បុដ្ឋោ"តិ។

១០. ចិត្តចេតសិកានញ្ច ឋានំ នាម ចិត្តុប្បាទោតិ អាហ "ឯកស្មិំ ចិត្តុប្បាទេ"តិ។ តេសំ តេសំ បុគ្គលានន្តិ បុថុជ្ជនាទីនំ បុគ្គលានំ។ បកតិយា សភាវេន។ សភាវសិទ្ធា ហិ ទុក្ខាយ វេទនាយ កាមរាគស្ស អននុសយដ្ឋានតា។ ឯវំ សេសេសុបិ យថារហំ វត្តព្វំ។ វក្ខតិ ហិ "បកតិយា ទុក្ខាទីនំ កាមរាគាទីនំ អននុសយដ្ឋានតំ សន្ធាយ វុត្ត"ន្តិ។ បហានេនាតិ តស្ស តស្ស អនុសយស្ស សមុច្ឆិន្ទនេន។ តិណ្ណំ បុគ្គលានន្តិ បុថុជ្ជនសោតាបន្នសកទាគាមីនំ។ ទ្វិន្នំ បុគ្គលានន្តិ អនាគាមិអរហន្តានំ។ ឯត្ថាតិ ឯតស្មិំ បុគ្គលោកាសវារេ។ បុរិមនយេតិ "តិណ្ណំ បុគ្គលាន"ន្តិអាទិនា បុរិមស្មិំ វិស្សជ្ជននយេ។ ឱកាសន្តិ ឧប្បត្តិដ្ឋានំ, ឥធ បន ទុក្ខវេទនា វេទិតព្វា។ បច្ឆិមនយេតិ "ទ្វិន្នំ បុគ្គលាន"ន្តិអាទិនា វិស្សជ្ជននយេ។ អនោកាសតា អននុសយដ្ឋានតា។

អនុសយវារវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. សានុសយវារវណ្ណនា

៩៩-១២១. "សានុសយោ, បជហតិ, បរិជានាតី"តិ បុគ្គលោ វុត្តោតិ "កាមរាគេន សានុសយោ, កាមរាគំ បជហតិ, កាមរាគំ បរិជានាតី"តិអាទីសុ អនុសយសមង្គិភាវេន បហានបរិញ្ញាកិរិយាយ កត្តុភាវេន ច បុគ្គលោ វុត្តោ, ន ធម្មោ។ ភវវិសេសេន ចាតិ កេវលេន ភវវិសេសេន ច។ ឧទ្ទេសេសូតិ បដិឃានុសយាទីសុ។ ភវានុសយវិសេសេន ចាតិ កាមភវាទិភវវិសិដ្ឋានុសយវិសេសេន ច។ សានុសយតានិរនុសយតាទិកាតិ ឯត្ថ អាទិ-សទ្ទេន បហានាបហានបរិញ្ញាបរិញ្ញា សង្គយ្ហន្តិ។ តត្ថ ច ភវវិសេសេ កេសញ្ចិ អនុសយានំ អប្បហានន្តិ? ន តំ អនុសយកតំ, អថ ខោ បច្ចយវេកល្លតោ អនោកាសតាយ វាតិ នាយំ វិរោធោ។ ទ្វីសុ វេទនាសូតិ សុខុបេក្ខាសុ វេទនាសុ។ ទុក្ខាយ វេទនាយ កាមរាគានុសយេន និរនុសយោតិ យោជេតព្វំ។ យុជ្ជេយ្យ តត្ថ បុគ្គលវសេន វុច្ចមានត្តា។ តេនាហ "ន ហិ បុគ្គលស្ស...បេ... អនុសយាន"ន្តិ។ យទិបិ បុគ្គលស្ស អនុសយេនោកាសោ អនោកាសោ, តស្ស បន សានុសយតាទិហេតុ ហោតីតិ ទស្សេន្តោ "អនុសយស្ស បន"តិអាទិមាហ។ និរនុសយតាទីនន្តិ អាទិ-សទ្ទេន អប្បហានាបរិញ្ញា សង្គណ្ហាតិ។ បរិជានន្តំ សមតិក្កមន្តន្តិ បរិញ្ញាវារេបិ "អបាទានេ និស្សក្កវចន"ន្តិ វុត្តំ។

អត្យុបយតដ្ឋានទោតិ អត្យុបយតដ្ឋានហេតុ៎ “អតត្យុបយតដ្ឋានទោ”តិ ឧត្តាបិ ឧទេបច តទយា៎ តិបិត្តាបិតាតកាចងស្សុតត្តិ ឃាត្យុបយចារទេ តិបិត្តកាចងស្សុតត្តំ, បឌហតបរិវ្ហ្គាចារទេបុ អបិតាតកាចងស្សុតត្តញ្ញាតិ ទយាទេឌតត្ថា៎ បឌហតីតិ ឧត្ត “ទ្វុបឆាត្យុយា អទ្វុបឆាត្យុយា តទោ យាតាត្យុបយំ បឌហតី”តិ បិញ្ញូលបធំ អាហរិត្វា ទយាទេឌតត្ថា, ត បឌហតីតិ ឧត្ត បត “ទ្យុក្លាឃ ទចងតាឃ តទោ កាយរាកាត្យុបយំ តប្យុឌហតី”តិ៎ ឧចយាឌីប្សុតិ អាធិ-បឌេ្ហត បរិវ្ហ្គាចារយ្បិ បក្ខាញាតិ៎ ក្យុម្ភតិទេ្គបទេតច ទហេត្យុអទេត្តទេតច តិក្ខិដ្ឋាតិ អទេត្តា៎

ចត្យុត្តបញ្ញូចិស្សុញ្ជទេតតាតិ “ឃទោ ចា បត យាតាត្យុបទេយត ឃាត្យុបទេយា, តទោ កាយរាកាត្យុបទេយត ឃាត្យុបទេយា”តិ ឧតស្សុ បញ្ញូស្សុ ចិស្សុញ្ជទេត៎ តត្ត ហិ “ទ្វុបឆាត្យុយា អទ្វុបឆាត្យុយា”តិអាឌិតា បទ្វុបទោ អត្យុបយតដ្ឋាតាតិ ងស្សិតាតិ៎ តងទេត្តតិ តំ អត្យុបយតដ្ឋានងស្សុតំ អទេត្តា ឧតស្សុាតិ តងទេត្តា, តស្មិំ តងទេត្ត៎ “អត្យុបយស្សុ ដ្ឋប្យុត្តិដ្ឋានងស្សុតត្តំ អយំ ចារទោ អាទទេ្ឌា”តិអាឌិតា “ឃទោ”តិ ឧទោត អត្យុបយតដ្ឋានំ ចុត្តត្តិ ព្ពុយបត្តំ ចិកាទេចត្វា៎ បយាងលិលិតំ ចិឃ ជិស្សុតិ ដ្ឋប្យុត្ត-បទេ្គត ចត្តយាត្យុប្យុទេត្ត ចុក្ខុយាទេត៎ ឃឆា បត ដ្ឋប្យុញ្ជតចារទេ ដ្ឋប្យុញ្ជតិ-បទេ្គត ដ្ឋប្យុត្តិទយាកឌីបកត្តា ដ្ឋប្យុត្តិរហា ចុក្ខុត្តិ, ឧចយិឆាបិ ដ្ឋប្យុត្តិអទេហ ចុក្ខុយាទេត ត ទោកាធិ ចិទេរាទេឆា៎ យំ បត ចក្លូតិ “ត ហិ អបរិឃាបត្តាតំ អត្យុបយ្យុប្យុត្តិរហដ្ឋានតា”តិ, ទយាបិ ត ទោទេយា៎ ឃត្ត ឃត្ត ហិ អត្យុបយា ដ្ឋប្យុត្តិរហា, តងេច ឧកញ្ញូាកហេត្វា “បត្តាតត្វា”តិ ចុត្តត្តិ៎ តទេឆច ជិស្សុតីតិ តំ បយាងលិលិតំ ចិឃ ជិស្សុតីតិ អទេត្តា៎

ឃទោ ដ្ឋប្យុទេត្ត កចិតត្តត្តិ ឃទោ អត្យុបយតដ្ឋានទោ កាយការាត្យុបទេយត ដ្ឋប្យុទេត្ត កចិតត្ថា, ទោត កាយរាកាត្យុបទេយត ដ្ឋប្យុត្តិរហដ្ឋានេត តិស្សុក្កូចងតំ កតំ “ឃទោ”តិ៎ តឆាតិ ឧត្ត តឆា-បទេ្គា ឃឆា “ឃទោ ដ្ឋប្យុទេត្តា”តិ ឧត្ត ដ្ឋប្យុត្តិរហដ្ឋានទោ អត្យុបយស្សុ ដ្ឋប្យុត្តិរហតា ចុត្តា, តឆា “ដ្ឋប្យុញ្ជតទេកតា”តិ ឧត្តាបិ បា ឧច ចុក្ខុតីតិ ជីទេបតីតិ អាហ “បត្តាឆទេម្ពុ...ទេប... អាបទេត្តា”តិ៎ តត្ត “ដ្ឋប្យុញ្ជតទេកា”តិ ចុទេត្ត អត្យុប្យុញ្ជតទេកា ត ទហាតីតិ អឃយទេត្វា ចិវ្ហ្គាឃតិ, តឆា ច បតិ ទោត អត្យុប្យុត្តិ តិក្ខិតាតិ ដ្ឋប្យុត្តុបកាចតា ច បកាឃិតា ទហាតីតិ៎ ទោតាហ “បត្តាឆទេម្ពុ...ទេប... អបទេតី”តិ៎ “ទយា ឃទោ កាយរាកាត្យុបទេយត តិទត្យុបទេយា, ទបា តទោ យាតាត្យុបទេយត តិទត្យុបទេយា”តិ ប្យុត្ថាឃ “ឃទោ តទោ”តិ អាកតត្វា ចិស្សុញ្ជទេត “បត្តាតត្វា”តិ បងស្សុ តិស្សុក្កូចទេបទេតច បក្កា ទយាទេឌតត្តិ ងទេស្សុទេត្វា “បត្តាតត្វាតិ...ទេប... ត ត បម្ពុចតី”តិ អាហ៎ ក្យុម្ភទោ អវ្ហ្គាតត្វាបិ បឌ្គចិគ្ញ ព្ពុឆ្ឆត្តិ, ឃទោ បទេត្តាបំ បិងកំ “បត្តាតត្វបិងក”ត្តិ ចុក្ខុតិ, ព្ពុឆ បត តិស្សុក្កូចទេបត ទចជិតត្ថា៎

ឃាត្យុបយចារចល្លូតា តិក្ខិតា៎

៧៎ បឌហតចារចល្លូតា

១៦១-១៤៥៎ អប្យុឌហតបត្ថាចាតិ អប្យុហាតស្សុ, អប្យុហឹឃយាតស្សុ ចា បត្ថាចា៎ តម្ពុាតិ ឃម្ពុា ទយា កាយរាកាត្យុបយំ បឌហតិ, ត

ៃសា យាតាត្សយំ ឥរចសេនរតា បដហតិ, ៃឃា ច យាតាត្សយំ ឥរចសេនរតា បដហតិ, ត ៃសា កាយរាកាត្សយំ បដហតិ បរេកច បហឹតត្តា, តស្មា “ៃឃា ចា បត យាតាត្សយំ បដហតិ, ៃសា កាយរាកាត្សយំ បដហតីតិ? ៃតា”តិ ចុត្តត្តិ ៃចឌិតត្តា៍ ឃឌិ ឲុចំ បឈយបុច្ឆាយំ កឆត្តិ អាហ “ឃស្មា បត…ៃប… ចុត្ត”ត្តិ៍ តត្ថ បហាតការលាយត្តរេយចាតិ បហាតកិរិឃាយឃុចយត្តរេយច, ត ឥរចសេនបប្យាហាតត្តិ អឌិប្យាៃឃា៍ ៃត ឈរេបត្វាតិ ឌិក្ចិ ចិចិកិច្ឆាត្សឃាឌិតំ ឥរចសេនបដហតរេក អក្ដយកាឌិរេក ឈរេបត្វា៍ អចសេនាតិ តស្ស តស្ស អត្សយស្ស ឥរចសេនបប្យដហតរេកហិ អចឃិក្ដា៍ ៃតាឬ ៃឃយំ ឲកេច្ច អត្សឃា បហឹតា, ៃតាបិ អប្យដហតឃក្កាៃចតេច តប្យដហត្តីតិ ចុត្តា៍ ត ច ឃចាចិឌ្ឍយាតេតាតិ យក្កកិច្ចការេចត ចិឌ្ឍយាតប្យការៃត បហារេតត ចឌ្ជិតា រហិតា ឲុច ចុត្តាតិ ៃឃាដតា៍

រេកឃត្ថីតិ ៃសាតាបត្តិកាដាកាយិយក្កឃដ្ឋិឃកដាកាយីតំ៍ ឫត រេកឃត្ថីតិ អតាកាយិអក្កយក្កឃដ្ឋិអរហត្តាតំ៍ ក្ខកឃត្តិ កាយរាកចិចិកិច្ឆាត្សឃច្ចយំ៍ ៃសេរាតត្តិ “ៃសេរា”តិ ចុត្តាតំ ឃចាចុត្តឫក្កលិតំ៍ ៃតាឃត្តិ ចុត្តប្យការាតំ ឌ្ជិត្តំ អត្សឃាតំ៍ ក្ខកឃាប្យដហតស្សាតិ កាយរាកចិចិកិច្ឆាត្សឃាប្យដហតស្ស៍ ការណំ ត ៃហាតីតិ ៃឃយំ ចិចិកិច្ឆាត្សៃឃា បហឹៃតា, ៃតាយំ តស្ស បហឹតតា, ៃឃយំ ឃចាចុត្តំ ក្ខកឃប្យហឹតំ, ៃតាយំ តឈប្យដហតស្ស ការណំ ត ៃហាតីតិ អៃត្ថា៍ ៃតតាហ “ៃតាយំ បហឹតត្តា ‘តប្យដហត្តី’តិ ត ឃក្កា ចត្តុ”ត្តិ៍ អឆ បត ត តត្ថ ការណំ ចុត្តំ, ៃឃត ការណចេនតេត ឃចាចុត្តដោយាបត្តិ ឃិឃា, រេកចលំ បត ឃត្ថិក្ដាេតត ៃតាយំ ឫក្កលិតំ កហិតតាឈស្សតត្តំ ចុត្តំ “កាយរាកាត្សឃច្ចា តប្យដហត្តី”តិ, ឲុចប្បិ ឫច្ឆិតស្ស ឃំឃឃត្តស្ស ការណំ ចត្តត្តា៍ តចា ច ឃតិ “ៃសេរឫក្កលិ តស្ស អត្សឃស្ស បហឹតត្តា តប្យដហត្តី”តិ ការណំ ចត្តត្តរេយចាតិ ៃចាដតំ ឃត្ថាឃាហ “ត ចត្តត្តា”ត្តិអាឌិ៍ តត្ថ ត ចត្តត្តាតិ ចុត្តតៃឃត ការណំ ត ចត្តត្តំ ការណកាចស្សេច អកាចៃតា៍ “ក្ខកឃាប្យដហតស្ស ការណំ ត ៃហាតី”តិ ចុត្តំ, ឃចា បត ចត្តត្តំ, តំ ឈស្សតុំ “ៃឃា កាយរាកាត្សយំ…ៃប… ចត្តត្តត្តា”តិ អាហ៍ ៃតត បហឹតាប្យហឹតចសេត ការណំ ត ចត្តត្តំ, បហឹតាតំៃឃច បត ចសេត ចត្តត្តាត្តិ ឈស្សេតិ៍ ឃំឃឃត្តឃក្កហិៃតតិ ឃំឃឃៃត្តត បដេត ឃក្កហិៃតា៍ ឃត្ថិក្ដាតបឈឃក្កហិតំ បត បហឹឃយាតត្តា “តប្យដហតី”តិ ត ឃក្កា ចត្តុត្តិ៍

បដហតចារចណ្ណតា ឌិក្ចិតា៍

៥៍ បហឹតចារចណ្ណតា

១៩៣-១៧៥៍ ចលក្ខចរេសរេតច ឈេឃតា អារឆ្ជា, ត យក្កចរេសត, ក្សៃតា ឫច្ឆត្តចរេសត៍ កស្មា? ចលក្កេណ ហិ អត្សឃា បហឹតាតិ ចុច្ចត្តិ, យក្កក្កេណ បត បហឹឃត្តីតិ៍ ៃតេតចាហ “យក្កឃដ្ឋិតំ អក្កហិតតំ ឌិរេបតី”តិ៍ បឌិលេរៃយ ហិ ឫច្ឆត្តចរេសតបិ ឈេឃតា កហិតា “ឃស្ស ឌិក្ចិត្សៃឃា អប្យហឹៃតា, តស្ស ចិចិកិច្ឆាត្សៃឃា អប្យហឹៃតាតិ? អាយត្តា”តិអាឌិតា៍ អត្សឃច្ចត្តបឌិបក្កេកចិត្តក្កលិកាតត្តិ អត្សឃាតំ អច្ចត្តំ បឌិបក្កក្ខតឲកចិត្តក្កលិកាតំ៍ យក្កឃដ្ឋិតត្តិ យក្កដ្ឋាតំ៍ ឲត្ថ ច អត្សឃាតំ អច្ចត្តបឌិបក្កតាក្កហរេណត ក្ខប្យត្តិរហតំ បឌិក្កិបតិ៍ ត ហិ ៃត អច្ចត្តបឌិបក្កឃយុប្បត្តិៃតា បរៃតា ក្ខប្យត្តិរហា ៃហាត្តិ៍ យក្កឃដ្ឋិតាក្កហរេណត អត្សប្បត្តិរហតាបាឌិតតំ បឌិក្កិបតិ៍ ត ហិ យក្កក្កេណ ៃត អត្សប្បត្តិរហតំ អាបាឌិតា តាម ៃហាត្តិ, អឆ ៃលា អាបាឌិឃត្តីតិ៍ ឲកចិត្តក្កលិកតាក្កហរេណត ឃត្តាតឡាបាឌិតំ៍ ៃតតាហ “ត ៃកាឌិ”តិអាឌិ៍ តត្ថ ៃតាតិ យក្កឃដ្ឋិៃតា៍ ត រេកចលំ បហឹតចារៃឃច, អឆ ៃលា អឌេក្កឃុបិតិ ឈស្សេត្តា “អត្សឃ…ៃប…

ᨣᩉᩥᨲᩣ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨

᪑᪕᪙-᪑᪖᪐᪨ ᨿᨲ᩠ᨳ ᩋᨶᩩᩈᨿᩮᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᩁᩉᩮᩣ, ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩅᩔ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᩁᩉᨲᩣᨷᩥᨠᨶᨲ᩠ᨳᩴ “ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩑᨠᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩑᩅ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨵᨾ᩠ᨾᨲᩴ ᩋᩣᨷᩣᨴᩥᨲᩣ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨧᨠ᩠ᨡᩩ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᨷᩥᨿᩁᩪᨷᩴ ᩈᩣᨲᩁᩪᨷᩴ, ᩑᨲ᩠ᨳᩮᩈᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩑᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᩅᩥᩈᨾᩣᨶᩣ ᨶᩥᩅᩥᩈᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪒᪐᪓) ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩩᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨧᨠ᩠ᨡᩩ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᨷᩥᨿᩁᩪᨷᩴ ᩈᩣᨲᩁᩪᨷᩴ, ᩑᨲ᩠ᨳᩮᩈᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨷᩉᩦᨿᨾᩣᨶᩣ ᨷᩉᩦᨿᨲᩥ, ᩑᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨾᩣᨶᩣ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪒᪐᪔)᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᨳᩣᨠᩣᩁᩅᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨠᩣᨾᨵᩣᨲᩩᩋᩣᨴᩥᨽᩣᨠᩣᩁᩅᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩋᨶᩩᩈᨿᩣᨶᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ ᨷᩉᩦᨶᩣᨷ᩠ᨷᩉᩦᨶᨽᩣᩅᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ᪨ ᩋᨶᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨲᨴᩣᨠᩣᩁᨲ᩠ᨲᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᨷᨭᩥᨥᩣᨶᩩᩈᨿᩣᨶᩴ ᨮᩥᨲᩥ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᩈᩣ ᩑᩅ ᨷᩉᩣᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩈᩣᨲᩥ ᨮᩣᨶᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩣᨠᩣᩁᩮᩈᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᨶᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨲᨴᩣᨠᩣᩁᩔ ᨷᩉᩣᨶᩣᨷ᩠ᨷᩉᩣᨶᩔ ᨽᩅᨲ᩠ᨲᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᩣᨶᩩᩈᨿᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩉᩥ ᨷᨭᩥᨥᩣᨶᩩᩈᨿᩔ ᩋᨷ᩠ᨷᩉᩦᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩮᩣ “ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᩉᩦᨶᩮᩣ”ᨲᩥ ᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ, ᩋᨭ᩠ᨮᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᨶ “ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨷ᩠ᨷᩉᩦᨶᩮᩣ”ᨲᩥ ᨧ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨶᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨲᨴᩣᨠᩣᩁᨲ᩠ᨲᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ᪨ ᨿᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩈᨾᩣᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩈᩩᨲᩥ ᨿᩮᨶ ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩈᨾᩣᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩈᩩ᪨ “ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨠᩣᨾᨵᩣᨲᩩᨿᩴ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᩅᩮᨴᨶᩣᩈᩩ ᨷᩉᩦᨶᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨶ ᩈᨾᩣᨶᩣᨠᩣᩁᩮ ᨷᩉᩦᨶᩮᩣ ᨲᨳᩣᨷᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩔ ᩋᨷ᩠ᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᩣᨶᩩᩈᨿᩣᨶᩴ᪨

ᨷᩉᩦᨶᩅᩣᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪕᪨ ᨵᩣᨲᩩᩅᩣᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪗᪑-᪑᪘᪐᪨ ᩋᨷ᩠ᨷᩉᩦᨶᩩᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᩁᩉᨠᩣᩃᩣ ᩅᩮᨴᨶᩣ ᩋᨶᩩᨠ᩠ᨠᨾᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ...ᨷᩮ... ᩋᨶᩩᩈᩮᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᩅᩮᨴᨶᩣᨷᩥ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᨷᩁᩣᨾᩈᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᩮᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᩈᩮᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨿᨾ᪨ ᪓᪨ ᩋᨶᩩᩈᨿᨿᨾᨠ ᪑)᪨ ᨶ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠ᩠ᨡᨱᩮᨲᩥ ᨲᩥᩔᩮᩣ ᨵᩣᨲᩩᨿᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᨠᩣᩁᨲᩮᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨶᨿᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨷᨶᩣᨶᩥ, ᨲᩮᨲᩣ ᩑᩅ ᨵᩣᨲᩩᨿᩮᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩦᨲᩥ ᨶ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨲᩥ ᩉᩥ ᩅᩮᨴᨶᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᩣ ᨧᩮᨲᩥ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨳ ᨷᨶ ᨶ-ᨠᩣᩁᩮᩣ ᨶᩣᨾᩴ ᨶᩮᩣᩈᩣ᪨ ᩅᩮᨴᩮᨿ᩠ᨿ ᨶᩣᨾ ᨵᩣᨲᩩᩴ᪨ ᨵᨾ᩠ᨾᩃᩥᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨾᩃᩥᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ᪨ ᩑᩅᨾᩮᨲ᩠ᨳ “ᨶ ᨠᩣᨾᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᩅᩩᨲᩔ ᨠᩣᨾᨵᩣᨲᩩᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩔᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣᨣᨾᩮᩅ ᩈᨲᩥ᪨ ᨶᨠᩣᨾᨵᩣᨲᩩᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨠᩥᨧ᩠ᨧᨾᩮᩅ ᨶᨠᩣᨾᨵᩣᨲᩩᩋᩣᨴᩥᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶᩣᨷᩥ ᨵᩣᨲᩩᨷᩥᩈᩮᩈᩔᩮᩅ ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨾᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨶ ᨠᩣᨾᨵᩣᨲᩩ... ᨷᩮ... ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᨶᨴ᩠ᨵᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ ᨷᨶᩩᨷᨶ᩠ᨵᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩣᨠᩣ ᨷᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩈᨩ᩠ᨩᨶᩣ ᩅᩮᩈᨲ᩠ᨳᩮᨲᩦ ᩋᩣᩉ “ᨴ᩠ᩅᩮᨵᩣ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩦ ᩋᨶᩩᩈᩮᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩣ ᨧ ᩅᩥᩈᨩ᩠ᨩᨶᩣᨶᩥ ᨧ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩣᩅᩥᩈᨩ᩠ᨩᨶᩣᨶᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᩋᨴ᩠ᨴᩮᩣᨲ᩠ᨲ ᨠᨧ᩠ᨨᨠᩣᨴᩥᩔ ᩋᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᨲ᩠ᨲᩣ “ᩋᨶᩩᩈᨿᩣ ᨠᨲ᩠ᨳ ᨶᨲ᩠ᨳᩦ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨲᨳᩣ ᨲᨿᩥᨴᩴ “ᨠᨲᩥ ᩋᨶᩩᩈᨿᩣ ᨠᨲ᩠ᨳᩣ”ᨲᩥ ᩑᨲᩣᨴᩥᩈᩮᨷᩩᨧ᩠ᨨᩣ ᨲᩮᩈᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩣᩅᩥᩈᨩ᩠ᨩᨶᩣᨶᩥ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩣᩅᩥᩈᨩ᩠ᨩᨶᨲ᩠ᨲᩣ᪨

ᨵᩣᨲᩩᩅᩣᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᩋᨶᩩᩈᨿᨿᨾᨠᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

៦. ចិត្តយមកំ

១. ឧទ្ទេសវារវណ្ណនា

១-៤១។ សរាគាទីតិ ឯត្ថ អាទិ-សទ្ទេន “យស្ស សរាគំ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ, ន និរុជ្ឈតី”តិ អារភិត្វា យាវ “យស្ស អវិមុត្តំ ចិត្ត”ន្តិ វារោ, តាវ សង្គណ្ហាតិ។ កុសលាទីតិ បន អាទិ-សទ្ទេន “យស្ស កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ, ន និរុជ្ឈតី”តិ អារភិត្វា យាវ “យស្ស សរណំ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ, ន និរុជ្ឈតី”តិ វារោ, តាវ សង្គណ្ហាតិ, តស្មា សរាគាទិកុសលាទីហីតិ សរាគាទីហិ អវិមុត្តន្តេហិ, កុសលាទីហិ សរណន្តេហិ បទេហិ មិស្សកា វារា។ សុទ្ធិកាតិ កេវលា យថាវុត្តសរាគាទីហិ កុសលាទីហិ ច អមិស្សកា។ តយោ តយោតិ បុគ្គលធម្មវារេ តយោ តយោ មហាវារា។ យទិ ឯវំ កថំ សោឡសមហា បុគ្គលវារាតិ អាហ “តត្ថ តត្ថ បន វុត្តេ សម្បិណ្ឌេត្វា”តិ។ តត្ថ តត្ថ សោឡសមហាវារេ សរាគាទិមិស្សកចិត្តេ វុត្តេ បុគ្គលេ ឯវ ឯកជ្ឈំ សម្បិណ្ឌេត្វា សង្គហេត្វា “សោឡសមហា បុគ្គលវារា”តិ វុត្តំ។ “ធម្មបុគ្គលធម្មវារា”តិ ឯត្ថាបិ ឯសេវ នយោ។ ន និរុជ្ឈតីតិ ធម្មេ បុគ្គលធម្មេ ច អនាមសិត្វា សោឡសមហាបិ ធាតុយា និរុជ្ឈតិ បុគ្គលេ ឯវ វុត្តេ សម្បិណ្ឌេត្វា សោឡសមហា បុគ្គលវារា ន វុត្តាតិ អត្ថោ។

និរុជ្ឈនវសេនាតិ និរុជ្ឈនវសេន ទេសនាយ ចិត្តមិស្សនវសេន។ អញ្ញថា ហិ ឧប្បាទនិរោធា បច្ចុប្បន្នាតីតកាលា ច កថំ និរុជ្ឈិស្សតិ វេទនាវសេន វារាតិ ឧប្បាទុប្បន្នវារាទីតិ។ តំតំនាមតាតិ យថា “យស្ស ចិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ, តស្ស ចិត្តំ ឧប្បន្ន”ន្តិអាទិនា ឧប្បាទុប្បន្នការាទិនយេន ឧប្បាទុប្បន្នវារោតិ នាមំ បញ្ញត្តិ ឯវ វិញ្ញាយតិ, ឯវំ សេសវារេសូតិ អាហ “តំតំនាមតា បញ្ញត្តិអត្ថានេន វេទិតព្វា”តិ។

ឧទ្ទេសវារវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

និទ្ទេសវារវណ្ណនា

៤៧។ តថាភូតស្សេវាតិ បដ្ឋិតចិត្តសមង្គិនោ ឯវ។ តស្សា ចិត្តន្តិ តស្សា យថាវុត្តក្ខណំ បដ្ឋិតចិត្តំ “ឯវំបការ”ន្តិ វាចស្ស អត្ថំ ទស្សេតុំ “ភង្គក្ខណសមង្គិនោ”តិ វុត្តំ និរុជ្ឈមានាការស្ស “ឯវំបការ”ន្តិ វុត្តត្តា។

៤៨-៥៧។ ទុតិយេ ឯវ “បច្ចុប្បន្នេ ចិត្តំ ឧប្បាទក្ខណាតិក្កន្តេ ឧប្បជ្ជិត្ថ នាម, តទេវ ឧប្បាទក្ខណេ ឧប្បាទំ បត្តត្តា ឧប្បជ្ជិត្ថ, អតីតត្តា ឧប្បជ្ជតិ នាមា”តិ វុត្តំ, ឯតំ ឧភយម្បិ។ ឯវំ ន សក្កា វត្តុន្តិ ឋបេត្វា វុត្តប្បការេន ន សក្កា វត្តុំ, បការន្តរេន បន សក្កា វត្តុន្តិ អធិប្បាយោ។ តត្ថ “ន ហី”តិអាទិនា បរិហារំ វិភាវេតិ។ វិភជិតព្វំ សិយាតិ “ភង្គក្ខណេ តំ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជិត្ថ, នោ ច ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បាទក្ខណេ

តំ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជិត្វា នេវ ឧប្បជ្ជតិ នា"តិ បដិក្ខិត្តត្តា សិយា, ន ច បដិក្ខិត្តំ។ "អាមន្តា"តិ វុត្តត្តា សិយា ខណបច្ចុប្បន្នេ ចិត្តេ វុត្តនយេន ឧភយស្សាបិ លព្ភមានត្តា, ន ច វុត្តំ។ ឥទានិ យេន បការេន សក្កា វត្តុំ, តំ ទស្សេតុំ "ចិត្តស្ស ភង្គក្ខណេ"តិអាទិមាហ។ បុគ្គលោ វុត្តោ, បុគ្គលវារោ ហេសោតិ អធិប្បាយោ។ តស្សាតិ បុគ្គលស្ស។ ន ច កិញ្ចិ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ ចិត្តស្ស ភង្គក្ខណសមង្គិភាវតោ។ តំ បន ចិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ, យំ ចិត្តសមង្គី សោ បុគ្គលោតិ ឯវមេត្ថ អត្ថោ ទដ្ឋព្វោ។ យទិ អនេកចិត្តវសេនាយំ យមកទេសនា បវត្តាតិ ចោទេតិ សន្ធាយាហ "ចិត្តន្តិ ហិ...បេ... តិដ្ឋតី"តិ។ សន្និដ្ឋានវសេន និយមោ វេទិតព្វោ, អញ្ញថា "នោ ច តេសំ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជតី"តិអាទិនា បដិសេធោ ន យុជ្ជេយ្យាតិ អធិប្បាយោ។ តាទិសន្តិ តថារូបំ, យថា វត្វា ឧប្បន្នុប្បជ្ជមានតាទិបរិយាយេហិ វត្តព្វោ ហោតិ, តថាវត្តន្តិ អត្ថោ។

ប័២-១១២។ ឥមស្ស បុគ្គលវារត្តាតិ "យស្ស ចិត្តំ ឧប្បជ្ជមាន"ន្តិអាទិនយប្បវត្តស្ស ឥមស្ស អតិក្កន្តកាលវារស្ស បុគ្គលវារត្តា។ បុគ្គលោ បុច្ឆិតោតិ "យស្ស ចិត្តំ ឧប្បជ្ជមានំ...បេ... តស្ស ចិត្ត"ន្តិ ចិត្តសមង្គីបុគ្គលោ បុច្ឆិតោតិ បុគ្គលស្សេវ វិស្សជ្ជនេន កថិតត្តា, ឥតរថា អញ្ញំ បុច្ឆិតំ អញ្ញំ វិស្សជ្ជិតំ សិយា។ ន កោចិ បុគ្គលោ ន គហិតោ សព្វសត្តានំ អតិក្កន្តចិត្តតាភាវតោ។ តេ ច បន សព្វេ បុគ្គលា។ និរុជ្ឈមានក្ខណាតីតចិត្តាតិ និរុជ្ឈមានក្ខណា ហុត្វា អតីតចិត្តា។ តថា ទុតិយតតិយាតិ យថា បឋមបញ្ហោ អនវសេសបុគ្គលវិសយត្តា បដិវចនេន វិស្សជ្ជិតព្វោ សិយា, តថា តតោ ឯវ ទុតិយតតិយបញ្ហា "អាមន្តា"ត្វេវ វិស្សជ្ជិតព្វា សិយុន្តិ អត្ថោ។ ចតុត្ថោ បន បញ្ហោ ឯវំ វិភជិត្វា បុគ្គលវសេនេវ វិស្សជ្ជិតព្វោតិ ទស្សេន្តោ "បច្ឆិមចិត្តស្សា"តិអាទិ វត្វា តថា អវចនេ ការណំ ទស្សេន្តោ "ចិត្តវសេន បុគ្គលវចនតោ"តិអាទិមាហ។ "ភង្គក្ខណេ ចិត្តំ ឧប្បាទក្ខណំ វីតិក្កន្ត"ន្តិ ឥមិនា វត្តមានស្ស ចិត្តស្ស វសេន បុគ្គលោ ឧប្បាទក្ខណាតីតចិត្តោ, "អតីតំ ចិត្តំ ឧប្បាទក្ខណញ្ច វីតិក្កន្តំ ភង្គក្ខណញ្ច វីតិក្កន្ត"ន្តិ ឥមិនា បន អតីតស្ស ចិត្តស្ស វសេន បុគ្គលោ ឧប្បាទក្ខណាតីតចិត្តោ វុត្តោ។

តត្ថាតិ តេសុ ទ្វីសុ បុគ្គលេសុ។ បុរិមស្សាតិ បឋមំ វុត្តស្ស សន្និដ្ឋានបទសង្គហិតស្ស ចិត្តំ ន ភង្គក្ខណំ វីតិក្កន្តំ។ "នោ ច ភង្គក្ខណំ វីតិក្កន្ត"ន្តិ ហិ វុត្តំ។ បច្ឆិមស្ស វីតិក្កន្តំ ចិត្តំ ភង្គក្ខណន្តិ សម្ពន្ធោ។ "ភង្គក្ខណញ្ច វីតិក្កន្ត"ន្តិ ហិ វុត្តំ។ ឯវមាទិកោ បុគ្គលវិភាគោតិ ទុតិយបញ្ហាទីសុ វុត្តំ សន្ធាយាហ។ តស្ស ចិត្តស្ស តំតំខណវីតិក្កមាវីតិក្កមទស្សនវសេនាតិ តស្ស តស្ស ឧប្បាទក្ខណស្ស ភង្គក្ខណស្ស ច យថារហំ វីតិក្កមស្ស អវីតិក្កមស្ស ច ទស្សនវសេន ទស្សិតោ ហោតិ បុគ្គលវិភាគោតិ យោជនា។ ឥធាតិ ឥមស្មិំ អតិក្កន្តកាលវារេ។ បុគ្គលវិសិដ្ឋំ ចិត្តំ បុច្ឆិតំ "យស្ស ចិត្តំ តស្ស ចិត្ត"ន្តិ វុត្តត្តា។ យទិបិ បុគ្គលប្បធានា បុច្ឆា បុគ្គលវារត្តា។ អថាបិ ចិត្តប្បធានា បុគ្គលំ វិសេសនភាវេន គហេត្វា ចិត្តស្ស វិសេសិតត្តា។ ឧភយថាបិ ទុតិយបុច្ឆាយ "អាមន្តា"តិ វត្តព្វំ សិយា អនវសេសបុគ្គលវិសយត្តា។ តថា បន អវត្វា "អតីតំ ចិត្ត"ន្តិ វុត្តំ, កស្មា និរោធក្ខណ...បេ... ទស្សិតន្តិ ទដ្ឋព្វន្តិ យោជនា។ ឯស នយោ "ន និរុជ្ឈមាន"ន្តិ ឯត្ថាបីតិ និរុជ្ឈមានំ ខណំ និរោធក្ខណំ ខណំ វីតិក្កន្តកាលំ កិំ តស្ស ចិត្តំ ន ហោតីតិ អត្ថោ។

១១៣-១១៩។ សរាគបច្ឆិមចិត្តស្សាតិ សរាគចិត្តេសុ បច្ឆិមស្ស ចិត្តស្ស, ឯកស្ស បុគ្គលស្ស រាគសម្បយុត្តចិត្តេសុ យំ សព្វបច្ឆិមំ ចិត្តំ, តស្ស។ សោ បន បុគ្គលោ អនាគាមី វេទិតព្វោ។ ន និរុជ្ឈតិ និរោធសមង្គិតាយ។ និរុជ្ឈិស្សតិ ឥទានិ និរោធំ បាបុណិស្សតិ។ អប្បដិសន្ធិកត្តា បន

ᨲᨴᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩥᩔᨲᩦ᪨ ᩍᨲᩁᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩈᩁᩣᨣᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᨦ᩠ᨣᩥᩴ ᩅᩦᨲᩁᩣᨣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᨦ᩠ᨣᩥᨬ᩠ᨧ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩅᩈᩮᩈᩣᨶᩴ ᩍᨲᩁᩈᩮᨠ᩠ᨡᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩣᨶᨬ᩠ᨧ᪨

ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩣᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨿᨾᨠᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪙᪨ ᨵᨾ᩠ᨾᨿᨾᨠᩴ

᪑᪨ ᨸᨱ᩠ᨱᨲ᩠ᨲᩥᩅᩣᩁᩮᩣ

ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩣᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑-᪑᪙᪨ ᨿᨳᩣ ᨾᩪᩃᨿᨾᨠᩮ ᨠᩩᩈᩃᩣᨴᩥᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨴᩮᩈᩥᨲᩣᨲᩥ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᩣᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᨾᩪᩃᩣᨴᩥᩅᩥᨽᩣᨣᨲᩮᩣ ᨾᩪᩃᨿᨾᨠᩮ ᨿᨾᨠᩅᩈᩮᨶ ᨿᨳᩣ ᨴᩮᩈᩥᨲᩣ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣᨲᩥ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᨾᩪᩃᩣᨴᩥᩅᩥᨽᩣᨣᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ, ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩣᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪒᪨ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩅᩣᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪒᪑-᪒᪓᪨ ᨲᩴ ᨸᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨴᩥᩁᩪᨸᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩮᨧᩦᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩈᩥᩁᩥᨲ᩠ᨳᩮᩁᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᩣᩉ᪨ ᩈᩮᩣ ᩉᩥ “ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩁᩪᨸᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩴ ᩋᩣᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᨬ᩠ᨧᨠᨾ᩠ᨾᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩁᩪᨸᨬ᩠ᨧ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᩅᩮᩣᨧ᪨ ᨲᨳᩣ ᨧ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨭᩥᩃᩮᩣᨾᨸᩣᩊᩥᨿᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩁᩪᨸᨾᩮᩅ ᩍᨵᩣᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩴ᪨ ᨠᨾ᩠ᨾᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩁᩪᨸᩮ ᨶ ᩅᩥᨵᩣᨲᩴ, ᨶᩣᨸᩥ ᨸᨭᩥᩈᩮᨵᩮᩣ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᨲᨳᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩮ ᨸᩣᨮᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩁᩪᨸᨾᩮᩅ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩴ, ᨲᨳᩣ ᩅᨲ᩠ᩅᩣᨸᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨶᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨ ᨲᩴ ᨸᨶᩮᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᨴᩩᨭ᩠ᨮᩔ ᨸᩥᨭ᩠ᨮᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩅᩈᩮᨶ, ᩑᩅᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᩩᩴ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨽᨦ᩠ᨣᨠ᩠ᨡᨱᩮ...ᨸᩮ... ᨸᨭᩥᩈᩮᨵᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩈ᩠ᩅᩣᨿᩴ ᨸᨭᩥᩈᩮᨵᩮᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨴᩔᩥᨲᩮᩣᨿᩮᩅᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨

ᨿᩮ ᨧ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨿᩮ ᨧᩣᨲᩥ ᩅᨩᩥᩁᨻᩩᨴ᩠ᨵᩥᨲ᩠ᨳᩮᩁᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᩣᩉ᪨ ᩈᩮᩣ ᩉᩥ “ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᨠ᩠ᨡᨱᩮ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨾᨣ᩠ᨣᨸᩣᩊᩥᩴ ᩋᩣᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᨿᨳᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨲᩥᨸᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨩᩣᨴᩥᩁᩪᨸᩮ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩁᩪᨸᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨸᨭᩥᨻᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨩᩁᩪᨸᨾᩮᩅ ᨮᨸᩮᨲᨻ᩠ᨻᨽᩣᩅᩮᨶ ᩏᨴ᩠ᨵᨭᩴ, ᩑᩅᨾᩥᨵᩣᨸᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨩᩁᩪᨸᨾᩮᩅ ᨣᩉᩥᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨴᨲᩥ᪨ ᨲᨬ᩠ᨧ ᨲᩮᩈᩴ ᩅᨧᨶᩴ ᨲᨳᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨿᨳᩣ ᨲᩮᩉᩥ ᩏᨴ᩠ᨵᨭᩴ, ᩅᩥᩈᨿᩣᨽᩣᩅᩴ ᩏᨸᨬ᩠ᨬᩣᩈᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᨧ ᨲᩴ

តថា ន ហោតិ, តំ ទស្សេតុំ “យេសញ្ច”តិអាទិ វុត្តំ។ តេសន្តិ កុសលាទីនំ។ តស្សាតិ បក្ខស្ស។ តេតិ អព្យាកតា, យេ ឧប្បាទនិរោធវន្តោ។ អវិជ្ជមានេសុ ច ឧប្បាទនិរោធេសុ និព្ពានស្ស វិយ។

សន្និដ្ឋានេន គហិតេសុ បុគ្គលេសុ។ តេសុ ហិ កេចិ អកុសលាព្យាកតចិត្តានំ ឧប្បាទក្ខណសមង្គិនោ, កេចិ អព្យាកតចិត្តស្ស, កេចិ កុសលាព្យាកតចិត្តស្ស, តេសុ បុរិមា ទ្វេ បឋមកោដ្ឋាសេន សង្គហិតា តស្ស កុសលុប្បត្តិបដិសេធបរត្តា, តេ បន ភវវសេន វិភជិត្វា វត្តព្ពាតិ ទស្សេន្តោ “បញ្ចវោការេ”តិអាទិមាហ។ ឯវន្តិ យថាវុត្តនយេន។ សព្ពត្ថាតិ សព្ពបទេសុ។

លិង្គេតាតិ ឯកាវជ្ជនវីថិតោ។ បុរិមតរវជ្ជនវីថិ យាយ វុដ្ឋានគាមិនី សង្គហិតា, តត្ថ ឧប្បន្នស្សាបិ ចិត្តស្ស។ កុសលានាគតភវបរិយោសានេនាតិ កុសលធម្មានំ អនាគតភវស្ស បរិយោសានភូតេន អគ្គមគ្គានន្តរប្បច្ចយត្តេន ជីវិតំ ហោតិ សមានលក្ខណំ សង្គំ។ កេន? តាយ ឯវ សមានលក្ខណតាយ។ ឯស នយោតិ យថា កុសលានុប្បាទោ កុសលានាគតភវស្ស បរិយោសានភូតេន ចុតិបរិច្ឆេទេន ញាយតិ លទ្ធីតិ សោ យថាវុត្តបរិច្ឆេទោ លក្ខណវន្តត្តា នាយំ នយោ ទស្សិតោ។ ឯស នយោ អកុសលាតីតភវស្ស អាទិម្ហិ “ទុតិយេ អកុសលេ”តិ វុត្តដ្ឋានេ, អព្យាកតាតីតភវស្ស អាទិម្ហិ “ទុតិយេ ចិត្តេ”តិ វុត្តដ្ឋានេបីតិ យោជនា។ ឥទានិ “ឯស នយោ”តិ យថាវុត្តមតិទេសំ “យថា ហិ”តិអាទិនា បាកដតរំ ករោតិ។ ភាវនាបហានានិ ទស្សិតានិ ហោន្តិ “អគ្គមគ្គសមង្គី កុសលញ្ច ធម្មំ ភាវេតិ, អកុសលញ្ច បជហតី”តិ។ ឥធាតិ ឥមស្មិំ បវត្តិវារេ។ តំ វត្តិ អកុសលាតីតានិ កុសលានាគតានិ ច។ តេន តេនាតិ “ទុតិយេ អកុសលេ អគ្គមគ្គសមង្គី”តិ ឯវមាទិនា អត្ថេន ច។

១០០។ បដិសន្ធិចិត្តតោតិ ឥទំ បរិមាណគ្គហណំ, ន អភិនិវេសគ្គហណំ, យតោ “សោឡសម”ន្តិ អាហ។ អភិនិវេសគ្គហណមេវ វា សោឡសមចិត្តក្ខណាយុកមេវ រូបន្តិ ឥទំ បន អវិសេសេន បដិក្ខិត្តានុវាទំ វារេនាតិ ទស្សេន្តោ “តតោ បរម្បិ វា”តិ អាហ។ អយញ្ច វិចារោ ហេដ្ឋា ទស្សិតោ ឯវ។ ន តតោ ឧទ្ធន្តិ វិញ្ញាយតិ តតោ ឧទ្ធំ អកុសលនិរោធសមកាលំ អព្យាកតនិរោធស្ស អសម្ភវតោ។

បវត្តិវារវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ធម្មយមកវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០។ ឥន្ទ្រិយយមកំ

១។ បណ្ណត្តិវារោ

ឧទ្ទេសវារវណ្ណនា

១. ឥន្ទ្រិយយមកេវិភង្គេ វិយាតិ យថា ឥន្ទ្រិយវិភង្គេ បុរិសិន្ទ្រិយានន្តរំ ជីវិតិន្ទ្រិយំ ឧទ្ទិដ្ឋំ, ន ឥត្ថិន្ទ្រិយានន្តរំ, ឯវំ ឥធាបិ ឥន្ទ្រិយយមកេ. តញ្ញា សុត្តទេសនានុរោធេនាតិ ទស្សេន្តោ “តីហិយាតិ...បេ... សុត្តេ ទេសិតក្កមេនា”តិ អាហ. សោយំ យទត្ថំ តស្ស សុត្តេ ទេសិតក្កមេន ឧទ្ទេសោ, តំ ទស្សេតុំ “បវត្តិវារេហី”តិអាទិ វុត្តំ. តត្ថ យថា “ជីវិតិន្ទ្រិយ”ន្តិ ឥទំ រូបជីវិតិន្ទ្រិយស្ស អរូបជីវិតិន្ទ្រិយស្ស ច សាមញ្ញតោ គហណំ, ឯវំ រូបិន្ទ្រិយស្ស អរូបិន្ទ្រិយស្ស ចាតិ អាហ “កម្មជាតំ អកម្មជាតញ្ច អនុបាលក”ន្តិ. អថ វា សហជាតធម្មានុបាលកម្បិ ជីវិតិន្ទ្រិយំ ន កេវលំ ឋិតិយា ឯវ ការណំ, អថ ខោ បវត្តានុបវត្តស្សាបិ ការណមេវ. អញ្ញថា អាយុក្ខយមរណំ ន សម្ភវេយ្យ, តស្មា “កម្មជាតញ្ច អនុបាលក”ន្តិ អវិសេសេន វុត្តំ, ចុតិបដិសន្ធីសុ ច បវត្តមានានំ កម្មជានំ អនុបាលកំ ឥតីតិ តស្មា. តំមូលកានីតិ ជីវិតិន្ទ្រិយមូលកានិ. ចុតិបដិសន្ធិបវត្តិវសេនាតិ ចុតិបដិសន្ធិវសេន បវត្តិវសេន ច. តត្ថ យំ រូបិន្ទ្រិយំ, តំ ចុតិបដិសន្ធិវសេនេវ, ឥតរំ ឥតរវសេនាបិ វត្តព្ពំ. យស្មា ចក្ខុន្ទ្រិយាទីសុ បុរិសិន្ទ្រិយាវសានេសុ ឯកន្តរូបិន្ទ្រិយេសុ អនំសភាវត្តា យំ ឥត្ថិន្ទ្រិយំ មូលមេវ ន ហោតិ, តស្មា តំ ឋបេត្វា អវសេសមូលកានិ ចក្ខុន្ទ្រិយាទិមូលកានិ. អាយតនយមកេ វិយាតិ យថា អាយតនយមកេ បដិសន្ធិវសេនាយតនានំ ឧប្បាទោ, មរណវសេន ច និរោធោ វុត្តោ, ឯវមិធាបិ ចុតូបបត្តិវសេន វត្តព្ពានិ, តស្មា អវិសេសេន ជីវិតិន្ទ្រិយំ តេសំ ចក្ខុន្ទ្រិយាទីនំ មជ្ឈេ អនុទ្ទិសិត្វា អន្តេ បុរិសិន្ទ្រិយានន្តរំ ឧទ្ទិដ្ឋំ. យំ បន ចក្ខុន្ទ្រិយាទិមូលកេសុ ឥត្ថិន្ទ្រិយំ សព្ពបច្ឆា ឯវ គហិតំ, តត្ថ ការណំ អដ្ឋកថាយំ វុត្តមេវ.

ឧទ្ទេសវារវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

និទ្ទេសវារវណ្ណនា

៩២. កោចិ សភាវោ នត្ថីតិ កោចិ សភាវធម្មោ នត្ថិ. យទិ ឯវំ “នត្ថី”តិ បដិក្ខេបោ ឯវ យុត្តោតិ អាហ “ន ច រូបិនី”តិអាទិ. “សុខា ទុក្ខា អទុក្ខមសុខា”តិអាទីសុ សុខទុក្ខសទ្ទានំ សាមញ្ញវចនភាវេបិ ឥន្ទ្រិយទេសនាយំ តេ វិសិដ្ឋវិសយា ឯវាតិ ទស្សេន្តោ “សុខស្ស...បេ... គហិតោ យេវា”តិ អាហ. ទុក្ខស្ស ច ឯសេវ នយោ.

១២០. បញ្ញិន្ទ្រិយានិ ហោន្តីតិ អាយត្តាតិ វុត្តន្តិ បជាននដ្ឋេន អធិបតេយ្យដ្ឋេន ច បញ្ញិន្ទ្រិយានិ ហោន្តិ, ទស្សនដ្ឋេន បន ចក្ខូនិ ចាតិ ចក្ខុ, ឥន្ទ្រិយត្ថំ បុច្ឆាយ “អាយត្តា”តិ វុត្តត្ថំ អធិប្បាយោ. “តណ្ហាសោតមេវាហា”តិ វុត្តំ, “យស្ស ឆត្តិំសតិ សោតា”តិអាទីសុ (ធ. ប. ៣៣៩) បន ទិដ្ឋិអាទីនម្បិ សោតភាវោ អាគតោ.

បណ្ណត្តិនិទ្ទេសវារវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៣. បវត្តិវារវណ្ណនា

១៥៩. អញ្ញធម្មនិស្សយេនាតិ “យោ តេសំ រូបីនំ ធម្មានំ អាយុ ឋិតិ”តិអាទិនា (ធ. ស. ៩៦៣) អញ្ញធម្មនិស្សយេន គហេតព្វំ. បវត្តិញ្ច គហេត្វា គតេសុ វិស្សជ្ជតេសុ, ចុតិបដិសន្ធិយោ គហេត្វា គតេសុ យោជនា ន លព្ភតីតិ អធិប្បាយោ. អលព្ភមានា ច សុខទុក្ខទោមនស្សិន្ទ្រិយេហេវ ន លព្ភតិ. តំមូលកា ច នយាតិ សុខិន្ទ្រិយាទិមូលកា ច នយា. តេហីតិ សុខិន្ទ្រិយាទីហិ. យោជនាតិ “បវត្តេ សុខិន្ទ្រិយវិប្បយុត្តចិត្តស្ស ឧប្បាទក្ខណេ”តិអាទិនា ឧប្បជ្ជមានេហិ យោជនា. តំមូលកា ច តថាយោជនាមូលកតា ច នយា ជីវិតិន្ទ្រិយាទិមូលកា ច នយា. បាកដាយេវាតិ បាឡិគតិយា ឯវ វិញ្ញាយមានយោជនត្តា សុវិញ្ញេយ្យា ឯវ.

តំ វចនំ. សោមនស្សវិរហិតសចក្ខុកបដិសន្ធិនិទស្សនវសេនាតិ សោមនស្សវិរហិតសចក្ខុកបដិសន្ធិយេវ និទស្សនន្តិ យោជេតព្វំ. កថំ បនេតំ ជានិតព្វន្តិ “និទស្សនមត្តមេតំ, ន បន គហណបរិច្ឆិន្ន”ន្តិ អាហ “ន ហិ វត្ថុកេវាតិ និយមោ កតោ”តិ. តំសមានលក្ខណាតិ តាយ សចក្ខុកបដិសន្ធិតាយ សមានលក្ខណាតិ បរិត្តវិបាកគ្គហណំ. តត្ថ សសោមនស្សបដិសន្ធិយោ សន្ធាយ ឧបេក្ខាបដិសន្ធិយោ និទស្សនភាវេន វុត្តាតិ កេចិ. បរិត្តវិបាកបដិសន្ធិ ច កុសលវិបាកាហេតុកបដិសន្ធិ វេទិតព្វា. សាបិ ហិ សចក្ខុកា សិយា. តំសមានលក្ខណាតិ វា តាយ ឧបេក្ខាសហគតាយ សមានលក្ខណា យថាវុត្តអហេតុកបដិសន្ធិ ច បញ្ចាយតនបដិសន្ធិ ច. យទិ ឯវំ “វត្ថុ”ន្តិ កស្មា គហណបរិច្ឆេទោតិ អាហ “កាមាវចរេ...បេ... និស្សិតំ គត”ន្តិ. តេនាតិ ឧបេក្ខាសហគតមហាវិបាកនិស្សយេន, យេហិ សមានតាយ ឥមេ និទស្សនភាវេន វុត្តា, តេ ឯកំសេន តំសភាវា ឯវាតិ អយមេត្ថ អធិប្បាយោ. តេនាហ “យថា សសោមនស្ស...បេ... តោ ហោតី”តិ.

តត្រ ច គព្ភសេយ្យកេសុ អមេត្វា ឯកំសតោ ន លព្ភតីតិ អាសង្កំ សន្ធាយាហ “គព្ភសេយ្យកានញ្ច...បេ... ទស្សិតា ហោតី”តិ. តេនាហ “សចក្ខុកាន”ន្តិអាទិ. តត្ថ យទិ សហេតុកបដិសន្ធិកានំ កាមាវចរានំ និយមតោ សចក្ខុកាទិភាវទស្សនំ គព្ភសេយ្យកវសេន លព្ភេយ្យ, យុត្តមេតំ សិយាតិ ចោទនំ សន្ធាយាហ “គព្ភសេយ្យកេបិ ហី”តិអាទិ. តថា អាយតនយមកេ ទស្សិតន្តិ ឥទំ អាយតនយមកវណ្ណនាយំ អត្តនា វុត្តំ “ឯវញ្ច កត្វា ឥន្ទ្រិយយមកេ”តិអាទិវចនំ សន្ធាយ វុត្តំ. តត្ថ ហិ សោមនស្សិន្ទ្រិយុប្បាទកាលយុស្ស ឯកន្តេន ចក្ខុន្ទ្រិយុប្បាទនតោ គព្ភេបិ យាវ ចក្ខុន្ទ្រិយុប្បត្តិ, តាវ ឧប្បជ្ជមានតាយ “អភិនន្ទិតព្វត្តា”តិ វុត្តំ. សន្និដ្ឋានេន សង្គហិតានន្តិ “យស្ស វា បន សោមនស្សិន្ទ្រិយំ ឧប្បជ្ជតី”តិ ឯតេន សន្និដ្ឋានេន សង្គហិតានំ. ឥទំ អជាតកានំ ឧបបត្តិន្តិ អាទិ-សទ្ទេន “ឥទំ អចក្ខុកានំ ឧបបត្តិន្ត”ន្តិអាទិ សង្គណ្ហាតិ. តេ ឯវាតិ គព្ភសេយ្យកា ឯវ.

តំសមានលក្ខណន្តិ សោបេក្ខអចក្ខុកបដិសន្ធិភាវេន សមានលក្ខណំ. តត្ថាតិ អហេតុកបដិសន្ធិចិត្តេ. សមាធិលេសោ ទុព្ពលសមាធិ យោ ចិត្តដ្ឋិតិយេត្វា. តស្មាតិ យស្មា ចិត្តដ្ឋិតិ វិយ ទុព្ពលំ ជីវិតំ តត្ថ, យោ “ជីវិតលេសោ”តិ វុត្តោ, តស្មា, លេសមត្តស្សាបិ ជីវិតស្ស អភាវាតិ អត្ថោ. អញ្ញាសូតិ អហេតុកបដិសន្ធិចិត្តតោ អញ្ញាសុ. កេសុចីតិ ឯកច្ចេសុ. ឧភយេនបិ មនោទ្វារាវជ្ជនហសិតុប្បាទចិត្ត វេនតិ. ឥធាតិ អហេតុកបដិសន្ធិចិត្តេ. សមាធិជីវិតានិ ឋិតិភាគប្បត្តានិ ច ន ហោន្តីតិ សមាធិកិច្ចំ បដិក្ខិបតិ, ន សមាធិមត្តំ, ន ជីវិតលេសស្ស សន្តានតោតិ យោជេតព្វំ. តេនេវាហ “វិសេសនញ្ហិ វិសេសិតេន បវត្តតី”តិ. យស្មិំ ជីវិតេ សតិ ឋិតិប្បត្តិ សិយា,

អបិឝេយ្យឋ្ឋបបិតិកចនេរភាតិ ឮគំ ឃ្ញាកិយំ ឋ្ឋបបិតិនេកា ខិកលិក្រ្តិឝេយា ត ឝោហាតិតិ កក្វា ទុក្តំ, “លក្ខុនត្ថច ខាកាលចិប្យឃុត្តាភ”ត្តិ បភ ទុក្តត្តា “ទុទេហក្យកបជំឝត្តិកាតំ ចនេរតា”តិ អដ្ឋកថាយំ ទុក្តំ ខោបត្តិ ឮតិក្ខុប្ញិកិក្រ្តិឝេយឝត្តាភាតំ ឮតិក្ខុប្ញិកិក្រ្តិឝេយាតំ បភ ដ្ឋប្យាគតិទោឆា អភិលាឃ្យាឝោច ឝោហាត្តិតិ បឆេយកប្បិកាឌិភត្តិ ឲុត្ត អាឌិ-ឝឝ្កេ កហិ៣ាតំ បរិចត្តយាភលិក្ខាតំ ចនេរភ ដ្ឋប្យាគតិទោឆក្កហាលំ ខេចឌិ៣ខ្ញាំ បឆេយកប្បិកាតំ បភ ចនេរភ ដ្ឋប្យានេឆា ឲុច លក្ខុតិ “ទុតិដ្ឋបបត្តិចនេរភេច ទុតិយបុទ្ធាប្ញុបិ ឝត្តិដ្ឋានេភហិ កហាលំ ខេចឌិ៣ខ្ញា”ត្តិ ឮគំ ដ្ឋបិឌិន្ត្រិឝេយហិ តិយបិ៣ត្តា ទុក្តំ

១៥០។ ឝត្តាភុប្បត្តិតិទោឆឆប្ប្ញុភេ៣ាតិ ឝត្តាភចនេរភ ដ្ឋប្យាគតិទោឆាតំ ឌិប្ប្ញយាភត្តា ឲុ៣ោភ ទ្ញបឌីចិតិក្រ្តិឝេយប្ប្ញ ចក្កក្រ្តិឝេយាឌិឝយាភកាតិកកំ ឃុត្តិខោ ឝាឆេតិ អាកយខោ បភ “ចិតា ឝេឝាយភប្ប្ញភា”តិអាឌិតា បរខោ ឝាឆេប្ប្ញតិ ឝេឈេខាតិ តាយំ ឆដ្ឋខ្ញា ឝទ្ញបឆប្ប្ញភេភេច ឞំឝយឝេឈេគភេ៣ា

៣ប្ប្ញាតិ ទ្ញបឌីចិតិក្រ្តិឝេយប្ប្ញ ខោ ច អឝខ្ញាឝត្តា ភតុ ច ដ្ឋប្យានេឆាច ឌីចិតិក្រ្តិឝេយប្ប្ញ ទុតិដ្ឋបបត្តិចនេរភ ចត្តនេត្តា, ត អភុប្យានេឆាតិ អាហ “អភុប្យានេឆា...ខេប... ត បចនេត្ត”តិ អឃឞ្ញា ភនេយា ត ពាចលិ ប្ញិយនេកាដ្ឋានេឝ ឲុច, អឆ ខោ ឮ៣រនេកាដ្ឋានេឝបិ កហិខោ ឲុចាតិ ឆេប្ប្ញភេត្តា “បត្ថិយនេកាដ្ឋានេឝបិ”តិអាឌិយាហ

“ដ្ឋបបត្តិចិត្តប្ប្ញ ដ្ឋប្យាគក្កលោ”តិ កត្វា ទុក្តត្តិ ឝេយតាឆិប្យានេយភ ឆោគតា កតា, ៣យឆិប្យាយំ ចិចទិតំ “ភតុ ឃុទ្ធាចាឝ”ត្តិអាឌិ ទុក្តំ ត ចត្តឮាតិ “ដ្ឋបបដ្ឋត្តាភ”ត្តិ ត ចត្តឮាំ, “ដ្ឋបបត្តិចិត្តប្ប្ញ ដ្ឋប្យាគក្កលោ”ឮនេច្ចចត្តឮាតិ អធ្វោ ឮឆាតិ យឆា “ដ្ឋបបដ្ឋត្តាភ”ត្តិ ត ចត្តឮាំ, ៣ំ ឆេប្ប្ញតំ “យឆា ហិ”តិអាឌិ ទុក្តំ ឝេឝាយភប្ប្ញយតិក្រ្តិឝេយាភត្តិ ឝេឝាយភប្ប្ញិក្រ្តិឝេយតិក្រ្តិឝេយាតំ, អឃនេយច ចា បិនេឆា ៣ឆាតិ បឆេយប្ប្ញ ទ្ញបឌីចិតិក្រ្តិឝេយប្ប្ញ ឆេរយាភកានេល ៣ប្វាតិ ឃប្វា ទ្ញបិទ្ញបឌីចិតិក្រ្តិឝេយាតំ អធ្វោច កាលភេភេឆា, ដ្ឋភឃនេច្ចាត្ថ ឌីចិតិក្រ្តិឝេយភាចឝាយនេខ្ញាភ ឲុកខ្ញាកត្វា កឃ្យាតិ, ៣ប្វា ដ្ឋភឃត្តិ ឝេឝាយភប្ប្ញិក្រ្តិឝេយឌីចិតិក្រ្តិឝេយត្តិ ឮគំ ដ្ឋភយំ ដ្ឋប្យាគក្កលោភ តិឆេប្ប្ញិ៣ត្តិ ឲុ៣ោភ “ដ្ឋបបត្តិចិត្តប្ប្ញ ដ្ឋប្យាគក្កលោ”តិ ឮគំ តិឆេប្ប្ញភយត្តិ ឆេប្ប្ញតិ ឮឆាតិ ៣នេយចត្ថ ដ្ឋាហទនេលាភ បិកដ៣ទ៌ កាតំ “យឆា ហិ”តិអាឌិ ទុក្តំ ៣ត្ថ យឆា ៣ាឌិឝាតំ អភេភោឞំ ចិត្តាតំ កក្កលោ លក្ខុយាតំ ៣ឆេកានេឆឝេភ ឝឌ្ឍាបឆេយប្ប្ញ ដ្ឋបបត្តិចិត្តប្ប្ញ កក្កលោភ តិឆេប្ប្ញិ៣ំ, ឲុចយិឆាបិ ៣ឈដ្ឋេយ លក្ខុយាតំ ៣ឆេកានេឆឝេភ ដ្ឋប្យាគក្កលោភ តិឆេប្ប្ញិ៣ត្តិ ឲុចំ តិឆេប្ប្ញភេត្វា ខេចឌិ៣នេខ្ញា

ខោបត្តិ ឌីចិតិក្រ្តិឝេយាឌិតំ អឌ្ឍាត្វាតិ បចនេត្ត ឮឆាតិ អភាកតកាលកេភេឆ ត ត ឝម្ពុចតិ ដ្ឋបបត្តិក្កលាប្ប្ញ ចិយ ៣ខោ បទំ បចត្តិក្កលាប្ប្ញបិ អភាកតកាលភាចខោ ៣ប្វាតិ ដ្ឋបបត្តិខោ អឌ្ឍាត្វាបិ យឆាឆិនេប្យទ៌៣ាប្យាគឝម្ពុចខោ អឃឞ្ញា អធ្វោ ចារត្តនេបិ ឌិប្ប្ញតិតិ ឆេប្ប្ញភេត្តា អាហ “ឲុចឞ្ញា កត្វា”តិអាឌិ ត ហិតិអាឌិតា ៣នេយចត្ថ ឝយនេត្តតិ ៣ត្ថ អបិ បត្ថិយ...ខេប... ឝត្តិកប្ប្ញាតិ អបិ-ឝឝ្កេ “នេកា បភ ចារនេឆា អបត្ថិយភចិកប្ប្ញ ឝេឝាយភប្ប្ញឝហាក៣បជំឝត្តិកប្ប្ញា”តិ ឆេប្ប្ញតិ អបត្ថិយភចិកប្ប្ញ ទុតិខោ បត្ថា “ឝេឝាយភប្ប្ញិក្រ្តិឝេយំ តិទ្ញខ្ញាប្ប្ញតិ”តិ

ចត្តត្ថាបេច តត្ថិតិ អាហ “ទុតិយេតា បុរេក្ខចា”តិ។ ឧត្ត ហិ បធយបុច្ឆាសុ សត្តិដ្ឋានទេត្វាតិអាទីសុ អយំ សន្ធេបទេត្វា – ឧត្ត “ឃស្ស ចក្ខុន្ទ្រិយំ ឧប្បជ្ជិស្សតី”តិ ឧចយាទីសុ ឃយពោសុ ឃា បធយបុច្ឆា, តាសុ សត្តិដ្ឋានបធសន្ទុហិតេតា អទេត្វា៑ បុច្ឆិតត្ថត្តនិស្សយោតិ “តស្ស សោយនស្សិន្ទ្រិយំ ឧប្បជ្ជិស្សតី”តិអាទិកស្ស បុច្ឆិតត្ថស្ស អត្តស្ស និស្សយក្ខុតោ យាទិសោច យឃា សទិសោ ឧច អទេត្វា ឧបបត្តិឧប្បាទិន្ទ្រិយចា ឧបបត្តិក្កុលោ ឧប្បាទាចទ៏ត្វិន្ទ្រិយសហិតោ, ឧកឃុប្បាទិន្ទ្រិយចា បដិសន្ធិបចត្តិសុ ឧប្បាទាចទ៏ត្វិន្ទ្រិយសហិតោ ចា៑ បដិតិចត្តិត្វាបិ បុច្ឆិតត្ថត្វស្ស និស្សយោតិ “ឃស្ស ចា បតា”តិអាទិតា បដិតិចត្តិត្វា បុច្ឆិតត្ថស្សបិ សំសឃត្វស្ស និស្សយោតិ ឧចំ ត្ថយិតា ចិឃ អន្ត្យាសេឃត “ឃស្ស ចា បត សោយនស្សិន្ទ្រិយំ ឧប្បជ្ជិស្សតី”តិអាទីសុ ទុតិឃបុច្ឆាសុ សត្តិដ្ឋានត្វេបេច សត្តិដ្ឋានបធសន្ទុហិតបេច អត្ថំ និឃបេតិ៑ តទេត្វច តាសុ ឧច បុរេក្ខ ទុត្តបធយបុច្ឆាសុ ឧច៑ បុច្ឆិតត្ថំ “តស្ស សោយនស្សិន្ទ្រិយំ ឧប្បជ្ជិស្សតី”តិអាទីសុ អតាកតកាចយទេត្តត សទ្ទុបេតា កហិតំ ឧប្បាទំ ឧប្បាទសន្ធាតំ, “តស្ស សោយនស្សិន្ទ្រិយំ និរុជ្ឈិស្សតី”តិអាទីសុ អតាកតកាចយទេត្តត សទ្ទុបេតា កហិតំ និរោធំ ចា និរោធសន្ធាតំ ចា សំសឃត្វំ ត និឃបេតីតិ៑ ឧចត្តិ ទុត្តប្បការេត សត្តិដ្ឋានត្វស្ស និឃបោ ហោតិ, ត សំសឃត្វស្ស, តស្មា “ឃស្ស ចា បត…បេ… អាយន្តា”តិ ទុត្តំ៑ ឧស តយោតិ ឃ្វាយំ ឧប្បាទចារេ ចិចាបោ ទុត្តោ, និរោធចារេបិ ឧបេច តយោ៑ តថា ហិ “ឃស្ស ចា បត សោយនស្សិន្ទ្រិយំ និរុជ្ឈិស្សតិ, តស្ស ចក្ខុន្ទ្រិយំ និរុជ្ឈិស្សតីតិ? អាយន្តា”តិ ទុត្តំ៑

ឧចំ អទុត្តត្តាតិ ឧប្បាទនិរោធានំ អតាកតានំ សទ្ទុបេត អទុត្តត្តា៑ ត ហិ តត្វ តេ សទ្ទុបេត ទុត្តា, អថ ខោ “ត្តុប្បជ្ជិស្សតី”តិ បដិក្ខេបមុខេត ទុត្តា៑ តត្វាតិ អត្តុលោមេ៑ ត ឧចំ យោជេតព្វា បដិលោមេ៑ តបេច អយោជេតព្វតំ “ឃថា ហី”តិអាទិតា ចិចរតិ៑ ឧប្បាទនិរោធេ អតិក្កមិត្វា ឧប្បាទនិរោធា សម្ភចត្តិ យោជេតុំ, តថា ឧប្បាទនិរោធេ អប្បត្វា ឧប្បាទនិរោធា សម្ភចត្តិ យោជេតុត្តិ យោជតា៑ ត្ថធញ្ញា ធ្វយំ ឃថាត្តុលោមេ សម្ភចតិ, ត ឧចំ បដិលោមេ៑ តេតាហ “ត ឧចំ…បេ… សម្ភចត្តី”តិ៑ តត្វ ការណយាហ “អក្ខតាកាចស្ស…បេ… សម្ភចាត្តុបបត្តិតោ”តិ៑ អក្ខតាកាចស្សាតិ អក្ខតស្ស អកាចស្ស, អក្ខតស្ស ឧប្បាទស្ស និរោធស្ស ខ អកាចស្សាតិ អធិប្បាយោ៑ តេតាហ “អក្ខតុប្បាទនិរោធាការេចា ខ បដិលោមេ បុច្ឆិតោ”តិ, តស្មា “អាយន្តា”តិ ខ ទុត្តំ, ត ទុត្តំ ចិស្សជ្ជតត្តិ សម្ពន្ធោ៑ អស្ស ចិសេសទហិតស្ស អក្ខតាកាចស្សាតិ ត្ថយស្ស ឃថាទុត្តស្ស ឃថា ទ្វិបិការេចា ទេចតាការេចាតិ ពោធិ អការេចាបិ ចិសេសសហិតោ, ត ឧចយឃត្តិ ចិសេសទហិតស្ស អក្ខតាកាចស្ស៑

កាលត្តុទយោកាកាចតោតិ កាលចិសេសយោកាកាចតោ៑ ឃាទិសាតត្តិ ឃាតិ ក្ខតាតិ ត ចត្តយាតាតិ សតិ បច្ចយេ ឧប្បជ្ជតារហាតិ, តេសំ អតាកតាតត្តិ អទេត្វា៑ ឧប្បាទនិរោធាការេចត បុច្ឆិតត្ថស្សាតិ “ត្តុប្បជ្ជិស្សតិ ត និរុជ្ឈិស្សតី”តិ ឧចំ ឧប្បាទស្ស និរោធស្ស ខ អការេចត បុច្ឆិតត្ថស្ស អត្តស្ស៑ សត្តិស្សយោ និស្សយក្ខុតោ សត្តិដ្ឋានេតត សត្តិដ្ឋិតោ សត្តិដ្ឋានបធសន្ទុហិតោ៑ សោ ឃថាទុត្តោ អទេត្វា និស្សយោ ឧទេតសត្តិ តត្តិស្សយា៑ តាទិសានំយេច អតាកតានំយេច ឧបបត្តិទុតិឧប្បាទនិរោធានំ ឧបបត្តិទុតិសន្ធាត៏តាប្បាទនិរោធានំ អត្តុប្បាទានិរោធានំ បដិក្ខេបចសេត៑ ឌីចិតាទីតយ្បិ ឌីចិតយតិន្ទ្រិយាទីតយ្បិ៑ អត្តុប្បាទានិរោធា សំសឃបទេត បុច្ឆិតា ហោត្តិ “ឃស្ស សោយនស្សិន្ទ្រិយំ ត្តុប្បជ្ជិស្សតិ, តស្ស សោយនស្សិន្ទ្រិយំ ត និរុជ្ឈិស្សតី”តិ៑ “អាយន្តា”តិ ទុត្តំ ចិកឌិត្វា ចត្តត្ថាស្ស អកាចតោ៑ តេតាហ “ត ទុត្តំ…បេ… ចិស្សជ្ជត”ត្តិ៑

ເຍ ເສາເປກ຺ຂປຏິສນ຺ຘິກາ ຠວິສ຺ສນ຺ຕິ ຣູປເລາເກ, ເຕ ສງ຺ຄຫິຕາຕິ ເຍາຊນາ. ຕໍສມານລກ຺ຂຓຕາຍາຕິ ເຕນ ເສາເປກ຺ຂປຏິສນ຺ຘິກຠາເວນ ສມານລກ຺ຂຓຕາຍ. ຕໍ ປມາທລິຂິຕໍ ຂນ຺ຘຍມເກ ຕາທິສສ຺ສ ວຈນສ຺ສ ອຠາວເຕາ. ຕຕ຺ຖາປິ ຍໍ ວຕ຺ຕພ຺ພໍ, ຕໍ ຈິຕ຺ຕຍມເກ ວຸຕ຺ຕໍ. “ນ ຫິ ຂຓປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ເນ ອຸປ຺ປຊ຺ຊິຕ຺ວາຕິ ອຕີຕເວາຫາເຣາ ອຕ຺ຖີ”ຕິອາທິນາ.

ປວຕ຺ຕິວາຣວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໑. ປຣິຎ຺ຎາວາຣວຓ຺ຓນາ

໓໑໙-໓໒໑. ເລາກິຍອຎ຺ຎາເຓເຫີຕິ ພລຂນ຺ຘຕິຏ຺ຐານວິນິມຸຕ຺ເຕຫິ ອຎ຺ຎາເຓຫິ. ຕານິ ຣູປິນາຍາຕິ ຕານິ ເລາກິຍອຎ຺ຎາຓຕານິ ຣູປິນາຍ. ຕໍສມານຄຕິການໍ ຍຕິນ຺ທ຺ຣິຍາທີນໍ “ເສາ ເວທນາກ຺ຂນ຺ຘໍ ປຣິຊານາຕີຕິ? ອາມນ຺ຕາ”ຕິອາທິນາ (ຍມ. ໑.ຂນ຺ຘຍມກ.໑໐໙) ເວທນາກ຺ຂນ຺ຘາທີນໍ ວິຍ ປຣິຎ຺ເຎຍ຺ຍຕາ ວຸຕ຺ຕາ. ຍຎ຺ຎາປຣິຊານິຕພ຺ພໍ, ເຕເນວ ປຣິຊານາຕີຕິອາທິນາ ວຸຕ຺ຕໍ. ເອວມວິປຣີເຕນ ອຕ຺ເຖ ສິທ຺ເຘປິ ເຈາທເກາ “ມິສ຺ສກຕ຺ຕາ”ຕິ ເອຕ຺ຖ ລກ຺ຂຍາຄໍ ເລສໍ ຄເຫຕ຺ວາ ເຈາເທຕິ “ຍທິ ປຣິຎ຺ເຎຍ຺ຍມິສ຺ສກຕ຺ຕາ”ຕິອາທິນາ. ຕສ຺ສຕ຺ເຖາ – ຍຖາ ທ຺ວິນ຺ນໍ ປຣິຎ຺ເຎຍ຺ຍມິສ຺ສການໍ ປຣິຎ຺ເຎຍ຺ຍຕາ ວຸຕ຺ຕາ, ເອວມຎ຺ຎາຕ຺ວາປິ ສາ ເຕສໍ ວຕ຺ຕພ຺ພາ, ຕຖາ ຠາເວຕພ຺ພມິສ຺ສການໍ ຠາເວຕພ຺ພຕາຕິ. ເຕນາຫ “ກສ຺ມາ ຂນ຺ຘຍມເກ”ຕິອາທິ. ກຸສລາກຸສເລສຸ ຠາວນາປຫານາຠິນິເວເສາ ເຫາຕິ, ເຍນ ວຸຕ຺ຕໍ “ເສາ ຕໍ ອກຸສລໍ ປຊຫຕິ, ກຸສລໍ ຠາເວຕີ”ຕິອາທິ. ນ ອພ຺ຍາກຕຠາວຕ຺ຕິ ເອເຕນ ຍຖາ ຈກ຺ຂຸທ຺ວາເຣາ ວິຍ ວິຎ຺ຎາຓທ຺ວາເຣາ ກຸສລາທີນໍ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິປຣິຍາເຍາ, ເອວໍ ເວທນາກ຺ຂນ຺ຘາທີນໍ ວິຍ ນ ອພ຺ຍາກຕາທີນໍ ປຣິຎ຺ເຎຍ຺ຍຕາປຣິຍາເຍາຕິ ທສ຺ເສຕິ.

ກຸສລາກຸສລຠາເວນ ອຄ຺ຄຫິຕາຕິ ສມຸທຍສຠາເວນ ອຄ຺ຄຫິຕາຕິ ອຕ຺ເຖາ. ກຸສລາກຸສລາປີຕິ ກຸສລາກຸສລຠາວາປິ ສມານາ. ຠາເວຕພ຺ພປຫາຕພ຺ພຠາເວຫິ ວິນາປິ ເຫາຕິ, ເຍາ ນ ມຄ຺ຄສມຸທຍສຈ຺ຈປກ຺ຂິເຍາ. ຍຖາ “ອນິຈ຺ຈໍ ຣູປ”ນ຺ຕິ ເອຕ຺ຖ “ອນິຈ຺ຈເມວ ຣູປໍ, ນ ນິຈ຺ຈ”ນ຺ຕິ ປຏິເຍາຄິວິນິວຕ຺ຕນເມວ ເອວ-ກາເຣນ ກຣີຍຕິ, ນ ຕສ຺ສ ທຸກ຺ຂານຕ຺ຕຕາທເຍາ ນິວາຣິຕາ ເຫານ຺ຕິ, ເອວໍ “ປຫາຕພ຺ພເມວາ”ຕິ ເອຕ຺ຖ ເອວ-ສທ຺ເທນ ປຏິເຍາຄິຠູຕໍ ອປ຺ປຫາຕພ຺ພເມວ ນິວຕ຺ຕີຍຕິ, ນ ຕເຕາ ອຎ຺ຎວິເສເສາຕິ ທສ຺ເສນ຺ເຕາ ອາຫ “ເອເຕນ ປຫາຕພ຺ພເມວາ”ຕິອາທິ. ຠາເວຕພ຺ພຠາເວາ ເອວ ຕສ຺ສ ອຎ຺ຎິນ຺ທ຺ຣິຍສ຺ສ ຄຫິເຕາ ຣກ຺ຂສກຕິວິຊານເນາ. “ປເຣາ ລິຂິຕພ຺ພໍ ອຸປ຺ປຏິປາຏິຍາ ລິຂິຕ”ນ຺ຕິ ກສ຺ມາ ວຸຕ຺ຕໍ. ເອທ຺ທ ປຸຄ຺ຄເລາຕິ ຫິ ອາທິ ອນຸເລາເມ ອາຄຕໍ ສຸທ຺ຘໍ, ຈກ຺ຂຸນ຺ທ຺ຣິຍໍ ນ ປຣິຊານາຕີຕິອາທິ ປນ ປຏິເລາເມ. ເທາມນສ຺ສິນ຺ທ຺ຣິຍໍ ນ ປຊຫນ຺ຕິ ນາມາຕິ ທ຺ວິນ຺ນໍ “ເນາ ຈ ເທາມນສ຺ສິນ຺ທ຺ຣິຍໍ ປຊຫຕີ”ຕິ ປາຬິປທສ຺ສ ອຕ຺ຖວຈນໍ. ຍໍ ປນ “ຈກ຺ຂຸນ຺ທ຺ຣິຍມູລກໍ ອຕິກ຺ກມິຕ຺ວາ ເທາມນສ຺ສິນ຺ທ຺ຣິຍມູລເກ ທ຺ວິນ຺ນໍ ວຸຕ຺ຕ”ນ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ, ປຏິເລາເມ ອາຄຕໍ ສນ຺ຘາຍ ວຸຕ຺ຕນ຺ຕາ ຕໍ ນ ຍຸຕ຺ຕໍ, ນ ຕໍ ອຏ຺ຐກຖາຈຣິຍາ ປຐມໍ ອາຄຕໍ ປທໍ ລງ຺ຆິຕ຺ວາ ຕາທິສສ຺ສ ປຈ຺ຉາ ອາຄຕປທສ຺ສ ອຕ຺ຖວຓ຺ຓນໍ ກເຣານ຺ຕິ. ປທານຸກ຺ກມເຕາ ເອວ ຫິ ອຏ຺ຐກຖາຍໍ ອຕ຺ຖວຓ຺ຓນາ ອາຣທ຺ຘາ, ປຣິເຍາສາປິຕາ ຈ, ຕສ຺ມາ ອນຸປຏິປາຏິຍາວ ລິຂິຕໍ, ນ ອຸປ຺ປຏິປາຏິຍາຕິ ທຏ຺ຐພ຺ພໍ “ເອທ຺ທ ປຸຄ຺ຄເລາ”ຕິອາທິກສ຺ສ ອນຸເລາເມ ອາຄຕສ຺ສ ສຸທ຺ຘຕ຺ຕາ.

ເອຕາຕິ ເອຕສ຺ມິໍ ປຣິຎ຺ຎາວາເຣ. ຉ ປຸຄ຺ຄລາຕິ ປຸຖຸຊ຺ຊເນນ ສທ຺ຘິໍ ຍາວ ອນາຄາມິມຄ຺ຄຏ຺ຐາ ຉ ປຸຄ຺ຄລາ. ອຠິນ຺ທິຕ຺ວາ ຄຫິເຕາ ຕຕ຺ຖ ກຕ຺ຕາກຕ຺ຕານໍ

កិច្ចិសេឃសស្ស អក្កហិតត្តា៑ ឃត្ថ បភ ឥតិ បុត្តុជ្ជភក្កហណសាឃល្លោ កល្លាភំ កិច្ចំ កហិតំ, ឃត្ថ ឆ អកល្លាភំ, តត្ថ ទេត ឲុច កិត្ថិត្វា ចុត្តា

ទេហាត្តីតិ ឥទេស្សទេត្តា “ទេឃ ឆ បុត្តុជ្ជភា យក្កំ បដិលកិស្សត្តិ, ទេឃ ឆ បុត្តុជ្ជភា យក្កំ ភ បដិលកិស្សត្តិ”តិ ឆ អាឌិយាហ៑ អ៥ហាតិ អរិទេឃា,

អឃទេយច ចា បិទេផា៑ បផយយក្កថលសយក្កីតិ បុរិយយក្កថលសយក្កី៑ ត្តតទេរាតិ អ៥ហា៑ ឲុចំ បុក្កលទេកឆំ ពាត្វាតិ ត្តឆ បុត្តុជ្ជទេភា ទេសា ឆ

អកទេល្លាតិ កហិទេតា, ត្តឆ កទេល្លា ត្តឆ អរិឃា, ទេឃ ឆ បផយយក្កថលសយក្កីទេភា ឃាច អក្កយក្កថលសយក្កីទេភាតិ ឲុចំ ឃឆាចុត្តំ

បុក្កលចិកាក៌ ពាត្វា៑ តត្ថ តត្ថាតិ ទេតសំ ទេត្វ បុត្តុជ្ជភា អដ្ឋ អរិឃាតិ ត្តទេយសំ ឃឆាចុត្តបុក្កលិភំ ទេកឥទេតា អទេកឥទេតា ឆ កហណចទេសភ

អាកទេត តស្មិំ តស្មិំ បិផបទេឥទេស៑ សភិដ្ឋាទេភភាតិ សភិដ្ឋាភបឥចទេសភ, ភិច្ចឃចទេសទេភច ចា៑ ភិដ្ឋាទេ៥ត្វាតិ ភឹហរិត្វា៑ ចិស្សជ្ជភំ

ទេឃាទេឌតល្លត្តិ ចិស្សជ្ជភចទេសភ បចត្តបិឰត្តឃា ឃឆាចុត្តអត្ថឥស្សទេភភ សយ្ហត្ថទេតា ចិកាទេចតទេល្លាតិ៑

បរិញ្ញាចារចណ្ណភា ភិដ្ឋិតា៑

ត្តត្រិឃឃយកចណ្ណភា ភិដ្ឋិតា៑

ឃយកបក៥ណ-អត្ថុដឹកា សយត្តា៑

ភទេយា តស្ស កកចទេតា អ៥ហទេតា សយ្ហាសយ្ហត្ថស្ស

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

បដ្ឋាគបកាទល-អត្ុដីកា

កត្តារម្មណតា

កាយក្យលាឌីហិតិ កាយក្យលឈសាភាភិញ្ញាចិត្តិស្សរិយាឌីហិ៍ លព្ឆអត្ថិតិ លព្ឆព្ពុតាត្រុកចភចរេសភ ទយត្តិ៍ តេតស្វុតិ កាយក្យលាឌីស្វុ៍ ចិហទត្តិតិ ព្ពុទិយាបឆបទិចត្តភាឌិភា ចត្តត្តិ៍ បដ្ឋុតិ្វរេកតិ ឆាហិទព្ពត្តទរេករេឆ អយិរេត្តា៍ ព្ពុស្សុទិយំ តត្ត្វ តត្ត្វ អាឆិបរេតឈ្យំ៍ ឆាត់ រេសដ្ឋិរេសភាបតិឃុចទាឌាឌិដ្ឋាភត្តទ៍ អាឌិ-សរេឌ្គុភ បទិចាទបទិរេច្ឆទាឌិ សក្កឃ្យតិ៍ បុញ្ញុរេយាកាត្រុកាចប្យត្តាយាតិ ទាភយយាឌិបុញ្ញាត្រុកាចាឆិកតាឃ សយឆចិបស្សុភាកាចភាសន្លាតរេយាកាត្រុកាចាឆិកតាឃ ច៍ ឌុតិយាតិ សទិទប្យកាឃ រេចច ឆាាលប្យកាឃ ច៍ ឲត្ត្វ ច រេឆច-សរេឌ្គា ឃឆា កិញ្ញអាចិឌិកិសារេចាហារឌុតិកតិអរេត្វា, ឲចំ សត្តិអភិត្ត្វចកាយភរេត្វាបិ រេហាតិ ឆាត្យសដ្ឋាត់ អរេភកត្វកាចរេតាតិ “ឃឌិដ្ឋិតភិប្យាឌរេភ សរេក្កាត្តិតិ ចា”តិអាឌិ ចុត្តំ៍

ព្ពុដ្ឋិចិឆាឌិតាយរេត្តភ ភកចរេតា អភិញ្ញាឌីត់ សាចរេកហិ សាឆាទលតាចចត់, សកាចរេតា បភ សរេព្ពុបិ ព្យុដ្ឋក្យលា អភញ្ញាសាឆាទលារេឃចាតិ ឌរេស្សរេត្តា “ភិទតិសឃាឃ អភិញ្ញាកិញ្ញអាឃ, ដ្ឋត្តរេយហិ ឌិញ្ញុព្រាហ្មអទិឃចិហារេទហិ”តិ អាហ៍ ចិត្តិស្សុទិឃសត្តឆភាឌីត់ ទាភសន្លារេតភ សយ្ខាបដិបត្តិអរេចដ្ឋប្យសាឌសក្កាទាត់ កហលសន្លារេតភាតិ រេយាឌភា៍ កហលរេដ្ឋាត្ត្វ រេតស្វុ ដ្ឋបលព្ពុយាភសយ្ខាបដិបត្តិអរេចដ្ឋប្យសាឌាត់ រេតហិ ដ្ឋបតិឃយាភសក្កាទស្ស ច អភិភត្ថុត់ អត្យេយាឌត់ សយ្យដិច្ឆភដ្ឋា រេចឌិតញ្ញុំ៍ ឆយ្ខសកាចាត្រុទ្ធុបិត្យសាសតិចចរេភរេភច ច បភ សិក្លាបឌបញ្ញាត្តិបិ សក្កហិតាតិ ឌដ្ឋញ្ញា ចិតិក្លយឆយ្ខាត្រុទ្ធុបិ អត្យសាសតិតិ កត្វា៍ ឆាាលកតិ ឆាារេលភ កត្តព្ពុស្ស រេឆាឃ្យស្ស អចរេឆារេឆា៍ សយត្ថាកតត្តាតិ ព្ពុឌំ “អភិញ្ញាកិញ្ញអាឃា”តិអាឌីស្វុ បរេច្ឆកំ រេយារេឌតញ្ញុំ, តឆា សរេឆចរេកភ រេលិរេកភាតិ ព្ពុឌំ “កយតិឃរេតា”តិអាឌីស្វុ៍ រេត រេឆរេចតិ សយ្យតិរេឆចាឌិរេក រេឆរេច៍ រេតហិ ក្យរេលហិតិ អភិញ្ញាឌិក្យរេលហិ៍ ប្វុឌតិឃតរេទា រេឆរេចាតិ ព្ពុឌំ ប្វុឌតិឃបទិឃារេយា អយំ អតិ-សរេឌ្គាតិ កត្វា ចុត្តំ៍ អតិរេទកតរេទាតិ អឆិកតរេទា៍ ដ្ឋបបត្តិរេឆចាភត្តិ ព្ពុឌំ តញ្ញហុលតាឃ ចុត្តំ៍ ចិស្វុឌ្ឋិរេឆចាបិ ហិ តត្ត្វ ចិឌ្ឋរេត្តច, រេតស្វុបិ ចា លព្ពុយាត់ ដ្ឋបបត្តិរេឆចកាចយត្តរេយច ករេហត្វា តឆា ចុត្តំ៍ បដិបក្លាត់ ត្យស្សិល្យយដ្ឋស្សុច្ឆចិរេក្លបិត់, សិលចិបត្តិអភិញ្ញារេភាយភស្សអចសិដ្ឋតិចទលាត់ ចា៍

ព្ពុសិត់ សត្តរេយា, ព្ពុសិស្វុ សត្តរេយាតិ ត្យចិឆយិ អត្ថ្វ រេយារេឌត្វា ឌរេស្សរេត្តា “ចត្យសច្ឆាចរេឆាឆកតិយា...រេប... ចុរេត្តា”តិ អាហ៍ សបទសត្តារេភស្វុ សិលិឌិក្យលាត់ ឲសភរេដ្ឋភ ចា ព្ពុសរេយា, ព្យុដ្ឋារេឌយា អទិយា៍ ព្ពុសិ ច រេសា សត្តរេយា ចាតិ ព្ពុសិសត្តរេយាតិ ឲចរេយត្ថ្វ អរេត្វា ឌដ្ឋរេញ្ញា៍ “ភាយទ្ធុបភិរេទាឆ”ត្តិ ឲត្ត្វ យំ ភាយទ្ធុបំ ភិរេទាឆតញ្ញុំ, តំ ឌរេស្សរេត្តា “ឃរេតា ចិញ្ញាណំ បច្ឆាចត្តតិ”តិ អាហ៍ ចដ្ឋបទិយាបត្ថព្យាភាយទ្ធុបំ ភិរេទាឆតញ្ញុំ៍ តយ្យិព្យាភិរេទាឆិរេត សព្ពុរេសា ភាយទ្ធុបំ ភិរេទាឆិតរេយច រេហាតិ៍ ឃឆាហ “រេសាតាបត្តិយក្កឆាារេលភ អភិសន្លារចិញ្ញាណស្ស ភិរេទាឆភ សត្ត ករេច ឌរេបត្វា អភយតរេក្ក សំសារេទ រេឃ ដ្ឋប្យរេឌ្ឋយ្យំ ភាយដ្ឋា ទ្ធុបដ្ឋា, ឲរេត្វរេត ភិទ្ធុឌ្ឈត្តិ...រេប... អទហរេតា អត្យបាឌិរេសសាឃ ភិញ្ញាភឆាត្យយា បទិភិញ្ញាឃត្តស្ស ចទិយចិញ្ញាណស្ស ភិរេទាឆភ បញ្ញា ច សតិ ច

នាមញ្ញា ទុប្បញ្ញា, ឧទ្ទេសេន និទ្ទេសេន្តិ ទុបសមេន្តិ អត្ថំ គណ្ហន្តិ បដិវិជ្ឈន្តី”តិ (ខុទ្ទកអភិ. អដ្ឋកថាយបុច្ឆានិទ្ទេស ៩).

អតិគម្ភីរនយមណ្ឌិតទេសនំ ឃាតិសយំ បច្ចយាការស្ស និកាយនេតា. សកាយនេតា ច បច្ចយាការោ គម្ភីរោ. យថាហ “អធិគតោ ខោ ម្យាយំ ធម្មោ គម្ភីរោ”តិអាទិ (ឌី. និ. ២.៦៧; ម. និ. ១.២៨១; ២.៣៣៧; សំ. និ. ១.១៧២; មហាវ. ៧, ៨), “គម្ភីរោ ចាយំ, អានន្ទ, បដិច្ចសមុប្បាទោ គម្ភីរាវភាសោ ចា”តិ (ឌី. និ. ២.៩៥; សំ. និ. ២.៦០) ច អាទិ. តស្ស ចាយំ អនន្តនយបដ្ឋានទេសនា អតិគម្ភីរាវ.

គន្ថារម្ភវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

បច្ចយុទ្ទេសវណ្ណនា

សមានតោតិ សមាននយេន, សមាហរណេន, សមានករណេន វា អដ្ឋកថាធិប្បាយោ. តត្ថ “ទ្វេ អកុសលិយាតិ ធម្មាកុសលិយញ្ញា បច្ចយាកុសលិយញ្ញា”តិអាទិនា បទេន វណ្ណយិស្សន្តិ.

បដ្ឋាននាមត្ថោតិ “បដ្ឋាន”ន្តិ ឥមស្ស នាមស្ស អត្ថោ, តំ បន យស្មា អវយវទ្វារេន សមុទាយេ និរុឡ្ហំ, តស្មា យថា អវយវេសុ បតិដ្ឋិតំ, តថេវ តាវ ទស្សេតុំ “តិកបដ្ឋានាទីនំ តិកបដ្ឋានាទិនាមត្តា”តិ វុត្តំ. អថ វា អវយវានំយេវ បដ្ឋាននាមត្តា និដ្ឋារេតព្ពា តំសមុទាយបត្តត្តា បករណស្ស. ន ហិ សមុទាយោ នាម កោចិ អត្ថោ អត្ថីតិ ទស្សេតុំ “បដ្ឋានំ...បេ... នាមត្តា”តិ វុត្តំ. តេនេវាហ “ឥមស្ស បករណស្ស...បេ... សមោធានតោ ចេវ វត្តត្តា”តិ. វចនសមុទាយវត្ថុវិភាគេន វិវិធបដ្ឋានសាមញ្ញត្តស្ស វិត្ថារិតា បដ្ឋានកថា ទុច្ចយានា សុខគ្គហណា ហោតីតិ ទស្សេន្តោ អាហ “ឧបនិក្ខ...បេ... ហោតី”តិ. តត្ថាតិ តាសុ នាមត្តយធាតុវុត្តសមាសនយាតាសុ. សព្ពសាធារណស្សាតិ សព្ពេសំ អវយវភូតានំ តិកបដ្ឋានាទីនំ សមុទាយស្ស ច សាធារណស្ស. អត្ថតោ អាបន្នំ នានាវិធភាវន្តិ បការប្បភេទេន បការានំ អនេកវិធតា ច គហិតាវ ហោតីតិ វុត្តំ. បការេហិ ឋានត្តំ ហិ បដ្ឋានំ, នានាវិធា បច្ចយា, តំ ឯត្ថ វិភជនេន អត្ថីតិ បដ្ឋានំ, បករណំ, តទេវ យទោ វ. ឯតម្បិ ច អត្ថនយេ សង្គហេតាបិ នានាវិធភាវបរិច្ឆិន្ន ទស្សិតាតិ វេទិតព្ពា. តត្ថ នានប្បការា បច្ចយា, នានប្បការានំ បច្ចយា ច នានប្បការបច្ចយាតិ ឧភយម្បិ សាមញ្ញនិទ្ទេសេន ឯកសេសេន វា ឯកជ្ឈំ គហិតន្តិ ទស្សេន្តោ “ឯកស្សបិ...បេ... វេទិតព្ពា”តិ អាហ. អនេកធម្មភាវេនាតិ អនេកធម្មា ឯតស្សាតិ អនេកធម្មោ, តព្ភាវេនាតិ យោជេតព្ពំ. នានប្បការបច្ចយតាតិ នានប្បការបច្ចយភាវោ, យោ អដ្ឋកថាយំ “នានប្បការបច្ចយដ្ឋោ”តិ វុត្តោ.

កាមំ ធម្មសង្គហាទីសុបិ អនេកេ បច្ចយធម្មវិភាគា, ន បន តត្ថ បច្ចយភាវោ ន តថា តព្ភាវេន វិភត្តោ យថា បដ្ឋានេតិ ទស្សេន្តោ “ឧទេត...បេ... ទស្សិតី”តិ អាហ. សាតិសយវិភាគំ ឥមស្ស បករណស្ស តថា តព្ភាវាតិ.

សព្ពញ្ញុតញ្ញាណស្ស យថាវុត្តករណំ យថាធិការំ, តំ ទស្សេតុំ “ឯត្ថាតិ ចតុទេសសោ”តិ. ករណទេសនាតោតិ បវត្តិដ្ឋានភាវតោ.

អញ្ញាហិ ពតិបន្នេហីតិ តីសុ ការេលសុ អប្បដិហតញាណាណាតីហិ។ តស្ស បច្ចុប្បន្នញាណស្ស។

តិចិវេធេន បរិច្ឆេទេន ទេសិតេសុ ធម្មេសុ តិកទុកាហាទរាតិ អាហ "តិកានត្តិ តិកចទេសេន ទុត្តធម្មាន"ន្តិ។ តីណិ បរិមាណានិ ឲទេសត្តិ ហិ តិកា។ សមន្តាតិ សមន្តទោ សព្ពាការតោតិ ទុត្តំ ហោតីតិ អាហ "អនុលោមាទីហិ សព្ពប្បការេហិបិ"តិ។ ពតានីតិ បចត្តានិ។ សមន្តចតុចិសតិបដ្ឋានានីតិ សមន្តទោ អនុលោមាទិសព្ពាការតោ សមោធានចទេសេន ចតុចិសតិ បដ្ឋានានិ។ អនុលោមាទិសព្ពកោដ្ឋាសតោតិ អនុលោមាទិចតុកោដ្ឋាសតោ។ តិកាទិលលកាចត្តិ តិកាទិទុកទុកបរិយោសានេហិ លលកាចំ។ ទេសនាតិ យធាទុត្តធស្សនេត។ ធម្មានុលោមាទិសព្ពកោដ្ឋាសតោតិ បច្ចនីកាទិទុកាទិសហជាតចាទាទិបច្ចយបច្ចនីយាទិអាទម្មណមូលាទីនំ ពហលំ ធដ្ឋព្ពំ។ យធាទុត្តតោ អញ្ញស្ស បការស្ស អសម្ភចតោ "អនុនេហិ នយេហិ បចត្តានីតិ ទុត្តំ ហោតី"តិ អាហ។ តានិ បន យធាទុត្តានិ សមន្តបដ្ឋានានិ។ អយញ្ច អត្ថវណ្ណនា អដ្ឋកធាចចនេន អញ្ញាធត្ថំ សំសន្ទតីតិ ធស្សេន្តោ អាហ "ទេនេតចាហ...បេ... ចទេសនា"តិ។

ហេតុនាតិ ហេតុសភាចស្ស ធម្មស្ស។ សតិបិ ហេតុសភាចស្ស អារម្មណបច្ចយាទិភាចេ សមិទេសេ តាច បច្ចយេ ធស្សេន្តេន "អធិបតិបច្ចយាទិភូតស្ស ចា"តិ ទុត្តំ។ "ហេតុ ហុត្វា បច្ចយោ"តិ ទុទេត្ត ធម្មស្ស ហេតុសភាចតា និទ្ទិដ្ឋា, ន បច្ចយចិសេសោតិ តស្ស អធិបតិបច្ចយាទិភាវោ ន និចារិតោតិ អាហ "ឲទេនបិ សោ ឲច ទោសោ អាបជ្ជតី"តិ។ ទេនាតិ ហេតុភាចក្កហណេន។ ព្ពនាតិ "ហេតុបច្ចយោ"តិ ឲត្ត។ ធម្មក្កហណត្តិ អលោភាទិធម្មក្កហណំ។ សត្តិចិសេសោ អត្ថតោ ជាលំ សត្តិការណភាចោ, យោ រសោតិបិ ទុច្ចតិ, ច្ចាយំ អនញ្ញសាធារណតាយ ធម្មតោ អនញ្ញោបិ បច្ចយត្តសមបចាយេច លក្ខណតត្ថា អញ្ញោ ចិយ កត្វា ទុទេត្តា។ តស្សាតិ ហេតុភាចសង្ខាតស្ស សាមត្ថិយស្ស។ ហេតុ ហុត្វាតិ ឲត្តាបិ ហេតុភាចចាចកោ ហេតុសទ្ទោ, ន ហេតុសភាចធម្មចាចកោតិ អាហ "ហេតុ ហុត្វា បច្ចយោតិ ច ទុត្ត"ន្តិ។

ឲចញ្ច កត្វាតិអាទីនា យធាទុត្តមត្ថំ បិឲ្យព្ពយា សមទេត្តិ។ យទិ ឲចំ អដ្ឋកធាយំ ធម្មស្សេច បច្ចយតាចចនំ កធត្តិ អាហ "អដ្ឋកធាយំ បនា"តិអាទិ។ ទេនេតច ចេត្ត អសេយ្យាបិ "ធម្មតោ អនញ្ញោបិ អញ្ញោ ចិយ កត្វា"តិ ច ទុត្តំ។ យទិ អដ្ឋកធាយំ "យោ ហិ ធម្មោ, មូលដ្ឋេន ឧបការកោ ធម្មោ"តិ ច អាទីសុ ធម្មេន ធម្មសត្តិចិភាចនំ កតំ, អធ កស្មា ព្ពន ហេតុភាចេន បច្ចយោតិ ធម្មសត្តិយេច ចិភាចិតាតិ ចោទនំ យតសិ កត្វា ទុត្តំ "ព្ពនាបិ ចា...បេ... ធស្សេតី"តិ។ ធម្មសត្តិចិភាចនំ បនេត្ថ ន សក្កា បដិក្ខិបិតុន្តិ ធស្សេន្តោ "ន ហី"តិអាទិមាហ។ អទេត្ថា ឲតស្ស អត្ថីតិ អទេត្ថា, អត្ថាភិធានចនត្តិ ទុត្តំ "ឲតីតិ ឲតស្ស អទេត្ថា ចត្តតី"តិ, តស្មា អទេត្ថាតិ អត្ថចនត្តិ ទុត្តំ ហោតិ។ ទេនាហ "តញ្ច ឧប្បត្តិដ្ឋិតីនំ សាធារណចចន"ន្តិ។ តត្ថាតិ ហិ "ចត្តតី"តិ ចចនំ បត្វាយដ្ឋំ។ អធ ចា ឲតីតិ ឲតស្ស អទេត្ថាតិ "ឲតី"តិ ឲតស្ស បទស្ស អទេត្ថោ "ចត្តតី"តិ ឲត្ត ចត្តតកិរិយា។ តត្ថាតិ តត្ថ ចត្តតំ។ ឲតស្មិំ បនទេត្ថ សាធារណចចនត្តិ ឲត្ត ចចន-សទ្ទោ អត្ថបរិយាយោ ទេចិតព្ពោ "ទុច្ចតី"តិ កត្វា។ យធទេក្កន ឧប្បត្តិយា បច្ចយោ, តធទេក្កន ឋិតិយាបិ បច្ចយោតិ ពោធិ អាសន្នេយ្យាតិ តទាសង្កានិចត្តនត្ថំ ទុត្តំ "ពោធិ ហិ...បេ... ហេតុអាទយោ"តិ។ ឲត្ថ ច យធា ឧប្បជ្ជនាការហានំ ឧប្បត្តិយា បច្ចយោ សតិយេច ឧប្បាទេ, នាសតិ, ឲចំ តិដ្ឋនាតយបិ ឋិតិបច្ចយចទេសេន ធានំ យធា ឌីចិតិត្ថិយចទេសេន សហជាតធម្មានត្តិ ធដ្ឋព្ពំ។ ទេយ បន អនុបធម្មានំ ឋិតិ បដិក្ខិបន្តិ, ឃំ ចត្តព្ពំ, តំ ហេដ្ឋា ទុត្តមេច។

យថា អធិករណសាធនតោ បតិដ្ឋត្ថោ ហេតុ-សទ្ទោ, ឯវំ ករណសាធនតោ បវត្តិអត្ថោបិ យុជ្ជតីតិ ទស្សេន្តោ “ហិនោតី”តិអាទិមាហ។
“លោភោ និទានំ កម្មានំ សមុទយាយា”តិអាទិវចនតោ ហេតុំ កម្មនិទានការណោ វេទិតព្ពោ។

ឯតេនាតិ ហេតុបច្ចយេន។ អញ្ញេនេវ កុសលាទិភាវសិទ្ធិវចនេន។ ឯតេ អាចរិយា។ សភាវតោវាតិ ឯតេន យថា អញ្ញេសំ ហេតុសម្ពន្ធានំ ឧបការកត្តស្ស ពលីយស្ស ហេតុភាវតោ អញ្ញេន បយោជនំ នត្ថិ សយំ ឧបការកភាវតោ, ឯវំ អញ្ញេសំ កុសលាទិភាវសាធនំ ហេតុំ អញ្ញេន កុសលាទិភាវសាធនេន បយោជនំ នត្ថិ សយមេវ កុសលាទិសភាវត្តាតិ ទស្សេតិ។ ន សភាវសិទ្ធោ អលោភាទីនំ កុសលាទិភាវោ ឧភយសភាវត្តា តំសម្បយុត្តផស្សាទីនំ វិយាតិ ចោទេតុំ ទស្សេតិ “យថា បន”តិអាទិនា។ សោ បន អញ្ញាបេក្ខោ កុសលាទិតោ។

ន កោចិ ធម្មោ ន ហោតីតិ ហេតុទិវេកេន សព្ពោធម្មេសុ សត្តានសត្តបញ្ញត្តិធម្មេសុ កោចិបិ ធម្មោ អាហារបច្ចយោ ន ន ហោតិ, ឥមាយំ អាហារបច្ចយការណោ ហេតុ ធាតុវិភង្គវណ្ណនាយំ វុត្តោ នយេន។

បរិយាទិសត្តានុបត្តិស្សយត្ថោ “សត្តវេតោ”តិអាទិនា វុត្តាការេន បរិយាសិទ្ធិ វិត្តាទិសត្តានុបសត្តា ឧបត្តិស្សយំ។ វិវេត្តិ វិត្តសីលេនតំ និព្ពេសា ធម្មេណ្ណា។ ន ហិ វិត្តមេវ នថាទិសង្ខារិយតិ, អថ ខោ តំសម្បយុត្តធម្មាបិ។ សាធយាតាតិ វសេ វត្តយាតា។ វសវត្តនទ្វេត្ត នធាការានុវិធានំ។ សត្តាទីសុ ហិ ហីនេសុ មជ្ឈិមេសុ បណីតេសុ តំតំសម្បយុត្តាបិ នថា នថា បវត្តន្តិ។ តេនាហ “ហីនាទិភាវេន នធនុវត្តនតោ”តិ។ តេនាតិ អត្តនោ វសេ វត្តាបនេន, តេនំ វា វសេ វត្តនេន។ តេហិ សត្តាធយោ។ អធិបតិបច្ចយា ហោន្តិ អត្តាធីនានំ បតិការេន បវត្តនតោ។ ករុណាតត្ថ អារម្មណំ មហគ្គតធម្មលោភនីយធម្មាទី។

នធនត្តរុប្បាទនិយមោតិ នស្ស នស្សេវ វិត្តស្ស អនន្តរំ ឧប្បជ្ជមានតំ។ តំតំសហការីបច្ចយវិសិដ្ឋស្សាតិ តេន តេន អារម្មណាទិនា សហការីការណេន នធុប្បាទនសមត្ថតាសង្ខាតំ វិសេសំ បត្តស្ស។ នាមមេវាតិ យា វេនាធនេ បុព្វនសមត្ថតា វេនាបរេប លទ្ធាការា, នាមមេវ។

ឧបសព្វវសេនបិ អត្ថវិសេសោ ហោតីតិ វុត្តំ “សង្គត្ថមត្តនោ នានាការណ”ន្តិ។ វវនីយត្ថនោតិ ការត្ថនោ។ ការេត្ថាបិ ហិ វវនក្កមលោភុសានេន វិញ្ញាយត្តា “វវនីយោ”តិ វុច្ចតិ។ និរោធុប្បាទន្តរាការេនោតិ បុរិមនិរោធស្ស បច្ឆិមុប្បាទស្ស ច ព្យវធាយកាការេន។ និរន្តរុប្បាទនសមត្ថតាតិ ឯតេន និរោធានំ និរោធសមកាលុប្បាទវានំ និវារេតិ។ សតិ ហិ សមកាលត្តេ ព្យវធាតាសង្កា ឯវ ន សិយា សណ្ឋានាការេនោ។ ពុទ្ធមិនោ ហេដ្ឋា វុទ្ធិ តិរិយត្តិ វិការការោ អត្តនា ឯកត្តមិវ ឧបនេត្វាតិ យោជនា។ សណ្ឋានាការេន ហិ អប្បដិឃភាវូបលក្ខណេន វិការការវំ, តេន ឯកត្តមិវូបនយនំ វុដ្ឋ អនន្តរការវំ សាធេតិ, សមានដ្ឋានាការេន បន អនន្តរមេវ ឧប្បាទនំ។

ចិកាកេតា ខាកេលាត អាកាទិយតីតិ អាកាសេរា, ឆយ្ខាត៌ បចត្តិកេកេងា៎ កេតចសញ្ញាកាសញ្ញាយតតផលសយាបត្តីត៌

តិទេរាឆុប្យាងាតត្តូទេតាឃាតិ ឃោឌតា៎ បុរិយចុតីតិ អសញ្ញាសត្តុប្បត្តិទេតា បុរិយចុតិ៎ ឃឌិ កាលត្តទេតា តត្តិ, កឆយិត៌ “សត្តាហំ តិទេរាឆំ សយាបជ្ជិត្វា បច្ចា កប្បសតាតិ អតិក្កយិត្វា”តិ ចចតត្តិ អាហ “ត ហិ ទេតសំ...ទេប... ចុទេច្ចយ្យា”តិ៎ តត្ត ទេតសំ អត្តទេរា ទ្វុបសត្តាទេតា

បចត្តទេតចាតិ អតុឃោកំ សត្តាឃាហ “ត ច...ទេប... អញ្ញាសត្តាតត្តា”តិ៎ ឃឌិ ឲចំ ទេតសំ អញ្ញាកិត្តុសត្តាត៌ ចិយ អញ្ញាយញ្ញាបកាទេតបិ

កចិតញ្ញាត្តិ ចោងតាយ ចុត្តំ “ទ្វុបិទ្វុប...ទេប... ទេហាត្តី”តិ៎ ទេតទេតំ ឌទេស្សតិ – ឃឌិបិ ទ្វុបិទ្វុបឆយ្ខា ឲកត្ថិ បុក្កទេល ចត្តយាតា ចិទេសទេតា

អញ្ញាយញ្ញាបការកការទេចត ចត្តត្តិ, អញ្ញាយញ្ញា បត ចិសឌិសសកាចតាយ ចិស្សុឃេច សត្តាតការចេត បចត្តតទេតា ញ្ញចឆាឃកា ត ទេហាត្តិ

សត្តិចទេសត យិត្ថុ អបទិឃាបត្តត្តា, ឃទេតា “អញ្ញាយញ្ញា ចិប្បយុត្តា, ចិសំសដ្ឋា”តិ ច ចុត្តត្តិ៎ ក្ខុបការទេកា ច តាយ អច្ចត្តិ កិត្តុសត្តាតាតយ្យិ

ទេហាតិឃេចាតិ ត តាចតា សត្តាតាទេកទេងាតិ កិឃ្យាបិ ទេតសំ ញ្ញចឆាឃកតាការទេចា ទេចឌិតទេញ្ញា៎ ឃឆា សយាតឌាតិកាត៌ ចិត្តុប្បាងាត៌

តិទេត្តទេតា ស្ដុ អតត្តទេការចេត បិកដិ, ត តឆា អសយាតឌាតិកាតត្តិ អធិប្បាឃេត “ឌចតាតត្តទេស្ស ឌចតស្ស ចិយ កចក្កាតត្តទេស្ស

កចក្កស្ស ចិឃា”តិ ចុត្តា៎

បច្ចយការទេចា ទេចត្វាតិ ឲត្វ ច-សទ្ទោ ញ្ញតិទេទេកា៎ ទេសា ឃេត ចិទេសទេសទេតត្វ ក្ខុប្បាងក្ខណំ, តំ ចិទេសសំ ឌោទេតតិ៎ អតត្តទេបច្ចយាឌីតត្តិ

អាឌិ-សទ្ទេត សយតត្តទេបច្ចយំ សក្កណ្ហាតិ៎ បុទេរបច្ឆាកាចា, តក្ខុបិឌិកា ចា ក្ខុប្បាងតិទេរាឆា បុញ្ញាត្តាបទេត្តបទិច្ឆេទា, ទេតត កហិតាត៌

ឍលាត្តឃបរិឃាបត្តាតត្តិ អទេត្វា៎ ទេតតាហ “ក្ខុប្បជ្ជតីតិ ចចត៌ អលកត្តាត”ត្តិ៎ ក្ខុប្បាងក្ខណសយក្កី ហិ “ក្ខុប្បជ្ជតី”តិ ចុច្ចតិ៎ តឆា ហិ ចុត្តំ

“ក្ខុប្បាងក្ខទេណ ក្ខុប្បជ្ជយាត៌, ទេតា ច ក្ខុប្បត្តំ, កក្កក្ខទេណ ក្ខុប្បត្តំ ទេតា ច ក្ខុប្បជ្ជយាត”ត្តិ (ឃយ៎ ១៎ចិត្តឃយក៎ប័ ១)៎ ទេសាតិ

អតត្តទេរាឌិបច្ចយការទេចា៎ អបទិច្ឆេឌត្តិ កាលចទេសត បទិច្ឆេឌទេហិតំ៎ ឃទេតាតិ បុញ្ញាត្តាបទេត្តចទេសត បទិច្ឆេងាកាចទេតា៎ ទេតទេតចាតិ

កាលចទេសត បទិច្ឆិជ្ជ ឲច ឆយ្ខាត៌ កហណទេតា៎

ក្ខុប្បត្តិឃាបច្ចយការទេចត បិកទេដតាតិ ញ្ញត៌ តស្ស តិឌស្សតកាចតិឌស្សត៌ សិទ្ធិញ្ញាតិឌស្សត៌ បច្ចយុប្បត្តាតត្តិ បច្ចយតិញ្ញាត្តាត៌, អត្តទេតា

ផលក្ខុតាតត្តិ អធិប្បាឃោ៎ សហឌាតការទេចតាតិ សហ ក្ខុប្បត្តការទេចត៎ អត្តតា សហុប្បត្តឆយ្ខាតញ្ញាសហុប្បត្តការទេចត ក្ខុបការកតា

សហឌាតបច្ចយតា៎ ទេតត ឋិតិក្ខទេណបិ ទេតសំ ក្ខុបការកតា ទេចឌិតទេញ្ញា៎ ឲចញ្ញា “បកាសស្ស បឌីទេបា ចិឃា”តិ តិឌស្សតយ្យិ ស្ដុ ឃុជ្ជតិ៎

បឌីទេបា ហិ បកាសស្ស ឋិតិឃាបិ បច្ចទេឃាតិ៎

អញ្ញាយញ្ញាតាចទេសទេតចាតិ ញ្ញយិតា សហឌាតាឌិការទេចត អត្តទេតា ក្ខុបការកស្ស ក្ខុបការកតាយត្តំ ត អញ្ញាយញ្ញាបច្ចយតា, អឆ ទេខា

អញ្ញាយញ្ញាបច្ចយកាចចទេសតាតិ លក្ខណសក្ករាកាចំ ឌទេស្សតិ, ត សហឌាតាឌិបច្ចទេយហិ ចិតា អញ្ញាយញ្ញាបច្ចយស្ស បចត្តិ៎ ទេតទេតចាហ “ត

សហឌាតតាឌិចទេសតា”តិ៎ ឃឌិបិ អញ្ញាយញ្ញាបច្ចទេឃា សហឌាតាឌិបច្ចទេយហិ ចិតា ត ទេហាតិ, សហឌាតាឌិបច្ចយា បត ទេតត ចិតាបិ

ទេហាត្តីតិ សហឌាតតាឌិចិឆុទេទេតច បកាទេត អញ្ញាយញ្ញាបច្ចយស្ស បចត្តីតិ ឌទេស្សទេត្តា “សហឌាតាឌិ...ទេប... ត ទេហាតី”តិ ចត្វា តទេយចត្តំ

បិកដតទំ កាតុំ “ត ច បុទេរឌាត...ទេប... ទេហាត្តី”តិ អាហ៎ សហឌាតតាឌីតិ ច អាឌិ-សទ្ទេត តិស្សយអត្ថិអចិកតាឌីតំ កហណំ ទេចឌិតញ្ញា៎

បឆចឹឆាត្យំ បតិដ្ឋាឃ ឲច សេសឆាត្យេឃា ្លបិកាទ្ធបិតិ ចិឃ ឃឆាយកកិច្ចំ កទោត្តិតិ ទុត្តំ “អឆិដ្ឋាភាកាេទត បឆចឹឆាត្យ សេសឆាត្យត”ត្តិ៎ ឲត្ត អឆិដ្ឋាភាកាេទភាតិ អាឆារាកាេទត៎ អាឆារាកាេទា េចត្ត េតសំ សាតិសំ តឆឹតចុត្តិតាឃ េចឹតេឌ្ឋា, ឃេតា ក្ចតាតិ អតិដ្ឋិសិតឌ្ឋដ្ឋាភាតិ ចុច្ចត្តិ៎ ឲចទ្បា កត្វា ចក្លាឹតយ្យិ អឆិដ្ឋាភាកាេទត ្លបកាេកតា ឃុដ្ឋ ឃុឌ្ឋតិ៎ ត ហិ ឃឆាចុត្តិ តឆឹតចុត្តិឃា ចិេសសំ ឃុច្ចិត្វា អេឌ្ឋា ចក្លាឹសុ អេឆសកាតំ អទ្ធបឆយ្យាតំ អឆិដ្ឋាភាកាេទា សយ្កចតិ៎ ឃឹបិ ឃំ ឃំ ឆយ្យំ បដិច្ច េឃ េឃ ឆយ្យា បចត្តត្តិ, េតសំ សេត្ថសំ តឆឹតចុត្តិកាេចា, េឃត បត បច្ចឃកាចចិេសេសត ចក្លាឹតំ បទ្យុត្តកាេចសុ ចក្លចិឌ្ឋាលាឆេឃា តឆត្យចិឆាភាកាេទតេច បចត្តត្តិ, ឋ្វាឃយិចំ េតសំ តឆឹតចុត្តិឃា សិេដ្ឋា ចិេសេសាតិ ចុេត្វា៎ ឲចត្យាបច្ចឃកាចសាយេឌ្ឋា សតិបិ អារេយ្យលបច្ចឃេតា តិស្សឃបច្ចឃស្ស ចិេសេសា សិេដ្ឋាតិ េចឹតេឌ្ឋា៎ ឋ្វាឃំ ឆាត្យចិកេដ្ឋ ចិកាចិេតាេឃច៎ លេឌ្ឋាឆេឃា តំតំតិស្សឃាតំ លេឌ្ឋាឹតត្តិ “្លបកាេកា”តិ អាេតត្វា សយ្កត្តិតត្តា៎

ឃំកិច្ចិ កាេលំ តិស្សេឃាតិ ចឆតិ, ត ចុត្តលក្លល្យបបត្តេយច៎ ឲេតត បច្ចឃេដ្ឋា ឌ្ឋឆ តិស្សឃេដ្ឋាតិ ឆេស្សតិ៎ តត្វាតិ តិដ្ឋាេលា ក្យុំ៎ េតត ចុត្តំ “តិដ្ឋាេតី”តិ៎

សុដ្ឋកតតំ ឹេបតិ, កស្ស? “អត្តេតា”តិ ចុត្តស្ស បកតសេដ្ឋត ចិេសសិឃយាតស្ស បច្ចឃស្ស៎ េកត កតត្តិ? អត្តេតា កាេលហិតិ សិេដ្ឋាចាឃយេត្វា៎ តឆាតិ ចលស្ស ្លប្យាឆតសយត្តកាេចត៎ អច ចា តឆាតិ តិប្បាឆតចេសត ្លបេសចតចេសត ច៎ តត្ត តិប្បាឆតំ េហត្យបច្ចឃសេយាឆាេតត ចលស្ស តិឌ្ឋាត្តតំ, តំ ឋុចិេឌ្ឋាឃ្យត្តិ អតាយសិត្វា ្លបេសចតេយច ចិកាេចេត្តា “្លបេសចិេតា ចា”តិ អាហ៎ តត្ត អល្លិឃាបតំ បរិេកាកចេសត េចឹតត្ថា៎ េតតាហ “្លបេកាក្យបេសចត”ត្តិ៎ ចិឌាតតាឹចេសតាតិ ចិឌាតតសេឌ្ឋាតតាត្យចតាឹចេសត៎ េតតាតិ ឃឆាចុទ្ទិត្វាបេសចិតស្ស បកតកាេចត៎ អតាកតាតយ្យិ...េប... ចុត្តា េហាតិ, សេកច អតីតាតំ បច្ចុប្បត្តាតត្តាតិ អឆិប្បាេឃា៎ បច្ចុប្បត្តស្សបិ ហិ “បច្ចុប្បត្តំ្លត្យ េកាឌតំ េសតាសតំ ្លបតិស្សាឃ ឆសាតំ ្លប្យាេឆត្តិ”តិអាឹចចតេតា (បដ្ឋ៎ ១៎១បំ៎បំ) បកត្យបតិស្សឃកាេច លត្តតីតិ៎

ឃឆា េឃ ឆយ្យា េឃសំ ឆយ្យាតំ បច្ឆាឌាតបច្ចឃា េហាត្តិ, េត េតសំ ឲកំេសត ចិប្បឃុត្តអត្ថិអចិកតបច្ចឃាបិ េហាត្តិ, តឆា េឃ ឆយ្យា េឃសំ ឆយ្យាតំ ឋុេរឌាតបច្ចឃា េហាត្តិ, េត េតសំ តិស្សឃារេយ្យលបច្ចឃាបិ េហាត្តិតិ ្លកេឃសុ ្លកេឃសំ បច្ចឃាកាទាតំ លក្លលេតា សត្តទាកាចំ ឆេស្សត្តំ “ចិប្បឃុត្តាកាទាឹហិ ចិសិដ្ឋា, តិស្សឃារេយ្យលាកាទាឹហិ ចិសិដ្ឋា”តិ ច ចុត្តំ៎ ឃឆា ហិ បច្ឆាឌាតឋុេរឌាតាកាទា អឌ្ឋាយឌ្ឋាចិសិដ្ឋា, ឲចំ បច្ឆាឌាតចិប្បឃុត្តាកាទាឆេឃា ឋុេរឌាតតិស្សឃាកាទាឆេឃា ច អឌ្ឋាយឌ្ឋាចិកត្តសកាចា ឲចាតិ៎

យេតាសេដ្ឋាតតាហាេរចេសត បចត្តយាេតហីតិ ឌ្ឋយិតា េចតតាឃ សយ្យុត្តឆយ្យាតយ្យិ តឆត្យក្យាំ អត្តេតា បច្ចុប្បេត្តសុ បចត្តិយាហ៎ េតេតចាតិ េចតតាហាេរចេសត ្លបកាេកត្តា ឲច៎

បយោគេន ករណីយស្សាតិ ឯតេន កិច្ឆាតិ យំ តាទិសំ បយោគេន កាតុំ ន សក្កា, តំ និវត្តេតិ. អនេកវារំ បវត្តិយា អាសេវនទ្ធស្ស
បិកាៈ ករោតីតិ កត្វា វុត្តំ "បុនប្បុនំ ករណ"ន្តិ. ឯកស្ស បន បច្ចយធម្មស្ស ឯកវារេនេវ បវត្តិ. អត្តសទិសស្សាតិ
អនុបធម្មសារម្មណតាសុក្កកណ្ហាទិការេហិ អត្តនោ សទិសស្ស. ឥទំ បច្ចយុប្បន្នវិសេសនំ, "អត្តសទិសសការណតាបិទេត"ន្តិ ឥទំ បន
បច្ចយការណវិសេសនំ, តស្មា កិច្ឆាតិយតាទិសេន វិសទិសការណំ និវត្តេតិ, ន កុសលត្តរតាទិ. ន ហិ បរិត្តា ធម្មា មហគ្គតអប្បមាណានំ
ធម្មានំ អារម្មណបច្ចយា ន ហោន្តីតិ. វាយតិ វាយំ កាហាបតិ, ឥធ បន វាយតិ វិយ វាយតិ, ការណត្ថិ អត្ថោ. កត្វាធីស្វិតិ
កត្វាបិ ប្បាធីសុ. វិសយេ វេតំ វុត្តំ, ន និទ្ធារណេ. ឯតេន កត្វាបិ ប្បាទិវិសយា បុរិមបិទ្ធា អញ្ញមតាទិកិរិយា "កត្វាធីសុ បុរិមា បុរិមា"តិ
វុត្តា, សា បន អារម្មណាការា ឥធ វុត្តហរណការណេន អធិប្បេតាតិ អាហ "បុរិមា បុរិមា អារម្មណា វិយាតិ អធិប្បាយោ"តិ.
និទ្ទេសេ ឯវ ចា ឯតំ វុត្តំ. កត្វាទិវិសយា ហិ អារម្មណា កត្វាធីតិ វុត្តា យថា រូបវិសយញ្ញាណំ រូបន្តិ វុត្តំ "រូបី រូបានិ បស្សតី"តិអាទីសុ
(ម. និ. ១.១៣៥; ១.១១១; បដិ. ម. ០.១០៥; ធ. ស. ១៣៥).

អត្តនោ វិយ សប្បយុត្តធម្មានម្បិ កិច្ចសាធិកា ចេតនា ចិត្តស្ស ញាបិរការេន លក្ខីយតីតិ អាហ "ចិត្តបយោគោ ចេតនា"តិ. តាយាតិ
តាយ ចេតនាយ. វុប្បន្នកិរិយតាវិសិដ្ឋេតិ ចិត្តបយោគសង្ខាតាយ ចេតនាកិរិយាយ វុប្បត្តិយា វិសិដ្ឋេ វិសេសំ អាបន្នេ. យស្មិំ ហិ
សន្តានេ កុសលាកុសលចេតនា វុប្បន្នាតិ, តត្ថ យថាពលំ តាទិសំ វិសេសាធានំ កត្វា និរុជ្ឈតិ, យតោ តតោ ច អវសេសបច្ចយសមវាយេ
តស្សា ផលភូតានិ វិបាកកដត្តារូបានិ និព្ពត្តិស្សន្តិ. តេនាហ "សេសបច្ចយ...បេ... ន អញ្ញថា"តិ. តេនន្តិ វិបាកកដត្តារូបានំ. តេនាតិ
ចិត្តកិរិយភាវេន. កិំ វត្តព្ពន្តិ អសហជាតានម្បិ ការណំ វុប្បការិកា ចេតនា សហជាតានំ វុប្បការិកាតិ វត្តព្ពមេវ នត្ថីតិ អត្ថោ.

និរុស្សាហសន្តភាវតាតិ វុស្សាហនំ វុស្សាហោ, នត្ថិ ឯតស្ស វុស្សាហោតិ និរុស្សាហោ, សោ ឯវ សន្តភាវោតិ និរុស្សាហសន្តភាវោ,
តេន. វុស្សាហោតិ ច កិរិយមយចិត្តុប្បាទស្ស បវត្តិអាការោ វេទិតព្ពោ, យោ ញាបិរោតិ ច វុច្ចតិ, ន វីរិយុស្សាហោ. ស្វាយំ យថា
អវសេសប្បច្ចយសមាគមេ កិរិយមយចិត្តុប្បាទេសុ សាតិសយោ លព្ភតិ, ន តថា និរុស្សាហោ. តតោ ឯវ តេ សន្តសភាវា
វិបាកុប្បាទនញាបិរហិតាវ ហោន្តិ, កិរិយមយចិត្តុប្បាទតាយ បន និវាស្សាហា ឯវាតិ តតោបិ វិសេសនត្ថំ
"និរុស្សាហសន្តភាវា"តិ វុត្តំ. ឯតេនាតិ និរុស្សាហសន្តភាវគ្គហណេន. សារម្មណាទិភាវតាតិ
សារម្មណអនុបធម្មចិត្តចេតសិកផស្សាទិភាវេន. វិសទិសវិបាកភាវំ ទស្សេតិ យថាវុត្តនិរុស្សាហមត្តរហិតសន្តភាវស្ស
វិបក្កភាវយាបន្នេសុ អនុបធម្មេសុ ឯវ លព្ភតោ. សោតិ វិបាកភាវោ. វិបាកានំ បយោគេន អសាធេតព្ពតាយាតិ "ផស្សោ ហោតិ
ភាវេន និព្ពត្តី"តិអាទិនា ចិត្តាភិសង្ខារបយោគេន យថា កុសលាកុសលា និប្ផាទីយន្តិ, ឯវំ វិបាកានំ បយោគេន អនិប្ផាទេតព្ពត្តា.
បយោគេនាតិ កម្មផលុប្បត្តិមូលហេតុភូតេន បុរិមបយោគេន. យំ សន្ធាយ វុត្តំ "បយោគសម្បត្តិំ អាគម្ម វិបច្ចន្តី"តិអាទិ. អញ្ញថាតិ
បយោគេន វិនា. សេសបច្ចយេហិតិ កម្មស្ស វិបាកុប្បាទនេ សហការីការណេហិ. កម្មស្ស កដត្តាវេវ បយោគោ នាម នត្ថីតិ
វុត្តមេវេតំ. អវធារណេន ទស្សេន្តោ វិបាកានំ និរុស្សាហតំ បាកដំ ករោតីតិ. ន កិលេសវូបសមសន្តភាវោ យថា តំ សន្តានេសុ
ឈានសមាបត្តីសុ តិ អធិប្បាយោ. អយញ្ហិ វិបាកានំ សន្តភាវោ ភាវុប្បាទិកោ, អថ វា បច្ចក្ខសិទ្ធោតិ ទស្សេន្តោ
"សន្តភាវតោ វេទិយោ"តិអាទិមាហ. តត្ថ អភិនិបាតគ្គហណេន កិច្ចតោ បញ្ចវិញ្ញាណានិ ទស្សេតិ. តេនេវាហ "បញ្ចហិ វិញ្ញាណេហិ ន

កិញ្ចិ ធម្មំ បដិជានាតិ អញ្ញត្រ អភិនិបាតមត្តា”តិ។ តប្បច្ចយវន្តិ វិបាកបច្ចយវន្តានំ, វិបាកបច្ចយេន ឧបកត្តព្ពានន្តិ អវត្វា។ អវិបាកានំ រូបធម្មានំ។ វិបាកានុកូលំ បវត្តិន្តិ សន្តសភាវំ បច្ចយភាវមាហ។

យថារហំ បច្ចយេហិ និព្វត្តានំ បច្ចុប្បន្នានំ អនុបាលនប្បការំ ឧបត្ថម្ភកត្តំ, តយិទំ អាហារេសុ ន និយតំ តតោ អញ្ញថាបិ បវត្តនតោ។ តថា សតិ តទេវ តត្ថ កស្មា គហិតន្តិ ចោទនំ មនសិ កត្វា អាហ “សតិបិ...បេ... ឧបត្ថម្ភកត្តា”តិ។ តេន បធានាប្បធានេសុ បធានេន និទ្ទេសោ ញាយាគតោតិ ទស្សេតិ។ កាមញ្ចេត្ថ “រូបារូបានំ ឧបត្ថម្ភកត្តា”តិ អវិសេសតោ វុត្តំ, សាមញ្ញជោតនា បន វិសេសេ អវតិដ្ឋតីតិ យថារហំ បច្ចយភាវោ និទ្ធារេតព្វោ។ ស្វាយំ តេសំ ឧបត្ថម្ភកត្តស្ស បធានភាវវិភាវនេនេវ អាវិ ភវតីតិ តមេវ ទស្សេន្តោ “ឧបត្ថម្ភកត្តញ្ហី”តិអាទិមាហ។ ផស្សមនោសញ្ចេតនាវិញ្ញាណានិ អត្តនា សហជាតធម្មានំ សមុប្បាទនភាវេន បច្ចយា ហោន្តីតិ អាហ “សតិបិ ជនកត្តេ អរូបីនំ អាហារាន”ន្តិ។ ឧបត្ថម្ភកត្តំ ហោតិ ឧប្បាទតោ បរម្បិ តេសំ បច្ចយភាវតោ។ អសតិបិ ជនកត្តេ ឧបត្ថម្ភិយមានស្ស រូបស្ស អញ្ញេហិ យថារហំ បច្ចយេហិ ជនិតត្តា។ តេនាហ “ចតុសមុដ្ឋានិករូបូបត្ថម្ភករូបាហារស្សា”តិ។ យទគ្គេន រូបារូបាហារា អត្តនោ ផលស្ស ឧប្បត្តិយា បច្ចយា ហោន្តិ, តទគ្គេន ឋិតិយាបិ បច្ចយា ហោន្តិយេវាតិ ឧបត្ថម្ភកត្តំ ជនកត្តំ ន វ្យភិចរតិ, តស្មា អនុបត្ថម្ភកស្ស អាហារស្ស កុតោ ជនកតា។ តេនាហ “អសតិ បន...បេ... នត្ថីតិ ឧបត្ថម្ភកត្តំ បធាន”ន្តិ។ យស្មា ជនកោ អជនកោបិ ហុត្វា អាហារោ ឧបត្ថម្ភកោ ហោតិ, អនុបត្ថម្ភកោ បន ហុត្វា ជនកោ ន ហោតិយេវ, តស្មាស្ស ឧបត្ថម្ភកត្តំ បធានន្តិ អវត្វា។ ឥទានិ ជនកត្តម្បិ អាហារានំ ឧបត្ថម្ភនវសេនេវ ហោតីតិ ទស្សេន្តោ “ជនយមានោបិ ហី”តិអាទិមាហ។ អវិច្ឆេទវសេនាតិ សន្តតិយា ឃដ្ដនវសេន។

យទិ អធិបតិយដ្ឋោ ឥន្ទ្រិយបច្ចយតា, ឯវំ សន្តេ អធិបតិបច្ចយតោ ឥន្ទ្រិយបច្ចយស្ស កោ នានាករណន្តិ ចោទនំ មនសិ កត្វា តំ តេសំ នានាករណំ ទស្សេន្តោ “ន អធិបតិបច្ចយធម្មា វិយា”តិអាទិមាហ។ តត្ថ បវត្តិនិវារកោតិ អត្តនោ អធិបតិបច្ចយបវត្តិយា និវារកោ អញ្ញោ អធិបតិបច្ចយធម្មេ អភិភវិត្វា បវត្តនេនាតិ បុរិមាភិសង្ខារសិទ្ធេន ធោរេយ្យភាវេន អភិភុយ្យ បវត្តិយា។ គរុភាវេវាតិ ជេដ្ឋកភាវោ។ អយញ្ចេត្ថ សង្ខេបតោ – យេន ជេដ្ឋកភាវេន លទ្ធាធេយ្យា អត្តនោ បវត្តិវិពន្ធកេ តុល្យយោគីធម្មេ តទញ្ញធម្មេ វិយ អភិភុយ្យ បវត្តន្តិ, ន សោ ឥន្ទ្រិយបច្ចយតាយ អធិបតិយដ្ឋោតិ អធិប្បេតោតិ។ អថ កោ ចរហីតិ អាហ “អថ ខោ”តិអាទិ។ ទស្សនាទិកិច្ចេសុ និយុត្តកេសុ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីហិ ចក្ខាទីហិ បច្ចយេហិ ចក្ខាទីនំ អនុវត្តនីយតាតិ សម្ពន្ធោ។ ជីវនេ អនុបាលនេ ជីវន្តេហិ សហជាតធម្មេហិ ជីវិតស្ស, សុខិតាទីហិ សុខិតទុក្ខិតសោមនស្សិតទោមនស្សិតុបេក្ខិតេហិ សហជាតធម្មេហិ សុខាទីនំ អនុវត្តនីយតាតិ យោជនា។ តំតំកិច្ចេសូតិ វុត្តមេវ ទស្សនាទិកិច្ចំ បច្ចាមសតិ។ ចក្ខាទយោ បច្ចយា ឯតេសន្តិ ចក្ខាទិបច្ចយា, ចក្ខុវិញ្ញាណាទយោ។ តេហិ ចក្ខាទិបច្ចយេហិ។ ចក្ខាទីនន្តិ ចក្ខាទិជីវិតសុខាទិសទ្ធាទីនំ។

តេសុ កិច្ចេសូតិ ទស្សនាទិកិច្ចេសុ។ ចក្ខាទីនំ ឥស្សរិយំ អធិបតិយដ្ឋោ, សោ ឥន្ទ្រិយបច្ចយតាតិ អវត្វា។ តប្បច្ចយានំ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនំ តទនុវត្តនេន តេសំ ចក្ខាទីនំ អនុវត្តនេន។ តត្ថ ទស្សនាទិកិច្ចេ បវត្តីតិ ច ឥទំ តស្ស អធិបតិយដ្ឋស្ស បាកដករណំ។ អនុវត្តកានំ ហិ អនុវត្តនីយោ អធិបតិយដ្ឋោ បាកដោ ហោតិ។ យថា ចក្ខាទីនំ កិច្ចវសេន អធិបតិយដ្ឋោ, ន ឯវំ ភាវទ្វយស្ស។ តស្ស បន នាទិសេន

ការណតាយត្តេនាតិ ទស្សេន្តោ “ឥត្ថិបុរិសិន្ទ្រិយានំ បន”តិអាទិមាហ។ បច្ចយេហីតិ កម្មាទិបច្ចយេហិ។ តទាតិ ឥត្ថាទិគ្គហណបច្ចយការកតោ។ តំសហិតសន្តានេតិ ឥត្ថិន្ទ្រិយាទិសហិតសន្តានេ។ “សុខិន្ទ្រិយទុក្ខិន្ទ្រិយានិបិ ធម្មាទិគ្គហណេន គហិតានី”តិ ឥទំ ឥន្ទ្រិយបច្ចយេន សន្ធាយ វុត្តំ, បច្ឆាជាតាទីហិ បន តានិ រូបធម្មានម្បិ បច្ចយា ហោន្តិយេវ។

លព្ភមានម្បិ ឥន្ទ្រិយភាវតត្ថិ អនិច្ចតាទិលព្ភមានស្ស បដិច្ចសមុប្បាទាទិអានុភាវស្ស ច រូបិន្ទ្រិយេនេវ បវត្តនំ។ ចិត្តជានន្តិ ចិត្តចិតារម្មណិកចេតនាទិចិត្តសមុដ្ឋានំ។ រូបកាយោ ឥន្ទ្រិយត្ថិ រូបិនោ ឥន្ទ្រិយន្ទ្រិយានុភាវស្ស អនន្តរាទិតា ឯវត្តនំ ឥន្ទ្រិយំ អត្ថតោ ចិត្តជំ ហោតីតិ វុត្តំ “រូបិនំ ចិត្តជានំ”តិ។ តេនេវាហ “ចិត្តសមុដ្ឋានា”តិ។ ចិត្តជានំ បច្ចយោ នាមាទយោ, យេន តេនេវ “អនន្តរា”តិ វុច្ចតិ។ សុខទុក្ខេន្ទ្រិយានំ សាមញ្ញេនាបិ រូបិន្ទ្រិយានំ អធិបតិត្តា អនុបន្ទ្រិយសមានេន តំ ទោសេតីតិ អាហ “សុខិន្ទ្រិយទុក្ខិន្ទ្រិយានំ”ន្តិ។ តញ្ញត្ថំ ទាធិប្បេតំ, ន សោមនស្សទោមនស្សិន្ទ្រិយំ។ តេន វុត្តំ “អធិប្បាយោ”តិ។ អនន្តរា រូបិន្ទ្រិយានំ បញ្ចវិញ្ញាណសហគតា ទុក្ខា ចិត្តសមុដ្ឋានា អនន្តរា។ យទិ ឧប្បជ្ជតិ អនន្តរបច្ចយេន អនន្តរា និច្ចំ កតំ, ឧបំ សន្តោ ឧបេន្ត ន រូបិន្ទ្រិយ ចិយ អនេកធម្មេ។ អនេកត្តិកញ្ញារូបិន្ទ្រិយ អនន្តរំ។ យទិ ឧបេន្ត អនន្តរំ សុខទុក្ខិន្ទ្រិយំ, អថ កថំ បវត្តតីតិ អាហ “អនន្តរទ្វារេន និព្វត្តា”តិ។ អថ វា យទិ ឧបេន្ត អនន្តរំ ចេតនាទ្វយំ, កថំ អនន្តរចោទនាទីតិ អាហ “អនន្តរទ្វារេន និព្វត្តា”តិ។ សតិបិ…បេ… ទស្សនត្ថំ “ធម្មតា សុខទុក្ខិន្ទ្រិយទ្វយំ”ន្តិ វុត្តន្តិ យោជនា។ យទិ ឧបំ យថាវុត្តចេតនាទ្វយេន សង្ខិ តាទិសា រូបិន្ទ្រិយចិត្តជា កម្មា ន ធម្មិតាតិ អាហ “រូបិន្ទ្រិយ…បេ… អត្ថី”តិ, បញ្ចវិញ្ញាណសហគតានំ អនន្តរបច្ចយការោ បន នត្ថិ, ន ឥទានេវាតិ អធិប្បាយោ។ កថំ កតំ រូបិន្ទ្រិយចិត្តជានន្តិ អានេត្វា យោជនា។

យទា តទា ចាតិ ទុក្ខិតោ វា សុខិតោ វា សង្កិលេសតោ វា វោទានតោ វា និយ្យានតោ, បុរាណំ យថាក្កមំ សម្មា មិច្ឆា វា ហោតីតិ អាហ “សម្មា វា មិច្ឆា វាតិ អត្ថោ”តិ។ អហេតុកចិត្តេសុ ន លព្ភតីតិ ឯត្ថ អហេតុកចិត្តេសុ ឯវ ន លព្ភតីតិ ឯវមេវមត្ថោ គហេតព្វំ, ន អហេតុកចិត្តេសុ ន លព្ភតិ ឯវាតិ។ តស្មា បុរិមម្ហិ ញាណេន អហេតុកចិត្តេសុ អលោភោ និយតោតិ សោ បតិយោគីសុ និច្ចតោ ហោតិ។ តេនាហ “សហេតុកចិត្តេសុ អលោភាភាវទស្សនត្ថំ វុត្ត”ន្តិ។ ទុតិយេ បន អហេតុកចិត្តានិ អលោភេ និយតានីតិ តេសុ អនេកសេសតោ អលោភេន កថិតន្តិ។ តថា សតិ យោ កោចិ អហេតុកចិត្តេសុ ធម្មបច្ចយោ លព្ភតិ, សោបិ និច្ចំ ហោតិ ឥយា។ តេន វុត្តំ “ន អហេតុកចិត្តេសុ”តិអាទិ។ តត្ថ លោភាភាវទស្សនត្ថន្តិ លោភាភាវស្ស ទស្សនត្ថំ ន វុត្តន្តិ អត្ថោ។ តេន ឯកន្តលោភា អបដិក្ខិត្តា ហោតិ។ តេនេវាហ “កត្ថចិ កស្សចិ លោភោ ន និច្ចោ”តិ។ ឯវំ អត្ថេ គយ្ហមានេតិ ឯវំ វុត្តនយេន បដិបក្ខធម្មវសេន អត្ថេ វិញ្ញាយមានេ។ ឯត្តកមេវ វិញ្ញាយេយ្យាតិ អហេតុកចិត្តេសុ កោចិ ចិត្តេសុ ធម្មបច្ចយេសុ កស្សចិ បច្ចយស្ស លោភោ ន និច្ចោតិ ឯត្តកមេវ វិញ្ញាយេយ្យ អវិសេសេន វុត្តត្តា។ កិំ បនេត្ថ រូបំ កាតព្វន្តិ អាហ “ន សចិត្ត…បេ… កត”ន្តិ។ យទិបិ ន កតំ, អត្ថោ បន តំ កតមេវាតិ ទេទិតព្វំ។

អហេតុកចិត្តេសុ ចា លោភាភាវទស្សនត្ថន្តិអាទិ បដិបក្ខធម្មវសេន អត្ថទស្សនំ។ តស្មាតិ យស្មា អហេតុកចិត្តេសុ ន លព្ភតិ ឯវាតិ ឯវំ និយមេ កយិរមានេ យថាវុត្តោ អត្ថោ សម្ភវតិ, តស្មា។ អយញ្ច អត្ថោ បិធេត្វាបិ សង្គហីតិ ទស្សេតុំ “យេន

អលិនេកតា”តិអាទិ ទុត្តំ ចំ អលិកត្តិ ចំ ឆលួបក្កលិយំ បកាសិតំ អលិកំ ឲសាតិ ឲស ប្តូឆ បដ្ឋាតចល្លិតាយំ “អនេហត្យកចិនេត្តស្ស ត លត្ថត្តិ”តិ អលិនេកា ទុនេត្តា ពិជិនេសា បត អលិនេកាតិ ចំ ឌនេស្សេត្តា “យថា ហិ”តិអាទិយាហ តត្វ សនេហត្យនេកស្វតិ សនេហត្យកចិនេត្តស្ស សក្កឌ្ឋិត្វាតិ អចិសនេដ ពត្វា ឲកត្តាកតកាចកាទលត្តិ ឲកកាចាបិនេត៌ ប្តូយស៊្មិ បត បកាទនេលា ឈាតបច្ចនេយា ទុនេត្តាច យថាលិកបច្ចយាកាទចិកាចនេត នេឆសតាយ តប្បទកាចនេតា

សយត្តិ អចិសយំ, សយ្ហា, សហ ចា បកាទនេទហិតិ ឲកចត្វកតាឌិប្បកាទនេទហិ ឃ្យត្តតាយាតិ សំសដ្ឋតាយ សា បត សំសដ្ឋតា យស្មា សកាចនេតា អនេតនេកសយ្បិ សចំ ឲកត្តាកយត៌ ចិយ នេហាតិ, តស្មា ទុត្តំ “ឲកឹកានេចាបកយនេតត ចិយ ដ្ឋបកាទកតា”តិ ឲចំ ដ្ឋបកាទកតា ច នេតាសំ ពាហ្វត៌ សហច្ច ឲកត្តកាទិតាយ តិឌនេស្សតត្តា

ឃ្យត្តាតយ្បិ សតត្តិ ទុត្តប្បកាទនេត សំសដ្ឋតាយ អញ្ញាយញ្ញាសយ្លត្ឋតាយ ឃ្យត្តាតយ្បិ សយាតាត៌ អយញ្ចា ឃ្យត្តតា ត សយ្បឃ្យត្តបច្ចយតាយ ចិយ បច្ចយឆនេយ្ហស្ស បច្ចឃ្យប្បត្តឆនេយ្ហស្ស ច នេចឌិតត្តា, នោចលំ តត្វ អទ្ទបសកាចត្តា ដ្ឋកយំ សយឆ្មាទំ, ប្តូឆ ទ្វបិទ្វបសកាចត្តា ចិឆ្មាទត្តិ អយំ ចិនេសនេសា ចិប្បឃ្យត្តកានេចតាតិ ចិសំសដ្ឋកានេចត នេចាត ទុត្តំ “តាតត្វបកនេយតា”តិ ប្តូឌនេញ្ឆេញ្ច ចិប្បឃ្យត្តតាយ ចិនេសសត៌ យា តាតត្វបកយតសដ្ឋាតា ចិប្បឃ្យត្តតា, ត សា “ចាកាលចិប្បឃ្យត្ត”ត្តិអាឌិស្ស ចិយ អកាចយត្តត្តិ, អយញ្ចា ដ្ឋបកាទកតា ចិតា សំសក្កាត សហាចដ្ឋាយិតាយ កិច្ចកាទិតាឌិហិ តិឌនេស្សតត្តា ត ហិតិអាទិ “ឃ្យត្តាត”ត្តិ ទុត្តស្ស អត្វស្ស សយត្វត៌ “តាឌិនេស នេយានេក សតិនេយច ចិប្បឃ្យត្តបច្ចយតា”តិ នេតតាហ “ត ហិ”តិអាទិ តស្សនេត្វា – យថា “ចត្វ លត្ថាត៌, សហឌាតា កុសលិ លត្ថា ចិត្តសយដ្ឋាតាត៌ ទ្វបិត៌, បច្ឆាឌាតា កុសលិ លត្ថា បុនេទឌាតស្ស ប្តូយស្ស កាយស្ស ចិប្បឃ្យត្តបច្ចនេយត បច្ចនេយា”តិអាឌិចចតនេតា (បដ្ឋ ១.១.៣៦៣) ចត្វសហឌាតបច្ឆាឌាតចនេសត ឃ្យត្តាត៌ អត្វិ ចិប្បឃ្យត្តបច្ចយតា, ត ឲចំ អឃ្យត្តាត៌ ចត្វសហឌាត...នេប... អត្វីតិ យទិ ឲចំ ទ្វបិត៌ ទ្វនេបហិ ពស្មា ចិប្បឃ្យត្តបច្ចនេយា ត ទុនេត្តាតិ អាហ “ទ្វបិត៌ បតា”តិអាទិ ចិប្បនេយាទកានេយច តត្វិ សយ្បនេយាកាសក្កាយ អកាចនេតា សយ្បឃ្យត្តយាតាតញ្ញអទ្វបិត៌ ទ្វនេបហិ, ទ្វបិតញ្ចា នេតហិ សិយា សយ្បនេយាកាសក្កា, សយ្បនេយាកលក្ខលំ បត តត្វីតិ នេតាសំ ចិប្បនេយានេកា ទុនេត្តា នេតតាហ “ចត្វហិ សយ្បនេយានេកា ចត្វហិ ចិប្បនេយានេកា”តិ

អត្វិនេយ បិបកយំ កតត្តិ កតកាចចិសិដ្ឋា អត្វិតា ទុច្ចយាតា កិទិយាយ សិឆ្កាចនេយច ឌិនេបតិ, ត សិឌ្ឍយាតតត្តិ អាហ “តិឌ្ឋាត្តតាលក្ខលំ អត្វិកាច”ត្តិ អត្វនេតា បត កយស្ស អតិឌ្ឋាត្តផលតាយ ឲចនេយត្វ អត្វិតា នេចឌិតត្តា អត្វិ បុក្កនេលិតិ បនេតត្វ តស្សា បញ្ញាត្តិយា កនេហតញ្ញតា, តទុបិចាតស្ស ចា បពាត្ថាចិនេច្ឆនេចា លត្ថនេតចាតិ ទុត្តំ “ដ្ឋបលត្ថយាតតាលក្ខលំ អត្វិកាច”ត្តិ បច្ចយឆនេយ្ហស្ស យឌិបិ ដ្ឋប្បាឌនេតា បដ្ឋាយ យាច ភក្កា លត្ថយាតតា អត្វិកានេចា, តចាបិ តស្ស យថា ដ្ឋប្បាឌក្ខលនេតា ឌិតិក្ខនេលា សាតិសនេយា ព្យាបិនេទា, ឲចំ បច្ចឃ្យប្បត្តស្សីតិ ទុត្តំ “សតិបិ ឌតកនេត្ត ដ្ឋបត្វម្ភកប្បដ្ឋាតា អត្វិកានេចត ដ្ឋបកាទកតា”តិ ចត្វាទម្មលាសហឌាតាឌិតត្តិ អាទិ-សទ្ទេត បុនេទឌាតបច្ឆាឌាតាឌីតិ សក្កហ្យាតិ អត្វិកានេចនេតច ត តិស្សយាទិកានេចតាតិ “សាធាទលា”ត្តិ ទុត្តំ ដ្ឋបកាទកត្តំ ចិកានេចតិ

ចស្សាឌិត៌ អនេតនេកសំ សហកានេចា តត្វីតិ ប្តូទិ៌ ត ឲកចិត្តុប្បាឌបរិយាបនេត្ត សត្ថាយ, អឆ នេចា តាតាចិត្តុប្បាឌបរិយាបនេត្តតិ ឌនេស្សនេត្វា

“ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨴᩥᩈᨾᩩᨴᩣᨿᩮ ᩈᨲᩥ ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᨬᩣᨸᨿᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᩈᩉᨠᩣᩁᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩦ”ᨲᩥ ᩈᩉᨠᩣᩁᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩮᨶᨧ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ᪨ ᩑᨲ᩠ᨲᩣᩅᨲᩣ ᨸᨶ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᩅᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨶᩮᨠᩮᩈᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩈᩉᨠᩣᩁᩣᨠᩣᩁᩮᨶ᪨ ᨿᨴᩥ ᨶᨲ᩠ᨳᩥᨲᩣᨿᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩏᨸᨠᩣᩁᨠᨲᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲᩣ, ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩣᨴᩦᨶᩅᩈᩮᨶᨸᩥ ᩈᩥᨿᩣᨲᩥ ᨧᩮᩣᨴᨶᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᩣᩉ “ᩈᨲᩥᨸᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨲᩣᨶᩦᨲᩥ ᨸᩩᩁᩥᨾᨲᩁᨶᩥᩁᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩥ᪨ ᨶᨶᨿᩣᨶᩴ ᩅᩥᨿᩣᨲᩥ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶᨶᩩ ᩒᨠᩣᩈᩴ ᨴᩮᨲᩥᨿᩮᩅ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩒᨠᩣᩈᨴᩣᨶᩮᨶ ᩏᨸᨠᩣᩁᨠᨲᩣ”ᨲᩥ? ᩈᨧ᩠ᨧᨾᩮᨲᩴ, ᩑᩅᨾᨬ᩠ᨬᩈᨿᩣ ᩅᩥᨿ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᨽᩣᩅᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨴᩔᩥᨲᩴ ᩅᩥᨿ-ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ᪨

ᨶᨲ᩠ᨳᩥᩅᩥᨣᨲᩣᨶᩴ ᩈᨲᩥᨸᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩔ ᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᩋᨶᩩᨸᩃᨴ᩠ᨵᨲᩣᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᩮ ᨶᨲ᩠ᨳᩥᩅᩥᨣᨲᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩈᩩ ᩃᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᨿᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩥᨠᩣᩁᩮᨲᩩᩴ “ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨽᩣᩅᨿᩮᨲ᩠ᨲᨶᩣᨲᩥ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨽᩣᩅᨿᩮᨲ᩠ᨲᨶ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᩏᨸᨠᩣᩁᨠᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᩉ, ᨿᨳᩣ ᨲᩴ “ᩒᨠᩣᩈᨴᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩈᨽᩣᩅᩅᩥᨣᨾᩮᨶᩣᨲᩥ ᩑᨲᩮᨶ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᩣ ᨿᨲᩮᩣ “ᩅᩥᨣᨲᨲᩣ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᨲᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨿᩣᨶᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩥᨲᩣᩅᩥᨣᨲᨲᩣᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᨶᨲ᩠ᨳᩥᩅᩥᨣᨲᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᩣᨶᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮ ᨴᩔᩥᨲᩮ ᨶᨲ᩠ᨳᩥᩅᩥᨣᨲᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣᨶᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ ᨴᩔᩥᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ “ᨶᨲ᩠ᨳᩥᨲᩣ ᨧ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩣ ᩅᩥᨣᨲᨲᩣ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᨲᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩣ ᨶ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩈᨾᨠᩣᩃᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨ ᨲᨳᩣᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨿᨳᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨵᨾ᩠ᨾᩣᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨸᩥ ᨶᨲ᩠ᨳᩥᩅᩥᨣᨲᨸᨧ᩠ᨧᨿᨠᩣᩁᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᩥᨲᩮᩣ, ᨲᨳᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᩋᩅᩥᨣᨲᨸᨧ᩠ᨧᨿᨠᩣᩁᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣᨲᩥ ᩍᨾᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᩏᨸᩈᩴᩉᩁᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩦᩉᩥ ᨶᨲ᩠ᨳᩥᩅᩥᨣᨲᨲᩣᨶᩴ ᨽᩮᨴᩮᩣ ᩃᨠ᩠ᨡᩥᨲᩮᩣ, ᩑᩅᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᨵᩁᨾᩣᨶᨲᩣᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣᨶᩩᨸᨣᨾᩮᩉᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᩋᩅᩥᨣᨲᨲᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨠᩥᩴ ᨸᨶᩣᨿᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᩅᩥᩈᩮᩈᩮ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨠᩣᩁᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ ᨴᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩁᩪᨸᩮᨶ ᨮᩥᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᩅᩥᨽᩣᩅᩥᩔᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᨬ᩠ᩉᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨲᨴᨶᩩᩈᩣᩁᩮᨶ ᨲᩮᩈᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩅᩥᩈᩮᩈᩣᨶᩴ ᩋᨵᩥᨣᨾᩮᩣ᪨

ᨧᨲᩪᩈᩩ ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᩑᨠᩔᨸᩥ ᩋᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣᨠᩣᩁᩮᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨴᩦᩉᩦᨲᩥ ᩅᩥᨠᨸ᩠ᨸᩴ ᨸᩁᩥᩉᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨳ ᩁᩪᨸᩁᩪᨸᩴ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᨲᩴ ᨸᩩᩁᩮᨩᩣᨲᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧ ᩁᩪᨸᩁᩪᨸᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᩩᩁᩮᨩᩣᨲᨸᨧ᩠ᨧᨿᨠᩣᩁᩮᨶ ᨠᩩᩈᩃᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᨶᩣᨣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩁᩪᨸᩁᩪᨸᩴ ᨸᨶᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᨣᨲᩮᨿᩮᩅᩣᨲᩥ ᨿᨴᩥᨸᩥ ᨠᩩᩈᩃᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᨶᩣᨣᨲᩴ, ᩈᨶᩥᨴᩔᨶᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᨴᩦᩈᩩ ᨸᨶ ᩋᩣᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩁᩪᨸᩁᩪᨸᩔ ᨸᩩᩁᩮᨩᩣᨲᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲᩴ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲᩩᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩩᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ

᪑᪨ ᩉᩮᨲᩩᨸᨧ᩠ᨧᨿᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪨ ᩉᩮᨲᩩᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨠᩣᩁᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ, ᨶ ᩉᩮᨲᩩᨸᨧ᩠ᨧᨿᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣᨲᩥ ᩉᩮᨲᩩᨠᩣᩁᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨸᨮᨾᩅᩥᨠᨸ᩠ᨸᩮ ᨿᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨠᩣᩁᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨿᩮᩣ ᨧ ᨴᩩᨲᩥᨿᩅᩥᨠᨸ᩠ᨸᩮ ᩉᩮᨲᩩᨠᩣᩁᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᩉᩮᨲᩩᨸᨧ᩠ᨧᨿᨠᩣᩁᩮᩣᨿᩮᩅ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩏᨽᨿᨳᩣᨸᩥ ᩉᩮᨲᩩᨠᩣᩁᩮᨶ ᩏᨸᨠᩣᩁᨠᨲᩣ

ᩉᩮᨲᩩᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣᨲᩥ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣᨲᩥ ᨴᩔᩥᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ, ᩑᩅᩴ “ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨠᩣᩁᩮᨶ, ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨠᩣᩁᩮᨶ ᩅᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨶᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᩑᩈ ᨶᨿᩮᩣ ᩈᩮᩈᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩈᩩᨷᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᨵᨾ᩠ᨾᩈᨠᩣᩁᩮᨶ ᩑᩅ, ᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩈᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ᪨ ᩏᨷᨠᩣᩁᨠᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᩣᩉ᪨ ᩏᨷᨠᩣᩁᨠᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨲᩴ᪨

ᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣᨲᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩅᨧᨶᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ, ᨷᨮᨾᩣᨿ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨵᨾ᩠ᨾᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᨽᩪᨲᩮᨶ ᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᨶ ᩉᩮᨲᩩᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ᪨ ᩑᨲᩔᩣᨲᩥ ᩉᩮᨲᩩᩈᨴ᩠ᨴᩣᨽᩥᨵᩮᨿ᩠ᨿᨲᩣᨿᩣᩉ᪨ ᩈᩮᩣ ᩉᩥ ᨨᨻ᩠ᨻᩥᨵᩮᩣ ᨶᩅᩅᩥᨵᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᩅᩥᨵᩮᩣᨲᩥ ᩋᨶᩮᨠᨽᩮᨴᩮᨶ ᨽᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣᨷᩥ ᩉᩮᨲᩩᨽᩣᩅᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᩮᨶ ᩑᨠᨩ᩠ᨫᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᩅᨧᨶᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᩣ᪨ ᩉᩮᨲᩩᨶᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨵᩥᨠᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩉᩮᨲᩩ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩᨶᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᨾᩮᩅ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨶ ᩅᩥᨷ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨷᨴᩮᨿᨲᩴ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩉᩮᨲᩩᩅᩥᨷ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩉᩮᨲᩩᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ᪨ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩈᨴ᩠ᨴᩔ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩦᩈᨴ᩠ᨴᨲ᩠ᨲᩣ “ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩈᨴ᩠ᨴᩔ ᩈᩣᨷᩮᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩉᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨠᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩏᨠ᩠ᨠᨭ᩠ᨮᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩥᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨷᩮᨠ᩠ᨡᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩋᨬ᩠ᨬᩔ…ᨷᩮ… ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᨶᩣᨿᩴ ᩏᨠ᩠ᨠᨭ᩠ᨮᩮᩣᨲᩥ ᨿᩣᨿᩴ “ᨴᩩᨲᩥᨿᩮ ᩉᩮᨲᩩᩈᨴ᩠ᨴᩮ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᨶ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᩋᨿᨾᩮᨠᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᨷᩥ ᩈᨴ᩠ᨴᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩔ ᩅᩥᩈᩮᩈᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨬᩣᨲᩴ ᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ “ᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ”ᨲᩥ ᨬᩣᨿᩥᨲᩣ ᨷᨴᩔ ᩉᩮᨲᩩᩈᨴ᩠ᨴᩔ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩈᨴ᩠ᨴᩣᨶᨷᩮᨠ᩠ᨡᩴ ᩋᩣᩉ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩉᩮᨲᩩᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨶ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩋᩅᩥᩈᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣᨲᩥ ᨶ ᩅᩥᩈᩮᩈᩥᨲᩮᩣ᪨ ᩑᩅᨬ᩠ᩉᩥ ᨿᨳᩣ ᩉᩮᨲᩩᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨳ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨶ ᩅᩥᩈᩮᩈᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩁᨷ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ, ᩑᩅᩴ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩉᩮᨲᩩᩈᨴ᩠ᨴᩅᩥᩈᩮᩈᨶᩁᩉᩥᨲᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᨲ᩠ᨳᨿᩮᩣᨩᨶᨲ᩠ᨳᩣ ᩋᩅᩥᩈᩮᩈᩥᨲᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨣᩉᨱᩴ ᩈᩥᨿᩣ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᩋᩣᩉᩣᩁᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨠᩣᩁᨱᨲᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩉᩥ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩮᩉᩥ ᨧ ᩋᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᩋᨠᩣᩁᨱᨲᩣ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᨹᩔᨧᩮᨲᨶᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩅᩮᨴᨶᩣᨴᩥᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩣ…ᨷᩮ… ᨲᩴ ᨶ ᨣᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᨲᩩᩅᩥᨷ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᩑᩅᨾ᩠ᨷᩦᨲᩥ ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᨶ ᩉᩮᨲᩩᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨣᨿ᩠ᩉᨾᩣᨶᩮᩣᨷᩥ ᨶᩣᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨿᨴᩥᨷᩥ ᩉᩮᨲᩅᩮᩣ ᨻᩉᩅᩮᩣ, ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᨧᩣᨿᩴ, ᨲᨳᩣᨷᩥ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨩᩮᩣᨲᨶᩣᨿ ᩅᩥᩈᩮᩈᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲ…ᨷᩮ… ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨶᩣᨷᩥ ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᨶ ᩉᩮᨲᩩᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩉᩮᨲᩩᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᩣᩁᩮ ᨧ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩮᨷᩦᨲᩥ ᨬᩣᨿᩥᨲᩣ ᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨶᩣᨿᨾᩮᨠᨶ᩠ᨲᩮᩣ”ᨲᩥ, ᨲᨾᩮᩅ ᩏᩃ᩠ᩃᩥᨦ᩠ᨣᩮᨲᩥ᪨ ᨶ ᨷᨶ ᩉᩮᨲᩩᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨬᩣᨲᩴ ᩉᩮᨲᩩᩔ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨠᩣᩁᩮᨶ ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᨠᩣᩁᩮᨶ ᨣᩉᨱᩴ ᨶ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩈᨦ᩠ᨠᩣᨿᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅᩣᩉ “ᩑᩅᨾ᩠ᨷᩥ ᨣᩉᨱᩴ ᩈᩥᨿᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣᨲᩥ ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ᪨ ᩋᨷᩁᩮ ᨷᨶ “ᩉᩮᨲᩩᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩉᩮᨲᩩᨠᨲᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᩣᨶᨲᩣᨲᩥ ᩈᨿᩴ ᩅᩥᨠᨷ᩠ᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨿᨲ᩠ᨲᩣᨴᩥᨠᩣᩁᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᨠ᩠ᨡᩣᨲᩥ ᩉᩮᨲᩩᩈᩣᨵᨶᨿᩩᨣᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥᨶᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᨲ᩠ᨳᩥᨿᩣᨶᨿᩮᨲ᩠ᨲᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᨵᨾ᩠ᨾᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᨠ᩠ᨡᩣ ᩉᩮᨲᩩᩈᩣᨵᨶᨿᩩᨣᨷᨧ᩠ᨧᨿᨽᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩣᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᩑᩅᩣᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩈᩣᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᩑᩅ᪨ ᩋᩣᩉᩣᩁᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨶᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᩏᨷᨠᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣᨵᨾ᩠ᨾᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᩅᩴ ᩈᩣᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣ, ᨲᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨠᩣᩁᩮᨶᩮᩅ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨲᩮ ᩅᩥᨶᩣᨷᩥ…ᨷᩮ… ᨶ ᨣᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᩈᩮᩈᩥᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᩩᨲᩥᨿᩴ ᩋᩣᩉᩣᩁᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉᩣᩁᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨷᨧ᩠ᨧᨿᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ᪨ ᨶ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩅ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩᨷᨧ᩠ᨧᨿᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᨶ ᩉᩮᨲᩩᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᨷᩩᨶ ᩅᩥᩈᩮᩈᨶᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨽᩪᨲᩮᨶᩮᩅ ᩉᩮᨲᩩᨶᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩈᩴ ᩉᩮᨲᩪᨶᩴ ᩋᩅᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩣ᪨

បុរិមចចភារេបញ្ហា ចុត្តេឃ្យច ភិទ្ទេសោតិ តំ-សទ្ទស្ស បដិភិទ្ទេសកាចយាហ៑ បាកដីភូតេ ៦ច អទេ្ត បចត្តតិ, បាកដីការេចា ច អញ្ញាភេបេក្ខភ សទ្ទេភ បកាសិតត្តា ចេទិតេដ្ឋា៑ អភេបក្ខិតេយា អត្តត្ថេញ្ញាចដត្តា៑ អញ្ញោតិ ហេតុសទ្ទោ អញ្ញោ៑ ភិទ្ទិសិតដ្ឋបកាសេកា ចុេត្តា ភត្ថិ, យោ តំ-សទ្ទេភ បដិភិទ្ទេសំ លេកឃ្យ៑

ឃំ ៦ចំ “តំសមុដ្ឋាភាភ”ន្តិ ៦ត្ត ពចន្តិ អាហ “ហេតុសម្បយុត្តកាភន្តិ ព្ពមិភា បភា”តិអាទិ៑ តត្ថ បភ-សទ្ទោ សតិបិ ហេតុ ហេតុសម្បយុត្តកាភំ ភិទ្ទេសការេច ហេតុសម្បយុត្តកសទ្ទេ លក្ខមាភាភំ ភិទ្ទិសិតដ្ឋាភំ បាកដីភាវសង្ខាតំ ហេតុសទ្ទោ ចិសេសំ ខោតេតិ៑ “ហេតុសម្បយុត្តកាភ”ន្តិ ព្ពមស្ស សមាសបទស្ស ឧត្តរបទត្ថប្បធាភត្តមាហ “បច្ចយុប្បន្នចចភោភា”តិ៑ តេភ ច យថាធិប្បេតស្ស អត្ថស្ស ១កទេសោច ទុទ្ទិ ខម្មាតំ ចិសេសភកាចតោតិ អាហ “អសមុត្តោភា”តិ៑ ចិសេសភំ ភាម ចិសេសិតដ្ឋាបេក្ខិ អាហ “បច្ចយុប្បន្នចចភត្តារបេក្ខភា”តិ៑ ចុត្តភាឃ ចិភា បដិភិទ្ទេសភា ភត្ថីតិ “បុេព្ព ចុេត្តភា”តិ ចុត្តំ៑

តំ-សទ្ទេភភិទ្ទិសិតដ្ឋត្តិ “តំសមុដ្ឋាភាភ”ន្តិ ៦ត្ត តំ-សទ្ទេភ ភិទ្ទិសិតដ្ឋំ ហេតុសម្បយុត្តកសទ្ទេ បាកដីភូតំ កិំ បភាតិ បុច្ឆតិ៑ ខេត ហេតុ ចេច...បេ... ហេតុសម្បយុត្តកា ច តំ-សទ្ទេភ ភិទ្ទិសិតដ្ឋា ហេតុសម្បយុត្តកសទ្ទេ បាកដីភូតាតិ សព្វេត្ថ៑ អញ្ញាធាតិ “ឃេហិ ហេតុហី”តិអាទិភា ចុត្តប្បការេតា អញ្ញាធា អញ្ញោភ បការេភ៑ តំ អញ្ញំ បការំ ឥសេ្សត្តា “ខេត ហេតុ...បេ... សព្វេត្ថ សតី”តិ អាហ៑ ព្ពសាតិ អភត្ថំ វុត្តសព្វត្ថំ ក្ខុមិភិទ្ទេសេភ បរាមសតិ៑ ខេតេភចាតិ បដេមេភេច ហេតុសទ្ទេភ៑ តំ-សទ្ទេភ ភិទ្ទិសិតដ្ឋាតិ “តំសមុដ្ឋាភាភ”ន្តិ ៦ត្ត តំ-សទ្ទេភ ភិទ្ទិសិតដ្ឋា ឃធា បាកដា, ៦ចំ បុេព្ព “តំសម្បយុត្តកាភ”ន្តិ ចុត្តចោទភាឃម្បិ ៦ចមេច ខេតេភច តំ-សទ្ទេភ ភិទ្ទិសិតដ្ឋា បាកដា កចិតុំ អរហន្តិ៑ តធា ច សតិ ភិទ្ទិសិតដ្ឋស្ស...បេ... ភ យុជ្ជេយ្យ៑ ក្ខចិធម្បិ ចា ហេតុគ្គហណំ អបភេត្វាតិ “ហេតុ ហេតុសម្បយុត្តកាភ”ន្តិ ៦ត្ត ពតំ ខ្លិប្បការហេតុគ្គហណំ អចិចារេត្វា “តំសម្បយុត្តកាភន្តិ អចត្វា”តិអាទិភា តំ-សទ្ទចចភីយតំ ចោទេតិ, “ភិទ្ទិសិតដ្ឋស្ស អបាកដត្តា”តិអាទិភា បរិហរតិ ច៑ ហេតុ ហិ បច្ចយាតិ ព្ពភំ អយំ ហេតុបច្ចយកធាតិ ពត្វា ចុត្តំ៑

តំ ភ ចុត្តន្តិ ចិត្តសមុដ្ឋាភចចភំ ភ ចុត្តំ៑ តស្សាតិ សហជាតបច្ចយស្ស៑ ពដត្តាទ្ទូបស្ស បច្ចយការេចា ភ ចុេត្តា ភចេឃ្យ, ចុេត្តាច ហោ “ចិបាកាព្យាកេតា ឯេកា ខន្ធោ តិណ្ណន្នំ ខន្ធាភំ ពដត្តា ច ទ្ទូបាភំ សហជាតបច្ចេយភ បច្ចេយោ, ទេយោ ខន្ធា ឯកស្ស ខន្ធស្ស ពដត្តា ច ទ្ទូបាភ”ន្តិអាទិភា, តស្មា ចិត្តចេតសិកាភំ ពដត្តាទ្ទូបបច្ចយការេចា ភ សក្កា ភិចារេតុំ៑ តត្ថាតិ សហជាតបច្ចយភិទ្ទេសេ៑ តត្ថ ហិ “ចិត្តចេតសិកា ធម្មា ចិត្តសមុដ្ឋាភាភំ ទ្ទូបាភំ សហជាតបច្ចេយភ បច្ចេយោ”តិ ចិត្តសមុដ្ឋាភទ្ទូបាភិ ៦ច ភិទ្ទិដ្ឋាភិ៑ ព្ពសាបិតិ ព្ពមស្មិំ ហេតុបច្ចយភិទ្ទេសេបិ៑ ៦ចំ កចិតព្ពន្តិ “ចិត្តសមុដ្ឋាភាភ”ន្តិ ភិទ្ទេសេភ កចិតព្ពំ៑ ឃទិ ៦ចំ កស្មា តធា ភ ចុត្តន្តិ អាហ “ចិត្តសមុដ្ឋាភាភន្តិ បភា”តិអាទិ៑ ចិសេសិតំ ហោតិ សព្វចិត្តចេតសិកាសមុដ្ឋាភការេចភ៑ ចចភេភាតិ ឃធាធិប្បេតេភ សហជាតបច្ចយភិទ្ទេសចចភេភ៑ ចិត្តចេតសិកាភំ បច្ចយការេចា ៦ច ហិ តត្ថ បច្ចយភិទ្ទេសេ ចុេត្តា, ភ ចិត្តចេតសិកាភំ សមុដ្ឋាភការេចាតិ អធិប្បាេយា៑

ហេតុអាទិបដិចាទ្ទតធ្វា ភេយ្យតិ ឃភេក្ខភ ភាភិ ចិត្តបដិចាទ្ទចុត្តីភិ, ពភេក្ខភ តំសម្បយុត្តធម្មបដិចាទ្ទចុត្តីភិបិ ហោន្តីតិ៑ អារម្មណេយតំ ហោតីតិ ឃភេតំ ក្ខុសលាក្ខុសលភេចភាភេចេភ មភោភ្វារេ ភេចភំ សេសទ្វារេ ក្ខុ ពាឃចិញ្ញាណេភចេភ សព្ហប្បគំ, ឃញ្ញា

ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᩣᨴᩥᨠᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᩈᨿᨶᩴ, ᩑᨲᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩑᩈᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᨮᩥᨲᩥᨿᩣ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨿ᪨ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᨲᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩮ ᨩᩅᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩋᩣᨠᨯ᩠ᨰᨶᩈᨾᨲ᩠ᨳᨲᩣᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮ ᩅᩥᩁᩪᩊ᩠ᩉᩮᨲᩥ ᨲᨲᩮᩣ ᩑᩅ ᨠᨾ᩠ᨾᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨲᩮᩣ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨻᩦᨩᩮ ᩅᩥᩁᩪᩊ᩠ᩉᩮ ᩅᩥᩁᩪᩉᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮ ᨠᨾ᩠ᨾᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᨮᩥᨲᩥᨿᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨳᩥᨿᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮ ᨸᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩮ ᩋᩣᨿᨲᩥᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮ ᨸᩩᨶᨻ᩠ᨽᩅᩣᨽᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩁᩪᩊ᩠ᩉᩮ ᨻᩦᨩᨽᩣᩅᩮᨶ ᩅᩥᩁᩪᩉᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨾᩁᩪᨸᩔ ᩋᩅᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩑᩅᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ "ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨶᩣᨾᩁᩪᨸᩔ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ"ᨲᩥ᪨

ᨸᩩᩁᩥᨾᨲᩁᩈᩥᨴ᩠ᨵᩣᨿᩣᨲᩥ ᩃᨲ᩠ᨲᨠᩣᩅᨭ᩠ᨮᩥᨲ᩠ᨳᩥᨿᩣ ᨸᩩᩁᩮᨲᩁᨾᩮᩅ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩣᨿ ᨸᨳᩅᩥᨿᩣ᪨ ᩋᨲ᩠ᨳᩃᩥᨠᩣᩁᩮᨾᩮᩅ ᩅᩮᨲ᩠ᨲ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ, ᨶ ᨸᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᨠᩣᩅᩣᨲᩴ ᩋᩅᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨶᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ "ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᨠᩁᨲ᩠ᨲᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦ"ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨

ᩈᩮᩈᩁᩪᨸᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᩋᩣᨴᩥᨠᩴ ᩈᩮᩈᩁᩪᨸᩴ, ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮ ᨸᨶ ᨲᩥᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᩁᩪᨸᨾ᩠ᨸᩥ᪨ ᩈᩉᨩᩣᨲᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩣ ᨶᩔᩣᨲᩥ᪨ ᩈᩉᨩᩣᨲᩮᨶᩣᨸᩥ ᩉᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨠᩣᨧᩥ ᩅᩥᩈᩮᩈᨾᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩦᨲᩥ ᨸᨠᨲᩥᨠᩣᩃᨽᩅᩅᩥᩈᩮᩈᩣᨴᩥᨠᩮ᪨ ᨲᨲᩥᨿᨸᨠᨲᩥᨿᩴ ᨾᩩᨬ᩠ᨧᨾᩣᨶᨸᩩᨷ᩠ᨷᨠᩣᩃᩮ ᨧ ᨽᩣᩅᨠᩣᩃᩮᨸᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ, ᩁᩪᨸᨽᩅᩮ ᨠᩣᨿᨠᩣᩃᩮᨸᩥ᪨ ᩋᩣᨴᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨲᩮᩈᩴ ᨾᩣᨲᩩᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨠᩣᩃᩮᨸᩥ, ᨠᩣᨾᨽᩅᩮ ᨧ ᩋᨯ᩠ᨰᩣᨴᩥᨠᩴ ᨧᨠ᩠ᨡᩣᨴᩥᨠᩣᩃᩮᨸᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᨿ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᩋᨽᩣᩅᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣᨲᩥ ᨶᩣᨾᩁᩪᨸᩣᨶᩴ ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥᨸᩥ ᩋᨽᩣᩅᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨

ᨲᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩴ ᨠᨭᨲ᩠ᨲᩣᩁᩪᨸᩥᨶᩴ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᩉᩮᨲᩩ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩴ ᨠᨭᨲ᩠ᨲᩣᩁᩪᨸᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨧᨲᩩᩋᩣᩉᩣᩁᨩᩣᨲᩴ ᨸᨶ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨶ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ "ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨽᩣᩅᨸ᩠ᨸᩈᨦ᩠ᨣᩮᨶ ᨶᨲ᩠ᨳᩦ"ᨲᩥ᪨ ᨶ ᨸᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨸᨧ᩠ᨧᨿᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨲᩣᨴᩥᩈᩔ ᩅᩣᩁᩔ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩅᩥᨧᩣᩁᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ "ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩴ ᨠᨭᨲ᩠ᨲᩣᩁᩪᨸᩥᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨽᩣᩅᨸ᩠ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᨲᩮᩣ"ᨲᩥ ᩅᩥᨧᩣᩁᩴ "ᩉᩮᨲᩩ ᩈᩉᨩᩣᨲᩣᨶ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᩮᨠᨲ᩠ᨳᩣ ᨸᩁᩥᩉᩣᩁᨾᨶ᩠ᨲᩴ, ᩈᩮᨴᩥᩈᩥ ᨸᨶ ᩈᩮᩣᨴᨶᩣ ᩋᨶᩮᨠᨽᩣᩈᩣ ᩑᩅᩣᨲᩥ ᨶᩔᩣᨲᩥ "ᨽᩅᨲᩥ ᨸᨶᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨿᩣ ᩉᩥ ᨶᨿᩮᨿ᩠ᨿᩣ ᨿᨳᩣ ᨽᩅᨲᩥ ᨲᩮᨶᩈᩥᩅᩣ, ᨿᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ᪨

ᩉᩮᨲᩩᨸᨧ᩠ᨧᨿᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪒᪨ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨸᨧ᩠ᨧᨿᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪒᪨ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶᨠ᩠ᨡᨱᩮᨿᩮᩅᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨿᩣᩅ ᨽᨦ᩠ᨣᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᨠᩣᩃᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶᩴ, ᨲᩔ ᨡᨱᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶᨠ᩠ᨡᨱᩮᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨳᩮ ᨣᨿ᩠ᩉᨾᩣᨶᩮ᪨ ᩑᩅᨬ᩠ᨧᩣᨿᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩅᩈᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩅᩈᩮᨶ ᩅᩣ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩮ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨽᩣᩅᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᨾᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨴᩦᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨠ᩠ᨡᨱᩮᨿᩮᩅ ᩁᩪᨸᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᩣᨶᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᩣᨶᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ ᩉᩥ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩁᩪᨸᩣᨴᩦᨶᩴ ᨿᨳᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲ᩠ᨲᩣᨠᩣᩁᩮᨶ, ᨲᨳᩣ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᨽᩣᩅᩮᨶᩣᨲᩥ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩁᩪᨸᩣᨶᩦᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ ᩁᩪᨸᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩥ, ᨿᨲ᩠ᨲᨠᩣᨶᩥ ᨲᩣᨶᩥ ᩋᩣᨸᩣᨳᨣᨲᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᨲ᩠ᨳᩮᨠᩴ ᨮᩥᨲᩣᨶᩥ, ᨲᩣᨶᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨶᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩈᩉ ᨶ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩑᨠᨲᩮᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨶ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨

សតិបិ ហិ អនេកេសំ ឧក្កដ្ឋអាបាថគមនេ យត្ថ យត្ថ បុព្ពាភោគោ, តំ តំយេវ អារម្មណំ ហោតិ, ន សព្វំ។ កិលិដ្ឋសញ្ញាណភេទេន ចេតំ វុត្តំ, ន បនេត្ថ កិលិដ្ឋរូបាយតនាយត្តទោសេន។ សមុទិតានិបេវ ហិ រូបាយតនានិ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស អារម្មណំ, ន ចិន្តំ ចិន្តិតំ ធាតុវិភង្គវណ្ណនាយំ ទស្សិតោយំ នយោ។ យំ បន អដ្ឋកថាយំ “តេ តេ ចិន្តំ ចិន្តំ អារម្មណបច្ចយោ ហោន្តី”តិបិ វុត្តំ, តម្បិ យថាវុត្តមេវត្ថំ សន្ធាយ វុត្តំ។ អញ្ញថា រូបាយតនំ បដិច្ចេយកោធ នាម ន សិយា។ សង្ខាទីសុបិ ឯវមេវ នយោ។ តេនេវាហ “តថា សង្ខារណោបី”តិ។ “សហ ន ហោន្តី”តិ វុត្តមេវត្ថំ បាឡិយា វិភាវេតុំ “យំ យន្តិ ហិ វទតិ រូបាទីនិ និទ្ទិដ្ឋី”តិ អាហ។

“យេ វា”តិអាទិនា បុរិមេន អត្ថោ, “ន វុត្តា ហោន្តី”តិអាទិនា បន បច្ឆិមេន, “សព្វារម្មណតាទិភេទេន ចា ឥធាបិ អត្ថោ គហេតព្ពោ”តិ កស្មា វុត្តំ។ ន ហិ “យំ យំ វា បនារព្ភា”តិ ឥមិស្សា បាឡិយា វិយ “យំ យំ ធម្មំ អារព្ភា”តិ ឥមស្ស បាឋស្ស បុរតោ មនោវិញ្ញាណស្ស សព្វារម្មណតា នាមតា។ វុត្តញ្ហិ “សព្វេ ធម្មា មនោវិញ្ញាណធាតុយា តំសម្បយុត្តកានញ្ច ធម្មានំ អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ។ ន ហិ អត្ថតោ ឥមេ បាឡិយំ សរូបតោ អាគតម្បិ គហេត្វា បទត្ថោ សំវណ្ណិតព្ពោ។ តត្ថ ហិ “រូបារម្មណំ វា”តិអាទិនា និយមេន ៦ អារម្មណានិ វត្វា “យំ យំ វា បនារព្ភា”តិ វទន្តិ សព្វារម្មណតាទិភេទន្តិ យុត្តមេវេតំ, ឥធ បន សព្វារម្មណំ វត្វា បុន “យំ យំ ធម្មំ អារព្ភា”តិ វុច្ចមានំ សព្វារម្មណតាភេទន្តិ កថមិទំ យុជ្ជេយ្យ? កថាការេនាបិ “សព្វេ ធម្មា”តិ អវិសេសវចនេនេវ សិទ្ធា អារម្មណានុប្បត្តិយាវ អក្កមិតព្ពា។ ន ហិ មនោធាតុយា វិយ មនោវិញ្ញាណធាតុយា ឥធ អារម្មណានិ អនុប្បត្តោ គហិតានិ, តត្ថ វិយ ចា វុត្តេនេវ និយមាការេនាបិ សំវណ្ណិតាតិ ចេទិតព្ពោ។ តស្មា អដ្ឋកថាយំ វុត្តនយេនេវេត្ថ អត្ថោ គហេតព្ពោ។

បវត្តន្តិ បវត្តំ។ អវិយា សន្តិ បច្ចយស្ស ជាតត្តិ ហិ វុត្តា អវិរតវិច្ឆេទតាយំ វត្តមានតាបវត្តិក្រិយាយ។ តេនាហ “អវិរតំ អវិច្ឆិន្នំ សន្តតី”តិ។ វទន្តិ យថា “សន្តតី”តិ វត្តមានវចនំ វុត្តំ, ឯវំ “យេ យេ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តី”តិ សព្វសង្គហេន ឧប្បជ្ជនស្ស គហិតត្តា អារម្មណបវត្តេតា “ឧប្បជ្ជន្តី”តិ វត្តមានវចនំ វុត្តន្តិ អត្ថោ។ តេនាហ អដ្ឋកថាយំ “សព្វកាលសង្គហនេនា”តិអាទិ។ តថា ច វុត្តំ “អតីតានាគត...បេ... អភិព្យាយោ”តិ, អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នានំ ចិត្តចេតសិកានន្តិ អត្ថោ។ សមុទាយវសេនាតិ ចិត្តុប្បាទរាសិករណវសេន។ អភិព្យាយោតិ ឥមិនា វត្តមានុប្បាទនេ ចិនាច “យេ យេ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តី”តិ ឯត្ថ វត្តមានត្ថំ សក្កា ញោនេតុន្តិ ឥមមត្ថំ ទស្សេតិ។ តេនាហ “ឥមេ បនា”តិអាទិ។ យទិបិ បច្ចយធម្មា កេចិ អតីតា អនាគតាបិ ហោន្តិ, បច្ចយុប្បន្នធម្មា បន បច្ចុប្បន្នា វាតិ អាហ “អតីតានាគតានំ ន ហោន្តី”តិ។ ឧប្បាទេ ច ហិ បច្ចយុប្បន្នស្ស បច្ចយេន កិច្ចន្តិ ឋិតិយំ ចាតិ។ តស្មាតិ យស្មា អតីតានាគតា បរមត្ថតោ នត្ថិ, តស្មា។ តេសូតិ បច្ចយុប្បន្នេសុ។ តំតំបច្ចយាតិ តំ តំ រូបាទិអារម្មណំ បច្ចយោ វុត្តោ, តំតំបច្ចយា អយមត្ថោ ទស្សិតោ ហោតិ សមានសភាវត្តា។ ន ហិ អត្ថភេទេន សភាវភេទោ អត្ថិ។ ន បន តំតំបច្ចយតា ទស្សិតា ហោតិ អតីតានាគតេសុ និប្បរិយាយេន ជនកាភាវតោ។ យស្មា បច្ចយវន្តោ បច្ចយុប្បន្នាយេវ, តេ ច បច្ចុប្បន្នាយេវាតិ។

យំយំ ធម្មំ តេ តេ ធម្មាតិ យំនិយមិតព្វាយំវចនភេទោ, តំ ទស្សេតុំ “វុត្ត ចា”តិអាទិ អារទ្ធំ។ រូបាទិរូបធម្មា ហិ កាលភេទា បវត្តមានាបិ ចិត្តចេតសិកានំ កទាចិ ចិរស្សំ ចិរស្សំ អារម្មណំ ហោន្តិ, កទាចិ ឧក្កដ្ឋ ន វុត្ត និយមោ អត្ថិ, បុរិមាភោគាភោគេយេវ បន តថាគហណេ ការណំ។ តយិទំ ទីបេតុំ វុត្តតា យំវចនភេទោ គហេតាតិ ច សក្កា វត្តុំ, យស្មា បន ឧក្កដ្ឋបរិយាបន្នានម្បិ ធម្មានំ ឧក្កដ្ឋគហណេ ន

សមុទាយោ គយ្ហតិ នានេកាការាទេតោ, អថ ខោ សមុទិតា ធម្មា ឯកតោ សហគ្គហណេបិ ចិត្តុប្បាទភាវេន, តស្មា ចិត្តុប្បាទសមុដ្ឋានេហិ “យំ យំ”ន្តិ វត្វា សព្វេបិ ចិត្តុប្បាទេ តេ សព្វេ ឯកតោ អារម្មណបច្ចយា ហោន្តីតិ ទស្សនត្ថំ “តេ តេ”តិ វុត្តន្តិ វេទិតព្វំ។ ធម្មេ អាទិំ កត្វា សព្វេ ធម្មា “ចត្តារោ ហិ ខន្ធា”តិអាទិនាហ។ តត្ថ ចេតសិកានន្តិ ចេតសិកានំ ធម្មានំ ខន្ធានំ អភិភវិត្វា គហណវសេន, អភិភវិត្វា បន គហណវសេន បវត្តានំ។ យោន រូបាទីនិ អារម្មណានិ ចិត្តុប្បាទស្ស សារម្មណវសេន វុត្តា, យេ ច អនេកេ បវត្តនយោតិ វទន្តិ អសារម្មណារម្មណវសេន។ តេ សព្វេតិ តេ សារម្មណា អារម្មណប្បវត្តិកា សព្វេបិ អារម្មណធម្មា ឯកតោ អារព្ភ ឧប្បជ្ជន្តីតិ ឯត្ថ យំ វត្តព្វំ, តំ ហេដ្ឋា វុត្តមេវ។ រូបារម្មណធម្មា ច អនេកេ និប្ផន្នា ឥតរេ។ ឥទានិ អនេកេ។ តេន ភេទិសទ្ទាទីនិ, មូលកន្ធាទីនិ, មូលរសាទីនិ, គន្ធសម្ផស្សាទីនិ, ចេតនាទីនិ ច សង្គហេត្វា។ អនេកានីតិ ហិ វុត្តា អនេកានិ ឯកតោ អារម្មណានិ ហោន្តិ។ វុត្តំ យេ ចិត្តុប្បាទា អារម្មណការិយា។ សារម្មណា ហិ វុត្តា យថារហំ អភិភវិត្វា ឯកស្មិំ ឧប្បន្នា ហោន្តីតិ។

កុសលវិបាកស្សាតិ កុសលស្ស វិបាកស្ស ច។ ន ហិ និព្វានំ បុព្វេ និវុត្តន្តិ វុត្តំ “ឧប្បន្និព្វានានេកវា”តិអាទិនា ឧក្កដ្ឋនយេន អត្ថំ ទស្សេតុំ ធម្មេ បច្ចា វុត្តំ។ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញាណេន ហិ និព្វានំ វិភាវនំ អនុប្បន្នស្ស វា អតីតា ឧប្បន្នស្សបិ វា។ តត្ថ អនុប្បន្នេ នាម តំ វិភាវេតុំ ន សក្កា អប្បដិវិទ្ធត្តា, ឋានស្ស បន បវេទិ វិភាវនតោតិ តំ ទេន វិភាវិតំ នាម ហោតីតិ អធិប្បាយោ។ ឯត្ថ ច “ន វ តំ វុត្ត”ន្តិ ឋបេត្វា បុព្វេនិវាសានុស្សតិញាណស្ស និព្វានារម្មណករណភាវំ អាគមនតោ ទស្សេត្វា “ន ហិ និព្វាន”ន្តិអាទិនា យុត្តិតោ ទស្សេតិ។ តត្ថ “ន បុព្វេ និវុត្ថំ អតីតត្តា”តិ កស្មា វុត្តំ? ពោធនេនសមនន្តរ អាសេវិតស្សបិ និវុត្តន្តិ ឋានំ តត្ថា។ ឧប្បន្នានេវ ហិ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញាណេន និព្វានំ វិភាវេតិ, ន អនុប្បន្នា។ តំ បន ញាណំ ទស្សេ វិយ ទស្សនប្បត្តិបិ វិភាវេតីតិ និព្វានារម្មណទស្សនវិភាវនេន និព្វានម្បិ វិភាវេតីតិ សក្កា វិញ្ញាតុំ។ ឯតេន បរិយោធានាការេនានុបស្សនា បដិក្ខិត្តាតិ ទដ្ឋព្វំ។ ឯវំ អនាគតំសញ្ញាណេបិ យោជេតព្វន្តិ យថា បុព្វេនិវាសានុស្សតិញាណស្ស និព្វានារម្មណតា ទស្សិតា, ឯវំ អនាគតំសញ្ញាណេបិ យថារហំ យោជេតព្វំ។ តត្ថ បន “ទស្សនបដិវេធវិភាវនកាលេ”តិអាទិនា យោជនា វេទិតព្វា។ តេន វុត្តំ “យថារហ”ន្តិ។ កស្សចិ អភិញ្ញាប្បត្តស្សបិ រូបិវចនស្ស, បវេទ ឋានស្ស។

អារម្មណបច្ចយនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. អធិបតិបច្ចយនិទ្ទេសវណ្ណនា

៣. ធុរសហវិរិយតោ ធោរេយ្យោ “ធុរ”ន្តិ វុត្តោតិ អាហ “ធុរន្តិ ធុរគ្គាហ”ន្តិ។ ជេដ្ឋស្ស បុព្វង្គមតាសិទ្ធំ បរិសកាចំ ឧបមាយ អដ្ឋកថាយំ “ជេដ្ឋក”ន្តិ វុត្តន្តិ តមេវត្ថំ ធីវេន្តោ “សេដ្ឋ”ន្តិ អាហ។ តថា ហិ វុត្តំ អដ្ឋសាលិនិយំ “ឆន្ទំ បុព្វង្គមំ កត្វា អាយូហិត”ន្តិ។ បុរិមឆន្ទស្សាតិ “ឆន្ទាធិបតី”តិ បុរិមស្មិំ បទេ និទ្ទេសវសេន វុត្តស្ស ឆន្ទសទ្ទស្ស សមានរូបេន សធិសាការេន។ ពហុត្តា និទ្ទិដ្ឋតាតិ តស្ស បុរិមស្ស ឆន្ទសទ្ទស្ស អត្ថោ និទ្ទេសវសេន វុត្តោ។ តតោ ឯវ ច តំសមានត្តតាយ ច តំសម្ពន្ធេន “ឆន្ទសម្បយុត្តកាន”ន្តិ ឯត្ថ ឆន្ទសទ្ទេន អធិបតិសទ្ទសហិតេនាតិ អត្ថោ។ បច្ចយភូតស្សាតិ អធិបតិបច្ចយភូតស្ស។ សម្បយុត្តកវិសេសនការេនាតិ អត្ថោ

សម្បយុត្តធម្មានំ សោ ឯវ អធិបតិបច្ចយតាសង្ខាតោ វិសេសកភាវោ។ ឯវំ ភវេយ្យាតិ ញាបិតា “វិរិយាធិបតិ វិរិយសម្បយុត្តកានន្តិអាទីសុ បុរិមវិរិយស្ស សមានរូបតា”តិអាទិនា ចតុន្នំ អត្ថវចនំ អតិទិសតិ។

កុសលវិញ្ញាណានំ បវត្តិន្តិ កុសលវិញ្ញាណានំ អធិបតីនំ បវត្តាការំ។ អលទ្ធំ អារម្មណំ លទ្ធុំ លព្ភតីយំ, លទ្ធំ វា សក្កោលយំ, វុត្តិយោ បន អវេច្ច លោកយុត្តីតិ លទ្ធុំ។ អវិជ្ជានត្តិ បនេវ អនវិជ្ជានត្តិ អវេច្ច។

អប្បត្តាប្បត្តា កុសលកិរិយធម្មា យថាវលិ សាធិបតិកា ឯវ ហោន្តិ, តថា វិបត្តិនិយតាបីតិ អាហ “អប្បត្តសទិសា...បេ... ឧប្បជ្ជន្តី”តិ។ អប្បត្តសទិសាតិ អប្បត្តប្បត្តសទិសា។ កម្មកិលេសាវរណក្ខតា ច ហេតុ តេ វិបត្តិនិយតធម្មា កម្មាវរណក្ខតា, យេ អានន្តរិយប្បការា កិលេសាវរណក្ខតា, យេ និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិធម្មា, សម្បយុត្តចេតនាយ បនេត្ថ កិលេសាវរណបក្ខិកតា ទដ្ឋព្វា អានន្តរិយចេតនាសម្បយុត្តស្ស បដិឃស្ស កម្មាវរណបក្ខិកតា វិយ។ បច្ចក្ខាតិ អនន្តរតាយ វិនា ភាវិនីតិ វុត្តំ “បច្ចក្ខសក្កានំ កាយវចីទ្វារេសុ ចារិតព្វំ”តិ។ តេន តេសុ អានន្តរិយា វិយ អសម្ពាធិតោ អហេតុកានិនិវេសានុយោគបីតិ ទស្សេតិ។

តិវិធោបិ កិរិយារម្មណាធិបតីតិ ឯត្ថ អយំ កិរិយារម្មណាធិបតីតិ អជ្ឈត្តារម្មណោ អធិប្បេតោ, វុត្តាហុ ពហិទ្ធារម្មណោតិ វុត្តយថាបិ ន សម្ភវោ ឯវាតិ ទស្សេន្តោ “កាយាវចរាទីនេវ វោ បតា”តិអាទិមាហ។ តត្ថ បរសន្តានគតានំ សារម្មណធម្មានំ អធិបតិបច្ចយតា នត្ថីតិ សម្ពន្ធោ។ អការណតោតិ អវចនតោ។ អវចនតញ្ញាណាយ យថាធម្មសាសនេ អកិច្ចម្ម អការោ ឯវាតិ ឯតេនេវ អនុមានាបិ អវុត្តតោ វេទិតព្វោ។ អជ្ឈត្តារម្មណពហិទ្ធារម្មណទ្វយវិនិមុត្តស្ស សារម្មណធម្មស្ស អការណតោ នត្ថីតិ វិញ្ញាយតីតិ វត្តព្វេ តយេវ វិញ្ញាយមានត្ថំ សម្ពន្ធេន្តោ “នត្ថីតិ វិញ្ញាយមានតបី”តិ អាហ។ តេន វុត្តំ “ពហិទ្ធា លន្ទ”តិអាទិ។ រូបេ ឯវ កថិតំ អរហតិ ឯកទេសុ ធាតេសុ អរូបេ អសម្ពុទ្ធតោតិ អធិប្បាយោ។ អសម្ពុទ្ធតោ ច យថាវុត្តបរិច្ឆិន្នអនុស្សារតោតិ វេទិតព្ពន្តិ។ “វិចារិត”ន្តិ ពុទ្ធំ វុត្តំ, តត្ថ “អតីតារម្មណេ អតាកេត លន្ទ កទំ ពត្វា អស្សាទេតី”តិអាទិវចនតោ អរូបេបិ ឯកទេសុ ធាតេសុ លន្ទសទ្ទោ បវត្តតេវ។ អាវជ្ជនកិរិយសម្ពន្ធតោ បតាតិ ញ្ញាណំ យថាទស្សិតបរិច្ឆេទយា វិនោទនបរិហរណាធិប្បាយេន វុត្តំ, អវចនំ បន កត្ថចិ វិនេយ្យជ្ឈាសយេន, កត្ថចិ ធម្មទស្សនេន ហោតីតិ កុនោ វិនោទនាវសានោ។

អធិបតិបច្ចយនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣។ អនន្តរបច្ចយនិទ្ទេសវណ្ណនា

៣។ យថាវុត្តា និរោធានន្តរុប្បត្តិតា និរោធុប្បត្តិតា ទ្វិកាលសមាគមវិរោធោ, អត្តនោ អនន្តរំ បច្ចុប្បាទនសមត្ថតា ចិត្តនិយមហេតុតា, តត្ថ អនន្តរុប្បាទនសមត្ថតា ច សណ្ឋានាការវតោ សុដ្ឋុ អនន្តរុប្បាទនសមត្ថតា ច ចិត្តនិយមហេតុវិសេសោ ទដ្ឋព្វោ។ ធាតុវសេនាតិ វិញ្ញាណធាតុយនោធាតុយនោវិញ្ញាណធាតុវសេន។ ឯត្តកា ឯវ ហិ ធាតុយោ និព្វត្តកា អនន្តរបច្ចយតាយ និយមេត្វា វុត្តា,

អភិក្កមកាចា បត ចិរសេសាកាចតោ បុរិយតាយត្តិយេច ចិរសេរំ បុរក្ខិតា ចត្តត្ថាតិ តា ក្យសលិខិកេរជេត តថា ចុត្តា៉ តេភាហ “ក្យសលិខិចរសេត ចា”តិ៉ យា បត យតោឆាត្យយតោចិញ្ញាណឆាត្យចរសេត អតត្តូរបច្ចយតា ចត្តត្ថា, តត្វ យតោចិញ្ញាណឆាត្យ យតោឆាត្យយា អតត្តូរបច្ចយេត បច្ចយោតិ ចុច្ចយតោ សយ្យោហោ សិយា, បុរេ យតោឆាត្យយា អតត្តូរបច្ចយកាចេត ចុត្តា, ព្ភធាតិ យតោចិញ្ញាណឆាត្យ យតោឆាត្យយាតិ បច្ចយបច្ចយុប្បត្តិចិរសេសា ត ចិញ្ញាណេយ្យ, យតោឆាត្យយា បត ចក្ខុចិញ្ញាណាខិឆាត្យំ អតត្តូរបច្ចយកាចេ ចុច្ចយាតេ តិយយោ តត្វិ៉ តេភាហ “យតោឆាត្យ ចក្ខុចិញ្ញាណឆាត្យយាតិ ចា”តិ ៉ តឆេចាតិ តិយយាកាចតោ ឲចាតិ អត្វោ៉ តស្វាតិ យស្វា ព្ភតោ អញ្ញាថា រេសតាយ បច្ចយបច្ចយុប្បត្តាតំ ចិរសេសាកាចោ ចិត្តចិរសេសឃ្យតចិឆ្លេធោ តិយយាកាចោ ចាតិ ព្ភយេ ធោសា អាបជ្ជត្តិ, តស្វា៉ តិឃ្យតេតាតិ ឆាត្យចរសេត តិឃ្យតេត៉ តយំ ឃឃ្យត្វាតិ “យតោចិញ្ញាណឆាត្យ តំសយ្យុត្តកា ច ឆយ្យា យតោឆាត្យយា តំសយ្យុត្តកាតច្ចា ឆយ្យាតំ អតត្តូរបច្ចយេត បច្ចយោ”តិ ឲចយាខិកាឃ្យ អតត្តូរបច្ចយតាក្កហណាឃ្យ តយំ ឃឃ្យត្វា៉ តិរចរសេសឃ្យតត្តិ តិរចរសេសឃ្យ អតត្តូរបច្ចយកាចិតោ ចិត្តប្បាឃ្យ ឃ្យតត្វិ៉

សខិសក្យសលិតត្តិ សយាតក្យសលិតំ, សយាតតា ចេត្វ ឲកចិចិបរិយាបត្តតាយ ចេខិតត្ថា៉ តេតចោហ “ក្យបិកិត្តាតប្បិ បច្ចយកាចោ ចុត្វោ ហោតី”តិ៉ សយាតចិចិតា ច យស្វា សយាតចេជតា សយាតហេត្យកា ច ហោត្តិ, តស្វា “ចេជតាយ ចា ហេត្យហិ ចា សខិសក្យសលិត”ត្តិ អាហ៉ ចា-សទ្ធោ ចេត្វ អតិយយេត្វា៉ តេត ជាណសត្ថាទាខិកេឃ្យបិ ចិកប្បតចរសេត សក្កហោ ឥដ្ឋត្តោ៉ ចុតិបិ កហិតា តំសកាចត្វា៉ កចក្កចិត្តយេច ហិ បរិយោសាេត “ចុតី”តិ ចុច្ចតិ៉ ក្យសលិក្យសលិតត្តរច្ចា ពធាខិ សា ក្វប្បជ្ជតីតិ តធារយ្យោណប្បិ កហិតត្តិ ឥដ្ឋត្តំ, កិរិយជចតាតត្តរំ តធារយ្យោណុប្បត្តិយត្តិ អធិប្បាយោ៉

កាយាចចរកិរិយាយ អាចជ្ជតឃ្យាតិ អយយេត្វ អត្វោ អធិប្បេតាតិ ឌឃ្យេត្តា “អាចជ្ជតក្កហណេត កាយាចចរកិរិយំ ចិរសេសតី”តិ អាហ៉ តយេច ហិ អត្វ បិពេឋតរំ កាតំ “កាយាចចរចិបាកោ”តិអាខិ ចុត្តំ៉ ចោរដ្ឋត្តតប្បិ កហិតំ សត្តិរណាតត្តរត្តាតិ អធិប្បាយោ៉

អតត្តូរបច្ចយតិទ្ទេសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៉

៤៉ សហជាតបច្ចយតិទ្ទេសចណ្ណតា

៤៉បរិរាណបិធោតិ បុរាតតោ អដ្ឋកថាបិធោ៉ ព្ភយឃ្យាតិ ព្ភយឃ្យ បឃ្យ៉ អចុត្តឃ្យាតិ បិឡព្ភយំ អចុត្តឃ្យ៉ យខិបិ សហកតសទ្ទឃ្យ អត្វសំចណ្ណតាយំ សំសដ្ឋសទ្ទឃ្យ ចិយ សយាតត្វឃ្យបិ កត្វខិ សទ្ទត្តរឃ្យ អត្វោ ចុច្ចតិ បរិយាយចិរសេសឡោឆតត្វំ, តថាបិ ត ម្ពលសទ្ទឃ្យ អត្វោ ចិកាចិតោ ហោតីតិ ឌឃ្យេត្តា អាហ “ត ច…បេ… ហោតី”តិ៉ “អញ្ញាយញ្ញា”ត្តិ ច “អញ្ញាអញ្ញា”ត្តិ ចត្តត្ថា យ-ការាកមំ កត្វា តិទ្ទេសោ, កម្មញ្ញតិហារេ ចេតំ បធំ, តស្វា ព្ភតរេតរត្តិ ចុត្តំ ហោតិ៉ បច្ចយបច្ចយុប្បត្តាតំ ឲកស្មិំយេច ខណេ បច្ចយុប្បត្តបច្ចយកាចឃ្យ ព្ភឆ្និតត្តា យោ ហិ យឃ្យ បច្ចយោ យស្មិំ ខណេ, តស្មិំយេច ខណេ សោបិ តឃ្យ បច្ចយោតិ អយយេត្វ អញ្ញាយញ្ញាបច្ចយតា៉ តថា ហិ អដ្ឋកថាយំ “អញ្ញោ អញ្ញឃ្យា”តិ ចត្វា “ព្ភមិតា…បេ… ឌីបេតី”តិ ចុត្តំ៉ ឲក្កមតំ បចិសតត្តិ អត្វោ៉ អាសតក្ខណេ ហិ ឆយ្យា បុរិមកចតោ

ឥមំ ភវំ បវិសន្តា វិយ ហោន្តិ។ តេន វុត្តំ “បរលោកតោ ឥមំ លោកំ អាគន្ត្វា បវិសន្តំ វិយ ឧប្បជ្ជតី”តិ។ តស្មា អវិសេសេន បដិសន្ធិ ឱក្កន្តិសង្ខាភិធេយ្យាតិ អធិប្បាយេន វុត្តំ “ឱក្កន្តិ...បេ... អធិប្បាយេនាហា”តិ។ តំនិវារណមត្តំ តស្ស ពលវន្តេ រូបីនំ សហជាតបច្ចយភាវស្ស “កញ្ចិ កាលេ ន សហជាតបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ និវារណត្ថំ។ តេន បច្ចយេន សមានេសុ បច្ចយបច្ចយុប្បន្នធម្មេសុ បុរិមតោ បច្ឆិមស្ស វិសេសមត្តំ ទស្សេតិ។

ឯត្ថ “កញ្ចិ កាលេ”តិ បទស្ស “កេចិ កាលេតិ វា, កិស្មិញ្ចិ កាលេ”តិ វា វិភត្តិវិបល្លាសេន អត្ថោ គហេតព្វោតិ អធិប្បាយេន បឋមវិកប្បំ ទស្សេត្វា ឥទានិ បការន្តរេន ទស្សេន្តោ “កញ្ចិ កាលេតិ កេចិកិស្មិញ្ចិ កាលេតិ វា អត្ថោ”តិ អាហ។ តេន “កញ្ចី”តិ អយំ សាមញ្ញនិទ្ទេសោតិ ទស្សេតិ។ យោ ហិ អយំ “កេចី”តិ បច្ចត្តពហុវចនតានិទ្ទេសេយ្យ អត្ថោ, យោ ច “កិស្មិញ្ចី”តិ ភុម្មេកវចនតានិទ្ទេសេយ្យ, តទុភយំ សតិ កាលវន្តកាលតាវិភាគេ កិំ-សទ្ទស្ស វចនីយតាសាមញ្ញេន បន ឯកជ្ឈំ កត្វា “កញ្ចី”តិ បិណ្ឌិតំ វុត្តន្តិ តំ វិភជិត្វា ទស្សេតុំ “កេចិ កិស្មិញ្ចី”តិ វុត្តំ។ អដ្ឋកថាយំ បន “កិស្មិញ្ចី”តិ ភុម្មវសេនេវ វុត្តំ។ តេន យថាវុត្តអត្ថវិការេន បនេតំ វត្តព្វតាតិ វត្តព្វសភាវា។ ហទយរូបេន ច សន្ធាយ វទតិ។ រូបន្តរានន្តិ ហទយវត្ថុតោ អញ្ញរូបានំ។ អរូបីនំ សហជាតបច្ចយតំ បុព្វេ “ឱក្កន្តិក្ខណេ នាមរូប”ន្តិ ឯត្ថ អនិវារិតំ និវារេតីតិ យោជនា, តថា វត្ថុស្ស ច កាលន្តរេ បដិសន្ធិកាលតោ អញ្ញស្មិំ កាលេ អរូបីនំ និវារេតីតិ។ ឯត្ថ គន្ថាតិអាទិនា យថាវុត្តអត្ថវណ្ណនាយ បិណ្ឌត្ថំ វិភត្តិនិទ្ទេសស្ស រូបភាវមាហ។ បុនបិ បុរិមតោ បច្ឆិមស្ស ឋបនេន វិសេសំ ទស្សេតុំ “បុរិមេន វា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ បុរិមេនាតិ “ឱក្កន្តិក្ខណេ នាមរូប”ន្តិ ឥមិនា បច្ចយនិទ្ទេសវចនេន។ “ឯកោ ខន្ធោ វត្ថុ ច តិណ្ណំ ខន្ធាន”ន្តិអាទិនា បដិច្ចវារាទិបាឡិតោ អត្ថវិនិច្ឆយោ បច្ចយនិទ្ទេសបិណ្ឌយា សព្វេបិ សត្ត យថាវារា។ វត្ថុស្ស វត្ថុទេតូ អាបន្នេ កិន្តិ បច្ចយោតិ តស្ស ភាវស្សាតិ យោជនា។ ឯវេតាតិ “រូបិនោ ធម្មា អរូបីនំ ធម្មាន”ន្តិ ឯតេន វចនេន។ កេវលស្សាតិ ភាវេហិតស្ស វត្ថុស្ស។ តថាតិ ភាវស្ស បច្ចយភាវេន។

កត្ថចីតិ “រូបិនោ ធម្មា អរូបីនំ ធម្មានំ កញ្ចិ កាលំ សហជាតបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ ឯតស្មិំ និទ្ទេសេ។ ឯត្ថ ហិ អញ្ញមញ្ញសហជាតបច្ចយភាវោ លព្ភតិ។ វចនេនាតិ “អញ្ញមញ្ញ”ន្តិ ឋបិតា វចនេន បិណ្ឌិតំ សហជាតបច្ចយភាវស្ស អសង្គហិតត្តា, អត្ថតោ បន លព្ភតេវាតិ។ តេនាហ “លព្ភមានេបី”តិ។ តស្សាតិ អញ្ញមញ្ញបច្ចយត្តស្ស។ ឯវន្តិ “ន អញ្ញមញ្ញវសេនា”តិ ឋបិតា បការេន។ សមុទាយេកទេសវសេន សាមិវចនន្តិ អវយវាវយវិសម្ពន្ធេ អវយវិនិ សាមិវចនន្តិ អត្ថោ, និទ្ធារណេ វា “កណ្ហា គាវីន”ន្តិអាទីសុ វិយ។

សហជាតបច្ចយនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩។ និស្សយបច្ចយនិទ្ទេសវណ្ណនា

៩។ កិស្មិញ្ចិកាលេតិ ឥទំ ន លព្ភតិ សព្វទាបិ និស្សយបច្ចយតាយ លព្ភមានត្តា។ សហជំ បុរេជាតំ ហិ វិភាគំ អនាមសិត្វា និស្សយតាមត្តេនេវ

និស្សយបច្ចយតោ។ វត្ថុរូបំ បញ្ចវោការភវេចេតិ វត្ថុរូបំ បញ្ចវោការភវេ ចាតិ ច-សទ្ទោ លុត្តនិទ្ទិដ្ឋោ ទដ្ឋព្វោ។ តស្សាតិ អារុប្បវិបាកដ្ឋបនស្ស។ បកាសេតព្វត្តាតិ ឋបិតា អវិបាកំ វិបាកំ កត្វា វចនេន ចោទនា អនោកាសាតិ ទស្សេតិ។

និស្សយបច្ចយនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. ឧបនិស្សយបច្ចយនិទ្ទេសវណ្ណនា

៥. ឧបនិស្សយេ តយោតិ អនន្តរារម្មណបកតូបនិស្សយប្បភេទេន តយោ ឧបនិស្សយា។ អនេកសង្គាហកតាយាតិ អនេកេសំ បច្ចយធម្មានំ សង្គហណតោ។ ឯកទេសេន ហោន្តិ ចិត្តនិយមហេតុភាវេន បវត្តិនិយមតោ។ យេសុ បវត្តតិ យេសុ កុសលាទិបទេសុ។ សង្គហិតោតិ សង្គហំ គតោ, កុសលាទិបទេសុ យេសំ បភេទេន អនន្តរូបនិស្សយោ លព្ភតីតិ អត្ថោ។ ឯតេសុ "ពហុកំ"តិ ន វុត្តំ។ កស្មា? ន សក្កា វត្តុំ ឯកន្តេន ឧបលព្ភនតោ។ ឯតេសូតិ កុសលាកុសលបទេសុ។ ន ហិ កុសលោ អកុសលស្ស អនន្តរូបនិស្សយោ ហោតិ, អកុសលោ ច កុសលស្ស, អារម្មណបកតូបនិស្សយា បន អនេកន្តិកា, តស្មា តត្ថ "ពហុកំ"តិ វុត្តំ។ និទ្ធារណេ បច្ចយធម្មតោ បច្ចយភាវេន បុរិមនិព្វត្តានំ កុសលាទីនំ កុសលស្ស អកុសលស្ស ចាតិ អត្ថោ។ អកុសលាទីហីតិ យថាសម្ភវំ អកុសលេន កុសលេន ចា។ អព្យាកតេនាតិ យថាវុត្តេហិ តីហិ អព្យាកតេហិ អកុសលាទីសុ អកុសលកុសលានំ "ពហុកំ"តិ អាទិនា។

អនារម្មណត្តា អារម្មណូបនិស្សយំ បុព្ពាបរនិយមេន អប្បវត្តិតោ អនន្តរូបនិស្សយំ ន លភតីតិ យោជនា។ បកតស្សាតិ និប្ផាទិតស្ស, ឧបសេវិតស្ស ចា។ ន ហិ រូបសន្តានស្ស សទ្ធាទិនិប្ផាទនំ អត្ថិ, ឧតុភោជនាទិឧបសេវនំ បន លព្ភតិ។ តេនាហ "យថា ហិ...បេ... រូបសន្តានេនា"តិ។ តត្ថ ច រូបសន្តានេ បុព្ពេ តាបរំ វិសេសោ លព្ភតិ, សោ ច ន វិនា សយាតជាតិយេន ការណតាតិ ស្វាយំ បកតូបនិស្សយលាភោតិ គហេតិ អាសេវនីយាតិ អាហ "យន្និស្សា"តិអាទិ។ តត្ថ តន្តិ ឧតុភោជនាទិកំ គហេត្វា ច តេន រូបេន បុរិមនិប្ផន្នំ ឧប្បាទេតិ នាមិកន្តិកំ ទដ្ឋព្វំ។ អធិបតីសុ បុព្ពាភិសង្ខារោ វិយ បកប្បនំ សំវិទហនំ បការំ វុត្តលក្ខណេន ការណភាវេន អវដ្ឋានំ, យតោ ការណវិសេសោ "បកតី"តិ វុច្ចតិ។ យទិ ឯវំ កស្មា រូបស្ស ច តំ បដិក្ខិបីយតីតិ អាហ "យថា ច...បេ... ទដ្ឋព្វា"តិ។ ឯវម្បិ ឧតុភោជនាទីនំ អញ្ញាទីសុ គតំ បច្ចយវិសេសភាវោចាតិ អាហ "ឧតុភោជនាទយោ បន...បេ... ភាវេតា"តិ។ ឧបនិស្សយោតិ ច យស្មា ពលវតាការេន អធិប្បេតំ, តស្មា ន ឯត្ថ ឯកន្តេន បុរិមនិប្ផត្តិ ឥច្ឆិតព្ពា។ យទិ ឯវំ បិច្ឆិតព្ពំ គតំ បុរិមគ្គហណន្តិ អាហ "បុរិមបុរិមានំយេវ បនា"តិអាទិ។ តេបិ ចា បរិកប្បនវសេន បុរិមនិប្ផន្នាយេវ នាម ហោន្តិ។ ន ហិ អសំវិទិតាការេ វត្ថុស្មិំ បត្ថនាបវត្តីតិ។ តេនាហ "តំសយានលក្ខណតាយា"តិ។

ឥច្ចេតិ បុគ្គលសេនាសនបញ្ញត្តីនំ ឧបនិស្សយតាទេ ឥច្ចេ។ អយំ នយោតិ បញ្ញត្តិយុទ្ធេន បញ្ញាបេតព្ពា តទុបនិស្សយតា ឥច្ចា គយ្ហន្តីតិ យថាវុត្តោ នយោ។ ឧទ្ទេសាតិ "សេនាសនម្បិ ឧបនិស្សយបច្ចយេន បច្ចយោ"តិ ឧទាហរណេ វចនេ។ គតំ បច្ចុប្បន្នស្ស បកតូបនិស្សយភាវោតិ ចោទនាយ "វក្ខតី"តិអាទិនា អាគមំ ទស្សេត្វា យុត្តិំ ទស្សេតុំ "បច្ចុប្បន្នាបិហិ នាទីសានំ បុព្ពេ បកតត្តា"តិ

វុត្តំ។ តានិ សាតត្ថិ យានិ សា ឧត្យអាទយោ បច្ចុបដ្ឋិតា, តានិ សាតំ តទេតា បុព្វេ បុព្វេតទិ បកតត្តា បកតូបនិស្សយភាវេនាព្យតាយ អាបាទិតត្តា។

កសិណាទីនម្បិ អារម្មណូបនិស្សយតា សម្ភវតីតិ កត្វា វុត្តំ “ឈាយិតា អធិប្បាយេន ‘ឯកច្ចាយា’តិ អាហា”តិ។ តថា ហិ “កសិណមណ្ឌលំ ឋិត្វា”តិអាទិនា តស្ស ឧបនិស្សយការណា អដ្ឋកថាយំ វុត្តោ។

អរូបាវចរកុសលម្បិ ឧបនិស្សយោ ហោតិ, បរោច កាមាវចររូបាវចរកុសលន្តិ អធិប្បាយោ។ តំ បន យថា ឧបនិស្សយោ ហោតិ, តំ ទស្សេតុំ “យស្មិំ កសិណាទីបិ”តិអាទិ វុត្តំ។ អនុប្បន្នស្សានុប្បាទេតិ រូបាវចរជ្ឈានំ សន្ធាយាហ, អរូបាវចរជ្ឈានេ បន ចតុត្ថជ្ឈានេន ឥតរំ។ ឧប្បាទកកុសលន្តិ តស្ស រូបាវចរវិបាកស្ស ឧប្បាទកកុសលំ, រូបាវចរកុសលន្តិ អត្ថោ។ បដិសន្ធិនិយាមកស្សាតិ រូបាវចរបដិសន្ធិនិយាមកស្ស។ វុតិទេវាតិ រូបាវចរបដិសន្ធិយា អនន្តរបច្ចយភូតាយ វុតិយា។ បុរិមជវនស្ស ជវនតាតិ វុតិយា អាសន្នជវនភាវេន។ រូបាវចរកុសលំ អរូបាវចរវិបាកស្សាតិ ឯត្ថាបិ “ឧប្បាទកកុសលន្ត”ន្តិអាទិនា អានេត្វា យោជេតព្ពំ។ យថា ច “រូបាវចរកុសលំ អរូបាវចរវិបាកស្ស ឧបនិស្សយោ”តិ វុត្តំ, ឯវំ “កាមាវចរកុសលម្បិ ឧប្បាទកកុសលន្ត”ន្តិអាទិនា យោជេតព្ពំ។ លោកុត្តរវិបាកស្ស តេភូមកកុសលម្បិ បិដកាទិវសេន ឧបនិស្សយការណា បិកវេទិយេច, តថា តំតំភូមកកុសលំ តំតំភូមកកិរិយានំ, កាមាវចរកុសលស្ស រូបារូបាវចរកិរិយានំ, រូបាវចរកុសលស្ស អរូបាវចរកិរិយាយ ឧបនិស្សយការណាតិ ឆ្លាយមិទំ ទស្សេន្តោ “ឯវំ បច្ចេកំ...បេ... វេទិតព្ពា”តិ អាហ។ “សទ្ធំ ឧបនិស្សាយ ទានំ ទេតី”តិអាទិនា បកតូបនិស្សយោ ឧទ្ទេសវសេន បិទេវ អាគតោ, ន ចិត្តវសេនាតិ អាហ “បិញ្ញាយម្បិ...បេ... ចិស្សជ្ជិតោ”តិ។ កុសលត្តិកាទីសុ អនុលោមាទិភេទភិន្នត្តា បញ្ហាវារេសុ តិពាហុចនតិទ្ទេសោ។

លោកុត្តរតិព្ពត្តនំ ឧបនិស្សាយ បរស្ស សិនេហុប្បាទនេ លោកុត្តរធម្មា ឧបនិស្សយោ ចិយ ហោន្តីតិ អយមេត្ថ លេសោ, កាចិនោ បន លោកុត្តរស្ស អកុសលានំ ឧបនិស្សយតា សម្ភវតីតិ អាហ “ន ឆ្លាទំ សារទេតា ទដ្ឋព្ពន្តិ អធិប្បាយោ”តិ។ រូបាវចរាទិកុសលន្តិ រូបារូបាវចរលោកុត្តរកុសលានំ ឧប្បាទិយមានស្ស រូបាវចរកុសលស្សាតិ យោជនា។ រូបាវចរកិរិយស្ស ច អរូបាវចរវិបាកោ ឧបនិស្សយោ ពេតត្តិ អាហ “បុព្វេ តិវុត្ថានីសុ...បេ... អនេហរោតា”តិ។ តំ តំ វិបាកំ បត្ថេន្តោ តស្ស តស្ស វិបាកស្ស ហេតុភូតំ កុសលំ និព្ពត្តេតីតិ វិបាកានំ កុសលូបនិស្សយតាតិ អាហ “ចតុភូមកា...បេ... ឧបនិស្សយោ”តិ។ លោកិយកុសលានំ បន លោកុត្តរវិបាកា ឧបនិស្សយោ ន ហោន្តីតិ ទស្សេន្តោ “យទិបី”តិអាទិមាហ។ ទោទេតេ ហិ “តថា តេភូមកវិបាកោ”តិ តេភូមកគ្គហណំ កតំ។ តត្ថ តេនាតិ អនាគាមិនា។ តត្ថិ អរហត្តផលំ។ តស្សាតិ អនិដ្ឋបុព្ពត្តា។ តានិ វិយាតិ សោតាបត្តិផលាទីនិ វិយ។ ទោសត្តិ បុថុជ្ជនានីនំ។ ឆ្លាយស្សាតិ អនាគាមិនោ។ ឆ្លាទំ វុត្តំ ហោតិ – យថា បុថុជ្ជនានីនំ សត្តានេ សោតាបន្នានីនំ សោតាបត្តិផលានីនំ ន ឧបនិស្សយបច្ចយោ អនុបលទ្ធបុព្ពត្តា, ឯវំ អនាគាមិនោ សោតាបន្នានីនំ អគ្គផលំ ឧបនិស្សយបច្ចយោ អនិដ្ឋបុព្ពត្តា។ តេនាហ “ឧបលទ្ធបុព្ពំ សទិសមេវ ហិ អនាគតម្បិ ឧបនិស្សយោ”តិ។ អដ្ឋកថាយំ បន ហេដ្ឋិមផលានំ កុសលូបនិស្សយតា វុត្តា ឯវ។

ឃធា ចិបិកា ក្យសលាំ, ឲចំ កិរិឃាបិ តេសំ ឧបនិស្សយោ ហោតីតិ តំ តឃំ ឥទស្សេតុំ “កិរិឃំ អត្ថបដិសម្ភិទាឌី”ត្តិអាឌិ ចុត្តំ៍ ឃោតិសោយតនិកាទេ ចត្តត្តាយេច តត្ថីតិ ចតុក្ខយកក្យសលស្សបិ ឃោតិសោយតនិកាទោ ឧបនិស្សយោ ហោតីតិ ឲត្ថ ចត្តត្តាយេច តត្ថិ, តឥត្ថំ ឃោតិសោយតនិកាទំ បចទត្តត្តស្សាតិ អទេត្ថា៍ តត្ថិ ឃោតិសោយតនិកាទំ៍ អក្យសលស្ស ច ចតុក្ខយកចិបិកស្ស ឧបនិស្សយោ ឃោតិសោយតនិកាទោតិ ឃោឌតា៍ ឲចំ កិរិឃស្សបីតិ ឃធា ក្យសលស្ស ឃោតិសោយតនិកាទស្ស ចរេត ឧបនិស្សយោ ចុទេត្តា, ឲចំ កិរិឃស្សបិ ឃោតិសោយតនិកាទស្ស ចរេត ឃោឌេតព្វត្ថិ អទេត្ថា៍ ឃោ ហិ តំ ឧបនិស្សាឃ រាកាឌិឧប្បាឌតេ អក្យសលស្ស ចុត្តតយេត ក្យសលិក្យសល្ហបនិស្សយភាចយុទេត ចតុក្ខយកចិបិកស្ស ឧបនិស្សយោ ហោតិយេច៍ ឃឌិ កិរិឃសព្វាទេតា…ប… ហោតិយេច, អឆ កស្មា បកតុបនិស្សយចិកឌតេ កិរិយា ត កហិតា, ឧតុភោឌតសេតាសតាតិយេច កហិតាតីតិ អាហ “តេចចិបិកតចិបិកឆយុឆយុស្…ប… តយឥស្សតយត្តយេចា”តិ៍ ឲចយាឌិកត្ថិ អាឌិ-សទ្ទេត “ក្យសលំ ឆម្មំ សហខាទេតា អញ្ញាកទេតា ឆទ្មោ ឧប្បជ្ជតិ ត ឧបនិស្សយបច្ចយា”តិ ឲចយាឌិកំ សង្កហ្យាតិ៍ ឧបនិស្សយបរិយាយោ ឧបនិសសទ្ទោតិ កត្វា ចុត្តំ “ចិញ្ញាណូបនិសំ តាមរូបំ, តាមរូបូបនិសញ្ញា សឡាអាឃតតត្តិអាឌិកេតា”តិ៍ ឲត្ថ ហិ ចិញ្ញាណស្ស តាមរូបាតំ ឋស្សរូបិឌីតំ ចក្ខាយតតាឌីតញ្ញ ឧបនិស្សយភាចោ ចុទេត្តាតិ៍

ឧបនិស្សយបច្ចយតិទ្ទេសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

១០៍ បុទេខាតបច្ចយតិទ្ទេសចណ្ណតា

១០៍ ឥស្សិតយេច តយឥស្សតចរេសតាតិ ឃោឌតា៍ ឃឌិ ឥស្សិតយេច, កស្មា ចុត្តំ “សាចរេសចរេត ទេសតា កតា”តិ អាហ “សទ្ទបេត អឥស្សិតត្តា”តិ៍ “ឃំ ឃំ ឆម្មំ បុទេខាតំ អារព្ភ ឃេ ឃេ ឆម្មា ឧប្បជ្ជត្តិ ចិត្តចេតសិកា ឆម្មា, តេ តេ ឆម្មា តេសំ តេសំ ឆម្មាតំ បុទេខាតបច្ចយេត បច្ចយោ”តិ ឲចំ សទ្ទបេត បិញ្ញត្លឃំ អឥស្សិតត្តា៍ ខ្ពឌ្ឍិចិឆាតិញ្ញាឃ ចាតិ ច-សទ្ទេត ចុត្តបបិតតាណស្សបិ សង្កហោ ឥដ្ឋេត្ថា៍ តស្សបិ ហិ ទូបឆម្មាទម្មណភាទេល អដ្ឋាទសសុ ឃំ កិញ្ចិ អារម្មណបុទេខាតំ ហោតិ បច្ចុប្បន្នារម្មណត្តា៍ “ចចយាតេ ឧបបជ្ជយាតេ”តិ ហិ ចុត្តំ៍ ឌិដ្ឋចក្ខុឌិដ្ឋសោតតាតោណស្ស ច ចត្តត្តាយេច តត្ថិ៍

ខ្ពតទេស្សបិ អភាចាតិ អារម្មណបុទេខាតស្សបិ អភាចា អក្កហណំ បដិសន្ធិភាចិទេតាតិ ឃោឌតា៍ សតិបិ កស្សចិ បដិសន្ធិភាចិទេតា អារម្មណបុទេខាតេ ចិក្ខុតំ បត កត្វា អារម្មណករណាភាចទេតា អចិជ្ជមាតសឌិសត្តិ កត្វា ចុត្តំ “ខ្ពតទេស្សបិ អភាចា”តិ៍ តេតេចាហ “បដិសន្ធិឃា ចិឃ អបរិញ្ញត្តស្ស អារម្មណស្ស អារម្មណយត្តភាចទេតា”តិ៍ សត្តិទេណភាចិទេតា យទេតាចិញ្ញាណឆាតុឃាបិ ឲកទេត្តទេតច បុទេខាតបច្ចយោ ទូបិឌីតិ បញ្ចារម្មណាតីតិ ឃោឌតា៍ ឲត្ថ ច “យទេតាឆាតុតញ្ញា”តិអាឌិ “តឥារម្មណភាចិទេតា”តិ បឥស្ស បុទេតា ចត្តទេត្តា, ឧប្បដិបាឌិយា លិខិតំ៍

បុទេខាតបច្ចយតិទ្ទេសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

១១៓ បច្ឆាជាតបច្ចយតិទ្ទេសចណ្ណនា

១១៓តិរចនេសសេស្សិតបុរេជាតស្សតចនេសតាតិ “ចត្ុនយដ្ឋានិកតិនយដ្ឋានិករូបកាយស្សា”តិ ឲុចំ តិរចនេសសេតា សេស្សិតស្ស បុរេជាតស្ស បច្ចយុប្បន្នស្ស សេស្សតចនេសត៓ បច្ចយា ហិ ឰឩ កាយាចចររូបិចចរចិបិកា, តេតុ កាយាចចរចិបិកោ ច ចត្ុនយដ្ឋានិករូបកាយស្ស បច្ចយោ, ត ឰតេរា៓ តេតេតចាហ “រូបិចចរចិបិកោ បត អាហារនយដ្ឋានស្ស ត ហោតី”តិ, តស្មា “តស្សេចា”តិ ចុត្តបិ យថារហយោត្ត ចេជិតេព្វា៓

បច្ឆាជាតបច្ចយតិទ្ទេសចណ្ណនា តិដ្ឋិតា៓

១៧៓ អាសេចតបច្ចយតិទ្ទេសចណ្ណនា

១៧៓ បកាេរហិ ក្រហិតំ បក្រហំ, គាហុក្លត្តំ បចត្តិយា កាចិតត្តិ អតេ្ថា៓ អតិសយេត បក្រហំ បក្រហតរំ, តតោយេច ពលចតរំ៓ តស្ស ការេចា, តេត បក្រហតរពលចតរការេចត ចិសិដ្ឋំ ចិសេសបច្ចត្តំ ឞ្វាឃំ ចិសេសេសា ចិបិកេ តត្ថិតិ អាហ “ឲុតេត ចិបិកាញ្ចាកតតោ ចិសេសេតី”តិ៓

អាសេចតបច្ចយតិទ្ទេសចណ្ណនា តិដ្ឋិតា៓

១៦៓ កម្មបច្ចយតិទ្ទេសចណ្ណនា

១៦៓ឲុចំសកាចាតិ កម្មបច្ចយេត ្ត្ឋបការកសកាចា៓ សយត្តតាតិ អាត្ុការេចា៓ តស្សាតិ ចិបិកក្លត្តកេដត្តារូបសង្កាតស្ស ថលស្ស៓ កម្មបច្ចយការេចា ចុត្តេតាតិ កម្មបច្ចយេត បច្ចយការេចា ចុត្តេតា៓ ឲុកេចាកាេរ រូបយ្បីតិ ឲុកេចាកាេរបិ រូបំ ត ជេតតិ, បកោច ចតុេចាកាេរតិ អតេ្ថា៓

កម្មបច្ចយតិទ្ទេសចណ្ណនា តិដ្ឋិតា៓

១៣៓ ចិបិកបច្ចយតិទ្ទេសចណ្ណនា

១៣៓ យថា ហិ រូបកេច សញ្ញាតំ តំតិដ្ឋត្តិតបុញ្ញាកិសង្ខារេតេច រូបុប្បត្តិ, ឲុចំ អសញ្ញាតយ្បីតិ តត្ត កាយាចចរកម្មុតា យថា ចិបិកាតុរូបិតំ បច្ចយោ ហោតេ្តា កេសញ្ចិយេច ហោតិ, ត សេព្វាសំ, កត្តចិយេច ហោតិ, ត សព្វត្ត, ត ឲុចំ ចិបិកាតត្តិ អាហ “ឲុកេត្តតា”តិ៓ តេតសំ

ចេទនាតិ តេសំ វិបាកបច្ចយលាភីនំ វិបាកក្ខន្ធានំ ចេទនា។ ន ហិ តិអាទិនា “ឯកន្តេន”តិ វុត្តបទំ ញាតិរេកេន វិការេវតិ។ ក្វយិទ្វយវិបាកោតិ កាមាវចររូបាវចរវិបាកោ អារុប្បេ រូបស្ស ន ហិ បច្ចយោតិ យោជនា។

វិបាកបច្ចយនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១៨. អាហារបច្ចយនិទ្ទេសវណ្ណនា

១៨. កេចលំ បន្នាយ អន្តោសមាបត្តិយំ អការា “អសិតបីតាទិវត្ថុហិ សហ អន្តោសមាបត្តិយា”តិ វុត្តំ។ ឋានគតិយាកោធគតិយបរិកេនេ អសិតេ តាន កពឡីការាហារោ ហោតុ, បិតព្ពាទិកេ បន កថន្តិ អាហ “បិតព្ព...បេ... ហោតី”តិ។ យេភុយ្យេន សា ឯវំ វុត្តន្តិ វេទិតព្ពំ។

អនុបាលកោតិ ឧបត្ថម្ភកោ។ ចិត្តសមុដ្ឋានស្ស កាយស្ស អាហារបច្ចយភាវោ កពឡីការាហារស្ស វិនាវេត្វា កេវលំ ពន្ធោ។ កស្មាតិ វេ? ឯត្ថ ការណមាហ “ន ហី”តិអាទិនា។ សតិ ហិ បច្ចយភាវេ “ចិត្តសមុដ្ឋានោ កពឡីការាហារោ ចិត្តសមុដ្ឋានស្ស កាយស្ស អាហារបច្ចយេន បច្ចយោ”តិអាទិ វត្តព្ពំ សិយា, ន បន វុត្តំ, នោចិត្តសមុដ្ឋានស្ស បន វុត្តំ។ តេនាហ “តិវិធោបិ...បេ... វុត្តោ”តិ។

អាហារបច្ចយនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១៩. ឥន្ទ្រិយបច្ចយនិទ្ទេសវណ្ណនា

១៩. “បវត្តេ”តិ ឥទំ ឥន្ទ្រិយានំ រូបារូបជីវិតិន្ទ្រិយានំ ឯកន្តេន ទេសិតត្តំ សន្ធាយ វុត្តំ, តស្មា បវត្តេតិ រូបជីវិតិន្ទ្រិយបវត្តេតិ អត្ថោ។ ជីវិតិន្ទ្រិយន្តិ អរូបជីវិតិន្ទ្រិយំ។ ន សន្ធាយ សព្ពំ ចតុដ្ឋានត្តំ យថា បញ្ហាបុច្ឆកេ អរូបជីវិតិន្ទ្រិយំ បវត្តេ ន គហិតំ, ន ឯវមិធ អរូបជីវិតិន្ទ្រិយំ អគ្គហិតន្តិ អត្ថោ។

អរូបីនំ វណ្ណាទិវិញ្ញាណាទីនំ បច្ចយត្តាភាវេបិ អាវជ្ជនាទិបវត្តិអញ្ញបច្ចយភាវេបិ ឥន្ទ្រិយបច្ចយា សិយុំ វណ្ណាទីនំ រូបារូបានំ អញ្ញមញ្ញំ កទាចិបិ អវិនិព្ភុត្តភាវស្ស អភាវតោ, បច្ចយត្តសមយោគាភាវេបវត្តាយ វា ឯវា បន និរបេក្ខាតិ យថា វណ្ណាទីនិ បច្ចយត្តេសុ ភាវេបក្ខាតិ, ឯវំ ភាវេបក្ខា អហុត្វា ឯវា វត្វា និរបេក្ខា ឥន្ទ្រិយបច្ចយោ ហោតិ អវិនិព្ភុត្តសមុដ្ឋានំ យថា រូបជីវិតិន្ទ្រិយំ, សោ អត្ថោ...បេ... នត្ថីតិ យោជនា។ អវិនិព្ភុត្តានំ តេសម្បិ លិង្គាទីនំ សិយុំ វិនិព្ភុត្តានំ បច្ចយុប្បន្នានំ ឥន្ទ្រិយបច្ចយភាវស្ស អនិដ្ឋត្តា។ តត្ថ វណ្ណាទីនំ វិនិព្ភុត្តានំ ឥន្ទ្រិយបច្ចយភាវោ និដ្ឋោតិ? សច្ចំ និដ្ឋោ, ន បន សោ សមានជាតិយាតិ ទស្សេន្តោ “ន ហី”តិអាទិមាហ។ សតិ វេទន្តិ ឯវំ វុត្តប្បការេ សមានជាតិយំយេវ អវិនិព្ភុត្តស្ស ឥន្ទ្រិយបច្ចយភាវេ សតិ

ឥត្ថិបុរិសិន្ទ្រិយេហិ សទ្ធិំ សហយោគេ ហិ ឥទំ ករណវចនំ។ យទិបិ ឥត្ថិបុរិសិន្ទ្រិយានិ លិង្គាទីនំ កលលាទិកាលេ ឥន្ទ្រិយបច្ចយតំ ន ផរេយ្យុំ តេសំ តទា អភាវតោ។ យេ បន រូបធម្មា តទា សន្តិ, តេហិ អវិនិព្ភុត្តា ច, តេសំ កស្មា ន ផរន្តីតិ អាហ “អញ្ញេសំ បនា”តិអាទិ។ អពីជភាវតោ អនិយិត្តភាវតោ។ តទនុរូបិតន្តិ កលលាទិអវត្ថានុរូបិនំ អត្ថិតំ ឥច្ឆន្តិ, យតោ “ឥត្ថី, បុរិសោ”តិ បកតិវិភាគោ វិញ្ញាយតីតិ តេសំ អធិប្បាយោ។

កុសលជាតិយន្តិ និទ្ធារណេ ភុម្មំ។ យេ បន “កុសលជាតិក”ន្តិ បឋន្តិ, តេសំ បច្ចត្តវចនំ។ វិសុំ ឯកជាតិ វា ក្វចិ វា ន ហោតិ នេកទេសភាវតោ។ ហេតុអាទីសុបីតិ អាទិ-សទ្ទេន “អកុសលាហារេសុបិ ឯវមេវ នយោ”តិ ឯវមាទិកំ សង្គណ្ហាតិ។ ឯស នយោតិ ស្វាយំ “ក្វចិ វេសេន វុត្តស្ស”តិអាទិនា អនុរូប អលព្ភមានស្ស ឥន្ទ្រិយបច្ចយស្ស អដ្ឋបទេ អត្ថនយោ វុត្តោ, ឯស នយោ យោជេតព្ពោតិ។ តថា អបរិយាបន្នកុសលហេតុ, តថា អកុសលហេតូតិ វត្វាបិ បរិយាបរិយាបន្នកុសលហេតុ សោមនស្សសហគតាកុសលហេតុ ច វិសុំ ឯកជាតិ ក្វចិ វា ន ហោន្តីតិ អានុរូប្យ អលព្ភមានាបិ វិសុំ ន ឋបិតាតិ យោជេតព្ពា។ ឯស នយោ “អកុសលាហារេសុបិ ឯវមេវ នយោ”តិ ឯវមាទីសុ។

សតិ សហជាតបច្ចយត្តេ ឧប្បាទក្ខណេបិ ឥន្ទ្រិយបច្ចយតា សិយាតិ កត្វា វុត្តំ “សហជាតបច្ចយត្តាភាវំ សន្ធាយា”តិ។ វុត្តញ្ហិ “ឧប្បជ្ជមានោ សហ ឧប្បជ្ជមានភាវេន ឧបការកោ ធម្មោ សហជាតបច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា. អដ្ឋ. បច្ចយុទ្ទេសវណ្ណនា)។ តស្ស បន សហជាតបច្ចយត្តាភាវោ យទិបិ អដ្ឋកថាយំ “សហជាតបច្ចយតា បន តស្ស នត្ថី”តិ សទ្ទេនេវ ទស្សិតោ, តថាបិ តំ អននុជានន្តោ “ឧប្បាទ...បេ... និរោធេសុ”ន្តិ វត្វា “ចក្ខុ”តិអាទិនា នយេន ទស្សេតិ។ កម្មបច្ចយវិសិដ្ឋំ ហិ ឯតេន តស្ស ឧប្បាទក្ខណេ បច្ចយភាវោ បកាសិតោ។ បវត្តេ ចាតិ ច-សទ្ទេន បដិសន្ធិយញ្ច កដត្តារូបស្ស រូបជីវិតិន្ទ្រិយតោ អញ្ញោ ឥន្ទ្រិយបច្ចយោ ន ហិ អត្ថីតិ យោជនា។ បដិច្ចវារាទយោ សម្បយុត្តវារបរិយោសានា ៧ វារា ឧប្បាទក្ខណវសេន គហេត្វា បវត្តា “កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុបច្ចយា”តិអាទិនា, ន ឋិតិក្ខណន្តិ អធិប្បាយោ។ ឯវញ្ច កត្វាតិ ឧប្បាទក្ខណវសេន គហេត្វា បវត្តត្តា។ ឯតេសូតិ យថាវុត្តេសុ ៧ វារេសុ។ កេចិ បន “រូបជីវិតិន្ទ្រិយស្ស អនុបាលនំ ឧប្បាទក្ខណេ ន បាកដំ ពលវញ្ច យថា ឋិតិក្ខណេ បច្ឆាជាតាទិបច្ចយលាភតោ ថិរភាវប្បត្តិយាស្ស តំ បាកដំ ពលវញ្ច, តស្មា ‘ឋិតិក្ខណេ’តិ វុត្ត”ន្តិ វទន្តិ។

ឥន្ទ្រិយបច្ចយនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១៦។ ឈានបច្ចយនិទ្ទេសវណ្ណនា

១៦។ សោមនស្សទោមនស្សសង្គតានីតិ សោមនស្សទោមនស្សបរិយាយេន វុត្តានិ, ឈានង្គភាវវិសេសតោ វា សោមនស្សទោមនស្សភូតានេវ សុខទុក្ខានិ ឈានង្គានិ, ន ឥតរសុខទុក្ខានីតិ ឈានង្គភូតានំយេវ សុខទុក្ខានំ ឈានង្គភាវទស្សនត្ថំ សោមនស្សទោមនស្សគ្គហណំ កតំ។ ឥតរានិ យថាវុត្តេនេវ “ទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណេសុ”តិអាទិនា វិត្ថារតោ វិភាវេតិ, តំ សុវិញ្ញេយ្យមេវ។

តេភាតិ ចិនេសសនក្ខេតភ សោយតស្សោងាយតស្សក្កហលោភៈ

អភិភិបិតព្យត្តត្តាតិ អារម្ភណករណយត្តកាចទោតាៈ ចិត្តតាបចត្តិឃា ក្ខបតិក្ខ្ញាឃតបចត្តិឃាៈ ឃធាច្ចេត្តតេច ការលោតាតិ
“ក្ខបតិក្ខ្ញាតាការស្ស អកាចទោតា”តិ ឲតេត ការលោតៈ បុទ្ធ្ដាតិអាឌិទោតាៈ ចត្តារិ អក្កាតិ ចឌ្ឍីតាតីតិ សត្តសុ អទេក្កសុ ឥស្សិឃយាទេតសុ
ចត្តារិ អក្កាតិ ចឌ្ឍីតាតិៈ អដ្ឋកធា ទេហសាតិ ទេលទេត អបការទេតព្ឋតាឃ ការណយាហៈ តីសុបិ ឲកទេយច ចត្តត្ថា សិឃា,
តំសយាតលក្ខណតាឃ ព្ធតទេនំ តិណ្ហយិ កហណំ ទោហាតីតិៈ តិណ្ហំ បត ចចេតតាតិ ក្ខេបក្ខាសុឭក្ខាតំ អឈាតក្កតាឥស្សតទ្ធេត ចចេតតៈ
តទោតា ក្ខេបក្ខាឌិទោតា អព្ឋាស្ស ឆម្ពស្ស ចិទ្ធត្តកក្កតាឃ ឈាតក្កត្តិ ក្ខដ្ឋកាទេចា អាបជ្ជតិ អឈាតទេក្កសុ អក្កហិតត្តាៈ ឃធាច្ចត្តការណទោតាតិ
“ក្ខបតិក្ខ្ញាតាការស្ស អកាចទោតា”តិ ច្ចត្តការណទោតា អទេព្ឋាត ការលោត អត្ថដ្ឋកាទេចា ចា អាបជ្ជតិ អត្ថបតិក្ខ្ញាឃតសកាទេចហិ សឌ្ឍិ
អក្កហិតត្តា ក្ខបតិក្ខ្ញាឃតាការកាចទោតា អទេព្ឋាតេច ការលោត ចិទ្ធត្តកក្កតាឃ បិញ្ញព្ឋឃំ អត្ថដ្ឋកាទេចា អាបជ្ជតិៈ តំទេងាសបរិហណត្តតិ
ឃធាច្ចត្តទេងាសចិតិទេយាចតត្តៈ

ទេឃបតាតិអាឌិ បឥការយត្តឥស្សតំៈ សោយតស្សាឌីហិតិ សោយតស្សោងាយតស្សឈាតក្កេបក្ខាហិៈ អចិក្ខតកាទេចា ក្ខេបក្ខតំៈ ក្ខេបក្ខា ហិ
អចិក្ខតកិច្ចា ច្ចត្តាៈ សយាតាតំ ទេកសំ? សុឈាឌីតំ, ទេកហិ? សោយតស្សាឌីហិ, កចំ? សុឈ...ទេប... ឃុត្តតាតិ ទេឃាឌតាៈ ត ចិទ្ធត្តកក្កតាឃាតិ
សុឈាឌីហិ, តឥទេព្ឋាហិ អភិភិទេរាបតាឌីហិ ច អតិក្ខ្រឹឃកិច្ចតាឃ ច អត្ថបតិក្ខ្ញាឃតកិច្ចតាឃ ច អសយាតតាឃ បច្ចាចិព្ឋាទេណសុ
ចិទ្ធត្តកក្កតាឃ ឈាតក្កត្តិ អត្ថដ្ឋកាទេច ការណំ ត ចត្តត្ថត្តិៈ សាតិ ចិទ្ធត្តកក្កតាៈ ឲត្ថាតិ “ក្ខេបក្ខាសុឭក្ខាតី”តិ ឲតស្មិ អដ្ឋកធាចចេត ត
កហិតាៈ ចិចិកិច្ឆាឃុត្តយទេតាឆាត្យអាឌីស្មតិ ចិចិកិច្ឆាសយ្យឃុត្តចិទ្ធត្ត យទេតាឆាត្យឃា សយ្យចិច្ឆតាឌីសុ ចៈ តស្សាបិ ចិទ្ធត្តកក្កតាឃបិៈ

ឈាតបច្ចយតិទ្ទេសចណ្ណតា តិដ្ឋិតាៈ

១ប៉ៈ យក្កបច្ចយតិទ្ទេសចណ្ណតា

១ប៉ៈទ្យចិឆយិ សក្កប្បត្តិ សម្ពាសក្កទេប្បា យិច្ឆាសក្កទេប្បាតិ ច ឲចំ អតចជ្ជសាចជ្ជទេកទេត ទ្យចិឆយិៈ ចីរិឃំ សយាឌិត្តិ ឲត្ថាបិ ឲទេសច តទេឃាៈ
សក្កហិត្ថា ចិតក្កាឌិកាចសាយទេព្ឋាត សហ កទេហត្វា, ឲទេកកទេយច កត្វា កទេហត្វាតិ អទេត្វាៈ ទេតហិ យិច្ឆាចាចាកយ្យត្តាឌីទេចហិៈ ព្ធឆាតិ ព្ធយស្មិ
យក្កបច្ចយតិទ្ទេទេស លត្ថយាតាតិ ច យក្កបច្ចយកាចទោតា, ច-សទ្ទេត អលត្ថយាតាតិ ច យក្កបច្ចយត្តាកាចាៈ ឃឌី ឲចំ កស្មា ច្ចត្តាតីតិ អាហ
“យក្កក្កចចតសាយទេព្ឋាតា”តិៈ ឲចំ បរិឃាឃតិទ្ទេទេសា ព្ធឆ កិយត្តិទេឃាតិ ទេចាឥតំ សត្ថាឃាហ “ឲចពិក្សុត្តទេចាហារទោបិ ឥស្សិទោតា
ទោហាតី”តិៈ ឲចំ បត ឥស្សទេត្តតាតិ បទេយត្វទោតា អយក្កក្កាតិបិ សុទេត្ត យក្កក្កទេចាហារសិឌ្ឍិឃា ព្ធឆ យក្កទេក្កហិ សហ ឥស្សទេត្តតៈ ក្ខដ្ឋិត្វាតិ
បឭដ្ឋារំ កត្វាៈ ព្ធឥាតិ យិច្ឆាចាចាឌីហិ សឌ្ឍិ ក្ខាឥសក្កាតិ ត ឥស្សតព្ឋាតិ, កស្មាតិ ទេចតិ អាហ “ត ហិ បិញ្ញព្ឋឃំ...ទេប... ចត្តទេព្ឋា”តិៈ
តប្បដិបក្ខកាចទោតាទេឃច យិច្ឆាយក្កក្កាតិ, ត យិច្ឆាឌិដ្ឋិអាឥទេឃា ចិឃ សកាចទោតាតិ អធិប្បាទេឃាៈ

បរិឃាឃតិប្បរិឃាឃយក្កក្ខទស្សតត្ថម្បិ អត្ថចចេត ឯចំ ត ចត្តារេចាតិ ទស្សេន្តោ “បរិឃាឃ…បេ… អឌិករណានី”តិ អាហ។ តស្សេត្ថោ – ឃធា “អញ្ញកាគិឃស្ស អឌិករណស្សា”តិ ឯត្ថ បិឡត្តាកតអឌិករណសង្គបតិរូបកោ អញ្ញោ អឌិករណសង្គោ បិឡត្តាកតតទញ្ញសានារណតាឃ ក្រឃបទេត្វា វុត្តោបិ “អឌិករណំ តាម ចត្តារិ អឌិករណានី”តិ, ឯចមិធាបិ តិប្បរិឃាឃំ ព្គតប្ចា យក្កក្ខំ ទស្សេតុការេត បិឡត្តាកតតទញ្ញសានារណោ យក្កក្ខសង្គោ វុត្តិតត្ថោ សិឃា, តថា ត កតត្តិ។ តម្ហាតិ ឃម្ហា បិឡត្តាកេតាឃេច យក្កក្ខសង្គោ វុត្តោបិ, ត តទញ្ញសានារណោ, ត ច អត្ថន្តរេយុលេត អធិប្បេតត្វា តិឃមិតោ, តម្ហា។ តេតម្ហតិ អតេហតុកចិត្តុប្បាទេស្វ។ “សម្ពាជិដ្ឋិ…បេ… សយាធយោ”តិ ឯត្ថ សង្កប្បាចាឃាមសយាធយោ សម្ពាមិច្ឆាសង្គេហិ ចិសេសេត្វា វុត្តាតិ អាហ “សម្ពាជិដ្ឋិអាទយោ ឃធាវុត្តា សត្តិ”តិ។ សង្កប្បាចាឃាមសយាធិប្បត្តា បត តត្ថ តេចិ សត្តិយេចាតិ។ អថ ចា សម្ពាជិដ្ឋិអាទយោតិ វុត្តប្បការេ សម្ពាជិដ្ឋិអាជិកេ អតចសេសេ សត្ថាយ វុត្តំ។ តេតាហ “ឃធាវុត្តា”តិ។ វុប្បត្តិដ្ឋាតតិឃមតត្ថត្តា ត ចិសេសតត្ថាតិ អធិប្បាយោ។

យក្កបច្ចយតិទ្ទេសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា។

១០។ ចិប្បយុត្តបច្ចយតិទ្ទេសចណ្ណតា

១០។ សម្បយោគាសង្កាចត្ថុស្មេតាតិ សម្បយោគាសង្កាឃ អធិដ្ឋាតស្មេតា។ តេតាហ អដ្ឋកធាឃំ “អស្មបិតោ ហិ លន្ធា ចក្ខាជីតំ ចត្ថុំ អត្ថន្តរេតា តិក្ខមន្តា ចិឃ វុប្បជ្ជត្តី”តិ។

ចិប្បយុត្តបច្ចយតិទ្ទេសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា។

១១។ អត្ថិបច្ចយតិទ្ទេសចណ្ណតា

១១។ ឃស្មិំ សតិ ឃំ ហោតិ, អសតិ ច ត ហោតិ, សោ តស្ស បច្ចយោតិ ឃជិជំ សយាសតោ បច្ចយលក្ខណំ ឃំ សត្ថាឃ សុត្តេ វុត្តំ “ឥមស្មិំ សតិ ឥទំ ហោតិ, ឥមស្មិំ អសតិ ឥទំ ត ហោតី”តិ, តយិជំ អត្ថិបច្ចយេ យោជេត្វា ទស្សេន្តោ “យោ ហិ”តិអាជិ ចត្វា អយម្ហា តយោ តិព្ពាតេ ត លព្ភតិ, តម្ហា តិព្ពាតំ អត្ថិបច្ចយភាវេត ត វុត្តន្តិ ទស្សេតុំ “តិព្ពាតម្ហា…បេ… វុបការកំ ហោតី”តិ អាហ។ តេត បច្ចយធម្មាតំ បច្ចយភាវោ ចិសេសតោ ញាតិទេកយុលេត បិកេដៃ ហោតីតិ ទស្សេតិ។ តត្តិភាវោបការកតាចិទុទ្ធោតិ តត្តិបច្ចយភាវចិទុទ្ធោ។ ចិកតាចិកតបច្ចយា ចិឃ ហិ អញ្ញមញ្ញូ វុក្ខបច្ចុតិកភាវេត ជិតា តត្តិអត្ថិបច្ចយា។ ត តិព្ពាតំ អត្ថិបច្ចយោ តត្តិភាវោបការកតាអចិទោធតោ។ យេ ហិ អត្ថិបច្ចយធម្មា, តេ តត្តិភាវោបការកតាចិទុទ្ធា ឯវ ជិដ្ឋាតិ អធិប្បាយោ។

សតិ ច វុប្បត្តេតិ សម្ពន្ធោ។ យេសំ បច្ចយា ហោន្តិ អាហារិន្ទ្រិយាតិ យោជេតា។ ឯកតោតិ សហ។ សហជាតាជិបច្ចយត្តាភាវតោតិ សហជាតបុរេជាតបច្ឆាជាតបច្ចយត្តាភាវតោ។ តេភាវោតិ សហជាតាជិបច្ចយត្តាភាវោ។ ឯតេតសត្តិ អត្ថិបច្ចយតាចសេត

បចត្តាយាភានំ អាហារិន្ត្រិយានំ ឆព្វកាចចវេភាតិ ឆព្វតាចវេភ ឆព្វតា វេហេឋា, យតិតំ បច្ចុប្បន្នេហិ ឋហ បុរេទាតំ បន្តា ច លក្ខយាភា អាហារិន្ត្រិយា ខោតំ អត្ថិបច្ចយា ហោន្តិ, ត ឋហជាតាទិបច្ចយាតិ យថា ចា ចក្ខាទិទ្វារានំ រូបាទិអារម្មណានំ ឋតិបិ តិយតចុត្តិតាយ ទ្វារារម្មណតោ ចិញ្ញាណស្ស ឈត្តិឆការេច អារម្មណយភាយឋិទ្វា, ទ្វារតោ ទ្វារយភាយឋិទ្វា អារម្មណតោ ឈត្តិឆតា ចុច្ចតិ, ឲចមិឆាបិ អាហារិន្ត្រិយានំ បច្ចុប្បន្នេហិ ឋតិបិ ឋហជាតាទិការេច អនុបក្ខត្តាទិចវេភ ឋហជាតាទិកេភកិត្តស្ស អត្ថិបច្ចយស្ស ឥឃ្សិតត្តា បញ្ញាចារេ អាហារិន្ត្រិយានំ ចវេភ អាករតា ចត្តុបញ្ញាយកោដ្ឋារស្ស អត្ថិបច្ចយចិវេវេ ឋហជាតាទិកេភំ អាយឋិត្វំ ត លក្ខតីតិ ឥវេស្សត្វំ អដ្ឋកថាយំ “អាហារោ ឥន្ទ្រិយញ្ចា ឋហជាតាទិកេភំ ត លភតី”តិ ចុត្តំ, ត បត អាហារិន្ត្រិយេហិ ឋហជាតាទិកាចស្ស អភាចតោ។ ឲចមេត្ថ អតេ្ថា ឥដ្ឋព្វោ។

អត្ថិបច្ចយតិទ្ទេសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា។

១១-១២-១៣។ តត្ថិចិកតអចិកតបច្ចយតិទ្ទេសចណ្ណតា

១១-១២។ ឲតាតិ តត្ថិបច្ចយេ។ ភាភន្តិ ភាភត្តំ។ ឲតេភាតិ អភត្តរបច្ចយតោ តត្ថិបច្ចយស្ស ចិវេឋេយត្តាតិបវេភ “បច្ចយលក្ខណមេច ហេត្ត ភាភ”ន្តិ ព្ហុមិភា ចចវេភា។ អតេ្ថាតិ ឆមេ្ហា។ ព្យញ្ជនឋង្គហិតេតិ “តត្ថិបច្ចយោ ចិកតបច្ចយោ”តិ ឲចមាទិព្យញ្ជនេភ ឋង្គហិតោ។ បច្ចយលក្ខណមេត្តតិ ឲត្ត បចត្តិច្ឆការឋការេភ ប្បការកា អនុបឆម្ហា, ចិកតភាវេចត ប្បការកាតិ ឲចមាទិកោ បច្ចយានំ លក្ខណមេត្ត។

តត្ថិចិកតអចិកតបច្ចយតិទ្ទេសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា។

បច្ចយតិទ្ទេសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា។

បច្ចយតិទ្ទេសបកិណ្ណកចិតិច្ឆយកថាចណ្ណតា

អាទិយបរិវេធាតិ បុរិមបរិវេធា។ តថា ច ឋតីតិ វេកាឋស្សបិ ឋត្តរឋហិ បច្ចយេហិ បច្ចយការេច ឋតិ។ អធិបតិបច្ចយការេចាបិស្ស អត្ថញ្ញារតោ ហោតីតិ អាហ “វេកាឋស្សបិ ករុណោ បិត្យព្វយំ ចត្តត្តា ឋិយា”តិ។ “វេឋឋាភ”ន្តិ ចចវេភវេច តិចារិតោតិ កភាទិ អាឋន្នេយ្យាតិ តំតិចត្តភត្តយាហ “ភ ច វេឋឋាភ”ន្តិអាទិ។ បុរេជាតាទីហីតិ បុរេជាតកម្មាហារឈាតិន្ត្រិយមគ្គចិបិកបច្ចយេហិ។ តត្ថិចារណត្តត្តិ តស្ស យថាចុត្តវេកាឋស្ស តិចារណត្តំ។ ចិបុញ្ញា អក្កហេត្វាតិ វេលិកវេយាហា ចិបិកបច្ចយាបិ ត ហោន្តិ, តថា វេការេឋាតិ ឲចំ ចិបុញ្ញា អក្កហេត្វា។ ចោដ្ឋព្វាយតនំ កាយចិញ្ញាណធាតុយា អារម្មណាទិបច្ចយោ ហោន្តិវេយច បចឆិអាទិឋកាចត្តា អត្តតា ឋហជាតានំ ឋហជាតាទិបច្ចយា ហោន្តិវេយចាតិ ចុត្តំ “ចោដ្ឋព្វាយតនស្ស ឋហជាតាទិបច្ចយការំ ឥវេស្សតី”តិ។ “ឋន្តឆមា្ហភ”ន្តិ “ឋន្តឆម្ហា យតោចិញ្ញាណធាតុយា តំឋម្បយុត្តកានញ្ច ឆម្មានំ អារម្មណបច្ចយេភ បច្ចយោ”តិ ឲត្ត ចុត្ត ឋន្តឆម្មេ ឋន្ធាយាហ “ឋន្តឆម្មានំ

ឃឆាយោក៌ ហេតាឌិបច្ចយកាច៌ ឥស្សេតី”តិ។ ត ហិ ខុតំ...បេ... កាចឥស្សតំ, អថ ខោ ខុកឈម្មុស្ស អនេកបច្ចយកាចឥស្សតំ, តស្មា “ខុនេតត ខោដ្ឋោឃតតស្សា”តិអាឌិ ចុត្តន្តិ អធិប្បាយោ។ ទ្វបិឌឹតត្តិ ទ្វបិឃតតាឌឹតំ។

ខេកឥាតិ ចិខេសសា។ ខេកធំ អភាយលិត្វាតិ ចក្កុចិញ្ញាណឆាត្យអាឌិចិខេសឥ អក្កខេហត្វា។ ខេ ខុចាតិ ឃឆាចុត្តចិខេសសាតំ សាយញ្ញាក្ខខេ ឈខេ្គ ខុច។ ឃំ សត្តាឃ “ខុចំ ត សក្កា ចត្វា”ត្តិ ចុត្តំ, ថំ ចិកាខេចត្យំ “ត ហឹ”តិអាឌិ ចុត្តំ។ បដ្ឋានសំចណ្ណតា ហេសាតិ ខុខេតត ស្វខេត្ត ចុត្តបរិឃាឃយក្កកាខេចតេត្វ ត សក្កា យិដ្ឋាចាចាឌឹតំ យក្កបច្ចឃំ ចត្វត្តិ ឥខេស្សតិ។ ខេសសបច្ចយកាខេចាតិ យក្កបច្ចឃំ ផខេបត្វា ឃឆាចុខេត្តហិ ខេសខេសហិ អដ្ឋារសហិ បច្ចខេឃហិ បច្ចយកាខេចា។ អធិបតិបច្ចខេឃា ត ហោតីតិ អារម្មណាធិបតិបច្ចខេឃា ត ហោតិ។ តត្តិ ចិចិកិច្ឆំ។ តត្វាតិ ឃឆាចុខេត្តស្វ អហិទិកាឌឹស្វ។

ឥសឈា បច្ចឃា ហោត្តិ, ប្ចុត តឆា ហឥឃចត្វត្តិ ឰាឥំ អត្វយត្តចចតំ។ បរិផា បត “ហឥឃចត្វ ខោសខ្ទោច ចិប្បយុត្តស្ស ច ចខេសត ឥសឈា បច្ចខេឃា ហោតី”តិ ចេឌិតខេព្វា។ ទ្វបសដ្ឋាក្ខនសាឃតតយត្តខេយចាតិ ឰាឥំ ទ្វបិឌឹតំ សហខាតបច្ចយតាឃ ចិឃ តិស្សយបច្ចយតាឃ ច អកាចខេតា, បុខេខាតបច្ចយតាឃ ច កាចខេតា ចុត្តំ។ ខុតាតីតិ ឃឆាចុត្តាតិ ទ្វបសដ្ឋាក្ខនសារម្មណាតិ។ សព្វាតិក្កត្តបច្ចឃាខេបក្លាតិ “ខុកឈម្មុស្ស អនេកបច្ចយកាចខេតា”តិ ខុតស្មិំ ចិធាខេខ ហេត្យអាឌិអតិក្កត្តបច្ចឃាខេបក្លា ខុខេតឥ ទ្វបិឌឹតំ អប្បុព្វាតា តត្វិ, អថ ខោ អារម្មណអារម្មណាធិបតិអារម្មណ្វបតិស្សយបច្ចឃាខេបក្លា។ ត ហិ ទ្វបិឌឹតិ ហេត្យសហខាតាធិបតិអាឌិចខេសត បច្ចឃា ហោត្តិតិ។ តស្សាតិ ទ្វបឌីចិតិត្រ្តិឃស្ស បុខេខាតបច្ចយកាចខេតា អប្បុព្វាតា, តស្មា ថំ ខុក្វតឌីសតិចិខេឈា បច្ចខេឃា ហោតីតិ ចុត្តំ ហោតិ។ សត្តឈា បច្ចយកាខេចា ខេឃាខេខតខេព្វា, ត ហិ ឰខា បុខេខាតបច្ចខេឃា ត ហោតីតិ។

អខេត្វាតិ ចា ហេត្យអាឌិឈម្មាតំ សកាខេចា ចេឌិតខេព្វា។ ខេសា ហិ អត្តខេភា បច្ចយុប្បខេត្តហិ អខេលឹឃខេតា ឰបកត្តព្វខេតា, ខាខេលាត ចា ខាតព្វខេតា “អខេត្វា”តិ ចុច្ចតិ។ អាកាខេខាតិ តខេស្សច បចត្តិអាកាខេខា, ខេឃត អត្តខេភា បច្ចយុប្បត្តាតំ បច្ចយកាច៌ ឰបកច្ឆតីតិ ខុចខេយត្វ អខេត្វា ឥដ្ឋខេព្វា។ ថំ បត ចិប្បយុត្តំ “សត្តហាកាខេខហី”តិ បផាតស្ស ការណយាហ “ឰក្កដ្ឋបរិខេច្ឆខេឥា ហី”តិអាឌិតា។

ឃំ កម្មបច្ចខេឃា...បេ... ឥដ្ឋព្វំ អាខេសចតកម្មបច្ចឃាតំ បច្ចយុប្បត្តស្ស អតត្តរដ្ឋាតតាឃ។ សហខាតយ្យិ ហិ អតត្តរខេយចាតិ។ ខោឌិ បតេត្វាតិ ខុត្វ ខុតស្មិំ បកត្វុបតិស្សយសមុឌាខេឃ ខោឌិ តខេឥកខេឥសក្ខខេតា កម្មសកាខេចា បកត្វុបតិស្សខេឃាតិ អខេត្វា។ តត្វាតិ “ឃឌិធំ អារម្មណបុខេខខាតេ បតេត្វ ព្វត្រ្តិឃចិប្បយុត្តបច្ចយតា ត លព្ភតី”តិ ចុត្តំ, តស្មិំ, តស្មិំ ចា អារម្មណបុខេខាតក្កហខេណ។ ចត្វុស្ស ចិប្បយុត្តបច្ចយតា លព្ភតីតិ ត ចត្តព្វា។ ត ហិ អារម្មណក្វតំ ចត្វុ ចិប្បយុត្តបច្ចខេឃា ហោតិ, អថ ខោ តិស្សយក្វតខេយចាតិ។ ព្វខេតា ឰត្តទិតិ ខុត្វ “ព្វខេតា”តិ ឰាឥំ បច្ចាយសតំ បុខេខាតំ ចា សត្តាឃ អារម្មណបុខេខាតំ ចា។ តត្វ បផយតឃំ អខេបក្ខិត្វា ចុត្តំ “បុខេខាតខេតា បខេតាបឹ”តិ។ ខេតត កម្មាឌិបច្ចខេឃស្វបិ ចក្ខយាតេស្វ លព្ភយាភាលព្ភយាតំ ចេឌិតព្វត្តិ ចុត្តំ ហោតិ។ ចុតិឃំ បត តឃំ អតខេបក្ខិត្វា អដ្ឋកឆាឃំ អាកតចខេសត ចុត្តំ “ព្វខេតា ចា ព្វត្រ្តិឃចិប្បយុត្តខេតា”តិ, អត្តភា ចុត្តតខេឃត បត “តិស្សយិត្រ្តិឃចិប្បយុត្តខេតា ចា”តិ។ តត្វ ចត្តព្វំ សឃខេយចាហ “អារម្មណាធិបតី”តិអាឌិ។ កម្មាឌីស្វ លព្ភយាភាលព្ភយាតំ ត ចក្ខតិ “ព្វខេតា ឰត្តទី”តិអាឌិតា បខេកច អតិឥខេសស្ស

កតត្តា, តស្មា បុរិមេយេវច បុរេជាតតោបីតិ វុត្តអត្ថោយេវ អធិប្បេតោ។

“មគ្គបច្ចយតំ អធិដហន្តាចា”តិ ឋបិតា ច មគ្គបច្ចយា វុត្តាតិ “មគ្គង្គានិ ឋបេត្វា”ន្តិ វុត្តំ បឋមបាឋេ, បុរិមបាឋេ បន “មគ្គបច្ចយតំ អធិដហន្តាចា”តិ វុត្តត្តា ឯវ មគ្គបច្ចយេន សទ្ធិំ សហជាតាទិបច្ចយា គហេតព្ពាតិ “ឋបេត្វា”ន្តិ វុត្តំ។ តត្ថ បឋមបាឋេ “ឯកាទសហាការេហី”តិ វត្តព្ពំ, បុរិមបាឋេ “ទ្វាទសហី”តិ។

សមត្ថនិវុឌ្ឍតាយ អារម្មណភាវេន ឋាតិ បិដ្ឋិមាតម្បិ បិសេសមតាមសិត្វា គោចរំ សមត្ថនិវុឌ្ឍតាយ អារម្មណភាវេន, ន ច សមត្ថនិវុឌ្ឍតាអារម្មណភាវសាមញ្ញេនាតិ អត្ថោ។ “ឋបិតា រូបិនោ”តិ បច្ចយសភាវតាទស្សនេន បច្ចយបិសភាវតាទស្សនេន ច វុត្តំ បទត្ថំ ឧគ្គហេត្វា បវត្តនេរោ គតោតិ ទស្សេន្តោ “ហេតុអាទីនំ សហជាតានំ…បេ… វោរោបេតព្ពា”តិ អាហ។ ហេតុអារម្មណាទីនំ សហជាតាសហជាតភាវេន អញ្ញមញ្ញបិសភាវតាតិ វោរោបោ។ ឯវមាទិនាតិ អាទិ-សទ្ទេន បុរេជាតានំ បច្ឆាជាតានំ រូបិនីនញ្ច បុរេជាតភាវេន សភាវតា, បវត្តិយំ បច្ឆាជាតានំ បុរេជាតបច្ឆាជាតានំ បុរេជាតបច្ឆាជាតភាវេន បិសភាវតាតិ ឯវមាទីនម្បិ សង្គហោ ទដ្ឋព្ពោ។ ហេតុនហេតុអាទិភាវេនាបិ នេវ យុគឡកតោ បិញ្ញាតព្ពោ បិនិច្ឆយោ។ ហេតុបច្ចយោ ហិ ហេតុភាវេន បច្ចយោ, ឋបេត្វា នទញ្ញភាវេន។ ឯវមិតរេសុបិ យថារហំ យុគឡកតោ វេទិតព្ពោ។

រូបយប្បធានតាតិ ឧត្តរោបត្ថម្ភប្បធានតា។ ធាតុត្តិ បទស្ស អត្ថវចនំ គារណភាវោតិ បិតាបិ ភាវបច្ចយំ ភាវបច្ចយស្ស អត្ថោ ទីបេតីតិ។ រូបនិស្សយំ និទ្ទេស្តាតិ អជ្ឈត្តរូបនិស្សយបកតូបនិស្សយបិភាវេន បិភជន្តោ។ តថាបិ រូបនិស្សយោ ចត្តារោ រូបនិស្សយបិភាគភាវតោ។ រូបនិស្សយគ្គហណេន គាតព្ពំ សាមញ្ញរូបេន។ តត្ថាតិ ឯវមេវ ឯត្ថ អជ្ឈត្តរូបនិស្សយបកតូបនិស្សយោតិ និទ្ទេសំ បិភាគករណំ យទិ បកតូបនិស្សយស្ស រូបិនំ បច្ចយត្តាភាវទស្សនត្ថំ, ននុ អារម្មណូបនិស្សយអជ្ឈត្តរូបនិស្សយាបិ រូបិនំ បច្ចយា ន ហោន្តីយេវាតិ? សច្ចំ ន ហោន្តិ, តេ បន ទស្សិតនយាតិ តទេកទេសេន ឋបិតមេវ ទស្សិតមេវ ហោតីតិ ឋបេត្វា ទស្សេន្តោ “អារម្មណ…បេ… ទដ្ឋព្ពា”ន្តិ អាហ។ តំសមានគតិកត្តាតិ តេហិ អជ្ឈត្តាទីហិ សមានគតិកត្តា អរូបិនំយេវ បច្ចយភាវតោ។ នត្ថិ បុរេជាតបច្ចយំ តត្ថាតិ អជ្ឈត្តាទីសុ បជិត្វា។

បច្ចយនិទ្ទេសបកិណ្ណកវិនិច្ឆយកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

បុច្ឆាវារោ

១។ បច្ចយានុលោមវណ្ណនា

ឯកេកំ តិកំ និស្សាយាតិ កុសលត្តិកាទីសុ ទ្វាវីសតិយា តិកេសុ ហេតុទុកាទីសុ សតំ ទុកេសុ ឯកេកំ តិកំ និស្សាយ។ ន តិកទុកន្តិ តិកទុកមោកិនំ

ន តិកទុកន្តិ អត្ថោ។ តិកវិសិដ្ឋំ បន ទុកំ, ទុកវិសិដ្ឋញ្ច តិកំ, តិកវិសិដ្ឋតិកទុកវិសិដ្ឋទុកេសុ វិយ និស្សាយ ឧបរិ ទេសនា បវត្តា ឯវាតិ។

យេ កុសលាទិធម្មេ បដិច្ចាតិ វុត្តា "កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុបច្ចយា"តិអាទីសុ, តេ កុសលាទិធម្មា បដិច្ចត្ថំ ផរន្តា ហេតុអាទិបច្ចយដ្ឋំ សាធេន្តា កុសលាទិបច្ចយា ចេវាតិ អត្ថោ។ តេនេវាហាតិ យស្មា បច្ចយធម្មានំ បច្ចយុប្បន្នេសុ បដិច្ចត្ថផរណំ ឧភយេសំ តេសំ សហភាវេ សតិ, នាញ្ញថា។ តេនេវ ការណេនាហ "តេ ច ខោ សហជាតាវា"តិ។ តេតិ ហេតុអាទិបច្ចយា។ តេសុ ហិ ហេតុសហជាតអញ្ញមញ្ញនិស្សយាទយោ សហជាតា, អនន្តរសមនន្តរាទយោ អសហជាតា បច្ចយា ហោន្តីតិ។ ឯតេហិ ទ្វីហិ វារេហិ ឥតរេតរត្ថពោធនវសេន បវត្តាយ ទេសនាយ កិំ សាធិតំ ហោតីតិ អាហ "ឯវញ្ច និរុត្តិកោសល្លំ ជនិតំ ហោតី"តិ។

តេតេ បញ្ហេឧទ្ធរិត្វាតិ "សិយា កុសលោ ធម្មោ កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុបច្ចយេន បច្ចយោ"តិអាទយោ យេ យេ បញ្ហា វិស្សជ្ជនំ លភន្តិ, តេ តេ បញ្ហេឧទ្ធរិត្វា។ បយាទលេលោ ឯសាតិ ឥទំ "កុសលោ ហេតុ ហេតុសម្បយុត្តកានំ ធម្មានំ"ន្តិ លិខិតំ សន្ធាយ វុត្តំ។ បដិច្ចសហជាតវារេសុ សហជាតបច្ចយោ, បច្ចយនិស្សយវារេសុ និស្សយបច្ចយោ, សំសដ្ឋសម្បយុត្តវារេសុ សម្បយុត្តបច្ចយោ ឯកន្តិកោតិ កត្វា វុត្តោតិ អាហ "បុរិមវារេសុ...បេ... និយមេត្វា"តិ។ តត្ថាតិ តេសុ បុរិមវារេសុ ឈសុ។ ន វិញ្ញាយន្តិ សរូបតោ អត្ថុទ្ធដត្តា។ ឯវមាទីហិ បញ្ហេហិ។ ហេតាទិបច្ចយបច្ចយុប្បន្នេសូតិ ហេតុអាទីសុ បច្ចយធម្មេសុ សម្បយុត្តក្ខន្ធាទិភេទេសុ តេសំ បច្ចយុប្បន្នេសុ។ និទ្ធារណេ ចេតំ ភុម្មំ។ ហេតាទិបច្ចយានំ និទ្ធយាកាវតោតិ "ឥមេ នាម តេ ហេតុអាទយោ បច្ចយធម្មា"តិ និទ្ធយាកាវតោ សរូបតោ អនិទ្ធារិតត្តា។ យថា ហិ នាម នានាជាតិជនិតំ កុលត្តរកត្វា តំសទិសំ សរូបតោ អទិស្សមានំ ឥទំ តត្ថ ន វិនិច្ឆិនីយតិ, ឯវំ ញាតានំ ឧទ្ធិតោបិ អត្ថោ សរូបតោ អនិទ្ធារិតោ និជ្ជដោ និគ្គណ្ឋោ ច នាម ន ហោតិ និទ្ធយាកាវតោ, សរូបតោ បន តស្មិំ និទ្ធារិតេ តព្វិសយស្ស និច្ឆយស្ស វសេន បុគ្គលស្ស អសម្មូឡ្ហភាវប្បត្តិយា សោ បញ្ហោ និជ្ជដោ និគ្គណ្ឋោ ច នាម ហោតីតិ អាហ "និទ្ធយាកាវតោ តេ បញ្ហា និជ្ជដា និគ្គណ្ឋា ច កត្វា ន វិភត្តា"តិ, "ន កោចិ បុច្ឆាសង្គហិតោ...បេ... វិភត្តា"តិ ច។ តត្ថ បញ្ហាវិស្សជ្ជនំ សន្ធាយ និជ្ជដតា ន វុត្តា, អថ ខោ និច្ឆយុប្បាទនន្តិ អធិប្បាយោ។

ឋបនំ នាម ឥទំ វិនេយ្យសត្តានំ បតិដ្ឋបនំ, តំ បន តស្ស អត្ថស្ស ទីបនំ ជោតនន្តិ អាហ "បកាសិតត្តា"តិ។ បការេហីតិ ហេតុអាទិបច្ចយប្បការេហិ, កុសលាទិបច្ចយបច្ចយុប្បន្នប្បការេហិ ច។

១៧-១៨។ បរិកប្បំ វិទហន្តិ កត្វា អាហ "បរិកប្បបុច្ឆាតិ វិធិបុច្ឆា"តិ។ សិយាតិ ភវេយ្យាតិ អត្ថោ។ ឯសោ វិធិ កិំ អត្ថីតិ ឯតេន "សិយា"តិ វិធិវិសយកិរិយាបទំ។ បុច្ឆា បន វាក្យត្ថសិទ្ធា វេទិតព្វា។ តមេវ ហិ វាក្យត្ថសិទ្ធំ បុច្ឆំ ទស្សេតុំ អដ្ឋកថាយម្បិ "កិំ សោ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សិយា"តិ វុត្តំ។ សំបុច្ឆំ បរិកប្បបុច្ឆាតិ តស្មិំ បក្ខេ ហិ កិរិយាយ បទេនេវ បុច្ឆា វិភាវីយតីតិ វុត្តំ ហោតីតិ។ "សិយា កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជេយ្យ ហេតុបច្ចយា"តិ ឯត្ថ "កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុបច្ចយា"តិ ឧភយមិទំ បច្ចយវចនំ, "កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជេយ្យា"តិ បច្ចយុប្បន្នវចនំ។ តេសុ បច្ចយធម្មស្ស បច្ចយភាវេ វិភាវិតេ បច្ចយុប្បន្នស្ស ឧប្បត្តិ អត្ថតោ វិភាវិតាយេវ ហោតីតិ

បច្ចយធម្មោ វ បុច្ឆិតព្វោ. តត្ថ ច បច្ចយធម្មវិនិមុត្តោ បដិច្ចត្ថោ វា បុច្ឆិតព្វោ សិយា បច្ចយវិនិមុត្តោ វាតិ ទុវិធា បុច្ឆិតព្វាយេវ អត្ថវិកប្បា អដ្ឋកថាយំ វុត្តា. តេសុ បឋមស្មិំ បុច្ឆា សទោសាតិ ទស្សេន្តោ "យោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជេយ្យា"តិអាទិមាហ. តត្ថ សព្វបុច្ឆានំ បវត្តិតោតិ កុសលមូលិកំ សព្វសព្វបុច្ឆានំ បវត្តនតោ, ឧប្បជ្ជមានំ កុសលំ តេហិ បច្ចយេហីតិ បច្ឆាជាតវិបាកបច្ចយេហិ ឧប្បត្តិ អនុញ្ញាតាតិ អាបជ្ជតិ, ន ច តំ យុត្តន្តិ អធិប្បាយោ. តំតំបច្ចយាតិ តតោ តតោ យោនិសោមនសិការាទិបច្ចយតោ. វចនមត្ថិតា ឯត្ថ ន ច បុច្ឆិតាតិ "កិំ សិយា"តិ វុត្តយោជនាយ ទោសមាហ. ឯវញ្ហិ គត្វាតិ ឧប្បត្តិយា ឯវ បុច្ឆិតត្តា.

តត្ថាតិ "អថ វា"តិអាទិនា វុត្តេ អត្ថន្តរេ. ឧប្បជ្ជេយ្យាតិ ឧប្បត្តិំ អនុជានិត្វាតិ "ឧប្បជ្ជេយ្យា"តិ ឯត្ថ វុត្តំ កុសលបច្ចយំ ឧប្បត្តិំ អនុជានិត្វា. តស្សាតិ ឧប្បត្តិយា. វចនបុច្ឆន្តិ ហេតុបច្ចយា វចនបុច្ឆំ ន យុត្តន្តិ សម្ពន្ធោ. បុន តស្សាតិ ហេតុបច្ចយា ឧប្បត្តិយា. វចនបុច្ឆន្តិ គហេត្វា វចនបុច្ឆំ. តស្មាតិ យស្មា វុត្តនយេន ឧកមត្វាបិ ឧប្បត្តិអនុជាននមុខេន វចនបុច្ឆំ អយុត្តំ, តស្មា អនុជាននញ្ហ អដ្ឋកថាយំ វុត្តេ អត្ថវិកប្បទ្វយេ អត្ថតោ អាបន្នំ, តំ អននុជានន្តោ អាហ "អននុជានិត្វា វា"តិអាទិ. សំបុច្ឆនយេវាតិ ឋបិតា សំបុច្ឆនេ "ឧប្បជ្ជេយ្យា"តិ ឥទំ កិរិយាបទន្តិ ទស្សេតិ. យទិ ឯវំ "សិយា"តិ ឥទំ កិន្តិ អាហ "សិយាតិ...បេ... បុច្ឆតី"តិ. អយំ នយោតិ "សិយា"តិអាទិនា អនន្តរវុត្តោ អត្ថនយោ. ន វិញ្ញាយតិ អនាមដ្ឋវិសេសត្តា. ឥទម្បិ បុច្ឆាតិ សមុច្ចិតបុច្ឆា តព្ពិសេសបុច្ឆា វាតិ ទុវិធាបិ បុច្ឆា ឯកាការេនេវ បុច្ឆា និប្បុច្ឆនភាវតោ ឯកាធិការលាភាវតោ វ.

គមនុស្សុក្កវចនន្តិ គមនស្ស ឧស្សុក្កវចនំ. គមនកិរិយាយ យថា អត្ថតោ គន្ត្វា ឧបរិ គន្តព្វកិរិយាយ យោគ្យរូបម្បិ ហោតិ, ឯវមេវ ឋានំ គមនុស្សុក្កំ តស្ស ពោធនំ វចនំ. ឯវំភូតា ច កិរិយា យស្មា អត្ថតោ កិរិយន្តរាបេក្ខា នាម ហោតិ, តស្មា វុត្តំ "គមនស្ស...បេ... អត្ថោ"តិ. កថំ បនេតស្មិំ សហជាតបច្ចយបច្ចុប្បន្នេ បដិច្ចវារេ បដិច្ចសទ្ទស្ស បច្ឆិមកាលកិរិយាបេក្ខតាតិ ចោទនំ មនសិ កត្វា អាហ "យទិបិ"តិអាទិ. តេនេតំ ទស្សេតិ "អសតិបិ បដិច្ចឧប្បន្នានំ កាលភេទេ អញ្ញត្រ ហេតុផលេសុ ទិស្សមានំ បុរិមបច្ឆិមកាលតំ ហេតុផលតាសាមញ្ញតោ ឥធាបិ សមារោបេត្វា រុឡ្ហីវសេន បុរិមបច្ឆិមកាលវោហារោ កតោ"តិ. តេនាហ "គហណប្បវត្តិអាការវសេន...បេ... ទដ្ឋព្វោ"តិ. តត្ថ អត្ថបដិលីនតា ឧប្បាទោតិ អត្ថោ.

គមនន្តិ "បដិច្ចា"តិ ឯត្ថ លព្ភមានំ អបរកិរិយំ បរិយាយន្តរេនាហ. សា បនត្ថតោ បវត្តិ, បវត្តិ ច ធម្មានំ យថាបច្ចយំ ឧប្បត្តិយេវ សការណធម្មានញ្ហិ ឧប្បត្តិយំ លោកេ សទ្ទោ កិរិយាការេន វោហារោ, តស្មា "បដិច្ចា"តិ ឯត្ថ លព្ភមានំ យំ បដិអយនំ បដិគមនំ អត្ថតោ បដិឧប្បជ្ជនំ, តញ្ច គន្តាទិអបេក្ខាយ ហោតីតិ អាហ "គច្ឆន្តស្ស បដិគមនំ, ឧប្បជ្ជន្តស្ស បដិឧប្បជ្ជន"ន្តិ. តមិទំ គមនបដិគមនំ, ឧប្បជ្ជនបដិឧប្បជ្ជនំ ឯកកិរិយា. កថំ? យស្មា បដិគមនំ បដិសន្ធេត្វា, តស្មាតិ យស្មា សហជាតបច្ចយភូតស្ស ឧប្បជ្ជន្តស្ស បដិឧប្បជ្ជនំ "បដិច្ច ឧប្បជ្ជតី"តិ វុត្តោ អត្ថោ, តស្មា តទាយត្តប្បវត្តិយាតិ សហយោគេ ករណវចនំ, ករណត្តេ, ហេតុត្តេ វា, តស្មិំ ឧប្បជ្ជមានេ កុសលធម្មេ អាយត្តាយ បដិពទ្ធាយ ឧប្បត្តិយា សហេវ បដិគន្តព្វាតិ អត្ថោ. តេន បដិច្ចត្ថលិកានំ សមានកាលតំ ទស្សេតិ. តេនេវាហ "សហជាតបច្ចយំ គត្វាតិ វុត្តំ ហោតី"តិអាទិ. តត្ថ ច សមានកាលកិរិយាយំ ត្វាទិសោ សទ្ទប្បយោគោ អត្ថិ, បុរិមកាលកិរិយាយមេវ ន អត្ថីតិ? នាយមេកន្តោ សមានកាលកិរិយាយម្បិ កត្ថចិ ទិដ្ឋត្តា. តថា ហិ –

“និហន្ត្វា តិមិរំ លោកេ, ឧទិតោ សតរំសិវ;

លោកេកចក្ខុភូតាយ-បត្តេហិ ជិនាករោ

“សិទ្ធិវិលាសភូមេត, សព្ពសោភាធិកាធិតា;

ឆព្ពណ្ណរំសិតោ ពុទ្ធា, សតរំសិ យថា បភោ”តិ –

ច បរោបកា និរុត្តិ

១៦-១៧. តាសុតិ ទុកមូលកនយេ ហេតារម្មណទុកេ ឯកូនបញ្ញាសបុច្ឆា, តាសុ ហេតារម្មណទុកេតិ “ហេតុបច្ចយា អារម្មណបច្ចយា”តិ ឯវំ ហេតុបច្ចយអារម្មណបច្ចយានំ វសេន អាគតេ បច្ចយទុកេ. ទ្វិន្នំ បុច្ឆានំ វិស្សជ្ជិតត្តាតិ យស្មិំ ឋានទ្វយេ កុសលបទមូលា កុសលបទានន្តរា, កុសលាទិបទត្តយមូលា កុសលាទិបទត្តយានន្តរា ច ឯកូនបញ្ញាសាយ បុច្ឆានំ អាទិបរិយោសានភូតា ទ្វេ ឯវ បុច្ឆា វិស្សជ្ជិតា, តំ សន្ធាយ វុត្តំ. ឯកត្ថាតិ ឯកស្មិំ បណ្ណត្តិដ្ឋានេ បុច្ឆានំ វុត្តត្តា ន បច្ចយានន្តិ អត្ថោ. បុច្ឆាយ ហិ វសេន ហេតុបច្ចយេ ហេតុបច្ចយសង្ខាតំ ឯកមូលំ ឯកស្សាតិ ឯកមូលកោ, នយសង្ខាតេន បក្ខេន ចាយំ បុរិមនិទ្ទេសោ. ឯវំ អារម្មណបច្ចយមូលកាទីសុ. តថា ហេតុអារម្មណបច្ចយសង្ខាតានិ ទ្វេ មូលានិ ឯកស្សាតិ ទ្វិមូលកោតិអាទិនា យោជេតព្ពា. បច្ចយានំ បន វុច្ចមានេ បទេយេវ ឥមស្ស ឯកមូលកតា ន សិយា. ន ហិ តត្ថ បច្ចយគ្គំ អត្ថិ, យំ មូលភាវេន ចត្តព្ពំ សិយា. តេនាហ “បច្ចយានំ បន វសេនា”តិអាទិ. ហេតារម្មណទុកាទីនន្តិ អនយេន នាមេនេន, អធិបតិអាទីនន្តិ សព្ពេសំ. ឥតោ បរំ មូលស្ស អភាវេន សព្ពមូលកំ អនេកសេនានំ បច្ចយានំ មូលភាវេន គហិតត្តា. ន ហិ មូលបក្ខភាវេន គហិតា បច្ចយា មូលភាវេន គយ្ហន្តិ. បច្ចយគណនំ បរិច្ឆេទគណនន្តិ និដ្ឋាយតិ អភិធម្មាតុប្បំ លិក្ខិនតាទីតិ កត្វា. ព្ពដ្ឋាតិ អត្ថលោមេ. ន-សន្ធេ ឧបនយេត្វា សោ ភេទីសតិមូលស្ស សព្ពមូលកាទិ ឧបនយេន វុច្ចមានំ ឆេទេតិ.

១៨-៣០. ឯវំ សតីតិ “អារម្មណបច្ចយា ហេតុបច្ចយា”តិ អារភិត្វា “អារម្មណបច្ចយា អធិបតិបច្ចយា, អារម្មណបច្ចយា ហេតុបច្ចយា”តិ ឯវំ ចាទនាយេក្កំ សតិ. ចក្កពន្ធនវសេន បរិវត្តកន្តិ អាបជ្ជតិ, កោ ទោសោតិ កថាទិ ចោទេយ្យាតិ អាហ “ហេដ្ឋិមសោធនវសេន ច ព្ពន អភិធម្មេ បរិវត្ត កតា”តិ. តថា ហិ លទ្ធិភដ្ឋាទីសុបិ បរិវត្ត ហេដ្ឋិមសោធនវសេន បតិត្វា គណនាទិន ទាយត្តំ សារេត្វា “ឯវន្តុ កត្វា”តិអាទិ វុត្តំ. អារម្មណាទីសូតិ អារម្មណមូលកាទីសុ នយេសុ. តស្មិំ តស្មិំ តស្មិំ តស្មិំ អារម្មណាទិបច្ចយេ សទ្ធិកោតិ សទ្ធិកនយោតិ. តស្មាតិ អារម្មណមូលកាទីសុ សទ្ធិកនយស្ស អលព្ភមានត្តា. ឯកមូលកនយោ ជដ្ឋោ អារម្មណមូលកេតិ អធិប្បាយោ. “អារម្មណបច្ចយា...បេ... អធិបតិបច្ចយាតិ ច”តិអាទិ តាទិសំ ចាទនាយក្កំ សន្ធាយ វុត្តំ. យត្ថ “អារម្មណបច្ចយា ហេតុបច្ចយា,

អារម្មណបច្ចយា អធិបតិបច្ចយា, អារម្មណបច្ចយា...បេ... អវិគតបច្ចយា"តិ ឯវំ អារម្មណមូលកេ អត្ថត្ថរបច្ចយមូលកត្តា អារម្មណបច្ចយបរិយោសានមេវ ឯកមូលកំ ទស្សេត្វា ឧបរិ អវសិដ្ឋឯកមូលកតោ បដ្ឋាយ យាវ សព្ពមូលកេ វិគតបច្ចយា, តាវ សំខិបិត្វា អវិគតបច្ចយាវ ទស្សិតោ។ តេនាហ "ឯកមូលកេសុ"តិអាទិ។ ឥតោ បរេសុបិ ឯកឹសេសុ ទុកេសុ ឯសេវ នយោ។ មូលមេវ ទស្សេត្វាតិ អធិបតិមូលកេ ឯកមូលកស្ស អាទិមេវ ទស្សេត្វា។ ន សុទ្ធិកទស្សនត្ថំ ន សុទ្ធិកនយទស្សនំ។ "សុទ្ធិកនយោ ហិ វិសេសាភាវតោ អារម្មណមូលកាទីសុ ន លព្ភតី"តិ ហិ វុត្តំ។ តាបិ សព្ពមូលកេកតិបយបច្ចយទស្សនំ ឧបរិ សព្ពមូលកេ ឯកមូលកស្ស អាគតត្តា។

១០។ ឯកស្មិំ ឋានេតិ អវិគតមូលកាទីកេ ច នយេ។ សង្ខេបត្ថរកតោតិ សង្ខេបស្ស សំខិបិតស្ស អត្ថត្ថរកតោ, សំខិបិតត្តាតិ អត្ថោ។ យត្ថិយាតំ ទស្សេតុំ យត្ថិយាតំ នយតោ ទស្សេតុំ, អញ្ញថា សង្ខេបេបិ ឯវ ន សិយា។ គតិទស្សេតុំ អត្ថទស្សេតុំ អាគតា បរិច្ឆេទតិយា ទស្សេតុំ, តស្មា អាទិតោ បដ្ឋាយ គតិបយទស្សេតុមេវ។ តេន វិគតបច្ចយុទ្ធារេណេន ឧបសានចតុក្កំ ទស្សេតិ អវិគតមូលកេ វិគតបច្ចយស្ស ឧបសានកានតោ។ សព្ពមូលកស្ស អវសានេន "វិគតបច្ចយា"តិ បនេន។

យថា ហេតុអាទីនំ បច្ចយានំ ឧបេក្ខានុបុព្ពិយា គណនិកាទីនយោ គតា, ឯវំ តត្ថ អារម្មណាទិបច្ចយេ លព្ភិត្វាបិ សព្ពា នយោ គតាតិ, តថា កស្មា ន គតា? យទិបិ អសមានេសុ បច្ចយានំ មូលការេន គហិតត្តា នេសង្ខេ នេហិ នយោ អត្ថិ វិសេសោ ននត្ថិ, អារម្មណមូលកាទីសុ បន អារម្មណាធិបតិពុកាទីនំ ហេតុមូលកេ ច ហេតុអធិបតិអត្ថត្ថរតិកាទីនំ តំតំអនុលោមបច្ចយេហិ នយោ គតាយ អត្ថេវ វិសេសោ, ឯវំ សន្តេបិ យស្មា ឧបេក្ខានុបុព្ពិយា នយោ ន សុលក្ខណា, សព្ពា ច តោលព្ភត្តនេន សុក្ខេលេន យថាទស្សិតេន នយេន នយោទិតុក្តិ ឧបេក្ខានុបុព្ពិយា បច្ចយេ អក្ខេហេត្វា បដិបាដិយាវ តេ នយោ នេត្វា ទស្សិតាតិ ខ្ពយបត្វយាហ "ឯវ ច"តិអាទិនា។

តស្មា គយតំ យុត្តត្តិ យំ សន្តេហិ តិកេហិ ឯកេកស្ស ទុកស្ស នយោ គតាចសេន បរិច្ឆេទកយតំ, តំ យុត្តំ តិកេសុ ទុកានំ បក្ខេបកាចតោ។ តត្ថាតិ ទុកេសុ។ ឯកេកស្មិំ ឯកេកស្មិំ ទុកាតិកេ។ នយាតិ អនុលោមនយាទយោ ចាតេ ចាតេ ចត្តារោ នយា, បុច្ឆា បន សត្តសតតិ។ យទិ ឯវំ កស្មា ហេតុទុកេន សយាគាតិ? តំ តិកបទេសុ បក្ខេបំ ហេតុទុកស្ស លព្ភមានស្ស ហេតុទុកកាចសាយញ្ញតោ វុត្តំ។

វុត្តនយេនាតិ "ន ហិ"តិអាទិនា ទុកាតិកេ វុត្តនយេន។ តត្ថ ហិ ន ទុកស្ស នយោ គតា អត្ថិ, អថ ខោ ទុកានំ ឯកេកេន បទេន តិកស្ស នយោ។ តេនាហ "ឯកេកោ តិកោ ទុកបទេន នយោទិតោ"តិ។ ឯកេកស្មិំ ឯកេកស្មិំ តិកទុកេ។

តិកានយោល នយាតិ "តិកញ្ច បដ្ឋានវរ"ន្តិអាទិនា កាថាយំ វុត្តា តិកបដ្ឋានាទយោ ល នយា។ សត្តវិធេយ្យតិ ចាតេ នេនេន សត្តធា គិន្ទិត្វា វុត្តយ្យ។ អនុលោមន្តិ បច្ចយានុលោមំ អនុលោមកាចសាយញ្ញេន សហ គហេត្វា។ តថា បច្ចនីយេ តិកបដ្ឋានំ តិកបដ្ឋានតាសាយញ្ញេន, ទុកបដ្ឋានាទីនិ ច ចត្តារិ ចត្តារិ តំសាយញ្ញេន សហ គហេត្វា។ ខ្ពយបត្វំ គហេត្វា "តិកញ្ច បដ្ឋានវរ"ន្តិ គាថាយ អធិប្បាយវិការណនេន "អនុលោមម្ហី"តិអាទីនា វុត្តំ ខ្ពយបត្វំ គហេត្វា។ សត្តប្បភេទេតិ បដិច្ចវារាទីនំ វសេន សត្តប្បភេទេ។ លបិ ឯតេ តិកាទីភេទេន ចតុចតុប្បភេទា ធម្មានុលោមាទីនំ វសេន ល ឋាននិទេត្តាតិ ខ្ពយំ ទស្សេតីតិ យោជនា។ អយមេត្ថ សង្ខេបតោ –

ឆព្វាតុសលិយាឌិចិកាពកិត្តាបិ ពិកាឌិកាចនាយរេឡាត ឲពញ្ញ្យពត្វា ចុត្តា ពិកបដ្ឋាតាឌិសញ្ចាតា ពិកាឌរេយា ៧ ឆព្វតយា បដិច្ចចារទាឌិចរេសត ចិកឌិយយាតា ពត្វ ពត្វ តិដ្ឋាទិយយាតេ អតុសលិយពាសាយរេឡាត អតុសលិយត្តិ ឲពរេពា ពហិរេព បច្ចយាតុសលិរេយ ឃុដ្ធ អពិចិយ ពយុឺទ្រាពិ៍ អដ្ឋពឆាយំ បត “ឡួឆ បត អយំ ពាឆា ពស្មិំ ឆព្វាតុសលិរេយ បច្ចយាតុសលិយំ សត្ថាយ ចុត្តា”ពិ ឆព្វាតុសលិរេយា បច្ចយាតុសលិយស្ស ចិរេសសតការរេចត តិយរេយត្វា ចុរេត្តា៍ ឲស តរេយា បច្ចតីយកាឆាឌឹបុបិ៍ ពិកបដ្ឋាតស្ស ទ្យុកបដ្ឋាតស្ស ច បុរេត្ថ អរេត្វា ចុរេត្តាពិ អាហ “ទ្យុកពិកបដ្ឋាតាឌឹស្ទ”ពិ៍ ពិរេកហិ បដ្ឋាតត្តិ ពិរេកហិ តាតប្បការរេពា បច្ចយចិកាចត់, ពិរេកហិ ចា ឆាកាឈស្ស បចត្តតដ្ឋាត់៍ ទ្យុកសម្ពត្តិ ពិកបដ្ឋាត់, ទ្យុកចិសិដ្ឋាត់ ចា ពិកាត់ បដ្ឋាត់ ទ្យុកពិកបដ្ឋាតត្តិ ឡួយយត្វ ឌរេស្សរេត្តា “ទ្យុកាត”ត្តិអាឌិយាហ៍ ទ្យុកាឌិចិរេសសិពស្សាពិ ទ្យុកាឌិបឌចិរេសសិពស្ស ទ្យុកាឌិការេចា ឌដ្ឋរេត្តា “រេហត្យុំ ព្យុសលំ ឆព្វំ បដិច្ច, តរេហត្យុំ ព្យុសលំ ឆព្វំ បដិច្ចា”ពិអាឌិចចតរេពា៍

បច្ចយាតុសលិយចណ្ណនា និដ្ឋិតា៍

២៓ បច្ចយបច្ចនីយចណ្ណនា

៣១-៣៣៓ យាចាពិ បរិញ្ញបឌស្ស អត្វចចត់ យត្តរេកាពិ អាហ “បរេកឌា”ពិ៍ អត្វិ រេពចឹសពិម្ពុលកស្សាពិ អរេត្វា៍ ពាច ពត្តក់ បរេកឌ៍ ពត្វាពិ អតុសលិរេយ អាពពត្តិ អរេត្វា៍ តយឌស្សតចរេសតឌស្សិពំ, កិត្តិ? ឲរេពកស្ស បឌស្ស ចិត្វាទំ ឌរេស្សពិ៍ អចរេសសស្ស បច្ចយស្ស ម្ពុលចត្តការេចត ពហិពស្ស៍

បច្ចយបច្ចនីយចណ្ណនា និដ្ឋិតា៍

៣៓ អតុសលិយបច្ចនីយចណ្ណនា

៣៤-៣៥៓ បុត ពត្វាពិ អតុសលិរេយ៍ បច្ចយបឌានីពិ បច្ចយា ឲច បឌាតិ បច្ចយបឌាតិ៍ ឡួឆាពិ អតុសលិយបច្ចនីរេយ៍ បុដ្ឋិពបច្ចយាតត្តិ បច្ចយត្តរេទត អរេចាយិស្សាត់ បច្ចយាត់, អតុសលិយបច្ចនីយរេឌសត់ ចព្វយាត់ សត្ថាយាពិ អរេត្វា៍

អតុសលិយបច្ចនីយចណ្ណនា និដ្ឋិតា៍

បុច្ឆាចារចណ្ណនា និដ្ឋិតា៍

១៓ ព្យុសលត្តិក់

១៉ បដិច្ចចារចណ្ណនា

១៉ បច្ចយាត្មុលៃ

(១) ចិកក្កចារចណ្ណនា

៥៦៉ តិកបកានំ តិកត្តុរបចកហិ ចិសឌិសតា ឋិកដិចៃយចាតិ ចុត្តំ “តិកបកតាគត្តយចេត្តក ចិភា”តិ៉ ម្មុលិចសាគចរសភាតិ “ទុកម្មុលេកាចសានំ គចា”តិអាឌិភា ចុត្តម្មុលិចសាគចរសក៉ “ភ តារយេច ចេចកាត្តិកាឌីស្មុ”តិ ទុត្ត ឃា សឌិសតា បដិក្លិត្តា, តំ ឥចស្សេតុំ “សឌិសតំ សក្ដាយ ‘ភ តារយេចា’តិ ចុត្ត”ន្តិ អាហ៉ ឃាតិ ឃា បុច្ឆា៉ សព្ពបុច្ឆាសយាហរលន្តិ សព្ពាសំ ទុក្ខុតបញ្ញាសាយ បុច្ឆានំ សម្មុច្ចយនំ អគចរសរសត្វា កចគំ៉ ព្ពុឆ ព្ពុយស្មិំ បដិច្ចចារុខ្ដេរស កត្តញ្ញា៉ អាឌិរតា ហិ អគចរសសតា ចុរត្ត បច្ឆា យឆារហំ តរចការចគសចចគំ ឃុត្តំ៉ គ ហិ តត្ត ទុក្ខុតបញ្ញាស បុច្ឆា ចិស្សជ្ជនំ លកត្តីតិ តត្ត តស្មិំ ឥឃ្វាត្មុលៃយបច្ចតិរយ ឋិតិត្តិរក ទុក្ខុតបញ្ញាស បុច្ឆា ចិស្សជ្ជនំ គ ហិ លកត្តិ, អដ្ឋចិរស បគ លកត្តីតិ អរត្ថា៉

រតគ សហជាតបច្ចយក្មុរតភាតិ រតគ ចេចកាឌិកេចគ ទុរកគ ឈរយុគ សហជាតបច្ចរយា រហារត្តគ, សហជាតបច្ចយតំ ចា បរត្តគ ឋិបុលារត្តគាតិ អរត្ថា៉ អត្មុញ្ញាតំ ចិឃ រហាតីតិ យឌិបិ អដ្ឋកចាឃំ “ឃាច គិទោឈកយភា”តិអាឌិចចរគហិ លលត្តយសយក្កី ក្តប្បជ្ជតីតិ អត្មុញ្ញាតំ ចិឃ រហាតិ, ក្តប្បាគក្លុលសយក្កីរយច បគ ក្តប្បជ្ជតីតិ ចុរត្តា បដិច្ចចារាឌីនំ លគ្គិ ចារានំ ក្តប្បាគរយច ករហត្វា បចត្តត្តា៉ តឆា ហិ រតស្មុ បច្ឆាជាតបច្ចរយា អត្មុលៃយរតា គ តិដ្ឋតិ៉

ព្ពុឆ ក្មុសលចចរគគ កហិរត លរគ្គ សក្ដាយ ចុត្តត្តិ ព្ពុយស្មិំ បដិច្ចចារេ “ក្មុសលំ ឈម្មុំ បដិច្ច ក្មុសរលា ឈរម្មា ក្តប្បជ្ជតី”តិ ក្មុសលសរខ្ដេគ កហិរត លរគ្គ សក្ដាយ ចុត្តំ ចត្មុស្មុបិ ក្មុសលលរគ្គស្មុ ទុករតា ក្តប្បជ្ជយារតស្មុ សាយញ្ញារតា ចុរត្តស្មុ សហជាតាឌិសាឈារលបច្ចយចរសគ អចិរសសរតា សព្ពា សព្ពាសំ បច្ចយាតិ អយរយច ព្ពុយស្ស បច្ចរយា, ព្ពុយរស្សច អយំ បច្ចរយាតិ ច គិយរយត្វា ចត្តុំ គ សក្កា៉ រតគ ចុត្តំ អដ្ឋកចាឃំ “ទុករស្សច ក្លិត្ថិរយច ចា”តិអាឌិ៉ “ស្មុលាយ ចេចកាយ សយ្យឃុត្តំ ឈម្មុំ បដិច្ចា”តិអាឌីស្មុ បគ ចិរសសគការចគ ចេចកាឌីនំ ចិស្មុំ កហិតត្តា “ទុកំ លគ្គំ បដិច្ច ចេច្ច លគ្គា”តិអាឌិ ចត្តុំ សក្កា៉ រតគ ចុត្តំ “ចេចកាត្តិកាឌីស្មុ បគា”តិអាឌិ៉ តឆាតិ ព្ពុយិភា “ទុរកកស្សបិ ឥកាឌិរកកាគច្ចា”តិ ព្ពុយំ អត្មុកដ្ឋតិ៉

ទុតស្មិន្តិ “ចិបិកាឝ្យាកតំ កិរិយាឝ្យាកត”ន្តិ ទុចំ ចិបិកកិរិយាឝ្យាកតក្កហរលា៉ “សព្ពស្មិំ គ ករហតព្ពា”ន្តិ ចុត្តំ, កត្ត បគ ករហតព្ពាន្តិ អាហ “ចិត្តសមុដ្ឋាគច្ចា ទ្វុបត្តិ ទុរត្តចា”តិ៉ ទុចំ បឈរយ ចារញ្ជ អតិឝ្យាបិតំ បរិហរិត្វា ឥតិរយ អឝ្យាបិតំ បរិហរិតុំ “គ រកចល”ន្តិអាឌិ ចុត្តំ៉ ទុត្តាតិ “ចិបិកាឝ្យាកតំ កិរិយាឝ្យាកត”ន្តិ ទុត្ត គ ករហតព្ពំ តស្សបិ អាទុរប្ប ក្តប្បជ្ជយាតស្ស ទ្វុរបគ ចិភា ក្តប្បត្តិរតា៉ ទុត្ត ច យឆា រហត្មុបច្ចយក្កហរលារគច អរហត្មុកំ គិចត្តិតំ, ទុចំ ចិត្តសមុដ្ឋាគច្ចា ទ្វុបត្តិ ទ្វុបក្កហរលារគច អាទុរប្ប ចិបិរកាបិ តត្ត ក្តប្បជ្ជយារគគ

ចិត្តុប្បាទេន សទ្ធិំ ន គហិតោ។ តំ បនេតំ អត្ថសិទ្ធមេវ អកត្វា សរូបតោ បាឡិយំ កត្វា ទស្សេតុំ អដ្ឋកថាយំ “វិបាកាព្យាកត”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ បដិសន្ធិបច្ឆិមចិត្តានិ បនេត្ថ សតិបិ រូបស្ស អនុប្បាទេន វចត្តាភាវតោ ន គហិតានីតិ ទដ្ឋព្វំ។

បច្ចយភូតស្សាតិ ខន្ធានំ បច្ចយភូតស្ស វត្ថុស្ស អគ្គហិតតាបត្តិំ និវារេតិ, កថំ? បច្ចុប្បន្នាការេន, កថំ? “កដត្តា ច រូប”ន្តិ ឯតស្មិំ សាមញ្ញវចនេ “ខន្ធេ បដិច្ច វត្ថុ”ន្តិ វុត្តំ, ឯវញ្ហិស្ស បច្ចុប្បន្នតា ទស្សិតា ហោតីតិ។ អញ្ញមញ្ញាបេក្ខំ វចនទ្វយន្តិ “ខន្ធេ បដិច្ច វត្ថុ, វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា”តិ បវត្តំ វចនទ្វយំ។ សាមញ្ញេន គហិតន្តិ “កដត្តា ច រូប”ន្តិ ឥមិនា សាមញ្ញវចនេន, កដត្តារូបសាមញ្ញេន វា គហិតំ។

ឧបាទារូបគ្គហណេន វិនាតិ “ឧបាទារូប”ន្តិ អគ្គហេត្វា កេវលំ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបំ “កដត្តារូប”ន្តេវ គហេត្វាតិ អត្ថោ។ ឯតស្មិំ បន ទស្សេតីតិ “មហាភូតេបិ បដិច្ច ឧប្បត្តិទស្សនត”ន្តិ វុត្តេ ឯតស្មិំ អត្ថទស្សនេ។ ខន្ធបច្ចយសហិតន្តិ បដិសន្ធិយំ កដត្តារូបំ, បវត្តិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វទតិ។ អសហិតន្តិ បន បវត្តិយំ កដត្តារូបំ អាហារសមុដ្ឋានំ ឧតុសមុដ្ឋានំ អនិន្ទ្រិយពទ្ធំ អសញ្ញភវសង្គហិតញ្ច រូបំ។ បដិសន្ធិយម្បីតិ បិ-សទ្ទេន បវត្តិយម្បិ កដត្តារូបំ អញ្ញញ្ច តត្ថ ឧប្បជ្ជនកំ ឧបាទារូបន្តិ អត្ថោ ទដ្ឋព្វោ។ កថំ បនេត្ថ ភូតេ បដិច្ច ឧប្បជ្ជមានស្ស រូបស្ស ហេតុបច្ចយា ឧប្បជ្ជតីតិ? “ខន្ធេ បដិច្ច ហេតុបច្ចយា ឧប្បជ្ជមានំ រូបំ ភូតេបិ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតី”តិ ឯវំ បវត្តំ, ភូតានំ វា ហេតុបច្ចយតោ និព្ពត្តត្តា ឯវំ វុត្តំ។ ការណការណម្បិ ហិ ការណន្តេវ វុច្ចតិ យថា “ចោរេហិ គាមោ ទឌ្ឍោ”តិ។

ខន្ធេ បដិច្ច ឧបាទារូបន្តិ បទុទ្ធារេ កតោ, “មហាភូតេ បដិច្ច ឧបាទារូប”ន្តិ បន បាឋោតិ អដ្ឋកថាយញ្ច តមេវ វុត្តំ។ អយំ ហេត្ថ – “មហាភូតេ បដិច្ច ឧបាទារូប”ន្តិ ឥមស្មិំ បាឋេ វុត្តនយេន ឧបាទារូបម្បិ កុសលេ ខន្ធេ មហាភូតេ ច បដិច្ច ឧប្បជ្ជតីតិ។ កោ បន សោ នយោតិ តំ ទស្សេតុំ “មហាភូតេ...បេ... សង្ខាយាហា”តិ វុត្តំ។ តត្ថ អត្ថោ អយំ នយោ វុត្តោតិ “មហាភូតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូប”ន្តិ ឥមិនា អព្យាកតេ ខន្ធេ មហាភូតេ ច បដិច្ច ឧបាទារូបានំ ឧប្បត្តិវចនេន កុសលេ ខន្ធេ មហាភូតេ ច បដិច្ច ឧបាទារូបានំ ឧប្បត្តិ អត្ថតោ វុត្តា ហោតីតិ អត្ថោ។

៣៣។ រូបេន វិនា បច្ចយុប្បន្នំ ន លព្ភតីតិ ឯតេន យា បុច្ឆា អរូបមិស្សកាវសានា, តាបិ ឥធ ន គយ្ហន្តិ, បគេវ រូបាវសានាតិ ទស្សេតិ។

៣៤។ តាយ សមានលក្ខណាតិ បញ្ចក្ខន្ធបដិសន្ធិតាយ គព្ភសេយ្យកបដិសន្ធិយា សមានលក្ខណា។ បរិបុណ្ណាយតនត្តា ឱបបាតិកានំ បញ្ចក្ខន្ធាយតនំ។ វុត្តាតិ ឯតស្មិំ សហជាតបច្ចយនិទ្ទេសេ។

ចិត្តកម្មសមុដ្ឋានរូបន្តិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបំ កម្មសមុដ្ឋានរូបញ្ច។ បុន អាហារសមុដ្ឋានន្តិ វត្វា បុនគ្គហណំ ឧតុសមុដ្ឋានាបេក្ខំ។ ន ហិ តំ បុព្វេ ពាហិរគ្គហណេន អគ្គហិតំ, អាហារសមុដ្ឋានំ បន អគ្គហិតមេវ, ឧតុសមុដ្ឋានស្ស កស្មា បុនគ្គហណន្តិ អាហ “ឯតេហី”តិអាទិ។ តត្ថាតិ អសញ្ញសត្តេសុ។ តស្សាតិ ឧតុសមុដ្ឋានស្ស។ អាទិម្ហិ ពាហិរអាហារសមុដ្ឋានឧតុសមុដ្ឋានអសញ្ញសត្តវសេន អាគតវារេហិ បឋមវារេ។

អវិសេសវចនន្តិ ពាហិរាទិវិសេសំ អកត្វា វុត្តវចនំ, អរូបម្បិ បច្ចយំ លភន្តិ អត្ថំ ហេតាទិកេ បច្ចយេ លភន្តិ សហ សង្គហិតត្តាតិ យោជនា។ តស្សាតិ, តត្ថាតិ ច បទទ្វយេន យថាវុត្តំ បឋមវារមេវ បច្ចាមសតិ។ តំសមានកាលិកន្តិ ចិត្តសមុដ្ឋានកាលិកំ។ ឥធាបីតិ ឥមស្មិំ សហជាតបច្ចយនិទ្ទេសេបិ។ កម្មបច្ចយវិភង្គេ វិយាតិ នានាក្ខណិកកម្មបច្ចយនិទ្ទេសេ វិយ។ តថា ហិ វុត្តំ អដ្ឋកថាយំ "តំសមុដ្ឋានន្តិ ឥមិនា បដិសន្ធិក្ខណេ កដត្តារូបម្បិ សង្គណ្ហាតី"តិ។ អយញ្ច អត្ថវិសេសោ ឯត្ថ ឯកំសេន ឥច្ឆិតព្វោតិ ទស្សេន្តោ "ន ហិ...បេ... អត្ថី"តិ អាហ។

អវិសេសេត្វាតិ "ឧតុសមុដ្ឋាន"ន្តិអាទិនា វិសេសំ អកត្វា។ ឧបាទារូបន្តិ វិសេសេត្វាវ កស្មា បន វុត្តាតីតិ យោជនា។ ហេតុបច្ចយាទីសូតិ អាទិ-សទ្ទេន សហជាតបច្ចយាទិំ សង្គណ្ហាតិ។ សហាតិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបំ កដត្តារូបន្តិ ឯវំ ឯកតោ។ វិសុន្តិ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបតោ វិសេសេត្វា។ តត្ថ ពាហិរគ្គហណាទីហិ វិយាតិ យថា "ពាហិរំ ឯកំ មហាភូត"ន្តិអាទីសុ ពាហិរអាហារសមុដ្ឋានោតុសមុដ្ឋានគ្គហណេហិ មហាភូតានិ វិសេសិតានិ, ឯវំ ឯត្ថ "មហាភូតេ បដិច្ចា"តិ ឯត្ថាបិ និទ្ទេសេ មហាភូតានំ កេនចិ វិសេសនេន អវិសេសិតត្តា ចិត្តសមុដ្ឋានរូបភាវកដត្តារូបភាវេហិ វិសេសេត្វា វុត្តាតីតិ យោជនា។

ឥមានិ អញ្ញេនបិ ការណេន តេសំ វិសេសិតព្វតំ ទស្សេតុំ "អបិចា"តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ នេកានិ បច្ចយាតិ ឥទំ បដ្ឋានេ អាគតនិយាមេន រូបំ ឧបនិស្សយបច្ចយំ ន លភតីតិ កត្វា វុត្តំ។ តេនាហ "ហេតាទីសូ"តិ។ តទវិនាភាវតោ បន តស្ស ចិត្តកម្មានំ ការណភាវោ វេទិតព្វោ, យតោ ឥទ្ធិចិត្តនិព្វត្តានិ កម្មបច្ចយានិ វាតិ វុត្តានិ។ ននុ ចិត្តំ អាហារោតុសមុដ្ឋានានំ បច្ចយោ ហោតីតិ? សច្ចំ ហោតិ, សោ បន ឧបត្ថម្ភកត្តេន, ន ជនកត្តេនាតិ ទស្សេន្តោ អាហ "អាហារ...បេ... ជនក"ន្តិ។ កិំ បន តេសំ ជនកន្តិ អាហ "មហាភូតានេវ...បេ... ជនកានី"តិ។ ចិត្តេន កម្មុនា ច វិនា អភាវេ យថាក្កមំ ចិត្តកម្មសមុដ្ឋានោបាទារូបានន្តិ អត្ថោ។ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបកដត្តារូបភូតានេវាតិ ចិត្តកម្មសមុដ្ឋានមហាភូតនិព្វត្តានេវ មហាភូតានំ តេសំ អាសន្នការណត្តា។ អញ្ញានីតិ ឧតុអាហារសមុដ្ឋានានិ ឧបាទារូបានិ វទតិ។ វិសេសនំ កតំ "ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូប"ន្តិ។ សមានជាតិកេន រូបេន ឧតុនា អាហារេន វាតិ អត្ថោ។ បាកដវិសេសនានេវាតិ ឥទំ យេហិ មហាភូតេហិ តានិ និព្វត្តានិ, តេសំ "អាហារសមុដ្ឋានំ ឧតុសមុដ្ឋាន"ន្តិ វិសេសិតត្តា វុត្តំ។ ន វិសេសនំ អរហន្តិ ន វិសេសិតព្វានិ ការណវិសេសនេនេវ វិសេសស្ស សិទ្ធត្តា, "មហាភូតេ បដិច្ច ឧបាទារូប"ន្តេវ វត្តព្វន្តិ អត្ថោ។ ឯតានិ បន ចិត្តជកម្មជរូបានិ។

សវិសេសនាតិ យេន វិសេសេន វិសេសិតា, តំ ទស្សេន្តោ ចិត្តំ សន្ធាយាហ "សហជាតាទិបច្ចយភាវតោ"តិ, ឥតរំ បន សន្ធាយ "មូលការណភាវតោ"តិ, កម្មូបនិស្សយបច្ចយភាវតោតិ អត្ថោ។ ឥតរានីតិ អាហារោតុសមុដ្ឋានានិបិ ឧបាទារូបានិ។ មហាភូតវិសេសនេនេវ វិសេសិតានីតិ "អាហារសមុដ្ឋានំ ឯកំ មហាភូតំ បដិច្ច ឧតុសមុដ្ឋានំ ឯកំ មហាភូតំ បដិច្ចា"តិ មហាភូតវិសេសនេនេវ ជនកបច្ចយេន អាហារេន ឧតុនា ច វិសេសិតានិ។ ឥធាតិ "ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូប"ន្តិ ឥមស្មិំ វចនេ។ ឯត្ថ ហិ ឧបាទារូបានំ ចិត្តកម្មសមុដ្ឋានតាវចនេន តំនិស្សយានម្បិ តព្ភាវោ បកាសិតោតិ។ អញ្ញតរវិសេសនំ ឧភយវិសេសនំ ហោតិ ឧភយេសំ អវិនិព្ភោគេន បវត្តនតោ។

ឧបិ។ បុព្ពេតិ ហេតុបច្ចយាទីសុ។ ទ្វិន្នំ បច្ចយករណតាតិ “បដិសន្ធិក្ខណេ វិបាកាព្យាកតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា កដត្តា ច រូប”ន្តិអាទិនា វត្ថុស្ស ទ្វិន្នំ បច្ចយករណេ។ ឯត្ថ ច ទ្វិន្នំយេវ បច្ចយករណេ ឥច្ឆិតានីតិ ន សក្កា វត្តុំ, “ខន្ធេ បដិច្ច វត្ថុ, វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា”តិ បច្ចយុប្បន្នករណេ វិយ ខន្ធានំ ឯកតោបិ បច្ចយករណេ ឥច្ឆិតោ។ តេនេវ ហិ តស្មិំ អត្ថេ អត្តនោ អរុចិំ វិភាវេន្តោ អាហ “ឥមិនា អធិប្បាយេនាហា”តិ។ យោ បនេត្ថ អត្តនោ រុច្ចតិ, តំ ទស្សេតុំ “ខន្ធេ បដិច្ច វត្ថូតិ ឥទំ បនា”តិអាទិ វុត្តំ។ ខន្ធានំ បច្ចយភូតានំ បដិច្ចត្ថផរណតាទស្សនំ, វត្ថុស្ស បច្ចយភូតស្ស បដិច្ចត្ថផរណតាទស្សនំ, ន ខន្ធានន្តិ សម្ពន្ធោ។ ឥធេវាតិ ឥមស្មិំ អញ្ញមញ្ញបច្ចយេ ឯវ។ ហេតុបច្ចយាទីសុបិ អយមេវ នយោ, តត្ថ ហិ បដិច្ចត្ថផរណស្ស សមានតា ឥច្ឆិតាយ បដិច្ចត្ថផរណតាយ។ ខន្ធវត្ថូនំ ឥច្ឆិតាយេវាតិ ខន្ធវត្ថូនំ ឯកតោ បដិច្ចត្ថផរណតា ឥច្ឆិតាយេវ។

ឧភយាទីតិ អាទិ-សទ្ទេន “អកុសលំ ខន្ធំ បដិច្ចា”តិ ឧភយាទិ សង្គណ្ហាតិ។ តត្ថ កថិតព្ពន្តិ យោជនា។ ហេតុបច្ចយាទីហិ វិមាតិ សនិទ្ទាហរណន្តិ តំ ទស្សេន្តោ “ន ហី”តិអាទិមាហ។ យំ “ឯកំ, តយោ, ទ្វេ ច ខន្ធេ បដិច្ចា”តិ វុត្តំ បច្ចយជាតន្តិ អត្ថោ។ បច្ចយដ្ឋោ ហិ បដិច្ចដ្ឋោ។ តេនាហ “តេ ហេតុបច្ចយភូតា ឯវ ន ហោន្តី”តិ។ ឯតេន ន បដិច្ចត្ថផរណកស្ស ឯកន្តិកោ ហេតុអាទិបច្ចយករណតាតិ ទស្សេតិ។ តេនាហ “ឯវ តយោ អារម្មណបច្ចយាទីសូ”តិ។ ន ហិ អារម្មណបច្ចយភូតោ ធម្មោ បដិច្ចត្ថំ ផរតិ។ វុត្តញ្ហិ “កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណបច្ចយា”តិ។

បច្ចយត្តភេទេបិ ឧបការកតាយត្តម្បិ គហេត្វា បដិច្ចវារេ វារត្តយេ ច ហេតុអាទិបច្ចយា ទស្សិតាតិ ឧបចយេន យថាវុត្តំ វិភាវេន្តោ “បច្ចយវារេ វា”តិអាទិមាហ។ តំបច្ចយាតិ វត្ថុបច្ចយា, យថារហំ បច្ចយភូតំ វត្ថុំ លភិត្វាតិ អត្ថោ។ តេតិ កុសលេ ខន្ធេ បដិច្ច។ តេសន្តិ មហាភូតានំ ខន្ធានំ។ បច្ចយភាវាការកតាតិ ឥទំ ខន្ធានំ ហេតុសហជាតាទិបច្ចយភាវស្ស មហាភូតេសុ ទិស្វា វុត្តំ។ យទិ ឯវំ អញ្ញមញ្ញបច្ចយាបិ តេ តេសំ ករេយ្យុន្តិ បរស្ស អាសង្កនិរាសង្កំ ករោន្តោ “អញ្ញមញ្ញសទ្ទោ ហី”តិអាទិមាហ។ និរបេក្ខោតិ អញ្ញនិរបេក្ខោ។ ន ហិ ហេតុធម្មោ ធម្មន្តរាបេក្ខោ ហុត្វា ហេតុបច្ចយោ ហោតិ, សង្ខេបេនេត្ថ អត្ថោ វុត្តោ។ អញ្ញតរាបេក្ខោតិ អត្តនា សហការីការណភូតំ, ឥតរំ វា យំ កិញ្ចិ អញ្ញតរំ អបេក្ខតីតិ អញ្ញតរាបេក្ខោ។ យថាវុត្តេតរេតរាបេក្ខោតិ អន្វបក្ខន្តាទិភេទំ បិឡន្ធនំ វុត្តប្បការំ ឥតរេតរំ មិថុ បច្ចយភូតំ អបេក្ខតីតិ ឥតរេតរាបេក្ខោ។ បច្ចយបច្ចយុប្បន្នា ច ខន្ធា មហាភូតា ឥធ យថាវុត្តា ករេយ្យុន្តិ កស្មា វុត្តំ។ ន ហិ ខន្ធា មហាភូតា អញ្ញមញ្ញំ អញ្ញមញ្ញបច្ចយករណេ វុត្តា, អថ ខន្ធា ច មហាភូតា ចាតិ ទ្វិន្នំ ទ្វិន្នំ គហេយ្យុំ, ឯវំ សតិ “មហាភូតានំ ន កោចិ បច្ចយោ”តិ ន វត្តព្ពំ។

យស្ស យំ បច្ចយោ, តតោ តេន តន្និស្សិតេន វាតិ យស្ស ធម្មស្ស យំ អត្តនា បច្ចយោ ហោតិ, តតោ ធម្មតោ យំ ឧប្បជ្ជមានំ ឥទំ តេន ធម្មេន តន្និស្សិតេន វា អញ្ញមញ្ញបច្ចយេន ឧបត្ថម្ភិតំ តំ ធម្មជាតំ អញ្ញមញ្ញបច្ចយា ឧប្បជ្ជតីតិ វត្តព្ពំ អរហតីតិ វុត្តមេវត្ថំ ឧទាហរណេន វិភាវេតិ “យថា”តិអាទិនា។ តត្ថ “ខន្ធេ បដិច្ច ខន្ធា”តិ ឥទំ “តេន អញ្ញមញ្ញបច្ចយេន ឧប្បជ្ជមាន”ន្តិ ឥមស្ស ឧទាហរណំ, “វត្ថុំ បច្ចយា ខន្ធា”តិ ឥទំ បន “តន្និស្សិតេន អញ្ញមញ្ញបច្ចយេន ឧប្បជ្ជមាន”ន្តិ ឯតស្ស។ តស្មាតិ វុត្តមេវ អត្ថំ ការណភាវេន

បច្ចាយតិ។ អត្ថតោ បច្ចយស្ស បច្ចយត្តាការណតោតិ អត្ថតោ បច្ចយភូតស្ស អនុបលទ្ធស្ស បច្ចយការណាការណតោ។ ន ហិ យថាភូតា យតោ ផលតោ ឧប្បន្នា, តេសំ បច្ចយា ហោន្តិ។ ឥទប្បច្ចតាតិ ឋិតេនេវ បច្ចយការណេន បច្ចត្តា។ ផលេ បដិច្ច បច្ចយា ឯតីតិ បដិច្ចការេន ឧប្បត្តិភាវេនេវ ផលេ បដិច្ច, បច្ចយការេន ឧប្បត្តិភាវេន ផលេ បច្ចយា ច។ នអញ្ញមញ្ញបច្ចយា ច ឧប្បន្នាតិ អញ្ញមញ្ញបច្ចយតោ អញ្ញមញ្ញា និស្សយបច្ចយាទិតោ យថាភូតានំ ឧប្បត្តិ ឧប្បត្តា ឯតីតិ អត្ថោ។ ចិត្តំ បច្ចយា ឧប្បជ្ជមានាតិ ចិត្តំ បុរេជាតបច្ចយំ កត្វា ឧប្បជ្ជមានា។ ឥន្ទ្រិយស្សិតេន ច អញ្ញមញ្ញបច្ចយេនាតិ តំ ចិត្តំ និស្សិតេន ផលេន អញ្ញមញ្ញបច្ចយភូតេន ឧប្បជ្ជន្តិ, តស្មា យថាវុត្តេន ការណេន ចិត្តំ បច្ចយា...បេ... ឧប្បត្តា, ឋបិតា បរិយាយេន បន ឧទ្ទេសំ បចត្តិយំ ចិត្តស្ស អញ្ញមញ្ញបច្ចយការេនាតិ អត្ថោ។

១៥៩។ ន ឧបលព្ភតីតិ យា "ចក្ខាយតនំ និស្សាយា"តិអាទិនា ចក្ខាយតនាទីនំ និស្សយបច្ចយតា វុត្តា, សា ឥធ បដិច្ចការេន ន វុត្តាតិ អត្ថោ។ សហជាតត្តា បដិច្ចត្តាតិ កត្វា។ តេនាហ "ចក្ខាយតនាទីនិ...បេ... អនិប្ផន្នយា"តិ។ ឯវំ បន អនុបលទ្ធយហាភូតានំ រូបចិត្តចេតសិកយហាភូតរូបិធម្មានំ ចេវ ឥធ និស្សយបច្ចយោ ឋក្ខិតោ, តេសំ ចេវ ឥធ ទិសតោ ឧទា-ហតំ រូបិចេវ ទិសតោតិ ចេ? "ចិត្តំ បដិច្ច ផលា"តិ ហទយចិត្តចេវ សរូបតោ ទស្សិតោ ឧទា- ហតេសមបិ ចេវ "អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ និស្សយបច្ចយា"តិ ឧទ្ទេ ទស្សិតោ។ យថា ហិ "កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណបច្ចយា"តិអាទីសុ រូបាយតនាទីនំ អសតិបិ បដិច្ចដ្ឋភាវេ អារម្មណបច្ចយការោ ទស្សិតោ ហោតិ, ឧទាហរណបិ ចក្ខាយតនាទីនំ និស្សយបច្ចយការោ ទស្សិតោ ហោតិ។ តេន វុត្តំ "និស្សយ...បេ... ន លព្ភតី"តិ។

១០៤។ ឧបនិស្សយេសូតិ អនន្តរូបនិស្សយេសុ។ កុសលម្បិ បន យឋាកតាតិ បិ-សទ្ទេន អព្យាកតោ យថាកតោ អាហដ្ឋតិ "កុសលម្បិ យថាកតា អារម្មណូបនិស្សយំ ន លភន្តិ, បគេវ អព្យាកតា"តិ។ កេចិ ន លភន្តិ, យទា កេរិ កត្វា ន បចត្តន្តីតិ អត្ថោ។

១០១។ អញ្ញត្ថ ហេតុបច្ចយាទីសុ។ បច្ចយំ អតិក្កមិត្វាតិ បច្ចយំ ធម្មំ សរូបតោ អតិក្កមិត្វា។ ន ហិ ហេតុបច្ចយនិទ្ទេសាទីសុ អលោភាទិកុសលាទិសរូបទិសេសតោ ហេតុអាទិធម្មា ទស្សិតា។ កុសលាទីសូតិ ឥធ អលោភាទិទិសេសនំ។ តេន យថា អលោភាទីសុ អយមេវ បច្ចយោតិ និយមោ នត្ថិ, ឧទំ តន្ត្រិសេសេសុ កុសលាទីសូតិ ទស្សេតិ។ ឥធ បន បុរេជាតបច្ចយេ។ ចត្តុចត្តុធម្មេសូតិ និទ្ទានេ វុត្តំ។ បុរេជាតបច្ចយា ឧប្បជ្ជមានានន្តិ ឋបិតា បដិសន្ធិក្ខណេ, អារុប្បេ ឧប្បជ្ជមានេ ច ផលេ និទ្ទេតិ។ កស្មា បនេត្ថ ចត្តុបុរេជាតមេវ កហិតំ, ន អារម្មណបុរេជាតន្តិ ចោទនំ បននិ កត្វា អាហ "អារម្មណបុរេជាតម្បិ ហិ ចិត្តបុរេជាតេ អទិជ្ជមានេ ន លព្ភតី"តិ។ តស្សាតិ បដិសន្ធិវិបាកស្ស។ ន ឧទ្ធដន្តិ វុត្តមេវត្ថំ វិភាវេតិ "នេវវិបាក...បេ... ពីសីតិ វុត្ត"ន្តិ វុត្តំ។ អលិកតោតិ យទិ លព្ភេយ្យ, "ចត្តារី"តិ ចត្តន្តំ សិយាតិ ទស្សេតិ។ តត្ថាតិ វិបាកត្តិកេ។ ពីសីតិ "វិបាកំ ធម្មំ បដិច្ច វិបាកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ បុរេជាតបច្ចយា, វិបាកធម្មធម្មំ, នេវវិបាកនវិបាកធម្មធម្មំ បដិច្ចា"តិ ឋបេតិ ពីសីតិ។

១០៣។ តទុបាទារូបន្តិ តេ យថាភូតេ និស្សាយ បវត្តុបាទារូបានំ ចតូតិ ឧតុកម្មតិក្ខតិការកាកម្មតិកាហារបច្ចយំ ចតូតិ អចិត្តិផ្ទុវតនេវ បចត្តយាតានំ តេសំ បច្ចយេន វិសេសាការណតោ។ បចត្តិយំ កដត្តារូបន្តិ វិសេសនំ បដិសន្ធិក្ខណេ កដត្តារូបំ ឧតុកម្មតិកស្សបិ

កម្មបច្ចយស្ស ឋត្វិតត្តា ខោនេច ហិ អដ្ឋកថាយំ “តថា បដិសន្ធិក្ខណេ មហាភូតានំ”ត្តិ ន្ទុមិនេវាបិ កម្មបច្ចយោ ទុត្តោ។

៩៥។ យំ យំ បដិសន្ធិយំ លទ្ធព្វំតិ ចក្ខុត្រ្តិយាទីសុ យំ យំ ឋត្រ្តិយទ្ទបំ បដិសន្ធិយំ លទ្ធតិ, តស្ស តស្ស ចសេត ឋត្រ្តិយទ្ទបច្ចា ចត្ទុទ្ទបច្ចា “កដត្តាទ្ទប”ត្តិ ទុត្តំ។

៩៦។ កោសញ្ញិតិ បច្ចាទចាការេ បដិសន្ធិក្ខត្តាទីតំ។ ខោសញ្ញិចត្ទុ តិយមោតា ចិប្បយុត្តបច្ចយោ ហោតិ។ សមាតចិប្បយុត្តបច្ចយាតិ សធិសចិប្បយុត្តបច្ចយា។ ក្ទុសលាក្ទុសលា ហិ ពន្ធា ឲកច្ចេ ច អញ្ញាកតា យស្ស ចិប្បយុត្តបច្ចយា ហោន្តិ, ត សយំ តខោ ចិប្បយុត្តបច្ចយំ លកន្តិ ចិត្តសមុដ្ឋាតាតំ ចិប្បយុត្តបច្ចយាកាចតោ ចត្ទុតាច ចិប្បយុត្តបច្ចយេត ឧប្បជ្ជតតោ។ ឲកច្ចេ បត អញ្ញាកតា យស្ស ចិប្បយុត្តបច្ចយា ហោន្តិ, សមេវ្បិ តខោ ចិប្បយុត្តបច្ចយំ លកន្តិ យថា បដិសន្ធិក្ខណេ ចត្ទុក្ខន្ធា។ ខោត ទុត្តំ “កោសញ្ញិ ពន្ធា...បេ... តាតាចិប្បយុត្តបច្ចយាបិ”តិ។ បច្ចយំ បច្ចយំ កទោតីតិ បច្ចយធម្មំ ចត្ទុ ពន្ធេ ច អត្តតោ បច្ចយភូតំ កទោតិ, យថាទុត្តំ បច្ចយធម្មំ បច្ចយំ កត្វា បចត្តតីតិ អត្ថោ។ តំកិរិយាករណតោតិ ចិប្បយុត្តបច្ចយកិច្ចករណតោ។ បដិច្ចឧប្បត្តិ តត្ថិតិ បដិច្ចជបរណំ តត្ថិ សហជាតដ្ឋោ បដិច្ចដ្ឋាតិ កត្វា “បដិច្ចឧប្បជ្ជន្តិ”តិ ឲត្តកមេថាហ, កិំ បដិច្ច? ពន្ធេតិ បាកដោយមេត្ថោតិ។ ខោតាហ “កិំ បត បដិច្ចា”តិអាទិ។ បច្ចាសត្តិញាណេត អតន្តរស្ស ចិធិ បដិសេធោ ចា ហោតីតិ កណេហ្យ្យាតិ តំ តិចាទេតុំ ទុត្តន្តិ ធស្សេន្តោ “អតន្តរត្តា...បេ... ទុត្តំ ហោតី”តិ អាហ។

៤៥-៤៦។ សព្ពបិត្វា ធស្សិតានំ ចសេតតំ ទុត្តន្តិ សព្ពបិត្វា ធស្សិតានំ បច្ចយានំ ចសេត ឲតំ “ឋ្លេម តោចិសតិ បច្ចយា”តិអាទិចចតំ ចាចតាមក្កំ ធស្សេន្តុហិបិ បាឡិឋ្លយំ ទុត្តន្តិ អដ្ឋកថាយំ ទុត្តំ។ ឲកោតបីតិ ក្ទុសលាទីសុ ច បធេសុ ឲកោតបិ បធេត, តស្មិំ តស្មិំ ចា បច្ចយតិទ្ទេស ចាញ្ញសព្ពទោត ឲកោតបិ បធេត។ តយោ បច្ចយាតិ ហេតុអារម្មណាធិបតិបច្ចយា។ ខោ ចត្តារោ បន្ហាជាតច្ចា ចជ្ជេត្វាតិ ឲត្ត យថាទុត្ត ចត្តារោ បច្ចយេ ចិត្វាទិតត្តា “ចជ្ជេត្វា”តិ ទុត្តំ, បន្ហាជាតំ បត សន្ធោត សន្ធំ អក្កហិតត្តា។ ឲត្តកា ហិ ឲក្កូតចីសតិ បច្ចយា យថាទុត្ត បច្ចយេ ចជ្ជេត្វា អចសិដ្ឋា។ ខេ បតាតិ បធការេក ចធតិ។ សព្ពបិត្វាតិ បធស្ស “បាឡិឋ្លយំ ចិត្វាទិតំ អចិត្វាទិតច្ចា សន្ធំ សង្គហេត្វា ទុត្ត”ត្តិ អត្ថំ ចធន្តិ។ “តោចិសតិ បច្ចយា”តិ បាឡេធត កចិតន្តំ “សន្ធំ សង្គហេត្វា”តិ ទុត្តត្តា។ បន្ហាជាតបច្ចយោហេច ហិ ចជ្ជតន្តោតិ។ ឲចំ ចាធត្ថេ ចត្តន្តំ ចត្វា ឋ្លធាតិ បាឡិឋ្លយា អចិបរីតំ អត្ថំ ធស្សេតុំ “អាទិមិ្បសតា”តិអាទិ ទុត្តំ។

ចិកក្ខចារចណ្ណតា តិដ្ឋិតា។

(១) សត្យ្យចារចណ្ណតា

៤៦។ យថាអត្ថាមត្ថាបច្ចយេ ចិសេសោ ចិកេក្ក អត្ថិតិ ឋ្លធំ ហេតុបច្ចយាទិចិកក្ខតោ ចិសេសកាចសាមត្ថោត ទុត្តំ។ ត ហិ យាទិសោ

ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᨸᨧ᩠ᨧᨿᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ, ᨲᩣᨴᩥᩈᩮᩣ ᨸᩩᩁᩮᨩᩣᨲᨸᨧ᩠ᨧᨿᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ, ᨶ ᨸᩩᩁᩮᨩᩣᨲᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮ᪨ “ᩅᩥᨸᩤᨠᩣᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩴ ᩑᨠᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩮ ᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮᨲᩥ ᨴᩔᩥᨲᩣ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮ ᩅᩥᨸᩤᨠᩣᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᩴ, ᨲᩴ ᨶᩥᨴᩔᨶᩅᩈᩮᨶ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨ ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ – ᨿᨳᩣ ᩉᩮᨲᩩᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣᨴᩦᩈᩩ “ᩅᩥᨸᩤᨠᩣᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩴ ᩑᨠᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ ᩅᩥᨸᩤᨠᩣᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᩑᩅᩴ ᩅᩥᨸᩤᨠᩣᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩣᨽᩣᩅᩴ ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮ ᩅᩥᩈᩮᩈᩴ ᨴᩔᩮᨲᩦᨲᩥ᪨

᪂᪃᪨ ᩑᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩮᨲᩥ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩅᩣᩁᩮ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩮ᪨ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨠᨶᨿᩮᨲᩥ ᨸᨮᨾᩮ ᨶᨿᩮ᪨ ᨴᩔᩥᨲᨣᨱᨶᨲᩮᩣᨲᩥ “ᨶᩅ, ᨲᩦᨱᩥ, ᩑᨠ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᨲᩮᩣ ᨴᩔᩥᨲᨣᨱᨶᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᨸᩁᩮᩈᩩ ᨶᨿᩮᩈᩩᨲᩥ ᨲᨲᩮᩣ ᨸᨮᨾᨶᨿᨲᩮᩣ ᨸᩁᩮᩈᩩ ᨴᩩᨲᩥᨿᩣᨴᩥᨶᨿᩮᩈᩩ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᩥᩔᩣᨲᩥ ᨶᩅᩣᨴᩥᨠᨣᨱᨶᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩥᩔᩣ ᨣᨱᨶᩣᨿ᪨ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩮᨶ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩔ, ᨲᩮᨶ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩮᨶ᪨ ᩈᨾᩣᨶᨠᩣᩃᨲᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᨧ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨻ᩠ᨿᨲᩥᩁᩮᨠᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨶᩦᨿᨲᩮᩣ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩮ ᨿᩮᩣ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨲᩴ ᨩᩮᩣᨲᩮᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩮᨿᩮᩅ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩮᨿᩮᩅᩣᨲᩥ ᩋᩅᨵᩣᩁᨱᩮᨶ ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨸᨧ᩠ᨧᨶᩦᨿᩮ...ᨸᩮ... ᩅᨯ᩠ᨰᨲᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

᪂᪄-᪂᪅᪨ ᨲᩮ ᨸᨶ ᨲᩮᩁᩈᨾᩪᩃᨠᩣᨴᩥᨠᩮ ᨶᨿᩮ ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᩈᩅᩥᨸᩤᨠᩮᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩣᩅᩦᩈᨲᩥᨾᩪᩃᨠᩮᩈᩩ ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᩮᨿᩮᩅ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨲᩁᩴ ᨸᨭᩥᩉᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ “ᨸᨧ᩠ᨨᩣᨩᩣᨲᩅᩥᨸᩤᨠᩣᨶᩥ ᨸᩁᩥᩉᩦᨶᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩅᩥᩁᩮᩣᨵᩣᨽᩣᩅᩮᨧ ᩈᨲᩦᨲᩥ ᩍᨴᩴ “ᩈᩥᨿᩣ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᩋᨠᩩᩈᩃᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩥᨿ ᨸᩁᩥᨠᨸ᩠ᨸᩅᨧᨶᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᨿ ᨴᩔᩥᨲᨶᨿᩮᨶᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨲᩔ ᨧ ᨲᩮᩅᩦᩈᨲᩥᨾᩪᩃᨠᩔ᪨ ᨶᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩮᩅᩦᩈᨲᩥᨾᩪᩃᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨿᩴ᪨ ᨴ᩠ᩅᩣᩅᩦᩈᨲᩥ...ᨸᩮ... ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲᩮᨶ ᨴ᩠ᩅᩣᩅᩦᩈᨲᩥᨾᩪᩃᨠᩮᨶ ᨸᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ, ᨶ ᨲᩮᩅᩦᩈᨲᩥᨾᩪᩃᨠᩮᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨

ᩋᨬ᩠ᨬᨸᨴᩣᨶᩦᨲᩥ ᩉᩮᨲᩩᩋᨵᩥᨸᨲᩥᨸᨴᩣᨶᩦᨲᩥ᪨ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨠᨶᨿᩮᩣᨲᩥ ᨸᨮᨾᨶᨿᩮᩣ, ᨿᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ “ᩑᨠᨾᩪᩃ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨾᩪᩃᨠᩣᨴᩦᩈᩩ ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩦᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩥᨾᩪᩃᨠᩣᨴᩦᩈᩩ ᨲᩴ ᨶ ᨿᩮᩣᨩᩦᨿᨲᩥ᪨ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾᩴ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾᩴ ᩈᩮᩣᨵᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᩅ ᩉᩥ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᨸᩤᩊᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ “ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ...ᨸᩮ... ᨸᨬ᩠ᩉᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ “ᨲᩦᨱᩥᨿᩮᩅ ᨸᨬ᩠ᩉᩣ”ᨲᩥ ᨸᩤᨮᩮ᪨ “ᩅᨲ᩠ᨲᩩ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩣᨶᩩᩅᩥᨵᩣᨿᩦ ᩈᨴ᩠ᨴᨸ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᩮᩣ”ᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩴ ᩅᩥᨽᩣᩅᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ “ᨲᨲᩮᩣ ᩅᨯ᩠ᨰᩥ ᨣᨱᨶᩴ ᨶᩥᩅᩣᩁᩮᨲᩥ, ᨶ ᩋᩮᩈᩣ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᨣᨱᨶᩣᨿ ᩏᨸᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣᨣᨱᨶᩴ ᩋᨸᩩᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣᨧ ᩏᨸᩁᩥᨣᨱᨶᩣ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨲᩦᩈᩩ ᩑᨠᩔ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨣᨵᨲᩣᨿ ᨧ ‘ᨲᩦᨱᩥᨿᩮᩅᩣ’ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩅᨧᨶᨶ᩠ᨲᩥ “ᨲᩦᨱᩥ ᩃᨻ᩠ᨽᩁ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩅᨧᨶᩴ᪨

᪃᪀-᪃᪁᪨ ᩋᩅᩥᨠᨲᩣ...ᨸᩮ... ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᨸᩥ ᩅᩥᨸᩃ᩠ᩃᩣᩈᨿᩮᩣᨩᨶᩴ ᩋᨠᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨ ᩈᩣ ᨴᩔᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩈᩣ ᩅᩥᨸᩃ᩠ᩃᩣᩈᨿᩮᩣᨩᨶᩴ ᩋᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩥᨿᨾᩣᨶᩣ ᨿᨴᩥᨸᩥ ᨴᩔᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨶ ᩑᩅᩴ ᩋᩣᩅᩥᨠᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᨴᩔᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨲᩣᨴᩥᩈᩔ ᩃᩥᨦ᩠ᨣᩔ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨿᨳᩣ ᩅᩥᨸᩃ᩠ᩃᩣᩈᨿᩮᩣᨩᨶᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩅᩥᨸᩃ᩠ᩃᩣᩈ...ᨸᩮ... ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾᩮᩅ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ “ᨿᩮ...ᨸᩮ... ᨲᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ “ᨿᨴᩥᨸᩥ ᩋᩅᩥᨠᨲᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨿᨳᩣ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ ᨿᩮᩣᨩᩥᨲᩮᩣ, ᩑᩅᨾᩮᩅ “ᨲᩮᨶᩮᨲᩴ ᩋᩣᩅᩥᨠᩁᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨸᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨠᩥᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ? ᨿᨳᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ “ᨩᩣᨲᨲᩁᨠᩣᩃᩮᩉᩥ ᩈᨾᩣᨶᨠᩣᩃᩮᩉᩥ ᨧ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨶᩥᩈᨶ᩠ᨶᩮᨶ ᨩᩣᨲᨲᩁᩣ ᩈᨾᩣᨶᩣ ᨧ ᨠᩣᩃᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᨬᩣᨸᨶᩅᩈᩮᨶ ᨴᩔᩥᨲᩮᩣ, ᩑᩅᨾᩥᨵᩣᨸᩦᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ “ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨿᩮᨶ ᨿᩮᨶ

ពាហុតរកាលេតេន ចា សយាតកាលេតេន ចា បច្ចេយេត សទ្ធិំ ឋិកេក្ខាឌិកេឝំ កច្ឆតិ, សព្ពត្ថ ឋិកេលាច បញ្ចិឃ្យឡ្ហតាតិ ខេចឌិតព្ពាតិី”តិ៍ ត

កេចលយត្ថចិសេសាចិករលត្ថេយេចត្ថ ឋឆា ឃោឌតា កឋា, អឆ ខេលា ខេឝសតាក្កាយោខេឃច ខេសាតិ ឥឞ្សាតុំ “បច្ចតឹឃាឌឹស្សុបិ

បតា”តិអាឌិយាហ៍ ឋត្ថ ឬលបឥត្តិ អារេឬលាបច្ចយាឌិកំ ឋស្សិ ឋស្សិ តខេឃ ឬលក្ខតំ បឌំ៍ ឋត្ថាតិ បច្ចតឹឃាឌឹស្ស៍ ឲតំ លក្ខលាត្តិ “ឋពេិឌំ

លក្ខលា”ត្តិអាឌិតា ច្ចត្តលក្ខលំ៍ ឋស្មាតិ ឃស្មា បុខេឌ្ឍតាបទំ បិញ្ញត្ថ ឲចខេយច បចត្តា, ឋស្មា ឲច៍ ខេឋត ឬលបឌំ អាឌិមិច្ឆាឃេច ឥខេបត្វា

ខេឝសតា ពាឃាកឋាតិ ឥឞ្សាតិ៍ ឃឌិ ឲចំ លិខ្កខេតត អត្ថចិសេសាចិករលំ កឆត្តិ អាហ “ត ច ចិញ្ញាខេឋ អខេត្ថ ចចខេតត លិខ្កោត ច

បឃោឌតំ អត្ថិ”តិ៍

បច្ចឃាត្ថលិមេចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

បដិច្ចចាខេរា

បច្ចយបច្ចតឹយចណ្ណតា

បំ៩-បំលិ៍ទ្វេបសឞ្ជាបកចខេសខេតចខេចឌិតព្ពាត្តិ ព្ពាឌំ អដ្ឋកឆាចចតំ អតត្ថទំ “ចិត្តសឞ្ជាតច្ចា ទ្វេប”ត្តិ បិញ្ញត្ថឃំ អាកឋត្តា ច្ចត្តំ,

បច្ចាចិញ្ញាលាតំ បត អខេហតុកបដិសន្ធិចិត្តាតច្ចា ចខេសត ឃោឌតា សឞ្ចឋិតិ កត្វា ច្ចត្តំ “សព្ពសក្កាហិកចខេសត បខេតឋំ ត ត សក្កា

ឃោខេឌតុ”ត្តិ៍

ដ៦៍សហឌាឋបុខេឌាឋបច្ចឃាតិ ព្ពាឌំ បច្ចខេយត បច្ចយឆខេយ្ចបលក្ខលាត្តិ ឥខេឞ្សាតុំ “សហឌាឋា ច ខេហតុអាឝខេឃា...ខេប... អខេត្ថា

ឥដ្ឋខេព្ពា”តិ ចត្វា “ត ហិ”តិអាឌិតា ឋខេយចត្ថំ សយខេត្ថតិ៍

ដ៖-ដលិ៍ខេសា បច្ចខេយាតិ ខេសា បដិច្ចដ្ឋឋខេលាខេកា បច្ចខេយា៍

ដដ-១០៧៍ចិត្តសឞ្ជាតាឝខេឃាតិ អាឌិ-សខេត្កត ពាហិខេទ្វេបអាហារសឞ្ជាតាឝខេឃា ទ្វេបខេកាដ្ឋាសា សក្កឃត្តិ៍ ឋស្សាតិ ឃក្កបច្ចឃំ

លកត្តស្ស ទ្វេបស្ស៍ ឲចខេយច បតាតិ ព្ពយិតា ឃឆា តយក្កបច្ចេយ ច្ចត្តំ, ឲចខេយច តខេហតុបច្ចឃាឌឹសុ ឃំ ខេហតុបច្ចឃំ លកតិ, ឋស្ស

បរិហីតត្តាតិ ព្ពយេត្ថំ ដ្ឋបសំហរតិ៍ ខេឋតាហ “ឲកច្ចទ្វេបស្ស បច្ចយុប្បន្តតា ឥដ្ឋព្ពា”តិ៍

១០លិ-១៦០៍សព្ពត្ថាតិ បត្តរសឬលកាឌឹសុ សខេព្ពាសុ តខេឃសុ៍ កាឃំ សុទ្ធិកតឃាឌឹសុ ចិសឌិសចិឞ្សាឡ្ហតា, ព្ពឆាឌិខេប្បឋត្ថំ បត ឥខេឞ្សាតុំ

“ឲខេកស្ម”តិអាឌិ ច្ចត្តំ៍ ព្ពឆាតិ ឲខេឋសុ តាហារឬលកាឌិតខេឃសុ៍ កលតាខេឃច ត សទ្វេបឥស្សតត្តិ សុទ្ធិកតខេឃ ចិឃ កលតាឃ ឲច ត

សទ្វេបឥស្សតំ អឆិខេប្បឋត្តិ អខេត្ថា៍

បច្ចយបច្ចនីយចណ្ណកា និដ្ឋិតា៑

បច្ចយាតុលោមបច្ចនីយចណ្ណកា

១៦១-១៥៥៑ តិណ្ណន្តិ ហេតុ អធិបតិ យក្កោតិ ខ្ពមេសំ តិណ្ណំ បច្ចយានំ សារម្មណានន្តិ ចេយ តេសំ តិណ្ណំ សារម្មណា បច្ចយា បច្ចនីកតោ ត លព្ភន្តិ, យស្មា តេសំ សង្គហិតចេសេត ហុត្វា, តស្មា យក្កបច្ចយេតិ យក្កបច្ចយេ អតុលោមតោ ឋិតេ ខ្ពតទេហីតិ ហេតុអធិបតិបច្ចយេហិ៑ សារម្មណា សតេ្តចាតិ យក្កបច្ចយចេដ្ឋ សតេ្តច៑ ហេតុបច្ចយាបិ បច្ចនីយតោ ត លព្ភតីតិ ហេតុទេហិតេសុ អធិបតិតោ អកាចា៑ សោ បតាតិ ហេតុបច្ចយា អសារម្មណោតិ កត្វា ត ចុតេ្តា សារម្មណានំ អលព្ភមាតានំ ចុច្ចមាតត្តា៑ ត ហិ ហេតុបច្ចយា យក្កបច្ចយស្ស សារម្មណោ៑ ឃេហីតិ ឃេហិ បច្ចយេហិ៑ តេតិ អតត្តរបច្ចយាឌយោ៑ ឲកត្តិកត្តាតិ អចិតាកាចតោ៑ អនុបដ្ឋាតិកាតិ អនុបបច្ចយា អនុបឆយ្ហានំឃេច បច្ចយក្ខតា អតត្តរបច្ចយាឌយោ៑ តេតាតិ "ឲកត្តិកានំ អនុបដ្ឋាតិកា"តិ ខ្ពឆាឆិប្បេតត្តា៑ តេហីតិ បុទេជាតាសេចតបច្ចយេហិ៑ តេសំ ចសេតាតិ តេសំ ក្លាតតទកាលតានំ ឲកកាឌីនំ ចសេត៑ តស្ស តស្សាតិ បច្ចនីយតោ ឃោឌិតស្ស តស្ស តស្ស ទុកាឌិកស្ស ឆាហុកាលតស្ស៑ កាលតាតិ ក្លាតតទកាលតា៑ អតុលោមតោ ឋិតស្សបីតិ បិ-សទ្ទេត អតុលោមតោ ឋិតោ ចា ហោតុ បច្ចនីយតោ ឃោឌិតោ ចា, ក្លាតតទកាលតាយ សមាតត្តិ ឌស្សេតិ៑ តឃិដំ លព្ភលំ ឲកត្តិកត្តិ ខ្ពមិតា ឃឆាចុត្តលព្ភលំ ឃេកុឃ្យចសេត ចុត្តត្តិ ឌស្សេតិ៑

បច្ចយាតុលោមបច្ចនីយចណ្ណកា និដ្ឋិតា៑

បច្ចយបច្ចនីយាតុលោមចណ្ណកា

១៥០៑ សទ្ធាបុបីតិ បច្ឆាជាតំ ឌបេត្វា សទ្ធាបុបិ បច្ចយេសុ៑ សោ ហិ អតុលោមតោ អលព្ភមាតកាចេត កហិតោ "សទ្ធាសុ"តិ ឲត្វ សក្កហំ ត លភតិ៑ អនុបិចទទចិបាកស្ស អាទុប្បេ ប្បប្បត្តលោកុត្តទចិបាកស្ស ច បុទេជាតាសេចតានំ អលព្ភតតោតិ "កិច្ចិ តិឌស្សតចសេត ឌស្សេត្វា"តិ អាហ៑

អចសេសានំ លោកយត្តិ អចសេសានំ ឲកច្ចានំ លោកំ៑ តេតាហ "ត សទ្ធាសំ អចសេសានំ លោក"ត្តិ ៑ បច្ឆាជាតេ បសទ្ធា តត្តីតិ បច្ឆាជាតោ អតុលោមតោ ចិដ្ឋតីតិ អឃំ បសទ្ធា ឲច តត្វិ៑ បុទេជា...បេ... លព្ភតីតិ ខ្ពមិតា ចិប្បយុត្តេ បច្ចនីយតោ ឋិតេ បុទេជាតោ លព្ភតីតិ អឃម្បិ អត្ថតោ អាបន្នោ ហោតីតិ តំ តិទ្ធាទេត្វា តត្វ ឃំ ចត្តព្វំ, តំ ឌស្សេតុំ "បុទេជាតោ បត ចិប្បយុត្តេ បច្ចនីយតោ ឋិតេ អតុលោមតោ លព្ភតីតិ ខ្ពឌេយ្បី"តិអាឌិ ចុត្តំ៑ តត្វ "អចសេសា សទ្ធាបីតិ អតត្វ កឃ្យសាតេ អាបន្នេយ្យា"តិ ខ្ពធំ តស្សា អត្ថាបត្តិយា សត្តាចឌស្សតយត្តំ ឌដ្ឋព្វំ, អតត្វា បត តាឌិសោ ត ក្លបលព្ភតីតិ អឃមេត្វ អធិប្បាយោ៑ តេតាហ "ឃម្បិ តេតទី"តិអាឌិ៑

តត្ថ ពេកឌីតិ បងការេន សត្តាឃាហ៍ តេ ហិ “អរូបធាតុយា ចចិត្វា កាយធាតុំ ឧបបជ្ជន្តស្ស ពតិតិយិត្ត អារម្មណបុរេជាតំ ហោតីតិ ជាករេបតុំ ‘តចិប្បយុត្តបច្ចយា បុរេជាតេ’តិ អយមេត្ថ តិដ្ឋារិតោ”តិ ចទន្តិ, តំ ត យុជ្ជតិ អារុប្បេ រូបំ អារព្ភ ចិត្តុប្បាទស្ស អសម្ភចតោ៍ តថា ហេតេ អសញ្ញកថាតត្តរស្ស ចិយ អារុប្បាតត្តរស្ស កាយាចចរបដិសន្ធិចិញ្ញាណស្ស បុរិយាតុបដ្ឋិតារម្មណំ ព្ពន្ធិ៍ តេតថាហ “តម្បិ តេសំ រូបិយត្តយេចា”តិអាទិ៍ យុជ្ជយាតកបច្ចយុប្បន្នចរេសត ចាតិ យស្មិ យស្មិ បច្ចយេ អតុលោមតោ ជិតេ យំ យំ បច្ចយុប្បន្នំ កចិតុំ យុជ្ជតិ, តស្ស តស្ស ចរសតាតិ អត្ថោ៍ ត ចិចារិតំ សុចិញ្ញេយ្យត្តាតិ អធិប្បាយោ៍ តចាតិ អារម្មណអតន្តរសមតន្តរូបតិស្សយបុរេជាតាសេចតសម្បយុត្តតត្ថិចិកតបច្ចយា៍ តម្បិ តេសំ តចត្តំ បច្ចយាតំ អតុលោមតោ អលព្ភយាតតំ៍

១៥១-១៥៣៍ត អញ្ញមញ្ញេត ឈដិតស្ស ម្ហលស្សាតិ អញ្ញមញ្ញបច្ចយេត បច្ចតីយតោ ជិតេត ឃោដិតស្ស សត្តមស្ស ម្ហលស្ស ចិត្ថារិតត្តា៍ សត្តំ សដិសត្តិ សត្តបិញ្ញត្តកយតំ សដិសំ៍

ព្ពយស្មិ...បេ... ចេជិតព្ពោតិ ឧត្ថ ព្ពយស្មិ ឧត្តាតិ ឥទ្ធ កុម្ភតិទ្ធេសា៍ តេសុ បធយស្ស ចិសយោ បច្ចតីយាតុលោមេតិ អដ្ឋកថាយមេច ធស្សិតោតិ អធស្សិតស្ស ចិសយំ ធស្សេតុំ “ឧតេសុ”តិអាទិ ចុត្តំ៍ បិ-សទ្ទេតាតិ “ព្ពយេសម្បិ”តិ ឧត្ថ បិ-សទ្ទេត៍ កិម្ហិញ្ចិ បច្ចយេ៍ កម្មបច្ចយំ លកត្តាតិបិ ចក្ខាឌីតិ ចិបាកចិញ្ញាណាឌីតិ ច ព្ពន្ទ្រិយំ ត លកត្តីតិ កត្វា “ឃេកុឃេយ្យតា”តិ ចុត្តំ, កតិបយំ ត លកតីតិ ចុត្តំ ហោតិ៍ យក្កបច្ចយត្តិអាឌីសុបិ ឧសេច តយោ៍ យថាចុត្តាតីតិ បញ្ចចោការបចត្តិអសញ្ញកចបរិយាបន្នាតិ កដត្តារូបតោច ចទតិ, ត ចិត្តសមុដ្ឋានរូបាតីតិ អធិប្បាយោ៍ យេ រូបធម្មាតំ បច្ចយា ហោត្តីតិ យេ ហេតុអធិបតិសហជាតាឌិបច្ចយា រូបធម្មាតំ បច្ចយា ហោត្តិ, ឧតេសយេច ហេតុអធិបតិអាឌីកេ ៤ បច្ចយេ ត លកត្តិ៍ ឧតេសយេចាតិ ចចរេតត អត្ថោ កតិបយេ លកត្តីតិ សិទ្ធំ ហោតីតិ តំ ធស្សេត្តោ “បច្ឆាជាតា...បេ... លកតី”តិ អាហ៍ អយញ្ច បច្ចយលិកោ ត ជតកចរសត ចេជិតព្ពោតិ ធស្សេតុំ “លព្ភយាតា...បេ... ធស្សត”ត្តិ ចុត្តំ៍ ធម្មចរសតាតិ បច្ចយុប្បន្នធម្មចរសត៍ ព្ពន្ទ្រិយត្តិ ព្ពន្ទ្រិយបច្ចយំ៍ យជិ ឧចត្តិ កដត្តារូបំ យំ យំ ត លកតិ, តំ តំ យជិ ចត្តព្ពំ, ឧចំ សត្តេ រូបធម្មេសុ ក្ខតរូបតិយេច អញ្ញមញ្ញបច្ចយំ លកត្តីតិ អាហ “ឧបាទារូបាតិ...បេ... ចត្តព្ពា”ត្តិ៍ តំ បត ឧបាទារូបតំ អញ្ញមញ្ញបច្ចយាលិកចចតំ៍ អរូបិន្ទ្រិយាលិកត្តិ អរូបីតំ ព្ពន្ទ្រិយាតំ ចរសត ព្ពន្ទ្រិយបច្ចយាលិកំ៍

១៥៤-១៥៥៍ ពាហុកាលតម្បិ ឧ្កាតតរកាលតេត ឃោដិតំ ឧ្កាតតរកាលយេច ហោតីតិ កត្វា ចុត្តំ “យជិបិ តិកាឌីសុ ‘ហេតុយា បញ្ចា’តិ ព្ពត់ តត្ថី”តិ៍ អតុត្តាតំ ទុចិញ្ញេយ្យតាយ កម្ពុជ៍ យថា ច ក្ខតរូបតិ តារម្មណបច្ចយា អញ្ញមញ្ញបច្ចយា ឧប្បជ្ជត្តិ, ឧចំ បដិសន្ធិក្ខណេ ចត្ថុរូបត្តិ អាហ “ចត្ថុបិ បត លកតី”តិ៍ យថា ហេដ្ឋា ឧកម្ហលកំ “ទុម្ហលក”ត្តិ ចុត្តំ, ឧចំ ព្ពធាបិ ទុម្ហលកំ “តិម្ហលក”ត្តិ ចទត្តិ៍

១០៦-១១១៍ចេតតាយតនសង្គាហកេតិ ចេតតាយតនំយេច បច្ចយុប្បន្នំ កហេត្វា ជិតេ បញ្ហោ តត្ថ ហិ “តកម្មបច្ចយា ហេតុបច្ចយា”តិ ចត្តុំ សក្កា៍ ឧចំបការេតិ ព្ពត់ “តីណិតិអាឌីសុ”តិ ឧត្ថ អាឌិ-សទ្ទស្ស អត្ថចទត្តិ ធស្សេត្តោ “អាឌិ-សទ្ទោ ហិ បការត្ថេច ហោតី”តិ អាហ៍ រូបម្បិ លព្ភតិ ចេតតាយតនយេច អសង្គហិតោ៍

ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨸᨧ᩠ᨧᨶᩦᨿᩣᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩅᩣᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪒᪨ ᩈᩉᨩᩣᨲᩅᩣᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪒᪑᪓-᪒᪓᪒᪨ ᩈᩉᨩᩣᨲᨸᨧ᩠ᨧᨿᨠᩁᨱᨲ᩠ᨳᩦ ᩈᩉᨩᩣᨲᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩉᨩᩣᨲᩣᨿᨲ᩠ᨲᨠᩣᩁᨠᨾᨲ᩠ᨳᩦ ᩈᩉᨩᩣᨲᩮ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩣᨿᨲ᩠ᨲᨠᩣᩁᩔ ᨠᨾᨲᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᩈᩉᨩᩣᨲᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣᨿᨲ᩠ᨲᩅᩩᨲ᩠ᨲᩦᨲᩣ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᩈᩉᨩᩣᨲᨸᨧ᩠ᨧᨿᩈᨴ᩠ᨴᩣᨲᩴ ᩈᩉᨩᩣᨲᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩈᩉᨩᩣᨲᩮᩣ, ᨲᨳᩣᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩮᩣ ᩈᩉᨩᩣᨲᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᩈᩉᨩᩣᨲᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥ ᨲᨴᩣᨿᨲ᩠ᨲᨠᩣᩁᩩᨷᨠᨾᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᨴᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ "ᩈᩉᨩᩣᨲᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ...ᨸᩮ... ᩅᩩᨲ᩠ᨲ"ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩔ ᨠᩁᨱᩔ ᨠᨾᨲᩔ ᩅᩣᨲᩥ ᨲᩔ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᩈᩉᨩᩣᨲᨸᨧ᩠ᨧᨿᨠᩁᨱᩔ ᩈᩉᨩᩣᨲᩣᨿᨲ᩠ᨲᨠᩣᩁᩩᨷᨠᨾᨲᩔ ᩅᩣ᪨ "ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩉᨩᩣᨲᩮᩣ"ᨲᩥ ᩍᨾᩔ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩉᨩᩣᨲᩴ ᨲᩴᩈᩉᨠᩣᩁᩦᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨿᨾᨲ᩠ᨳᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ "ᨠᩩᩈᩃᩣᨴᩦᨶᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨠᩣᩁᩮᩣᨲᩣ"ᨲᩥ᪨ ᩈᩉᨩᩣᨲᨸᨧ᩠ᨧᨿᩈᩉᨠᩣᩁᩦᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣᨶᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩩᨱᩮᨿ᩠ᨿᨲᩣᨿ "ᩈᩉᨩᩣᨲᩣᨿᨲ᩠ᨲᨠᩣᩁᨠᨾᨲᩴ ᩅᩣ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᨲᩴᨠᨾ᩠ᨾᨠᩣᩁᩮᩣᨲᩣᨲᩥ ᨲᩮᨶ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸᨧ᩠ᨧᨿᨠᩁᨱᨲᨴᩣᨿᨲ᩠ᨲᨠᩣᩁᨠᨾᨲᩣᨶᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨠᩣᩁᩮᩣᨲᩣ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᨸᨶ "ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩉᨩᩣᨲᩮᩣᨲᩥ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᨲᩮᨶ ᩈᩉᨩᩣᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ"ᨲᩥ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᩋᩣᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨲᩴ "ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᩉᨩᩣᨲᨲ᩠ᨳᩮᩣ"ᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩈᩉᨩᩣᨲᩈᨴ᩠ᨴᨿᩮᩣᨣᩮ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᩏᨸᨿᩮᩣᨣᩅᨧᨶᩔ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ, "ᨲᩮᨶ ᩈᩉᨩᩣᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ"ᨲᩥ ᨸᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᩁᨱᩮ ᩏᨸᨿᩮᩣᨣᩅᨧᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨴᩔᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩮᨧᩥ᪨ ᨶᩥᩔᨿᩅᩣᩁᩮ ᨸᨶ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨶᩥᩔᨿᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨿᨳᩣᨸᩥ "ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩉᨩᩣᨲᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ"ᨲᩥ ᩋᨿᨾᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨿᩮᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨴ᩠ᨴᩣᩉᩁᨱᩮᨸᩥ ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᨾᩮᩅ ᨶᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨ ᩁᩪᨸᩣᩁᩪᨸᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩉᨴᨿᩁᩪᨸᩔ ᩋᨶᩩᨸᩣᩃᨠᩴ ᩁᩪᨸᨲ᩠ᨲᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᩉᩮᩣᨲᩩᨸᩥ ᩈᩉᨩᩣᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᨶ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨳᩴ ᨶ ᨹᩁᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ "ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᨶ ᨩᩦᩅᩥᨲᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦ"ᨲᩥ᪨ ᨶᩥᨴᩔᨶᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩏᨴᩣᩉᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶ ᩋᨶᩅᩈᩮᩈᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩅᩣᩁᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᨧ ᩁᩪᨸᩣᩁᩪᨸᩴ ᩉᨴᨿᩁᩪᨸᩔ ᩁᩪᨸᩣᩁᩪᨸᩔ ᨧ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨩᨶᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩈᩮᩈᩁᩪᨸᩣᨶᩥ ᩋᩁᩪᨸᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ "ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩁᩪᨸᩣᨶᩥ ᨧ ᩋᩁᩪᨸᩣᨶ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨

ᩈᩉᨩᩣᨲᩅᩣᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪓᪨ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩅᩣᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

໑໑໗. ปติ-สဒ္ဒါ ปติฎฺฐํ ทีเปติ "สาธุ ปติฏฺฐิโต"ติอาทีสุ, อย-สဒ္ဒါ คติ ทีเปติ "เอติ เอตฺวาติ อโย"ติ.

ฐานปจฺจยภาวํ อุปาทาย อุปจารํ ปิตฺวา ฐานปจฺจยภาวํ สมฺภวติ ทานํ วิยปาทาย วตฺตพฺพํ ฯ

Due to the unusual script rendering, see image for exact text.

ᨶᩥᩔᨿᩅᩣᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪓᪨ ᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩅᩣᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪒᪓᪑-᪒᪔᪕᪨ ᩈᩣᨲᩥ ᩈᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᩣ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥ᪨ ᩍᨵᩣᨸᩦᨲᩥ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩅᩣᩁᩮᨸᩥ᪨ ᩋᨵᩥᨸᨲᩥᨸᩩᩁᩮᨩᩣᨲᩣᩈᩮᩅᨶᩮᩈᩩ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨲᩮᩣ ᨶᨠᨾ᩠ᨾᨶᩅᩥᨸᩣᨠᨶᨫᩣᨶᨶᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨸᨧ᩠ᨧᨶᩦᨿᨲᩮᩣ ᨮᩥᨲᩮᩈᩩ ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ, ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩈᩩ ᩈᩉᨩᩣᨲᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨲᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨸᨧ᩠ᨧᨶᩦᨿᨲᩮᩣ ᨧ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨲᩮᩣ ᨧ ᨮᩥᨲᩮᩈᩩ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩦᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩃᨻ᩠ᨽᨾᩣᨶᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩈᩩ”ᨲᩥ᪨ ᩍᨾᩔ ᩅᩥᩈᩮᩈᩔᩣᨲᩥ ᩍᨾᩔ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᩅᩥᩈᩮᩈᩔ ᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩣᨴᩥᩈᩔ ᩅᩥᩈᩮᩈᩔ ᨴᩔᩮᨲᨻ᩠ᨻᩔ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᩁᩉᩥᨲᩣ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥ ᩋᨶᩩᨴ᩠ᨵᨭᩣ, ᨶ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨸᨧ᩠ᨧᨶᩦᨿᨲᩮᩣ ᨮᩥᨲᩮ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩉᩮᨲᩩᨸᨧ᩠ᨧᨿᩅᩥᩁᩉᩥᨲᨾᨲ᩠ᨲᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨠᩩᨲᩮᩣᨧᩥ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ ᨶ ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᨲ᩠ᨳᨧᩥᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᩉᩮᩔᨲᩥ᪨ “ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩅᩥᨸᩣᨠᨠᩥᩁᩥᨿᩅᩈᩮᨶᩣ”ᨲᩥ ᨠᨳᩥᨲᩴ ᩉᩮᨲᩩᨸᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩔ᪨

᪒᪔᪖-᪒᪖᪑᪨ “ᩉᩮᨲᩩᨿᩣ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨲᩮᩣ ᨮᩥᨲᩮ ᨫᩣᨶᨾᨣ᩠ᨣᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨶᩦᨿᨲᩮᩣ ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᨿᩴ ᩍᨵ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩴ ᩉᩮᨲᩩᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩮᩣ ᨾᩮᩣᩉᩮᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥᨠᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨫᩣᨶᨾᨣ᩠ᨣᩣ ᩅᩣᨲᩥ ᩍᨾᩮ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮ ᩋᩃᨽᨶ᩠ᨲᩣ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩅᩣᩁᩮ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨸᨧ᩠ᨧᨶᩦᨿᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩅᩣᩁᩮ...ᨸᩮ... ᨶᨿᩮᨶᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩈᩮᩈᩪᨲᩥ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᨾᩮᩣᩉᩅᨩ᩠ᨩᩮᩈᩩ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩮᩈᩩ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣ...ᨸᩮ... ᨫᩣᨶᨸᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᩃᨽᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ “ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᨾᩮᩣᩉᩮᩣ ᨧ ᨫᩣᨶᨸᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᩃᨽᨲᩦ”ᨲᩥ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᩩᩴ, ᨠᩥᨬ᩠ᨧ ᨸᨧ᩠ᨧᨶᩦᨿᩣᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩮ ᩃᨴ᩠ᨵᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩮᨶ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩅᩈᩮᨶ ᩈᩉ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩑᨠᨠᩔᩮᩅ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣᨿ ᩋᩣᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᨾᩮᩣᩉᩮᩣ ᨧ ᨾᨣ᩠ᨣᨸᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᩃᨽᨲᩦᨲᩥ ᩑᩅᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩅᩣᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪔᪨ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩅᩣᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪒᪖᪒-᪓᪐᪐᪨ ᩈᨴᩥᩈᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ “ᨿᩴ ᩈᨴᩥᩈᩴ, ᨲᩴ ᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ “ᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩣ ᨿᩮᩣᨩᩥᨲᩣ ᩉᨿᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ᪨ ᩋᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩴ ᩅᩮᩣᨠᩥᨱ᩠ᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩴ ᨶ ᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨶ᩠ᨲᩁᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩮᨶ ᩅᩮᩣᨠᩥᨱ᩠ᨱᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᩥᨾᩥᩔᨲᩣᨿ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨲᩴ ᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩴ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ “ᨿᩣ ᩈᩣ ᩅᩥᨿᩴᩈᩣ...ᨸᩮ... ᨠᩮᩣᩈᨩ᩠ᨩᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ᪨ ᩑᩅᩴ ᩋᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩔᨸᩥ ᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᩣ ᩋᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩔ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨲᨴᩩᨽᨿᩴ ᩍᨲᩁᩮᨲᩁᩴ ᨶᩥᨿᨾᩮᨲᩦᨲᩥ ᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩣᩁᨴ᩠ᩅᨿᨴᩮᩈᨶᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ “ᩑᨠᩴ...ᨸᩮ... ᨶᩥᨿᩣᨾᨠᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ, ᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩉᩥ ᩅᩮᩣᨠᩥᨱ᩠ᨱᨭ᩠ᨮᩮ ᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨧ ᩈᨴᩥᩈᩮ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨿᨳᩣ ᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩈᨴ᩠ᨴᩣᨸᩮᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩈᨴᩥᩈᩮᩈᩩ ᨶᩥᨧ᩠ᨨᩥᨲᩮᩣ ᩑᨠᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨴᩦᨸᩮᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣᨸᩥ ᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩈᨴ᩠ᨴᩣᨸᩮᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩅᩮᩣᨠᩥᨱ᩠ᨱᨭ᩠ᨮᩮ ᨶᩥᨧ᩠ᨨᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩣᨸᩮᨠ᩠ᨡᩔ ᨸᨴᨴ᩠ᩅᨿᩔ

ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᨶᩥᩔᨿᨠᨳᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩅᩣᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪗᪨ ᨸᨬ᩠ᩉᩣᩅᩣᩁᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪓᪐᪑-᪓᪐᪒᪨ ᨲᩮᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᨲᩥ ᨲᩮ ᩉᩮᨲᩩᩋᩣᨴᩥᨠᩮ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮ᪨ ᨸᨭᩥᨸᩣᨭᩥᨿᩣᨲᩥ ᨿᨲ᩠ᨳ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨸᨭᩥᨸᩣᨭᩥᨿᩣ ᨠᩩᩈᩃᩣᨴᩥᨸᨴᨸᨭᩥᨸᩣᨭᩥᨿᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᩣᨿᩴ ᩏᨠᨿᨧᩮᩈᨶᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩤ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨴᩴ ᨲᩣᩅ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᨿᩣᩉ “ᨿᨳᩣᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨲᩔᨲ᩠ᨳᩮᩤ – “ᩉᩮᨲᩩᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩤ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩤ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᨴᩮᩈᨶᩣᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᨿᩣᨿ ᨸᨭᩥᨸᩣᨭᩥᨿᩣ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩅᩣᩁᩮ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩋᩣᨣᨲᩣ, ᨲᨴᨶᩩᩁᩪᨸᩴ ᨲᩮ ᨴᩔᩮᨲᩩᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨴᩩᨲᩥᨿᩴ ᨸᨶ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨠᩩᩈᩃᩮᩤ ᨠᩩᩈᩃᩔ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩈᩣ ᨸᨶᩣᨿᩴ ᨸᨴᨸᨭᩥᨸᩣᨭᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨶ ᨠᩩᩈᩃᨸᨴᨴᩔᨶᨾᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨴᩔᩥᨲᩣ ᩉᩮᩤᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩴ ᩅᨠᨴᩮᩈᨶ ᩈᨠᩃᩴ ᨶᨿᨲᩮᩤ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩤ ᩋᩣᩉ “ᨠᩩᩈᩃᩮᩤ ᨠᩩᩈᩃᩔᩣᨲᩥ...ᨸᩮ... ᩉᩮᩤᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨧᨶᩮᨶ “ᨠᩩᩈᩃᩮᩤ ᨠᩩᩈᩃᩔ”ᨲᩥ ᨸᨴᩮᨶ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩤ ᨸᨴᩮᨠᨴᩮᩈᩮᩤᨲᩥ ᨿᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮ “ᨠᩩᩈᩃᩮᩤ ᨠᩩᩈᩃᩔ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩮᩤ ᨿᨲ᩠ᨲᨠᩮᩤ ᨸᨴᩮᨠᨴᩮᩈᩮᩤ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᩥᨲᩴ ᩃᨽᨲᩥ, ᩈᩮᩤ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩤ ᨸᨴᩮᨠᨴᩮᩈᩮᩤᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩤ᪨ ᨲᩮ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮ ᨸᨭᩥᨸᩣᨭᩥᨿᩣ ᨴᩔᩮᨲᩩᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩮ ᩉᩮᨲᩩᩋᩣᨴᩥᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮ ᨠᩩᩈᩃᩣᨴᩥᨸᨴᨸᨭᩥᨸᩣᨭᩥᨿᩣ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ᪨

᪓᪐᪓᪨ ᨹᩃᩅᩥᩈᩮᩈᩴ ᩋᩣᨠᨯ᩠ᨰᨶ᩠ᨲᩣ ᨸᨭᩥᨣ᩠ᨣᩣᩉᨠᨲᩮᩤ ᩅᩥᨿ ᨴᩣᨿᨠᨲᩮᩤᨸᩥ ᨿᨳᩣ ᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᩣ ᩅᩥᩈᩩᨩ᩠ᨫᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨴᩣᨶᩴ ᨴᩮᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᩈᨲ᩠ᨲᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩤᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᨮᩥᨲᩣ ᨧᩮᨲᨶᩣᨲᩔ ᩈᨠᩣᨠᩣᨿᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᩣᩅᩮᨱᩥᨠᨲᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨ ᨠᩣᨿᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᨿᩩᨸᨻᩮᨲᩣᩁᩥᨠᨿ᩠ᨿᩥ ᨧᩮᨲᨶᩣᨲᩮᨿᩮᩤ, ᩋᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᨸᨶ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨲᩦᨲᩥ ᨶ ᨲᩴ ᨻᩖᩪᩉ ᨠᩉᩥᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩮᨴᨶᩣᨿ᪨ ᨣᩮᩤᨲᩕᨽᩪᨧᩥᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᨾᨠᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶᨠᩣᩃᩮ “ᨣᩮᩤᨲᩕᨽᩪ”ᨲᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩤ ᩉᩮᩤᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨣᩮᩤᨲᩕᨽᩪᩈᨴᩥᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩣ ᩅᩮᩤᨴᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᩤᨴᩣᨶᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩦᨠᨲᩣᨴᩦᨶᨲᩥ ᩅᩣ ᨣᩮᩤᨲᩕᨽᩪᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩑᨠᨿᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩤ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩤ᪨ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶ ᨠᩣᨿᩥᨠᩣ ᩅᨧᩦᩅᩥᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ, “ᨲᩮᨠᩣᨿᨠᨠᩩᩈᩃᩮᨿᩣ”ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᨿ ᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨹᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩤ᪨ ᨴᩮᩈᨶᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ “ᨠᩩᩈᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᨦ᩠ᨣᩥᩔᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩥᨿᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᨲᩮᩤ ᩋᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩣ, ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ ᨠᩉᩥᨲᩴ ᨸᩩᨶ ᨶ ᨠᩁᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩤ᪨

᪓᪐᪔᪨ ᩁᩣᨣᩁᩉᩥᨲᩔ ᩅᩥᨿ ᩃᩮᩤᨽᩁᩉᩥᨲᩔ ᨧ ᩁᩣᨣᩔ ᨶ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᩋᩔᩣᨴᨶᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣᨸᨠᨲᩮᩤᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩋᩔᩣᨴᩮᨲᩥ...ᨸᩮ... ᨠᩥᨧ᩠ᨧ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩉᩈᩣᨠᩣᩁᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᩏᨸ᩠ᨸᩥᩃᩣᩅᩥᨲᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩣᨿ ᨸᩦᨲᩥᨿᩣ ᩋᩣᩉᩥᨲᩅᩥᩈᩮᩈᩣᨿ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᨲᩴ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨠᩥᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ ᨲᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩤᩉ “ᨸᩦᨲᩥᨠᩥᨧ᩠ᨧᩈᩉᩥᨲᩣᨿ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᨠᩥᨧ᩠ᨧ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᨧ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨠᩥᨧ᩠ᨧᩅᩥᩈᩮᩈᩣᨿ ᨸᩦᨲᩥᨿᩣ ᩋᩣᩉᩥᨲᩅᩥᩈᩮᩈᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨠᩥᨧ᩠ᨧᨠᩣ, ᩑᩅᩴ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨠᩥᨲ᩠ᨲᨠᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶ ᩈᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩤ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩅᩥᩈᩮᩈᨸᩥᨭ᩠ᨮᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩉᩮᩤᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨠᩥᨲ᩠ᨲᨠᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩉᩮᩤᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨸᨶᩣᨲᩥ “ᩋᨠᩥᨲ᩠ᨲᨠᩦ”ᨲᩥ ᨸᨴᩔ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩈᩩ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩑᨲᩮᩈᩩ ᨸᨶ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩈᩩ᪨ ᩋᨠᩥᨲ᩠ᨲᨠᨲ᩠ᨲᩔᩣᨲᩥ ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᩮ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨠᩥᨲ᩠ᨲᨠᨲ᩠ᨲᩮ ᨸᨶ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᨶ “ᨸᨲ᩠ᨳᩥᨿᨲ᩠ᩅᩮᨶ ᨠᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨠᩥᨲ᩠ᨲᨠᨲ᩠ᨲᩔᩣᨲᩥ ᨸᨶ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩮᩤ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩈᩩ ᩋᨠᩥᨲ᩠ᨲᨠᨲ᩠ᨲᩔᩣᨲᩥ ᩋᨿᨾᩮᩅ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩤ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩮᩤ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ “ᩋᨠᩥᨲ᩠ᨲᨠᩣ...ᨸᩮ... ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᩩ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᨿᩥᨶ ᨧᨶᨿᩮᩤᨠᩣᩈᩴ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᩁᩉᩥᨲᩮᨸᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᩋᨠᩥᨲ᩠ᨲᨠᩔ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨧᩮᩈᨲ ᨶᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨠᩥᨲ᩠ᨲᨠᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩤ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩤ ᨸᩩᩁᩥᨾᩮᩤ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩤ᪨ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨸᨶ

ឥសោយតស្សបហកតចិត្តុប្បាទេស្វតិ ឌិឌ្ឋិទហិតាតិ ឥសោយតស្សបហកតចិត្តាតិ បត្ថាឃាហ៍ ឃឆាចុទេត្តតាតិ “បទាកស្ស ឥសោយតស្សស្សា”តិអាឌិតា ចុទេត្តត ឥសោយតឥស្សត អស្សាទេត្តស្ស, ទាឥកត ឥ ខេតសុឥឃច ឃឆាចុទេត្តសុ ឌ្ធិសុ ឌិទេត្តសុ អស្សាទេត្តស្ស, ឥត្សុសុបិ ឥសោយតស្សបហកតចិទេត្តសុ បប្បីតិកតល្បាឃ អកិតត្ថត្តស្ស, ឥត្សុសុបិ ឌិឌ្ឋិបឲ្យយុទេត្តសុ ឌិដ្ឋាកិតត្ថតាឃ អកិតត្ថត្តស្ស ឌិឌ្ឋិ ឲ្ឋប្បជ្ជតីតិ ៦ចឥយត្វ ឥឃោឌតា ឥចឌិតត្ថា៍ ខេតត ចុត្ត “ត្ថាតិបិ បក្កា ឥឃោឌេត្យ”ត្តិ៍ ឃឆា ឌិដ្ឋុបតិស្សឃខេតា ឌិដ្ឋាកិតត្ថតា បយ្ហចតិ, ៦ចំ តល្បាតិស្សឃខេតា តល្បាកិតត្ថតាបិ បយ្ហចតីតិ ឥដ្ឋត្ថា៍ “អកិតត្ថតិ ទាឥកា ឲ្ឋប្បជ្ជតី”តិ ចចតខេតា បប្បីតិកតល្បាឃ អកិតត្ថត្តស្ស ទាក្សប្បត្តិបិ ចត្តត្ថា, ត ចា ចត្តត្ថា តល្បាកិតត្ថតាឃ ៦ច ទាក្សប្បត្តិឃា ចុត្តតា៍

១០៩៍ “តឥាទយ្ហលតាឃា”តិ ចត្តទេត្ត “តឥាទយ្ហលតា”តិ ចុត្តត្តិ អាហ “ចិតត្តិទលិទេបិ ឥហត្វ កទេតា”តិ៍ តឥាទយ្ហលតាតិ ៦ត្វ តា-បត្ថាកិទឆឥឃ្សា អទេត្វា ភាឥចា តាយ, ឥសា បត ត្រឥាទយ្ហលបត្ថាកិទឆឃ្សខេតា អទេត្ថា តត្វីតិ ឥទស្សទេត្ថា អាហ “ភាចចត្តខេតា ចា អទេត្ថា ភាឥចា តាយ តត្វី”តិ៍ ៦ខេតត បកទេត្វ អឃំ តា-បទេត្ថាតិ ឥទស្សតិ៍ ខេតតាហ “ចិបិឥកា តឥាទយ្ហលកាចក្សខេតាតិ អទេត្វា”តិ៍ ៦តប្ពិត្ថាទេត្វ “តឥាទយ្ហលតា”តិ បត្តុទេត្តកចចតំ ឥដ្ឋត្ថា៍ ចិត្ថាលត្ថាឃតត...ឥប... ត ចុត្តត្តិ ឃឌិបិ កាយាចចទចិបិកាតយ្បិ កយ្ហំ អាទយ្ហលំ លត្ថតិ, តំ បត ចិត្ថាលត្ថាឃតតឥតចបត្ថាតាឃត្ថាឃតតចិបិកាតំ ចិឃ ត ៦កទេត្តត ត្ថយស្ស ចិបិកចិត្តស្ស ត្ថាឥំ កយ្ហំ អាទយ្ហលត្តិ ចចត្វីតំ កាយាចចទចិបិកចិត្តាតំ ពាហុទេកឥត្តា, តប្ហា តំ លត្ថយាតយ្បិ ត ចុត្តត្តិ អទេត្វា៍ ឃឌិ ៦ចំ កិំ តំ លត្ថយាតយ្បិ ត ឥស្សិតឥយចាតិ អាបត្ថាឃំ អាហ “តឥាទយ្ហឥលាត បតា”តិអាឌិ៍ អតុទលិយខេតា បយាបឌ្ឋេត ឥឃក្សឥឃ្សត អាបត្ថបយាបត្តិឃា អាទយ្ហលភាឥចា ឥស្សិខេតា, អត្ថាឆា “បឌិទលិយខេតា ចា ៦កត្តុទិកចឥបត ចា”តិ ចចតំ តិទេត្វកំ បិឃាតិ អឌិប្បាឥឃា៍ កឥចឃ្សាតិ អតាបត្ថាបិ បយាបត្តិ អាទយ្ហលំ កឥចឃ្ស, ត បក្កា បឌិក្លិបិតុត្តិ អទេត្វា៍ ខេតតេច ហិ “ឥឃក្សឥឃ្សតា”តិ ចុត្តា៍ ៦ចំ បតីតិ ឃឌិ អាចឌ្ឋតាឃ ៦ច អាទយ្ហលភាឥចត កុបលិតំ លត្ថាតំ អច្សាកតាទយ្ហលតា អឌិឥប្បតា, ៦ចំ បទេត្តា៍ ចត្តត្ថំ បិឃាតិ “ត្ថឌ្ឋិចិឆតាលស្សា”តិ ឥ បិត្យត្ថឃំ ចត្តត្ថំ បិឃា តស្សាបិ អាចឌ្ឋតាឃ អាទយ្ហលកាចខេតា៍ តំ ត ចុត្តត្តិ តំ អច្សាកតំ ត្ថឌ្ឋិចិឆតាលំ “កុបលិ លត្ថា ត្ថឌ្ឋិចិឆតាលស្សា”តិ ត ចុត្តា៍ ឥហាត្តីតិ អាទយ្ហលំ ឥហាត្តិ៍ តាតីតិ ឥចខេតាបទិឃតាលាឌីតិ៍ ឃាឃ កាឃឌីតិ ឥចខេតាបទិឃតាលាឌីតំ អទេត្ថាបត្ថា កុបលិតំ អាទយ្ហលកទលចឥបត អាចឌ្ឋត្តិឃា៍

១០៦-១០៨៍ អាឌីតចឥស្សឥតត បភាឥចខេតា ឥ អតិដ្ឋតាយត្តចឥបត ឥ ឥឥាយតស្សស្ស ឲ្ឋប្បត្តិ ឥចឌិតត្ថាតិ ឥឃោឌេតត្ថំ៍ អាឈាតច្ឆ្ញអាឌិឥកឥឥត អក្លត្តិឥកឥា ឥចឌិតត្ថា៍

១១០៍ បត្ថស្សាតិ បកទលបទិឌ្ឋិទេត្ថ កឃ្សាទេត បត្ថស្ស អច្សាកតស្ស, អត្តត្តទចឥបត បត កឃ្សាទេត បត្ថស្ស ឥខាឃ្សស្សាតិ អទេត្វា៍ អបក្កុឥលាឃ្សត្តាតិ ត្ថាឥំ ចត្តត្ថស្ស អតត្តាបទិឥយឃ្សតាឃ ចុត្តំ, ត អទេត្ថាលបឌិឈាតខេតា៍

១១៦៍ ឥចាឥាតបត្លាតំ ចុដ្ឋាតំ អបុត្ថខេតា ត ឥហាតីតិ ចុត្ត “អបុត្ថខេតា ចិត្តបត្តាតខេតា ចុដ្ឋាតំ កចក្កឥយចា”តិ៍ តត្បិយឆាលត្ថស្ស ចិឥបបស្ស ឥចាឥាបតំ បក្សលកាចាបិឥតំ អបុត្ថំ តាយ ត ឥហាតិ៍ តឆា ហិ ចុត្ត “ឥហដ្ឋិយំ ឥហដ្ឋិយតិ្យបក្សលត្ថាតំ ឲ្ឋបទិយស្ស ឲ្ឋបទិយស្ស បឥដ្ឋាតំ ឥហាតិ, តប្ហា ឥចាឥាតយ្បិ ចុដ្ឋាតត្តិ ចុត្ត”ត្តិ៍ អចឥជ្ជតត្ថតត្តា ចត្តត្ថំ តត្វីតិ កុបលភាឥចត បយាតត្តា ចឥជ្ជតត្ថតាឃ អភាឥចខេតា

ចិកខិត្វា ចត្តត្តំ តត្ថិ, តស្វា យទេត្ត ចិទេវេវតំ លត្ថតិ, តំ ឌទស្សេត្តា “ទតេចវណ្ណាភាវណ្ណាយតតំ...ទប... វេយាបត្តិយា”តិ អាហ៍

ចិត្តុប្បាទកទេល្ល ចុត្តទេចាតិ បដ្ឋាទេត បត “ក្សុវទេល តិរុទេឌ្ឍ ចិបិទេកា តឌាទេយ្ណហតា ប្ដួរប្បជ្ជតី”តិអាឌិតា “កិរិយាតត្តុំ តឌាទេយ្ណហកាទេច”តិ ឃំ ចត្តត្តំ, តំ ចិត្តុប្បាទកល្លចល្លតាឃំ ចុត្តទេចៈ

តា ប្ដួទេកាបឹតិ យា “ក្សុវលចិបិកាទេហតុកទេវាយតស្សវហកតា ប្ដួទេបក្លាវហកតា ចា”តិ ទេត្ត យទេតាចិណ្ណាលឆាតុទេយា ចុត្តា, តា ប្ដួទេកាបិ ទេវាយតស្សវហកតយទេតាចិណ្ណាលឆាតុចទេវេត ចុត្តា៍ កស្វា? ឌវត្តុ កាយាចទេកចក្កាតំ អត្តទេតា តឌាទេយ្ណហកាទេល វត្ថុទេលកាទេល ច ទេចាដ្ឋត្តតស្ស អតត្តុរបច្ចយកាចទេតា៍ ប្ដួទេបក្លាវហកតា បត យឆាចុត្តាតំ ឌវត្តុ ចិបិកាតំ យទេតាចិណ្ណាលឆាតុតំ អត្តទេតា តឌាទេយ្ណហាឌិកាទេល ទេចាដ្ឋត្តតកិរិយស្ស វត្ថុទេលកាទេល យទេតាឆាតុកិរិយស្ស កចក្កាទេលតិ ទេយាទេឌតត្តំ៍

១៦១៍ បដិចិឌ្ឍិតាតិ ឌាតិត្វា៍ ឌត្វំ ត កទេហតត្តត្តិ ឌត្វហក្កាវំ ត កទេហតត្តំ៍ ឆលចទេតា...ទេប... ចិបច្ចតទេតាតិ ឲទេតត ឆលចតា ត្វត្តលតា ច អប្បយាលំ, កទេតាកាវតា បយាលត្តិ ឌទេស្សតិ៍ កទេតាកាវតា ច អចទេវវបច្ចយវេយចាទេយ ចិបិកាកិយ្យុលតាតិ ឌដ្ឋត្តំ៍ ឃំ កិច្ចីតិ ច ឆលចំ ត្វត្តលំ ចាតិ អទេត្វា៍ ចិបិកឌតកយ្យិ កិច្ចិ កយ្យំ ប្ដួបតិស្សយបច្ចទេយា ត ទេហាតីតិ វក្កា ចត្តំ៍ វតិ ហិ កទិរ្យាបតិស្សយបច្ចយាតំ អចិតាកាទេច ចិបិកត្តិទេក ប្ដួបតិស្សយបច្ចទេយ កហិទេត កយ្យុបច្ចទេយា ចិវុំ ត ប្ដួទ្ធិតទេត្តា វិយា, ទេចឌតាត្តិទេក ច ប្ដួបតិស្សទេយ បច្ចតីយទេតា ជិទេត កយ្យុបច្ចទេយត វឌ្ឍិ អដ្ឋាតិ ត ចត្តត្តំ វិយាតិ អឌិប្បាទេយា៍ បច្ចយត្វយស្ស បត លត្ថយាតតប្បទាយ ទេឌវតាយ ប្ដួបតិស្សទេយ កហិទេតបិ កយ្យុបច្ចទេយា ប្ដួទ្ធិតទេត្តាទេយចាតិ វក្កា ចត្តំ៍ លត្ថយាតស្ស ហិ ប្ដួទ្ធទេលំ ឆាយាកតំ, តឆា ប្ដួបតិស្សទេយ បច្ចតីយទេតា ជិទេតបិ កយ្យុបច្ចទេយា ចត្តទេត្តាច ប្ដួបតិស្សយស្ស អទេតកទេកឌត្តា, ចិបិកំ ឌទេតត្តុ កយ្យំ ចិបិកស្ស ប្ដួបតិស្សទេយា ត ទេហាតីតិ ត ចត្តត្តទេយចាតិ ទេចឌិតត្តំ៍

បទេស្សបចត្តុ ត្តយាតត្តិ បទេវត្តាទេត អត្តាតំ ប្ដួឌ្ឍិស្ស បចត្តុ អចយាតំ៍ ទេតស្ទុតិ ទេយា អទេតត បុទេត្តា ហទេតា, តស្ស ឆាតិបិទេត្តស្ទ៍ យាតុឈាតតត្តំ បចត្តិតតាឃ បុរិយទេចតតាឃ យាតុឈាតកទេយ្ណត វឌិវតា, យឆា ច អាលត្តិឃំ បហាទេរបិ ឲទេវច តទេយា៍ ទេតត ចុត្តំ “ឲវ តទេយា ត្តិហិ បកាទេរហិតិ ឲត្តាបិ”តិ៍

ចដ្ឋតិស្សិទេតា ឌាតាឌិចទេវត វឌ្ឍិ ប្ដួប្បាទេឌទេត្តា ទាកំ ប្ដួបតិស្សាឃ ឌាតាឌិចទេវត វឌ្ឍិ ប្ដួប្បាទេឌតិ តាយ, ត ចិចដ្ឋតិស្សិទេតា អចិទេវទេវត ចុត្តត្តាតិ អាហ “ត្តយិតា អឌិប្បាទេយត ចឌតី”តិ៍ ឲទេតវត្តិ កាឃិកស្ទុលត្យក្លាតំ៍ ឲកទេតាបឹតិ ត្តុឌំ យឌិបិ ឲកស្មិ វត្តាទេត ស្ទុលត្យក្លាតំ ឲកស្មិ លទេល ប្ដួប្បត្តិ តត្ថិ, បច្ចយវយាទេយាទេកា បត ទេតវំ ឲកត្តប្បិ ទេហាតីតិ កត្វា ចុត្តំ៍

១៦២៍ បុរិយចាទេរស្ទុ ចិយាតិ បដិច្ចចារាឌីស្ទុ បុរិទេយស្ទុ ចិយ៍ ត្តយស្មិត្តិ បញ្ញាចាទេរ៍ បច្ចទេយត ប្ដួប្បត្តិ ចុច្ចតីតិ ទេហតុអាឌិតា ទេតត ទេតត បច្ចទេយត តំតំបច្ចយុប្បត្តស្ស ប្ដួប្បត្តិ ត ចុច្ចតិ ៍ ទេតវំ ទេតវំ ឆយ្យាតត្តិ ទេហតុអាឌីតំ ទេតវំ ទេតវំ បច្ចយឆយ្យាតំ៍ តំតំបច្ចយកាទេចាតិ ទេហតុអាឌីតំ តំតំបច្ចយកាទេចា ចុច្ចតិ៍ ទេតទេតច បុរិទេយស្ទុ លស្ទុ ចាទេរស្ទុ “ក្សុវទេលា ឆទេយ្យា ប្ដួប្បជ្ជតី”តិអាឌិតា តត្ត តត្ត ប្ដួប្បាទក្កហលំ កតំ,

ឥធ បន “កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុបច្ចយេន បច្ចយោ”តិអាទិនា បច្ចយការេន គហិតោ. តេនាតិ ឧបត្ថម្ភកត្តេន បច្ចយការេន. ឥធាតិ បញ្ហាវារេ.

៣២៨. បតិដ្ឋាភូតស្សាតិ និស្សយភូតស្ស. កម្មបច្ចយោតិ សហជាតកម្មបច្ចយោ. ទុកមូលកទុកាវសានាតិ “កុសលោ ច អព្យាកតោ ច ធម្មា កុសលស្ស ច អព្យាកតស្ស ច ធម្មស្សា”តិ ឯវំ ទុកមូលកទុកាវសានា កត្វា វុត្តបញ្ហា. តត្ថាតិ បច្ចយវារេ. កុសលោ ច អព្យាកតោ ច ធម្មាតិ កុសលាព្យាកតភេទា បច្ចយុប្បន្នា ធម្មា. យតោ តតោ វាតិ បច្ចយធម្មនិយមំ អកត្វា យតោ តតោ វា កុសលាព្យាកតវសេន ឧភយបច្ចយតោ ឧប្បត្តិមត្តេនេវ តត្ថ បច្ចយវារេ អធិប្បេតំ, ឧភយស្ស យថាវុត្តស្ស បច្ចយុប្បន្នស្ស ឧភិន្នំ យថាវុត្តានំយេវ បច្ចយធម្មានំ បច្ចយការេន ន អធិប្បេតោ ឧប្បាទបធានត្តា តស្សា ទេសនាយាតិ អធិប្បាយោ. និស្សយាទិភូតាតិ និស្សយអត្ថិអវិគតភូតា បច្ចយធម្មា ន លព្ភន្តិ, តស្មា កុសលោ ច...បេ... ន វុត្តន្តិ យោជនា.

បញ្ហាវារវិភង្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

បញ្ហាវារស្ស ឃដនេ អនុលោមគណនា

៣២៩. ឯត្ថាតិ អព្យាកតមូលកេ. យទិ ឯវន្តិ យទិ កុសលាកុសលមូលេហិ អលព្ភមានម្បិ លព្ភតិ, ឯវំ សន្តេ គណនយុត្តវាយញ្ញាតោ, ន បច្ចយវាយញ្ញាតោតិ អធិប្បាយោ.

៣៣០. និទស្សនវសេន ឥដ្ឋេត្វា យោជេត្វា ឥន្ទ្រិយមគ្គបច្ចយានញ្ច ហេតុបច្ចយស្ស វិសភាគត្តា. ឥន្ទ្រិយមគ្គបច្ចយា ច វិសភាគាតិ វិសេសនេន យោ តត្ថ សភាគការោ, តំ និវត្តេតិ. តថា ភាវាភាវតោតិ តស្មិំ ហេតុបច្ចយាការេ សតិ ភាវតោ, ហេតុធម្មានំ ហេតុបច្ចយការេ សតិ សហជាតាទិបច្ចយភាវតោតិ អត្ថោ. អធិបតិបច្ចយាទីនន្តិ អធិបតិន្ទ្រិយមគ្គបច្ចយានំ. វិសភាគតា ហេតុបច្ចយស្ស. កុសលាទិហេតុនន្តិ កុសលាកុសលកិរិយាព្យាកតហេតូនំ. ហេតុបច្ចយការេនាតិ ហេតុបច្ចយត្តេ ហេតុការេន ឧបការកត្តេ. វិបាកបច្ចយភាវាភាវតោតិ វិបាកបច្ចយការស្ស អភាវតោ. ន ហិ វិបាកានំ វិបាកបច្ចយតា អត្ថិ. វិបាកហេតូនំ ឥតរហេតូហិ ហេតុបច្ចយតាយ អត្ថិ សភាគតាតិ អាហ “ហេតុវជ្ជាន”ន្តិ. វិបាកានំ វិសភាគតាយ ភវិតព្ពំ, ន ហិ វិបាកធម្មធម្មេនវិបាកនវិបាកធម្មធម្មានំ វិបាកេហិ សភាគតា អត្ថិ ជាតន្តរភាវតោតិ អធិប្បាយោ. ឧភយបច្ចយសហិតេតិ ហេតុវិបាកបច្ចយសហិតេ. ហេតុបច្ចយការេ វិបាកម្បិ ហេតុបច្ចយការេន វត្តមានេន វិបាកធម្មេ. វិបាកបច្ចយត្តាភាវាភាវតោតិ វិបាកបច្ចយភាវាភាវស្ស អភាវតោ. ន ហិ វិបាកោ វិបាកស្ស វិបាកបច្ចយោ ន ហោតិ, តស្មា នត្ថិ ហេតុវិបាកបច្ចយានំ វិសភាគតាតិ អធិប្បាយោ.

ឥធាតិ វុត្តមេវត្ថំ ឧទាហរណេន សាធេន្តោ “យថា ហី”តិអាទិមាហ. ហេតុសហជាតបច្ចយសហិតេតិ

ហេតុបច្ចយសហជាតបច្ចយសហិតេ, ទ្វយបច្ចយយុត្តេតិ អត្ថោ។ ហេតុន្តិ ឋិតំ “សហជាតបច្ចយត្តាការេនា”តិ ឋបិតាបិ សម្ពន្ធិតព្ពា។ ហេតុនត្ថិហេតុបច្ចយសហិតេ នាសិបីឬហេតុបច្ចយការេនា វិយ សហជាតបច្ចយការេនាបិ អត្ថីតិ។ តត្ថ ហេតុវជ្ជានំ សហជាតធម្មានំ ហេតុធម្មស្ស ច ន សភាគតា វុច្ចតិ សហជាតបច្ចយេន សភាគភាវតោ។ ឧបមិនាបីតិ យថា ហេតុសហជាតបច្ចយេសុ វុត្តប្បការេន នត្ថិ វិសភាគតា, ឧបមិនាបិ ហេតុវិបាកបច្ចយេសុ នត្ថិ វិសភាគតាតិ អត្ថោ។ ឯស នយោ វិប្បយុត្តបច្ចយេបីតិ យ្វាយំ នយោ ហេតុសហជាតបច្ចយេសុ វិសភាគតាការេនា វុត្តោ, ឯស នយោ ហេតុសហិតេ វិប្បយុត្តបច្ចយេបីតិ អត្ថោ។ តត្ថាបិ ហិ “ហេតុវិប្បយុត្តបច្ចយសហិតេ នាសិបីឬ”តិអាទិ សព្ពា យោជេតព្ពា។ បច្ចុប្បន្នា ឯវ បច្ចយុប្បន្នា, បច្ចយា បន អតីតាបិ អនាគតាបិ កាលវិនិមុត្តាបិ ហោន្តីតិ បច្ចុប្បន្នគ្គហណំ ហេតុបច្ចយការេន សហជាតាទិបច្ចយការំ សន្ធាយ នានាការាការភេទេន សភាគតាយ វុច្ចមានាយ នានាក្ខណិកានំ កុសលាទីនំ ហេតូនំ វិបាកានញ្ច ភេទេន វិសភាគតា តស្សេវ ហេតុស្ស ន វត្តព្ពាតិ ឋបេតព្ពំ ទស្សេតិ “អបិចា”តិអាទិនា។

អគ្គហិតវិសេសតោ សាមញ្ញតោ វិសេសោ ន សុវិញ្ញេយ្យោ ហោតីតិ អធិប្បាយេនាហ “កុសលា វីមំសាធិបតីតិ ឯវំ វត្តព្ពា”ន្តិ។

៣៣៨-៣៣៩។ “ឋានានិ ទ្វេ លព្ភតី”តិ ឯវំ វត្តុំ ន សក្កា, ហេតាធិបតិទុកេហិ ទស្សិតានិ យានិ “កុសលោ ធម្មោ កុសលស្ស ធម្មស្ស, កុសលោ ធម្មោ អព្យាកតស្ស, កុសលោ ធម្មោ កុសលស្ស ច អព្យាកតស្ស ច, អព្យាកតោ ធម្មោ អព្យាកតស្សា”តិ ចត្តារិ វិស្សជ្ជនានិ, តេសុ ហេតុសហជាតនិស្សយអត្ថិអវិគតិន្ទ្រិយមគ្គបច្ចយេសុ សម្បយុត្តបច្ចយេ បវិដ្ឋេ “កុសលោ ធម្មោ កុសលស្ស, អព្យាកតោ ធម្មោ អព្យាកតស្សា”តិ ឋានានិ ទ្វេ លព្ភតិ។ ឥមំ សន្ធាយ អដ្ឋកថាយំ វុត្តំ “សចេ តេហិ សទ្ធិំ...បេ... តានេវ ទ្វេ លព្ភតី”តិ, តេហិ បន ឋានានិ នាម “កុសលោ ធម្មោ អព្យាកតស្ស, កុសលោ ធម្មោ កុសលស្ស ច អព្យាកតស្ស ចា”តិ ឋានានិ ទ្វេបិ សិយុំ។ ន ហិ កុសលោ ធម្មោ កុសលស្ស វិប្បយុត្តបច្ចយេន បច្ចយោ ហោតិ។ តេន វុត្តំ “ឋានានិ ទ្វេ លព្ភតីតិ បុរិមបាឋោ”តិអាទិ។ ឋានានិ ទ្វេតិ វា អញ្ញានិ ទ្វេ, យានិ សម្បយុត្តបច្ចយវសេន ទ្វេ វិស្សជ្ជនានិ, វិប្បយុត្តវសេន បន តតោ អញ្ញានិ អញ្ញាថាក្ខុតានិ ទ្វេ វិស្សជ្ជនានិ។ យានិ សន្ធាយ វុត្តំ “កុសលោ អព្យាកតស្ស, អព្យាកតោ អព្យាកតស្សាតិ ទ្វេ លព្ភតីតិ បឋន្តី”តិ។ តេសូតិ ទ្វានន្តរាលនាហេតូសុ វិបាកអញ្ញមញ្ញាទីសុ។

អនាយដ្ឋវិបាកានីតិ អគ្គហិតវិបាកបច្ចយានិ, ឈានំ អនេកក្ខត្តុ អយំ នបុំសកនិទ្ទេសោ។ ន វិបាកហេតុរហិតានិ សាធារណវសេន វុត្តានិ។ តេន វុត្តំ អដ្ឋកថាយំ “សាមញ្ញតោ នវក្ខត្តុម្បិ ហេតុំ វសេន វុត្តានី”តិ, “វិបាកហេតុបិ លព្ភតី”តិ ច។

តត្ថាតិ បញ្ហាយឈាននេតោ បដ្ឋាយ បញ្ហាសុ ឈាននេសុ។ តេន វិបាកេន សហ, សយំ វា ឆដ្ឋានំ ឯតស្សាតិ សមុដ្ឋានត្តិ អយម្បិ អត្ថោ សម្ភវតីតិ វុត្តំ “បដិសន្ធិយំ កដត្តារូបម្បិ តំសមុដ្ឋានគ្គហណេន សង្គណ្ហាតី”តិ។ ឯសេវ នយោតិ ឋបិតា កដត្តារូបម្បិ តំសមុដ្ឋានគ្គហណេន សង្គណ្ហាតីតិ ឋបេយេវត្តំ អតិទិសតិ។

ឧបរីតិ “ឯតេសុ បនា”តិអាទិនា សង្ខេបតោ វុត្តប្បការេបីតិ អត្ថោ។ តេនាហ “ឯតេសុ បន...បេ... វុត្តនយេនបី”តិ។ យោ យោ

បច្ចយោតិ យោ យោ ហេតុអាទិបច្ចយោ មូលភាវេន ឋិតោ បទេសំ បច្ចយានំ តប្បច្ចយធម្មានន្តិ តេហិ ហេតុអាទិបច្ចយេហិ បច្ចយភូតានំ ហេតុអាទិធម្មានំ និទ្ទេសវឋានឋានគតទ្វានគតបរិកប្បនេនាតិ តេ ធម្មា យេសុ ចិត្តុប្បាទេសុ យថារហំ និទ្ទេសវសា លព្ភន្តិ , យេសុ ឋានា ឋានគតទ្វា ឋានគតយា ច លព្ភន្តិ, តេន ពលេន គណនាចិន្តនតោ បច្ចយុប្បន្នាបិ យថាក្កមំ និទ្ទេសវសាទិក្កមេនេវ លព្ភន្តិ តេនាហ "និទ្ទេសវសេន ច...បេ... វេទិតព្ពា"តិ។

ហេតុមូលកំ និដ្ឋិតំ។

១១៦។ បញ្ហាវេ ឧទ្ធដ្ឋិ វិភង្គយតោ អព្យាកតមូលំ អកុសលន្តិ ឯតំ វត្តព្ពាហ "ឧត្តុទេសេន វិភង្គយំ ឧក្កត្តី"តិ។ ន ឯតន្តិ ឯតំ ឧតុត្តំ គណនំ លព្ភមានស្សបិ ឧត្តុស្ស ឧទេសេន គណនំ ន ហោតិ តស្ស ឧក្កមានត្តា, តម្ហា "អារម្មណឧទេសេនេវា"តិ ឧត្តំវសា ពហិតោតិ អត្ថយោជនា។

១១៧។ សហជាតបុរេជាតា ឧទេកា និស្សយបច្ចយោតិ ឯកកា សព្ពំបិ បច្ចយធម្មេកេក បច្ចយភាវេកេកោ គណ្ឌិតិ ឥទស្សតិ, តថា "អត្ថិបច្ចយោ"តិ ឯកកាបិ។ អវិគតបច្ចយោបេត្ថ អត្ថិបច្ចយេនេវ សង្គហិតោតិ ឥដ្ឋព្ពោ។ "អត្ថិអវិគតបច្ចយោ"តិ បនេតា សហជាតារម្មណាធិបតិ បត ន កេចលំ បច្ចយធម្មប្បភេទោ, អថ ខោ បច្ចយភាវភេទោបិ អវេក្ខតិ អាហ "ឧចំ...បេ... អកាចតោ"តិ។ ចុត្តព្ពេចត្ថំ បិរកដតរំ កាតុំ "និស្សយភាវោ ហិ"តិអាទិ ចុត្តំ។ តត្ថ សហជាតបុរេជាតនិស្សយាទីនន្តិ សហជាតនិស្សយបុរេជាតនិស្សយាទីនំ។ អាទិ-សទ្ទេន សហជាតបុរេជាតអត្ថិអវិគតភាវេ សង្គណ្ហាតិ។ ន បនេតន្តិអាទីនា ចុត្តព្ពេចត្ថំ វិចរេត្វា "សហជាតោ ហិ"តិអាទិមាហ។ កិត្តកភាវាតិ សព្ពេតបិ អធិបតិសទ្ទចតុយភាវេន បច្ចយភាវវិសិដ្ឋេន សភាវេន កិត្តកភាវា, ន ហេតុបច្ចយាទយោ វិយ សភាវយត្តេន។ តេនេតវាតិ កិត្តកភាវត្តា ឧចំ អព្ពោថា "កុសលោ កុសលស្ស សហជាតវសេន, អព្យាកតោ អារម្មណវសេន អធិបតិបច្ចយេន បច្ចយោ ហោតី"តិ តត្រកយំ ឧទ្ធរិកត្វា ឧត្តព្ពំ វិយា, ន ច ចុត្តន្តិ ឥទស្សេត្វា អាហ "បញ្ហាវារវិកង្គេ...បេ... ន ចុត្ត"ន្តិ។

១១៨-១១៩។ សារម្មណវសេនាតិ អធិបតិភូមិយភាវសាមញ្ញេន។ តថា វេទ ៧ ឈដនាតិ យោជេត្វា ឥទស្សតិ "អធិបតី"តិអាទិនា។ ឯវ្វ បច្ចយធម្មាតិ ចិទិរិយចិយំវសានំ ចវេន ឯវ្វ បច្ចយធម្មា, ឧទេកាវេថ ចិត្តាធិបតិធម្មេន។ សមក្កាតិ បុព្ពេ ចត្តព្ពាតិ វិយុំ អធិបតិបដិបាដិយាតិ អធិប្បាយោ។ បថមញ្ញាចិរិយាធិបតិ បច្ឆា ចិត្តាធិបតីតិ។ តេសំ អាហារយុក្កបច្ចយានំ បច្ឆា ចុត្តាតិ សមក្កាតិ។ សទិសត្តាតិ ឯតំ បទេតា "ហេតុចេវេន ចុត្តឈដនេហិ សទិសត្តា"តិអាទិចចនំ វត្តព្ព ចុត្តំ។

១១៩-១២០។ ទុមូលកន្តិ កុសលាព្យាកតមូលកំ។ តំ កុសលមូលកេសុ កម្ពា ចុត្តន្តិ វេទនកាយំ អាហ "អព្យាកតសហិតស្ស កុសលស្ស បច្ចយភាវស្សនចេវេនា"តិ។ ឧត្តាតិ អត្ថលិយកណេន។ យថាចុត្តេសុតិ "សហជាតអញ្ញមញ្ញនិស្សយវិបាកសម្បយុត្តវិប្បយុត្តអត្ថិអវិគតមូលកេសុ"តិ ឧចំ ចុត្តេសុ សហជាតាទិមូលកេសុ។ អត្ថិអវិគតមូលកនយេសុតិ អត្ថិអវិគតមូលកានិ ជេបេត្វា អវសេសេសុ អាហារេន អាហារបច្ចយេន ឈដនាតិ ន យោជិតានីតិ

សម្ពន្ធោ។ អធិបតិភូតេហិ ច និស្សយាទិវជ្ជេសុ សហជាតាទីសុ ឋិតានិ ន យោជិតានីតិ យោជនា។ តេស្វបិ ហេតុកម្មឈានមគ្គេសុ អាហារេ អធិបតិភូតេសុ ច តំតំឋានវសេន យថាវុត្តេសុ យោជិយមានេសុ។ តេនាហ ហេតុអាទិអនុរូបជាតិយេវ លព្ភនតោ។ តេហិ ឋិតានីតិ ហេតុអាទីហិ យោជិយមានានិ ឋិតានិ។ រូបមិស្សកត្តាការេនាតិ ឥទំ វុត្តសទិសតាយ ការណវចនំ។ កស្មា បនេត្ថ អត្ថិអវិគតមូលកានិ និស្សយវិប្បយុត្តអត្ថិអវិគតានិ តេហិ វជ្ជិតានីតិ អាហ “អត្ថិអវិគតេហិ បន”តិអាទិ។ និស្សយាទីហិ យោជិយមានានិ អធិបតិភូតានិ រូបមិស្សកានិ ហោន្តីតិ ន វុត្តានីតិ សម្ពន្ធោ។ យទិ ឯវំ កស្មា អត្ថិអវិគតមូលកេសុ អាហារេន, និស្សយាទិមូលកេសុ ច អធិបតិភូតេហិ យោជនា កតាតិ ចោទនំ សន្ធាយាហ “អធិបតាហារិន្ទ្រិយមូលកេសូ”តិអាទិ។

៣៤២-៣៤៤។ ឧភយេសុ ឋានេសុ ខន្ធ-សទ្ទោ អនុរូបស្សេវ និរុឡ្ហោ ហោតិ កត្វា វុត្តំ “ន បនេត្ថ វិយ ខន្ធាយេវ បច្ចុប្បន្នការេន គហេតព្ពា”តិ។ គណនានុរូបម្បិ បន លព្ភតីតិ ឥមិនា “ឯកក្ខណិកកម្មវសេន វុត្តានី”តិ វចនំ បដិក្ខិបតិ។ យមត្ថំ សន្ធាយ “កស្មា ន វុត្ត”ន្តិ វុត្តំ, តំ បាកដតរំ ករោន្តោ “តត្ថ”តិអាទិ វត្វា បុន តំ ឧទាហរណេន វិភាវេតុំ “យថាហា”តិអាទិ វុត្តំ។ អារម្មណនិស្សយបច្ចយការេនាតិ អារម្មណបច្ចយការេន និស្សយបច្ចយការេន ច។ កម្មស្ស ច បច្ចយការោ បាកដោយេវាតិ អាហ “កម្មម្បិ អារម្មណបច្ចយការេន វត្តន្ត”ន្តិ។ ទ្វិន្នំ បច្ចយការានន្តិ កម្មារម្មណបច្ចយការានំ។ អញ្ញមញ្ញបដិក្ខេបតោតិ ឥមិនា ទ្វិន្នំ បច្ចយការានំ ភិន្នតា បវត្តិអាការស្ស ឯកក្ខណេ ឯកស្មិំ បច្ចយធម្មេ អយុជ្ជមានតំ ទស្សេតិ។ យថាទស្សិតស្ស និទស្សិតេន្តន អវយវំ ទស្សេន្តោ “បច្ចុប្បន្នំ...បេ... យុត្តំ វត្តុ”ន្តិ អាហ។ កម្មំ បនាតិអាទិនា កម្មារម្មណបច្ចយានំ បវត្តិអាការស្ស ភិន្នតា ឯកជ្ឈំ ហុត្វា អប្បវត្តិយេវ វិភាវេតិ។ យទា តេ អញ្ញមញ្ញំ បដិក្ខេបកា ហុត្វា, កស្មា បន តំយេវ វត្ថុ អារម្មណបច្ចយោ ហោតិ និស្សយបច្ចយោ ច, ន តំយេវ កម្មំ អារម្មណបច្ចយោ ច កម្មបច្ចយោ ចាតិ? ន ចោទេតព្ពមេតំ, ធម្មសភាវោ ឯសោតិ ទស្សេន្តោ “ឯស ច សភាវោ”តិអាទិមាហ។ តត្ថ វត្តមានានន្តិ បច្ចុប្បន្នានំ។ យន្តិ ឥទំ “វត្តព្ពតា”តិ ឥមិនា សម្ពន្ធិយតិ។ “យា”តិ ឥត្ថិលិង្គវសេន វិបរិណាមេតព្ពំ។ យថាតិអាទិនា តមេវត្ថំ ឧទាហរណទស្សនេន វិភាវេតិ។

៣៤៥-៣៥២។ យំ វិញ្ញាណំ អធិបតិបច្ចយោ ន ហោតិ, តំ អនាយដ្ឋាធិបតិកាទិ ឥដ្ឋំ។ វត្ថុស្ស វសេនាតិ ហាបេតព្ពស្ស វត្ថុស្ស វសេន។

៣៥៣-៣៨៣។ អរូបិន្ទ្រិយានិ រូបិនំ បច្ចយត្តេន លព្ភន្តីតិ យោជនា។ យទិបិ ឯវំ វុត្តំ រូបិន្ទ្រិយានំ អរូបិនំ បច្ចយត្តញ្ច លព្ភតីតិ អាហ “ចក្ខាទីនិ ច បន ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនំ លព្ភន្តី”តិ។ តំសមានគតិកាតិ វីរិយេន សមានគតិកា មគ្គបច្ចយតាយ។

៣៩១-៣៩៣។ វិប្បយុត្តមូលកេ “ទសមេ កុសលាទយោ ចិត្តសមុដ្ឋានាន”ន្តិ ឥទំ បវត្តិវសេន អដ្ឋកថាយំ វុត្តន្តិ អាហ “បដិសន្ធិយំ បន ‘ខន្ធា កដត្តារូបានំ វត្ថុ ច ខន្ធាន’ន្តិ ឯវម្បិ លព្ភតី”តិ។ តស្ស ទស្សនវសេនាតិ តស្ស វត្ថុស្ស ទស្សនវសេន, ន អនវសេសតោ បច្ចយធម្មស្ស ទស្សនវសេន។ តេនាហ “ខន្ធា ច វត្ថុស្សាតិ ឯវម្បិ បន លព្ភតេវា”តិ។ ន វជ្ជិតានីតិ តេសម្បិ បច្ចុប្បន្នការេន យោជេតព្ពត្តា។

๑๖๕-๑๖๖ฯ อรูปวตฺถารมฺมณมหาภูตินฺทฺริยาหารานํ ปจฺจยภูตานตฺถิ อตฺโถฯ "อาหารินฺทฺริยปจฺจยา วา"ติปิ ปน วตฺตพฺพํฯ กสฺมา? น หิ อินฺทฺริยาหารานํ วเสน สหชาตาทโย ลพฺภนฺติ, อินฺทฺริยาหารานํ ปน วเสน อินฺทฺริยาหารปจฺจยาว ลพฺภนฺติฯ "สหชาตํ ปุเรชาตํ ปจฺฉาชาตํ อาหารํ อินฺทฺริย"นฺติ หิ อุทฺทิสิตฺวา อตฺถิปจฺจโย วิภตฺโตติฯ เกจิ ปเนตฺถ "อาหารคฺคหเณน กพฬีกาโร อาหาโรว คหิโต, อินฺทฺริยคฺคหเณน จ รูปชีวิตินฺทฺริยเมว, เสสาหารินฺทฺริยานิ สหชาตาทีสฺเวว อนฺโตคธานิ กตานิฯ ยานิ ตทนฺโตคธานิ, เต สนฺธาย อฏฺฐกถายํ 'อรูปวตฺถารมฺมณมหาภูตินฺทฺริยาหารานํ วเสนา'ติ เอตฺถ อินฺทฺริยาหารคฺคหณํ กตนฺติ 'สหชาตปุเรชาตปจฺฉาชาตปจฺจยา ลพฺภนฺตี'ติ วุตฺต"นฺติ วทนฺติฯ

ตตฺถ อรูปีนํ สหชาตปจฺฉาชาตาหารินฺทฺริยปจฺจยภาโว ยถารหํ เวทิตพฺโพฯ วตฺถุ สหชาตํ ปุเรชาตญฺจ, อารมฺมณํ ปุเรชาตเมว, อภิญฺญาญาณสฺส ปน กทาจิ สหชาตมฺปิ อารมฺมณปจฺจโย โหติเยวฯ สหชาตคฺคหเณน ปเนตฺถ สหชาตปจฺจยภูตาว คยฺหนฺติ, โส จ เอกุปฺปาทาทิลกฺขณยุตฺโตวาติ โย ธมฺโม สหชาโต หุตฺวา อารมฺมณํ โหติ, น โส อิธ อธิปฺเปโตฯ ยทิ สหชาโตปิ อารมฺมณํ โหติ, กสฺมา ปนิทํ ตถา น วิภตฺตนฺติ? เอกกลาปปริยาปนฺนสฺส เอกุปฺปาทาทิลกฺขณยุตฺตสฺส ภินฺนกลาปปริยาปนฺนตา สงฺคเหยฺยานตฺถํฯ อปิจ อปฺปธานภาวโต อปากฏภาวโต จ ตํ น คหิตํฯ ตโตติ นวมโตติ อตฺโถ, น ทสมโตติ อธิปฺปาโยฯ น หิ เอกาทสเม อธิปติ อตฺถีติฯ ตถา ทฺวาทสเมติ เอตฺถ ตถา-สทฺเทน วตฺถุคฺคหเณน จกฺขาทิวตฺถุมฺปิ คหิตานีติ อิมมตฺถํ อุปสํหรติฯ ตเถวาติ อารมฺมเณเยวฯ

๑๖๗ฯ สหชาตานิ วิยาติ สหชาตปจฺจยสหิตานิ วิย ฆฏนานิฯ สหชาเตนาติ สหชาตปจฺจเยนฯ ตานีติ "ปกิณฺณกฆฏนานี"ติ วุตฺตฆฏนานิฯ ยานิ หิ สหชาตปจฺจเยน น โยชิตานิ, ตาเนตฺถ ปกิณฺณกฆฏนานีติ วุตฺตานิฯ ปุเรชาต… เป… วเสนาติ เอตฺถ อยํ โยชนา – ปุเรชาตสฺส ปจฺฉาชาตสฺส อาหารสฺส อินฺทฺริยสฺส จ สหชาเตน อญฺญมญฺญญฺจ สามญฺญวเสน, เตนํเยว สหชาเตน อญฺญมญฺญญฺจ อสามญฺญวเสน จาติ วุตฺตํ โหติฯ ยถา ปุเรชาตสฺส ปจฺฉาชาตสฺส จ สหชาเตน อสามญฺญํ ภินฺนสภาวตฺตา, ตโต เอว อาหารินฺทฺริยานมฺปิ เตน อสามญฺญํ, เอวํ ปุเรชาตาทีนํ จตุนฺนมฺปิ อญฺญมญฺญํ อสามญฺญํ ภินฺนสภาวตฺตาฯ เอวํ อสามญฺญวเสน อสมานตาวเสน ยถาวุตฺตานิ ฆฏนานิ วิปฺปกิณฺณานิฯ ยถา ปน สหชาตปจฺจยภูตา อรูปกฺขนฺธาทโย เตเนว สหชาตปจฺจยตาสงฺขาเตน ยิทํ สมานภาเวน อญฺเญหิ อสงฺกิณฺณา อตฺตโน ปจฺจยุปฺปนฺนานํ ปจฺจยา โหนฺตีติ อสามญฺญวเสน เตสํ ปวตฺติ, เอวํ ปุเรชาตาทิปจฺจยภูตาปีติ เตสํ สหชาเตน อญฺญมญฺญญฺจ ยถาวุตฺตสฺส สามญฺญสฺส อสามญฺญสฺส จ วเสน ตานิ ฆฏนานิ วิปฺปกิณฺณานีติ ปกิณฺณกานิ วุตฺตานิฯ เอวํ สนฺเต สหชาตานมฺปิ ฆฏนานํ ปกิณฺณกภาโว อาปชฺชตีติ? นาปชฺชติ, เตสํ สหชาตตาย เอว อวิปฺปกิณฺณภาวสิทฺธิโตฯ เตน วุตฺตํ "สหชาตํ อคฺคเหตฺวา วุตฺตานิ ปกิณฺณกานิ นามา"ติฯ

ตานีติ ปกิณฺณกฆฏนานิฯ กุสลวิปากาติ กุสลา จ วิปากา จ, เย อภินฺนลกฺขณา หุตฺวา กุสลภาโว วิปากภาโว วาติ อตฺโถฯ เอวํสภาวญฺจ เอกํ อญฺญินฺทฺริยเมวาติ อาห "อิทํ…เป… ลพฺภตี"ติฯ นนุ จ สทฺธินฺทฺริยาทิวเสนปิ อยมตฺโถ ลพฺภตีติ? เตสํ กิริยภาวตาปิ อตฺโถวาติฯ ทฺวินฺนํ เจตสิกทฺวินฺนํฯ เตนาห "อกุสลเมวา"ติฯ วิปากสฺส ทฺวินฺนสฺสาติ โยชนาฯ เตน วุตฺตํ

“អសោគក្កត្តា”តិ៍ អកុសលវិបាកកិរិយាតិ វិចិកិច្ឆាចិត្តបដ្ឋាចិន្តាលាកិរិយាយតោឆាឲ្យស្ស បចត្តតតោ អកុសលវិបាកកិរិយាច ហោតិ

ចិត្តដ្ឋិតីតិ អត្ថោ៍ យស្មា អកុសលវិបាកាតិ ឧចយត្ថ គយ្ហមានេ ទុក្ខស្ស ចិត្តដ្ឋិតិយា ច ចតេត យថា ឈាតេស្ស, ឧចំ អញ្ញានំ ចតេត

អញ្ញាស្ស ច ត លព្ភតិ, តស្មា អកុសលស្ស វិបាកាតិ ឧចយត្ថ គយ្ហមានេ ទុក្ខិន្ទ្រិយស្ស ចតេត ព្ទន្រ្ទិយស្ស លព្ភតីតិ ជស្សេន្តោ អាហ

“អកុសលស្ស...បេ... លព្ភេយ្យា”តិ៍ ព្ទយស្មិំ កុសលត្តិកេ វិបាកោ វិបាកាធ្យាកតយិច្ឆេច គយ្ហតិ, ត អកុសលាវិបតេហិ វិសេសេត្វាតិ

ព្ទយត្ថំ ជស្សេន្តោ “កុសលវិបាកា...បេ... តត្ថី”តិ អាហ៍

បញ្ហាចារស្ស ឈជតេ អនុលោមគណនា វិដ្ឋិតា៍

បច្ចនីយុទ្ធារវណ្ណនា

១៦៧- តហេតុបច្ចយេតាតិ ឧត្ថ ត-ការោ អន្តេត្ថាតិ ជស្សេន្តោ “ហេតុបច្ចយតោ អញ្ញេត បច្ចយេតា”តិ អាហ៍ អក្កហិតក្កហណេតាហិ

សហជាតាទិសក្កហចតេត អក្កហិតានំ គហណេតំ អដ្ឋ ហោន្តីតិ ព្ទយិស្សា បិច្ឆព្ទយា អាកតា អារម្មណាជយោ អដ្ឋ បច្ចយា ហោន្តិ៍

តេសុតិ អដ្ឋសុ បច្ចយេសុ៍ តីហីតិ អារម្មណសហជាតាតិបតិស្សយបច្ចយេហិ៍ ន្ទីហីតិ អារម្មណបច្ចូបនិស្សយបច្ចយេហិ៍ តស្មិំ តស្មិំ

បច្ចយេតិ តស្មិំ តស្មិំ ហេតុអាទិកេ បច្ចយេ៍ ឥតោ ហេតុអាទិបច្ចយតោ៍ យថាយោគំ យោជេតព្ពាតិ យស្មិំ បច្ចយេ បច្ចនីយតោ

ឋិតេ យេ បច្ចយា អនុលោមតោ យោជនំ លភន្តិ, តេ យោជេតព្ពាតិ អត្ថោ៍

ន្ទិន្នន្តិ អតន្តរូបតិស្សយស្ស បកតូបតិស្សយស្សាតិ ព្ទយេសំ ន្ទិន្នំ ចត្តុបុរេជាតស្ស ចតេត បុរេជាតំ អារម្មណបុរេជាតស្ស អារម្មណេត

សក្កហិតត្តា៍ អញ្ញិស្សា វេចតាយាតិ តាតាក្ខណិកកម្មបច្ចយកាចតេច បចត្តាយ វេចតាយ៍ អរូបិហារោ អបរិច្ឆត្តសហជាតកាចា

ឧច អាហារបច្ចយោ ហោន្តិ, រូបិហារោ ឋិតិប្បវត្តាតយេចាតិ ចុត្តំ “សហជាតតោ អញ្ញស្ស កពឡាិការាហារស្ស ចតេត

អាហារោ”តិ៍ សហជាតតោ អញ្ញស្សាតិ ច ព្ទត៌ អរូបិហារតិចត្តតត្ថំ ចុត្តំ, ត កពឡាិការាហារចិសេសតិចត្តតត្ថំ តាទិសស្សេច តស្ស

អភាចតោ៍ ត ហិ រូបិហារោ សហជាតបច្ចយោ ហោតិ, តាបិ បុរេជាតបច្ចយោ ហោតិ ៍ យថា សហជាតានំ សហជាតបច្ចយោ ត

ហោតិ, ឧចំ បុរេជាតានំ បច្ឆាជាតបច្ចយោ ត ហោតិ, បច្ឆាជាតាតញ្ច បុរេជាតបច្ចយោ ត ហោតិ៍ កស្មា? តាទិសស្ស

បច្ចយលក្ខណស្ស អភាចតោ៍ យេសញ្ហិ យោ ជតកោ, ត តេហិ តស្ស សហជាតតា អត្ថិ, តាបិ បុរេជាតតា

បុរេជាតបច្ចយលក្ខណយុត្តា, បច្ឆាជាតបច្ចយតាយ បត ចត្តព្ទយេច តត្ថិ រូបធម្មត្តា៍ ស្ចបត្ថម្ភកត្តេបិ ឧសេច តយោ, តស្មា

សហជាតាទិចិនុរោ ឧច តស្ស បច្ចយការោ ចេជិតព្ពោ៍ តេតេច ហិ “សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ព្ទន្រ្ទិយ”ន្តិ ឧត្ថ

រូបជីវិតិន្រ្ទិយំ វិយ រូបិហារោ វិសុំ គហិតោ៍ តថា ចាហ “រូបិហារោ...បេ... អាហារបច្ចយោច ហោតី”តិ៍ សហជាតតោ

បុរេជាតតោ ច អញ្ញស្ស រូបជីវិតិន្រ្ទិយស្សាតិ ឧត្ថ រូបិហារេ ចុត្តតយេតេច អត្ថោ ចេជិតព្ពោ៍

ឧចញ្ច កត្វាតិ បុរិមបុរិមេហិ អសក្កហិតសក្កហណតេចតេត បច្ឆិមបច្ឆិមានំ គហិតត្តា តថា រូបិហារស្ស ជីវិតិន្រ្ទិយស្ស ច ចតេត ព្ទឆ

អាហារិន្ទ្រិយបច្ចយានំ គហិតត្តាតិ អត្ថោ, អញ្ញថា “អាហារបច្ចយេន បច្ចយោ, ឥន្ទ្រិយបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ វត្តព្ពំ សិយាតិ អធិប្បាយោ។ តេនេវាហ “អារម្មណ...បេ... ឥច្ចេវ វុត្ត”ន្តិ។ តទញ្ញាភាវាតិ តតោ អារម្មណាធិបច្ចយតោ អញ្ញស្ស ឥធាធិប្បេតកម្មាធិបច្ចយស្ស កុសលេ អភាវា។ តស្មាតិ យស្មា អារម្មណតោ អញ្ញេសំ ទ្វិន្នំ វសេន ឧបនិស្សយោ វុត្តោ, តស្មា “អារម្មណាធិបតិ អារម្មណបច្ចយេ សង្គហំ គច្ឆតី”តិ វត្តព្ពំ, ន អារម្មណូបនិស្សយេតិ អធិប្បាយោ។ យទិ ឯវំ កស្មា បរិត្តត្តិកបញ្ហាវារបច្ចនីយេ អារម្មណំ ន វុត្តំ។ ឧបនិស្សយេន ហិ អសង្គហិតត្តា តំ វត្តព្ពមេវ សិយាតិ ចោទេតិ សន្ធាយាហ “យំ បនា”តិអាទិ។ តត្ថ បុរិមេហិ អសង្គហិតវសេន វុត្តានន្តិ បុរិមេហិ បច្ចយេហិ អសង្គហិតវសេន វុត្តានំ បច្ឆិមានំ បច្ចយានំ។ សង្គហិតវិវជ្ជនាភាវតោតិ អត្ថតោ សមានលក្ខណតាយ សង្គហិតស្ស បច្ចយស្ស វិវជ្ជនាភាវតោ, វិវជ្ជនេ ការណំ នត្ថីតិ អត្ថោ។ ឧបនិស្សយតោ អញ្ញារម្មណាភាវតោតិ អប្បធានោ ធម្មោ អប្បធានស្ស ធម្មស្ស អារម្មណំ ហោន្តោ អារម្មណូបនិស្សយោវ ហោតីតិ អារម្មណាធិបតិភាវតោតិ អត្ថោ។ យថា អារម្មណេ គហិតេ អារម្មណូបនិស្សយោ គហិតោវ ហោតិ ពលវារម្មណភាវតោ, ឯវំ អារម្មណូបនិស្សយេ គហិតេ អារម្មណំ គហិតមេវ ហោតិ តំសភាវត្តាតិ តត្ថ តំ វិសុំ ន វុត្តន្តិ ទដ្ឋព្ពំ។ តេនាហ “ន បន អារម្មណូបនិស្សយស្ស អារម្មណេ អសង្គហិតត្តា”តិ។

បច្ឆាជាតអាហារានន្តិ អត្ថតោ បច្ចុប្បន្នតោ បុរេជាតកាយតោ បច្ឆាជាតានំ អរូបាហារានំ។ តេ ហិ អត្ថតោ សហជាតអរូបធម្មានំ វិយ តំសមុដ្ឋានរូបធម្មានម្បិ សហជាតអត្ថិបច្ចយា ហោន្តិ, បុរេជាតានំ បន ចតុន្នំ បច្ឆាជាតអត្ថិបច្ចយោ។ បច្ឆាជាតិន្ទ្រិយានន្តិ បច្ឆាជាតានំ អរូបិន្ទ្រិយានំ។ សេសំ អាហារេ វុត្តនយេន យោជេតព្ពំ។ យស្មា ឯតេ អាហារិន្ទ្រិយា យស្មិំ ខណេ បុរេជាតអត្ថិបច្ចយំ លភន្តិ, តស្មិំយេវ ខណេ តំតំបច្ចុប្បន្នានំ សហជាតអត្ថិបច្ចយោ បច្ឆាជាតអត្ថិបច្ចយោ ច ហោន្តិ, តស្មា វុត្តំ “សហាបិ អត្ថិអវិគតបច្ចយភាវោ ហោតី”តិ។ ភិន្នន្តិ សហជាតាទីនំ ភិន្នំ។ ឆហិ ភេទេហីតិ វិសុំ គហិតេហិ សហជាតាទីហិ បញ្ចហិ យថារហំ ឯកជ្ឈគហិតភេទេន ចាតិ ឆហិ អត្ថិបច្ចយភេទេហិ។ ឯកេកំ សង្គហេត្វាតិ អត្ថិបច្ចយលក្ខណំ អវិគតបច្ចយលក្ខណញ្ច វិសុំ វិសុំ ឆហិ ភេទេហិ សង្គហេត្វា វុត្តំ។

អជ្ឈត្តិកពាហិរភេទតោតិ វត្តព្ពំ ចក្ខាទីនំ ជីវិតិន្ទ្រិយស្ស ច អធិប្បេតត្តា, សបរសន្តានិកាភេទា ឥន្ទ្រិយានំ អនធិប្បេតត្តា។ និស្សយបុរេជាតវិប្បយុត្តអត្ថិអវិគតានំ បុរេជាតត្តានន្តិ អធិប្បាយោ។ តេសញ្ហិ បុរេជាតេ សង្គហោ។ តទេកទេសស្សាតិ អារម្មណេកទេសស្ស, អារម្មណាធិបតិអារម្មណូបនិស្សយានន្តិ អត្ថោ។ តេសន្តិ និស្សយាទីនំ ឧបនិស្សយាទីនញ្ចាតិ ឧបនិស្សយបុរេជាតបច្ចយាទីសុ។ តំ បន បុរេជាតភូតំ អារម្មណំ។ តត្ថាតិ ឧបនិស្សយបច្ចយសង្គហេ។ យថាវុត្តនយោ ចេត្ថ ឯកន្តេន គហេតព្ពោតិ ឥមស្សត្ថំ “អថ បនា”តិអាទិ វុត្តំ។

ឯវ-សទ្ទោ អានេត្វា យោជេតព្ពោ, អញ្ញថា តេសុ បញ្ហេសុ ឯកសភាវតោវ បច្ចយស្ស អាគមនំ វុត្តំ សិយា។ តេនាតិ “ឯកោវា”តិ អវធារណេន អគ្គហិតេន។ តេសូតិ សហជាតបុរេជាតបច្ចយេសុ។ ឧក្កដ្ឋវសេនាតិ “ឯកោ ទ្វេ”តិអាទិនា វុត្តានុក្កមវសេន។ តេ តេ បច្ចយេ សង្គហេត្វាតិ តេ ហេតុអាទិបច្ចយេ សហជាតាទិបច្ចយេហិ សង្គហេត្វា។ គណិតបច្ចយបរិច្ឆេទាតិ យោជ្យអយាទិភេទេន

សង្គហេត្វា ទស្សិតបច្ចយបរិច្ឆេទោ

បភេទបរិហានិម្ហីតិ សហជាតបច្ចយាទីហិ សង្គហិតបច្ចយប្បភេទេ តំតំបច្ចយបដិក្ខេបេ បញ្ហាបរិហានិយច្ចាតិ អវត្វា នហេតុបច្ចយាតិ ឋបិតា ហេតុបច្ចយតោ អញ្ញេ បច្ចយា គហិតាតិ កត្វា វុត្តំ “នហេតុបច្ចយាតិ ឯត្ថ លព្ភមានបច្ចយេ សន្ធាយ វុត្ត”ន្តិ។ ឯវញ្ច កត្វាតិ សព្ពបច្ចនីយសាធារណលក្ខណទេសេន វុត្តត្តា ឯវ ន វត្តត្តំ សិយា, ន ហិ ហេតុបច្ចយេ បច្ចនីយតោ ឋិតេ ហេតុធម្មោ ហេតុស្ស ធម្មស្ស សហជាតបច្ចយេន បច្ចយោតិ សក្កា វត្តុំ។ វីសតិ បច្ចយាតិ ហេតុបច្ចយេន សទ្ធិំ វីសតិ បច្ចយា។ បរិហានីយំ វិត្ថារកថំ ទស្សេន្តោតិ យោជនា។

៥៦៩។ តេហិ តេហិ បច្ចយេហីតិ សហជាតបច្ចយាទីហិ តេហិ តេហិ សង្គាហកក្ខេតហិ បច្ចយេហិ។ តេ តេ បច្ចយាតិ សង្គហេតព្ពា អញ្ញមញ្ញបច្ចយាទយោ ហេតុបច្ចយាទយោ វា តេ តេ បច្ចយា។ អញ្ញេសំ អភាវំ សន្ធាយ វុត្តំ, ន តេសំ សព្ពេសំ សម្ភវន្តិ អធិប្បាយោ។ តេនាហ “ន ហី”តិអាទិ។ តត្ថ ទ្វេយេវាតិ អារម្មណាធិបតិំ អបនេត្វា អាហ។ អជ្ឈត្តិកស្សាបីតិ បិ-សទ្ទេន ន កេវលំ កុសលស្សេវ, អថ ខោ អជ្ឈត្តិកស្សាបីតិ កុសលំ សម្បិណ្ឌេតិ។

៥៧០។ តេន សទ្ធិន្តិ ចតូហិ សទ្ធិំ។ សុទ្ធានន្តិ កេវលានំ ចតូហិ វិនា ច គហិតានំ កុសលប្បទានំ។ យទិបិ ចតូហិ សទ្ធិំ សហជាតំ នត្ថិ, និស្សយាទិកា បន អត្ថេវាតិ ទស្សេន្តោ “ចតូហិ បនា”តិអាទិមាហ។

សហជាតបុរេជាតបច្ឆាជាតអាហារិន្ទ្រិយានំ អត្ថិបច្ចយេន សង្គហិតត្តា សហជាតាទីហិ សង្គហិតានំ តំសង្គហោ សុករោតិ ទស្សេតុំ ឧបនិស្សយេន សង្គហិតានំ សង្គហោ វុត្តនយោ ឯវាតិ វុត្តំ “ចតូសុ សព្ពបច្ចយេ សង្គហិត្វា”តិ។ កម្មំ បន សហជាតូបនិស្សយេហិ អសង្គហិតត្តាបិ អត្ថីតិ សម្ពន្ធោ គហិតំ, អញ្ញថា “តីសុ បច្ចយេសូ”តិ វត្តព្ពំ សិយា។ មិស្សកាមិស្សកស្សាតិ សហជាតបុរេជាតាទិភាវេហិ មិស្សកស្ស តថា អមិស្សកស្ស ច។ វុត្តមេវត្ថំ វិត្ថារតោ ទស្សេតុំ “ន ហី”តិអាទិ វុត្តំ។ តេនាតិ អត្ថិបច្ចយវិភាគសង្គាហកានំ សហជាតាទីនំ គហណេន។ សព្ពបច្ចយានំ...បេ... ហោតីតិ ឋបិតា “ឋបេត្វា បន បច្ចុប្បន្នេ”តិអាទិនា វុត្តាបិ បច្ចយសង្គហា ឋបន អវត្វា ទស្សិតោយេវាតិ ឋបយិត្វា ទស្សេតិ។

និស្សយោ កស្មា ន វុត្តោ? សហជាតនិស្សយោ បុរេជាតនិស្សយោតិ ហិ សក្កា វិភជិតុន្តិ អធិប្បាយោ។ វិប្បយុត្តោ វា កស្មា ន វុត្តោ? បុរេជាតវិប្បយុត្តោ បច្ឆាជាតវិប្បយុត្តោតិ វិភជិតុំ សក្កាតិ អធិប្បាយោ។ យំ មិស្សកាមិស្សកភាវំ មនសិ កត្វា “អវុត្តត្តា”តិ វុត្តំ, តំ ទស្សេន្តោ “និស្សយោ តាវា”តិអាទិមាហ។ វិភជិតព្ពោ “វិប្បយុត្តបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ អវិសេសេន បិណ្ឌិតំ វុត្តត្តា។ សោ វិយាតិ អត្ថិបច្ចយោ វិយ, និស្សយបច្ចយោ វិយ ច អត្ថិបច្ចយវិសេសាការេន វិប្បយុត្តបច្ចយោ ន វត្តព្ពោវ។ ទ្វិន្នំ បច្ចយានំ វិយ បភេទសម្ភវតោតិ ទស្សេន្តោ “សហជាតបុរេជាតានញ្ចា”តិអាទិមាហ។ តថាតិអាទិនា វុត្តមេវត្ថំ បិណ្ឌិតា សមេត្វាតិ “ចក្ខូតី”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ មគ្គផលធម្មានំ មគ្គផលតំសមុដ្ឋានរូបានេន សហជាតអត្ថិបច្ចយោ តេសំយេវ បុរេជាតចក្ខុវត្ថាទិរូបទិសេន

បច្ឆាជាតអត្ថិបច្ចយា ហុត្វា, ន បន វិប្បយុត្តបច្ចយភាវេន វត្តតីតិ យោជនា។ សោតិ វិប្បយុត្តបច្ចយោ។

ហេតុអាទីនំ សហជាតន្តោគធត្តា ហេតុអាទយោ តព្ពិសេសា ហោន្តីតិ កត្វា វុត្តំ “សហជាតបច្ចយោ ច ហេតុអាទីហិ វិសេសេតព្វោ”តិ។ សោតិ សហជាតបច្ចយោ។ វិរុទ្ធបច្ចយេហីតិ សហជាតបុរេជាតស្ស សហជាតាទិភាវេន វិរុទ្ធេហិ បច្ចយេហិ។ តេនាហ “ឧប្បត្តិកាលវិរុទ្ធេហិ បច្ចយេហី”តិ។

បច្ចនីយុទ្ធារវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

បច្ចនីយគណនវណ្ណនា

នហេតុមូលកវណ្ណនា

៥៦៧. អធិបតិបច្ចយាទីសុតោ អារម្មណបច្ចយោតិ អារម្មណអារម្មណាធិបតិអារម្មណូបនិស្សយេ វទតិ។ តេ ច យស្មា អារម្មណសភាវា ឯវ, តស្មា វុត្តំ “បរិហាយតេវា”តិ។ បន្នរសសូតិ ទុតិយេ សហជាតបច្ចយេ “ហេតុបច្ចយា”តិអាទិនា វុត្តេសុ បន្នរសសុ។ ឯកាទសន្និ វសេតាតិ សហជាតបច្ចយោ, សហជាតាទិវិសិដ្ឋា អធិបតិនិស្សយកម្មាហារិន្ទ្រិយត្ថិអវិគតហេតុឈានមគ្គា ចាតិ ទ្វេយំ ឯកាទសន្និ វសេតា។ សហជាតេ អន្តោគធា ហេតុអាទយោ។ តស្មិំ បដិក្ខិត្តេតិ តស្មិំ សហជាតេ បដិក្ខិត្តេ បច្ចនីយតោ ឋិតេ។ អនន្តោគធា សហជាតេ, តេ បន តេតិ អាហ “អារម្មណាធិបតិបុរេជាតនិស្សយាទយោ”តិ។ អារម្មណាទិអាការេនាតិ អារម្មណបុរេជាតនិស្សយនានាក្ខណិកកម្មាទិអាការេន។

តស្មិំ បដិក្ខិត្តេតិ តស្មិំ សហជាតបច្ចយេ បដិក្ខិត្តេ។ ទ្វេយ វារាតិ សហជាតំ បុរេជាតន្តិ វិស្សជ្ជិតវារា។ ឯតេ និស្សយាទយោតិ សហជាតាទិវិសិដ្ឋេ និស្សយាទិកេ វទតិ, ន ទ្វេតេ។ តេនាហ “យស្មា ច...បេ... បដិក្ខេបេន បដិក្ខិត្តា”តិ។

និស្សយាទីសុ តេសុ សហជាតបច្ចយំ ឋបេត្វាតិ ឯតេន “ឋបេត្វា សហជាតបច្ចយ”ន្តិ ឯត្ថ អន្តោគធនិស្សយាទិភាវេនេវ សហជាតបច្ចយោ គហិតោតិ ទស្សេតិ។ និស្សយាទីហីតិ អាទិ-សទ្ទេន ហេតុអាទីនំ សង្គហោ ទដ្ឋព្វោ។ អញ្ញមញ្ញបច្ចយធម្មវសេន បវត្តិសង្គាហតោតិ អញ្ញមញ្ញបច្ចយធម្មវសេន សហជាតាទីហិ បវត្តិសង្គាហតោ។ អញ្ញមញ្ញេ បដិក្ខិត្តេ “កុសលោ កុសលាព្យាកតស្សា”តិ វារោ បរិហាយតិ។ តេសំ តេសំ បច្ចយុប្បន្នានន្តិ ទ្វិន្នំ សាមញ្ញវចនម្បិ “អញ្ញមញ្ញបច្ចយសង្គហំ គតា”តិ វចនតោ អញ្ញមញ្ញបច្ចយលាភីនំយេវ គហណំ សិយាតិ អាសង្កា និវត្តេតុំ “កុសលោ ច កុសលស្សា”តិអាទិ វុត្តំ។ សមុដ្ឋាបកត្តតោតិ វត្ថុក្ខន្ធសមុដ្ឋាបកត្តតោ។ ឯកទេសក្ខតេហីតិ តស្សេវ ឯកទេសក្ខតេហិ។ “កុសលោ បនា”តិអាទិ “នអញ្ញមញ្ញបច្ចយា...បេ... បរិហាយតី”តិ ឯវស្ស អដ្ឋកថាវចនស្ស សមាធានវចនំ។

រូបក្ខន្ធេកទេសោវ ហោតិ រូបាហាររូបិន្ទ្រិយវសេន, “ឯកន្តេន វិប្បយុត្តបច្ចយនយេហិ”តិ វុត្តនយេ “តេ”តិ បច្ចាមដ្ឋាតិ អាហ “តេតិ តេ វិប្បយុត្តបច្ចយនយា”តិ។

១២២. បច្ចនីយគណនំ និស្សាយាតិ វុត្តម្បិ តត្ថ បច្ចយគណនយេន និស្សិតំ ហោតីតិ កស្មា អាសង្កា និយាតិ តំ និវត្តេន្តោ អាហ “បច្ចនីយវារគណនា ហិ និស្សិតា”តិ។ ឋានវសេន ចិបាកស្ស ឧបនិស្សយោ ហោតិ, ឥតរំ កម្មបច្ចយោ ឯវាតិ អាហ “វិបាកស្សបិ បន... បេ... កម្មបច្ចយោ ហោតី”តិ។

នហេតុមូលកនយោ និដ្ឋិតោ។

១២៣. បរិច្ឆិន្នគណនានីតិ ឥទំ ន គណនាបេក្ខំ, អថ ខោ វិប្បយុត្តានបេក្ខន្តិ អាហ “បរិច្ឆិន្នគណនានិ វិប្បយុត្តានី”តិ។ បច្ចនីយតោ និតោបិ ហេតុ នយានំ មូលការេនេវ និតោតិ អាហ “ហេតុមូលកេ”តិ, អដ្ឋកថាយំ បន “នហេតុមូលក”មិច្ចេវ វុត្តំ។

១២៥. មូលំ សង្ខិបិត្វាតិ សព្ពមូលំ អដ្ឋមូលំ នវមូលកញ្ច សង្ខិបិត្វា។ ខិត្តន្តិ “តីណី”តិ វុត្តេសុ តីសុ វិប្បយុត្តេសុ បុរិមេសុ ខិត្តេសុ “កុសលោ ធម្មោ អព្យាកតស្ស, អកុសលោ ធម្មោ អព្យាកតស្សា”តិ ឯតេសុ។ តេនាហ “វិបាកោ បច្ចុប្បន្នោ ហោតី”តិ។ តតិយេនាតិ “អព្យាកតោ ធម្មោ អព្យាកតស្សា”តិ ឯតស្មិំ។ តេសមុដ្ឋានិកការណាតិ ឧតុចិត្តាហារានំ វសេន តេសមុដ្ឋានិកការណា។

១៣១. ឯតំ ឧភយំ សន្ធាយ វុត្តំ, យថា អរូបំ អរូបស្ស, ឯវំ រូបម្បិ រូបស្ស វិប្បយុត្តបច្ចយោ ន ហោតីតិ។ រូបព្យាកតោ អរូបព្យាកតស្សាតិ ឥទំ ចត្តុលក្ខេ សន្ធាយ វុត្តំ។ អរូបព្យាកតោ រូបព្យាកតស្សាតិ ឥទំ បន ចិត្តសមុដ្ឋានរូបញ្ញាតិ តេសំ ឯកន្តិកោ វិប្បយុត្តបច្ចយការណាតិ អាហ “សហជាត...បេ... ហោតិយេវា”តិ។ សហជាតាហារិន្ទ្រិយវសេនាតិ សហជាតអរូបាហារិន្ទ្រិយវសេន។

១៣៩. ឯកមូលកេកាវសានា អត្តនោបកព្វបនិស្សយវសេន លព្ភន្តីតិ ឥទំ យថាវុត្តវសេន វុត្តន្តិ តំ យថាវុត្តំ បដិច្ចប្បដិច្ចវសេនបិ និស្សយាទ្ទិន្តិ “អត្ថិបច្ចយេ បន”តិអាទិ វុត្តំ។ បុរិមេសុតិ តាសមូលាទីសុ។ នវាតិ ឯកមូលកាវសានា នវ។ ឧភ្ភេយវាតិ “កុសលោ ធម្មោ អព្យាកតស្ស, អកុសលោ ធម្មោ អព្យាកតស្សា”តិ ឯតេ ឧភ្ភេយវ។

បច្ចនីយនយោ និដ្ឋិតោ។

អនុលោមបច្ចនីយនយោ

໓໓໐. ທ຺ວເຍເຫວາຕິ “ກຸສເລ ກຸສລສ຺ສ, ອກຸສເລ ອກຸສລສ຺ສາ”ຕິ ທ຺ວເຍຫິ ເອວ ສມານາ ເຫານ຺ຕິ ກຸສລາທິຕາສາມຍ຺ເຍນ. ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ “ອຕ຺ຖາພາວເຕາ ປນ ນ ອນຸຣູປາ”ຕິ. “ກຸສເລ ກຸສລສ຺ສາ”ຕິອາທິນາ ສຕິປິ ອຸທ຺ເທສເຕາ ສາມຍ຺ເຍ ເຍຸເຍ຺ຍນ ສິຍາ ຈິນເຕ຺ຕ ຈິເນເສາຕິ ອາຫ “ຍວາເຍາກໍ ນິເທ຺ທສເຕາ ວາ”ຕິ.

໓໓໑. ເຫຕຸນາຍນ຺ຕິ ເຫຕຸ ຈ ຕໍ ນາຍກ຺ຈາຕິ ເຫຕຸນາຍໍ. ປຈ຺ຈຍນ຺ຕິ ຕເຍວ ປຈ຺ຈຍພູຕໍ ສນ຺ທາຍາຕິ ເຍາເຊນາ.

໓໓໒. ທ຺ວິນ຺ນມ຺ປິ ອທິປຕີນໍ ສຫຊາຕາຣມ຺ມເຓາທິປຕີນໍ ວເສນ, ຕໍ “ກຸສລໍ ກຸສລສ຺ສ ສຫຊາຕເຕາ ເຈວ ອາຣມ຺ມເຓາ ຈາ”ຕິອາທິນາ ອຏ຺ຐກຖາຍໍ ວຸຕ຺ຕນເຍເນວ ເວທິຕພ຺ພໍ. ນາຣມ຺ມເຓ ສຕ຺ຕາຕິ ສຫຊາຕາທິປຕິສ຺ສ ວເສນ ວຸຕ຺ຕໍ, ນ ສຫຊາເຕ ສຕ຺ຕາຕິ ອາຣມ຺ມເຓາທິປຕິສ຺ສ ວເສນ ວຸຕ຺ຕນ຺ຕິ ເຍາເຊນາ. ເອວນ຺ຕິ ຍທາ ອທິປຕິປິ ວຸຕ຺ຕໍ, ເອວໍ ສຕ຺ຕຸ ສຕ຺ຕປຈ຺ຈເຍສຸ “ຕສ຺ມິໍ ຕສ຺ມິໍ...ເປ... ຮຸທ຺ທິຕສ຺ສາ”ຕິ ວຕ຺ວາ ຕສ຺ສ ກາຣຓພາວສ຺ສ ສຸກເຣໍ ຮູປິຍຍ຺ຍາ ທສ຺ເສນ຺ເຕາ “ອກຸສເລາ...ເປ... ຈິຕ຺ຕານາ”ນ຺ຕິ ອາຫ.

ອກຸສລປຈ຺ຈນີຍວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

ປຈ຺ຈນີຍານຸເລາມວຓ຺ຓນາ

໔໖໘. ປຣິຫານປນກາລຕາຍາຕິ ປຣິຫາເປຕ຺ວາກາລຕາຍ ສຍາຕ຺ຕຍ຺ຍາ ນ ອຸກ຺ກິນ຺ຕາ ໂມຫຍຍກາຈສ຺ສປິ ສຸຍ຺ຍເຕາຕິ ອທິປ຺ປາເຍາ. ເຕນາຫ “ນເຫຕຸນາຣມ຺ມນ຺ທຸກສ຺ສາ”ຕິອາທິ. ຕຕ຺ຖ ສນ຺ຖິ ເຍາທິຍາເນນ ໂມຫຕຣກາລເນນ ອທິປຕິປຈ຺ຈເຍນ ປຣິຫີນາປີຕິ ເຍາເຊນາ. ສນ຺ຖິ ປຣິຫີນາປີຕິ ວາ ທ຺ວຍມ຺ປິ ປເທ຺ທ “ອທິປຕິປຈ຺ຈເຍນາ”ຕິ ທ຺ວຕ຺ຖຍຸຕລກ຺ຂເຓ ກາຣເຓາທນໍ ເອຕນ຺ຕິ ລກ຺ຂຓໍ.

ອຏ຺ຐານນ຺ຕິ ອກຸສເລເຍາ ອຏ຺ຐານໍ ອທິຏ຺ຐານໍ ທິຏ຺ຐນ຺ຕິ ອກຸສເລເຍາຕິ ເຍາເຊນາ. ເວສນ຺ຕິ ເຫຕຸອາທີນໍ ທ຺ວຕເຣສ຺ວຕິ ຍາທິສາ ອທິເປ຺ປຕາ, ເວ ທສ຺ເສຕຸໍ “ອທິປຕີ”ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ. ທ຺ວຍານິ ເທ຺ວຕິ “ກຸສເລາວິປາກເຕາ ອວິປາກຕສ຺ສ, ອກຸສເລາອວິປາກເຕາ ອວິປາກຕສ຺ສາ”ຕິ ທ຺ວຍານິ ຈ ເທ຺ວ.

ນເຫຕຸມູລກວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໔໖໙. ເຫຕຸຍາວຸຕ຺ຕຫິ ຕີຫີຕິ ເຫຕຸປຈ຺ຈຍາ ວຸຕ຺ຕຫິ ຕີຫິ ວິສ຺ສຊ຺ຊເນຫິ ສທ຺ທິ ວາຣສາຍຍ຺ຍເຍວ ຈຊຕິ, ນ ອຕ຺ຖສາຍຍ຺ຍນ຺ຕິ ອທິປ຺ປາເຍາ. ຕວາ ກເຍຸ ຕີນີຕິ ເຫຕຸຍາ ວຸຕ຺ຕາເນວາຕິ ວາຕິ “ກເຍຸ ຕີນີ”ຕິ ເອຕ຺ຖ “ເຫຕຸຍາ ວຸຕ຺ຕາເນວາ”ຕິ ທ຺ວຍມ຺ປິ ອຕ຺ຖວຈເນປິ ຕວາ ວາຣສາຍຍ຺ຍເນວ ສນ຺ທາຍ ຈຊຕີຕິ ອເຕ຺ຖາ.

໔໓໓. ເອເກກເຍວາຕິ ເອເກກເຍວ ວິສ຺ສຊ຺ຊນໍ.

៤៥០. សកដ្ឋានេតិ អត្តនា ឋិតដ្ឋានេ។ តតោ បរតោតិ តតោ អគ្គហិតបច្ចយតោ បរតោ បច្ចនីយតោ។ នាហារេ...បេ... លិកោ ហោតីតិ អាហារបច្ចយេ បច្ចនីយតោ ឋិតេ ឥន្ទ្រិយបច្ចយំ, អនុលោមតោ ឥន្ទ្រិយបច្ចយេ ច បច្ចនីយតោ ឋិតេ អាហារបច្ចយំ អនុលោមតោ យោជេត្វា យថា បញ្ហា លព្ភតីតិ អត្ថោ។ តេសូតិ អាហារិន្ទ្រិយេសុ។ ទ្វិធា ភិន្នានិ បច្ចនីយតោ អនុលោមតោ ច យោជេតព្ពាការេន។

បច្ចនីយានុលោមវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

កុសលត្តិកវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. វេទនាត្តិកវណ្ណនា

១. វេទនាត្តិកេ បដិច្ចាទិនិយមន្តិ តិកបទសម្ពន្ធវសេន បដិច្ចវារាទីសុ វត្តព្ពំ បដិច្ចសហជាតដ្ឋានិនិយមំ ន លភន្តិ វេទនារូបនិព្ពានានំ។ កស្មា? តិកមុត្តកត្តា។ តថា បច្ចុប្បន្នវចនំ។ ន ហិ សក្កា វត្តុំ វេទនំ រូបំ និព្ពានញ្ច សន្ធាយ "សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតី"តិ។ តិកធម្មានន្តិ វេទនាត្តិកធម្មានំ។ តត្ថាតិ ហេតុបច្ចយាទីសុ។ យថានុរូបតោតិ វេទនាទីសុ យោ យស្ស វេទនាយ សម្បយុត្តធម្មស្ស អារម្មណាទិបច្ចយោ ភវិតុំ យុត្តោ, តទនុរូបតោ។ អារម្មណាទីតិ អាទិ-សទ្ទេន អារម្មណាធិបតិអារម្មណូបនិស្សយាទីនំ សង្គយ្ហាតិ។

១០. កុសលត្តិកេបិ បរិហីនន្តិ ឋានំ បច្ចនីយំ សន្ធាយ វុត្តំ។ រូបារូបធម្មបរិគ្គាហកត្តាតិ ឋានំ អនាទិភូតស្សបិ សហជាតស្ស អាទិម្ហិ ឋបនេន ការណវចនំ។ អាទិ-សទ្ទេនាតិ "សហជាតាទយោ"តិ ឯត្ថ អាទិ-សទ្ទេន។ យថារហំ អារព្ភ ឧប្បត្តិវសេន សព្ពេ អរូបធម្មា អារម្មណានំ បច្ចុប្បន្នា ហោន្តីតិ វុត្តំ "បច្ចុប្បន្នវសេន សព្ពារូបធម្មបរិគ្គាហកានំ អារម្មណានី"ន្តិ។ អាទិ-សទ្ទេន អារម្មណាធិបតិអារម្មណូបនិស្សយាទីនំ សង្គយ្ហាតិ។ តេនាតិ "សព្ពារូបធម្មបរិគ្គាហកា បនា"តិអាទិវចនេន។ សព្ពដ្ឋានិកានំ...បេ... ទស្សិតា ហោតិ សហជាតទស្សនេនាតិ អត្ថោ។ ឯកទេសបរិហានិទស្សនេនេវ ហិ សមុទាយបរិហានិ ទស្សិតា ហោតីតិ។ សហជាតាទយោតិ វា អាទិ-សទ្ទេន សព្ពដ្ឋានិកា ចត្តារោបិ ទស្សិតា ហោន្តីតិ។ សហជាតមូលកាតិ សហជាតបច្ចយេ សតិ ភវន្តា ន សហជាតំ បុរតោ កត្វា បរិហីនំ អាគតា។ តេនាហ "សហជាតនិទ្ធនា...បេ... វុត្តំ ហោតី"តិ។ សោ បច្ឆាជាតតោ កស្មា បន ន បរិហាយតីតិ សម្ពន្ធោ។ តត្ថាតិ យថាវុត្តាយ បរិហានិយំ អបរិហានិយញ្ច។ សហជាតនិទ្ធនេហីតិ សហជាតធម្មនិវត្តេហិ បច្ចយភាវេហិ ឋាន បច្ចយធម្មហេតុកោ វុត្តោ។ ឯតេនាតិ បរិហានិយំយេវ។ សា ហិ ឋាន អធិកតា។ សហជាតនិទ្ធនានេវ បរិហានីតិ វុត្ត "កិំ សព្ពាសំយេវ តេសំ បរិហានី"តិ អាសង្កាយ អាហ "សហជាត...បេ... ទស្សិតមេវ"ន្តិ។

๑๔๖ ตยฉยฺยุตเยช กเราตีติ ยถา อเหตุกกิริยเจตนํ ยนฺตาย "ตเหตุปจฺจยา ตกมฺมปจฺจยา"ติ จตฺตุ ลพฺภา, ๑จํ ตจิปากปจฺจยาติปิ ลพฺภา อเหตุกเยาหํ ปต ยนฺตาย "ตเหตุปจฺจยา ตจิปากปจฺจยา"ติ ลพฺภา, ต "ตกมฺมปจฺจยา"ติ เตตาห "ต จ ปจฺจยปจฺจยุปฺปนฺนฉยฺยายญฺญาฉยฺยต"ตฺถิอาจิ

๑๙-๑๔๖ ยถา กุยลตฺติกํ, ๑จํ กเลตญฺญตฺตึ ญฺจํ ฆํ ยนฺตาย ปิฆฺฆุญฺฆํ ตึกฺกิตฺตุ, ตํ ฉยฺยตุํ ทุตฺตฺ "เหตุยฺยลกาตํ...เป... ตกาลตยายญฺญา"ตฺถิ ต หิ กุยลตฺติเก อตฺุลิยปจฺจตีเย กลตาหิ เจฉตาตฺติเก ตา ยยาตา ปริจเจฺฆตฺตาปิ เยาจิตาติ ๑ตฺ "ตเหตุปจฺจยา ตปุเรชาตปจฺจยา อารมฺมเณ ๑ก"ตฺถิ อารมฺมณํ ปฉยํ จตฺวา จตฺตญฺญยฺปิ ปุเรชาตํ ปริจเจฺฆตฺวา ปฉยํ ทุตฺตฺถิ จฉตฺถิ ตถา ตเหตุปจฺจยา กมฺม ตีณีติ ญฺฉยจ ปจํ ปริจเจฺฆตฺวา "ตกมฺมปจฺจยา เหตุยา ตีณีติ ทุตฺต"ตฺถิปิ จฉตฺถิ

๑๘ ตํยยฺยุเตฺตติ เตต เฉายตฉยฺยต ยยฺยุเตฺต เฉายตฉยฺยยีเยต ยยฺยุตฺตฉยฺยา ทุตฺตา ยนฺตปญฺจเกยฺยติ ยนฺตยีลยุตจากปญฺญายุ กตฺตญฺตติ จา เยาฉตา กาตญฺญาติ อเตฺวา อจเยเยยุติ ราคาฉียุ ปิฆฺฆุญฺฆกติฉยฺยตฺตฺถิ "๑จํ ปิฆฺฆุ ปจตฺตา"ติ ปิฆฺฆุญฺฆยา ปจตฺติฉยฺยตตฺ ราคาฉีหิ ฐปติยฺยยฺกูตติหิ อตุปฺปตฺติเตาติ ต ฐปฺปชฺฆตเตา ตํ ปิฆฺฆุญฺฆกติ ติกตฺถรปิฆฺฆุญฺฆยา ฉยฺยเตฺตา "กุยลตฺติเกปิหี"ติอาจิยาห ญฺฉาปีติ ญฺยยฺยิ เจฉตาตฺติเกปิ

๔๑ อตญฺญาตตฺถิ อเกจํ ยุตเจฉตายยฺยุเตฺตา หิ ฉยฺย ยุตเจฉตายยฺยุตฺตเยฺยจ ฉยฺยยฺ เหตุปจฺจเยต ปจฺจเยา, ต ญฺญตเรยํ ๑ย ตเยา เยยปเฉยุ เยเยยุ จ "ตีณี"ติ อากตฐาตยุ เตต ทุตฺตํ "ยญฺญาติ ตีณิ ยุญฺญาติ ติญฺญ ปจาติ จเยต เจจิตญฺญาตี"ติ "ปจฺฉาชาตา อรุปฉยฺยาติ ปจฺจเยา ต เหาตฺถี"ติ ยุตฺตยตํ, ปุเรชาตา ปต อรุปฉยฺยาติ ปจฺจยา ต เหาตฺถีติ กจยํจํ กเลตญฺญตฺตี เจาฉติ ยนฺตายาห "ปุเรชาตา"ติอาจิ, ปุเรชาตา หุตฺวา ปจฺจเยา ต เหาตฺถีติ อเตฺวา ปุริยตํ ฐปฺปชฺชิตฺวา ฉิตา หิ รุปฉยฺยา ปจฺฉา ฐปฺปนฺนาติ อรุปฉยฺยาติ ปุเรชาตปจฺจเยา เหาตฺถิ, ต จาฆํ ตเยา อรุปฉเยฺยยุ ลพฺภติ เตต ทุตฺตํ "ปุเรชาตตฺตากาจเตา"ติ ตถา ปจฺฉาชาตตฺตากาจเตาติ ยถา ญฺยยฺยิ ติเก กยฺยจิ ฉยฺยยฺ ปุเรชาตตฺตากาจเตา ปุเรชาตปจฺจเยา ต เหาตฺถีติ ทุตฺตํ, ตถา ปจฺฉาชาตตฺตากาจเตา ปจฺฉาชาตา หุตฺวา ปจฺจเยา ต เหาตฺถิ, ปจฺฉาชาตปจฺจเยา ต เหาตฺถีติ อเตฺวา ต หิ ๑กยฺยิ ยตฺตเต เกายุจิ อรุปฉเยฺยยุ ปฉยตํ ฐปฺปชฺชิตฺวา ฉิเตยุ ปจฺฉา เกจิ อรุปฉยฺยา ฐปฺปชฺชตฺถิ, ยเตา เต เตยํ ปจฺฉาชาตปจฺจเยา ตเจยฺยฺ

ปั๑-ปั๔๖ อจเยเยยุ อฏฺฐยุติ "ยุตาย เจฉตาย ยยฺยุเตฺตา ฉเยฺยา"ติอาจิตา ๑กยฺยลเกกาจยาตา เย ตจ ตจ จารา อารมฺมณปจฺจยาจียุ ลพฺภตฺถิ, เตยุ ยถาทุตฺตเยคํ จเฆฺฆตฺวา เยเยยุ อฏฺฐยุ ตีเยฺวจาติ ยุเฆฺฆยุ ตีเยฺวจ ยหชาตกมฺมปจฺจเยา ลพฺภติ

เจฉตาตฺติกจณฺณตา ตึฐิตา

๑๙ จิปากตฺติกจณฺณตา

᪁-᪁᪁᪨ ᩈᩮᩣᨿᩮᩅᩣᨲᩥ ᩋᨠᨲᩈᨾᩣᩈᩮᩉᩥ ᨸᨴᩮᩉᩥ ᨿᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᩈᩮᩣᨿᩮᩅ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

᪁᪃-᪃᪁᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩴ ᩅᨧᨶᩴ, ᨲᩴ ᩅᩣ ᨠᨭᨲ᩠ᨲᩣᩁᩪᨸᩴ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩔ ᩏᨸᩤᨴᩤᩁᩪᨸᩔ ᨿᨳᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᨾᩉᩣᨽᩪᨲᩮ ᨧ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᨲᩔ ᨲᨴᩩᨽᨿᩴ ᩅᩥᨶᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨶ ᩑᩅᩴ ᨠᨭᨲ᩠ᨲᩣᩁᩪᨸᩔ᪨ ᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᨠᨭᨲ᩠ᨲᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩴ ᨾᩉᩣᨽᩪᨲᩮ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩁᩪᨸᩴ ᩏᨸᩤᨴᩤᩁᩪᨸᩔ ᨲᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᨲᨴᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶ ᨠᨭᨲ᩠ᨲᩣᩁᩪᨸᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨬᩣᨸᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨿᨴᩥᨸᩥ ᨠᨭᨲ᩠ᨲᩣᩁᩪᨸᩴ “ᨾᩉᩣᨽᩪᨲᩮ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩁᩪᨸᩴ ᩏᨸᩤᨴᩤᩁᩪᨸ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨶ ᨣᩉᩥᨲᩴ, ᩅᨧᨶᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᨸᨶ ᨣᩉᩥᨲᨾᩮᩅᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᨸᨶᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᩅᨧ᩠ᨧᩣ ᨠᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣᨿᩮᩅ᪨ ᨶᩣᩉᩣᩁᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᨲᩥ ᩋᩣᩉᩣᩁᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮ ᨸᨧ᩠ᨧᨶᩦᨿᨲᩮᩣ ᨮᩥᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨾ᩠ᩉᩦᨲᩥ ᨠᨭᨲ᩠ᨲᩣᩁᩪᨸᨾ᩠ᩉᩥ᪨ ᨮᩥᨲᩥᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨠᨭᨲ᩠ᨲᩣᩁᩪᨸᩔ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩏᨸᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᨠᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᨠ᩠ᨡᨱᩮ”ᨲᩥ᪨

ᩅᩥᨸᩣᨠᨲ᩠ᨲᩥᨠᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪃᪨ ᩏᨸᩤᨴᩥᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩥᨠᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪃᪁᪨ ᩋᨵᩥᨸᨲᩥᨵᨾ᩠ᨾᩣᨿᩮᩅ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨶᩣᨵᩥᨸᨲᩥᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨶᩣᨵᩥᨸᨲᩥᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣᨲᩥ ᩈᨿᩴ ᩋᨵᩥᨸᨲᩥᨽᩪᨲᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨵᩥᨸᨲᩥᨵᨾ᩠ᨾᩣᨸᩥ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨵᩥᨸᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᩋᨵᩥᨸᨲᩥᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨧᩮᩣᨴᨠᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᩣᩉ “ᩋᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩣ...ᨸᩮ... ᨴᩔᩮᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩋᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨵᩥᨸᨲᩦᩈᩪᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩮ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᩣᩉ᪨ ᨲᩮ ᩉᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨸᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨠᩮᩣ ᨸᨶ ᩅᩣᨴᩮᩣ ᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨵᩥᨸᨲᩥᩋᨶᩮᨠᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨵᩥᨸᨲᩦᩈᩪᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨

᪄᪁᪨ ᩋᨶᩩᨸᩣᩃᨶᩩᨸᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᨶᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᨩᩦᩅᩥᨲᩥᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᩴ ᩅᩥᨿ ᨠᨭᨲ᩠ᨲᩣᩁᩪᨸᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨸᩣᩃᨶᩅᩈᩮᨶ ᩒᨩᩣ ᨲᩔᩮᩅ ᨠᨾ᩠ᨾᨩᨠᩣᨿᩔ ᩏᨸᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᨶᩅᩈᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨶ ᨩᨶᨠᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᪨ ᩑᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩮ ᩈᨲᩦᨲᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨩᨠᩃᩣᨸᩮ ᩒᨩᩣ ᨲᩔᩮᩅ ᨠᨾ᩠ᨾᨩᨠᩣᨿᩔ ᩏᨸᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᨠᩅᩈᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩑᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩮ ᩃᨻ᩠ᨽᨾᩣᨶᩮ᪨ ᩋᩣᩉᩣᩁᨲ᩠ᨲᩥᨸᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᨩᩦᩅᩥᨲᩥᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᩅᩈᩮᨶ “ᩏᨸᩤᨴᩥᨶ᩠ᨶᩩᨸᩤᨴᩤᨶᩥᨿᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᩏᨸᩤᨴᩥᨶ᩠ᨶᩩᨸᩤᨴᩤᨶᩥᨿᩔ ᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩑᩅᩴ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩋᩣᩉᩣᩁᩔᩣᨸᩥ ᩅᩈᩮᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨠᩃᩣᨸᩮ ᨠᨾ᩠ᨾᨩᩣ ᩒᨩᩣ ᨠᨴᩣᨧᩥ ᨲᩔᩮᩅ ᩏᨸᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᨠᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨿᨾᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᨴᩔᩥᨲᩮᩣ᪨ ᨿᨴᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨩᩣ ᩒᨩᩣ ᩑᨠᩴᩈᨲᩮᩣ ᩈᨠᩃᩣᨸᩁᩪᨸᩩᨸᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᨶᩅᩈᩮᨶᩮᩅ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᩈᨲᩥ ᨸᩣᩊᩥᨿᩣᨿ ᨸᩥᨿᨸᩣᩊᩥᨿᩣ ᩅᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ ᩈᩥᨿᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨿᨴᩥ ᨧ...ᨸᩮ... ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᩅᨧᨶᩴ ᩏᨴ᩠ᨵᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᩮᩣᩈᩴ ᩅᩥᨽᩣᩅᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᩑᨠᩴ ᩈᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩴ ᩅᨧᨶᩴ᪨ ᩋᨶᨩ᩠ᨫᩮᩣᩉᩁᩥᨿ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲᩮᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨲ᩠ᨲᩣᨿ, ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᨠᨾ᩠ᨾᩮᨿᩮᩅ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩈᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᨣᨲᩣᨿ ᩏᨸᩤᨴᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣᨩᩣᨿᩣ”ᨲᩥ᪨

ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ, ᨶ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣᨿᩮᩅᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩥᨿᩣ, ᨶ ᨧ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᩑᨲᩔ “ᩅᩣᨴᩮᩣ

ពលវតរោ”តិ ឯតេន សម្ពន្ធោ។ កស្មា បន យថាវុត្តេសុ ទ្វីសុ បញ្ហេសុ អាហារោ ន ឧទ្ធដោតិ អាហ “អជ្ឈោហដស្សា”តិអាទិ។ តត្ថ ទុតិយបញ្ហោតិ ទុកមូលកេ ទុតិយបញ្ហោតិ យោជនា។ ទុតិយបញ្ហោ ច ន ឧទ្ធដោតិ ឯត្ថាបិ “អជ្ឈោហដស្ស...បេ... អភាវតោ”តិ ឥទំ អានេត្វា សម្ពន្ធិតព្ពំ។ ឥតរស្សាតិ អនជ្ឈោហដស្ស។ អជ្ឈោហដស្សេវ ន អនជ្ឈោហដំ, យថាវុត្តានន្តិ អធិប្បាយោ។ “ពលវតរោ”តិ វត្វា តស្ស ពលវតរភាវំ ទស្សេន្តោ “ន ហី”តិអាទិមាហ។ កតិបយាហេបិ អជ្ឈោហរិត្វា វសិត្វា ឋិតស្ស វិយ អជ្ឈោហដមត្តាហិ មណ្ឌូកាទីហិ អជ្ឈោហារកស្ស សរីរេ ចិរវសនតំ វេទិតព្ពំ។

ឥធ វុត្តេហីតិ ឥមស្មិំ ឧបាទិន្នត្តិកេ វុត្តេហិ។ ឯកមូលកទុកតិកាវសានបញ្ហវិស្សជ្ជនេហីតិ ឯកបទមូលកេហិ ទុកាវសានេហិ តិកាវសានេហិ ច បញ្ហវិស្សជ្ជនេហិ។ តេ បន “អនុបាទិន្នុបាទានិយោ ធម្មោ ឧបាទិន្នុបាទានិយស្ស អនុបាទិន្នុបាទានិយស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិបច្ចយេន បច្ចយោ, អនុបាទិន្នអនុបាទានិយោ ធម្មោ ឧបាទិន្នុបាទានិយស្ស អនុបាទិន្នុបាទានិយស្ស អនុបាទិន្នអនុបាទានិយស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ ឯវំ វេទិតព្ពា។ ឥធាតិ ឥមស្មិំ ឧបាទិន្នត្តិកេ។ ទុតិយទុកាវសានេ វិយាតិ ទុតិយទុកាវសានេ បញ្ហវិស្សជ្ជនេ វិយ, “អនុបាទិន្នុបាទានិយោ ធម្មោ ឧបាទិន្នុបាទានិយស្ស អនុបាទិន្នុបាទានិយស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិបច្ចយេន បច្ចយោ, សហជាតំ បច្ឆាជាត”ន្តិ ឯតស្ស វិស្សជ្ជនេ វិយាតិ អត្ថោ។ អយញ្ច អត្ថោ តតិយបទមូលកេសុ ទុកតិកាវសានបញ្ហេសុបិ លព្ភតេវ។ យទិ បន តេ បញ្ហា កុសលត្តិកេបិ លព្ភន្តិ, អថ កស្មា តត្ថ ន ឧទ្ធដាតិ អាហ “សុខាវពោធនត្ថំ បន តត្ថ សហជាតវសេន វិស្សជ្ជនំ កត”ន្តិ។ សហជាតវសេនាតិ សហជាតអត្ថិបច្ចយវសេន។ ឯកមូលកទុកាវសានាតិ “កុសលោ ធម្មោ កុសលស្ស ច អព្យាកតស្ស ចា”តិ ឯវំបការោ បញ្ហោ។ តត្ថ កុសលត្តិកេ វុត្តោ។ ឥធ បន ឥមស្មិំ ឧបាទិន្នត្តិកេ។ ឯតេហិ យថាវុត្តេហិ វិស្សជ្ជនេហិ។ ឯកោ ធម្មោតិ ឯកោ វេទនាទិកោ បច្ចយធម្មោ។ អនេកេហីតិ សហជាតបច្ឆាជាតាទីហិ អនេកេហិ អត្ថិបច្ចយវិសេសេហិ។ អនេកេសំ ធម្មានន្តិ អនេកេសំ បច្ចយុប្បន្នធម្មានំ។ ឯកោ អត្ថិបច្ចយោតិ ឥទំ អត្ថិបច្ចយតាសាមញ្ញតោ វុត្តំ។

ឥទានិ យថាវុត្តំ អវុត្តញ្ច អត្ថិបច្ចយេ លព្ភមានំ វិសេសំ វិត្ថារតោ ទស្សេន្តោ “ឯកោ ហី”តិអាទិមាហ។ តត្ថ ឯកោតិ អត្ថិបច្ចយវិសេសេសុ ឯកោ។ ឯកស្សាតិ តាទិសស្សេវ ឯកស្ស។ អញ្ញថា ហិ ឯកោ ធម្មោ ឯកស្ស ធម្មស្ស បច្ចយោ នាម នត្ថិ។ ឯកេនេវាតិ សហជាតអត្ថិបច្ចយេនេវ។ យថា ឱក្កន្តិក្ខណេ វត្ថុ។ តញ្ហិ អត្តនា សហជាតស្ស នាមស្ស សហជាតអត្ថិបច្ចយេនេវ បច្ចយោ ហោតិ, ន បុរេជាតាទិនា។ ឯកោ សហជាតអរូបក្ខន្ធោ អនេកេសំ អត្តនា សហជាតានំ អរូបក្ខន្ធានំ ឯកេន សហជាតអត្ថិបច្ចយេន, អនេកេហិ សហជាតបច្ឆាជាតអត្ថិបច្ចយេហិ យថាក្កមំ អត្តនា សហជាតានំ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបានំ បុរេជាតានំ តេសមុដ្ឋានិករូបានំ។ អនេកោ បុរេជាតវត្ថុរូបញ្ចេវ សហជាតអរូបក្ខន្ធា ច ឯកស្ស អរូបក្ខន្ធស្ស យថាក្កមំ បុរេជាតសហជាតអត្ថិបច្ចយេហិ។ អនេកោ អរូបធម្មោ អនេកេសំ សហជាតអរូបធម្មានំ បុរេជាតរូបធម្មានញ្ច សហជាតបច្ឆាជាតអត្ថិបច្ចយេហិ។ អនេកោ វា អាហារិន្ទ្រិយប្បការោ អនេកេសំ រូបធម្មានំ យថារហំ សហជាតបុរេជាតបច្ឆាជាតាហារិន្ទ្រិយវសេន អត្ថិបច្ចយេន បច្ចយោ ហោតិ។ ឯវំ បច្ចយុប្បន្នានំ អសមានត្តេបិ អយមេត្ថ សម្ភវតិ, សមានត្តេ បន វត្តព្ពមេវ នត្ថិ។ តេនាហ “សមានត្តេ បច្ចយុប្បន្នធម្មាន”ន្តិ។ សហជាតំ បុរេជាតេនេវ សហ អត្ថិបច្ចយោ ហោតីតិ សហជាតអត្ថិបច្ចយធម្មោ បុរេជាតអត្ថិបច្ចយធម្មេន សហេវ អត្ថិបច្ចយោ ហោតិ។ យថា វត្ថុនា បុរេជាតអត្ថិបច្ចយំ លភន្តា ឯវ កុសលាទិធម្មា សហជាតានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ

សហជាតអត្ថិបច្ចយោ ហោន្តិ, តថា តេ បុរេជាតស្ស កាយស្ស បច្ឆាជាតបច្ចយាបិ ហោន្តិយេវ។ តេនាហ “បច្ឆាជាតេន ចា”តិ។ អត្ថិបច្ចយោ ហោតីតិ សម្ពន្ធោ។ អយំ សហជាតបច្ឆាជាតានំ អត្ថិបច្ចយភាវោ បច្ចយធម្មានំ អនេកេហិ ឯក ឥច្ឆិតោ, ន ភេទោ។ តេនាហ “អនញ្ញធម្មយុត្តេន...បេ... នានាធម្មយុត្ត”តិ។

ឥទានិ តស្ស នានាធម្មយុត្ត អត្ថំ បាឡិយា វិភាវេន្តោ “យទិ សិយា”តិអាទិមាហ។ តត្ថ ឯកោ អត្ថិបច្ចយភាវោ នត្ថីតិ ឯកស្សេវ បច្ចយធម្មស្ស វសេន លព្ភមានោ ឯកោ អត្ថិបច្ចយភាវោ នត្ថិ។ កស្មា? វិសេសាភាវា។ តេន វុត្តំ “សហជាត...បេ... ន វុត្ត”ន្តិ។ ឯកច្ចំ កត្វាតិ សហជាតបច្ឆាជាតានំ ឯកធម្មវសេន សហ អវិសេត្វា ឯកំ។ ឯកធម្មវសេនាតិ ឯកស្សេវ បច្ចយធម្មស្ស វសេន។ តេនាហ “នានាធម្មានំ វិរុទ្ធសភាវត្តា”តិ។ វិរុទ្ធសភាវតា ច សហជាតបច្ឆាជាតវសេន វេទិតព្ពា, ឥធ បន លោកិយលោកុត្តរាទិភាវេនាតិ។ អញ្ញថាតិ តេសំ សហជាតបច្ឆាជាតានំ ឯកជ្ឈំ វិសេសេ។ ឥន្ទ្រិយបដិក្ខេបេបីតិ ឥន្ទ្រិយបច្ចយេ បច្ឆិមកោ វិសេសោបិ។ តស្ស បញ្ហស្ស វិសេសោតិ “រូបជីវិតិន្ទ្រិយំ ច អរូបជីវិតិន្ទ្រិយំ ច ធម្មា រូបជីវិតិន្ទ្រិយស្ស ធម្មស្ស អត្ថិបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ ឯតស្ស បញ្ហស្ស វិសេសោ។ វាចិសាតិ ឯកមូលកាទយោ នវ, ឯកមូលកទុកាទយោ បញ្ច, ឯកមូលកតិកាទយោ ទសយេវ, ទុកមូលកេកាទយោ ចត្តារោ, ទុកមូលកាទយោ ឆ, ទុកមូលកតិកាទយោ ទសយេវាតិ ឯវំ វាចិសតិ។ យថា បុព្ពេ សហជាតំ បុរេជាតេន សទ្ធឹ អត្ថិបច្ចយោ ហោតីតិ វុត្តំ, ឯវំ បុរេជាតម្បិ តេនាតិ ទស្សេន្តោ អាហ “បុរេជាតំ សហជាតេន សហ អត្ថិបច្ចយោ ហោតី”តិ។ តត្ថ សហជាតេន សហាតិ សហជាតេន សទ្ធឹ។ អត្ថានុយុត្តោ ហិ អយំ ឯក-សទ្ទោ, សហជាតេន ន វិនា បុរេជាតអត្ថិបច្ចយោតិ អត្ថោ។ ឥទានិ បន អត្ថិបច្ចយធម្មា និយមោ នត្ថិ តេហិ សហាបិ វិនាបិ ភាវតោ។ តេនាហ “ន ឥទានី”តិ។ យម្បិ ចក្ខុ វត្ថុសហិតបុរេជាតមេវាតិ ឥទំ “បុរេជាតំ សហជាតេន សហ អត្ថិបច្ចយោ ហោតី”តិ វុត្តំ, យម្បិ ចក្ខុបុរេជាតញ្ច វត្ថុសហិតារម្មណបុរេជាតមេវ ច, ន កេវលំ អារម្មណបុរេជាតំ។ តេនាហ “ន ឥទាន”ន្តិ។

ឥទានិ យថាវុត្តមត្ថំ បាឡិវសេន វិភាវេតុំ “កុសលត្តិកេ ហី”តិអាទិ វុត្តំ។ យទិ បុរេជាតំ វសហជាតេន វិនាបិ អត្ថិបច្ចយោ សិយា, “នហេតុបច្ចយា អត្ថិយា បញ្ហា”តិ វត្តុំ ន សក្កា, វុត្តញ្ចេតំ, តស្មា វិញ្ញាយតិ “បុរេជាតំ សហជាតេន សហេវ អត្ថិបច្ចយោ ហោតី”តិ។ នហេតុយុត្តេ វាចិសតីតិ ឯត្ថាបិ ឯកេន នយេន។ តត្ថាតិ សនិទស្សនត្តិកេ។ អត្ថិវិភង្គេតិ អត្ថិបច្ចយស្ស វិភង្គេ តិកមូលកេកាទយោ “សនិទស្សនសប្បដិឃោ ច អនិទស្សនសប្បដិឃោ ច អនិទស្សនអប្បដិឃោ ច ធម្មា អនិទស្សនសប្បដិឃស្ស ធម្មស្ស អត្ថិបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ ឯវំ តិកមូលកោ ឯកាទយោ បញ្ហោ រូបេហិ។ បច្ចយុប្បន្នេហិ ច នវមេវ បច្ចយុប្បន្នេ។ តថា ច សោ បញ្ហោ រូបេហិ។ តយិទំ កតំ, យទិ បុរេជាតំ សហជាតេន សហ អត្ថិបច្ចយោ ហោតីតិ ចោទនាយំ អាហ “តំ វត្ថុសហិតស្ស...បេ... បច្ចយភាវតោ”តិ។ តស្សត្ថោ – យទិបិ តត្ថ សនិទស្សនសប្បដិឃគ្គហណេន អារម្មណបុរេជាតស្ស អត្ថិបច្ចយភាវោ វុត្តោ, តថាបិ អនិទស្សនអប្បដិឃគ្គហណេន វត្ថុម្បិ គហិតន្តិ វត្ថុសហិតស្ស អារម្មណបុរេជាតស្ស សហជាតេន សហេវ អត្ថិបច្ចយភាវោ វុត្តោតិ។ បច្ឆាជាតំ អាហារិន្ទ្រិយេហេវ សហ អត្ថិបច្ចយោ ហោតិ, ន បុរេជាតេនាតិ អធិប្បាយោ។ អញ្ញធម្មយុត្តេតិ បច្ចយធម្មស្ស អញ្ញត្តេ។ សហជាតេន សហ អត្ថិបច្ចយោ ហោតីតិ យោជនា។ សេសបទេសុបិ ឯវមេវ នយោ។ តត្ថាបិ បដិយោគិបុរេជាតំយេវ វត្តព្ពំ “អត្ថិបច្ចយនិទ្ទេសេ វុត្តា”តិអាទិនា អត្ថតោ ឥច្ឆិតំ វិភាវិ “ឯកទេស”ន្តិ និកាយន្តរេន បច្ចាយតិ។

ក្បរិន្ទត្តិកចណ្ហកា និដ្ឋិតា។

៩។ ចិតក្កត្តិកចណ្ហកា

១៧។ ចិតក្កត្តិកេក សត្តាស្ម ម្ពុលកេស្មតិ “សចិតក្កសចិចារំ ធម្មំ បដិច្ច”តិអាទិកា អាកតាតិ តីណិ ឲកកាតិ, តីណិ ទ្កាតិ, ឲក៌ា តិកត្តិ ឲចំ ឲកម្ពុលកាតិ ឃាតិ សត្តម្ពុលកាតិ, តេស្ម។ ឃធាក្កមត្តិ បិឡខ្លឃំ អាកតាត្យក្កមេត។ សត្តាតិ បធេយ ឲកេក សត្ត។ បញ្ចាតិ ទ្យតិឃេ បញ្ចា។ តាតិយាតិ ហេត្យបច្ចយេ ច្បត្តកយេត ចេនិតព្ពាតិ។ ព្ហូឌ បត បចត្តិចេសេតច ឃោខេតព្ពំ។ តីណីតិអាឌីស្ម តតិយេ តីណិ, ចតុត្ថេ ឲក៌ា, បញ្ចាមេ តីណិ, ឆដ្ឋេបិ តីណិ, សត្តមេ ឲក៌ា។ តាតិ បត ឃធាក្កមំ តតិយបធំ បដិច្ច តតិយបធទ្យតិយបធតទ្យកយចេសត, បធមបធតតិយបធាតិ បដិច្ច តតិយបធចេសត, បធមបធទ្យតិយបធាតិ បដិច្ច បធមបធតតិយបធតទ្យកយចេសត, ទ្យតិយបធតតិយបធាតិ បដិច្ច បធមបធតតិយបធតទ្យកយចេសត, បធមទ្យតិយតតិយបធាតិ បដិច្ច តតិយបធចេសេតច ចេនិតព្ពាតិ។ អញ្ញមញ្ញោ អដ្ឋិសាតិអាឌីស្មបិ ព្ហមិតាច តយេត កណតា ចេនិតព្ពា។ ឲចត្តិ ឃធាច្បត្តំ កណតំ បច្ចាយសតិ។ ទ្យតិយតតិយម្ពុលកេស្ម ឲក៌ា ឲកត្តិ ទ្យតិយម្ពុលកេ ឲក៌ា, តតិយម្ពុលកេ ឲកត្តិ ឃោខេតព្ពំ។ តធា អាសេចកេតិ ឃធា ប្ញរោនាទេ ឲកាគស, តធា អាសេចកេតិ អត្ថោ។ អញ្ញាតីតិ អធិបតិអញ្ញមញ្ញាប្ញរោនាតាសេចកតោ អញ្ញាស្ម បច្ចយេស្ម កណតាតិ។ ហេត្យអាមម្ពុណសជិសាតីតិ ហេត្យអាមម្ពុណបច្ចយេស្ម កណតាសជិសាតិ។

១៨។ អចិសេសេតាតិ “ចិបាក”ត្តិ ចិសេសតំ អកត្វា ត បត ចិស្សជ្ជតំ កតត្តិ ឃោខេតា។ តត្ត ការណំ ចត្តំ “កម្មា”តិអាទិយាហ។ ព្ហតេសត្តិ លោកិយចិបាកាតំ។ តេ ចិស្ម តិដ្ឋទេត្វា ច្បត្តាតិ តេ ឃធាច្បត្តលោកិយចិបាកា អចិតក្កចិចារមត្តសាមញ្ញតោ ចិស្ម តីហរិត្វា ច្បត្តា។ “អចិតក្កចិចារមត្ត ធន្ធ បដិច្ច អចិតក្កចិចារមត្តា អធិបតី”តិ ច្បត្តរាសិ ប្ញរិមកោដ្ឋាសោ។

១៩។ ឲតត្តិ “អចិតក្កចិចារមត្តំ អចិតក្ក...បេ... សហ កច្ឆត្តកា”តិ អាកតបិឡខ្លបធំ។ តស្ស អត្ថំ ទស្សេត្យំ “ម្ពុលំ...បេ... ច្បត្តំ ហោតី”តិ អាហ។ តត្ថ អចិតក្ក...បេ... ឃោខេត្តកាតិ អចិតក្កេហិ អចិតក្កបរិយាយេត ច្បត្តហិ អចិតក្កចិចារមត្តអចិតក្កអចិចារបធេហិ សហ ម្ពុលបធំ, អាសេចកម្ពុលកមេច ចា កច្ឆត្តត ឃោខេត្តត តប្ញរោនាតសជិសំ តាសេចកេ បិឡខ្លកមតំ កាតព្ពំ, បធិតព្ពត្តិ អត្ថោ។ បេរិត្តកេស្ម បត “អចិតក្កចិចារមត្តំ ចិបាកេត សហ កច្ឆត្តកា”តិ ជិស្សតិ, ចិបាកេត ចិសេសតក្បតេត សហ ឃោខេត្តកាតិ អត្ថោ។ តេតេចាហ “ចិបាកំ អចិតក្កចិចារមត្តត្តិអាទិ ឃោខេតព្ពា”ត្តិ។

ឲកម្ពុលកេ បិឡខ្លឃំ ឃោឌិតមេចាតិ “ទ្យម្ពុលកេស្ម បធេយ”តិ ច្បត្តំ។

៦០។ ម្ពុលបធេមេច អចសាតកាចេតាតិ “សចិតក្កសចិចារំ ធម្មំ បច្ចយា សចិតក្កសចិចារោ ធម្មោ ក្បប្បជ្ជតិ តហេត្យបច្ចយា”តិអាទិកា

ម្ហូលបទេសុ អចសាគការេចគ យោជិតំ សត្ត យោហា វុឌ្ឍិតព្ពាតិ ឮចំ គហេតុបច្ចយំ សន្ធាយ ចុត្តំ បដិច្ចវារេ ហិ អហេតុកយោហោ តិក្ខត្តុយេច អាកតោ ពុច បគ "ចត្តុំ បច្ចយា"តិអាទិគា ចត្វាប្បិ ម្ហូលពោប្បុ អាកតោ, តស្មា សត្តក្ខត្តុំ អាកយតំ សន្ធាយ "សត្ត យោហា"តិ ចុត្តត្តិ វេទិតព្ពំ

វុបតិស្សយេត សង្ហិតត្តាតិ វុបតិស្សយបច្ចយេតេច កយុបច្ចយស្ស សង្ហិតត្តា សព្ពស្សបិ វុបិរុបិចចកយុស្ស ពលចកាចតោ វុបតិស្សយត្តាការេចា គត្ថិ, យតោ ចំ "ក្ចុ"តិ ចុច្ចតិ, កយុក្ខយកស្ស បគ កយុស្ស ពលចការេច ចត្តព្ពយេច គត្ថីតិ ព្ពុយត្ថំ បិញ្ញុយា ឲច ចិការេចតុំ ចុត្តំ "វុបិទិគ្គត្តិកបញ្ហាចារបច្ចតីយេ ហិ...បេ... ចិព្ពាយតី"តិ

ចិតក្កត្តិកចណ្ណតា និដ្ឋិតា

ប៉ ធម្មានុលោមបហាតព្ពត្តិកចណ្ណតា

បដិច្ចសមុប្បាទចិករណ្តុចិចារិតគយេត ចិចារេតព្ពត្តិ ឮចំ "គ ច បុគ្គលនាតំ ធម្មានុលោម បហាតុំ សក្កោលោយ្យ, ព្ពុតតេសំ គ ពោគចិ បច្ចយេគ បច្ចយោ គ ហោត្តីតិ សក្កា ចត្តុ"ត្តិអាទិគា អត្ថគា អាតីតំ អយតក្កបចចិតិច្ឆយំ សន្ធាយ ចុត្តំ តត្ត យំ ចត្តព្ពំ, តយ្បិ បដិច្ចសមុប្បាទដីកាយ អត្ថចិចរណោ ចុត្តយេច, តស្មា តត្ថ ចុត្តតយេតេច វេទិតព្ពំ

ធម្មានុលោមបហាតព្ពត្តិកចណ្ណតា និដ្ឋិតា

បដ្ឋាគបករណ-អនុដីកា សមត្តា

ព្ពុតិ បញ្ចបករណម្ហូលដីកាយ លីគត្ថចណ្ណតា

អនុដីកា សមត្តា

អភិធម្មស្ស អនុដីកា សមត្តា